

*A szerző a könyv megjelenéséhez
nyújtott segítségért és médiatámogatásért köszönetet mond
a Dunasecurity Vagyonvédelmi és Szolgáltató Kft.-nek,
a Hekus Bűnügyi Magazinnak,
az Őrmester Vagyonvédelmi Zrt.-nek,
a Spar Magyarország Kereskedelmi Kft.-nek
és a Zsaru Magazinnak.*

A hátsó borítón látható karjelzéseket
Méhes Zsigmond nyugállományú rendőr zászlós
bocsátotta rendelkezésünkre.

Tátrai Miklós

A RENDSZERVÁLTÁS FŐKAPITÁNYAI

Budapest, 2010

Tátrai Miklós
A RENDSZERVÁLTÁS
FŐKAPITÁNYAI

2010

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó

A kiadásért felel:
dr. Kodala László elnök-vezérigazgató

Felelős szerkesztő:
dr. Kovács Mónika

Készült a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
Lajosmizsei Nyomdájában – 10.0889

Felelős vezető:
Burján Norbert igazgató

Tervezőszerkesztő:
Kónya Judit

Megjelent: 20,5 B/5 ív terjedelemben

ISBN 978-963-9722-81-1

TARTALOMJEGYZÉK

Ajánló – Dr. Boross Péter	6
Előszó – Dr. Bencze József	8
Bevezető – Dr. Tátrai Miklós	10
Dr. Bartalus Antal	13
VESZPRÉM MEGYE	
Dr. Berta Attila	30
TOLNA MEGYE	
Dr. Bély László	51
GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE	
Dr. Bodrácska János	70
BUDAPEST	
Dr. Fazekas Attila	91
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE	
Dr. Ferenczi László	107
SOMOGY MEGYE	
Forgács László	126
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE	
Dr. Gál László	133
BÉKÉS MEGYE	
Dr. Hajzer László	146
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE	
Dr. Komáromi István	163
PEST MEGYE	
Krőszel Károly	185
KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE	
Dr. Lantos Bálint	205
HEVES MEGYE	
Dr. Orbán Péter	225
VAS MEGYE	
Dr. Papp Imre	249
HAJDÚ-BIHAR MEGYE	
Dr. Rafael Károly	269
NÓGRÁD MEGYE	
Dr. Salgó László	287
CSONGRÁD MEGYE	
Dr. Svraka Gyula	307
FEJÉR MEGYE	
Utószó – Dr. Tátrai Miklós	327

Különös könyvet tart kezében az olvasó. Szubjektív számvetések egész sorozatát. Főkapitányok vallanak sorsukról, számolnak be szakmai életük folyamatáról. Tanulságos vallomások ezek, joggal tarthatnak számot az utódok érdeklődésére és másokéra is, hiszen a nem szokványos történelmi események és az ezekből adódó meghatározottság jól kiolvasható a lapokból. Személyesen is kötődöm az eseményekhez. Amikor a Belügyminisztérium élére kerültem, a főkapitányi beosztásokra korábban kiírt pályázatok elbírálása rám várt. Nem vállalkozhattam a számomra ismeretlen mezőnyben döntésre, a személyi javaslatok némi elfogultságot sejtettek. Ezért a kiírókhoz fordultam. Az igazság igényével mondom, hogy az akkori országos főkapitány, Szabó Győző – az előzetes javaslattal több helyen nem egyező – indítványát fogadtam el. Dicséretére legyen mondván: nem csalódtam az általa javasolt személyekben!

Az emlékezetes taxisblokádnak keserű tanulságai nem csak belügyminiszteri kinevezésemet indokolták, de tulajdonképpen megjelölték a tennivalókat is: határozott, képzett, a napi politikai befolyástól mentes rendőrségre van szükség, mert csak az képes az elvárt teljesítményre. A rendszerváltás körülményei, a jogállamiság természetes igényei több, korábban alkalmazható eljárás korlátozását is jelentették, miközben a kinyúló határok, a szélesebb állampolgári jogok a törvények kijátszására, megsértésére is nagyobb lehetőséget adtak. Ezért kellett „rendőresebb” rendőrség, megfelelő hierarchiával és egyértelműséggel, na és a kormányzati felelősségvállalás szerep-

körének meghatározásával. Ehhez a rendőri felső vezetésben is szükségszerű változások kellettek. Az idő bizonyította a kiválasztott személyek alkalmasságát, döntésünk helyességét, és erre ma is büszkén gondolok vissza. Úgy vélem, a rendszerváltás első éveiben mind a fegyelem, mind az eredményesség a kívánt módon erősödött a rendőrség soraiban.

Belügyminiszterként személyesen kezdeményeztem, hogy a rendőrség súlyát és szerepét erősítendő a felső vezetés kinevezése a miniszterelnök jogosítványa legyen. Bár ne tettem volna. Talán az 1996-os leváltásokra – és az azt követő személycserékre – nem kerül sor. Később ugyan átmeneti stabilizálódás következett, de aztán újra hibás módszereket, tétova jogértelmezéseket tapasztaltam. Hiányoltam az erőteljes kormányzati felügyeletet, a felelősségvállalást. Megdöbbentett a személyek és tapasztalatok együttes távozásának romboló hatása. Ha az utóbbi időben némi javulás is látszik, ez a rendőri vezetők kizárólagos eredménye, amit a helyzet és feltételek ellenére értek el.

A kötet személyes vallomásai reményt adnak arra, hogy a hivatástudat mélyen él a rendőrök világában. Ezért a jövő pozitív irányú változást ígér. A könyvben szereplő „főkapitányi csapat”, mint az összefogás szép példája, remélhetőleg erősíteni fogja tapasztalataival a rendteremtés nehéz feladatait.

Budapest, 2010. január 15.

Dr. Boross Péter
(a Magyar Köztársaság volt miniszterelnöke)

A magyar rendőrség történetének különösen érdekes időszaka a XX. század utolsó évtizede. A világpolitikai események hatása Magyarországot sem kerülhette el, amely látványosan bizonyítható az 1990. évi országgyűlési képviselői választások eredményeivel. Dr. Antall József miniszterelnök vezetésével 1990. május 23-án megalakult az új kormány, melynek összetétele és programja visszafordíthatatlanná tette azt a folyamatot, amit rendszerváltásként minősít a történelem. Az új kormánynak és parlamentnek rövid időn belül történelmi, stratégiai és taktikai kérdésekben kellett döntenie, melyeknek fontos részét képezte a biztonságpolitika, ezen belül pedig a rendészet és a rendvédelem. A rendőrség kiemelt figyelmet kapott, hiszen a szilárd közbiztonság, a bűncselekmények számának kezelhető alakulása, valamint a megbízható és hatékony rendőrség alapvető feltétele a társadalmi, gazdasági fejlődésnek.

Az Antall-kormány – ha tervezett és hajtott is végre személyi változásokat – egyértelművé tette, hogy a rendőrség vezetésében nem a politikai okokból történő leváltások és a tömeges elbocsátások híve, megadja a megmérettetés és a bizonyítás lehetőségét. Ugyanakkor nem hagyott kétséget aziránt, hogy olyan főkapitányokat és rendőrkapitányokat kíván látni a szervezeten élén, akiket már az új kormány nevezett ki, illetve erősített meg, ezért legitimitásukhoz és lojalitásukhoz semmi kétség sem férhet. Dr. Horváth Balázs belügyminiszter egy 1990 júliusában, rendőri vezetők részére tartott továbbképzésen úgy fogalmazott, hogy a kormány egy fáradt, bizonytalan, csalódott rendőrséget örökölt, amely a sikeres munkavégzés elemi feltételeivel sem rendelkezik minden területen. Nyíltan beszélt a bűncselekmények számának várható növekedéséről, mint a demokratikus átalakulás nem kívánatos kísérő jelenségéről, amellyel véleménye szerint csak egy megújult, tehetséges, tenni akaró, legitim vezetőkkel rendelkező rendőrség képes szembeszállni. Ezért a pályáztatást próbatételnek szánják, melyen bárki megmérettetheti magát, ha megfelel a kiírás feltételeinek. A miniszter megfogalmazta azon véleményét is, miszerint minden bizonnyal lesznek olyan megyék, ahol majd a hivatalban lévő főkapitány bizonyul a legjobb pályázónak, és lesz olyan is, ahol tehetséges, új emberek megjelenésével személycserére kerül sor. Következésként rendszerváltoztatásról beszélt, mert meggyőződése volt, hogy a rendőri vezetők tudatos, aktív és tervszerű közreműködése szükséges a sikerekhez.

Érzékeltette, hogy az erre képes és hajlandó személyeket kívánják kiválasztani a pályáztatás eredményeként. Ma már történelmi tény, hogy a rendőr-főkapitányi beosztásokra kiírt pályázat és az így kiválasztásra került valamennyi főkapitány sikerebb volt, mint ahogy arra az előzetes várakozások alapján számítani lehetett. A főkapitányi beosztások háromnegyedébe új vezető került, a régiek közül pedig hatan kaptak bizalmat. Bizonyára többen voltak még a rendőrség állományában, akik képesek lettek volna hasonló sikereket elérni, de a lehetőséget csak ők húszan kaphatták meg. Elévülhetetlen érdemük, hogy élni tudtak az alkalommal, s tevékeny részesei lehettek a rendőrség talpra állításának és egy korábban elképzelhetetlen fejlődési folyamat elindításának. A pályázatok kiírásakor a már említett dr. Horváth Balázs, az értékelés időszakában dr. Boross Péter töltötte be a belügyminiszteri tiszteket. A meghirdetés és kiválasztás országos rendőrfőkapitánya dr. Szabó Győző volt, aki mindeddig az egyetlen civil főkapitánya a magyar rendőrségnek. Mindhármukra tisztelettel gondolunk, mert sokat tettek a békés átmenet érdekében.

Az e kötetben olvasható interjúk egyéni életutakat és egy olyan időszakot mutatnak be, amely egyedülálló és soha vissza nem térő eseményeket, feladatokat, lehetőségeket mondhat magáénak. A magyar rendőrség történetének fontos mozzanatai elevenednek meg, amelyek megőrzése, megmentése már önmagában is nagy érdeme a könyvnek. Nem az a különösen érdekes, hogy a visszaemlékezéseket, az értékeléseket mindig sajátos szemszögből látjuk úgy, ahogy az egyes ember látja, látta a „történelmet”, hanem az, hogy a megszólalók különböző utakat jártak be és különböző élményeket éltek át, de az igazán fontos kérdésekről ma is ugyanúgy vélekednek.

Úgy gondolom, hogy e könyv komoly érdeklődésre tarthat számot azok körében, akik kíváncsiak a rendszerváltás időszakának eseményeire, valamint a magyar rendőrség történetére. Hasznos olvasmány mindazoknak, akik kívülről vagy belülről segítséget szeretnének nyújtani a rendőrség további eredményességéhez, az időtálló értékek megmentéséhez, egymás megbecsüléséhez. A megnyilatkozó főkapitányok sikerei és csalódásai szolgálnak tanulságnak, a mai napig megmaradt hivatáссерetetük pedig példaképül mindannyiunknak.

Budapest, 2009. december 31.

Dr. Bencze József
rendőr altábornagy, országos rendőrfőkapitány

BEVEZETŐ

Az országos rendőrfőkapitányokról írott, Szent György védelmében című interjúkötetem olvasói közül sokan biztattak azzal, hogy érdemes folytatni a magyar rendőrség történetének egy-egy időszakát, epizódját, jelentős személyiségeit bemutató visszaemlékezések megörökítését. Magam is azt gondolom, ez nem csak kötelesség az utókor felé, de tisztelgés is mindazok előtt, akik – akár szerepelnek ebben a könyvben, akár nem – becsülettel igyekeztek helytállni és szolgálni Magyarországot és a magyar nép érdekeit. A jó és rossz, a helyes és helytelen, a törvényes és törvénytelen, térben és időben más-más elbírálás alá esik. Különösen igaz ez politikai rendszereken, vagy akár csak választási ciklusokon átnyúló eseményekre és annak olyan résztvevőire, akiknek mindekor a hatályos törvényeknek és saját értékrendjüknek történő megfelelés a legfontosabb. Ilyen eseményeket és személyeket kerestem új könyvem megírásához. Választásom az Antall-kormány első évében kinevezett azon budapesti és megyei főkapitányokra esett, akik – a magyar rendőrség történetében mindeddig egyedülálló módon – pályázat útján nyerték el beosztásukat, és legalább egy évet töltöttek el a főkapitányi székben. Valamennyiük életútja két politikai rendszeren, több kormányzati cikluson ível át, és személyes ismeretségünk közös emlékei alapján úgy vélem, megfelelnek a fenti követelményeknek. Egyikük sem gondolja, hogy több évtizedes munkája során mindig csak hibátlanul dolgozott, soha nem hozott később helytelennek bizonyuló döntést vagy azt, hogy minden szituációban a legjobb módszereket alkalmazta. A hibákkal mégis kevesebbet foglalkozom, mert megítélesem szerint sokkal tanulságosabb a sikereken elgondolkodni, az odavezető utat és az azt lehetővé tevő körülményeket elemezni.

Elméletben húsz főkapitány történetét kellett volna megírnom, de sajnos hárman különböző okok miatt nem vállalták a beszélgetést. A történeti hűség megkívánja, hogy dr. Ernyes Mihály Baranya megye, dr. Hantos Ferenc Zala megye és dr. Kocsis Attila Bács-Kiskun megye volt főkapitányait név szerint is megemlítssem. Sajnálom, de tiszteletben tartom döntésüket. Megítélesem szerint így is megfelelő képet kapunk a korról, amelyben rendőrként dolgoztak. A főkapitányok közül Forgács László és dr. Gál László sajnos már nincs közöttünk, róluk csa-

ládjuk, illetve munkatársaik emlékeznek meg. Az előbbi Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Magyarai Sándor után lett főkapitány, majd országos rendőrfőkapitány, dr. Gál László pedig Békés megyében vezette a rendőrséget.

Nem szerepel ebben a kötetben dr. Magyarai Sándor és dr. Pintér Sándor, akik egy évnél kevesebb időtartamot töltöttek el a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, illetve a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetőjeként. Pintér Sándor a későbbiekben országos rendőrfőkapitány, majd belügyminiszter lett. Ezért ő az országos rendőrfőkapitányokat bemutató Szent György védelmében című könyvben szerepel. Ugyanott található meg a rendszerváltás első országos rendőrfőkapitányával, a rendőrség talpra állításában elvülhetetlen érdemeket szerző dr. Szabó Győzővel készített interjú is.

A könyv anyagának összeállításához a beszélgetéseken elhangzottakat és saját emlékeimet használtam. Nem néztem át dokumentumokat, sajtóanyagokat, tudományos igényű tanulmányokat. Ezért a „Rendszerváltás főkapitányai” című könyvem nem hivatalos dokumentum. Nagy tévedések bizonyára nincsenek benne, a vélemények pedig akár szubjektívek is lehetnek. Elképzelhető, hogy néhány eseményre mások másként emlékeznek. Ne tételezzük fel a valóság szándékos elferdítését, hiszen hányszor fordul elő velünk, hogy évekkel ez előtti családi események időpontján, alakulásán képesek vagyunk vitatkozni családtagjainkkal, és mindannyian meg vagyunk győződve igazságunkról. A beszélgetések kötetlenek, barátiak voltak, olykor közös ebéd vagy vacsora követte őket. Örölnék, ha ezek hangulata érződne, mert akkor igazán megértené mindenki, hogy ezek a történetek így hitelesek, kerekék, és a legjobb szándék szerint őszinték. Bizonyára lesznek olyanok, akik hiányolni fognak néhány eseményt, csalódottak lesznek az általuk várt kényes kérdések elmaradása miatt, vagy vitatják egy-egy megállapítás helyességét. Ebben semmi problémát nem látok. A könyv megírását ugyanis azon egyéni és történelmi emlékek megörzése motiválta, amelyeket az interjúalanyok alkalmasnak találtak arra, hogy üzenjenek vele valamennyiünknek. Bízom abban, hogy a figyelmes olvasó megtalálja a tanulságokat, amelyek mindenképpen hasznosíthatók a magyar rendőrség hatékonyságának, tekintélyének, egységének növeléséhez, társadalmunk belső békéjének biztosításához. Beszélgetőpartnereim kérdéseimre adott válaszai olykor rövidített változatban jelennek meg. Az is előfordul, hogy valakinél egy-egy tárgyalt

témakör egyáltalán nem került bele a szerkesztett interjúba. Ennek természetesen nem „cenzurális” okai vannak, de az azonos, vagy rendkívül hasonló véleményeket indokolatlannak tartottam mindenkinél szerepeltetni. Az interjúk számomra is érdekesek. Nemcsak azért, mert sok új információt adtak, hanem azért is, mert a főkapitányok érzékelhetően eltérő arányban beszélnek saját sorsukról, az átélt időszak sajátosságairól és szakmai munkájukról. Kinek az egyik, kinek a másik elem a fontosabb. Azt gondolom, ez így van jól, és ez a sokszínűség adja közös munkánk igazi értékét. Mindig feltüntetem a találkozások időpontját, ami fontos és érdekes az olvasóknak, mert lesznek olyan megállapítások, vélemények, amelyeket érdemes összevetni az interjúk óta történt napi eseményekkel.

Az interjúkötet elkészítéséhez nyújtott segítségért köszönetet mondok az ebben megnyilatkozó főkapitányoknak, kollégáknak, családtagoknak, a munkámat kezdettől fogva támogató Bencze József országos rendőrfőkapitánynak és feleségemnek, aki nem csak a „logisztikai háttérrel” biztosította, de társszerkesztőm és lektorom is volt.

Budapest, 2009. december 31.

A szerző

Dr. Bartalus Antal

VESZPRÉM MEGYE

Dr. Bartalus Antal nyugállományú rendőr dandártábornok Veszprém megye hivatalban lévő rendőrfőkapitányaként indult a pályázaton, és másodszor is sikerült elnyernie ezt a beosztást. A legidősebb és a rendőri szolgálatot a legkorábban kezdő főkapitányként nagy rutinnal, három évtizedes tapasztalattal és komoly tekintéllyel rendelkezett. Nevét ismertem, néhány, személyével kapcsolatos történetet már hallottam azt megelőzően is, hogy 1992. februárjában először találkoztunk személyesen. Veszprém megyei kötődésem miatt több alkalommal beszélgettünk. Egy kicsit empatikusabban kezeltem a megye ügyeit az átlagosnál. Egy alkalommal munkatársának is hívott, amin akkor családi okok miatt nem tudtam érdemben gondolkodni, de bizalma nagyon jól esett. Beszélgetésünkre 2009 májusában került sor Veszprémbe.

–Személyes ismeretségünk több mint másfél évtizede kezdődött. A közöttünk lévő életkori és rendfokozati különbség miatt kezdetben kevésbé voltam kezdeményező veled, mint a saját korosztályomba tartozó főkapitányokkal. Nem kellett sokáig várnom a tartalmas, eredményes munkakapcsolat és a későbbi közvetlen viszony kialakulására. Többször találkoztunk, beszélgettünk. Elejtett mondatokból gyanítom, hogy pályafutásodnak sok egyedi sajátossága lehetett. Kérlek, idézzük fel a kezdeteket!

– Békéscsabán születtem 1941-ben, ahol az iskolai tanulmányaimat is megkezdtem. Hamarosan Budapestre költöztünk, mert édesapám, aki elismert mezőgazdasági szakemberként dolgozott, a Földművelésügyi Minisztériumban kapott állást. A fővárosban gyerekeskedtem, itt jártam ki az általános iskolát. A rendőrség ebben az időszakban különösebben nem

érdekelt. Az egyenruhához is csak annyi közöm volt, hogy néhány évig úttörővasutas lehettem, ami kellemes élményeket adott. Apámat az ötvenes évek közepén Szentesre helyezték egy állami gazdaság vezetőjének. Javaslatára és rábeszélésére Szegeden kezdtem meg az erdészeti technikumot. Városi gyerekként keveset tudtam az erdészetről. Kissé romantikus megoldásnak tűnt, és hittem édesapám véleményében. Tisztességgel elvégeztem tanulmányaimat, de a negyedik évben már egészen biztosan tudtam, hogy nem leszek erdész. A szakmai tárgyaknál sokkal jobban érdekelt a humán terület, a fotózás, a filmezés. Most bizonyára meglepődsz, mert a Színművészeti Főiskola rendező-operatőri szakára jelentkeztem. Komolyan készültem a felvételi vizsgára, amikor egy hivatalos értesítésből kiderült, hogy abban az évben nem indítják ezt a szakot. Gyorsan döntennem kellett további sorsomról. Elővettem a felsőoktatási tájékoztatót és azt néztem meg, hogy melyek azok a főiskolák, egyetemek, ahol a humán tantárgyak, elsősorban a történelmi ismeretek meghatározó szerepet játszanak. A tanári pálya nem vonzott, a közgazdasági egyetemtől a matematika tartott távol, így maradt a jogi egyetem. Budapestre jelentkeztem, mert vissza akartam kerülni a fővárosba. Az első próbálkozásra sikeres felvételi vizsgát tettem, és 1959-ben megkezdtem egyetemi tanulmányaimat. Évfolyamtársaim között olyan, később ismertté vált személyek tanultak, mint Gál Zoltán, aki az Országgyűlés elnöki tisztét is betöltötte, Györgyi Kálmán, aki legfőbb ügyész és Kaposvári Bertalan, aki a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese volt. Több ismert politikust tudnék még megnevezni valamennyi parlamenti párt soraiból. Nagyon jó társaságba kerültem. Negyedéves koromban az egyik évfolyamtársam súlyos konfliktusba keveredett egy tanszékvezetővel. Professzorunk nem rejtette véka alá azon véleményét, miszerint barátom nála soha nem fog sikeres vizsgát tenni, és évet kell ismételnie. Egyetlen megoldást láttunk. Át kell mennie levelező tagozatra, amelynek azonban feltétele volt, hogy munkahellyel rendelkezzen. Baráti társaságomba tartozott egy veszprémi illetőségű, már végzett kolléga. Kiváló ismerettséggel és kapcsolatokkal rendelkezett a megyében. Segítségével sikerült állást találni a megyei rendőr-főkapitányságon, ahol az ő kérésére fogadták volna a „félkész” jogászt. Közben váratlan esemény történt, mert évfolyamtársam szerencsés véletlenek sorozatának köszönhetően elkerülte haragosát, és sikeres vizsgát tett egy másik tanárnál. Ettől kezdve már nem akart levelező tagozatra menni. Nagyon kellemetlen helyzetbe kerültem, mert én voltam ajánlója, rám való tekintettel segített a barátom. Merész elhatározással döntöttem. Át-

mentem levelező tagozatra és elfogadtam a veszprémi állást. A döntésem pillanatában elképzelni sem tudtam mi vár rám, hiszen nem csak a rendőrséget, de Veszprémet sem ismertem. Huszonkettedik életévemet töltöttem, különösebben nem izgattak a részletek. Egyetlen feltételül a tiszti rendfokozat megadását támasztottam, ami nem kis szerénységtelenségről tanúskodik, hiszen katona sem voltam! Megjegyzem, a „cserbenhagyó” évfolyamtárssal – aki jelenleg egy alföldi város polgármestere – azóta is jó viszonyban vagyok, mint ahogy a többiekkel is. Rendszeresen találkozunk, pártállástól függetlenül remekül érezzük magunkat a baráti összejöveteleken!

– *Ez valóban egyedülálló pályakezdsnek tekinthető! Milyen volt a folytatás, hogyan sikerült beilleszkedned a főkapitányság életébe, munkájába?*

– Az első nehézséget a rendőrség megtalálása okozta. Január első munkanapján vonattal utaztam Veszprémbe. A vasútállomás Veszprémkülső, onnan autóbusszal lehet bemenni a városba. Ezt megtettem, majd taxiba szálltam és kértem, vigyen a rendőrségre. A sofőr furcsa tekintetét először a célállomás jellegének tulajdonítottam. Aztán hamar kiderült, hogy az inkább a 200 méteres utazásnak szólt, ami két percet sem vett igénybe. Jól kezdődik – gondoltam –, és nagy elszántsággal léptem be az épületbe. A megyei bűnügyi osztályra kerültem, hangsúlyozom, semmilyen rendőri ismeretem, felkészítem nem volt. Az első napokban kaptam egy pisztolyt és figyeltem a kollégák munkáját, vártam, mikor kezdődik el a betanítás. Egyedül ültem az irodában, mert szobatársam – mint azt később megtudtam – Tapolcán dolgozott egy eltűnési ügyben. Ez úgy derült ki számomra, hogy osztályvezetőm az ötödik munkanapomon Tapolcára küldött azzal a feladattal, hogy keressem meg ezt a kollégát és segítsen munkájában. Addig leszek Tapolcán – mondta –, amíg ott szükség lesz rám. Közel egy hónapig tartott a „kiküldetés”, aminek eredményeként megtaláltuk a keresett személyt, aki öngyilkos lett egy bányatónál. Első tanítómesteremben sajátos egyéniséget ismerhettem meg. Korábban ügyészként dolgozott, elméleti és gyakorlati felkészültségét ma is átlag feltűnőnek ítélem. Sokat tanultam tőle, tetszett a munka és a feladat. A kezdeti időszakban számomra legnagyobb problémát a pisztolyom okozta, mert annak kezelésére senki sem tanított meg. Egyik zsebemben a fegyvert, másokban a tárat, harmadikban a löszert hordtam, nehogy elsüljön. Fél év elteltével megbarátkoztam ezen munkaeszközömmel is, melynek „éles” használatára sohasem került sor. Alapvetően békés természetű ember vagyok, engem se kollégáim, se az eljárás alá vont személyek nem hal-

lottak kiabálni vagy káromkodni. Más módszerekkel dolgoztam. Mindenkit a szituációnak megfelelően partnerként kezeltem, ami nálam mindig bevált. Visszatérve pályafutásom alakulására, a tapolcai kaland után Veszprémbe, a városi kapitányságra kerültem. Itteni idős mentorom jóindulatú, gazdag rendőri tapasztalatokkal rendelkező tiszt volt, azonban általános műveltségében – alacsony iskolai végzettsége miatt – nagy hiányosságok mutatkoztak. Ebből humoros és kellemetlen szituációk egyaránt adódtak, amelyek egyre kényelmetlenebbé váltak. Igyekeztem mielőbb leválni róla és a saját utamat járni. Első, lényegében önálló ügyemben viszonylag hamar sikerült elfognom azt a 13 éves fiút, aki látszólag ok és indok nélkül hátra szúrt egy asszonyt. Kihallgatása alkalmával meglepő nyilatkozatot tett. A bűncselekményt csak azért követte el, mert tudni akarta, milyen érzés az, ha valakibe kést szúr. Ez a megdöbbentő eset azért maradt emlékezetes számomra, mert ez a fiú később sorállományú katonaként fegyveres szökést hajtott végre, gyilkosságot követett el, végül tűzharcban halálos sebet kapott. Ezt követően egyre több és komolyabb nyomozásban vettem részt. Feladataim ellátása közben nagyszerű nyomozókkal ismerkedhettem meg, sokat tanultam tőlük. Közéjük tartozott Láposi Lőrinc, akivel élete végéig ápoltuk a barátságot. Szakmailag sokat tanultam tőle. Egy év elteltével visszakerültem a megyei osztályra. Már megismertek, elfogadták személyiséget, bíztak bennem. Lekopott rólam a „Pestről jött jampi gyerek” előítélet. Alapvetően jól éreztem magam. Nőtlen, független fiatalember voltam, nem okozott gondot a túlmunka és az sem, hogy szabadidőmmel bárkinek el kellene számolnom. Jó volt a társaság. Munkahelyemen és azon kívül is akadtak barátaim: fiúk, lányok. A Balaton-part egyébként is kellemes hely egy magányos férfinak. Olyannyira kedvező kép alakult ki rólam, hogy egyszer csak felkeresett a pártalapszervezet képviselője. Különösebben nem foglalkoztam a politikával, a párt életével, de a '60-as években ezt a rendőrségnél nem lehetett sokáig elkerülni. Megtalált a pártszervezet, és szorgalmazta belépésemet. Megindult a felvételi eljárás, ám egyszer csak azt közölték velem, hogy még nem vagyok elég érett a felvételre...

– *Nem reklamáltál, hogy de kérem... hát' én még úttörővasutas is voltam.*

– Egyáltalán nem háborogtam, „ha nem, hát nem” gondoltam, és nem éreztem különösebb elkeseredettséget. Kétségtelen, kissé avantgarde eszmeiséget vallottam. Nem hiányoztak a sokszor éjfélig tartó taggyűlések sem, ahol felesleges témákon vitáztak órákig. Már korábban is felmerült bennem, és a tagfelvétel körüli körülmények csak felerősítették

azon szándékomat, miszerint vissza kellene kerülni Budapestre. Több kérelmet adtam be a Budapesti Rendőr-főkapitányságra a főkapitánynak, a bűnügyi osztályvezetőnek, de nem kaptam választ tőlük. Az ottani bűnügyi osztályt egyébként az a Palkó Jenő vezette, aki néhány év múlva Veszprém megyei főkapitány lett. Ezt persze egyikünk sem tudhatta, úgy tűnt, sosem találkozik pályafutásunk.

– *A '60-as évek közepén lényegesen kevesebb bűncselekmény történt. Feltételezem, több idő jutott a nyomozásra, felderítésre. Jobbak voltak az eredmények?*

– Majdnem pontosan emlékszem az adatokra, mert e témakörben egy tanulmányt is készítettem. A bűncselekmények száma 1963-ban valamivel meghaladta a 2800-at. A konkrét rendőri feladatokat ellátó hivatásos állományú kollégák létszáma – az állambiztonságnál dolgozó tiszteket nem számítom ide – az egész megyében alig volt több 700 főnél. A '90-es évek közepére a bűncselekmények száma csaknem hatszorosára növekedett, az állomány mintegy kétszáz fővel gyarapodott. Lehet számolgatni a leterheltség közötti különbséget. Nyilvánvaló, hogy az eredményesség is egészen más volt. Nem csak a mennyiségi mutatók miatt, de a bűnözés minőségében is sokat változott. Ez a tendencia azóta is tart, egyre speciálisabb felkészültségű nyomozókra van szükség. Arról nem is beszélve, hogy a bűnözők, a bűnszervezetek egyike-másika ma már komoly tudást felhalmozó és azt alkalmazni képes szakértői gárdával, látszólag legális kapcsolati tőkével rendelkezik. Teljesen más a jogi környezet, sokat változtak a nemzetközi körülmények. Nem lehet reális összehasonlítást tenni. A magyar rendőrség eredményeit mindig csak a feltételrendszerében hasonló más országokkal lehet összevetni, és ebben mindig jól álltunk.

– *Említetted, hogy a BRFK nem méltányolta ajánlatodat. Ezek szerint maradtál Veszprémbe és itt folytatódott pályafutásod?*

– Egy „kis kitérő” után igen. Érdekes epizód történt velem ebben az időszakban. Még egyetemista koromban nagyon jó barátságba, majd kicsit bonyolult kapcsolatba kerültem egy orvosi egyetemre járó budapesti lánnyal. Veszprémbe jövelelem miatt ez egy darabig megszakadt, majd 1970-ben, vagy talán '71-ben újra megerősödött. Ekkorra már végzett doktornő volt, így részéről érthető módon „házassági ajánlattal” lepette meg. Harmincadik életévemben jártam: hamar döntöttem. Munkahelyi előjárómnak jelentettem nősülési szándékomat, és a lakásmegoldás lehetősége iránt érdeklődtem. Sajnos semmi jóval nem biztattak, pedig a szolgálati lakás reális lehetőségnek ígérkezett. Annyira barátságatlannak

és elutasítónak éreztem a főkapitány-helyettes, Horváth István hozzáállását, hogy megsértődtem. Már csak azért is, mert felvételemkor és azt követően folyamatosan ígérték lakásproblémám gyors megoldását. Beadtam leszerelési kérelmemet. Otthagytam a rendőrséget. Az esküvőt még Veszprémbe tartottuk, meglehetősen szűk körben. Attól szűkebb már nem is lehetett, mert rajtunk kívül csak két tanú és az anyakönyvvezető volt jelen. A szertartás után elköltöztünk az egyik alföldi kisvárosba. A feleségem ott dolgozott fogorvosként, gyönyörű szolgálati lakást kapott, én pedig a járási tanács – mert akkor még volt ilyen – végrehajtó bizottságának titkára lettem. Jóval nagyobb fizetésért, mint amit a rendőrségen kaptam. Minden bizonnyal normálisan éltünk volna, ha nem költözik oda anyósom, aki valamiért kezdettől fogva nem szimpatizált velem. Talán neki is voltak hibái, de őszintesége mindenképpen erényének bizonyult. Érzelmait nem leplezte, ami rövid távon sem volt tartható. Feleségemet válaszüt elé állítottam: vagy én maradok, vagy az anyja!

– Komolyan mondom, „elképesztő” dolgok derülnek ki rólad. Ezek után fogadni mernék, hogy a „nem nyert” borítékot kaptad. Most már tényleg nagyon kíváncsian várom, hogyan lettél ezek után főkapitány!

– Na várjál, az azért még jóval később történt. Valóban a „mama” lett a kedvezményezett, én pedig jó egy hónap együttélés után újra csomagoltam és visszautaztam Veszprémbe. Az állásomat sem mondtam le, még a mai napig sem. Ha időközben nem szűnnek meg a járások, talán még fizetést is kapnék. Szóval visszaérkeztem a kiindulási állomásra, de fogalmam sem volt, mit kezdek magammal. Se lakásom, se állásom. Szerencsére barátaim voltak. Rövid időn belül rendeződött helyzetem. A Süttőiipari Vállalatnál helyezkedtem el rendészként. Valószínűleg a kedvéért hozták létre ezt a beosztást, mert korábban ilyen nem létezett. Egy évig tartott ez az állapot, amelyben folyamatos kapcsolatot tartottam korábbi rendőrségi munkatársaimmal is. Bejártam a főkapitányságra, meghívtak különböző rendezvényekre, a barátság a régi maradt. Egy napon a főkapitány-helyettes, aki lakásügyben az elutasító választ adta, felkínálta a visszatérés lehetőségét. Gondolkodás nélkül igent mondtam, bár tudtam, ez nem lesz sima ügy. Az akkori szabályok szerint, aki elment a cégtől, az már nem nagyon térhetett vissza. Nekem sikerült, bár ez sem egyszerű történet. Kérelmet írtam a belügyminiszternek, és vártam a választ. Nem voltam meggyőződve a kedvező döntésről, ezért ténylegesen meglepett, amikor a főkapitányságról értesítést kaptam. Az egyik személyzetis kolléga üzenete, hogy menjek be hozzá. Mivel korábban lekezelő magatar-

tást tanúsított velem szemben, egyszerűen visszaüzentem: ha akar valamit, jöjjön ki. Háromszor játszódtott le ez a „meccs”, mígnem megunta és felkeresett. Felháborodva közölte, ne szórakozzak, mert már újra rendőr vagyok. Pápára kaptam kinevezést. Ezen aztán én háborodtam fel, mert nem akartam oda menni. A főkapitányságra kértem vissza magam, semmi közöm Pápához. Hosszas huzavona és különböző ígéretek után végül beletörődtem. Kellemesen csalódtam, jó társaság, kedves város, érdekes, kezelhető munka fogadott. Már egészen jól éreztem magam három-négy hónap után, amikor berendeltek a megyei bűnügyre, ahol egy korábbi, Nemesvitán elkövetett emberölési ügy utómunkálatait kellett elvégezni. A pápai kapitányság beosztottjaként, a megyei bűnügy megbízásából, a tapolcai kapitányság hatáskörében. Érdekes, bár nem egyedi megoldás. Nem volt ismeretlen számomra az eset, hiszen korábban mindvégig dolgoztam benne. Eljövetelem után sem sikerült tettest találni, és lezárták a nyomozást. Most azonban újra megnyitották az adatgyűjtést, mert a lakossági felháborodás sehogyan sem akart elcsitulni. Több mint két hónapig jártuk a környéket, a falukat, a szőlőhegyet. Tanulmányoztuk a korábbi aktákat, beszélünk az emberekkel, értékeltük a tapasztalatokat. Nagyon sokat dolgoztunk benne, de a gyilkost nem sikerült elkapni. A nyomozás során több más bűncselekmény kiderült, fegyvereket foglaltunk le, de sajnos a főfeladatban eredménytelenek maradtunk. Visszatértem Pápára, tettem a dolgom, azonban hónap végén nem kaptam fizetést. Senki nem értette mi történt, egyszerűen nem szerepeltem a fizetési jegyzéken. Néhány telefonálás után kiderült, Ajkára küldték a fizetésem. Időközben ugyanis Ajkára helyeztek, csak erről elfelejtettek nekem szólni. Gondolhatod, hogy ezen megint mélységesen felháborodtam, de nem volt mit tennem. Már csak a fizetésem miatt is Ajkára kellett utaznom!

– Azért az a főkapitány-helyettes nagy mókamester lehetett!

– A kortársak másként emlékeznek rá, de az egyszerűség kedvéért maradjunk ennyiben. Nem gondolok rá haraggal, különösen azért, mert Ajkán ismertem meg második, jelenlegi feleségemet, akivel azóta is boldog házasságban élünk. Nem csak ezért érte meg Ajkára mennem. Akkor persze háborogtam a sok ide-oda helyezgetésen, azonban később egyértelművé vált számomra, hogy a szakmát csak a „végeken” lehet megtanulni. Sokat láttam, tapasztaltam a kapitányságokon, s mindennek nagy hasznát vettem, amikor megyei osztályvezetői kinevezést kaptam. Pontosan tudtam azt is, hol milyen feltételekkel rendelkeznek, mi várható el. Talán még te sem hiszed el, de mi még autóstoppal is mentünk gyilkosság

helyszínére, mert nem volt más megoldás. Első vezetői kinevezésemre sem mindennapi körülmények között került sor. Szabadságon voltam 1973 májusában, mert megszületett első fiam, amikor értesítést kaptam, hogy azonnal menjek be a kapitányságra, mert ott vár a megyei főkapitány. Hirtelen minden bűnöm eszembe jutott, csak azt nem tudtam, melyikre derülhetett fény. Természetesen mentem, és találkoztam Palkó Jenő ezredessel, akit hat hónapja neveztek ki, és akit én – bizonyára emlékszel – levelekkel ostromoltam. Barátságosan fogadott, és a munkámon kívül szinte mindenről beszélgettünk. Család, irodalom, sport, politika egyaránt szóba jött. Egyre jobban nem értettem, miért érdekli őt a magánéletem, de aztán kiderült. Felajánlotta a titkárságvezetői beosztást. Javasolta, ősszel kerüljön sor a kinevezésemre, mert akkor már lakást is tudnak adni. Egyetlen elvárása volt, hogy nem mondhatom el senkinek, amíg ő ezt nem hirdeti ki. Októberben már a főkapitányságon dolgoztam, úgynevezett mozgóstátuson, januárban pedig megtörtént a hivatalos kinevezésem. Megkaptuk a lakást, Palkó Jenő minden ígéretét tartotta. Korrekt ember volt, színvonalas munkát végzett és követelt. Több pályázatot nyert főkapitány dolgozott titkárságvezetőként, te magad is, pontosan tudod, ez mivel jár. Az én fő profilom a beszédek, jelentések, elemzések, beszámolók, tanulmányok írása, összeállítása lett. Bőséges termést mondhatok magaménak, hiszen a belső dokumentumok mellett a Belügyminisztériumba, a megyei pártbizottságra is nagy terjedelmű, színvonalas anyagokat küldtünk a főkapitány aláírásával. A legjelentősebbeknek mindig az éves beszámolók bizonyultak, amelyeket akkor sokan olvastak, tanulmányoztak. Sokszor kivételezett helyzetbe kerültem, ami nem tetszett a főkapitány-helyetteseknek. Nem örültek annak, hogy bizalmas viszonyban vagyok a főnökükkel, néha több információt kapok, mint ők. A jó titkárságvezető helyzete pedig ilyen, bár igaz, keményen meg kell dolgozni érte. Nekem annyi „hátrányom” származott ebből, hogy amikor már nem voltam titkárságvezető, a legfontosabb jelentéseket továbbra is nekem kellett megírnom. A Palkó Jenőt követő Szűcs Jánosnak ez már természetesnek tűnt, rendszeresen kikérte véleményemet is.

– Meddig voltál titkárságvezető?

– Nem sokáig, mintegy másfél évig. Palkó Jenő szívesen dolgozott velem, mégis úgy gondolta, másik vezetői beosztásba helyez. Századosi rendfokozattal rendelkeztem ekkor. A városi kapitányság bünyügyi osztályvezetői és a megyei főkapitányság igazgatásrendészeti osztályvezetői beosztása közül választhattam. Döntését elismerésnek szánta, mint ahogy

az is volt. Két hét szabadságra készült, nekem azt határozta meg, hogy döntsék mire visszatér. Érdekeséggé válik, hogy nyugállományba helyezését megelőző utolsó napok egyikén tegeződtünk össze. A jó kapcsolat ellenére végig magázott, ahogy másokat is. Akkor ezt természetesnek tekintettük, más megyékben sem volt másként. Szóval ott hagyott a legnagyobb kétségek között. A bünyügyi munkát szerettem és ismertem, de a városi kapitánnyal nem akartam együtt dolgozni. Az igazgatásrendészet érdekelt, de nagy kihívást jelentett. Tudtam, sokat kell tanulnom, ha ezt választom. Összességében mégis erre hajlottam. Két hét után megérkezett a főnököm, és nem hozta szóba a kérdést. Már majdnem megnyugodtam, amikor közölte: várja döntésemet. Megint tartotta az ígéretét, és kinevezést kaptam az igazgatásrendészet élére azzal, hogy következő beosztásom – várhatóan három év múlva – a vizsgálati osztályvezetői lesz. Elvárja azonban, hogy addig hibátlanul teljesítsek új munkakörömben. Az első hónapokban valóban nagyon sok tanulnivalóm akadt. Részben kollégáimtól, részben a szakkönyvekből. Akkor szerteágazóbb tevékenységet végeztünk, mint napjainkban, hiszen a személyigazolvány, az útlevel, a jogosítvány, a gépjárműokmányok és több szabálysértés is hozzánk tartozott. Megismertem, megtanultam, megszerettem az igazgatásrendészeti munkát, amely minden nehézsége ellenére jóval kiszámíthatóbb és tervezhetőbb, mint a bünyű. Nem okozott volna problémát, ha hosszabb ideig itt maradok. Azért sem, mert továbbra is én írtam a megyei szintű jelentéseket, tehát pontos információval rendelkeztem minden szakterületről. Palkó ezredes azonban, amint ezt már mondtam, ismét szavatartó embernek bizonyult, mert a vizsgálati osztály vezetőjének nyugállományba vonulása után engem nevezett ki utódjául. Azt gondoltam, a főkapitány megtalálta a helyem, és hosszabb távon számít rám. Majdnem másként történt. Minden bizonnyal újabb elismerésnek szánta, amikor figyelmébe ajánlott Ladvánszky Károly miniszterhelyettes országos rendőrfőkapitánynak, aki titkárságvezetőt keresett. Kedvező képet festhetett rólam, mert 1977 májusában vagy júniusában megkeresett az ORFK személyzeti szervének vezetője azzal, hogy elvállalnám-e azt a beosztást. Látnod, amikor én akartam Budapestre kerülni, és minden olyan egyszerű lett volna, nem kellettem, most pedig, amikor két pici gyerekünk van, költözésre csábítanak. Mindenekelőtt a lakásmegoldás lehetősége érdekelt, mert eldöntöttem, annak megnyugtató rendezése nélkül biztosan nem megyek. A lakást azonnal és azonnalra beígérték. Olyannyira beindultak a folyamatok, hogy július 1-jei hatállyal már kinevezési parancsom is elké-

szült, én az utódomat tanítottam be a vizsgálati osztályvezetői munkakörre. Június második felében szóltak az ORFK-ról, hogy írjak egy nyilatkozatot, miszerint beleegyezem lakásproblémám következő év december 31-ig történő megoldásába. Ismételten okot adtak a felháborodásra, amit főnökömnek, Palkó Jenőnek tudtam elmondani. Kijelentettem, csak akkor megyek Budapestre, ha egy hónapon belül lakást kapok. Főkapitányom is kellemetlenül érezte magát, mégiscsak ő indította a lavinát, igaz jó szándékkal, jóhiszeműen. Azonnal hívta Ladvánszky altábornagyot, és jelentette neki a felmerült problémát. A miniszterhelyettes két nap múlva személyesen jött le. Hármában beszélgettünk. Rendkívül korrekt módon elnézést kért tőlünk valamelyik munkatársa hibájáért, aki őt is rosszúl tájékoztatta a rendelkezésre álló lakáskeretről. Ígéretet tett minden lehetőség áttekintésére, a helyzet megoldására. Nem jött össze a dolog, mindent „visszacsináltunk”, és mentem vissza a vizsgálatra. Ismereteim szerint komoly problémaként kezelte a minisztérium vezetése az esetet. Nem személyemet, hanem magát a tényt, miszerint nem lehet vidékről alkalmas kollégákat felhozni, mert nincs elegendő lakása a Belügyminisztériumnak. Tettek is lépéseket a helyzet megváltoztatása érdekében a szolgálati lakások számának növeléséért. Ma már ettől a szándéktól messze vagyunk, de hát beszélgetésünknek sem ez a témája. Budapestre kerülsem ezt követően még egyszer felmerült. Ismételten nemleges választ adtam, viszont a javaslatomra megkérdezett veszprémi rendőrkapitány, Baracsi Antal örömmel vállalta el a felkérést.

– *Ha most azt mondanád, hogy ezután sokáig nem történt veled semmi különös, nem hinném el!*

– Nem mondok ilyet, mert történt. Néhány hónappal az ominózus eset után, újra hívat a főkapitány. Tájékoztattott, hogy néhány éven belül nyugdíjba készül és az eddigi egyeztetések alapján én vagyok az egyik jelölt az utódlásra. Tulajdonképpen a szakma és a megyei pártszervezet – ne felejtjük el, akkor ez így működött – a legjobb jelöltnek tart, azonban el kell végeznem a Szovjetunióban a pártfőiskolát, mert nincs meg a felsőfokú politikai végzettségem. Az pedig elengedhetetlen ehhez a beosztáshoz. A '80-as évek elején járunk, a világ olyan amilyen, sokkal többen vették tudomásul és fogadták el, mint ahogy ezt napjainkban állítják. Én is ezek közé tartoztam, de a négy év távollétet a családtól nem tartottam túlzottan vonzónak. Abban maradtunk, valamennyien gondolkodunk a dolgon. Váratlanul kedvező változás történt, mert módosították a képesítési követelmény rendszerét, és a jogi egyetemet elismer-

ték felsőfokú állami, szakmai, politikai végzettségnek. Megszűnt a kényszer a moszkvai főiskolára.

– *Ezen diploma hiánya nem jöhetett rosszul a pályázatok elbírálásának időszakában, amely azonban csak néhány év múlva következett be. Addigra már főkapitány voltál. Milyen körülmények között történt első kinevezésed?*

– Most bizonyára sokan gondolják: az előzmények után én váltottam Palkó Jenőt a megyei rendőrség élén. Ez sem így volt! Ott tartottunk, hogy elméletben a legjobb jelölt lettem, minden előírásnak megfeleltam. Elméletben igen, gyakorlatban azonban elaludt körülöttem az ügy, senki nem forszírozta. Sajnos Palkó ezredes beteg lett, idő előtt nyugdíjazni kellett. Utódja a BRFK-ról érkezett Szűcs János személyében, akivel mindvégig korrekt kapcsolatunk volt. Na most következtek a viszonylag nyugodt, kiszámítható évek egészen 1989-ig, főkapitány-helyettesi kinevezésemig. Nagyon szép és komoly ügyekben dolgoztunk. Kiváló kapcsolatunk alakult ki az ügyészséggel, a társszervekkel, komoly tekintélyünk volt a megyében. Valószínűleg ennek köszönhettem kinevezésemet, amelyre Farkas József közbiztonsági helyettes nyugdíjazása miatt 1989 elején kerülhetett sor. Ettől kezdve Szűcs Jánossal, a korábbi kiváló szakmai és baráti kapcsolatunk még inkább elmélyült. Nagy bizalommal viseltetett irántam, olyannyira, hogy a hatáskörébe tartozó döntéseket és intézkedéseket többnyire rám ruházta. Egy év telt el így, amikor végleg eldőlt, hogy Szűcs János nyugállományba vonul, új főkapitányra van szükség. Az említett hatáskör-átruházások miatt engem már jól ismert Túrós András tábornok, az országos rendőrfőkapitány, így én voltam az egyik jelöltje. A másik az a Baracsi Antal, aki javaslatomra került a Belügyminisztériumba. Ekkor már köztudott volt, hogy az MDF meghatározó politikai szerepet tölt be a megyében, ezért Túrós András Horváth Balázssal is konzultált, bár a választásokra csak hónapok múlva került sor. Horváth Balázs egyértelműen mellettem voksolt. Túrós úr összehívta a megyei rendőri vezetőket, és nyílt szavazást, állásfoglalást kért a két jelöltről. Kéréssem ellenére ezen nekem is jelen kellett lennem...

– *Na várjál! Megint van egy fogadásom: egyhangú támogatást kaptál!*

– Igen! 1990. április 1-jei hatállyal kineveztek, utolsóként az Antall-kormány hivatalba lépése előtt. Ekkor már ezredesi rendfokozattal rendelkeztem, a tábornoki előléptetés lehetősége fel sem merült. Magam választhattam meg helyetteseimet, kezdtem berendezkedni a főkapitányi székben. Közben megtörténtek a parlamenti választások, az MDF alakíthatott koalíciós kormányt. Horváth Balázs kapta a belügyminiszteri tárcát, ami számomra a jó személyes ismeretség miatt megnyugvást

jelentett. Nem szeretnék szerénytelen lenni, de biztos voltam abban, hogy ha szakmai szempontból mérlegelik munkámat, Horváth Balázs nem lehet rossz véleménnyel rólam. A viszonylagos nyugalom nem tartott sokáig, mert hamarosan bejelentették a főkapitányi és rendőrkapitányi beosztások pályáztatását. A hír hallatán senki nem tudhatta, hogy majd ki hová nyújt be pályázatot, és milyen szempontok érvényesülnek ténylegesen az elbíráláskor.

– *Kérlek, tegyük egy kis kitérőt életutadtól. A kötetben szereplő főkapitányok közül te ismerted legjobban a csaknem minden interjúban szereplő dr. Horváth Balázst, az Antall-kormány első belügyminiszterét. Milyen emlékeket őrzöl róla?*

– Horváth Balázst még egyetemista koromban ismertem meg. Nem egy évfolyamba jártunk, de kölcsönösen szimpatizáltunk egymással, sok mindenről hasonlóan vélekedtünk. Ismeretségünk barátsággá alakult, amikor Veszprémben dolgoztunk. Nem mindenki örült egy ügyvéd és egy rendőr barátságának, de ez minket nem érdekelt. Balázs nemes érzésű, nagylelkű, humánus, olykor bohém, olykor félszeg ember volt, és mint az ilyenek általában: naiv is! Abban az értelemben mindenképpen, hogy túlzottan megbízott az emberekben. A csalódásokat pedig nagyon nehezen tudta feldolgozni. Talán ezért is vált meg néhány hónap elteltével a bársonyszéktől. Emberi értékeit, intelligenciáját, műveltségét és népszerűségét jól mutatja, hogy a megye legkedveltebb politikusának bizonyult. Öt országgyűlési választáson indult sikerrel, és mindig egyéni jelöltként, mert a listás indulást nem tartotta összeegyeztethetőnek elveivel. A rendőrség munkáját, körülményeit jól ismerte, belügyminiszterként egyik fő feladatának a „kisrendőrök” segítségét tekintette. Nekem, mint barátnak, óriási veszteséget jelentett korai halála. Nagyon hiányoznak a közös programok, a tartalmas beszélgetések, az érdemi vitatkozások. Érdeklődő és tájékozott volt a világ dolgaiban, nyitott a változásokra, a problémák megoldására. Meggyőződésem, hogy Balázs különleges személyiségének távozása a magyar politikai életben és a közélet egészében nagy űrt hagyott maga után.

– *Említetted, hogy 1989-ben lettél főkapitány-helyettes, majd 1990 áprilisában főkapitány. Ezekben az években a rendőrség, a rendőri vezetők nem voltak irigylésre méltó helyzetben. Te hogyan élted meg a támadásokat, voltak-e egyáltalán?*

– Nehéz és nehezen áttekinthető időszaknak minősítem azokat az éveket. Gyakran változott egyes emberek – fogalmazzunk úgy – baráti kö-

re, irányultsága, és gyakran születtek rövid határidős, nehezen végrehajtható döntések. Ezeket részben megértettük, mint például a főkapitányságok állambiztonsági osztályainak felszámolását. Másokat viszont szakmailag hibásnak tartottuk. Ezek közé tartozott a társadalmi tulajdon védelmével foglalkozó osztályok megszüntetése. Főkapitány-helyettesként ezekből sok feladatom adódott, különösen azért, mert főnököm már alig-alig vett részt a folyamatokban. Sokat szerepeltem a helyi újságokban, rádióban, televízióban. Ténylegesen sok támadás érte a szervezetet úgy, ahogy a viccben szereplő kis nyulat: ha van sapkája azért, ha nincs sapkája, akkor azért... Ha intézkedtünk az volt a baj, ha nem, akkor a tehetetlenséget vetették a szemünkre. Engem személy szerint – egy-két saját kollégán kívül, de erről majd még mesélek – múltamért, munkámért, szakmai döntéseimért nem támadtak, azonban többször szememre vetették néhány politikai vagy állambiztonsági múlttal rendelkező kolléga beosztásban tartását. Egyeseknek divatos és kockázatmentes szereplési lehetőséget biztosított az ilyen jellegű vádak megfogalmazása, mások kicsinyes, személyeskedő bosszúra használták ezt a lehetőséget. Jellemző eset, amikor a Belügyminisztériumból érkezett hozzám két úr, és egy bejelentés alapján kívánták vizsgálni a volt párttagok és KISZ-tagok további alkalmazásának gyakorlatát. Tudni kell az interjút olvasó fiataloknak, hogy a hivatásos állományú rendőrtisztek döntő többsége 1989 előtt tagja volt a Magyar Szocialista Munkáspártnak, tehát ha csak ez lett volna a mérlegelés és „kirúgás” szempontja, alig marad néhány ember egy-egy rendőri szervnél. Szóval megérkezett a kivizsgáló bizottság, és a bejelentő levelét mutatta, amelyben megfogalmazódott, hogy a kivizsgálás során a volt párttagoknak, KISZ-tagoknak ne higgyenek, mert azok mindig hazudnak. Az ismerős írást, majd az aláíró nevét látva a vizsgálat azonnali befejezését javasoltam az uraknak, mivel a bejelentő korábban az egyik KISZ-alapszervezetünk titkára volt, aki mint KISZ-tag – saját állítása szerint – mindig hazudik. Én magam is több – általában névtelen – levelet kaptam egy-egy személy leváltását kérve. Veszprém megyében az is megtörtént, hogy egy rövid ideig az állambiztonságnál szolgáló és egyébként kiváló rendőri szakemberként ismert kolléga maradásának szükségességéről a belügyminisztert is sikerült meggyőznöm. Soha nem szerettem az általánosításokat, különösen, ha emberi sorsokról van szó! Személyesen nyugtattam a kollégákat, állománygyűléseken vettem részt, mert ennek éreztem szükségességét. Ígértem, elmondok még egy velem kapcsolatos, de arra az időszakra szintén jellemző esetet. Az MDF győzelme után három

kolléga azonnal a párt helyi vezetéséhez fordult leváltásom érdekében. Azzal indokolták kezdeményezésüket, hogy engem még az MSZP nevezett ki. Négy évvel később, ugyanők a helyi MSZP vezetésénél akarták elérni menesztésemet. Indoklásként az MDF-kormánytól kapott kinevezésemet jelölték meg. Veszprém nem olyan nagy város, hogy ne tudtam volna ezekről a lépésekről, de nem törődtem vele. A kollégák nem is tudják, hogy értesültem akcióikról. Nem éreztettem velük. Ha manapság találkoznánk, barátsággal üdvözljük egymást.

– *A pályázat megnyerését követő kinevezésed után közel hat évig voltál Veszprém megye főkapitánya. Kérlek, emlétsünk meg néhány olyan intézkedésed, döntésed, amelyek jelentős mértékben befolyásolták a szakmai munkát.*

– Veszprém megye eredményességét, megítélését tekintve általában a középmezőnyben helyezkedett el. Területünk nem tartozik a nagyok közé, azonban földrajzi elhelyezkedésünk – amely a legszebb az országban, legalábbis szerintem – az átlagostól nagyobb leterhelést és több problémát jelentett. Elegendő csak a Bakonyra és a Balatonra hivatkoznom, mint nagy tömegeket vonzó turisztikai, nyaralási célpont. Említhetem jelentős ipari üzemünket, a fűzői gyárat, a Bakony Műveket, Ajkát, Herendet, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Nem láttam realitását annak, hogy az élmezőnybe tartozzunk, pedig a kollégák nálunk is tisztességesen dolgoztak. A bűncselekmények alakulásáról korábban már beszéltünk. Az országos tendencia és jellemzők a megyére is igazak voltak, ezért ezzel bővebben nem foglalkoznék. Több személycserét hajtottam végre, mert a kezdeményezőkézséget, a személyes példamutatást, az állomány által történő elismertséget a szaktudás mellett a legfontosabb tényezőknek tekintettem. Ahol ez nem volt meg, és „létrejöttének” esélyét sem láttam, vezetőt váltottam. Döntéseimet sikeresnek minősítem. Fontosnak tartottam a munkakörülmények javítását. Jelentős felújításokat végeztünk a főkapitányságon és két rendőrkapitányságon. Az egyik kapitányságunk részére korszerű épületet vásároltunk. Személyes kapcsolatrendszerünket elvszerűen felhasználva komoly összeget takarítottunk meg a minisztériumi költségvetésnek. Nemzetközi kapcsolataink eredményeként gépjárműveket, technikai eszközöket kaptunk, amelyeket rendszerbe állítottunk.

Az informatikai fejlesztés az ORFK segítségével a '90-es évek első felében elképesztő méreteket öltött. Szervezeti változásokat is elindítottam. Ezek közül kiemelem a bűnügyi technika regionális szervezésének kezdeményezését, valamint a szervezett bűnözés elleni fellépés érdekében megalakított egységünket, amely jellegében az első volt a megyei főkapitány-

ságok között. A maga nemében akár bravúrosnak, de mindenképpen egyedinek nevezhetem a magyar rendőrség addigi legnagyobb „pilóta-játék” ügyét, amit az én kollégáim derítettek fel. Talán nem mindenki ismeri ennek a „játéknak” a lényegét. Illegális pénzügyi tevékenységről van szó, amikor valaki nagy összegű hasznót ígér rövid távú befektetésekre. Az első ügyfelek pénzét és hasznát a következő befizetésekből finanszírozzák. Minél később jelentkezik valaki a befektetni szánt pénzével, annál kisebb esélye van annak visszakapására. Általában több ezer sértettje lesz egy-egy pilótajátéknak, akik soha sem kapják meg még a befektetett tőkájüket sem, nemhogy a beígért hasznót. A szervezők persze meggazdagodnak mások átveréséből. Nos egy ilyen ügyben, a hírhedtté vált „Tribuszerné-ügyben” dolgoztunk a kilencvenes évek közepén. Baranya megyében indult a bűncselekmény, ahol egy hölgy 3-4 hónapra 40-50% hasznót ígért. Fellépésének, kapcsolatrendszerének köszönhetően egyre bővült ügyfélköre. Ügyvédek, közigazgatási vezetők, politikusok, gazdasági szakemberek, kereskedők, vállalkozók is voltak közöttük. Az első időszakban pontosan betartotta ígéreteit, aminek híre ment, és ez újabb és újabb jelentkezőket eredményezett az ország csaknem valamennyi megyéjéből. Amikor a kifizetések akadozni kezdtek, feljelentést tettek ellene. Az országos rendőrfőkapitány döntése alapján az ügyet Veszprém megye kapta meg felderítésre, amelyet eredményesen megoldottunk. A hölgyet elfogtuk, bíróság elé állítottuk. Kiderült, két év alatt hárommilliárd forinttal károsított meg több mint húszezer embert. A nyomozás során nyolcszázmillió forintot megtaláltunk, ami azonban alig negyede az okozott kárnak. Az ügy „pikantériája”, hogy a bírósági eljárás időszakában a hölgy eltűnt a hatóságok elől, és csak évek múlva sikerült újra elfogni.

– *Te is azon kevesek közé tartozol, akik méltó körülmények között vonulhattak nyugállományba. Hogyan emlékszel vissza erre és utódod kiválasztására?*

– Az eseményeket két évvel korábbról, 1994-ben kezdeném. Akkor rendszeresítették a dandártábornoki rendfokozatot, amit a rendőrség állományából először négyen kaptunk meg. Dr. Dános Valér, a Rendőrtiszi Főiskola parancsnoka, dr. Svarka Gyula Fejér megyei főkapitány, Sabjanics István, az Őrezred parancsnoka és jómagam. Az összetétel egyértelműen mutatja, hogy nem az életkor volt a meghatározó a döntésben. A vezetés elégedettségét éreztem személyemmel és munkámmal szemben. Ekkor merült fel bennem először komolyan a szolgálati viszony hosszabbításának szándéka, amelyet nem titkoltam az országos főkapitány előtt. A hatályos szolgálati törvény szerinti felső korhatárt 1996-ban ér-

tem el. A belügyminiszter, szándékaim ismeretében – a velem történt megbeszélés alapján – február hónapban határozatlan időre meghosszabbította szolgálati viszonyomat. Márciusban a parlament elfogadta az új szolgálati törvényt, amely már nem tartalmazta a miniszter ez irányú jogkörét, ezzel korábbi döntését érvénytelenítette. A jogszabályok alapján a felső korhatár betöltésekor – méltánylási lehetőség nélkül – nyugállományba helyeztek. Néhány hónapos nyugdíjas tábornok voltam, amikor a parlament novemberben újra módosította a törvényt, és visszaadta a miniszter eredeti jogkörét. Ergo, a törvény áldozata lettem, pedig néhány évet bevállaltam volna. Az azt követő események ismeretében örülök, hogy nem ez történt. Az időpontot előre lehetett tudni, a naptárt ismertük, a matematikai feladat sem bizonyult nehéznek. Felelősséget éreztem utódom kiválasztásában. Három komoly javaslatot tettem az országos rendőrfőkapitánynak a megyében dolgozó vezetők közül. Pintér Sándor szakmai munkájukat, értéküket nem vonta kétségbe, de ragaszkodott ahhoz az állásfoglalásához, miszerint helyből nem választ főkapitányt. (Zárójelben jegyzem meg, hogy egyik jelöltem, Nemes Zoltán hamarosan Zala megye főkapitánya lett.) Újabb személyi javaslatom sem nyert, pedig ekkor is kiváló szakembert neveztem meg. Lázár Jánost, aki később az ORFK Bűnügyi Főosztályát vezette. Veszprém megyébe Kiss Mihály ezredes, a Rendőri Ezred korábbi parancsnokát nevezték ki, akinek szakértelmét, érdemeit nem vitattam. Nem volt kifogásom a személye ellen, de úgy éreztem, ez a kérdés nélkülem dőlt el. Méltó körülmények között, ünnepélyes állománygyűlésen búcsúztattak, ahol a megye meghatározó személyiségei is megjelentek. Több elismerést, ajándékot, emléktárgyat kaptam, táviratokban köszönték meg munkámat.

– *Hogyan telnek nyugdíjas napjaid? Tudsz-e hódolni korábbi szenvedélyednek, a fotózásnak? Esetleg újabbak alakultak ki, mint például a vadászat, horgászat, ami oly jellemző a megye nyugdíjas rendőreire?*

– Nyugdíjazásomat követően kísérletet tettem a civil világban hasznosítani tapasztalataimat. Biztonsági cégeknél tanácsadói, ellenőrzési feladatokat láttam el. Körülbelül két évvel ezelőtt egészségügyi problémáim jelentkeztek, ezek miatt nem vállaltam a további felkéréseket. Szerencsére rendbejöttem, és ahogy mondani szokták, koromnak megfelelő állapotban vagyok. Jól érzem magam a bőrömben, de a hétköznapi fizikai igénybevételtől nagyobb energiát igénylő feladatokhoz már óvatosan viszonyulok. Új szenvedélyem alakult ki: nagypapa lettem, ami a legszebb elfoglaltságok egyike. Három gyönyörű unokának örülhetek. Gyerekeim

elfoglalt emberek, sokat segíték a kicsik felügyeletében. Nagyon jól megértjük egymást, szeretnek velem lenni. A horgászattal nem próbálkoztam, a vadászzal is csak egyszer, valamikor nagyon-nagyon régen. Olyannyira nem vonz ez a sport, hogy még hazugságba is keveredtem miatta. Az egyik szenvedélyétől túlfűtött barátom mindenképpen rá akart beszélni a vadászatra. Fűt-fát ígért, ha csatlakozom hozzájuk. Rámenősségét mindenképpen le akartam rázni, ezért egy meggondolatlan pillanatban feleségem tiltására fogtam húzódozásomat. Vasárnap beállított hozzánk, és mit sem sejtő nejemet kezdte el győzködni a vadászat nagyszerűségéről. Hamar kiderült a turpisság, nem éltem át kellemes percek, de legalább megszabadultam a zaklatástól. Az olvasás jelenti az igazi kapcsolódást, időnként a rejtvényekbe is belebonyolódok.

– *Nem hiszem, hogy Bartalus Antal Veszprémben teljesen elszakadt a rendőrségtől!*

– Erre nincs is okom. Valamennyi utódom megbecsült és megbecsül, esetenként konzultálunk, de én már inkább csak anekdotázásra vállalkozom, amelyekben azonban nagyon sok „spontán” tanulságot lehet felfedezni. Alapító tagja vagyok a Rendőrtábornokok Egyesületének, elnöke a Megyei Közbiztonsági Alapítvány Kuratóriumnak, tiszteletbeli elnöke a nemzetközi rendőri szervezet, az IPA megyei tagozatának. Látnod, annak ellenére, hogy nem erre a pályára készültem, rendőrként éltem és élem le az életemet. Tisztességgel tettem a dolgom, és ha néha követtem is el hibákat, nincs miért szégyenkeznem. Büszkén vállalom múltamat és tábornoki rendfokozatomat. A mai kollégákra, rendőri vezetőkre sohasem akarom ráerőltetni gondolataimat, de ha kérdeznak, legszívesebben olvasmányaimból példálózom, és remélem értik, mire gondolok.

A beszélgetés zárásaként mindenképpen el kívánom mondani, hogy a '90-es évek első felének „főkapitányi csapata” hihetetlenül erős volt, és tudod miért? Nos erre álljon itt egy olvasmányaimból merített példa. Egy monda szerint az ősmagyarok hét törzsét összehívó táltos hét vesszőt tartott a kezében, és egyenként könnyedén eltörte őket. Majd ugyanolyan hét vesszőt összefont, és így már nem bírt velük!

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Dr. Berta Attila

TOLNA MEGYE

Dr. Berta Attila nyugállományú rendőr dandártábornok a Tolna megyei rendőr-főkapitányi kinevezést nyerte el a pályázaton, azonban Fejér megyében és Budapesten is töltött be hasonló beosztást. A legrégebb ismerősöm, barátom a főkapitányok között. A Kossuth Lajos Katonai Főiskola első évfolyamos hallgatójaként Szegeden találkoztam először Attilával. Azon felsőbb évesek közé tartozott, akik tudása, emberi magatartása imponált nekünk. Végzésünket követően sokáig csak híreket hallottunk egymásról, más utakat jártunk. Újbóli találkozásunkkor már megyei rendőrfőkapitányt köszönhettem benne, aki ugyanolyan barátsággal üdvözölt, mintha csak tegnap láttuk volna egymást utoljára. Ez a közvetlenség közöttünk mindvégig megmaradt, és ma is tart. Pályafutását az egyik legjellemzőbb példának tartom arra, hogy vannak olyan szituációk, amikor egy elkötelezett rendőrtisztnek, tábornoknak nincs lehetősége az előljárótól kapott feladatok visszautasítására. Az interjúra 2008 decemberében került sor. Az akkor elhangzottakhoz képest annyi változás történt, hogy Attila visszatért Szekszárdra, ahol a magánszférában dolgozik.

– *Először 1972-ben találkoztunk a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, ahol 1973-ban fél évig évfolyamunk szakasziparancsnoka voltál. Egy évvel előttünk végeztél, ezt követően ritkán találkoztunk. Szakmai és baráti beszélgetéseinken még sohasem kérdeztem meg tőled: mi indított el ezen a pályán?*

– Nem mondanék igazat, ha azt állítanám, hogy tudatosan készültem a rendőri hivatásra. Általános iskolás koromban sokáig szakács szerettem volna lenni, de aztán mégis egy műszaki szakközépiskolában kötöttem ki, ahol érettségiztem és villanyszerelői oklevelet kaptam. A negyedik év első félévétől már a továbbtanulás gondolatával foglalkoztam,

ahogy barátaim közül sokan. Egyikük váratlanul azzal a hírrel állt elő, hogy ő a katonai főiskolára jelentkezik, és javasolta: próbáljuk meg együtt. Őszintén szólva jó bulinak tűnt, de ha akkor valaki megkérdezi tőlem, hogy mi is az a katonai főiskola, és mire számítok egy esetleges sikeres felvételi után, nem sokkal többet tudtam volna válaszolni attól, mintha azt kérdeznék: hogyan képzelem el az egri érseki hivatal működését. Valahonnan azt hallottam, hogy az egyik legnehezebben elérhető szak a Kossuth-főiskola karhatalmi tagozata, ezért „csak azért is” arra jelentkeztem. Pontosabban fogalmazva arra is, mivel – az akkori szabályok erre lehetőséget adtak – felvételemet kértem a Pollack Mihály Műszaki Főiskolára. Emlékezetem szerint 1970 februárjában, tehát több hónappal az érettségi előtt egységes felvételi vizsgát szerveztek, melynek az akkori Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola adott otthont. Jó eredményeket értem el, mégis úgy gondoltam, ezzel le is zárult katonai pályafutásom. Visszatértem a civilek közé, tanultam, készültem az érettségire, de éreztem: megérintett egy addig ismeretlen világ. Ahogy mondani szokták gyorsan repültek a hetek, és elérkezett az a nap, amikor mennem kellett írásbeli felvételi vizsgát tenni a Pollack-főiskolára. Indulás előtt szokás szerint megnéztem a postaládát, ahol egy nekem szóló levelet találtam. A vizsga lázában égve nem sokat törődtem vele, csak zsebre vágtam és siettem. Késésben és rossz hangulatban voltam, még reggelizni sem tudtam. A pécsi Széchenyi téren haladtam, amikor hirtelen bevillant, hogy „valami” hivatalos bélyegzőt láttam a borítékon. Gyorsan kibontottam és menet közben olvasni kezdtem. A levélben arról értesítettek, hogy tekintettel a sikeres felvételi vizsgámra, amennyiben eredményes érettségivel rendelkezem, felvételt nyertem a Kossuth Lajos Katonai Főiskola karhatalmi szakára. Ekkor már a dzsáminál jártam, ezért egy elegáns sasszéval befordultam a Nádor sörözőbe, ahol megelégedetten megreggeliztem és kiolvastam az aznapi újságokat. Ekkorra azért már nem volt teljesen ismeretlen számomra a katonai főiskola, és örültem, hogy a legnehezebben megközelíthető szakok egyikére sikerült bejutnom. Júliusban kaptam meg a behívóparancsot, miszerint augusztus 4-én kell bevonulnom Szegedre és megkezdni az első évfolyamot. Akkor az volt a gyakorlat, hogy a század- és szakasziparancsnoki beosztást betöltő tisztek mellett a hallgatók rajparancsnokai és szakasziparancsnok-helyettesei legalább fél évig, sorállományú őrzetők-ből, tizedesekből, szakaszvezetők-ből kerültek ki, akik közül sokan mindent megtettek annak érdekében, hogy elvegyék a kedvünket ettől a hivatástól. Nagyszerű fiúkkal kerültem egy szakaszba, minden próbát kiáll-

tunk és nem hagytuk magunkat eltántorítani a kitűzött céltől. Négy év alatt többször értem el élenjáró, illetve kiváló címet.

– *Amikor 1971-ben felvételiztem, velünk már közölték, hogy nagy valószínűséggel a rendőrség állományába kerülünk, ezért gondoljuk át újra, fenntartjuk-e jelentkezésünket. Ti mikor szereztetek tudomást a változásról?*

– A főiskola megkezdésekor mi még nem tudhattunk arról, hogy a karhatalom, mint önálló fegyvernem megszűnik, és feladatainak, valamint hivatásos állományának döntő többségét a rendőrség veszi át. A politikai, majd kormányzati döntés egyik következményeként a karhatalmi szakos hallgatók az akkori Rendőri Ezred állományába kerültek hallgatói jogviszonyuk megtartása mellett. Ez azt jelentette, hogy a végzett tisztek többségét a Rendőri Ezred, de mindenkit a Belügyminisztérium valamelyik szerve fogadja. A döntésnek megfelelően módosult tananyagunk. A karhatalmi és katonai tantárgyak mellett rendőri és jogi ismereteket is el kellett sajátítanunk. Szorgalmasan tanultunk, és még a negyedik évfolyam második félévének elején sem nagyon gondolkodtunk azon, mi lesz a végzést követően. Biztosak lehettünk abban, hogy mindenkinek lesz beosztása, állása, munkája, mert a rendet és fegyelmet tanult diplomás fiatal tisztek iránt nagy volt a kereslet a Belügyminisztériumhoz tartozó szakterületek mindegyikén. Márciusban vagy talán áprilisban néhányunkat megkeresett a minisztérium egyik munkatársa és külszolgálati lehetőséget ajánlott számunkra, amennyiben vállalunk egy-két éves intenzív nyelvi képzést. Az elvi egyetértés már kialakult közöttünk és nagy kedvem volt a tervezett feladathoz, amit aztán családi okok miatt mégsem tudtam elvállalni.

– *Biztosan tudom, hogy Tolna megye volt az első munkahelyed. Miért pont ezt a megyét választottad?*

– Az az igazság, hogy nem én választottam, hanem ők választottak engem. A személyem iránti érdeklődést azoknak a kollégáknak köszönhetem, akik az előttem végzett évfolyamból kerültek a megyéhez. Felkészültségükkel, fegyelmezett munkájukkal bizonyítani tudták, hogy érdemes karhatalmi végzettségű fiatal tisztekre építeni. A főkapitány, dr. Solymosi Mihály ezredes úgy döntött, hogy az első időszakban az ő titkárságára kerüljek, aztán ha megismerték munkám minőségét, majd döntönek későbbi beosztásomról. Ahogy ez általában lenni szokott egy titkárságon, az új embereknek minden munkafolyamatban részt kell vennie. Fő feladatként a panaszügyek intézését kaptam, de egyre gyakrabban helyettesítettem a titkárság vezetőjét. A panaszügyintézés nem hálás terület,

azonban számomra sokat jelentett, mert az állampolgári panaszok elbírálásához és a javaslatok megtételéhez minden jogszabályt és belső utasítást meg kellett ismernem, a legtöbbet meg is tanultam. Valószínű nem tehettem rosszul a dolgom, mert két év múlva, huszonnégy éves koromban ki-neveztek a magyar rendőrség legfiatalabb titkárságvezetőjének. Szerencsémre elődöm nem csak kiváló szakember volt, de ösztönösen jó pedagógus is, aki a rövid időszak ellenére jól felkészített erre a feladatra. A titkárságvezetői beosztás kiváló iskolának bizonyult. Megismerhettem a Tolna megyei rendőri szervek tevékenységét, a bűnügyi, közbiztonsági helyzetet, de még a gazdasági, pénzügyi problémákat is. Értékelő-elemző jelentéseket, munkaterveket olvastam, véleményeztem és készítettem a napi programok szervezése mellett. Nagyon jól tudtam hasznosítani a katonai főiskolán tanultakat, hiszen a klasszikus parancsnoki munka elemei és mozzanatai, amelyek készség szinten rögzültek bennünk, kiválóan alkalmazhatók voltak ezen a területen, és bizony előnyt jelentettek még vezetői beosztásban lévő idősebb kollégákkal szemben is. Példaként említem azt az esetet, amikor a főkapitány indulatosan jött be a szobámba, letett az asztalomra egy jelentős méretű aktát, amely az éves jelentéshez szükséges előzményi iratokat és az éves jelentés néhány – neki nem tetsző – változatát tartalmazta. Ekkor még nem voltam egy éve sem titkárságvezető, de azt a feladatot kaptam, hogy másnapra állítsam össze az éves jelentést logikus szerkezetben úgy, hogy azokban következtetések és feladatmeghatározások egyaránt legyenek. Egy ilyen utasítást ma sem egyszerű végrehajtani, pedig az informatika és a számítógép csodákra képes. De gondolj vissza az akkori körülményekre, amikor egyetlen elrontott betű miatt az egész oldalt át kellett írni. Nem akarom szaporítani a szót, de a titkárnőm segítségével a főkapitány nagy meglepedésére elkészítettük az anyagot.

– *Mikor érezted úgy, hogy a titkárságon már mindent megtanultál, váltani kellene?*

– Közel négy éve voltam titkárságvezető, és nem gondolkodtam váltáson, amikor új főkapitány, Adrián Zsigmond ezredes érkezett Tolna megyébe. Viszonylag rövid közös munkánk után egyszer csak azt kérdezte tőlem, hogy szerintem mit kellene tenni a Szekszárdi Rendőrkapitányság megítélésének lényeges javulása érdekében. Jól ismertem az ottani helyzetet, ezért rövid értékelésemben kiemeltem a bűnügyi, ezen belül különösen az operatív tevékenység magas színvonalát, és elmarasztaltam az igazgatásrendészetet, valamint a szabálysértési tevékenységet. Javasol-

tam néhány sürgős személyi változást is. Az ezredes hasonlóan látta a problémát. Még abban a percben közölte döntését: engem nevez ki a rendőrkapitányság közbiztonsági osztály vezetőjévé. Nem volt más választásom, mint elfogadni a kinevezést. Egyrészt akkor nem volt „divat” a parancs megvitatása, másrészt úgy éreztem, meg kell felelnem a magam teremtettené kihívásnak.

– Ez minden bizonnyal sikerült, hiszen a rendőrkapitányság osztályvezetői beosztásából öt év múlva a főkapitányság Közbiztonsági és Közlekedési Osztályának vezetője lettél. Közben „lazításként” egyetemre jártál, és tudomásom szerint az egyetlen vagy a magyar rendőrség történetében, aki politológiai témájú disszertációval doktorált. Bizonyára sok emlékeztető esemény és intézkedés kötődik ezekhez az évekhez, amelyek a szakmai körökben országosan ismertté és elfogadottá, esetenként talán vitatottá tették személyedet. Szerinted ezek közül melyek voltak a legjellemzőbbek?

– A hetvenes évek és a nyolcvanas évek első kétharmadának bűnügyi, közbiztonsági helyzete lényegesen eltért a mai állapotoktól. A bűncselekmények száma meg sem közelítette a jelenlegi mutatókat. Tolna megye eredményessége alapján a megyék első harmadában foglalt helyet. A rendőrségnek akkor is megvoltak a maga problémái, de összességében kedvezőbb körülmények között dolgozott. Az eredményesség növelése érdekében tett intézkedéseink, elgondolásaink ma már talán nehezen érthetőek, de ne felejtsük: azokra közel három évtizeddel ezelőtt került sor. Szívesen említek egy-két konkrét példát. Az irányításom alá tartozó körzeti megbízottak nyomozásának eredményessége 70–80% között alakult. Ezt a figyelemre méltó teljesítményt két módszerrel értem el. Nagyon sok időt töltöttem a területen a munkatársak között. Sikerült elhitetnem és elfogadtatnom, hogy az a körzeti megbízott lesz sikeres és eredményes, aki magatartásával, munkájával példát mutat, az adott település részévé válik, együtt él az ott lakó emberekkel, és képes velük kapcsolatot teremteni. Hallgatólagosan tudomásul vettem apróbb „trükköket”. Például azt, ha egy körzeti megbízott a kocsmában megivott egy fröccsöt – hangsúlyozni kívánom egyet és nem többet – azért, hogy közben beszélgethessen a falubeliekkel. Így olyan információkat tudhatott meg, ami másként nem sikerült volna. Ezt a gyakorlatot nem nézték mindenütt jó szemmel, pedig csak az volt a titka, hogy kölcsönösen bízunk egymásban munkatársaimmal. Ahol a bizalom és a józan mértéktartás hiányzott, ott ez a módszer valóban nem vált be. Nálunk jól működött.

Valószínűleg jelentős mértékben járultunk hozzá a szolgáltató rendőrség fogalmának kialakításához. Az országban talán elsőként alkalmaztuk a „büntetésmentes napot.” Nem tudtam egyetérteni ugyanis azzal a szemlélettel, hogy a rendőrség akkor dolgozik jól, ha minél több feljelentést tesz, minél több bírságot szab ki, és minél több kérelmet utasít el. A rendőrség elsődleges feladatának a biztonság, ezen belül a közlekedésbiztonság garantálását tekintetem. Ezért megszerveztük a büntetésmentes napokat, amikor a rendőr és az autóklub képviselője együtt volt szolgálatban. Az enyhébb szabálysértőket csak figyelmeztették, sőt segítettek az olyan jellegű problémák elhárításában, mint például a kiégett izzók cserélése. Ezek az akciók kezdetben nem váltottak ki egyértelmű lelkesedést szakmai körökben, bár a lakosságnak nagyon tetszett. Sok bírálatot és elmarasztalást kaptam, de néhány hónap múlva ezek a hangok elcsendesedtek. Amikor az ORFK akkori vezetőjének megbízásából érdeklődni kezdtek a módszer iránt, már minden rendben lett. Említettem korábban, hogy már titkárságvezetőként is elégedetlen voltam a szabálysértésekkel kapcsolatos ügyintézésrel, és a közlekedési szabálysértések megelőzésének gyakorlatával. A problémakört a városi kapitányság osztályvezetői beosztásában módomban volt alaposabban elemezni, és ez több meglepő eredményt hozott. Kiderült számomra, hogy Szekszárdon és környékén van egy olyan „réteg”, akik érinthetetlennek hitték magukat, és az általuk elkövetett szabálysértések sohasem kerültek az előadók elé elbírálásra. Ezen a gyakorlaton nem csak változtattam, de egy tanulmányt is írtam róla a Belügyi Szemle részére. A nyolcvanas évek elején jártunk, amikor egy ilyen jellegű dolgozat még nem jelenhetett meg. Nem adtam fel elképzeléseimet, és amikor már megyei hatáskörrel rendelkeztem, az egységes és törvényes eljárás kialakítását szorgalmaztam valamennyi szakirányításunk alá tartozó rendőrkapitányságon. Tapasztalataimmal kiegészítettem korábbi írásomat, amely 1989-ben jelent meg, és komoly viharokat kavart. Nem tetszett mindenkinek, hogy egyre többen vagyunk olyanok, akik nem kívánnak jogtalan előnyöket biztosítani senkinek sem.

– Az általad említett időszakban már érzékelni lehetett, hogy változás történik az országban. Kevesen gondolták, de az is lehet, hogy még senki sem a rendszerváltás bekövetkezésének közeli időpontját. Te hogyan láttad a '80-as évek végén a megye, az ország és a rendőrség helyzetét?

– Országos kitekintéssel és ismerettel nem rendelkeztem. A budapesti helyzetről viszonylag keveset tudtam, inkább csak saját megyémet és szomszédaimat ismertem. Az én beosztásomból is érzékeltam az ellen-

zék erejének és bátorságának növekedését, mert egyre határozottabban hallatták hangjukat. Ugyanakkor nem gondoltunk arra, hogy ez a rendőrség ellen szólna, vagy hogy a Tolna megyei rendőrség munkájában, életében jelentős változást akarnának. Más megyében és Budapesten ezt néhány kolléga másként látta, de arról majd beszéljenek ők. Nálunk viszonylag rövid ideig tartott a „rémhírek korszaka”, amikor minden rendőri vezetőt kirúgással, felelősségre vonással, a rendőri állományt elbocsátási hullámmal rémítgették. Számunkra megnyugtatóak voltak azok a hiteles tájékoztatások, miszerint a hatalomra jutásra esélyes ellenzéki pártok törvényességben, demokráciában gondolkodnak, és nincs félnivalója annak, aki rendőrként a törvények szerint tette a dolgát. Ugyanakkor minden józanul gondolkodó ember tudhatta: a választások után bizonyos személycserék elkerülhetetlenek lesznek. Ez így működik a világ minden demokratikus országában. Én magam is végiggondoltam addigi pályafutásomat, életemet, és nem láttam okot arra, hogy bármit szégyelljek vagy megtagadjak. Jó rendőri vezetőnek tartottam magam. Ennek ellenére, és érdekes módon nem a politikai változások és nem az Antall-kormány hivatalba lépése miatt, a távozás gondolatával foglalkoztam. Adrián Zsigmond nyugállományba vonulása után olyan vezetője lett a rendőr-főkapitányságnak, akivel nekem súlyos szakmai vitáim és ellentéteim alakultak ki. A főkapitány oly módon kívánta megoldani ezt a problémát, hogy egy mondvacsínált ügy miatt feljelentést tett ellenem a katonai ügyészségen. Az engem gyanúsítottként kihallgatni szándékozó ügyész elé tártam néhány hivatalos, az én igazamat bizonyító dokumentumot. Percek alatt átlátta, hogy egyetlen lehetősége az eljárás bűncselekmény hiányában történő megszüntetése. Ezt követően elvártam volna, hogy főkapitányom erkölcsi elégtételt ad számomra. Ehelyett az országos rendőrfőkapitányt, Szabó Győzöt jelölte meg, mint aki az ellenem indult eljárást kezdeményezte. Állítása annyira hihetetlennek tűnt, hogy nagy levegőt vettem és teljesen ismeretlenül felhívtam Szabó Győzöt. Tőle akartam hallani az igazságot. Az országos rendőrfőkapitány türelmesen végighallgatott, majd ezt mondta: „Kedves őrnagy úr! Én eddig a pillanatig azt sem tudtam, hogy maga létezik, nemhogy bármilyen utasítást adtam volna önnek kapcsolatban!” Első dühömben berontottam a főnökömhöz és olyanokat mondtam, ami minden kétséget kizáróan lehetetlenné tette a további együttműködést!

– Szabó Győzöt említetted, akkor tehát ez a ... nevezzük incidensnek, már a megyei rendőr-főkapitányi beosztások pályázatának időszakában történt?

– Olyannyira, hogy végső összeveszésünk napja, egyben az utolsó előtti nap volt a pályázatok beadási határidejéig! Erre titkárnőm hívta fel a figyelmet, hiszen addigra már munkatársaim is pontosan tudták, ha a jelenlegi főkapitány nyer, akkor nekem befejeződött rendőri pályafutásom. Kollégáim biztatására másnap reggelre elkészült az én pályázatom is, amit annak rendje-módja szerint elküldtem! Ha tehát csak egy nappal később tudok beszélni Szabó Győzővel, soha nem lettem volna főkapitány és rendőrtábornok!

– Azért ez elképesztő! Téged ismerve azt gondolom, hogy pályázatot megírása közben egyre jobban kezdett tetszeni a dolog, hiszen közel másfél évtizedes rendőri tapasztalatot kellett megszerezni és közben fokozatosan rájönni arra: mennyi mindent tudnál másként tenni, talán jobban is, mint a főkapitányság vezetője!

– Ez valóban így volt! Hálás szívvel gondolok egykori főiskolai tanáromra Kelemen Bandi bácsira, aki a már korábban is említett parancsnoki munka elemeit tanította meg nekünk. A feladattisztázás, a helyzetértékelés, az elgondolás kialakítása és papírra vetése valószínűleg nem lett volna megoldható egyetlen éjszaka alatt az ő tanítása nélkül. Pontosan tudtam, hogy semmiképpen sem a statisztikai mutatók látványos növelésére helyezem a hangsúlyt, hanem valami egészen más szemléletet szerettem volna meghonosítani. Olyat, amiben persze lehetnek szubjektív elemek, de mégis sokkal jobban mutatják a valós helyzetet, munkánk eredményét. Nem tudhattam semmit a később ismertté vált politikai, rendészeti koncepciókról. Mégis azt gondoltam, hogy a civil kontroll alatt álló szolgáltató rendőrség irányába kell elmozdulni, és csak az önkormányzatokkal, a lakossággal való együttműködés hozhatja meg a megbecsülést és a sikert. Elképzelésem szerint ennek a módszernek elsősorban a közbiztonsági szerveket kell érintenie. A bűnügyi területen pedig az információszerzés és információáramlás gátló tényezőit kívántam felszámolni a „tettesorientáltság” érdekében. Dióhéjban megfogalmazva ezek voltak fő célkitűzéseim. Megvalósításuk olyan jól sikerült, hogy Tolna megye a főkapitányságok közötti rangsorban másfél év után az első helyre került, amit távozásomkor még mindig őrizt. Eredményeink nem statisztikai kozmetikázáson, hanem valós tényeken alapultak. Nem volt felderítetlen emberölés, a gépjárműlopások és lakásbetörések miatt indított nyomozások több mint nyolcvan százalékában tettest fogtunk, és a közterületen elkövetett bűncselekmények esetén is csaknem hetven százalékos eredményességgel dolgoztunk. Nagyon jó volt a bűnügyi és közbiztonsági szer-

vek együttműködése, így mindenki magáénak érezte a sikereket, és hozzá kell tennem: jogosan. Itt azonban el kell mondanom még valamit. Nagyon sokat dolgoztunk azért az első helyért, de nem ok nélkül jegyezte meg néhány főkapitány kollégám, hogy tőlük lényegesen könnyebb helyzetben vagyok. Igaz, mert Tolna megye lakossága alapvetően sváb származású, és mint ilyen: dolgoz, becsületes, őrzi hagyományait és értékeit. Ezért eredményeink valóban nekik is köszönhetők!

– Egy kicsit előreszaladtunk, hiszen ahhoz, hogy megvalósítsd az elképzeléseidet, meg kellett nyerni a pályázatot. Ez simán ment, vagy voltak azért döccenők?

– A főkapitányi beosztásokra pályázókat öt főből álló bizottság hallgatta meg. Személyes benyomásai, a pályázati anyag és esetleges korábbi ismeretség alapján sorrendet állított fel a jelöltekből a miniszter részére, amit azonban ő csak javaslatként vett figyelembe. Döntése több alkalommal nem a javasolt sorrend első helyén álló személynek kedvezett. Ez az én esetemben is így volt, mivel a hivatalban lévő főkapitány három, én pedig két szavazatot kaptam. A megyei önkormányzat és az állomány képviselője határozottan rám szavazott, és ez meggyőzhette dr. Boross Péter belügyminisztert. Engem nevezett ki Tolna megye főkapitányává.

– Milyen személyi változásokat kellett tenned kinevezésed követően?

– A „kellett” félreérthető. A személyi változásokat magam döntöttem el és kezdeményeztem, senki sem kényszerített rá. Komoly problémát örököltam, ugyanis a túlzott alkoholfogyasztás néhány vezetőnél már súlyos konfliktusokat teremtett. Fél év alatt leváltottam mindazokat a vezetőket, akiknek az ital fontosabb volt a szolgálati feladatok ellátásánál. Nehéz döntéseket hoztam, mert a felmentettek között régi ismerősök, kollégák, olykor még barátok is voltak, de ezt a lépést meg kellett tennem. Nem féltem 28-30 éves tisztet kinevezni egy-egy osztály vagy kapitányság élére, ha láttam bennük lelkesedést, hitet, szaktudást, fegyelmezettséget és szorgalmat. Persze ez nem azt jelentette, hogy „kinyírtam” az öregeket, mert továbbra is kitűnően tudtam együtt dolgozni az 50 év feletti vezetőkkel, beosztottakkal. Nagyon jól emlékeztem a Szekszárdon eltöltött első éveimre, amikor a tíz-, tizenöt-, húszéves szolgálati tapasztalattal rendelkező kollégákat valóságos félistennek tekintettem, és arra törekedtem, minél többet beszélhessek velük. Nálam nem a kor számított, hanem a teljesítmény. Bátran neveztem ki hölgyeket is vezető beosztásba, mert az volt a tapasztalatom, hogy precízek, megbízhatóak, szorgalmasak. Egyikben sem csalódtam. Szerencsés összetételű, nagyon jó állomány ala-

kult ki a megyében, minden szakterületen és minden korosztályban voltak kiválóságok. Sokszor eszembe jutott nagyapám, aki egyszerű, de bölcs öreg parasztemberként hasznos tanácsokkal látott el engem gyerekkoromban, csak akkor még nem értettem azokat. Főkapitányként aztán rájöttem, mit is jelent az, hogy „... aki egész életében egyes lovat vezetett, az le fog esni a pusztára tízesről!” Ezért aztán mindenkinek csak olyan beosztást és feladatot adtam, amire képesnek tartottam, és ha ott jól megfelelt, jöhetett a következő. Ezt az elvet magamra nézve is kötelezőnek éreztem, és mindig csak olyan célt tűztem ki magam elé, azt vállaltam el, amelyért küzdeni kellett, de elérhető volt.

– Főkapitányként hogyan érzékelted a politikai befolyásolási szándékot?

– Egyetlen szóval is válaszolhatnék: sehogyan! Az én rendőrszakmai munkámban sem a helyi, sem az országos politika nem kívánt beleszólni. A Tolna, majd Fejér megyei, később a budapesti közgyűlés elnökeivel kiváló kapcsolatban voltunk, ami a közös munka során, és nem azt megelőzően alakult ki. Bízunk és hittünk egymásban. Tudtuk, mind a ketten a legjobbat akarjuk, ezért soha nem kérdőjeleztük meg egymás döntését, és nem is akartunk beleszólni a másik munkájába. Szívesen meghallgattam a véleményüket, tanácsaikat, de a döntés és a felelősség az enyém volt. Nem tudom pontosan most mi a helyzet, de akkor az országgyűlési képviselők nem kérdőjelezték meg szakmai munkámat, és nem is akartak a közbiztonsághoz, bűnügyhöz jobban érteni, mint a rendőri vezetők. A közgyűlések mindig elismeréssel nyilatkoztak az általam irányított rendőri szervek munkájáról, amire a mai napig büszke vagyok. Vitrinemben most is őrzöm a Tolna megyei közgyűléstől kapott Berzsenyi Dániel-díjat, amely legszebb emlékeim közé tartozik. Az országos politika nem tartott velünk közvetlen kapcsolatot, mint ahogy mi, főkapitányok sem kerestünk közvetlen szálakat politikai vezetőkhez. A miniszterhez is az országos rendőrfőkapitányon keresztül vezetett az út. Szabó Győző, majd Pintér Sándor országos rendőrfőkapitányként keményen megkövetelte az eredményeket és a kitűzött célok elérését, de a módszereket ránk bízta. Már-már szállóigévé vált Pintér Sándor Katona Géza bácsitól, egykori főnökétől örökölt mondása, amelyet a feladat megoldásának mikéntjére adott: „Csak ügyesen, ügyesen!” Igen, ez óriási felelősséget, de nagyfokú önállóságot jelentett, amivel élni tudtam, és élni tudtak főkapitány társaim is. Budapesti főkapitányként – de erről később bizonyára még beszélünk – természetesen gyakrabban találkoztam az országos főkapitánnyal és a miniszterrel, de ezekre is szívesen emlékszem vissza.

– Későbbi kérdésemet megelőzve utaltál arra, hogy nem csak Tolna megyében voltál főkapitány, de mielőtt azokkal az évekkel foglalkoznánk, érdekelne: miként láttad az általad legjobban ismert megye anyagi, pénzügyi helyzetét, az állomány felszereltségét, a munkavégzés feltételeit?

– Ez egy érdekes kérdés, legalábbis személyemnek szólóan. Egyszer kétszer velem is előfordult, hogy valami okból – leginkább terven felüli feladatok végrehajtására – pénzt kértem az országos főkapitánytól, vagy rajta keresztül a minisztertől. Meg kell mondanom, hogy kaptam is, talán éppen azért, mert nagyon ritkán tettem ilyet. Az esetek döntő többségében magunk oldottunk meg mindent. Idézhetném megint nagyapámat, mert gyerekkoromban tanultam meg azt is, hogy a nincsből nem lehet adni. Soha nem kértem nagymamámtól libamájás kenyeret, ha zsírunk is alig volt. Ezért mindig mindent úgy terveztünk meg, hogy kijöjjünk a pénzünkből. Mivel egyértelműen Tolna megyére kérdeztél, onnan hozom a példákat. Bizony voltak fájdalmas döntések, amikor megszüntettem kevésbé kihasznált munkaköröket, beosztásokat, és a pénzt átcsoportosítottuk más területre. Nem voltam mindenki előtt népszerű, amikor bezártuk a főkapitányság óvodáját, mert az épületből ügyfélfogadó központot kellett kialakítani. Ma is azt gondolom, jól tettük, hiszen a gyermekintézmények működtetése önkormányzati feladat, ahogy ezt meg is oldották. Minden gyermeket és minden dolgozót elhelyeztünk, megnyugtatóan rendeztük sorsát. Az óvónők közül többen megszerezték második diplomájukat a Rendőrtiszti Főiskolán, és kiváló kollégák lettek. Megszüntettem a Szekszárdi Dózsa szponzorálását, ami komoly megtakarítást jelentett a főkapitányságnak, és nem kevés újabb haragost magamnak. Nem hátráltunk meg, keményen végigvittük munkatársaimmal a megszorító intézkedéseket, aztán ahogy a kollégák látták ennek hasznát, megértették szükségességét. Öt év alatt a korszerű ügyfélfogadó központ mellett két kapitánysági épületet adtunk át, több objektumunkat felújítottuk, új bútorokat szereztünk be, javultak a munkakörülmények. Megítélésem szerint a fegyverzet, felszerelés, gépjárműellátás jó színvonalú volt, az állomány elégedetten dolgozott.

– Kétségtelen, hogy Tolna megyében, ahogy mondani szokták, jól ment a szekér. Ötödik éve dolgoztál ott, talán voltak már más terveid, talán nem, de az biztos, hogy Pintér Sándornak voltak más elképzelései Berta Attilával...

– Pintér Sándor országos rendőrfőkapitányként mindig tudott meglepetést okozni az embernek. Ritkán fogyott ki az ötletekből, és így utólag azt kell mondanom, ezek döntő többségével a szakma jól járt. Remélem

ezek közé sorolható az is, amit a főkapitányok közül elsőként én tudhatam meg. Az egyik országos rendőr-főkapitányi értekezlet szünetében csak annyit mondott, ha vége a programnak, keressem meg az irodájában. Ezt természetesen megtettem, ahol közölte velem a döntését. Új modellt talált ki, s ennek részeként a nyugállományba vonuló Svarka Gyula tábornok után én leszek a Fejér megyei Rendőr-főkapitányság vezetője, de maradok Tolnában is főkapitány. Ezt egy kísérleti régiós modellnek szánta, messze megelőzve a későbbi régiós elképzeléseket, mert mindez 1996-ban történt. Határozottságát látva úgy gondoltam, sok választási lehetőségem nincs, és ahogy mondani szokták, első hallásra több mint érdekesnek tűnt a feladat. Rövid időn belül beiktattak Fejér megyei rendőrfőkapitánynak, és az „ígéret szép szó, ha megtartják úgy jó” alapon megtartottam Tolna megyei beosztásomat is. Ilyen helyzet még nem volt a magyar rendőrség történetében, tapasztalatot, gyakorlati tanácsot senkitől sem kaphattam.

– Hogyan fogadták az új helyzetet otthon? Mit szólt mindehhez a család és a kollégák?

– Amikor Pintér Sándortól eljöttem, úgy éreztem magam, mint Petőfi Sándor, mert „egész úton hazafelé azon gondolkodám, miként fogom...” elmondani mindezt az érintetteknek. A feleségem szemében nem láttam örömtüzeket, amikor felvázoltam az elkövetkező időszak lehetőségeit. Kértem, tegyék ki a fényképemet az asztalra, és időnként mondja a gyerekeknek, hogy „...na, ez az ember az apátok!” Addigi életünk teljesen megváltozott, de a családom, elsősorban feleségem az első pillanattól kezdve segített, támogatott. Nélkülük nem tudtam volna egyszerre két lovon ülni. A napi 10-12 órás munka Tolna megyei főkapitányként is jellemző volt rám, és ez egyébként a mai napig így van. Hamarosan beláttam, a mindennapos utazás még ezzel együtt sem fér bele az időmbe, és egyre gyakrabban aludtam Gárdonyiban, a főkapitányság vendégházában. Tolna megyei kollégáim sem örültek, mert pontosan tudták, megváltozik egy kialakult és bevált munkarend, újra kell gondolni a hatás- és jogköröket, ezzel együtt várakozással tekintettek a „régións-rendőrség” működése elé. Helyetteseim dicséretesen tették a dolgukat.

– Ebben a helyzetben azért valószínűleg több konkrétumot kaptál az országos rendőrfőkapitánytól a legendás „csak ügyesen”-től!

– Igen, többször is áttekintettük a helyzetet. Az országos rendőrfőkapitány szakmai és pénzügyi szempontokkal indokolta döntését. Véleményem szerint is jól prognosztizálta, hogy a rendőrség anyagi-pénzügyi

támogatása előbb-utóbb kedvezőtlen fordulatot vehet, amire időben fel kell készülnünk. Egyetértettünk abban is, hogy a bűnözés, és ezen belül a szervezett bűnözés elleni fellépés mind jobban indokolja az erőik és információk további koncentrálását. Célszerűtlennek ítéltük egyes szakmai egységek megyék szerinti szétforgácsolását, valamint magasnak a humán- és logisztikai szakterületen foglalkoztatott munkatársak létszámának arányát a rendőrség szervezetének egészében. Elsődleges feladataim közé tartozott a két főkapitányság tevékenységében meglévő közös pontok és átfedések megtalálása, valamint a szakmai munka azonnali összehangolása a közterületen és a bűnügyi tevékenységben egyaránt. Kerestem a megoldást a közös, és összességében kisebb létszámú személyzeti, gazdasági szervek kialakítására. Ennek jegyében már kezdettől fogva közös értekezleteket tartottunk a Fejér és Tolna megyei vezetők részére. Ezeken a fórumokon a résztvevők megismerhették egymás feladatait, javaslatait, munkáját, és egységes elvek szerint történt a feladatmeghatározás és számonkérés. Meggyőződésem szerint jó úton indultunk el, és sajnálom, amiért nem kaptam elegendő időt a kidolgozásra és végrehajtásra.

– *Melyek voltak az elsődleges és legfontosabb intézkedéseid Fejér megyében?*

– A legelső intézkedésem mindenképpen a meglepetés erejével hatott, ugyanis a közgyűlési beiktatásomat követően azonnal vezetői értekezletet rendelttem el. Erre senki nem számított, bizony vissza kellett fordulnia annak, aki már hazafelé tartott. Ezen az értekezleten egyértelműen megfogalmaztam, hogy nagyra tartom elődöm, Svarka tábornok úr személyét és az általa vezetett szervezet munkáját, azonban sok változás bevezetését tervezem. Ennek egyik oka az országos rendőrfőkapitány régiós elképzelései, a másik pedig személyes. Kialakult és bevált vezetési módszereim döntő többségéhez ragaszkodom, az információáramlást, a jelentések rendjét, a beszámoltatásokat pedig mindenképpen másként szabályozom, és szigorúan megkövetelem mindaddig, amíg nem alakul ki megbízhatóan helyi és személyi ismeretem. Ez utóbbinak szokatlan eleme volt, hogy minden reggel elvártam a meghatározott vezetői kör bejelentkezését, és részletes tájékoztatást kértem az aktuális információkról. Átszerveztem az ügyletek jelentési kötelezettségét és annak módját, melynek eredményeként a kezdeti hiányos helyismeretem ellenére pontosan tudtam hol, mi történik a megyében. A korábbi gyakorlattól eltérően sokkal többször referáltattam a kapitányság- és osztályvezetőket, és így egyre jobban megismertem a Fejér megyei sajátosságokat. Nagyon kíváncsi voltam például arra, hogy mi okozhatja a lényeges lemaradást Tolna megye

eredményességéhez képest, legalábbis a statisztikai mutatók szerint. Az első munkanapjaim egyikén berendelttem a bűnügyi osztály vezetőjét reggel nyolc óráig referálásra. Egyszer csak megjelent az ajtóban „valaki”, hóna alatt hatalmas dossziékkal. Meglepődtem, hogy ő a bűnügyi osztály vezetője. Határozottan felszólítottam, ha az óriási dossziék nélkül nem tud pontosan referálni a megye bűnügyi helyzetéről és az osztály munkájáról, be se jöjjön. Kiderült, hogy a Tolna megyei bűnügyi osztály vezetője tréfából szándékosan félretájékoztatta a referálás rendjéről, ezért nem tudhatta, mennyire bízom majd meg benne a dokumentumok nélkül. Elődöm ugyanis elsősorban a bűnügyi helyettessel tartotta a kapcsolatot. Referálása és felkészültsége megfelelt az elvárásaimnak, és feljogosítottam arra, hogy ha szükségesnek látja, bármikor kopogtasson az ajtón. Nagyon fontosnak tartottam a vele való közvetlen kapcsolatot, mert kulcsszerepet töltött be a megye eredményességének megítélésében. Megállapítottuk például, hogy az állomány leterheltsége nagyobb, mint Tolnában, ugyanakkor más, időigényesebb, de nem hatékonyabb módszerekkel kezelik az ismeretlen tetteses ügyeket. Áttekintettem a statisztikai kimutatásokat is. A számítások módszerében több változást tettem. Hangsúlyozni kívánom: nem kozmetikázásra, főleg nem csalásra ösztönöztem munkatársaimat. Azt kértem, hogy minden pozitív és negatív adat jelenjen meg ott, ahol szükséges, de véletlenül se számolják két helyen ugyanazt a mutatót. Hasonló elemzéseket végeztünk a közbiztonsági és logisztikai területen is, ahonnan létszám-átcsoportosítást terveztem és részben végeztem a bűnügyi szolgálat megerősítésére. Tapasztalatcseréket tartottunk a két megye szakemberei között, amelyek kölcsönös haszonnal jártak. Nagy eredménynek tartom, hogy néhány intézkedés hatására növekedett az érdemi munkára fordítható idő, melynek haszna hozzáadódott a „régións jellegből” adódó koordinálás előnyeéhez. Fejér megye eredményessége látványosan javult, lényegesen előkelőbb helyet foglalt el a főkapitányságok rangsorában. Megítélésem szerint ez sikerélményt és „munkakedv”-növekedést hozott, ami tovább javította a főkapitányság megítélését. Ehhez azt is hozzá szeretném tenni, hogy közben Tolna megye tovább őrizte vezető helyét abban a bizonyos rangsorban.

– *Ha egyetlen mondatban kellene összegezned „régións főkapitányságod” eredményét, hogyan fogalmaznál?*

– Egyetlen mondatba ez nem fér bele. Meggyőződésem szerint jó úton indultunk el, bizonyítottuk a megyei rendőrfőkapitányságok összehívásának lehetőségét, jelentőségét és értelmét. Ha elegendő időt ka-

punk a kidolgozásra és a végrehajtásra, napjainkban lényegesen kevesebb gondja lenne a rendőrségnek. Sajnos ez nem így történt, mert Tolna és Fejér megyei főkapitányi beosztásom egy időben és legalább olyan váratlanul szűnt meg, mint ahogy kezdődött. Az igazi problémát azonban nem ebben látom, hanem a megkezdett folyamat megszakadásában, mert a két megye újra önálló főkapitányt kapott. Ebben az időszakban már az én Budapestre kerülésemet megelőzően is több, a rendőrséget érintő korábbi koncepció és elképzelés megváltozott.

– Minden bizonnyal az országos rendőr-főkapitányság vezetésének és Budapest főkapitányának felmentésére gondolsz. Ennek részleteiről elsősorban Bodrácska Jánossal szeretnék beszélni, de nagyon érdekelne, hogy te érzékelted-e valamikor ennek előszelét, és hogyan értesültél az eseményről?

– Engem váratlanul és készületlenül ért Pintér Sándorék felmentése, és azt gondolom, ezzel nem vagyok egyedül. A nyáron és különösen szeptembertől azt lehetett látni, hogy a belügyminiszter és közvetlen munkatársai, valamint az országos rendőr-főkapitányság vezetése között nem olyan jó az összhang, mint korábban. Ennek persze nem örültünk, de átmeneti hullámvölgynek gondoltuk, és tettük a dolgunkat, éltük minden napjainkat. Zalaegerszegről hazafelé tartottam – Hantos Ferit köszöntöttük névnapján –, amikor telefonon értesítettek, hogy azonnal menjek Budapestre, mert a miniszter soron kívüli főkapitányi értekezletet hívott össze. Ekkor jelentették be az ORFK vezetésének és Budapest rendőrfőkapitányának felmentését, valamint az új országos rendőrfőkapitány Forgács László kinevezését. Az esemény már tizenkét évvel ezelőtt történt, de ma is azt gondolom, ez az eljárás – és nem Forgács Laci személye – megtörte a magyar rendőrség lendületét. Sajnálatos módon ez az eset precedenst teremtett a méltatlan körülmények közötti felmentésekre.

– Kérlek, most térjünk vissza oda, hogy milyen körülmények között kapta felkérést a megüresedett budapesti főkapitányi beosztásra?

– Forgács László kinevezését követően hamarosan megtartotta az első országos értekezletet. Az egyik szünetben – emlékezzél rá, volt már ilyen – szóltak, hogy az értekezlet után az országos rendőrfőkapitány beszélni kíván velem. Először arra gondoltam, hogy a két megye vezetésének tapasztalatait szeretné megismerni, de a főkapitányi titkárságon már tudtam, nem erről lesz szó. Rajtam kívül még két tábornok várakozott, ezért nem volt nehéz kitalálnunk, a leendő budapesti főkapitányt keresik. Egyikünk sem kapott két kézzel az ajánlaton, valamennyien akkori munkánkat szerettük volna folytatni. Az én helyzetemben ez különösen ért-

hető volt. Kezdtem magam jól érezni, mert jöttek az eredmények, és további elképzeléseket kívántam megvalósítani. Az országos főkapitánynak persze nem lehet kerek perec nemet mondani, ezért kértem, gondolja át, hol tudok hasznosabb munkát végezni. Nem a legjobb hangulatban utaztam haza Szekszárdra, amikor Paks előtt megszólalt a mobiltelefonom. Rosszat sejtve felvettem, és a gyanúm beigazolódott. Kuncze Gábor belügyminiszter üzenetét adták át számomra, miszerint egy óra múlva vár az irodájában. Rövid beszélgetésünk kezdetén katonai főiskolai múltamra és fegyelemhez szokott magatartásomra emlékeztetett, majd tájékoztatott saját álláspontjáról a budapesti főkapitány személyét illetően...

– Valami azt súgja nekem, hogy egy bizonyos Berta Attilát emlegethetett!

– Valóban így történt, és ezek után én lettem a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője. Most valószínűleg azt hiszed, hogy hazafelé újra kezdtem a Petőfi-vers első sorát, de érdekes módon nem erről volt szó. Végiggondoltam a helyzetet! Sajnáltam ott hagyni megkezdett munkámat, emiatt nem örültem maradéktalanul a miniszter döntésének, de óriási megtiszteltetésnek és kihívásnak tekintettem az új feladatot. Tolna és Fejér megye után képesnek éreztem magam a helytállásra egy olyan beosztásban, amelyet Magyarországon a szakma csúcsának tekintettem és tekintek ma is. Nem kívánom megbántani egyik országos rendőrfőkapitányt sem, de véleményem szerint ők már kénytelenek eltávolodni a napi ügyektől, már nem a szó legszorosabb értelmében vett rendőri vezetők. Nem vitatom, hogy a rendőrség egészéért sokkal többet tudnak tenni, mint bármelyik megyei vagy budapesti főkapitány, de döntéseiknél már nem csak a szakmai szempontok érvényesülnek.

– Egy korábbi országos főkapitány egyszer azt mondta nekem, minél magasabb beosztásba kerül valaki, annál inkább egyedül marad a döntés felelősségével. Nem voltál nagyon magányos a BRFK élén?

– A kezdeti időszakban magányosnak éreztem magam. Kevés vezetőt ismertem, az állományt pedig szinte egyáltalán nem. Az első pillanattól kezdve teljes bizalmamat élvezte Lázár János, a bűnügyi helyettesem, akivel már több közös feladatban vettem részt. A többiekkel szemben azonban inkább tartózkodó voltam, mert Budapesten jóval gyakrabban találkoztam kétszínűséggel, mint a vidéki kollégáknál. Bodrácska János személyét és munkáját tiszteltem, amit az első vezetői értekezleten egyértelművé tettem. Mindenki tudhatta, nem vagyok vevő a korábbi vezetést bíráló megjegyzésekre, különösen azoktól nem, akik akkor nagyokat hallgattak. Az első hónapokban sokszor megfordultam az állomány kö-

rében, ismerkedtem vezetőkkel, beosztottakkal, kíváncsi voltam véleményükre, javaslataikra. Találkoztam Bodrácska Jánossal is, akivel korrekten, mondhatom barátian megbeszéltük a történeteket, és köszönettel hallgattam meg tanácsait. Döntéseimnél az állomány és elődöm véleményét egyaránt figyelembe vettem. Két-három hónap után éreztem úgy, hogy oldódott a kezdeti feszültség, egyre többen értették meg szándékaimat, és támogatták azok megvalósulását. Érdekes és szokatlan jelenségként tapasztaltam, hogy az őrmesterekkel, a beosztott tisztekkel már szót értek, de a kapitányok és a főosztályvezetők egy része a passzív rezisztencia állapotában lebeg. Néhányan nehezen fogadták el, hogy a statisztika önmagában nekem nem jelent semmit, és például az újsághirdetési csalások felderítésének magas száma nálam nem kompenzálja a gépjárműlopások vagy a lakásbetörések tetteseinek felderíthetőségét. Valószínűsítem, hogy ez Bodrácska tábornoknál sem lehetett másként, de a főkapitány nélküli átmeneti időszak és az „új fiú” tájékozatlanságába vetett remény elkényelmesített több vezetőt. Én mindig a konkrétumok híve voltam, ami bűnügyi területen nagyon egyszerűen mérhető: megvan a tettes, vagy nincs meg a tettes? Ugyanakkor elismeréssel szóltam a közterületeken elkövetett rablások elkövetőinek elfogásáról, amelyben a kerületek szép eredményeket értek el. Lassan-lassan aztán szinte mindenkivel megtaláltam a közös hangot, kevés személyi változást tettem. Közvetlen környezetembe kineveztem olyan kollégákat, akiket korábban Tolna megyéből, Fejér megyéből, vagy éppen a BRFK-ról jól ismertem és bíztam bennük, de senkit nem küldtem el csak azért, mert nem volt közös múltunk. A bizonyítási lehetőséget mindenki megkapta, aki élni kívánt vele.

– *Ne haragudj a megfogalmazásért, de egyéni tragédiának tekintem, hogy itt sem kaptál időt a teljes kibontakozásra és az eredmények hasznosítására. Lényegében „csak” a Bodrácska János által megkezdett folyamatok befejezésére és újak elindítására volt lehetőség.*

– A BRFK tevékenysége, sikerei és gondjai nem voltak teljesen ismeretlenek előttem, és azért már több mint huszonöt éves rendőri múlt, csaknem hétéves főkapitányi tapasztalat volt mögöttem. Nem vaktában és nem taláломra tapogatóztam, úgy érzem, időben megtaláltam a legfontosabb pontokat. Feltétlenül fejleszteni kellett a végrehajtói állomány technikai ellátottságát, gépjárműparkját. Meg kellett oldanom a krónikus létszámihiányt, amit közel kétezer főről 200 fő alá sikerült levinni másfél év alatt, és ezzel egy időben a lakhatási problémáját is kezeltük a fiatal

rendőröknek. Kiváló kapcsolatokat örököltam a főpolgármesterrel, a polgármesterekkel és az önkormányzatokkal, amelyeket sikerült megőriznem. Saját kezdeményezéseim közé tartozott egy gyors reagálású motoros egység létrehozása, mert nagyon soknak tartottam azt az átlagos húsz percet, ameddig a budapesti reakcióidő – tehát a bejelentéstől a kiérkezésig – tartott. Ugyancsak a reakcióidő javítása érdekében bevetési főosztályt és bevetési központot hoztunk létre, amely azonban tudomásom szerint távozásom után már más elvek szerint működött, de lehet, hogy sehogyan sem. Szándékomban állt a kerületi kapitányságok jelenleg is fennálló rendszerének átalakítása, ugyanis meggyőződésem, hogy Budapestre huszonhárom kerületi kapitányság bűnügyi szempontból mindenképpen sok. Túlzottan elaprózza a lehetőségeket, arról nem is beszélve, hogy a bűnözők nemhogy a kerületi határokat nem veszik figyelembe, de Budapestet vagy Pest megyéét sem. Bizonyos régiós elképzelések kidolgozásán gondolkodtam, ami egyrészt egységes bűnügyi tevékenységet tett volna lehetővé az ország középső részén, másrészt az önkormányzatokhoz, a lakossághoz sokkal közelebb vitte volna a közterületi rendőri munkát. Szerettem volna külön pótlékot adni a Budapesten szolgálatot teljesítő állományoknak, és átalakítani a létszámviszonyokat, mert egyértelműen kimutatható többlet terheket viseltek, mint vidéki kollégáik. Engem is megdöbbentettek a rideg számok, amikor kiderült, hogy a budapesti kerületi közbiztonsági járőr intézkedéseinek száma négy-ötszörös, a nyomozókra szignált bűncselekmények száma hét-nyolcszoros egy közepes vidéki kapitánysághoz képest. Több elképzelésünk volt ezen problémák megoldására, és egy szűkebb összetételű BRFK-vezetésre, irányító központra is. A politika azonban egyiket sem támogatta, és nem támogatja a jelen időszakban sem. Többször volt erre sikeresnek ígérkező vagy eleve elvetélt látványos, de átgondolatlan kísérlet. Ma már erről nem szívesen beszélek, mert a korábbi kedvező tapasztalatok megismerése iránti igényt sem érzek, nemhogy az új ötletekét. Örülnék, ha én látnám rosszul a dolgot, és valahol tényleges érdemi műhelymunka folyik. Őszinte szívből kívánom, hogy a közeli jövőben találják meg azokat a módszereket, amelyekkel mindenki számára egyértelmű lesz, hogy a közbiztonság nem játékszer, hanem kemény munkával előállítható érték, amit megteremteni és megvédeni csak az képes, akinek anyagi és erkölcsi megbecsülése összhangban van az elvárt „termékkel”!

– *Volt neked egy híressé vagy hírhedté vált mondásod: „Az árulók közöttünk vannak!” Mi váltotta ki belőled ezt az indulatot?*

– Pontosan emlékszem erre az estre. A mondat megfogalmazását és „megjelentetését” a sajtóban tudatosan tettem, mert akkor már értesültem arról, hogy hamarosan őrizetbe vesznek egy fiatal tisztet bűnözőkkel való összejátszás miatt. Kijelentésemet figyelmeztetésnek szántam, mert sajnos többekről gyanítottuk az információk kiszivárogtatását. Nem volt mindenkivel szemben olyan bizonyítékunk, amely megalapozhatott volna egy büntetőeljárást, a figyelmeztetés azonban reményeink szerint alkalmas volt néhányak visszatartására. A BRFK nagyon nagy létszámú szervezet ahhoz, hogy sajnos mindig legyen néhány olyan rendőr, aki nem tud ellenállni a kísértésnek, korrupcióba keveredik, vagy információkat ad el, és így zsarolhatóvá válik. Keményen küzdöttünk ez ellen minden törvényes eszközzel, és nem is eredménytelenül. Ha kellett, személyesen beszéltem a gyanúba keveredett kollégával, és hidd el, volt már rutinom a probléma kezelésére. Nagy körültekintéssel jártam el, csak végső esetben vontam be a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatát, mert – talán nem ide illő felvetés, de én szükségesnek tartom elmondani – rossz tapasztalataim voltak velük kapcsolatban. Többször fordult elő, hogy túlságosan hamar, és mint utólag kiderült indokolatlanul kezdeményeztek eljárást rendőrök ellen, akiket felfüggesztettek, elbocsátottak, meghurcoltak. Aztán hónapok vagy évek múlva kiderült: ártatlanok. Az ilyen helyzetbe került főkapitányok, főkapitány-helyettesek számában valószínűleg világrekordot tartunk, és emiatt soha senkit nem vontak felelősségre. Ez több mint elgondolkodtató... Remélem, sokan megteszik!

– *Budapesti rendőrfőkapitányként másfél évet töltöttél el, ami ebben a beosztásban nagyon rövid idő. Mire vagy a legbüszkébb, és mi az, aminek elmaradását legjobban sajnálod?*

– A legbüszkébb arra vagyok, hogy a budapesti állomány befogadott, elfogadott vezetőjének, és akik akkor ismertek, még ma is megismernek, üdvözölnek. Nem csak vezetőtársaim, de beosztott nyomozók és közterületen szolgálatot teljesítő kollégák is. Nemrég történt, hogy rutinellenőrzés címén megállítottak a rendőrök. Egy idősebb zászlós megismert és barátságosan megkérdezte, emlékszem-e, amikor lakást adtam neki. Sok mindenről beszéltem már a korábbiakban, nem akarom ismételni önmagam. Talán megemlítem még a lakásbetörések és gépjárműlopások felderítésében elért lényeges javulást, és az informatika erőteljes fejlesztését. Legjobban azt sajnálom, amire te is utaltál: csak vetettem, de nem arathattam!

– *És miért nem? Egyszer megint csak szólt valaki, hogy Berta úr, a miniszter hívatja?*

– Nem, nem hívatott a miniszter. Az országos rendőrfőkapitány hívatott – akkor még egy-két napig Forgács László töltötte be ezt a beosztást, hiszen már megtörtént az Orbán-kormány hivatalba lépése – és közölte velem, hogy a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának vezetője – aki egyébként szintén felmentésre került nem sokkal a kormányváltást követően – a Kaposvári Katonai Ügyészségen és a Fővárosi Nyomozó Hivatalnál feljelentést tett ellenem egy-egy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt. Ez a tény alapozta meg felmentésemet, melyről szóban már Orbán Péter, az új országos rendőrfőkapitány tájékoztatót, aztán írásban is megkaptam attól a Pintér Sándor belügyminisztertől, aki korábban országos rendőrfőkapitányként „régiónak” nevezett ki. A helyzet pikantériája – ha lehet itt ilyen kifejezést használni –, hogy bűncselekménnyel történt gyanúsításom ellenére két állásajánlatot is kaptam a minisztérium vezetésétől, amelyeket azonban ilyen előzmények után nem fogadtam el. Innentől kezdve egyetlen lehetőségem maradt, a korkedvezményes nyugdíjba vonulás. Ehhez a történethez tartozik még, hogy mind a két gyanúsítás esetében természetesen bebizonyosodott ártatlanságom, de ekkor már nyugdíjas voltam. Ehhez a témakörhöz talán még annyit tanulságul vagy inkább figyelmeztetésül a mai rendőri vezetőknek, hogy soha, senki nem mondott nekem még annyit sem: bocsánat tévedtünk!

– *Ha most hirtelen jól számolom, akkor 47 éves korodban nyugalmazott rendőrtábornokként olyan probléma elé kerültél, ami lényegesen eltért az eddigiektől.*

– Így is fogalmazhatunk, és a békekesség kedvéért maradjunk ennyiben. Ismételtén átgondoltam addigi pályafutásom főbb állomásait, az elévített munka tanulságait, és bármilyen furcsán hangzik, de elégedett voltam magammal. Pillanatnyilag ugyan nem tudtam, hogy mihez kezdek, hogyan tartom el a családom. A korkedvezményes nyugdíjba vonulás „eredményeként” nyugdíjam alig haladta meg a negyvenezer forintot, ami már 1998-ban sem ért sokat. Barátaim, ismerőseim siettek segítségemre, és sok hasznos tanácsot, javaslatot kaptam. Alakítottam egy biztonsági feladatokkal, őrzés-védelemmel foglalkozó betéti társaságot, amely a nulláról indulva 2004-ben már egymilliárd forint bevételt termelt. Azóta sokan kérdezték már tőlem, hogyan sikerült ezt néhány év alatt elérnem. Tudod, mit csináltam legelőször?

– *Kitalálom! Kelemen Bandi bácsi módszereit vetted elő a bugyor mélyéről!*

– Pontosan ez történt! Feladattisztázás, időszámvetés, helyzetértékelés és a többi... Mi volt a legfontosabb feladatom? El kellett tartani a

családom. Mihez értettem legjobban? A rendészethez, a rendvédelemhez, a biztonsági kérdésekhez. Vannak-e olyan ismerőseim, barátaim, akik a cégalapításban, majd a megrendelések érkezésében segíteni tudnak? Miután erre a kérdésre is igennel feleltem magamnak, már csak abban kellett hinnem, hogy nevemnek van olyan súlya, amely elegendő a megrendelők bizalmának megnyerésére. Én ebben hittem, az idő pedig engem igazolt. Persze azért ez ennyire nem volt egyszerű, különösen a gazdasági, pénzügyi szabályzók megismerése, betartása miatt, de gyorsabban és eredményesebben haladtam, mint ahogy előzetesen gondoltam. Munkatársaimat elsősorban volt rendőrökből, katonákból válogattam, később aztán már alvállalkozókat is foglalkoztattam a nagyszámú megrendelések miatt. A sikerek ellenére 2004-ben eladtam a céget egy kedvező állásajánlat miatt. Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság vezérigazgatója a biztonsági igazgató pozícióját kínálta fel, melyet rövid gondolkodás után elfogadtam. Döntésemet azóta sem bántam meg, kisebb-nagyobb átszervezések után az ÁPV Rt. jogutódjaként létrejött Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-nél töltök be hasonló munkakört.

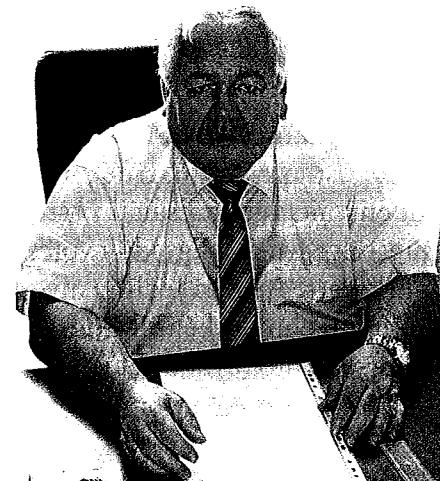
– *Milyen távlatokban gondolkodsz?*

– Nézd, már nincsenek világmegváltó terveim, nem akarom megújítani a magyar rendészet és rendvédelem alapjait. A rendőrség helyzete és jövője mindig érdekelni fog, talán tenni is tudnék érte, de nem erőltetem a dolgot. Szeretnék még néhány évet tisztességesen, becsületesen dolgozni, szabad időmben pedig együtt lenni a családommal, vagy vadászszenvélyemnek hódolni. Gyermekeim felnőttek, megállják a helyüket, büszke vagyok rájuk. Unokáim vannak, akik nagyon sok örömet jelentenek. Az életem úgy alakult, hogy bátran folytathatom a nagyapám hagyományait, és néhány életbölcsséggel magam is gazdagítani tudom a családi kincstárat.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Dr. Bély László

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

Dr. Bély László nyugállományú rendőr dandártábornok Győr-Moson-Sopron megye rendőrfőkapitánya volt. Korábbi beosztásaiból nem ismertem, vele is az ORFK titkárságának munkatársaként 1992 februárjában találkoztam először. Az élet úgy hozta, hogy az átlagosnál több irat került hozzám ügyintézésre Győr-Moson-Sopron megyével kapcsolatban, ezért Lacival gyakrabban konzultáltunk, egyeztettünk. Igyekeztem mindenkivel korrekt és tisztességesen együttműködni, ami megítélésem szerint sikerült. Mivel erre Lacival objektív okok miatt gyakrabban került sor, viszonyunk hamar közvetlenné vált. Korrekt, jó szakembert, jó humorú, vidám barátot ismertem meg benne. Beszélgetésünkre 2009 márciusában került sor Győrben, ügyvédi irodájában. Büszkén mutatta relikviáit, amelyek rendőri pályafutásának emlékeit idézték.

– *Ügyvédi irodád megkeresésekor kellemetlen meglepetésként ért a sok egyirányú utca és a Hunyadi utca sajátos számozása. Voltak pillanatok, amikor azt sem tudtam, merre járok. Segítséget kértem egy idősebb úrtól és megneveztem a pontos címet. Sajnálkozva tárta szét a kezét, de becsületére legyen mondván: megkérdezte, hova megyek, mi van ott. Válaszomra felderült és „Ja, a Laci irodája!” felkiáltás után pontosan útbaigazított. Mondd, téged mindenki ismer Győrben?*

– Ötvennyolc éve élek a városban, részt veszek annak életében, eseményeiben. Ezért valóban nagyon sok ismerősöm van. Nem mindenki emléget keresztnevemen, de barátaim, volt iskolatársaim, kollégáim, a rendőrséggel együttműködő szervek vezetői, munkatársai és ismerőseim gyerekei közül sokan. A fiatalabbaknak már Laci bácsi vagyok, és őszin-

tén szólva, nem is tudom, zavarba jöjnek-e vagy örüljek, amikor csinos fiatal hölgyek „csókolommal” köszönnek. Amint említettem, több mint fél évszázad alatt gyűjtöttem az ismerősöket. Tisztességes és szegény munkáscsaládból származom, hatan vagyunk testvérek. Édesapám 1972-ben hunyt el, ekkor 21 éves voltam, hiányát sokáig nem tudtam feldolgozni. Kisebb testvéreimet édesanyám egyedül, de a segítségünkkel nevelte, mindent megtett a család összetartásáért. Szeretetlenben nőttünk fel, segítettük egymást. Egyedüli voltam a gyerekek közül, aki középiskolába jelentkezett. A győri Jedlik Ányos Gépipari Technikumban végeztem, gépjárműtechnikusként. Mindig érdekelt a fegyelmet, tervszerűséget és izgalmat jelentő hivatás. Először a tengerészet, később a repülés vonzott. Pilóta szerettem volna lenni, el is jutottam Kecskemétre az alkalmassági vizsgáig. Amikor azonban kiszálltam a forgószékből, megköszönték érdeklődésemet. Ezen a próbatételen nagyon sok fiú elvérzett, ami némi vigasztalást jelentett. Már nem az, hogy mások is elbuktak, hanem a kiesők nagy száma „típushibára” utalt, nem kellett magamat hibáztatnom. Ezt követően a Rába gyárban dolgoztam a szakmában. Abban az időben a gyár óriási jelentőséggel bírt, az egész környéknek képes volt munkát adni, több mint húszezer embert foglalkoztatott. Jól éreztem magam a szakmában, de továbbra is erős vonzódást éreztem a fegyveres szervek iránt. Ekkor már leginkább a rendőrséggel kacérkodtam, annak ellenére, hogy se rokonom, se ismerősöm nem dolgozott a testületnél. Sokat nem is tudhattam róla, csak amit újságokban, könyvekben olvastam, televízióban, filmekben láttam. A határőrséghez vonultam be sorkatonai szolgálatra 1971-ben, ahol gépkocsivezetőként töltöttem ki a két évet. Leszerelése után újra a Rábához mentem dolgozni. Három műszakot vállaltam, mert azt fizették meg a legjobban. Kellott a pénz, hiszen friss házasként albérletben laktunk, lakásra gyűjtöttünk. Körülbelül egy év telt el, amikor megtudtam, hogy felvételt hirdetnek a rendőrségen, közbiztonsági területre. Járőr és őrszolgálatra kerestek munkatársakat. Régi vágyam teljesülésének kezdetét láttam, és jelentkeztem. Többen meglepődtek, amiért érettségivel is vállaltam ezt a szolgálatot – akkor ugyanis még ez ritka jelenség volt – de én azt gondoltam: valahol el kell kezdeni. Távolabbi elképzeléseimben a bűnügyi szakterület lebegett, de nem idegenkedtem a közterületi szolgálattól sem. Tervem aztán hamarabb vált valóra, mint reméltem, hiszen fél év múlva már kezdő nyomozóként dolgozhattam a városi kapitányságon. Ekkor találkoztam azzal a tőlem jóval idősebb kollégával, Pákozdi Emil őrnaggal, akinek

munkája, magatartása, tanítása meghatározta további életemet. Sok-sok év múlva a sors azzal ajándékozott meg, hogy főkapitányként alezredessé léptethettem elő az akkor már nyugállományú tanítómesteremet. Kezdetben gépjárművonalon dolgoztam, és eleinte kerékpárlopások tucatját, majd a vasúti dézsmálásokat kaptam. Köztudott volt abban az időben, hogy a ferencvárosi pályaudvar után Győrben történt a legtöbb ilyen típusú bűncselekmény.

– *Pákozdi őrnagy tanításán kívül más lehetőség is volt a szakma megismerésére?*

– Már említett mentorom mellett az alosztályvezetőm, Kotányi László őrnagy is rendszeresen foglalkozott a fiatalokkal. Konkrét tananyagot adott fel, melyet szükség esetén elmagyarázott, de bizony rendszeresen ki is kérdezett. Komolyan vette a tanítást, a rábízott kollégák felkészítését, és én is komolyan vettem a tanulást. Nyolc kezdőből hárman maradtunk, ami azért jelzi, hogy „linkeskedni” nem lehetett. Szerencsésen alakult a pályafutásom, mert jó egy évvel felszerelése után Rendőrtiszti Főiskolára mehettem. Ez ritkaság volt, Budapesten például három évet kellett dolgozni a jelentkezés feltételeként. Pintér Sándor, későbbi országos rendőrfőkapitány, majd belügyminiszter, akivel egy évfolyamra jártam, nem is értette, miért van ez a különbség. „Vidéken hamarabb érnek be az emberek!” – tréfálkoztam vele. A tanulás azonban bizonyította, valamennyiünknek volt mit tennie a beérés érdekében. A Rendőrtiszti Főiskolán nagyon jó csapatba kerültem. Idősebbek, fiatalabbak, tapasztaltak, néhány éves kezdők, tartalékos tiszti iskolát végzetek egyaránt voltak közöttünk. Kinek az elmélet, kinek a gyakorlat volt az erőssége. Ne tekintsd szerénytelenségnek, de én arról voltam híres, hogy az előadásanyag, a tankönyv és a jogszabályok felhasználásával olyan jegyzeteket készítettem, amelyekért sorba álltak évfolyamtársaim. Egyesek szerint a hallgatók még évekkel később is használták azokat. A főiskola vezetése fogalmazott úgy, hogy az 1978-ban végzett évfolyam hihetetlenül erős volt. Sok tábornok, ezredes, magas beosztású vezető került ki közülünk. Szívesen emlékszem vissza azokra az évekre, tanárainkra. A család nehezen viselte távollétemet. Kisfiam – akivel egyébként ma egy ügyvédi irodában dolgozom – hat hónapos volt, amikor elmentem, és bizony majdnem négyéves, amikor hazakerültem. Amolyan hétvégi apuka voltam, akinek mindig örült a gyerek, mert csokival, játékkal, ajándékkal érkezett. Vasárnap délutánonként azonban, amikor meglátta a nagy táskát, már elfordult tőlem, mert tudta megint elmegyek. Nem voltak könnyű

évek. Feleségem mindenben segített, támogatott, neki jutott a nehezebb feladat, nélküle nem is tudtam volna elvégezni az iskolát.

– *Milyen beosztást kaptál a főiskola elvégzése után?*

– A Győri Rendőrkapitányságra kerültem vissza csaknem ugyanarra a területre, amelyről eljöttem, de most már az operatív munka végzéséért, összefogásáért voltam felelős, amely komoly minőségi változást jelentett. Inkább több, mint kevesebb eredményességgel dolgoztam ezen a területen, amelynek következményeként átkerültem a megyei rendőr-főkapitányság Társadalmi Tulajdon- és Gazdaságvédelmi Osztályára. Az osztályt az a dr. Takács Győző vezette, aki később Fejér megyében főkapitány-helyettes, majd Győrben főkapitány is volt. A felkérést és ajánlatot nagy megtiszteltetésnek tekintettem, mégis hosszas gondolkodás után mondtam igent. Szerettem a kapitányságon dolgozni, ahol dr. Szalai Imre ezredes kapitányságvezető számított rám. Nehezményezte, amikor bejelentettem távozási szándékomat, nem igazán méltányolta, talán nem is hitte, hogy nehéz szívvel teszem. Az építőipari szakmával kellett foglalkoznom, ami nem kis feladatot jelentett, hiszen komoly, nagy beruházások zajlottak a megyében a mély- és magasépítés terén egyaránt. Felderítési eredményességünk jól alakult, azonban én, mint fiatal – lényegében még kezdő – nyomozó nagyobb hatékonyságot is el tudtam volna képzelni. Nem értettem, miért nem lehet minden gyanúsnak látszó ügy végére járni? Ma már persze tudom, nem minden az, aminek látszik, és néhány kisebb jogsértés „elengedése” milliós hasznot hozott az államnak. Másfél év után a közbiztonsági főkapitány-helyettes értékelő tiszti beosztásába kerültem.

– *Értékelő tisztként kinyílt előtted a „világ”?*

– Ez a beosztás azért volt érdekes és szükséges számomra, mert az állambiztonsági szakterület kivételével teljes kitekintést, rálátást kaptam a rendőri munka egészére. Nemcsak a bűnügyi szakterülettel foglalkoztam, hanem a közrendvédelemmel, a közlekedésrendészettel, az igazgatásrendészettel, és óhatatlanul találkoztam a személyügyi, pénzügyi, gazdasági szervek tevékenységével is. Bizonyos rálátásom volt az állambiztonsági szakterületre, mert én állítottam össze a rendőri és az állambiztonsági szervek éves munkáját összegző, értékelő jelentéseket. El kell mondanom, hogy még főiskolai éveim alatt – akkori kifejezéssel élve – disszidált a legidősebb bátyám Svédországba, akit aztán értékelő tiszti időszakomban az egyik öcsém is követett. Ezt már határozottan rossz néven vették előljáróim. Tudták, nem tehetek róla, megbízhatóságomat sem vonták kétségbe, de egy ilyen esemény a '70-es, '80-as években könnyen jelent-

hetett volna a rendőri pályafutás befejezését. Az én esetemben másként történt, a főkapitányság vizsgálati osztályára kerültem, beosztott vizsgálóként. Ez volt az a munka, amit igazán megszerettem, csaknem kilenc évet töltöttem ott. Osztályvezetőm, Losonczy István alezredes a szakma egyik legelismertebb alakja volt, sokat tanultam tőle. Ahogy teltek az évek, egyre magabiztosabban és eredményesebben dolgoztam, már én taníthattam be az új kollégákat. Később csoportvezető, osztályvezető-helyettes lettem. Ezen időszakban jelentkeztem a jogi egyetemre, amelyet sikeresen elvégeztem. A főkapitánytól személyesen kértem az engedélyét és támogatását, mert közvetlen vezetőim nem látták szükségesnek a továbbtanulásomat. Nem sok jogász dolgozott a rendőrségen abban az időben, büszke voltam a doktori cím megszerzésére. Most ezt így könnyű kimondani, de aki a bűnügyi területen dolgozott, az tudja milyen emberfeletti erőfeszítést kívánt a munka melletti tanulás. Az egyetem első évében, 1981-ben nekem külön nehézséget, csaknem tragédiát okozott egy betegség, amikor egy parazita toxoplazma a nyirokrendszeremen keresztül a szememet támadta meg. Komoly veszélybe került a látásom, az orvosok teljes vaksággal fenyegettek. Rendőrtiszt voltam, jogi egyetemre jártam, a betegség miatt minden veszni látszott. A vizsgákra a feleségem segítségével készültem, aki magnóra olvasta a tételeket, és én azokat hallgatva tanultam. Jelesre vizsgáztam ilyen körülmények között, nem kis akaraterő kellett hozzá. Mégis el akartak küldeni a rendőrségtől a végső diagnózis ismerete előtt. Hegyi doktornő, a BM Kórház főorvosa vizsgált meg többször is. Kiváló szakorvos és áldott jó ember volt. Azt mondta: „... magát aranyba kellene foglalni, nem eltávolítani!”. Látod ez is olyan dolog, ami a család megértő támogatása nélkül nem működött volna. Kétségtelen, kollégáim közül is sokan segítettek, dolgoztak helyettem, bíztak bennem. Ma is hálás vagyok nekik.

– *Megdöbbenve hallgatlak, erről nem is tudtam! Hogyan gyógyultál meg?*

– A kezelések hatására több mint öt év kényszerbetegség után 1987-ben megszűnt a gyulladás. Vörösmarti professzor úr operált meg Budapesten a Rókus kórházban, a jobb szemembe beépített egy lencsét, amit azóta is használok. Több mint fél évtizedes kilátástalanság után búcsúzáskor a professzor azzal nyugtatott, hogy legalább negyven évig jól fog működni. Addigra már volt kedvem tréfálkozni, és viccesen sajnálkoztam, amiért ezt nem egy urológus mondja.

– *Pályafutásod felidézésében most tartunk a '80-as évek végénél, amikor kapitányságvezető lettél. Erre pontosan mikor került sor?*

– Dr. Takács Győző ezredes megyei rendőrfőkapitány 1989 novemberében felajánlotta számomra a győri kapitányság vezetését, amit nagyon nagy megtiszteltetésnek tekintettem. Tősgyökeres győri vagyok, ismernek, ismertek a városban. Mindenki tudta honnan indultam, ma sem csinálok titkot belőle, büszke vagyok rá. A kapitányságon kezdtem, mint próbaidős rendőr, és oda első számú vezetőként tizenöt év után visszatérni: na, az már valami! Örömmel, de nagy felelősséggel fogadtam el a felkérést, és így 1989. december 1-jével megkaptam kinevezésemet. Előléptettek őrnaggyá és megkezdtem a munkát. Jól tudtam hasznosítani az értékelő tiszti beosztásban szerzett tapasztalataimat és ismereteimet a konkrét szakmai munkában és a vezetés terén egyaránt. A városban és vonzáskörzetében mintegy száznolcva-százkilencvenezer ember élt, és akkor nem beszéltem még Győr idegenforgalmáról, az állandóan jelentős létszámú turistáról. A közrend, a közbiztonság fenntartása, a bűnözés elleni harc, az állampolgárok okmányokkal történő ellátása, a hatáskörünkbe tartozó engedély- és szabálysértési ügyek szakszerű ellátása nagy feladatot jelentett. Az elődömtől hatékony, jól működő szervezetet, felkészült, tisztességes kollégákat, korrekt és példaértékű önkormányzati kapcsolatokat örököltam. Ez utóbbira jó példa, hogy szinte még meg sem száradt a pecsét kinevezési okmányomon, amikor a város – kérésemre – ötszázezer forinttal támogatta rádiórendszerünk korszerűsítését. Bizonyára emlékszel az akkori Maros-B típusú hasábrádiókra, amelyek sokkal inkább voltak alkalmasak önvédelemre, mint a biztonságos kapcsolattartásra. Nem ez volt az egyetlen segítségünk, hiszen évente több millió forintot kaptunk a város rendjének biztosítása érdekében. Akkori ismereteink és igényeink alapján úgy ítéltam meg, a városi kapitányság anyagi-technikai feltételei megfelelőek. Bármennyi pénzt el tudtunk volna költeni fejlesztésre, de nem voltak napi gondjaink. Az állományra visszatérve el kell mondanom, hogy többségét és a vezetők mindegyikét személyesen ismertem. A főkapitányságon betöltött korábbi beosztásaimban napi kapcsolatot tartottam velük, ezért már odakerülésem előtt határozott véleményem alakult ki munkájukról, hozzáértésükről, vezetési módszereikről. Nem tudtam mindegyikkel azonosulni, illetve ismertem olyan beosztott kollégákat, akikről biztosan tudtam, hogy vezetőként nagyobb hatékonysággal dolgoznának. Vezetői cseréket hajtottam végre, de hangsúlyozni szeretném, hogy senkit nem váltottam le úgy, hogy ne lettem volna meggyőződve annak szakmai indokoltságáról. Többször éltünk át kellemetlen perceket. Érzelmileg valóban nehéz az évek óta jól ismert kollégákkal, barátokkal

közölni szándékaimat, különösen akkor, ha ténylegesen nagyon sokat dolgozó, de mégis szerény eredményeket produkáló vezetővel beszéltem. Szinte mindenkinek tudtam olyan megoldást felajánlani, amely elfogadható volt számára, nem kellett bukásként megélnie a váltást. Hozzámbárki bejőhetett kérelemmel, javaslattal, panasszal. Rendszeresen tartottam fogadóórákat, amely kellemes meglepetést okozott. Érzékeltettem az állománnyal, hogy a pletykákra, felelőtlen vádaskodásokra, hazugságokra nem vagyok vevő. Aki ilyet tesz, annak erre nem lesz többet alkalmja. Ha bárkinek személyes konfliktusa támadt vezetőjével, munkatársával, akkor csak az együttes meghallgatás módszerét választottam. A gyakorlat bevált, kialakult a felelősségérzet, ami jót tett a munkahelyi légkörnek. Erre szükség is volt, hiszen a rendszerváltás kezdetét éltük, ami nem kis zavart és bizonytalanságot okozott az állományban. Akkor tértünk át az „elvtárs” megszólításról az „úr”-ra, módosult néhány szabály, és pletykák keringtek a rendőrökre és a rendőri vezetőkre váró szörnyűségekről. Az állomány bizonytalan volt, néhányakban csak a túlélés vágya dolgozott. Sokan fogalmazták meg, hogy ők nem lesznek hajlandók semmilyen leszámolásban közreműködni, inkább elmennek nyugdíjba. Amint ezt tudjuk, szó sem volt ilyesmiről a komolyan gondolkodó politikusok körében. Túrós András rendőr vezérőrnagyot, aki a rendszerváltás előtt az országos rendőr-főkapitányi beosztást töltötte be, általános helyettesnek kérték fel, így az ORFK vezetésében maradván a folyamatosságot jelképezte és biztosította. Az új országos főkapitány Szabó Győző pedig megnyugtató nyilatkozatokat tett. A vezetői helyek pályáztatása persze okozott némi izgalmat az állománynak, de a legtöbb helyen jól fogadták.

– *Erről a témakörrel majd a későbbiekben szeretnék kérdezni. A városi rendőrkapitányi beosztásból hogyan láttad a bűncselekmények számának alakulását?*

– Az 1980-as években az éves bűncselekmények száma nem érte el a százötvenezeres nagyságrendet az országban, ami a '90-es évek közepére több mint háromszorosára növekedett. Ennek okait bárki számára hozzáférhető elemzések és tanulmányok pontosan tartalmazzák. Egyetértettem azokkal, akik – a rendszerváltástól függetlenül, hiszen még csak nem is sejthették annak bekövetkezését – a XX. század utolsó évtizedére a bűncselekmények számának jelentős növekedését prognosztizálták. Természetesen nem gondoltak háromszoros emelkedésre, de igyekeztek felhívni a bűnüldöző szervek figyelmét a növekedő terhekre és a feladatokra való felkészülésre. Álláspontjukat a nemzetközi tendenciák figyelembevételé-

re, a Magyarországon zajló gazdasági változásokra, az úgynevezett nyugati világ felé nyitásra, a kiutazások kisebb, a beutazási és tartózkodási lehetőségek lényeges könnyítésére alapozták. A megyében elkövetett bűncselekmények számában is ezt a tendenciát érzékeltük. Rendőrkapitánnyá történt kinevezésem első évében Győr-Moson-Sopron megyében már huszonhatezerre növekedett a jogsértések száma. Ebből kapitányságunkra tizenhatezer jutott. Nem az igazán súlyos bűncselekmények mennyisége nőtt látványosan, de a megélhetési bűnözésnek nevezett bolti lopások, élelmiszerért, italért történt betörések, terménylopások egy elszegényedési folyamat részeként jelentkeztek, és egyértelműen növelték az erre létszámban és technikában felkészületlen állomány leterheltségét. Győr-Moson-Sopron megyében speciális gondot jelentettek a határátkelők, különösen a hegyeshalmi, amelyek csaknem valamennyi rendőrkapitányság területén óriási átmenő- és idegenforgalmat, valamint az ehhez kapcsolódó nem kívánatos jelenségek tömegét okozták. Elég, ha csak a prostitúciót és a leginkább autópályákra jellemző trükkös lopásokat említem, amelyek sértettjei zömében a külföldiek közül kerültek ki. Ezekből bőségesen kijutott nekünk is. Elégedetlen voltam az operatív munka eredményeként szerzett információk mennyiségével és minőségével, ennek javítása érdekében több intézkedést tettem. Nem sikerült sok eredményt elérnem a létszámfejlesztés érdekében tett javaslataimmal, pedig főkapitány koromban az országos rendőrfőkapitányt személyesen is győzködtem. Egy évet és néhány hónapot töltöttem a kapitányságvezetői beosztásban.

– *Korábban és most is felmerült az „operatív munka” fogalma. Kérlek, a nem szakmabeli olvasók kedvéért saját tapasztalataidból merítve, mutasd be ezt a területet.*

– Az köztudott a „civil” lakosság körében is, hogy a bűncselekmények egy-egy fajtáját a bűnözők rendkívül konspiráltan követik el. Az ily módon szervezett elkövetői körből az általános és nyílt nyomozási metodikával csak a tényleges és közvetlen végrehajtók, elkövetők ismerhetők meg. Az irányítók, a bűncselekmények végrehajtásából származó „bevételek” igazi haszonélvezői, a bünszervezeti piramis csúcsán lévők megtalálásához más módszerekre van szükség. Persze önmagukban is léteznek olyan bűncselekményfajták, amelyek felderítésére nem elegendők a nyílt nyomozási módszerek. Ezért ezekben az esetekben – például ilyenek az élet elleni bűncselekmények, a kábítószer-bűnözés, a prostitúció, a szervezett gépjárműlopások, a csempészet, a vasúti dézsma – a nyílt nyomozási módszert megelőzően, azzal párhuzamosan, vagy annak lezárását

követően is szükséges a rejtett vagy fedett, más néven az operatív munka, az operatív nyomozás alkalmazása. Erről a nyílt nyomozással ellentétben a beavatottakon kívül senki sem tudhat. Ez nagy felelősséget, nagy fegyelmezettséget kíván az engedélyező vezetői körtől, valamint az ezen a területen dolgozó végrehajtói állománytól. Az eredményesség szem előtt tartása mellett is kiemelt feladat az alkalmazott operatív erők és eszközök védelme, a törvényesség, az arányosság betartása.

– *Elsősorban nem operatív feladatokat jelentett a taxisbloká, amelynek nálatok különös jelentőséget adtak a határátkelőhelyek. Ezt még kapitányságvezetőként élted át. Hogyan birkóztatok meg a helyzettel?*

– Nem volt egy leányálom! Csütörtökön kezdődött és nálunk hétfő hajnalban ért véget. Több mint háromezer kamion vesztegelt az utakon, sokak rakterében élő állat, romlandó szállítmány. Rendkívül feszült hangulatban igyekeztünk a rendet fenntartani, a súlyos eseményeket megelőzni. Helikopterről figyeltük az utakat, a forgalmat, és így hoztuk meg a szükséges és lehetséges intézkedéseket. Feloszlítani nem lehetett, hiszen a sofőrök legalább fele elképesztő gyorsasággal lerészegedett, többen nem is tartózkodtak az autóban. A járművek elvontatása szóba sem jöhetett. Nem csak azért, mert eszközeink sem voltak hozzá, de olyan mennyiségben álltak egymás mögött, egymás mellett az elhagyott kamionok, hogy nem is volt hová vontatni. Ahogy ilyenkor lenni szokott, megjelentek a zugárusok, hatalmas felárral kínáltak italt, élelmiszert, egyéb szolgáltatásokat. Mindenre volt vevő. Természetesen a hatóságok is igyekeztek gondoskodni az elakadt emberekről, szállítmányokról, s ennek köszönhetően nagyobb baj nélkül átvészeltük a helyzetet. Hazudnék, ha azt állítanám, hogy a bloká szervezői közül senki nem próbált segíteni a rend fenntartásában, majd a közlekedés rendjének visszaállításában, de azért nem ez volt a jellemző rájuk! Szakmailag és politikailag rendkívül kényes szituáció volt. Az új kormány első igazán nehéz belpolitikai problémáját nem mindenki kívánta békésen megoldani. Az idegileg, fizikailag kimerítő feladat végrehajtása során napokig alig aludtunk valamit. Ma is elismeréssel gondolok vissza a kollégáim helytállására.

– *Megyeszékhelyi rendőrkapitányság vezetőjeként adtad be a főkapitányi beosztásra meghirdetett pályázatodat. Tudomásom szerint hatan tették ugyanezt, közöttük, a hivatalban lévő Takács Győző is. Nem okozott konfliktust közöttetek ez a szituáció?*

– Főkapitány úr nem örült a pályázatomnak, talán még haragudott is érte. Nekem semmi problémám nem volt vele, szakmai munkáját, hoz-

záértését, emberi magatartását ma is tisztetem. A pályázat benyújtásáról akkor döntöttem véglegesen, amikor – igaz, pletykaszinten – megtudtam, hogy kik szándékoznak még indulni. Egy külsős kivételével valamennyit jó szakembernek tartottam, és ezért úgy döntöttem, érdemes megméretetni magam. Azt gondoltam, hogy tizenhét éves rendőri pályafutásom tapasztalatai, végzettségem, kapcsolatrendszerem, kommunikációs képességem alkalmassá tesznek a beosztás betöltésére. Azt nem tudom, hogy rajtam kívül más is jelezte-e pályázati szándékát a főkapitánynak, de én megtettem. Becsületbeli dolognak éreztem.

– *Kapitányként valamennyi szakterületet ismerned kellett. Melyek voltak pályázatod főbb gondolatai?*

– Kiemelten fontos feladatnak tekintettem az informatikai fejlesztést, ezen belül pedig a különböző párhuzamos nyilvántartások egységesítését és elérhetőségét, valamint a rendőri és a velünk együttműködő szervek – elsősorban a határőrség és honvédség – kapcsolattartásának, információáramlásának biztosítását. Nélkülözhetetlennek ítéltam az önkormányzatokkal való közös gondolkodást, egymás segítségét, támogatását. Ebben az időszakban ennek azért is volt nagy jelentősége, mert az önkormányzatoknál új emberek kerültek döntési pozíciókba, és a döntéseket a hiteles tájékoztatások, a személyes ismeretség, egymás szándékainak, törekvéseinek ismerete megkönnyítette. Nem szóltunk bele a másik munkájába, én nem akartam jobban érteni a közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekhez, de ők sem a rendőri kérdésekhez. Ha már a szakmánál tartunk: pályázatomban jeleztem a nyomozati és vizsgálati munka szorosabb kapcsolatának szükségességét, a gazdasági bűncselekmények elleni fellépés új módszereinek kidolgozását, az úgynevezett vonaltartók szakirányú képzését, ugyanakkor – a kialakult szokásoktól eltérően – gyakoribb cseréjüket. Bizonyára ez néhány olvasónak magyarázatra szorul. Nem értettem egyet azzal a gyakorlattal, hogy egy „vonaltartó” – például az építőiparral, vagy éppen a kereskedelemmel foglalkozó kolléga – öt évnél tovább töltsen be ugyanazt a munkakört, mert az sablonos megoldások alkalmazásával és nem kíváncsi személyi kapcsolatok kialakulásának veszélyével jár. A rendőrség és a lakosság kapcsolatát ugyanakkor nagyon fontosnak tartottam, ezért azzal a témakörrel is foglalkoztam, hogy egy körzeti megbízott hogyan tud – jó értelemben véve – kettős szerepet betölteni, hiszen esetenként határozottnak, erélyesnek, máskor viszont jóságos rendőr bácsinak kell lennie. A mai kapitányok számára is meggondolandó példaként mondom el a nálam bevált gyakorlatot. A körzeti megbí-

zott, a falujában tartandó búcsú napján véletlenül mindig éppen szabadságon volt, vagy elvezényelték más feladatra. Ezért „idegen” rendőrnek kellett intézkednie a búcsú hangulatától fellelkesült, önmagukról megfellelkező falubeliekkel szemben. Ilyenkor gyakran fordult elő ittas vezetés, verekedés, virtuskodó motorozás és egyéb huncutság. A szigorú rendőr a búcsú befejeztével elment, és másnap újra a falu rendőre segítette a lakosok életét. Pályázatomra és a közbiztonsági szakterületre visszatérve elmondom, hogy ezen a területen elsődleges célkitűzésem az állomány rendszeres képzése, a kommunikációs készség fokozása és a területet irányító önkormányzati vezetőkkel, testületekkel való kapcsolattartás javítása volt. Egyre inkább követelménynek tartottam a körzeti megbízotti állomány bevonását a bűnügyi munkába, de a teljes egyenruhás állomány bűnmegelőző tevékenységének javítását is célkitűzésnek tekintettem. Elvárásként fogalmaztam meg az egyes szakterületek együttműködését a lakosság által is érzékelhető hatékonyabb bűnmegelőző és felderítő tevékenység megvalósítása érdekében.

– *Minden bizonnyal nálatok is bizottsági meghallgatásra került sor, majd egyszer csak kiderült, Bély László nyerte el a kinevezést. Gondolom a többi pályázó ezt kisebb-nagyobb csalódásként érte meg. Miként értékelte az állomány a főkapitányváltást?*

– Először általánosságban válaszolnék az országos tapasztalatok ismeretében. A rendőrök előzetesen tartottak a főkapitányi pályázatoktól, olyan „jól értesültek” is akadtak, akik tudni vélték, kizárólag politikai szempontok szerint választanak majd a jelentkezők közül. Az eredmények ismeretében aztán a döntő többség örült, mert mindenhol a rendőri munkához értő, évtizedes tapasztalatokkal rendelkező vezetőket választottak. Ez igaz volt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére is, ahol Hajzer Laci személyében ügyészi múlttal rendelkező kolléga került a főkapitányság élére. Őt sem tekintette senki a korábbi időszakokhoz hasonló „ejtőernyősnek”. Laci egyébként rövid időn belül elérte, hogy az országos rendőrfőkapitány – akkor már Pintér Sándor volt – elismerően úgy fogalmazott róla: „rendőrré vált!” Azt érzékeltük, hogy a korábban állambiztonsági szerveknél huzamosabb időszakot dolgozó pályázók közül senkinek sem volt igazán esélye, de ez nem jelentett meglepetést. Véleményem szerint valamennyi kinevezett főkapitány megérdemelte a bizalmat, méltó volt a pozícióra. Természetesen mindenütt voltak olyan beosztott vezetők és kollégák, akik talán mást szívesebben láttak volna a főkapitányi székekben, így nálunk is. A megyei rendőr-főkapitányság osztályvezetői

nem fogadtak hangos éljenzéssel, azonban a döntést mindenki fegyelmezetten tudomásul vette. Megítélésem szerint Győr-Moson-Sopron megyében túl sok volt a helyi pályázó ahhoz, hogy bárki győzelmét egyértelmű lelkesedés fogadta volna. Összességében tenni akarást, bizonyítási vágyat éreztem a megyében dolgozó rendőrök körében, és ez hitet, energiát adott. Helyetteseket választhattam, majd több személycserét hajtottam végre. Sajnos itt elkövettem egy hibát, ami később problémákat okozott. A győri rendőrkapitányságról túl sok vezetőt hoztam el a megyére, ami nehezítette az ottani munkát. Valószínűleg jobban bízhattam volna örökölt munkatársaimban, sajnálom, hogy ezt nem így tettem. Az átmeneti nehézségeken aztán úrrá lettünk, sikerült jól összerázódnunk és eredményesen dolgozni. A megyében meghatározó szerepet betöltő politikai erők, a kormánypártiak és az ellenzékiek egyaránt támogatták kinevezésemet, bíztak bennem. Az ORFK vezetése is helybenhagyta döntéseimet.

– Kinevezésedet követően még Szabó Győző vezette az országos rendőr-főkapitányságot, de őt hamarosan Pintér Sándor váltotta. Milyen lényeges különbséget láttál a két főkapitány vezetési stílusa, módszerei között?

– Ez egy érdekes kérdés. Magam is sokat gondolkodtam már megyei főkapitányként és azt követően is azon, hogy vajon ki a jó országos főkapitány. Közismert, hogy Szabó Győző bíróként, lényegében civil emberként került a testület élére. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a rendőrség egyben tartásában, egy jól működő szervezet kialakításában. Elsősorban a szervezetet vezette, és nem a szakmai munkát irányította. Szabó Győzőnél lényegesen nagyobb szerepet kaptak a főkapitány-helyettesek, mint ahogy az őt követő főkapitányok bármelyikének időszakában. Horváth Balázs minisztersége alatt Szabó Győző nagyobb önállósággal rendelkezett, mint utódai. Országos főkapitányként ő is ügyelt a törvényességre, elvárta az eredményeket, azonban egyetlen beosztottjánál sem kívánt jobb rendőr lenni. Jobban elismerte a teljesítményt, és talán meggyőzőbb volt. Pintér Sándor egy markáns egyéniséggel rendelkező miniszter, Boross Péter választottjaként közülünk lett főkapitány, aminek örültünk. Vezetési stílusukban, feszebb, katonásabb magatartásukban sok hasonlóságot véltem felfedezni. Pintér Sándor időszakában az országos főkapitány-helyettesek mellett a taktikai, de főként a stratégiai kérdések tekintetében növekedett a megyei főkapitányok szerepe. Elődjével szemben Pintér Sándor a szorosán vett rendőrszakmai munkában is jobban otthon volt, ismerte annak minden részletét, ezért többször kívánta érvényesíteni saját elképzeléseit kevésbé jelentős ügyekben is. Jó példa

erre a főkapitányi klub, amely tanácsadó testületként jött létre, de konkrét szakmai döntések is születtek annak ellenére, hogy az ORFK főigazgatói sokáig nem voltak meghívottai ezeknek a rendezvényeknek. Vezetési módszerében egyedül az elvárás és elismerés arányával nem értettem egyet, a többi elfogadtam. A magam részéről nem vállalkoznék sorrendiség felállítására vagy rangsorolásra, mert azt gondolom Szabó Győző és Pintér Sándor egyaránt meghatározó személyisége volt annak az időszaknak, amelyben a magyar rendőrséget vezette. Olyan elveket és módszereket alkalmaztak, amelyet az adott helyzet megkívánt, és ezt addig teheték, amíg a politikai vezetés annak szükségességét látta. Optimálisnak ítélem Boross Péter és Pintér Sándor kapcsolatát, legalábbis annak azon részét, amit mi láttunk. Soha nem éreztük, hogy bármelyik csorbítani kívánná a másik tekintélyét.

– Kérlek, idézzünk fel néhány emlékezetes eseményt megyei rendőr-főkapitányi időszakodból!

– Rendőri pályafutásom nagy sikereinek tartom, hogy a győri rendőrgyilkosság, a Fejér megyei kettős vadászgylkosság és az ún. „Skála-gyilkosság” felderítésében a '90-es évek első harmadában eredményesen közreműködhattunk. Kollégánk, Ősz Zsigmond halála mélyen megrendített bennünket. Fájdalmas élményt jelentett halálos ágya mellett ülni, temetésén részt venni, hiszen együtt kezdtük pályafutásunkat. A korra és időszakra jellemző, hogy mivel engedélyezett másodállásban, biztonsági őrként fellépve érte a halálos lövés, csak nehezen sikerült hősi halottá minősíteni. Nem értettük az akadékoskodást. A másodállásra tényleges kenyérgondok miatt kényszerült, az intézkedést pedig törvényesen, szakszerűen, súlyos bűncselekmény elkövetői ellen kezdeményezte. Halálát okozó lött sérüléseket ezen intézkedés közben kapta. Némi megnyugvást jelentett mindannyiunknak a tisztességes búcsú, posztumusz előléptetése, majd a tettesek elfogása. Az emlékezetes Fejér megyei vadászgylkosság felderítésében az általam szerzett információk döntőnek bizonyultak. Megyei főkapitányként dolgoztam, amikor egy korábbi kapcsolatom eredményeként engem keresett meg egy informátor, és beszélgetésünk során megfogalmazott kérdéseimre válaszolva olyan dolgokat mesélt el, amelyek végül bonyolult eljárások eredményeként, de elvezettek a megoldáshoz. Tudni kell ehhez, hogy ezt megelőzően a felderítést az ORFK irányításával saját főosztálya, valamint a BRFK és még három megyei rendőr-főkapitányság végezte. Ők folytatták le az „általunk” beszerzett információk alapján a bizonyítási eljárást. Szívesen idézem fel bravúros nyomozá-

saink egyikét, amikor a napokon belül történt kettős emberölés és egy taxis gyilkosság tettesének kezén kattant a bilincs. Ezen cselekmények ismertté válása nagyon nyugtalanította Győr lakosságát. A cselekmény súlyára való tekintettel dr. Bene László bűnügyi főkapitány-helyettessel és dr. Vincze István megyei főügyésszel együtt személyesen kísértük figyelemmel a nyomozást, majd a gyanúsított hajnalig tartó kihallgatását. Az elkövető az elébe tárt tárgyi és személyi bizonyítékok hatására elismerte, hogy mind az idős házaspárt, mind pedig a taxisofőrt ő ölte meg. Éppen csak tisztálkodni és átöltözni volt időnk, mert akkor délelőtt számoltam be a rendőri szervek munkájáról a megyei közgyűlés előtt. A beszámolómat megelőzően a megyei főügyész úrral együtt jelentettük be, hogy a város és a megye lakosságát nyugtalanító emberölések elkövetője „rács mögött van”. Vastapssal honorálták a teljesítményt. Ilyen előzmény után ez volt a legmegnyugtatóbb és legelfogadottabb beszámoló a megyei közgyűlés előtt. Nem lennék őszinte, ha nem beszélnék arról, hogy kudarcok is értek bennünket, ahogy másokat is. Fájó emlék a '90-es évek közepén történt azon esemény, amikor a Rába ETO–FTC labdarúgó-mérkőzés biztosításakor súlyos hiányosságok mutatkoztak. A Rendőri Ezred és a Győri Rendőrkapitányság egységeinek jelenléte és asszisztálása mellett a ferencvárosi drukkerok egy szektornyit széket törtek össze és okoztak jelentős kárt a győri egyesületnek. A biztosítást irányító parancsnoki állomány valóban hibázott, a tanulságokat levonva megtettük az intézkedéseket a hasonló esetek megelőzése érdekében. Szabadságomat töltve jelen voltam a stadionban, ezért az országos rendőrfőkapitány engem is felelősségre vont, amiért nem vettem át az irányítást. Elmarasztalásából én is levonhattam a következtetéseket. Az ORFK vezetése a Sopronkőhidai Fegyházban történt túszejtéssel, fogolyszökéssel, majd elfogással kapcsolatban tett intézkedéseinket is hibásnak értékelte. Ezzel nem értettem egyet, mert megítélésem szerint az intézkedéssorozatot a szabályoknak és terveknek megfelelően végeztük. A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága is másként minősítette az eseményeket. A parancsnok a közreműködők közül több munkatársát megjutalmazta. De hát ilyen a rendőri vezető munkája és helyzete. Az ember örül és büszke munkatársaira, ha teljesítményüket az országos vezetés elismeri, és egyedül viseli a felelősséget, ha olyankor kap elmarasztalást, amikor úgy érzi: ő is és kollégái is mindent megtettek az eredményesség érdekében.

– *Pályafutásod ismeretében azt gondolom, az ilyen esetek – bár ahogy mondani szoktuk, ezekből egy is sok – eltörpülnek az érdemek mellett. Egyik si-*

kerágazatotok volt a nemzetközi együttműködés. Hogyan hasznosítottátok az itt szerzett tapasztalatokat?

– Mi szerencsés helyzetbe kerültünk, mert a nemzetközi kapcsolataink kiépítését már a rendszerváltás előtt megkezdhattuk. Csehszlovákia, majd később Szlovákia határ menti megyéinek rendőrségeivel engedélyvel, az osztrákokkal hallgatólagos tudomásulvétel mellett. Mondhatom, hogy napi kapcsolatban voltunk a dunaszerdahelyi kollégákkal, és rendszeresen értekeztünk a pozsonyiakkal, valamint az osztrák csendőrökkel is. Túlzónak ítélttem ezen időszak centrális elveit a nemzetközi kapcsolatok szabályozásában, hiszen tulajdonképpen minden csak az ORFK tudtával és engedélyével történhetett. Hamarosan bekapcsolódtunk a hollandokkal való együttműködésbe, amely éveken át folyamatosan és eredményesen működött. Találkoztunk – többek között – német és svájci rendőrökkel is. A nyugat-európai országoknak kezdetben még azt kellett bizonyítanunk, hogy földrajzilag, szakmailag és megbízhatóság szempontjából nem tartozunk a balkáni országokhoz. Szerencsére ez gyorsan sikerült, nem egy alkalommal tartottak magyar rendőri vezetők sikeres előadásokat az uniós rendőri szervek konferenciáin. Több konkrét bűncselekményben eredményesen együttműködtünk: a hollandokkal elsősorban a kábítószerkereskedelem, az osztrákokkal emberölések, kiemelt vagyon elleni bűncselekmények, a szlovákokkal gazdasági jellegű bűncselekmények nyomozásában. Rendőri szervezeteink és rendőreink saját jogon is több nemzetközi szervezetbe léptek be, személyes ismeretségek, barátságok alakultak ki, amelyek gyorsították a hivatalos eljárásokat. A határőrség bevonásával közös nemzetközi jellegű ellenőrzéseket, razziákat tartottunk. Nálunk is nehézséget okozott a nyelvtudás hiánya, amely bizony akadályozta a kapcsolatok fejlődését. Mindig sikerült azonban egy-két olyan kollégát találni, aki az angol, a német, esetleg francia vagy valamely szláv nyelvet beszélt. Sokkal több ilyen munkatárs kellett volna, és kellene ma is. Próbálkoztunk nyelvi képzéssel vezetők és beosztottak körében. Többnyire szerény eredményeket értünk el, ami azért érthető, mert negyvenéves életkor felett, munka mellett ez már nem egyszerű feladat. Felértékelődött a nyelvet ismerő és jól beszélő munkatársak szerepe.

– *A megvalósulatlan tervek, elképzelések közül mit sajnálsz a legjobban?*

– Nagyon komoly problémának tartom, hogy sem a megyében, sem országosan nem tudtunk igazán jó megoldást találni a rendőrök lakás-gondjaira. Itt-ott voltak kedvező megoldások, kísérletek, de általánosságban ez még ma is probléma. Sokat vitatkoztunk a saját tulajdonú lakás

vagy szolgálati lakás célszerűségén, a szolgálati lakás megvásárlása körüli anyagi és etikai kérdéseken. Halogattuk a döntést, amely továbbra sincs meg. A másik örök probléma a rendőri fizetések, a rendőrök szociális háttere. Nincs az a parancsnok, aki ezzel elégedett lenne, én sem voltam az. Nem tartottam arányosnak a bérezést az elvárt teljesítménnyel szemben. A mai helyzetről már nem is kívánok beszélni, amikor egyre emelkedik a nyugdíjkorhatár, és nem kívánnak differenciálni rendőr és rendőr között. Nem tudom, látott-e valaki közterületen harminc évet eltöltött rendőrt azok közül, akik ezeket a döntéseket hozzák, vagy megnézte-e a volt rendőrök halálozási életkorát. Felelősséget érzek magam is, amiért ezekben a kérdésekben nem voltunk kellően határozottak, és nem alapoztuk meg egy hosszabb távú jó megoldás lehetőségét. Visszatekintve a főkapitányként eltöltött egy évtizedre, örülök annak, hogy részese lehettem egy korábban elképzelhetetlen fejlesztésnek, fejlődésnek, amelynek eredményeként a magyar rendőrség teljesítményéről nagy elismeréssel beszéltek külföldi kollégáink. Sajnálom, amiért idővel – és véleményem szerint elsősorban politikai behatásra – megbomlott az az összetartás, amely ezt megteremtette.

– Milyennek láttad a pályázati úton kinevezett főkapitányi kar egységét?

– A legnagyobb egységet és összetartást az 1991–94 közötti időszakban tapasztaltam. Ennek több oka is lehetett. Kinevezésünk körülményeinek hasonlósága, a többség negyven év körüli életkora és viszonylag kevés vezetői tapasztalata az egymásrautaltságot erősítette. Jó, volt egy-két idősebb kolléga is közöttünk, például Svraka Gyuszi, Bartalus Tóni, de „befogadtuk” őket, és ők is jól érezték magukat közöttünk. Minden bizonnyal a „közös sorsot” jelképezte kinevezésünk ötéves időtartama is, amely aztán éppen 1994-ben módosult határozatlan idejűvé. Az új feladatok, az alkotás, a teremtés lehetősége és kötelezettsége szinte minden energiánkat lekötötte. Valamennyien szerettünk volna minél többet hozzátenni egy új, hatékony rendőrség megteremtéséhez, és hittük, hogy ezért kaptuk meg kinevezésünket. Fiatal emberek voltunk, többségünk a negyvenen innen, vagy alig azon túl, viszonylag kevés vezetői tapasztalattal. Egymást kérdezhettük elsősorban a különböző felmerült problémák kezelésének módszereiről, a szervezet kialakításáról, a társadalmi szervezetekkel való együttműködésről, ami tovább növelte az egymásrautaltságot. Pintér Sándor jó érzékkel kezelte és hasznosította ezt a lehetőséget, egyértelműen tudatosította, hogy nincs külön út, nincsenek önálló sikerek, ezért arra senki ne is törekedjen.

– Erről eszembe jut egy főkapitányi értekezlet, ahol az egyik megyei főkapitány és az egyik országos főkapitány-helyettes nem túl éles, de mégiscsak pengéváltásnak minősíthető párbeszédében hangzott el: igaz, hogy egy hajóban utazunk, de van, aki evez, és van, aki dobol, mert egyeseknek az evezés, másoknak a dobolás a dolga!

– Ha kicsit talán túlzó is a hasonlat, de lényegében helytálló. Mi voltunk az evezősök, akik szívesen húztuk a lapátot, és akkor nem is gondoltunk arra, hogy dobolnunk kellene. Bizonyára ismered a régi viccet, ami ezt a helyzetet elképzelve idéződik fel bennem. A poén szerint jó hír, hogy minden evezős dupla rumot kap, a rossz, hogy a kapitány vízisíelni akar. No nem mondom, a mi hajónkon is előfordult olykor-olykor, hogy egyik-másik evezős maga ajánlotta a vízisíelés lehetőségét a kapitánynak, de ez nagyon sokáig a tűréshatár alatt maradt. Az igazi probléma – és fordítsuk újra komolyra a szót – akkor kezdődött, amikor megszűnt a rendőri vezetők biztonságérzete, amikor egyértelművé vált, hogy a kiváló szakmai munka önmagában már nem garancia a pozícióban maradáshoz.

– Egyetértek veled, az én megítélésem szerint is akkor kezdődtek az igazi problémák, amikor a megyei főkapitányok már nem voltak biztosak abban, hogy a személyüket érintő döntésekben az országos rendőrfőkapitány meghatározó erővel rendelkezik. Ekkor kezdődött meg az egyéb támogatók keresése. A te pályafutásod ebből a szempontból érdekesen alakult, hiszen felmentésed Pintér Sándor belügyminiszteri és Orbán Péter országos rendőrfőkapitányi időszakában történt, akikkel korábban – éljünk a már elhangzott hasonlattal – egy hajóban ültél.

– Az 1998-as választások után két évvel került sor azon megyei főkapitányok lényegében egyidejű felmentésére, akik az első pályázati körből még megmaradtak. Nehéz lenne bizonyítani, hogy egyszerre több vezető válik szakmailag alkalmatlanná, de senkinek nem volt bizonyítási kényszere. Emlékezetem szerint különösebb indoklás nélkül került sor a cserékre. Nyilvánvalóan mindenki munkájában, magatartásában lehet kisebb-nagyobb hibát találni, vagy a legtöbb vezető megvádolható azzal, hogy egy évtized után a sablonos megoldások híve lesz. Nem mondom, hogy ebben nem lehet igazság, sőt, azt sem vitatom, hogy bizonyára voltak olyan rendőrök az országban, akik más módszerekkel talán hatékonyabban vezették volna a Győr-Moson-Sopron megyei Rendőrfőkapitányságot. Még az is lehet, hogy tíz év után én magam is szívesen váltottam volna, de ezek konstruktív megbeszélésére nem kaptam lehetőséget. Ezt a mai napig fájjalom, pedig nem ez volt a legkellemetlenebb szituáció

pályafutásom utolsó időszakában. Azzal kezdeném, hogy a Kuncze Gábert miniszterként követő Pintér Sándor lényegében ott folytatta, ahol országos főkapitányként másfél évvel azelőtt abbahagyta. Ugyanaz a fesz, katonás stílus és módszer jellemezte, az eredményeket szigorúan megkövetelte, a rendőri munkának, különösen a büntildőzésnek kiemelt szerepet tulajdonított. Sokan vélték úgy, miniszterként talán többet foglalkozik a rendőrséggel, mint azt elődei tették. Volt ebben igazság, de ez megítélésem szerint több hasznót hozott a testületnek. Kár lenne tagadni, hogy a politika rendőrség iránti érdeklődése a rendszerváltás óta egyre fokozódott. Azt nem tudom, hogy ez a sajátos helyzetben lévő Pintér Sándornál milyen mélységben érvényesült, de nem járok messze az igazságtól, ha úgy fogalmazok, hogy felmentésem és utódom kiválasztása nem volt meglepetés a helyi és országos politikai vezetésnek. A döntést fegyelmezetten tudomásul vettem, azon azonban mégis meglepődtem, amikor a tőlem elköszönő állománygyűlésen az országos rendőrfőkapitányt képviselő helyettesétől néhány formális jó szón kívül semmit nem kaptam. Nem vártam Nobel-díjat vagy „Nagykeresztet”, de jól esett volna, ha az állomány előtt az országos főkapitány nyomatékosabban köszöni meg egy évtizedes főkapitányi munkámat. A jelenlévő elöljárónak ironikusan megjegyeztem: „A látszat kedvéért, legalább egy üres borítékot átadhatnál volna a kollégák előtt!” Tudod mit mondott? „Hát erre nem is gondoltunk!” Mindez eszembe jutott – gondolom neki is –, amikor néhány évvel később hasonló körülmények között vált meg tőle az akkori országos főkapitány, akit nem sokkal később viszont a miniszter menesztett nem éppen barátságos módon. Na de térjünk vissza a saját helyzetemre. Felmentésemet követően valamivel több mint két évig az Országos Rendőr-főkapitányságon kiemelt főtanácsadói beosztást töltöttem be. Nem szívesen emlékszem vissza erre az időszakra, mert ugyan kaptam feladatokat, volt munkám, irodám, de helyzetemet méltatlannak ítélték elért eredményeimhez képest. Teljesen mindegy, hogy igazam volt-e vagy nem, én így éreztem, így éltem meg, és ez rajtam kívül igazán nem érdekelt senkit. Most azt gondolod: ez a legborzasztóbb helyzet, pedig nem. Orbán Péter után Salgó László lett az új országos rendőrfőkapitány, akinek más elképzelése volt az általam betöltött tábornoki beosztásról, ezért rendelkezési állományba kívánt helyezni. Ajánlatát elfogadhatatlannak tartottam, és a nyugdíjazás mellett döntöttem. Ne kérdezd meg, hogy milyen körülmények között búcsúztam több mint három évtized után, mert senki nem hinné el. Az előbbieken kérdezted: mit sajnálok leginkább azok közül,

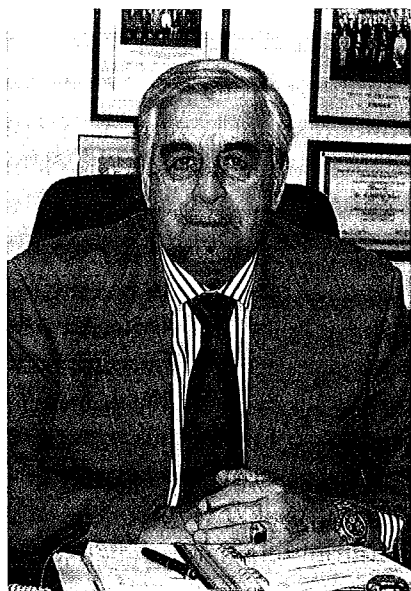
amit nem tettem meg. Mindenképpen ide sorolom azt, hogy főkapitányi felmentésemet követően – feleségem tanácsa ellenére – nem jöttem el azonnal a rendőrségtől. A kellemetlen emlékek ellenére szívesen gondolok vissza pályafutásom eseményeire, büszke vagyok rendőri múltamra, az elért eredményekre.

– *Nyugdíjba vonulásod után ügyvéd lettél, ahogy korábban említetted, fiaddal együtt dolgozol. Hogy érzed magad mostanában?*

– Szerencsémre még a '90-es évek elején megszereztem ügyvédi szakvizsgámat, beléptem az ügyvédi kamarába, de azonnali hatállyal felfüggesztettem tagságomat. Ezt a nyugállományba helyezésemet követő napon, 2003. szeptember 16-án aktiváltam. A fiamat vettem fel ügyviteli alkalmazottnak, és eredményes vizsgái óta már jogi asszisztensként foglalkoztatom. Hamarosan befejezi az egyetemet, remélem, átveszi tőlem a munkát és az irodát. Szinte valamennyi típusú ügygel foglalkozunk, amelyben ügyvédre van szükség. Nevünk van a városban, már ügyvédként is nagyon sokan ismernek. Van, aki még mindig főkapitány úrnak vagy tábornok úrnak szólít, én azonban jobban örülök, ha azt hallom: „... tudod, a Bély Laci! Fordulj hozzá bizalommal!” Nem fogadunk el minden felkérést, csak azokat, amelyek a múltammal és az elveimmel összeegyeztethetőek, és biztosak vagyunk azok tisztességes végig vitelében. Az élet ajándékának tekintem a fiammal végzett közös munkát, büszke vagyok rá. Nagy örömet okoz, hogy fiam szeretetben él feleségével és két gyermekével. Tíz- és ötéves fiú unokáimmal szívesen vagyok együtt, egyszerű létükkel életminőség-változást okoztak nekem és a feleségemnek. Szüleik mellett mi is orientáljuk őket a tanulásra, a munka szeretetére, más tiszteletére, a tisztességes életvitelre. Őszintén remélem, hogy életük alapvetően boldog lesz, elkerüljük a csalódásokat. Ennek érdekében számíthatnak aktív és remélem hosszú ideig tartó segítségemre, néhány jó tanácsomra is!

– *Köszönöm a beszélgetést!*

dr. Bodrácska János
BUDAPEST

Dr. Bodrácska János nyugállományú rendőr vezérőrnagy a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője volt. Közvetett ismeretségünk több mint harminc évre nyúlik vissza, amikor a BRFK Személyzeti Osztályának előadójaként János egyetemi továbbtanulási papírjai kerültek hozzám. Érdekes hangzású neve megmaradt emlékezetemben. Személyesen csak 1992 februárjában találkoztunk. Munkásságáról, szakértelméről, markáns személyiségéről már addig is sok jót hallottam, a közvetlen benyomások ezt csak megerősítették. Budapesti munkahelyei és pályafutásának közel négy évtizedes emlékei alapján azt feltételeztem, hogy ő lehet a legtöbb eseményt átélt főkapitány, ezért őt választottam első beszélgetőpartneremnek 2008 novemberében. Találkozásunkra munkahelyén került sor. Irodája szépen és praktikus berendezett, de nem hivalkodó, szerény eleganciával őrzi pályafutásának emlékeit.

– Néhány nappal ezelőtt vettem részt először a „Rendőrtábornokok Egyesülete”-nek közgyűlésén, melynek elnöki tisztét töltöd be. Nagyon különös és jó érzés volt a régi kollégákkal találkozni, és látni az egymás iránt megnyilvánuló őszinte örömeiket. Mielőtt pályafutásod kiemelkedő mozzanatairól beszélgetnénk, szeretném megkérdezni, hogyan jutott eszedbe az egyesület megalakítása?

– Nyugdíjas rendőrtábornokként viszonylag hamar sikerült beilleszkednem a civil világba. Dolgoztam, elfoglaltam magam, de megmondom őszintén, sokszor gondoltam vissza felmentésem méltatlan körülményeire, és az azt követő nehéz időszakra. Elmondhatatlanul rosszul esett, hogy a velem történtek után – melyről gondolom, később még sokat beszélünk – a közigazgatásban és a politikai életben vezető beosztást betöltő

személyek közül senki nem keresett. Senki nem kérdezte, miből élek majd meg, nincs-e szükségem valamilyen segítségre. Nem voltak illúzióim az iránt, hogy sokan járnak majd hasonlóan az elkövetkező években. Olyanok is, akik most el sem tudják képzelni, milyen érzés kiszakadni a testületből, különösen akkor, ha az bántó körülmények között történik. Azt gondoltam, kellene egy fórumot teremteni, ahol időnként összejövünk, beszélgetünk és teszünk egymásért, ha tudunk. Beszélgettem erről több barátommal, volt kollégámmal, közöttük Pintér Sándorral. Az ő javaslata volt, hogy adjunk ennek egy normális formát, alakítsunk egyesületet. Megkerestem Orbán Pétert, az akkori országos rendőrfőkapitányt, aki támogatásáról biztosított. Ezután alapszabályt gyártottunk, ügyvédet fogadtunk és a törvényi előírások szerint tizenegy fővel megalakítottuk a „Rendőrtábornokok Egyesületét”-t. Nem fogod elhinni, de a bíróság két éven át mindig talált valami kifogást a tervezeteinkben. Sorozatosan adta vissza átdolgozásra formai vagy vélt hiányosságok miatt. A második év végére már elfogyott a türelmem. Megkerestem a Fővárosi Bíróságot és tájékoztattam őket a helyzetről. Felhívtam a figyelmüket arra, hogy ha a „Vér és Becsület Kulturális Egyesület” bejegyzéséhez csak néhány hétre volt szükség, akkor talán a rendőrtábornokok is megérdemelnek gyorsabb eljárást. Megtörtént!

– Ettől kezdve az elnök személye nem lehetett kérdéses!

– A tizenegy alapító tag közül majdnem mindenkinek tisztséget kellett vállalnia. Mint legkönnyebben elérhető és legismertebb személyt, engem választottak elnöknek. Lantos Bálint, volt Heves megyei főkapitány vállalta a titkári teendőket, a két alelnök Bartalus Tóni, Veszprém megye és Gál Laci, Békés megye korábbi főkapitányai lettek. Kellott még anyagi felelős és ellenőrző bizottság is. Miután minden funkciót kiosztottunk, sürgős toborzó munkába kezdtünk. Nem volt nehéz dolgunk, hamar meghaladtuk a huszonöt fős létszámot, amely azóta is folyamatosan növekszik, ma már 46 főnél tartunk. Döntően nyugállományú tábornokok, főkapitányi beosztást betöltött ezredesek az egyesületi tagok, és néhány aktív, idősebb tábornokot is befogadtunk. Utánpótlásunk kimeríthetetlen, a politika, jobb esetben az élet gondoskodik új és új nyugállományú rendőrtábornokokról. Napjainkban már a volt határőrparancsnokok, sőt a rendészet más területének korábbi vezetői is kopogtatnak az egyesület ajtaján. Az első összejevetel őszintén meglepett. A kollégák méregették, kóstolgatták egymást, hogy az utolsó találkozás óta ki hová kötelezte el magát. Nem nevezném bizalmatlannak a hangulatot, de valami olyasmit

észleltem. Egyértelművé tettük, az egyesületen belül nincs helye politizálásnak, agitációnak, kizárólag egymás segítése és minél kellemesebb programok szervezése a célunk. Nem zárkózunk el bizonyos tanácsok, vélemények, javaslatok megfogalmazásától, ha ezt az aktuális rendőri vezetés kéri, de csak szigorúan szakmai kérdésekben. Azóta jól működünk és egyszerűen érezzük magunkat együtt. Egy évben négy alkalommal vezetőségi ülést, két-három alkalommal közgyűlést tartunk, amely egy háromnapos családi program része. Mindenki elhozhatja és általában el is hozza a párját. Sok vidám, felemelő, megható és tanulságos szituációt élünk át. Az eddigi legemlékezetesebbek egyike a pannonhalmi kirándulásunk, ahol maga Várszegi Asztrik főapát úr fogadott bennünket és személyesen mutatta be az apátságot. A legutóbbi találkozó alkalmával, melyen már te is ott voltál, személyesen láthattad: mindenki elégedetten távozott.

– *A magam részéről nem gondolom, hogy elnökké választásodban budapesti elérhetőséged döntő jelentőséggel bírt. Az ismertség kétségtelen előny, de ezért keményen meg kellett dolgozni. Tudomásom szerint tősgyökeres budapesti vagy, a Budapesti Rendőr-főkapitányság volt az egyetlen munkahelyed.*

– Nem vagyok fővárosi születésű. Hatéves koromig Debrecenben éltünk, azután édesapámat, aki hivatásos katonaként szolgált, Budapestre helyezték. Zuglói lakosok lettünk, itt jártam általános iskolába és gimnáziumba. Jó tanuló voltam, orvos szerettem volna lenni. Az egyetemre, bár sikeres felvételi vizsgát tettem, helyhiány miatt nem vettek fel. Tanáraim biztattak, a következő évben újra próbáljam meg. Erre azonban nem került sor, mert apám másként döntött. „Ha nem sikerült, hát nem sikerült” mondta, irány a Danuvia Szerszám és Készülékgyár! Így kerültem a Danuviába, ahol a betanulás után ugyanúgy dolgoztam, mint a többi munkásember. Hamarosan beiratkoztam azonban a közgazdaság-tudományi egyetem esti tagozatára, mivel barátom, aki mellettem reszelt, erre beszélt rá. Elvégeztem két és fél évet. Mindenből jó eredményt értem el, matekból a legjobbak közé tartoztam, de filozófiai vizsgáim sohasem sikerültek. Többszöri kísérlet után otthagytam az egyetemet, és folytattam a gyári munkások életét. Jól éreztem magam a munkahelyemen, szinte minden gépen megtanultam dolgozni, munkatársaim elfogadtak, azt is mondhatom, kedveltek. Kitűnő mestereimre ma is hálás szívvel gondolok. A továbbtanulás vágya azonban egyre jobban foglalkoztatott, és szándékomban egy esemény megerősített. Fizetésemelésre került sor, és én úgy éreztem, jóval kevesebbet kaptam, mint amennyit munkám alapján megérdemelnék. Ma már kimondani is nevetséges, de akkor bizony nagy pénz-

nek számított az a két-három forint, amivel olyanoknak is megemelték az órabérét – szemben az én harmincfilléres emeléssel –, akik nálam rosszabbul dolgoztak. Kérdésemre azt a választ kaptam, hogy teljesítményem valóban többet ér, de én még fiatal vagyok. Az idősebb szakiknak jobban kell a pénz. Eldöntöttem, elmegyek a gyárból, más állást keresek és tanulni fogok. Egyik nap értesültem arról, hogy a kerületi rendőrkapitányság felvételt hirdet, és ez megmozgatta a fantáziámat. Hárman jelentkezünk a Danuviából, és mint mindenki, utcai szolgálattal kezdtük pályafutásunkat. Ígéretet kaptunk: ha megálljuk a helyünket, segítik továbbtanulásunkat. Nagyjából egy év után kerültünk a bünyügyi szolgálathoz. Az érettségivel rendelkezők őrmesteri rendfokozatot kaptak.

– *Hogyan fogadták és tanították Zuglóban a kezdő bünyűgyeseket?*

– A bünyűgy valamennyi szakterületét megismerhettük. Szerencsém volt, ugyanis a nekem legjobban tetsző bűnüldözést, azaz a nyomozói munkát választhattam. A mai helyzettel ellentétben az osztályunkon minden generáció képviseltette magát. A tapasztalt öreg rókáktól a magamfajta kezdőig. Na, ez volt a „hétköznapi” tudás megszerzésének legjobb iskolája. Amit az öregektől a mindennapi munka során meg lehetett tanulni, sokkal többet ért, mint a szervezetszerű oktatások gyakorlati foglalkozásai. Ezzel persze nem azt mondom, hogy az iskolai képzésekre nincs szükség, mert az elméleti tudás ott szerezhető meg a legjobban. Nekem is el kellett végezni az alapfokú iskolát, különböző tanfolyamokat, majd a Rendőrtiszti Akadémiát és a Rendőrtiszti Főiskolát. A jogi egyetemet már magam választottam, mint ahogy az azt követő egyetemi szintű politológiai képzést is. Pályám elején tudatosan kerestem az idősebb tisztek barátságát. Nagyszerű kollégáim voltak, akik sokat foglalkoztak velem. Saját életútjuk bemutatásával győzték meg arról, hogy ez a hivatás egész embert kíván. Egyértelművé tették, hogy csak akkor maradjak itt, ha az egyszerű és a bonyolult ügyekben egyaránt a tökéletes megoldásra töreksem. Ennek hatására elkezdtem olvasni a szakirodalmat, tanulmányozni korábbi nyomozások aktáit, tanultam a jogot és a büntetőeljárást. Nevezhetném önképzésnek is ezt a folyamatot, ami sokat segített későbbi szakmai munkámban.

– *Az első időszakban milyen típusú bűncselekmények nyomozásában, felderítésében vettél részt?*

– Az akkori bűnüldözés úgynevezett vonalakra volt felosztva, és nálunk az újoncok a legegyszerűbbnek tűnő ügyeket, az öltözői és munkásszállói lopásokat kapták. Azért ezek sem voltak sima esetek. Gondold el,

egy zuglói munkásszálláson öt-hatszáz ember lakott, többségük az építőiparban dolgozott. Távoli vidékekről érkeztek Budapestre, különböző szokásokat, kultúrákat, vagy éppen kultúrátlanságot hozva magukkal. Voltak olyanok, akik gyakran megdézsmálták a másik élelmiszerét, ellopták a pénzét, ruháját. Nekem sikerült a munkásszállásokon barátokat szerezni – többekkel a mai napig tartom a kapcsolatot –, akik segítettek megérteni az ottani emberek életét, mentalitását, gondolkodásmódját, és ezzel akarva, akaratlan nyomozásaim eredményességét. Egyre sikeresebb lettem, amire felfigyeltek vezetőim, és áttettek a következő lépcsőfokra, a „gépjárműfelderítésre”. Ez maga volt a borzalom. A gépjárműfeltörések virágkorát éltük. Fokozottan igaz volt ez Zuglóra, ahol a Városliget, Vidámpark, állatkert, cirkusz található. Bőségesen volt feladatom. Eleinte rengeteget talpaltam egy-egy információ megszerzéséért, hiszen a tettes nem házon belül volt, mint mondjuk a munkásszálláson. Ahogy megtanultam az operatív munka szabályait és módszereit, kezdtek jönni az eredmények. Ezt követően ifjúságvédelmi vonalvezető lettem, majd a lakásbetörésekkel foglalkoztam. A hetvenes évek elejére már tiszti rendfokozattal rendelkeztem, szinte mindent tudtam a kerületről, a bűnüldözés valamennyi területéhez érttem. 1975-ben bűnüldözési alosztály-vezetői kinevezést kaptam, és kollégáim munkájának irányítása mellett már én vettem fel az új nyomozókat. Nálam kezdett többek között Pintér Sándor, akit azt gondolom, nem kell bemutatnom, dr. Gémesi István, a Köztársasági Őrezred későbbi parancsnoka, dr. Borszéki Győző, a Rendőrtiszti Főiskola későbbi tanszékvezetője, és sorolhatnék még több kiváló kollégát.

– Zuglói alosztály-vezetői időszakod öt évig tartott, majd a BRFK Vagyonvédelmi Alosztály vezetője lettél ott, ahol az osztályvezetői beosztást a lengvénás hírvé Mérges István töltötte be. A nyolcvanas évek elején mennyiben volt szokatlan, vagy természetes egy ilyen jellegű változás?

– A kerületi rendőrkapitányság alosztályvezetője abban az időben akkor gondolkodott reálisan, ha hat-nyolc éves távlatban egy osztályvezetői beosztást kívánt valamelyik kapitányságon. A BRFK központi állományában bármilyen vezetői pozícióra vagy kerületi rendőrkapitányi kinevezés elnyerésére nem is gondoltunk. Váratlanul ért, örömet és megdöbbenést jelentett, hogy a BRFK Bűnüldözési Osztályának egyik alosztályát vezethetem. Ne legyen meglepetés az elnevezés, mert hamarosan több mint száz fő dolgozott az irányításom alatt. A BRFK osztályainak többsége meg sem közelítette ezt a létszámot, a vidéki szervekről már nem is beszélve. Hét évet dolgoztam ebben a beosztásban, melyre szívesen

gondolok vissza. Nagyon jól felkészült, lelkes csapatot vezethettem, szép sikereket értünk el. A sok remek teljesítmény közül kiemelem a lengyel állampolgárok úgynevezett hengerzártöréses lakásbetörés-sorozatának megállítását és a banda felszámolását. A legemlékezetesebb események közé tartozik a Hilton Szállóban elkövetett bűncselekmény felderítése, amikor a több millió forintot érő pénzverdei ezüsthintót lopták el. Ehhez hasonló különleges ügy volt a Batthyány-kripta feltörése vagy a Szépművészeti Múzeum sérelmére elkövetett képlopások felderítése. Ez utóbbiról Ladvánszky Karcsi bácsi részletesen mesélt az országos főkapitányokkal készített interjúkötetében. Részt vettünk életellenes bűncselekmények felderítésében, és az akkoriban eltűnt gyerekek, Csapánszky Orsolya és Horváth Renáta felkutatására tett intézkedésekben. A mi kezdeményezésünk volt a vagyonvédelmi iroda felállítása, ami óriási jelentőséggel bírt a bűnmegelőzésben. Emlékezzél rá, konkrét tanácsokat adtunk záruk, speciális bejárati ajtók alkalmazására, még a páncélszekrények megbízhatóságát is véleményeztük. Tudásunkat a betöréses lopások tapasztalatainak elemzéséből merítettük, és ezt ingyen osztottuk meg bárkivel. (Zárójelben jegyzem meg, ma már ennek komoly piaca van, és a szakemberek döntő többsége volt kollégáinkból került ki.) Visszatérve eredeti témánkhoz: sikereinket egyrészt az állomány felkészültségének, elkötelezettségének és kedvező összetételének – a különböző generációk együttlétének – köszönhetjük. Másrészt hihetetlenül nagy energiát fordítottunk az operatív munkára, az információk megszerzésére és feldolgozására. Többször fordult elő, hogy rendkívül hasznos adatokat adtunk át más rendőri szerveknek, sőt az is, hogy az illetékes kapitányság még nem is tudott a területén elkövetett bűncselekményről, amikor mi már a tettest is elfogtuk. Így utólag gondolkodva, talán a nyolcvanas évek első fele, esetleg közepe volt az utolsó időszak, amikor a bűnüldözők a rendelkezésükre álló feltételekkel még lépést tudtak tartani a bűnözőkkel.

– Említetted, hogy hét évig vezettél a BRFK Vagyonvédelmi Alosztályát. Elmondásod szerint nagyon sikeres időszak volt, mégis – legalábbis én így emlékszem – viharos körülmények között visszakerültél egy kerületi rendőrkapitányságra.

– Senki nem vitatta munkánk eredményét, mégis fegyelmi eljárás következtében kerültem Csepelre bűnügyi osztályvezetőnek. Szolgálati gépkocsimat ismeretlen tettes ellopta a lakásom elől. Engedéllyel vittem haza az autót, azonban ez nem volt enyhítő körülmény. Az elbírálásra jogosult vezető felelősnek tartott a történetekért, és mennem kellett. A gép-

kocsit 1993-ban találták meg, amikor az is kiderült, egy volt rendőr megbízásából két bűnöző lopta el, akik szándékosan akartak nekem kellemetlenséget okozni. Az autó egyébként „szép karriert” futott be, mert megtalálása után „csapdaautónak” használtuk és sok bűnözőt fogtunk vele.

– *Mi történt Csepelen Bodrácska Jánossal?*

– Nagyszerűen éreztem magam. Viszonylag kis kapitányság, viszonylag kevés ügy, az én rutinommal és tapasztalatommal nem jelentett megoldhatatlan feladatot. Tisztességes, felkészült beosztottakat kaptam, a kapitánnyal is jól kijöttünk egymással. Őszintén megmondtam neki, amíg itt vagyok, becsülettel végzem a munkám, de három évnél többet nem szeretnék Csepelen tölteni. Aztán váratlan dolog történt. Dr. Konczer István budapesti főkapitány 1989-ben felajánlotta a XX. kerület rendőrkapitányi székét. Érdekelt az új kihívás, ezért egy rövid beszélgetés keretében igent mondtam. Visszamentem a munkahelyemre, ahol főnököm a főkapitánynál történekekről kérdezett. Amennyire csak tudtam, márványarcot öltöttem, mélyen a szemébe néztem, és csak annyit mondtam: „Én leszek a kapitány...” A várt hatás nem maradt el, ezért jobbnak láttam gyorsan hozzátenni: „... a szomszéd kerületben!” Szinte hallottam egy nagy kő koppanását, amint leesik a szívről. Barátságban váltunk el és sok sikert kívánt.

– *Rendőrkapitányi kinevezésedkor már óriási tapasztalattal rendelkezél. Gondolom, konkrét elképzelésed volt a vezetésre, az elérendő célokra.*

– Rövid, de szép és eseménydús időszakot töltöttem ott. Szegényebb lenne az életem, ha nem ismertem volna meg a pesterzsébeti kollégákat. Rendeztem a kapitányság helyzetét, és sikerült jól kezelnem az akkor már mozgalmas politikai változásokat. Emlékezz vissza 1989 őszére. Hivatalba lépésem időszakában számolták fel az MSZMP kerületi bizottságait, a tanácselnökökből polgármester lett. Egymás után, olykor egyszerre jelentkezett be hozzám hat párt képviselője azzal, hogy minden bizonnyal ők nyerne a választásokon, viszont én most segítek nekik helyet és irodát találni, biztosítsam a működésüket. A polgármester diplomáciai érzékkel megáldott, képzett és tapasztalt vezető volt, egymást segítve kezelni tudtuk a civil vonatkozású problémákat. A kapitánysággal, pontosabban elődömmel, véleményem szerint azért volt gondja Konczer Istvánnak, mert – bár bűnügyi szempontból jó szakembernek tartotta – habitusának, vezetési stílusának pozitívumai abban a társadalmi szituációban kevésbé érvényesültek. Történt egy jellemző eset, melyből pontosan érteni fogod, mire gondolok. Egy kamionsofőr valamilyen vélt, vagy valós sérelmét úgy kí-

vánta orvosolni, hogy megrakott kamionjával keresztbe állt a villamossínen, kivette az indítókulcsot és beült egy közeli presszóba békésen iszogatni. Percek alatt óriási dugó keletkezett, amit a rendőrök sokáig nem tudtak, vagy nem mertek megoldani, mert hátha valamelyik párt áll az esemény mögött. Az én időszakomban ilyen nem fordult elő. Tárgyalásaim eredményeként pontosan tudtam, ki mit akar, és a tárgyaló partnereim is tudták, meddig lehet elmenni. A főkapitányom feladatmeghatározása világos volt: minden törvényes eszközzel segítsük az átmenetet, de rendbontást nem engedélyezünk! Az állományt én igazítottam el, és ne vedd nagyképszerűségnek, de személyes példával jártam elől abban, hogy amit döntök, amit megbeszélünk, azt mindvégig képviselem, és magam is ott vagyok a legrázósabb szituációkban. Voltak kísérletek, tesztelték az új kapitányt, de én bizony elhúztam a szándékosan rossz helyen parkoló gépjárműveket, sőt a gazdátlan rakományt elszállíttattam az öregek otthonába. Valaki biztos vakargatta a fejét, amikor el kellett számolnia az áruval, de ez az ő problémája volt. Nos hát, ez tetszett az állománynak, egyre magabiztosabbak lettek. Tekintélyemet növelte, amikor új épületbe költöztünk, jelentősen javítottuk a munkakörülményeket. A kapitányság épületének felső emeletén nőtlenszállót alakítottunk ki, és több családnak lakást tudtam szerezni a polgármester segítségével. Népszerűek voltunk a kerületben, még a helyi képzőművészek is mellénk álltak, alkotásaikat ajánlották fel objektumaink díszítésére.

– *A pesterzsébeti időszak valóban nem tartott sokáig. Kényszerből, vagy saját elhatározásodból mentél vissza a BRFK központi állományába?*

– Pályázatot írtak ki a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnüldözési Osztály vezetői beosztására, amit az elmúlt két-három év viszonylagos nyugalma után igazi kihívásnak tekintettem. Többen indultunk a megmérettetésen, végül én nyertem. Az összes budapesti rendőrkapitány értetlenül kérdezte tőlem, miért vállalom el egy ilyen beosztást ebben a kiszámíthatatlan időszakban. Nem hátráltam meg, és 1990. január 1-jén átvettem Mérges István egykori helyét. Vezetője lettem annak az osztálynak, ahonnan mint alosztályvezetőt fegyelmi úton korábban eltávolítottak.

– *Bizonyára egy teljesen új helyzetet találtál!*

– A szervezeti felépítés, a létszám és a feltételek közel azonosak voltak, de óriási minőségi változás történt az osztály személyi állományában, és mennyiségi a munkaterhekben. Megmondom őszintén, igaza volt kapitánytársaimnak, amikor aggódtak a döntésem miatt. Az igénybevétel elképesztően megnövekedett, a bűncselekmények mennyisége rohamo-

san emelkedett. Csak az ismeretlen tetteses emberölések száma volt 36, amit a korábbi mutatók meg sem közelítettek. A rablások, a gépjárműlopások, a betörések is nagyságrendekkel emelkedtek. Néhány megye talán kivétel volt, de szinte az egész országot ellepte a bűnözési hullám. Budapesten előlről kellett kezdenem az építkezést, az alkalmas személyek megkeresését, a más szervekhez került régi munkatársaim visszahívását, a bevált korábbi módszerek újbóli kialakítását és újak alkalmazását. El kellett hitetnem a kollégákkal, képesek vagyunk szembeszállni a nehézségekkel. A magyar rendőrség 1989–1992 között nagyon nehéz időszakot élt át, de úgy korrekt, ha én most csak Budapestről, és saját tapasztalataimról beszélek. Az állomány valóban elbizonytalanodott, és korábban elképzelhetetlen módon polarizálódott. Sokan szimpatizáltak az új politikai pártok valamelyikével, amelyekbe a belépést ezen időszak elején még nem tiltották a rendőröknek. Politikai nézetek ütköztek, cserélődtek, változtak a munkahelyeken, sokszor magam sem tudtam eldönteni egy-egy kollégáról, melyik az igazi arca. Mindez fokozottan jelentkezett a közterületi, egyenruhás állománynál, ahol a változások külsőségeiben is megmutatkoztak. A sapkáról lekerült a vörös csillag, kicserélődtek a korábbi címeres gombok, nem hordhatták eredetben az 1989 előtt kapott kitüntetések, ugyanakkor március 15-én kokárdát viseltek. Nem tudta ezt mindenki könnyen feldolgozni, és akkor még nem is szóltam a sajtó esetenkénti rendőrség elleni hangulatkeltéséről, valamint a tömegdemonstrációk kezelésének szakmai, pszichikai problémáiról. Én csak tisztelettel tudok gondolni a kollégákra, bűnügyesekre, közbiztonságiakra és a többiekre egyaránt, akik azokban az években átmentették a magyar rendőrséget és megmentették az ország biztonságát. Bizonyára majd évek múlva tudományos kutatások „megtalálják” ennek okát. Egyet én is tudok. A biztosítások, az akciók, a nagy jelentőségű intézkedések azért voltak sikeresek, mert a vezetők, a parancsnokok ott voltak az állománynál, velük és egymással is szót értettek. Talán nem kellene, de nem tudom megállni, hogy ne mondjam el. Az én időszakomban is volt kísérlet a Magyar Televízió épületének elfoglalására. Ma már kevesen emlékeznek rá, de több tízezer, egyes becslések szerint közel százezer ember volt az épület környékén. Jelenlétünk és fellépésünk szervezettsége, a parancsnokok és beosztottak elszántsága különleges védőeszközök és vízágyú nélkül is elegendőnek bizonyult. De másik példát is mondhatok. Budapesti főkapitányként több olyan hétvégi programon nem tudtam részt venni, amit főkapitánytársaim szerveztek, hol hivatalos, hol baráti jelleggel. Többen fontoskodásnak,

indokolatlan kifogásnak gondolták, amikor tömegdemonstrációk biztosításakor a feladatokat ellátó kollégáimat választottam a velük való találkozás helyett. Egy alkalommal úgy döntöttem, meghívom őket egy ilyen eseményre, lássák a saját szemükkel, miről beszélek. Azt terveztük, utána egy közös ebéd keretében kiértékeljük a tapasztalatokat. Nos, ezt a napot sem felejttem el soha. Több mint százezer főre becsült tömeg gyűlt össze a Kossuth téren a kormány mellett, hangsúlyozom, a kormány mellett demonstrálni, tehát nem törni és zúzni akartak. Főkapitánytársaimat felállítottam a Parlament első-második lépcsőjére. Én előttük foglaltam helyet, közvetlen munkatársaimmal figyeltük az eseményeket, és ha kellett, utasításokat adtunk a biztosítást végrehajtóknak. Egy demonstráción a tömeg olyan, hogy csak jön, csak jön, majd hömpölyög és óriásira duzzad. Szónokol, kiabál, és mintha légnemű anyag lenne, minden helyet ki akar tölteni, el akar foglalni. Ezt érezhették főkapitány-kollégáim is, mert egyre feljebb és feljebb léptek a lépcsőn, tekintetük nem volt megnyugtató. Amikor azt gondoltam, már eleget láttak, „elengedtem” őket ebédelni, ahová jóval később magam is elmentem. Soha többé nem vonták kétségbe állításaimat. Többen emlegették Moldova György paraszt bácsijának szállóigévé vált mondását: „Erre azért nem gondoltam!”

– Ezt olyan átélessel mesélted, mintha most is ott állnál a téren és újraélnéd a történeteket! Közben persze, jól előreszaladtunk, hiszen már főkapitányi időszakod élményeiről volt szó. Tekintettel arra, hogy osztályvezetői kinevezésed és a főkapitányi beosztásra kiírt pályázat között tényleg nem telt el hosszú idő, kérlek, beszéljünk a pályázatról, illetve pályázataidról, hiszen emlékeztettem szerint neked kettő is volt.

– Először első mondatodra reagálnék. Valóban újra átéltem az eseményeket, és hidd el, ez már többször előfordult velem. Különböző szituációk késztettek erre, de soha nem gondoltam, hogy bármit meg kellene bánnom. Erről az időszakról még egy fontos dolgot el kell mondanom, aztán jöjjenek a pályázatok. Minden gond és nehézség ellenére az állomány többsége várta és óhajtotta a változást, támogatta az ország átalakítására irányuló elképzeléseket. Azt nem állítom, hogy mindenki azt kapta, amit remélt, de hát ez már csak így van a világon mindenütt.

– Kérlek, beszéljünk a pályázatokról!

– Az Antall-kormány hivatalba lépését követően hamarosan ismertté vált, hogy a budapesti és megyei rendőr-főkapitányi beosztásokat pályázat útján kívánják betölteni. Ennek nem örült mindenki, különösen nem a hivatalban lévő főkapitányok, hiszen senki nem garantálta

pozícióban maradásukat. Az állomány azonban nem fogadta rosszul a döntést és a lehetőséget, sok kiváló dolgozat készült, sok remek ember kísérelte meg a főkapitányi székek elnyerését. Amint ez a korábbiakból kiderült, ekkor a BRFK Bűnüldözési Osztályát vezettem, és eszem ágában sem volt változtatni a helyzetemen. Főkapitányom dr. Barna Sándor, bűnügyi helyettese dr. Balatoni István volt. Mindkettőjünkkel korrekt kapcsolatot tartottam. Most mondok egy nevet, amelyet a mi generációnkból szinte mindenki ismer, még a civilek körében is: dr. Dobos János! Jani a legendás Kék Fény népszerű szereplőjeként vált ismertté. Kiváló szakembernek, jó tollú írónak, humorérzékkal megáldott nagyszerű kollégának, barátnak ismertem. Sajnos, már ő is az égiek csapatát erősíti, és el nem tudom képzelni, mit kezd magával az angyalok között. Komolyra fordítva a szót, Dobos János az Országos Rendőr-főkapitányság bűnügyi szolgálatát vezette és szervezte újjá abban az időben. Áthivatott engem egy alkalommal és tájékoztatott egy debreceni emberölés felderítésére irányuló nyomozás sikertelenségéről. Már az elején éreztem, ebből nem fogok jól kijönni, és amikor ott tartott, hogy az áldozat budapesti, már pontosan tudtam a szándékát és hevesen tiltakoztam. Sajnos hiába, az én osztályom kapta feladatul a tettes felderítését. Talán emlékszel rá, ez volt az az eset, amikor az áldozatot egy erős ütéssel torkon vágta, ami-be azonnal belehalt. A holttestet két szalmabála közé helyezték és meggyújtották, azonban nem sikerült elégetniük a tetemet. Osztályomból létrehoztam egy különleges csapatot, amely naponta járt le Debrecenbe, s melynek tagjaival naponta gyakran hajnalig beszéltek át a tennivalókat. Nem szaporítom a szót, ügyesen dolgoztak a kollégák, elfogták a tetteseket. Túrós tábornok naponta többször sürgette az ügy megoldását, gondolom, vele szemben pedig az új kormány türelmetlenkedett. Sajnálatos módon az eredmény egyikünknek sem okozott örömet, mert az elkövetők rendőrök, tiszthelyettesek voltak, akiket aztán a bíróság súlyos börtönbüntetésre ítélt. Mindezt azért meséltem el, mert a sikeres felderítés után ünnepélyes elismerésátadást szerveztek a Budapesti Rendőr-főkapitányságon, ahová dr. Horváth Balázs miniszter is eljött. Őszinte meglepetésemre elsőként engem szólítottak és ezredesi kinevezést kaptam. Életem szép pillanatainak egyike volt, sohasem felejttem el. A meglepetés az állófogadáson folytatódott. A miniszter a személyes gratulációját követően megfogalmazta elvárását: adjak be pályázatot a budapesti rendőr-főkapitányi beosztásra. Nehéz helyzetbe hozott, mert úgy éreztem, dr. Barna Sándorral szemben ezt nem lenne etikus megtenni. Aztán milyen

az élet, jött az emlékezetes taxisblokád, s azt követően nemcsak Barna Sándor, de Horváth Balázs is távozott hivatalából. Üres volt a BRFK vezető beosztása, ami egészen más helyzetet teremtett, és már gondolkodtam a dolgon. A végső lökést kollégáim biztatása adta meg. Megírtam a pályázatomat, és annak rendje-módja szerint beadtam. Néhány nappal később újságíró járt nálam, aki egy konkrét ügyről készített interjút. Eközben megkérdezte, pályázom-e a BRFK vezetői beosztására. Miután ígéretet kaptam, hogy válaszom köztünk marad, igennel feleltem. Mondanom sem kell, a másnapi lapban már megjelent a hír! Többen engem vádoltak etikátlansággal és pályázatom visszavonását követelték, amit persze nem tettem meg. A határidő lejárta előtt nem sokkal tudtam meg, hogy a Pest megyei rendőrfőkapitány bűnügyi helyettese is beadta pályázatát. A jelölteket – mert azért többen is voltunk – meghallgató ötfős bizottságból az állományt és a Fővárosi Közgyűlést képviselő személyek engem támogattak, a minisztérium rendészeti és tudományos szakterületének egy-egy megbízottja, valamint az ORFK vezetése a Pest megyei pályázót, így három-kettő arányban vesztettem. A belügyminiszter – ekkor már Boross Péter – elfogadta a bizottsági szavazás eredményét és dr. Pintér Sándort nevezte ki budapesti rendőrfőkapitánnyá, aki azonban csak hat hónapig töltötte be ezt a beosztást. Szabó Győző országos rendőrfőkapitány – akire egyébként a mai napig tisztelettel gondolok – visszatért bírói hivatásához, így beosztása megüresedett. A dominóelv itt is érvényesült, és újra árván maradt a budapesti főkapitányi szék. Megbízottként ugyan én láttam el a főkapitányi teendőket, de ezt átmeneti megoldásnak tekintettem, mivel újra kiírták a pályázatot. Nem költöztem le a BRFK vezetői irodába sem, saját helyemről intéztem az ügyeket. Az eseményeket átgondolva úgy döntöttem, nem indulok a pályázaton. Én már egyszer szerencsét próbáltam, második lettem, nekem ennyi elég. Tisztességes beosztásom és munkám van, próbálkozzon valaki más! A pályázat leadásának határideje pénteki napra esett. Valamivel ebéd után, egy óra körül hívat a miniszter. Rövid mondandóját azzal fejezte be: „... addig nem megyek haza, amíg nem kapom meg a pályázatodat!” Nem volt időm gondolkodni azon, hogy ez fenyegetés vagy ígéret, hiszen néhány órám volt csak a dolgozat elkészítésére.

– Ha nem tudnám, akkor is biztos lennék benne, hogy megoldottad a feladatot! Ma már szinte történelmi tény, hogy tizenhat jelölt közül egyhangú szavazással téged javasoltak, és megkaptad a kinevezésedet. Kérlek, emeld ki néhányat a főbb célkitűzéseid közül.

– Az egyik korábbi kérdésre válaszolva már elmondtam, hogy a BRFK központi állományába visszatérve a feltételrendszerben alig, a követelményekben és feladatokban viszont elképesztő változásokat tapasztaltam. Főkapitányként folytatni kívántam azt, amit az osztályomon elkezdtem. A szervezetet és a munkavégzés feltételeit a megváltozott körülményekhez és a sokszorosára növekedett feladatokhoz kívántam igazítani. Tudtam, mielőbb meg kell találnom a súlyponti kérdéseket, és elsődlegesen azokban kell helytállni. A régi struktúrára jellemző a már említett helyzet, hogy tizenhatan küzdöttek harminchat ismeretlen tetteses emberöléssel. Reménytelen vállalkozásnak ítélttem, ezért elsőként ezen a területen hoztam döntő változásokat. Kiemelt feladatnak tekintettük a rablások és a betöréses lopások számának visszaszorítását is. A gépjárműlopások tetteseinek elfogását már részben a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök feladataként határoztam meg, mint ahogy a közlekedés rendjének lényeges javítását is. Persze nem elégedtem meg a feladatok felsorolásával, mert az a dolog könnyebbik oldala. Kértem, hogy az alosztályvezetők gyűjtsék össze munkatársaiktól azokat a problémákat, kéréseket, javaslatokat, amelyeket a vezetés tudomására kívánnak hozni. Mindenki megfogalmazhatta elképzeléseit, azt is mondhatnám, vágyait. Három hét határidőt adtam, és annak leteltekor örömmel olvastam a beérkezett anyagokat. A kollégák pontosan megértették, mire gondolok, ésszerű kérések, javaslatok érkeztek. Ezek értékelése egyben a szervezet átvilágításának is megfelelt, amire nagy szükségem volt a belső átcsoportosításokban hozandó döntésekhez. Nagyon fontosnak tartom, hogy ehhez szabad kezdet, sőt, segítséget kaptam. Sem a miniszter, sem az ORFK vezetése nem szólt bele a módszereimbe, de világosan tudomásomra hozták, az átalakításoktól eredményeket várnak. Jellemző példaként elmondom a rablások elleni intézkedéseket. Magam is éreztem, hogy ezen a területen gyenge a felderítés eredményessége, amely budapesti átlagban 20% körül mozgott. Intézkedéseim eredményeként ezt felhoztuk 25%-ra, és nem láttam teljesen reménytelennek a 30% elérését sem, amikor az országos rendőrfőkapitány megfogalmazta igényét: 45%! Előljárójának az ember nem mondhat nemet, ezért a „Sanyikám! Ez majdnem lehetetlen, nemzetközi példa is alig van rá!” mondattal próbálkoztam, és tájékoztattam belső tartalékaim kimerüléséről. Természetesen elhitte, mert bízott bennem, azonban azt javasolta, beszéljünk a rablási szakterületen dolgozókkal. A kollégák először hümmögtek, majd azt mondták, kérnek még két autót korlátlan kilométer-felhasználással és megoldják. Pintér Sán-

dor megígérte és tartotta a szavát, de tartották a kollégák is. Hat hónap múlva néhány tizeddel meghaladták a 45%-ot. Garantálom neked, nem volt csalás a dologban.

– *A változások érintették a közbiztonsági állományt is?*

– Igen, és nem csak látványosan, de hasznosan is. Visszatérő gondot okozott a csapaterős tevékenységet igénylő események gyakorisága. Minden esetben nem tudtuk igénybe venni a Rendőri Ezredet, és az alkalmilag összeszedett alegységek hadrafoghatósága finoman szólva is kérdésesnek bizonyult. Ezért olyan döntést hoztam, hogy létrehozzuk saját állandó zászlóaljunkat. Mindegyik kerületnek ki kellett jelölni tíz jó képességű közrendvédelmi járőrt, akik a váltásparancsnokkal együtt már egy rajt képeztek. A szomszédos kerületek hasonló alegységeivel kiegészülve már volt egy olyan szakasz, amelyben a beosztottak jól ismerték egymást a mindennapi szolgálatból. Három szakaszból állt egy század, és a központi állományból kiegészítve a még hiányzó létszámot, három század kiadta a zászlóaljerőt. Az ide beosztott kollégák többnapos csapaterős kiképzést kaptak, amiért külön juttatásban részesültek. Ha nem volt szükség rájuk, dolgoztak a kerületükben, de ha kellett, haldéktalanul összevontuk őket, és remekül megoldották a feladatokat. Munkatársaim másik javaslatát is átgondoltam, miszerint központi kutyás egységre lenne szükség, ne forgácsoljuk szét az erőinket. Igazat adtam nekik, és a hatvan fő, hetven-nyolcvan kutyával komoly egységet jelentett. Mikrobuszokat állítottunk be a szállításukra, és mindenütt ott voltak, ahol szükség volt rájuk. Megelőző tevékenységük is jelentős volt. Gondold el, amikor egy héten háromszor megjelent tíz kutyás rendőr a Városligetben, hetekig nem ment oda balhézni senki. Hasonló összevonást tettünk a lovas rendőrökkel is. A Széchenyi-hegyen alakítottuk ki a bázisukat. Ha nem volt más feladat, akkor a Budai-hegyekben járőröztek a turistaútvonalakon és a hétvégi házak között. A gyerekek imádták őket, a csibészek messze elkerülték a járőrútvonalakat. Annyi köszönő- és dicsérőlevelet kaptunk, hogy tapétázhattam volna velük. Nem egy esetben még a megyéket is ki tudtam segíteni kutyás és lovas rendőrrel biztosítási feladataikban. A közlekedésről még nem is beszéltem. Átszerveztük a teljes szolgálatellátás rendjét, a motoros rendőrök feladatkörét. A legtöbb embert a csúcsforgalom időszakára és a hétvégi forgalom kezelésére osztottunk be. Eleinte morgás volt, nem is kicsi, de aztán megszokták a kollégák az új rendet. Persze, ne gondold, hogy ez ennyire egyszerű volt, és mindent magam találtam ki. Az én érdemem elsősorban a véle-

mények, javaslatok meghallgatásában és a döntés felelősségének vállalásában jelentkezett. Az viszont igaz, hogy a döntés végrehajtását mindig megköveteltem. Így volt ez az aluljárók megtisztításakor is, amire már sajnos csak kevesen emlékeznek.

– *Munkádért több alkalommal részesültél elismerésben, ezek közül a magam részéről tábornoki kinevezésedet tartom a legértékesebbnek. Nem tudom, egyetértesz-e velem?*

– Feltétlenül! Meggyőződése, hogy egy fegyveres szervnél dolgozó hivatásos állományú vezetőnek nincs nagyobb megtiszteltetés, mint a tábornoki rendfokozat. Elsőként kaptam meg a rendszerváltás után kinevezett főkapitányok közül, és bizony megadták a módját. A Parlamentben vehettem át a köztársasági elnöktől a miniszter, az országos főkapitány és a családom jelenlétében. Felemelő érzés volt, életem egyik legszebb emléke. Ettől nagyobb boldogságot csak édesapámnak szereztem, aki „katonáemberként” elmondhatatlanul büszke volt rám!

– *Pontosan tudom, mire gondolsz, hiszen mindezt nekem is sikerült átélnem! Engedd meg, hogy visszatérjek a hétköznapiabb témákhoz. Hogyan láttad főkapitányként a rendőrség és a politika kapcsolatát?*

– Elöljáróban megint azzal kell kezdenem, hogy én most is csak Budapestről kívánok beszélni, illetve saját tapasztalataim alapján, saját véleményemet fogalmazom meg.

Az MDF kormányzásának időszakában olyan támogatást kaptunk, ami példaértékű. Vissza kell emlékezni a fizetésekre, a technikai eszközök, az informatika fejlesztésére és a rendőri vezetők önállóságának biztosítására. Emlékezetem szerint nem voltak a szakmai szempontokkal ellentétes igényeik, kéréseik, utasításaik. Ha ez az állapot fennmarad, valószínűleg ma sokkal előbbre tartanánk. A rendőri vezetés későbbi többszöri lefejezését a politikusok egyetlen egyszer sem indokolták szakmai hibákkal, és nincs a világon olyan szervezet, amely ezt nyomtalanul kiheverje. A magyar rendőrség sem ilyen. Sajnálatos, hogy rendőri szakembereket nevez ki a politika olyan beosztásokba, amelyeket – az eddigi tapasztalat szerint pártállástól függetlenül – politikai beosztásként kezelnek. Kérdésedre visszatérve, én közvetlen utasítást politikustól nem kaptam, még a belügyminiszteri tisztet betöltő Boross Pétertől, Kónya Imrétől vagy Kuncze Gábortól sem. Azaz Kuncze Gábortól egyetlen egyszer. A legutolsó utasítása volt ilyen, de azt nem hajtottam végre...

– *Valószínűleg most érkeztiünk beszélgetésünk legkényesebb kérdéséhez, felmentésed körülményeihez.*

– A történetet 1996. november 1-jén kezdeném. Állománygyűlést tartottam a Budapesti Rendőr-főkapitányságon Kuncze Gábor belügyminiszter látogatása alkalmából. Az állománygyűlés nagyon jó hangulatban zajlott, elismerő mondatok hangzottak el a miniszter részéről. Tájékoztatást adtam a Fővárosi Közgűlés néhány nappal ezelőtti értekezletéről, ahol egyhangúlag fogadták el a beszámolómat. Tehát minden rendben volt, Kuncze úrral barátságosan kezet fogtunk. Külön örömet jelentett számomra, hogy négy év után hosszabb szabadságra mehetek. Másnap utaztam családommal az Amerikai Egyesült Államokba magánprogramra, ahonnan november 29-én tértem vissza. Ezen időszak alatt helyetteseim dolgoztak és irányították a BRFK életét. Hazatérésemkor egyik helyettesem várt a repülőtéren azzal, hogy azonnal menjek az országos rendőrfőkapitányhoz. A családomtól is alig tudtam elköszönni, bőrpőndjeimet sem várhattam meg. Pintér tábornok már türelmetlenül várt. Tájékoztatott, hogy a kormány elégedetlen, mivel az utóbbi napokban több robbantásos bűncselekmény történt, és a BRFK nem tud semmilyen eredményt produkálni. Utasított, azonnal vegyem kézbe az ügyet, mindent nézzek át, intézkedjek, és a lehető legrövidebb időn belül eredményt akar. Meglehetősen fáradt voltam a tizennégy órás repülőút után, de ennek ellenére bementem a munkahelyemre, berendeltem az érintett kollégákat, átnéztem a vonatkozó iratokat, és hosszasan tanácskoztunk. Kiválasztottuk a realizálhatónak tűnő ügyeket, kidolgoztuk a legcélszerűbbnek tűnő intézkedéseket, egész éjjel dolgoztunk, és dolgoztattuk az akciócsoportokat. Reggelre több sikeres elfogást hajtottunk végre, fegyvereket szedtünk össze, ami azért igazolta Pintér Sándor indulatát, hiszen ezeket legalább részben nélkülem is meg kellett volna tennie a csapatnak. A lényeg az, hogy reggel már asztalán volt a jelentés, én pedig végre haza akartam menni aludni. Ebből csak egy gyors zuhanyozás és áttöltözés sikerült, mert az újabb parancs szerint nekem kellett megtartanom a délelőtti sajtótájékoztatót az ORFK Somlói úti színháztermében. A szokásosnál is nagyobb tömegben jöttek el az újságírók, tévétársaságok. Ismertettem részükre a történeteket, majd kérdéseket tehettek fel. Az egyik hölgy nagy meglepetésemre megkérdezte, mit szólok ahhoz, hogy a miniszter hamarosan le fog váltani? Igyekeztem nyugalmat erőltetni magamra, és elmondtam, nincs tudomásom a dologról, de szerintem a miniszter úr van olyan úriember, hogy ha ilyen szándéka van, időben közli velem. Gyorsan visszapörgettem magamban legutóbbi találkozásunk mozzanatait, dicsérő szavait, kézfogását, és ostoba pletykának gondoltam a hölgy információit. Ezt követően egy

óraóra soron kívüli parancsnoki értekezletet hívtam össze a BRFK-ra, ahol még tőlem is szokatlan indulattal tettem szemrehányást kollégáimnak a kialakult helyzetért, és határoztam meg további feladataikat. Igazam volt, senki sem tett ellenvetést. Néhány perccel az értekezlet után titkárnőm szólt, hogy Pintér úr azonnal beszélni akar velem, méghozzá személyesen. Elképzelni nem tudtam, mi lehet ez az újabb ennyire fontos és sürgős ügy. Eszembe jutott november 30-a, András-nap van. Ha már úgyis mennem kell – gondoltam –, felköszöntöm Túrós urat. Felszerelkeztem egy üveg itallal, és először Túrós Andrásához mentem. Titkárságán szótlanság, fagyos hangulat fogadott, amit nem tudtam mire vélni. Bementem Bandihoz és vidáman felköszöntöttem. Meglepetésemre bosszúsán szemrehányást tett nekem, amiért számomra most ez a legfontosabb. Miután látta rajtam, hogy semmit nem értek, megkérdezte: „Te még nem tudod, hogy ki vagyunk rúgva?” Hát nem tudtam, illetve abban a pillanatban már igen. Túrós András leültetett és mesélni kezdte, hogy a miniszterelnök behívatta Pintér Sándort és őt. Közölte, a jövőben nem kíván együtt dolgozni velük, ezért felmenti őket beosztásukból. Kérdésemre válaszolva éppen azt fejtegette, hogy fogalma sincs az én felmentésem okáról, de azt is tekintsem ténynek, amikor bejött Pintér Sándor. Először ő is szemrehányásokkal illetett, mert azt hitte, nem is akarok bemenni hozzá. Addigra már a TV és a rádió tele volt a szenzációval. December 1-jén hívatott bennünket Kuncze Gábor belügyminiszter, és velem tulajdonképpen akkor közölték hivatalosan először a felmentésem tényét. Azt kérte, másnap már be se menjek! Erre a kérésre gondoltam, amikor az imént egyetlen politikai jellegű elvárásáról beszéltem. Életemben először nemet mondtam előljárómnak! Eltökéltem, nem fogok lehajtott fejjel kikullogni a Budapesti Rendőr-főkapitányságról. Ezt a szituációt nem nekem kell szégyellnem, ezért kulturáltan és nyugodtan összecsomagolom a személyes dolgaimat, és el akarok köszönni vezetőtársaimtól, akikkel csaknem hat évig együtt dolgoztam. Határozottan kijelentettem a miniszternek, aki ebben meg akar akadályozni, kemény ellenfélre számítsón. Ebbe aztán Kuncze Gábor beletörődött, mint ahogy a többiek nem éppen barátságos „elköszönésébe” is.

– *A búcsúzásod mély nyomokat hagyott a kollégákban!*

– Bennem is! Egy pénteki napra hívtam össze a parancsnoki állományt alosztályvezetőig bezárólag. Nagyon sokan voltak. Beszédemet az azal kezdtem, hogy emlékeztettem őket beiktatásomra. Akkor az elnöki pulpitus tele volt emberekkel, most egyedül vagyok, már nem támogat

senki. Arra figyelmeztettem őket, ha nem fognak össze, ha nem támogatják egymást, ha egység helyett széthúzás lesz, ugyanígy fognak járni. Kértem őket, őrizzék meg eredményeinket, értékeinket, ha tudják, fejlesszék tovább azokat. Sose felejtsek el, a rendőrség, a BRFK sorsa nem egy emberen múlik, hanem a parancsnoki kar egységén. Keményen tartottam magam, de megmondom őszintén, az állománygyűlés után, amikor kijöttem a teremből, magam is elérzékenyültem, ahogy ezt sok vezetőtársamon láttam beszédem közben. Akkor azt hittem, ennél nagyobb elismerést nem kaphatok volt munkatársaimtól, barátaimtól. Képzeld el, az élet még ezt is felülmúlta. Hatvanéves születésnapomon gondoltam egy merészet, és mindenkit meghívtam, aki ötvenéves koromban eljött és gratulált születésnapra rendezvényemen. Könnyű helyzetben voltam, mert akkor nem csak egy gyönyörű gyűrűt kaptam, hanem egy szép emléklapot is, amit mindenki aláírt. Pontosan tudtam tehát, kik voltak ott. A vendégek létszáma minden várakozásomat felülmúlta. Hatvanhét meghívottból hatvannégyen eljöttek. A távol maradottak egyike nem kapta meg a levelet, mert időközben elköltözött az általam ismert címről, mindössze ketten nem reagáltak a meghívásomra. Aktív rendőrök, nyugdíjasok, civilek egyaránt voltak a résztvevők között. Szenzációs este volt, az ott készült fényképeket albumba tettem és becsesebb értéként őrzöm a legszébb ajándéktárgynál is.

– *Az állománygyűlés után már jelképesen sem volt visszaút. Hogyan tudtad feldolgozni az első napokat, heteket?*

– Nekem a mai napig nem mondta meg senki, miért kerültem a kirúgottak listájára. Ezzel együtt jóval hamarabb tettem túl magam a méltánytalanságon, mint Sanyi és Bandi. Egyszerű oka volt. Én már egyébként is a nyugdíjazás gondolatával foglalkoztam, hiszen a következő év végével elértem a felső korhatárt. Azt gondoltam, ha nem akarnak velem dolgozni, akkor nem akarnak, és ennyi! Tudod mi volt az a két dolog, ami igazán mellbe vágott? Az egyik első nyugdíjam megérkezése. Mintha gőzkalapáccsal vágtak volna fejbe: több mint 37 évi munkaviszony és az előzőekben vázlatosan elmondottak után 37 950 forintot kaptam. Azt kellett kitalálnom 55 évesen, hogyan fogok megélni, hogyan tartom el a feleségem, anyám és apósom. Bízam magamban, hiszen ha próbaidős rendőrből tábornok tudtam lenni, valószínűleg ezt a problémát is megoldom, és a civil életben boldogulni fogok. A másik pörölycsapás akkor ért, amikor már néhány hónapos nyugdíjasként éltem, és a Belügyminisztériumból büntetőfeljelentést tettek ellenem hivatali visszaélés miatt. Ennek

ürügyeül szolgált, hogy főkapitányként a talált és gazdátlan személyautók közül néhányat beemeltem a BRFK gépjárműparkjába és szolgálati feladatokat láttak el velük a kollégák. Nem egyszemélyes döntést hoztam annak idején, hiszen országos főkapitányi értekezleten elfogadott javaslat, ügyészségi szervekkel és bíróságokkal egyeztetett eljárás volt. Rajtam kívül még három másik kollégát ültettek a vádlottak padjára. Négy és fél évig tartó megalázó tortúra után bűncselekmény hiányában felmentettek bennünket. Ezen időszak alatt, és még utána is, a gépkocsikat a BRFK továbbra is használta, mintha mi sem történt volna. Csak azért nem indítottam polgári peres eljárást a feljelentők ellen, mert a velem együtt megvádolt kollégák még aktív állományban dolgoztak.

– *Hogyan kezdted civil életedet? Mindjárt a rendészettel összefüggő tevékenységben gondolkodtál?*

– Most csodálkozni fogsz, de nem! Megkeresett egy régi barátom, aki segítségemet kérte egy hitel intézéséhez, majd ennek megtörténte után javasolta, legyek társa vállalkozásában. Megvásároltuk a Fékon céget, amely alapvetően ruházati termékek, elsősorban férfiingek, női blúzok gyártásával foglalkozott. Magam lepődtem meg a legjobban, amikor a vállalkozás egyre jobban működött, hazai és külföldi megrendeléseket kaptunk. Emellett ingatlanokkal is foglalkoztunk. Nem kerestünk vagyont, hiszen a munkabérek, az adók, a különböző kiadások kifizetésén túl a kölcsönt is törleszteniünk kellett. Jövedelmünk a napi megélhetést fedezte. Számításaink szerint három-négy év kellett volna ahhoz, hogy munkánk beérjen. Sajnos nem ez történt, mert a jugoszláv válság miatt a külföldi beszállítók és megrendelők kivonultak a térségből. Az összeomlás szélén álltunk. A bank az adósság fejében elvitte legértékesebb ingatlánunkat, a cég drasztikus átalakítás előtt állt. Ebben már nem kívántam részt venni, és üzlettársammal békében elváltunk egymástól. Ő továbbra is próbált talpon maradni a vállalkozásban, én más megoldást kerestem. Jó, ha az embernek vannak barátai. Most Leyrer Richárd, a Zsaru Magazin korábbi főszerkesztője – akihez több mint húszéves barátság fűzött – keresett meg ötletével. Évek óta együtt jártunk kondizni, és találkoztunk ott egy úriemberrel. Többször beszélgettünk vele, megismertük egymást. Nos, ő mesélte el, hogy a vagyonvédelmi cég, amelyben társtulajdonos, válságban van, mert a profilhoz nem igazán értő többi tulajdonos rosszul vezeti a kft.-t. Felvetette, vásároljuk meg társai részét, indítsuk együtt újra a vállalkozást. A maga részéről biztos volt a sikerben, amennyiben együtt vágunk bele a feladatba. Nem hangzott rosszul, érdemes volt gon-

dolkodni rajta. Richárddal alaposan átbeszéltük a „dolgot”, és 1998 júniusában átvettük a Reál-véd Kft.-t. Rengeteget dolgoztunk és dolgozunk ma is. Rövid időn belül a szakma élmezőnyébe kerültünk, azóta őrizzük ottani pozíciónkat. Szakszerű munkánk mellett – őrzésvédelemmel, biztonságtechnikával, magánnyomozással foglalkozunk – jó hírünk van, mert mindig minden ígéretünket betartjuk, és pontosan fizetünk alkalmazottainknak, alvállalkozóinknak. Ez manapság a civil szférában nagy kincs! Munkatársaink döntő többsége volt rendőr és katona, többségük példamutatóan fegyelmezett és megbízható.

– *A biztonságtechnikával, őrzésvédelemmel foglalkozó vállalkozások üzleti sikere a megbízások mennyiségi és minőségi jellemzőitől függ. Milyen mértékben játszik szerepet a korábbi személyes ismeretség vagy ismertség?*

– Tapasztalatom szerint döntően meghatározza, és ezen nem lehet csodálkozni. A vagyonát, a biztonságát, a titkait mindenki csak arra bízza, akit ismer és megbízik benne. Hármunk tulajdona a kft., és minden szempontból szerencsés az összetétel. Az én nevem és múltam nem rossz ajánlólevél a közigazgatásban és a biztonsági szakmában. Richárd is elismert szereplő ebben a műfajban, de az ő neve még ettől is jobban cseng a hazai és nemzetközi sportvilágban. A hazai kick-box szövetség elnöke, a nemzetközi szövetség alelnöke. Harmadik társunk kezdettől fogva ismert, és ott honos a vállalkozói szférában. Kitűnően tudunk együtt dolgozni, amire nagy szükség van a mai világban. Egyre többen dobják be a törülközőt, nem bírják a terheket, amelyek az egyébként nagyon szigorú és nem vállalkozásbarát szabályok betartása miatt jelentkeznek. A dolgozók bejelentése, az ezzel járó kiadások viselése, a munkabérek időbeni kifizetése egy kívülálló számára elképzelhetetlen nehézséget, munkatársainknak viszont a biztonságot jelenti. Korábban gyakrabban fordult elő, hogy dolgozónk kilépett tőlünk, mert másutt több pénzt ígértek neki. Aztán amikor már harmadik hónapja nem kapott egy fillért sem, csak ígéretéseket, visszakíváncozott. Nálunk nincs visszaút! Történetünkben háromszor szegtük meg saját törvényünket, mindháromszor megbántuk. Azóta ez a rend! Ettől csak két fontosabb szabályt hoztunk, amit viszont szigorúan betartunk. Mindig, mindent és mindenkit pontosan fizetünk. A másik, hogy a kft. működésével, életével kapcsolatos döntésekhez három „igen” kell! Az első időszakban kíváncsiságból feljegyeztem és figyelemmel kísértem döntéseink alakulását. Imponáló eredmény született, mert a triumvirátus száz döntéséből kilencvenhét helyesnek bizonyult. Érdekes, a három rossz, de végül elfogadott javaslat közül mindegyikünk nevéhez egy-egy kötődik.

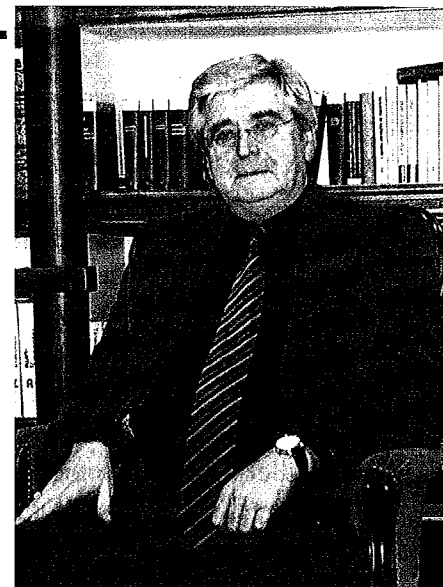
– Engedd meg, hogy befejezésül a magánéletről kérdezzek. Hogyan teljesíti Bodrácska János nagypapai kötelezettségeit, ha még mindig ilyen sokat dolgozik?

– A családom állandóan a szememre veti, hogy nem sokkal többet lát, mint aktív koromban. Persze, nincs igazuk, mert hét közben ugyan valóban keveset vagyok otthon, de a hétvégék szinte mindig szabadok. Korábban erre ritkán volt példa. Az én életemben is nagy eseményt jelentett az unokák születése, sok örömet okoznak. A három fiú nem angyal, de ez nem is baj, én sem voltam az. Tudom, minden nagyapa elfogult az unokáival szemben, de amikor egy matematika-tanárnő azt mondja, hogy az olyan gyerekek miatt érdemes a pedagógusi pályán dolgozni, mint a kis Bodrácska, akkor azért arra már méltán lehetek büszke. A másik két fiú is kitűnő tanuló, bátran állítom, átlag felettiek. Akárcsak a nagymamájuk! Képzeld el, a feleségem nem csak kiválóan bánik velük, de minden fiús programra hordja őket, még kuglizni is elmentek. Nekem kevesebb időm van velük foglalkozni, de igyekszem kihasználni a lehetőségeket. Biztosan tudom, szeretnek és szívesen vannak velem. Időnként persze kényeztetjük, „elrontjuk” őket, de ehhez a nagyszülőnek már joga van. Néha túlzottan tele van velük a ház, ha meg nincsenek ott, máris hiányoznak. Sokszor elnézem őket, ahogy önfeledten játszanak. Tudom, hamarosan eljön az én időm, amikor meg kell tanítanom őket arra, hogy az élet rövid, minden percét ki kell használni tanulással, munkával, sporttal, egymás megbecsülésével, hogy a végén azt mondhassuk: érdemes volt élnünk!

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Fazekas Attila

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei főkapitányi beosztást dr. Fazekas Attila nyerte el eredményes pályázatával. A rendőrség állományából történő távozásakor dandártábornoki rendfokozatot viselt, de még nem volt nyugdíjogosult, ezért nem nyugállományú, hanem tartalékos tábornoknak minősítik a jogszabályok. Rövid rendőri karrierje során elképesztő gyorsasággal emelkedett egyre magasabbra. Bizonyára volt ebben némi szerencse: jókor volt jó helyen, de döntően tudása, optimizmusa, a jónál is jobbat akaró lendülete vitte előre. Főkapitányi beosztásából adódó szakmai munkájában viszonylag kevés alkalommal találkoztunk. Kapcsolatunk korrektségét jól jelzi, hogy a Rendőrtiszti Főiskola parancsnokaként is segítőkész maradt, amikor néhány hetes „útkeresésem” időszakában hozzá fordultam. Tudományos munkássága, informatikai jártassága számomra mindig imponáló volt. Örülök, amiért néhány éven át ugyanazon csapatba tartoztunk. Beszélgetésünket 2009 áprilisában szerveztük meg Budapesten.

– A jászberényi Lehel Vezér Gimnázium az egyetlen olyan középiskola az országban, amely két tábornoki rendfokozatú főkapitányt adott a magyar rendőrségnek. Lantos Bálint, aki két évvel végzett előtted, negyedikes korában már eldöntötte, hogy katonai főiskolára jelentkezik. Úgy tudom, te huszonéves egyetemista hallgató voltál, amikor kopogtattál a jászberényi kapitányság ajtaján. Mi ösztönzött erre az elhatározásra?

– Kérdésre adandó válaszomat messzebbre kell kezdenem. Szüleim tisztántúliak, édesapám katonatisztként teljesített szolgálatot. A hivatás velejárójaként több helyen laktunk. Dombóváron születtem, majd Budapest és Gyöngyös következett. Középiskolás koromban már Jászberény-

ben éltünk, ahol tényleg a Lehel Vezér Gimnáziumba jártam. Eszembe sem jutott a fegyveres szolgálat, az ügyészi pálya vonzott. Jól tanultam, sikeres felvételi vizsgát tettem a szegedi egyetemre, ahol kalocsai sorkatonai szolgálatom letöltése után megkezdtem tanulmányaimat. Az utolsó évben – az akkori szabályoknak megfelelően – szakmai gyakorlatra kellett mennünk. A jászberényi ügyészséget jelöltem meg azzal a szándékkal, hogy az egyetem befejezése után ott szeretnék dolgozni. A szakmai gyakorlat kellemetlen meglepetések sorozatát hozta; és ez eléggé megviselt. A kapott feladatokban nem találtam örömet, számomra személytelen aktákból kellett dolgoznom jóval lassúbb tempóban, mint ami az én vérmérsékletemhez illett. Nem volt fogadókészség a kreativitásra, ugyanakkor súlyos elmarasztalást kaptam olyan dolgokért, mint például: ügyészhez méltatlan módon fagylaltot nyaltam az utcán. Ezek a benyomások megintgatták eredeti elképzeléseimet és terveimet. Családunkban és baráti körömben nem volt olyan jogász, akitől tanácsot kérhettem volna, ezért egyedül gondoltam újra a jövőt. A büntetőjog állt hozzám legközelebb, de bíró nem akartam lenni. Viszonylag korán nősültem, már megszületett a kisfiam, ezért az egyetemet levelező tagozaton fejeztem be. Dolgoznom kellett, hogy eltarthassam a családomat. Ekkor jött az az ötlet, hogy adjak még egy lehetőséget az ügyészi pályának, és ismerjem meg a másik oldalról is ezt a tevékenységet. Bekopogtam a jászberényi rendőrség büntügyi osztályára, és nem kis meglepetésre féléves időtartamra munkalehetőséget kértem. Egy rövid beszélgetést követően felgyorsultak az események. Másnap behívtak Szolnokra, a megyei főkapitányságra egy újabb beszélgetésre, aminek eredményeként néhány nap múlva, 1980 novemberében felszereltem a rendőrség állományába.

– *Ha most arra gondolok, hogy alig több mint tíz évvel később megyei rendőrfőkapitány, majd ezredes, néhány év múlva tábornok és főiskola-parancsnok leszel, akár példa nélküli, de mindenképpen ritka sikeres karriernek tekinthetem életed ezen szakaszát. Hol kezdted meg a rendőri munkát és milyenek voltak első benyomásaid?*

– Első munkahelyemen, a szolnoki kapitányság büntügyi osztályán dr. Kapai Sándor osztályvezető – akit később nagyon megkedveltem, ma is tisztelettel gondolok rá – mindent megtett annak érdekében, hogy kemény próbára tegye elkötelezettségemet. Nem tartotta sokra a kezdő, nagyon civil, rendőri előélettel nem rendelkező, az előírásokhoz nem ragaszkodó, azokat még nem is értő munkatársakat. A vizsgálati alosztályhoz kerültem. Sándor azzal kezdte, hogy minden razziához beöltöztetett

egyenruhába, és a város legrázósabb körzeteiben kellett intézkednem. A vagy megszokik, vagy megszökik elv nálam jól működött, megmaradtam. Nem kíméltek a konkrét szakmai munkában sem: 20-25 ügyet kaptam, ami azt követelte tőlem, hogy naponta túlórázzak, hétvégén is dolgozzak. Na, itt nem beszélhettem személytelen aktákról és lassú munkatempóról. A dossziékkal együtt az embereket is megkaptam, kihallgatási terveket készítettem, kihallgatásokat végeztem. Visszaköszönt egyetemi tanárom, Király Tibor professzor úr gondolata, miszerint: „... az ügy első bírója a nyomozó”. Ténylegesen tapasztalhattam ennek igazságát. A nyomozó, a vizsgáló felkészültsége, empátiája, olvasottsága, személyisége nagymértékben befolyásolja az ügy alakulását, az abban szereplő személyek sorsát. Az első évben a legtöbbet életellenes bűnügyekkel foglalkoztam, majd érdekes körülmények között a gazdasági területet kaptam meg. A korábban ezzel foglalkozó kolléga távozott az osztályról, és vezetőnk közvéleménykutatást tartott az utódlás érdekében. Szobáról szobára járt, de senki nem mutatott nagy hajlandóságot az ahhoz szükséges új ismeretek megtanulásához. Én örömmel vállaltam, mert sokkal jobban érdekelt, mint az erőszakos bűncselekmények. A szakterület iránti fokozott figyelmem mindvégig megmaradt. Két évvel később kerültem át a megyei főkapitányság vizsgálati osztályára, ott is a gazdasági területtel foglalkoztam.

– *Ki volt segítségedre a kezdeti időszakban, milyen módszerekkel ismertették meg veled a vizsgálati munka fortélyait?*

– Az első napokban kölcsönösen méregettük egymást a kollégákkal. Nekem már csak egy-két vizsgám volt hátra az egyetemen, többen azonban nem rendelkeztek felsőfokú diplomával, tiszti rendfokozatukat a kétéves Rendőrtiszti Akadémia elvégzésével szerezték. Ők valószínűleg arra voltak kíváncsiak, mit ér a diploma tapasztalat nélkül, én pedig bizonyítani kívántam, hogy elméleti tudásom mellé képes vagyok a gyakorlatot is gyorsan megtanulni. Szobatársam nagyszerű érzékkel és kellő empátiával kezelte a problémát. Mai kifejezéssel élve, akár mentoromnak is nevezhetem a kiváló képességű Papp Gyulát, aki kezdeti lépéseimet egyengette és a későbbiekben is sokat segített, tanított. Az emlékezetes „oktatásainak” egyikére ma is pontosan emlékszem. Az első határozatomat vittem aláírni a főnökhöz, amelyet gondosan, aprólékosan, amolyan diákos módon készítettem el. Elolvasta, majd kettétépte azzal, hogy túl hosszú, ne jogászkodjak annyit. Visszaballagtam a szobámba, újat írtam, de az is hasonló sorsra jutott. Ekkor jött Gyula, aki határozatokat mutatott, magyarázott. Ennek köszönhetően féloldalas harmadik változatom sike-

resnek bizonyult. Papp Gyuszihoz kötődik az a mai rendőrök számára is rendkívül tanulságos eset, amelyet követően döntenem kellett: komolyan veszem-e a hivatásomat, vagy nem! Gyula barátom azt mondta egyszer, szaladjunk már le, igyunk meg egy felest a sarki presszóban, amiből aztán kettő-három lett. Kértem, siessünk vissza, mert jön egy gyanúsított, akit ki kell hallgatnom. Meg is történt a kihallgatás, mindent bevallott, de már nem volt erőm felvenni a jegyzőkönyvet. Visszaidéztem másnapra, de valaki kiokosíthatta, mert akkor már egészen mást mondott. Vallo-másával semmit sem értem. Az eset tanulságát sohasem felejtettem el.

– *A vizsgálók önállóan dolgoznak, kevésbé jellemző a csapatmunka. Feltételezem, ezért jobban magadra voltál utalva, mintha más osztályon kezdted volna a szakmát.*

– Ennek előnyét is, hátrányát is érzékeltem. Észrevétlenül szerettem meg a napi feladatokat és a változatosságot adó munkát. Erre akkor döb-bentem rá, amikor átkerültem a megyére. Ott is volt bőségesen tenni-valóm, mégis hiányzott a megszokott lüktetőbb tempó. Később is éreztem hasonlót, amikor 1986-ban tanárként dolgoztam a Rendőrtiszti Főiskolán. Nehezen alkalmazkodtam a megváltozott életritmushoz. Megtörtént velem az, amit csak filmekben lát az ember. Fogaskerekűvel mentem fel a Szabadság-hegyre, a főiskolára. Az egyik felüljáró alatt elrobogott egy szirénázó, kék lámpát villogtató rendőrautó. Ahogy utánanéztem, rádöb-bentem, hogy nem vagyok jó helyen, vissza kell mennem a vizsgálati munkába. Ez egy különös világ. Ha valamit, hát ezt nem lehet hivatalnoki szemlélettel végezni, mert annak semmi eredménye és értelme. Nagyon kell vigyázni, mert a magánélet könnyen megsínyli ezt a hivatást. Az éjszakázást, a helyszíneléseket, a felfokozott tempót, az állandó feszültséget nem tudja mindenki kezelni. A válságba jutott családi élet, az alkohol, a depresszió veszélye sajnos realitás ebben a szakmában.

– *A megyei vizsgálati osztály miben különbözött a városi kapitányságtól?*

– Más volt a feladat- és hatásköre, az úgynevezett „nagy” ügyekben dolgozott, de bizonyára nem erre gondoltál. Többet és célirányosabban foglalkoztak az új munkatársakkal. Beosztottak forrányomosnak, de nem úgy, hogy én voltam a csapat vezetője, hanem egy idősebb kolléga mellé, akit figyelhettem, akitől megtanulhattam a helyszíni szemlebizottság és annak vezetőjének pontos feladatait, a buktatók elkerülésének lehetőségeit. Kivételesen jó osztály volt a miénk, tele kétdiplomás kollégával. Jó volt az életkor szerinti összetétel és a szemlélet. Nálunk sikk volt tanulni, jól és eredményesen dolgozni. Szolnok megye nem tartozott a bűnügyileg

fertőzött megyék közé, de az egyes régiók között természetesen voltak eltérések. A megyeszékhely és Jászberény adta a legtöbb munkát. Egyes körzetekben hónapokig nem akadt tennivalónk. A komolyabb ügyekben volt időnk elmélyülni és eredményt produkálni. Az ehhez szükséges szellemi és technikai kapacitás mindig a rendelkezésünkre állt. A helyzetet és hangulatot jól jellemzi egyik kollégám mondása, akit a tiszafüredi rendőrkapitányság élére hívtak. Azt válaszolta: ha visszaállítanák a császárságot, s azt ajánlanák neki, akkor se menne el innen.

– *Meglepődve hallottam az előbbieken, hogy tanárként is dolgoztál a főiskolán. Erről nem tudtam.*

– Bizonyára emlékszel az akkori rendelkezésekre, melyek szerint a civil főiskolákon, egyetemeken diplomát szerzett fiataloknak hat hónapos úgynevezett átképzőt szerveztek a Rendőrtiszti Főiskolán. Hasznosítható ismereteket kaptunk, az összevonás igazi értékét mégis inkább a kötetlen foglalkozásokban, a beszélgetésekben, a személyes tapasztalatcserékben és kialakult kapcsolatokban láttam. Nekem – többek között – Lukács Jancsival, a későbbi Csongrád megyei főkapitánnyal sikerült nagyon jó barátságot kialakítani, ami jól segítette a két szomszédvár együttműködését. Tanáraink közül többen elfogadták az egyetemi vizsgáinkat, így viszonylag könnyed félévet jelentett ez a program, ami aztán lényegesen elhúzódott. A Szervezési és Vezetéstudományi Tanszék vezetőjével, Gunde Ákossal hamar megtaláltuk a közös hangot. Köszönhettem ezt Németh Lászlónak, akinek a könyvein nőttem fel diákkoromban, és így hármunk szellemisége közel állt egymáshoz. A tanszék egyik tanári állását ajánlotta nekem, amit két okból is örömmel fogadtam. Szakmailag érdekelt és nem volt idegen számomra a vezetéstudomány tudománya. Magánéletemben pedig éppen egy nehéz időszakban tartottam, a válás után új életet kívántam kezdeni. Győrök Ferenc vezérőrnagy, a főiskola parancsnoka kevesellte vezetési tapasztalatomat, ezért átmeneti megoldásként a Büntetőeljárásjogi Tanszék tanári beosztását ajánlotta. Ezzel sem volt semmi gondom, elfogadtam a lehetőséget. Jó és fiatal csapatba kerültem, amelyet Dénes Sanyi vezetett. Sanyit nagyon becsültem, szerettem, s nagyon sajnálom, hogy korán elment közülünk. A nőtlen tiszt szallón kap-tam elhelyezést. Nagy lelkesedéssel kezdtem a tanításhoz, amit határozottan élveztem mindaddig, amíg a metodikaórákon el nem mondtam négyéves pályafutásom összes tapasztalatát. Aztán számomra kezdtek üressé válni az előadások, nem éreztem azt az örömet a katedrán, amit állítólag kellett volna éreznem. A nappali tagozatos hallgatók elég jók vol-

tak, akartak tanulni. A többieknek inkább csak a papír megszerzése volt fontos. „Annyiféle” büntetőjogról – illetve annak értelmezéséről – sohasem hallottam, mint ott. Mindenki hozta magával azt a szemléletet, amit a munkahelyén a bűnügyi osztály vezetője képviselt, illetve megkövetelt. Én már nem tudtam formálni azokat az embereket, már csak az óraszám miatt sem lehetett ilyen igénnyel fellépni. Más volt a mentalitás. Kedvetlen lettem a munkámban, hiányoztak a száz kilométerre lévő fiaim, aztán jött az a bizonyos rendőrautó. Felkerestem korábbi főnökömet, dr. Bárdos Sándort, és megkérdeztem, akar-e egy jó vizsgálót. Amikor megértette, hogy rólam van szó, azonnal igent mondott. Így kerültem vissza Szolnokra 1987-ben. Általában örömmel fogadtak volt kollégáim, de azért kivételek is akadtak. A személyzeti vezető sem felejtette korábbi nézeteltérésünket, amikor továbbtanulási szándékomat jeleztem. Úgy gondoltam, ha már a gazdasági területen dolgozom, szívesen elvégezném a közgazdasági egyetemet is. A személyzeti vezető azonban ezt másként látta. Véleménye szerint munkámhoz elegendő a Népszabadság gazdasági rovatának rendszeres tanulmányozása. Visszatérésemben talán valami újabb „kitörési” szándékot sejtett, mert vezetői beosztás hiányára hivatkozva próbált lebeszélni szándékomról. Nem akarta elhinni, megérteni, hogy én a gyerekeim és a vizsgálati munka hiánya miatt jöttem vissza és nem kariervágyból. 31 éves voltam. Aztán az élet úgy hozta, hogy fél év elteltével neki kellett kihirdetnie, hogy a távozó osztályvezető-helyettes utódja leszek. A visszatérésemet követő néhány hónap múlva ugyanis az osztály vezetője leült velem beszélgetni. Elmondta, hogy engem akar utódjának, ezért egy fél évet hosszabbít, én pedig a helyettese leszek. Ezalatt kell megszerezni a szükséges tapasztalatokat és a kollégák támogatását. Persze, a helyettesi megbízás mellett ugyanúgy végeztem a vizsgálati munkát, mint a többiek, csak ha nem volt a főnök, én helyettesítettem. Bizonyára sikerült megfelelnem az elvárásoknak, mert a főnököm nyugállományba vonulása után nemcsak a vizsgálati osztály vezetőjévé neveztek ki, hanem soron kívül századossá is előléptettek.

– Említetted, hogy nem mindenki örült a visszatérésednek és valószínűleg osztályvezető-helyettesi, majd osztályvezetői pozíciódnak sem. Bizonyára más is számított erre, aztán egyszer csak megjelentél! Érzékeltél csalódást vagy elkeseredettséget a kollégák körében?

– Lehet, hogy naiv voltam akkor, de ebbe bele sem gondoltam. Mindenesetre nem éreztem a személyem ellen irányuló intrikát, jó hangulatú volt a csapat. Ehhez minden bizonnyal hozzájárult az a fél év, amíg

nagy tekintélyű főnököm a maga 30 éves vezetői tapasztalatával ott volt mellettem, s ha volt is a személyem elleni kezdeményezés, azt ő elrendezte. Nem beszélve arról, hogy a vizsgálati osztály meghatározó személyisége – „informális vezetője” –, dr. Pallai Sándor fővizsgáló kedvelt engem és kiállt mellettem. (Ő volt az, aki nem akart „császár” lenni.) Sok érdekes dolgot „alkottunk”. Létrehoztunk például egy „dühöngőszobát”, ahol minden formai kötöttség nélkül „brain-storming”-szerűen beszélhettünk az ügyekről – nem győzöm hangsúlyozni – egy nagyon intelligens társaságban. Ott nem voltak jelentős intellektuális különbségek, senkinek nem volt kisebbségi érzése, mindenki jól érezte magát.

Még egy fontos dologról beszélni kell, aminek a későbbiekben lesz jelentősége. Kinevezésem előtt részt vettem egy vezetőképző tanfolyamon a Rendőrtiszti Főiskola szervezésében. Ott találkoztam először a modern menedzserelméleti irodalommal. Már az egyetemen érdekelték a szervezéstan kérdései, például Elton Moyo munkássága. Nagyon tetszettek az új menedzserkönyvek, amelyek érzékeltették azt is, hogy korábbi tanulmányaim bizony már elavultak. Az új elméletek gondolatiságát megpróbáltam ráültetni a rendőri gyakorlatra. Ma már mosolygok azon, amiket írtam akkori szakdolgozatomban, de mindenképpen olyat, ami a tanszéken addig senkinek sem jutott eszébe.

– Humoráról és iróniájáról elhíresült egri kollégám, Csefkó Tomi egyik mondása szerint mindenki annyit ér, amennyit referálnak róla. Némileg vitatható ez a „bölcesség”, de nem tagadhatjuk: van benne valami. A megyei főkapitány és helyettese téged a referálásokról ismert, vagy volt közvetlen kapcsolatok, ami alapján bizalmat szavaztak neked?

– A főkapitányságot Jankovics Zoltán ezredes vezette. Ismertük egymást, azonban közvetlen kapcsolatunk nem volt, munkámat valóban csak a referálásokról ismerhette. Kovács Sándor főkapitány-helyettes jól ismert, pályakezdésem időszakában alosztályvezetőm volt a városi kapitányságon, és azt követően is tartottuk a kapcsolatot. Tevékenységemet, képességeimet pontosan meg tudta ítélni. Bizalmát megtiszteltetésnek tekintettem, és örültem neki. Kinevezésem arra az időszakra esett, amikor egyetlen párt sem törekedett álláspontjának érvényesítésére a főkapitányság osztályvezetőjének kiválasztásában. Senki nem bánta a helyzet ilyenformán történő alakulását, és én megkezdtem új feladataim ellátását.

– Jász-Nagykun-Szolnok megyében keringtek-e olyan hírek és rémhírek a rendszerváltás időszakában, amelyek nyugtalanították az állományt?

– Nem volt olyan a hangulat, amely alapján bárkinek személyes megtámadtatástól kellett tartania. Az országos vagy talán inkább csak a budapesti helyzettől eltérően a helyi rendőröket, a rendőri vezetők döntő többségét nem kezdte ki a helyi sajtó, és az alakuló pártok sem tekintettek ellenségnek vagy ellenfélnek bennünket. Inkább az ellenkezőjét tapasztaltam. Ennek ellenére az állomány hangulata nem volt jó, az országos napilapok, a tévé és a rádió hírei nyugtalanították munkatársainkat. Bár kezelhető maradt, de érzékelhetően lazult a fegyelem és az elkötelezettség. Amikor már szerveződtek a különböző pártok, keresték az együttműködést a rendőrséggel. Igazából nem tudtak kivel kapcsolatba lépni, mert a vezetéssel még nem mertek vagy nem akartak, a beosztott rendőrökkel pedig nem lehetett érdemben tárgyalni. Ekkor fordultak a szakszervezethez. A Független Rendőr Szakszervezetet Szolnok megyében hatan alapítottuk meg. Ebben négyen voltunk hivatásos rendőrök, s én voltam a legmagasabb beosztásban, mint osztályvezető. Helyettesemet, Kálmán Jenő barátomat és még két kollégát győztem meg az alapításhoz, s bevontunk két polgári alkalmazottat is. Később egyre többen csatlakoztak hozzánk. No, ezt a szakszervezetet találták meg a pártok helyi aktivistái. A beszélgetéseken egyrészt tapogatták a rendőrség erejét, gondolkodását, másrészt akkor folyt a vita az önkormányzati és állami rendőrségről, aminek nem volt szakirodalma. A beszélgetéseinkből próbáltak meríteni. Felváltottuk a kollégáimmal, hogy közösen és egyazon program keretében leülünk az érdeklődőkkel. Az MSZP nem képviseltette magát, a többiekkel nagyon jól beszélgettünk. Néhány évvel később, amikor visszagondoltam erre az eseményre, magam is meglepődtem, hogy milyen érdekes az élet. Akik akkor felvállaltuk a párbeszédet, mindannyian komoly beosztásba kerülünk néhány éven belül. Kálmán Jenő bűnügyi helyettes, Angyal Sanyi közbiztonsági helyettes, Vörös Miki pedig szolnoki kapitány lett. Meggyőződésem, hogy ebben a politikának nem sok szerepe volt, ambíciózus, előrelátó emberekről van szó, akik tenni akartak a magyar rendőrségért. A parlamenti választások időszakában már egyre jobban érződött a politikai pártok rendőrség iránti érdeklődése, amelyre már nem is igazán helyes ez a kifejezés. Az „erőteljes érdeklődés” sem adja vissza a hangulatot, hiszen mindenki kormányzati pozícióban bizakodott. A választások után Szolnokon erősek maradtak az ellenzéki pártok. Egyik képviselőjük – aki ott volt az említett szakszervezeti megbeszéléseken és később a város polgármestere lett – arról tájékoztatott, hogy szívesen látnának a városi kapitányság vezetőjeként. Ekkorra azonban én már beadtam a pályá-

zatomat a megyei főkapitányi beosztásra, amelyre előzetesen egyetlen politikai erő sem inspirált. Ennek ellenére egyhangú támogatást kaptam a megyei közgyűléstől és a városi közgyűléstől, ami nagy önbizalmat és legitimitást adott új feladatom megkezdéséhez. Az ezt követő időszakban egyetlen egyszer sem érzékeltem, hogy a politika bele kívánt volna szólni a szakmai munkámba.

– Melyek voltak az elsődleges céljaid, amelyeket mindenképpen szeretted volna megvalósítani?

– A korábbiakban már utaltam arra, hogy a rendőrséget összességében érzékenyen érintette a rendszerváltás. Az állomány bizonytalanná vált, egyes szervezeti egységek szakmailag és morálisan gyengültek. Megyénkben ez a legsúlyosabban a főkapitányság központi szerveinél és a szolnoki kapitányságon dolgozók körében volt érzékelhető, egyes jelenségek már-már válsághelyzetre utaltak. Ezért a legfontosabb feladataimnak tekintettem a rend és fegyelem megszilárdítását, az önmagunkkal szembeni igényesség jelentős erősítését, a rendőri szervek tekintélyének helyreállítását és a lakossággal való kölcsönös tisztelet kialakítását. Nélkülözhetetlen jelentőséget tulajdonítottam a vezetők személyes példamutatásának és annak, hogy élvezzék az állomány, valamint valamennyi együttműködő szerv bizalmát, tiszteletét. Ezen a téren bizony „akadt” javítanivaló! Fiatal korom ellenére – csak egy-két héten múlt, hogy meglegyen a pályázathoz szükséges szolgálati időm – pontosan láttam: a politikai rendszerváltás hatékony és látványos tartalmi, valamint formai változásokat igényel a testülettől. Nekem is szükségem volt a nagy tapasztalatokkal rendelkező szakemberek segítségére, támogatására. Ezért a frekvenciát vezetői beosztásokban történt személyi változásokat úgy igyekeztem megoldani, hogy azokba csak szakmai és politikai szempontból kiemelkedően személyesek kerüljenek. Ugyanakkor nem távolítottam el az állományból kollégákat csak azért, mert korábban esetleg párttagságot viseltek. Azt gondolom, a legtöbb esetben megtaláltuk a mindenki számára megfelelő kompromisszumot. Akivel szakmailag elégedetlen voltam, azt nem tartóztattam. Voltak olyanok, akik ötvenéves koruk előtt inkább a nyugdíjat választották, azonban több ötven év feletti kollégát is sikerült maradásra bírnom. A velem egy időben kinevezett új vezetőktől elvártam, hogy a szemléletváltás szükségességéről, a főbb elvekről és célokról ugyanúgy gondolkodjanak, mint én. A megvalósítás módszereit mindig megbeszéltük, ha kellett, megvitattuk. A döntések után azonban már nem adtam lehetőséget az azoktól való eltérésre. Akkor sem gondol-

tam azt, hogy én látom a legjobban a rendőrség helyzetét és a teendőket, mai helyzetemben pedig olykor rácsodálkozom akkori bátorságunkra. Remélem, nem nagyképűség, ha az amerikai függetlenségi nyilatkozat megalkotóihoz hasonlítom magunkat annyiban, hogy mi is átvettük az „óvilágból” azt, amit jónak tartottunk és elvetettünk mindent, amit rossznak véltünk. Vitatkozhatunk azon, hogy tudás, érzék vagy szerencse eredményezte-e a véleményem szerinti helyes arányt és a sok jó megoldást, de ma is büszke vagyok mindarra, amit létrehoztunk. Azokban az években a magyar rendőrség tényleg megváltozott, megújult. Nagyon szerencsés helyzetben voltam, mert mind a két helyettesemben nálam nagyobb gyakorlati tapasztalattal rendelkező, kiváló szakembert tisztelhettem. Bátran foglalkozhattam koncepciókkal, stratégiákkal, előreutató kérdésekkel és a szó legjobb értelmében vett lobbizással, mert tudtam, a napi ügyeket megbízhatóan, tisztességesen kezelik.

– Sokan és sokszor emlegetik a „szemléletváltást”. Tudnál olyan konkrét példát mondani, amely hűen tükrözi, hogy ez neked mit jelentett?

– Valószínűleg dolgozatot tudnék írni ebből a témakörből. Nehéz kiragadni egyetlen példát, de talán már a legelső ilyen eset is jól szemlélteti, mire gondoltunk. Alig két hónappal a kinevezésem után az Olajbányász megnyerte a kosárlabda-bajnokságot. Szolnok főterén spontán módon népünnepeley szerveződött. Jelentős létszámú tömeg gyűlt össze, finoman szólva is emelkedett hangulatban. Én az önkormányzat épületében a polgármesternél tartózkodtam, akivel egyébként kiváló kapcsolatot alakítottunk ki. Kiálltunk az erkélyre és néztük az embereket, akik nemcsak a csapatot, de egy idő után bennünket is éltettek. Korábban minden tömegtől féltünk, és rendőri intézkedéseket kezdeményeztünk velük szemben azért, hogy ezzel előzzük meg az esetleges rendbontásokat. Most a polgármester úrral és a közbiztonsági helyettesemmel tartott rövid tanácskozás után a spontán ünnepség biztosítását és nem beszüntetését választottuk. A tömeg kiválóan érzékelte, hogy a rendőri jelenlét nem elle-ne, hanem érte van. Nem került sor semmilyen atrocitásra. Ezen fellelkesülve, nem sokkal az esemény után baráti beszélgetésre hívtuk a hírhedt „B-közép” tagjait, akik bizony többször randalíroztak és követtek el jogsértéseket a meccsek alatt és után. Sokan figyelték aggódva, mi lesz ebből. Nos, az lett, hogy szurkolók elmondták, mit, hogyan szeretnének, milyen problémát látnak a rendőrök fellépésében és kérték, hogy a helyi rendőrök kísérik őket más városokba, mert így megszűnhetnek a provokációk és az összetűzések. Természetesen mi is elmondtuk az általunk

fontosnak tartott játékszabályokat. A találkozó olyan jól sikerült, hogy „Tojás”, a vezérszurkolók egyike még közös italozást is javasolt, melyet azonban udvariasan elhárítottunk. A találkozóval ezzel együtt sikere, haszna és tanulsága volt. Az erőszakos bűncselekmények megelőzésében és a tömeg kezelésében alkalmazott új, „szemléletváltást” jelentő módszerek kialakításában nagy szerepet játszottak külföldi útjaink, ahol rengeteg hasznosítható tapasztalatot szereztünk, amelyek gyökeresen átformálták gondolkodásunkat és beépültek a munkánkba.

– Milyennek ítélte a technikai, anyagi feltételrendszert?

– Mai szemmel nézve az akkori feltételrendszert elképesztően szegényesnek minősíthetném, de akkor ezt nem így láttuk. Ami nem volt, vagy volt, de gyenge minőségű, elfogadtuk, mert nem tudtuk, nem tudhattuk, hogy attól sokkal jobbak is léteznek a világban. A fejlődés útjának mindig csak akkora szakaszán előztünk, amit be lehetett látni. Jól emlékszem, milyen nagy eseményt jelentett az első Fordok és Volkswagenek érkezése. Nagy volt az öröm és meglepetés, hiszen lényeges minőségi változást jelentett az elnyűtt Ladákhoz képest.

Kezdő főkapitányként a legnagyobb technikai fejlődést az informatikai és a bűnügyi technikai szakterületen szerettem volna elérni. Nem mondanék igazat teljes mértékben, ha azt állítanám, hogy a munkaterhek csökkentését, a kollégák feladatellátásának körülményeit igyekeztem elsősorban javítani. A hatékonyságot, az eredményességet, és hangsúlyozottan: a szilárd alapokon álló bizonyítottságot kívántam a lehető legmagasabb szintre emelni. Mindig is nagyra tartottam az elméleti és gyakorlati tudást, ezért aki tanulni akart, aki képezni akarta magát, rám számíthatott. Mindenben megfelelő segítőket találtam vezetőtársaimban, különösen Kálmán Jenőben, akiről már korábban is szoltam. Néhány kollégának azért sikerült meglepnie bennünket különleges szemléletváltását jelző kívánságaival. Közéjük tartozott Ratnik Feri, aki igen sok területen kipróbálta magát. A Központi Ügyeleten dolgozott, amikor továbbtanulási szándékát kívánta bejelenteni. Gyanútlanul fogadtam azzal a feltételezéssel, hogy a Rendőrtiszt Főiskola után végre megkezdje jogi tanulmányait. Nagy meglepetésemre azonban nem jogot, hanem teológiát kívánt hallgatni. Nehezen találtunk indokot arra, hogy egy rendőrtisztnek miért kell teológiai végzettség, de aztán „rájöttünk”. Az ügyeleti szolgálatot ellátók gyakran kerülnek olyan helyzetbe, hogy lelki segílyt kell adniuk a hozzájuk forduló állampolgároknak! Kérlek, ne kérdezd meg, milyen mértékben javult az ügyelei szolgálat a teológiai tudományok hatására, de

Feri ma lelkeszként (szerpapként) foglalkozik az egyik büntetés-végrehajtási intézmény lakóival. „Társadalmi szempontból” tehát mindenképpen hasznos volt továbbtanulásának engedélyezése. Elismerem, példája egyedi és kirívó, nem mondanám követendőnek!

– Említetted a bűnügyi technika fejlesztése iránti elkötelezettségedet. A kriminalisztikai tankönyvekből pontosan tudhatjuk a helyszíni szemlék óriási jelentőségét, a nyomok szakszerű rögzítésének fontosságát. Emlékezetem szerint ebben élen jártatok, különösen az ujj- és tenyérlellyel való vizsgálataiban.

– Kiváló bűnügyi technikusok dolgoztak a megyében. Nemcsak a szakmát értették és tudták, hanem tele voltak kreativitással, hasznosítható ötletekkel. Érdeklődtek minden új iránt, ami előbbre vihetné a szakma eredményességét. A Bűnügyi Technikai Alosztály vezetője, Tóth Pál alezredes kinevezésem kezdeti időszakában részt vett egy Budapesten rendezett krimináltechnikai kiállításon, ahol a KFKI (Központi Fizikai Kutató Intézet) szakemberei bemutatót tartottak az ujjlenyomatok vételezéséről, kezeléséről, felhasználásának új elképzeléseiről, módszereiről. Kerestek olyan rendőri szervet, ahol a gyakorlatban is kipróbálhatók az elképzelések. Kollégám hazatérése után azonnal győzködni kezdett, hogy „Főnök! Ez nekünk kell!” Mi már akkor komoly informatikai fejlesztés kellős közepén tartottunk, amely megítélésünk szerint képes volt az ujjnyom-azonosításban történő alkalmazásra is. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy főkapitányi kinevezésemkor két darab számítógéppel rendelkezünk.) Tóth Pál lelkesedése teljesen magával ragadott. Magam is nagy fantáziát láttam az elképzelés realizálhatóságában. Másnap már Pintér tábornoknak jelentettem elképzeléseinket, szándékainkat, aki nagy örömünkre támogatásáról biztosított. Az ujjnyom-azonosításban addig is a legjobbak közé tartoztunk az országban, a KFKI-val való kooperáció pedig kimagasló eredményeket produkált. Világviszonylatban is figyelemreméltó eredményeket értünk el, még a töredék tenyérnyom azonosítása is lehetővé vált, amely az első ilyen rendszer volt a világon. Először Szolnok megyében fogtunk el tenyérnyom-azonosság alapján elkövetőt. Sajnos, sikereink ellenére sem tudtuk országosan elterjeszteni ezt a módszert, aminek okai között a szakmai féltékenységet is valószínűsítem. Később az amerikaiak megvásárolták a KFKI-tól ezt a szisztémát, további történetéről nem tudok. A szolnoki kísérletek és eljárások távozásom után is folytatódtak, ha nem is akkora vehemenciával.

– Érdekes amit mondasz, hiszen munkátoknak nemzetközi híre volt. Tényleg igaz, hogy senki sem lehet próféta a saját hazájában?

– Említettem a szakmai féltékenységet, ami minden bizonnyal szerepet játszott. Az is igaz azonban, hogy egyszerűen kicsik voltunk az eljárás sikerének egyértelmű bizonyítására, amit akkor nem láttunk be. Egy régiós szervezetben alkalmazva bizonyára nagyobb áttörést érhattunk volna el. Valóban több külföldi rendőrség munkatársai jöttek el tanulmányozni a mi szisztémánkat és gyakorlatunkat. Mindenki elégedetten távozott. Nagy elismerésnek tekintettük a hidegvérű és mások dicséretétől általában tartózkodó angol kollégák véleményét, akik a mi rendszerünket jobbnak ítélték az általuk használttól. Meghívást kaptunk egy luxemburgi kiállításra, ahol egy héten keresztül mutattuk be tudásunkat és eszközeinket. Komoly vételi ajánlatot is kaptunk. Legnagyobb személyes élményem a Lady Dianával való találkozás, akinek az említett kiállításon személyesen adhattam tájékoztatást.

– Jól érzékelem, hogy az állomány talpra állítása, tekintélyének visszaszerzése mellett a bizonyítási eljárásokban elért eredményeket tekinted a legnagyobb személyes sikerednek főkapitányi munkásságod időszakában?

– Mindenképpen az első három közé sorolom a helyszíni szemlék és bizonyítási eljárások magas szintre emelését. A megyei bíróság minden kezdő bírót hozzánk küldött át tapasztalatcserére. A bizonyításelmélet gyakorlati sikerében persze benne van az informatika, az informatikai háttér fejlesztése. Véleményem szerint azok a főkapitányságok voltak eredményesebbek, ahol az informatikát eszköznek és nem célnak tekintették. Úgy láttam, nálunk ez tökéletesen megvalósult. Példaként elmondhatom, már 1991-ben képesek voltunk rádiófrekvencián adatokat, akár ujjlenyomatot is továbbítani a helyszíni szemléről a központba. Nézd, nem akarok szerénytelen lenni, de ha végiggondolom az öt év fejlődését, csak azt mondhatom: nagyot léptünk előre. Nem könnyű kiválasztani a számomra legkedvesebbeket.

– Főkapitányként eltöltött öt év után a Rendőrtiszti Főiskola parancsnoka lettél. Hogyan és miért került sor erre? Miért tartott meglepően rövid ideig ez az időszak?

– Bizonyára lesz olyan olvasó, aki most majd hitetlenkedve csóválja a fejét, mert azt kell mondanom, hogy 39 éves korom ellenére megtört az a lendületem, amely egész addig jellemzett. Az egyre erősödő központosítási törekvések egyre kisebb lehetőséget biztosítottak a kreativitásra, új dolgok keresésére. A rendőrszakmai munkát – ahogy ezt korábban is mondtam – két helyettesem kiválóan ellátta, az ő feladataikat magam sem tudtam volna jobban elvégezni. Amit viszont én tudtam jobban, arra

egyre kevésbé volt szükség és lehetőség. Az ORFK vezetésével sem volt már meg az a kiegyensúlyozott kapcsolat, ami a korábbi években. Ebben bizonyára én is hibás voltam, mert olyan helyen és időpontban foglaltam meg kritikai észrevételeket, ahol nem kellett volna. Úgy láttam, már nem ad kellő kihívást és izgalmat a feladat, váltanom kellene. Váratlanul, de a legjobbkor jött a megkeresés a minisztérium vezetésétől a főiskola-parancsnoki beosztásra. Dr. Dános Valért váltottam, akivel emberileg, szakmailag jó kapcsolatban voltam. Valér távozását már tényként kezelték, nem én túrtam ki a helyéből. Többen biztattak és kértek, vállaljam el a felkínált lehetőséget. Közöttük Dénes Sanyi, aki parancsnokhelyettesként dolgozott a főiskolán és Finszter Géza kriminológus, akit szintén nem kell bemutatni a szakmában. Néhány napos gondolkodás és egyeztető megbeszélés után elfogadtam az ajánlatot. Tisztességes munkát kívántam végezni, bár nem gondolkodtam öt évet meghaladó távlatokban. Úgy éreztem, értek az oktatáshoz, látom a főiskola aktuális problémáit, vannak elképzeléseim a megoldásra. Tudok bánni az emberekkel, a nevelés, fejlesztés közel áll hozzám, és már a szakmát is jól megtanultam. A közvetlen célt abban láttam, hogy az előttünk álló akkreditációs feladatokat 2-3 év alatt megoldjuk. Családomat sem költöztettem fel, ingázó apuka lettem. A főiskolán is csapatot építettem magam köré Dénes Sanyival és Finszter Gézával az élen. Készítettünk egy 25-26 pontos elképzelést, programot, amit a miniszterrel, Kuncze Gáborral kívántam elfogadtatni, amit ő meg is tett és azt aláírásával hitelesítette. Fél év alatt elkészítettük a terveket, amelyek megvitatásra, jóváhagyásra vártak. Sajnos sokáig nem kerültek miniszteri értekezlet elé, és ebben nem éreztem az országos rendőrfőkapitány támogatását sem. A dokumentumok érdemi megvitatásának tervezett időszakában már Kacziba Antal volt a helyettes államtitkár, hatályba lépett az új felsőoktatási törvény, és lényegesen megváltoztak az egyéb körülmények is. A Rendőrtiszti Főiskolát a működésképtelenség veszélyeztette a szükséges döntések további odázása esetén. Az értekezlet napján Kuncze miniszter úr epebántalmak miatt kórházba került, borítékolható volt a tervezett program elmaradása. Ekkor telefonon felhívtam Kacziba urat, és arról tájékoztattam, hogy a helyzet nagyon súlyos, nem várhatunk a miniszter úr felépüléséig. Anti áthívtam a minisztériumba és nagy meglepetésemre ott helyben kidolgoztatott velem egy miniszteri utasítás tervezetet, ami két-három nap múlva változatlan tartalommal, hivatalos dokumentumként megjelent az íróasztalom. Ebben a pillanatban éreztem úgy, hogy valami elszakadt, és a legjobb-

bat akkor teszem, ha megválok a testülettől. Kérelmem megértésre talált. Kaptam ugyan több jól hangzó ajánlatot a miniszter úrtól, de én már menni akartam. Szépen és kulturáltan elbúcsúztattak, magas kitüntetésben részesítettek, én pedig becsuktam az ajtót magam mögött. Számomra is hihetetlen, de már tizenkét éve ügyvédként dolgozom.

– *Szolgálati időd nem volt elegendő ahhoz, hogy nyugdíjba vonulj, egyszerűen csak leszereltél. A búcsú mégis méltó körülmények között történt. Sajnos ezt kevesen mondhatják el...*

– Igen, ezek előtt magam is értetlenül állok. Az első igazán nagy döbbenetet Papp Imre leváltása okozta, akit hirtelen kiemeltek, vagy inkább kiragadtak közülünk, és valóban méltatlan körülmények között leváltották. A mai napig lelkiismeret-furdalásom van Imrével szemben, amiért akkor nem voltunk szolidárisabbak, megértőbbek vele szemben. Pintér Sándorék leváltása egyértelművé tette, hogy attól kezdve a politikai akarat érvényesülésének nem lehet gátat szabni. Én akkor már főiskola-parancsnokként funkcionáltam. Váratlanul ért a hír, és nem tudtam az okát. Az eljárást és a módszert azonnal elítéltem és nemtelennek tartottam, mint ahogy ma is. Korábban nekünk voltak nézeteltéréseink a szakmai munkában, de azt gondolom, ebben semmi kivetnivaló nincs. Én Pintér Sándort nagyon jó szakembernek és nagyszerű országos főkapitánynak tartottam, aki sokat tett a magyar rendőrség egyetemes értékeinek érdekében. Felmentését – ha már a politika eldöntötte – mindenképpen másként illett volna megtenni. Sajnos az igazi tanulságot csak kevesen értették meg.

– *Többször érintettük már a témakört, ezért most konkrétan rákérdezek: hogyan láttad Jász-Nagykun-Szolnok megyéből a rendőrség és politika kapcsolatát?*

– Megyei főkapitánynak soha nem tapasztaltam beavatkozási szándékot. Számomra meghatározó volt Boross Péter személyisége. Én benne láttam az „ideális politikust”! Nem csak a mások által már sokat emlegetett határozottsága, következetessége, katonás tartása miatt. Sokkal inkább azért, mert értékeket közvetített, minden percben nevelni akart bennünket. Egyértelművé tette, hogy elvárásai szerint mi is a helye, szerepe egy megyei főkapitánynak. Helyre tudta tenni azt, akit helyre kellett tenni, és sohasem megalázóan, de félreérthetetlenül. Havonta találkoztunk vele, éreztük, hogy mellettünk, mögöttünk áll, tudja, mit akar elérni. Példamutató volt abból a szempontból is, hogyha a megyében járt bármilyen programon, mindig találkozott a megyei főkapitánnyal. Határozott és következetes volt azonban abban, hogy rendőri vezető pártrendezvényen

nem vehetett részt. A rendszerváltás utáni időszak ezen „kegyelmi” állapota, már ami a rendőrség politikamentességét illeti, az 1994-es választásokra való felkészülésig tartott. Ettől az időszaktól érezhetően megnőtt a politika érdeklődése a rendőrség iránt, és egyre erősödött a politikai akarat érvényesítésének szándéka. Az én főkapitányi időszakomban ez megyei szinten még alig jelentkezett. Nem lenne szerencsés, ha a későbbi, különösen a mai helyzetről beszélnék, mert nem rendelkezhetem minden szükséges információval. Nem élek a testületben, civil vagyok!

– *Hogyan él most civil ügyvédként Fazekas Attila?*

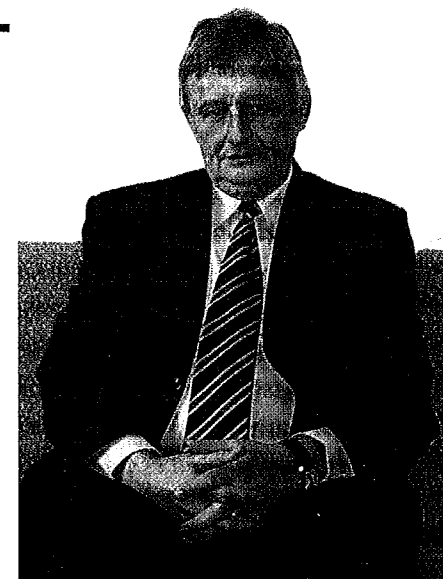
– A rendőrségen életem legszebb időszakát töltöttem, soha nem tagadnám meg az emlékeimet. Meggyőződése, hogy ügyvédi munkám közel sem indult volna olyan könnyen, és nem lenne olyan sikeres e nélkül. Ügyvédként nagyon jól érzem magam, már nem kíváncszom vissza. Leginkább azért, mert a régi kollégákkal kapcsolatot tartva azt látom, nagyon sok olyan problémán rágódnak újra, amit mi már majdnem vagy teljes egészében megoldottunk.

Nagy öröm, hogy fiammal együtt dolgozhatom, és látom, amint kibontakozik a tehetsége. Meggyőződése, hogy nagyon jó ügyvéd lesz, valószínűleg jobb, mint én vagyok. Középső fiam is joghallgató, szintén közös irodánkban készül dolgozni, ahogy harmadik fiam is, bár ő még az érettségi előtt áll. Elégedett vagyok, szakmailag, erkölcsileg, anyagilag megtaláltam a számításomat. Ahogy mondtam, valóban nem vágyom vissza a testület soraiba, de ha a rendőrök egyéni problémáikkal, sérelmeikkel vagy volt kollégák és jelenlegi rendőrök szakmai konzultáció érdekében keresnek, az ajtóm mindig nyitva áll.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Dr. Ferenczi László

SOMOGY MEGYE

Dr. Ferenczi László nyugállományú rendőr altábornagy a Somogy megyei rendőrfőkapitányságot vezette. Személyesen 1989-ben ismertem meg, amikor a Belügyminisztérium Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség osztályvezető-helyetteseként részt vettem egy kaposvári rendezvényen. A rendkívül fiatal, ezredesi rendfokozatú főkapitány nagyon szokatlan volt abban az időben. A jó vendéglátó udvariasságával fogadott, s az első percek után érezkelhettem, nem mesterkéeltségről, nem szerepjátszásról van szó. Laci közvetlen, barátságos vezető, aki pontosan tudja, mit miért tesz. Azt hiszem, nem sok haragosa lehet, ha egyáltalán van ilyen. Nekem jutott az a feladat, hogy 2007 decemberében, nyugállományba vonulása alkalmával a kollégák képviselőjében búcsúztassam, felidézsem példaértékű pályafutását. Megható pillanatok voltak. Örülök, hogy részese lehettem, mert kevés hasonló ünnepséget szervezhettünk a rendszerváltás főkapitányainak. Beszélgetésünkre 2009 áprilisában került sor.

– *Az elmúlt másfél évtizedben több alkalommal beszélünk egymással szakmai és magánjellegű témakörökben, két időszakban főnököm is voltál. Személyesen győződhettem meg magas szintű szakmai felkészültségedről. Ismerem pályafutásod jelentős állomásait, tudom, hogy a Ferenczi családban „apáról fiúra száll a mesterség”. Kérlek, tekintsük át az eseményeket attól kezdve, hogy a rendőri hivatás mellett döntöttél.*

– A végleges elhatározást középiskolás koromban hoztam meg. Ennek döntő oka valóban az volt, hogy édesapám rendőrként, körzeti megbízottként szolgált. Több falu tartozott hozzá, és munkája, magatartása, ismertsége nekem nagyon tetszett. Édesapám 16 éves koromban meg-

halt, amely mélyen megrázott. A temetése adta meg a végleges indíttást, mert azt kellett látnom, hogy mindenféle rendőrviccek ellenére az emberek szeretik a jó a rendőröket. Nagyon sokan jöttek el a temetésre, olyanok is, akikről nem is gondoltam volna. Kedvesen és szeretettel emlékeztek meg róla, amely akkor már sajnos érdek nélküli, tehát mindenképpen őszinte megnyilatkozás volt. Azt, hogy milyen rendőr legyek, és melyik szakterületet válasszam, még nem tudhattam. Osztálytársaim kezdetben cikiztek érte, tréfálkoztak velem, de amikor látták, hogy ez engem nem bosszant, és nem is tántorít el a szándékomtól, tudomásul vették, elfogadtak.

– *Hogyan fogadta a család a szándékaidat, és édesanyád a végleges elhatározást?*

– Édesanyám egyáltalán nem támogatta az elképzelésemet, hiszen világosan látta és átélte a rendőrfeleségek nehéz helyzetét, ami alapvetően a férj gyakori távollétében, kiszámíthatatlan szolgálati elfoglaltságában, a kööttségekben és az átlagostól jóval gyakoribb stresszhelyzetek miatti feszültségben jelentkezett. Jobban örült volna, ha más irányban mozdulok, ami nem is volt teljesen esélytelen. Nagyon szerettem a történelmet, sok történelmi tárgyú regényt olvastam. Ez irányú érdeklődésemet látva, a kaposvári múzeum igazgatója a múzeumok és levéltárak világát nyitotta meg előttem. Azt a pályát is szépnek, érdekesnek találtam, vonzott a régi dokumentumok közötti kutatás lehetősége. Vívódásom nem tartott sokáig, a rendőrség mellett döntöttem. Édesapám persze örült a szándékomnak. Azzal biztatott, hogy ha érettségi után kerülök a testülethez, előbb-utóbb még alhadnagy is lehetek. Ez a rendfokozat számára, aki főtörzsőrmester volt, elérhetetlen álmoknak tűnt. Őszintén szólva, akkor még nekem is. Emlékszem, jóval később, a főiskola befejezése után, ahol hadnagyi rendfokozatot kaptam, még az volt a legmerészebb elképzelésem, hogy talán egyszer, majd pályafutásom utolsó éveiben egy városi rendőrkapitányságon elérhetem az osztályvezetői beosztást és az őrnagyi, alezredesi rendfokozatot. Gyerekként nekem nem tűnt fel, hogy apámnak más a leterheltsége, mint a többi fiú szüleinek, nem éreztem semmiféle hátrányt az ő elfoglaltsága, hivatása miatt. Szívesen hallgattam „rendőrtörténeteit”, amikor esetenként mesélni támadt kedve. Nem kell nagy ügyekre gondolni, hiszen abban az időben egy somogyi faluban nem történtek komoly bűncselekmények, a jogsértések megelőzése, a tettesek elfogása lényegesen könnyebben ment, mint napjainkban. Apámnak nagyon jó volt a kapcsolatteremtő képessége, sokan segítették munkájában.

Jól működött az „önkéntesrendőri hálózat”, amelyet a rendszerváltás időszakában igyekeztek a lehető legrosszabb színben feltüntetni. A saját tapasztalataim alapján ezt mindenképpen igaztalan vádnak tekintem, hiszen semmivel többet nem tettek, nem tehettek, mint most a polgárőrség. A polgárőrök munkájának szükségességét ma már senki sem vitatja. Egészen biztos vagyok abban, hogy édesapám népszerűsége és emléke meghatározó erőt jelentett pályaválasztásomban.

– *A középiskola befejezése után milyen utat tettél meg a már említett rendőrhadnagyi rendfokozatig?*

– A gimnázium negyedik évében a jogi egyetemre jelentkeztem, de már azzal a határozott szándékkal, hogy azt elvégezve rendőrtiszt leszek. Sajnos két pont hiányzott a sikeres felvételimhez. Kaposváron dolgoztam egy rövid ideig a húskombinátnak, de csak azért, hogy hasznosan töltssem el az időt a bevonulásomig. A BM Tartalékos Tisztképző Iskolát választottam, mert apám volt kollégái közül többen ezt a megoldást javasolták. Körmendre vonultam be fél éves alapkiképzésre, ahol sorálományú határőr tisztessék töltötték be a raj- és szakaszparancsnok-helyettesi beosztásokat. Nem kímélték bennünket, de a tiszthelyettesek, tiszték sem. Nagyon kemény kiképzést kaptunk, a legrosszabb álmaimban sem gondoltam olyanra. Egyik nap még a mama keltegetett és tette elém a reggelit, miután hajlandó voltam kikászálódni az ágyból, másnap pedig reggel hatkor harsogó vezényszavakra ébredtem, és öt perc múlva az alakuló téren sorakoztunk félmeztelenül a reggeli tornára. És ez csak egy példa a kellemetlen és váratlan meglepetések közül. Tizennyolc éves fiatalemberként ez iszonyatosan kegyetlen dolognak tűnt, ma azonban másként látom. Szükség volt rá, és nagyon sok mindent hasznosíthattam a későbbiekben ottani tapasztalataimból. A rendszeret, a precizitást iránti igény akkor alakult ki bennem véglegesen. Ma is képes vagyok szabályosan összehajtani az ingemet és precízen bevetni az ágyat úgy, ahogy azt Körmenden megtanultam, bár szerencsére erre ritkán van szükség, mert a feleségem megteszi helyettem. A személyesen átélt eseményeknek, módszereknek köszönhetően mindig pontosan tudtam, mi az, amit jónak, és mi az, amit rossznak tartok az emberekkel való bánásmódban. Az említett hat hónapos alapkiképzés után még Körmenden maradtunk, de már „enyhült” a légkör. Persze, az is lehet, hogy semmi nem változott, csak megszoktuk és természetesnek tűnt. Több alkalommal jártunk gyakorló szolgálatra határőrőrsökre. Ezekről nagyon kellemes emlékeim maradtak.

– A katonai főiskolán hasonló élményeket éltem át magam is. Szakasztársaim közül néhányan feladták és leszereltek. Az első évben egy alkalommal bennem is megfogalmazódott ez a lehetőség, de aztán „bekeményítettem” és maradtam. Neked sohasem voltak kétségeid?

– Természetesen sokszor előfordult, hogy valami nem tetszett vagy bosszantottak a mai szóhasználatnál élve a „szívatasok”, de nem tántorodtam el eredeti terveimtől. A második év pedig, amely már Budapesten, a Kerepesi úti objektumban zajlott és alapvetően elméleti, tantermi oktatásokat foglalt magában, egyre jobban tetszett. Előttünk ismeretlen szempontok szerint osztottak be bennünket a különböző szakokra. Én a katonai elhárítás területére kaptam felkészítést, gyakorló szolgálatomat a kaposvári hadosztálynál töltöttem. Ez már jó világ volt, ekkor már egészen biztosan tudtam: jól döntöttem! A tartalékos tiszti iskola befejezése után, 1971-ben azonnal kértem felvételemet a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság állományába. Számomra kedvezőtlen időszakban, mert a karhatalom megszűnése és hivatásos állományának rendőrségre, határőrségre helyezése miatt létszámstopot rendeltek el. Több hónapot kellett várakoznom, amíg érdemben foglalkozni tudtak kérelmemmel. Hetente jártam be érdeklődni. Nagyon unhattak már, de valószínű, hogy apám emlékére való tekintettel nem „dobtak ki”. A személyzeti osztály vezetője – milyen érdekes az élet, később beosztottam lett – semmi jóval nem biztatott, csak türelmemet kérte. Év végén nyílt meg a lehetőség számomra, majd megkaptam első tiszti kinevezésemet. Rendőr alhadnagyként a kaposvári rendőrkapitányság vizsgálati alosztályára kerültem. Hamar rájöttem, hogy ehhez a munkakörhöz nem kaptam kellő felkészítést, nagyon sokat kell még tanulnom, ha tisztességesen akarom ellátni a feladatokat. Az akkori gyakorlatnak megfelelően a fiatal tiszteket idősebb, nagy tapasztalattal rendelkező kollégák mellé osztották be. Őszintén remélem, visszatér még az a helyzet a rendőrségen, amikor egy szervezeti egységen belül minden korosztály megtalálható, és amikor a fiatalok – hozzánk hasonló módon – nagy megtiszteltetésnek tekintik, ha majd a nagy öregeket tegezhetik! Ennek hiánya nagy problémákat okoz napjainkban, de hát most nem erről beszélgetünk. Visszatérve kezdő vizsgálói időszakomhoz, hálásan gondolok „mentoraimra”, akik fokozatosan vezettek be a szakma rejtelseibe. Konkrét ügyeken keresztül mutatták meg a szükséges eljárásokat és jelölték meg azt a szakirodalmat, jogszabályt, amit meg kellett tanulnunk. Gondolhatod, milyen helyzetben voltam, amikor még a gépirás is problémát okozott. A vizsgálók maguk gépelték az anyagaikat, a kihall-

gatási jegyzőkönyveket, ami igen lassan haladt mindaddig, amíg a betűket is keresgélnem kellett. Első kihallgatásom egy rémálomnak tűnt. Ma sem tudom, hogy a vallomást nem azért sikerült-e kicsikarnom, mert a gyanúsított mielőbb szabadulni akart gépirástudásom látványától. Aztán fokozatosan jöttem bele a munkába, és egyre jobban tetszett. Ketten voltunk huszonévesek az osztályon, így természetesen mi jártunk a legtöbbet akcióba, razziákra, színházügyeletbe, és nem volt meglepő az sem, ha karácsonykor, szilveszterkor megnyertük az ügyeleti szolgálatot. Soha nem háborogtunk emiatt, tudtuk, sokat kell tapasztalnunk ahhoz, hogy jó rendőrök lehessünk.

– Köthető-e valamilyen konkrét eseményhez az, amikor úgy érezted: „már igazi rendőr vagyok”!

– Igen, de azért ehhez kellett bizonyos idő, és néhány tanulságos melléfogás. Egy alkalommal például „könyvből értelmeztem” az őrizetes jogait, és kellő megfontolás nélkül engedélyeztem az úgynevezett „beszélőt”, amikor a gyanúsítottat hozzátartozója meglátogathatja. Legnagyobb megdöbbenésemre az általam várt egy-két látogató helyett több mint húszan jelentek meg, és különböző rokoni kapcsolatokra hivatkozva kérték, követelték tőlem a gyanúsítottal való találkozás lehetőségét. A problémát a véletlenül éppen arra járó kapitányságvezető segítségével tudtam megoldani, aki nem dicsért meg ezért az akcióért. Egyébként ő volt az a Virág Ferenc, akitől pályafutásom során a legtöbbet tanultam, példaképnek tekintettem, nagy tisztelettel gondolok rá ma is. Mindent tudott a rendőrségről. Azt mondhatom, amit ő nem tudott, azt nem is volt érdemes tudni. Feri bácsi mindenkit ismert a városban, ezért olykor „gyakorló sétákat” tett a fiatal nyomozókkal. Ha valamelyikünk nem ismerte fel azt a bűnözőt vagy garázdát, akire ő rámutatott, kemény fejmosást kaptunk. Kiváló vezető volt, aki komolyan vette a személyes példamutatást, az ellenőrzést, a beosztottak tanítását. Nem akarom megkerülni a kérdésedre adandó konkrét választ, de ezeket fontosnak tartottam elmondani. Mikor éreztem úgy, hogy már jó rendőr vagyok? Történt Kaposváron egy nagy gazdasági bűncselekmény, kis túlzással azt mondhatom: szétloptak egy elektronikai üzemet. Sok gyanúsítottal szemben intézkedtünk, rengeteg kihallgatásra, házkutatásra került sor. A főkönyvelő kihallgatása közben váltam teljesen biztosá abban, hogy már nincs szükségem segítségre, egyedül is megoldom a feladataimat. Egyre inkább úgy érezkeltem, elégedettek velem, a munkámmal, ezért merész elhatározással bejelentettem továbbtanulási szándékomat. A Rendőrtiszti Főiskolát kívántam elvé-

gezni. Abban az időszakban ez nem kívánságműsor volt, nem lehetett csak úgy jelentkezni. Az tanulhatott, akit a vezetők küldtek, mert arra alkalmasnak találták, és számítottak rá hosszabb távon. Három éve dolgoztam már, amikor lehetővé tették számomra a felvételi vizsgát. Maximális pontszámot elérve kerültem be a nappali tagozatra, ami első hallásra nagyon jónak tűnik. Addigra azonban már nős voltam, gyerekünk született és a „távházasság” nem lelkesítette a feleségemet. Magam is aggódtam egy kicsit, de ezt a lehetőséget nem lehetett kihagyni. Bízam kapcsolatunk erejében, amely valóban átsegített bennünket minden nehézségen. Köszönettel tartozom a feleségemnek, a családomnak segítségükért.

– *A főiskola befejezését követően milyen beosztást kaptál?*

– Szerettem volna a megyei főkapitányságra kerülni, de átmenetileg másként alakult a helyzet. A városi kapitányság vizsgálati osztályára neveztek ki azzal, hogy személyemmel kapcsolatban vannak különböző elképzelések. Egy-két hónap telt csak el, amikor egy éjszakai razzia közben arról értesítettek, hogy azonnal jelentkezzem a megyei bünyügyi osztály vezetőjénél. Ezt meg is tettem. Az osztályvezető beültetett egy autóba és indultunk a Balatonhoz, ahol egy súlyos rablás történt. Ettől kezdve már nem is mentem vissza a városhoz, a megyei osztályon dolgoztam beosztott nyomozóként. Az „életvédelmi vonalat” kaptam meg. Az emberölések száma szerencsére kevés volt, de a megyei osztályra kerülésemet követően valamennyi rendkívüli haláleset kivizsgálását rám osztották, és gyakran vettem részt súlyosabb bántalmazással járó rablások felderítésében is. El kell mondanom, hogy vezetőim nagyon komolyan vették ezen esetek helyszínelését, és hiába voltam már több éve rendőr, még hosszú időt kellett beosztottként eltöltenem a helyszíniszemle-bizottságok vezetői mellett, mire önállóan rám bízta ezt a feladatot. A kezdő nyomozóknak is azt tanítják, hogy a helyszín beszél, csak tudni kell megszólaltatni. Ez valóban így van, azonban ezt a tudást nem adják ingyen. Aki érti ezt a szakmát, az megalapozhatja a sikeres felderítést. Több mint hat évet töltöttem el beosztottként az osztályon, és elégedett voltam a helyzetemmel. Szerettem a munkámat, értettem is hozzá. Az 1970-es évek végén, az 1980-as évek elején még természetes dolog volt, hogy 45-50 éves kollégák, kiváló szakemberek beosztottként teszik a dolgukat. Ezt a mai fiatal rendőrök sajnos nem értik, sokan csalódásként élik meg, ha 30 éves koruk előtt nem érik el a vezetői beosztások valamelyikét. Én 33 éves voltam, amikor számomra teljesen váratlanul a megyei főkapitány titkárságvezetője lettem. A főkapitány olyan távol volt tőlünk, hogy nem is tudtuk, tényleg létezik-e

egyáltalán. Számomra a csúcsot az osztályvezetőm jelentette, a főkapitány-helyettesre, akivel egyszer-egyszer találkozhattam már, félistenként tekintettem. Nem gondoltam arra, hogy jelentéseimet közvetlen vezetőmön kívül más is elolvassa és értékeli. Pedig ez történt, és ennek eredményeként választott ki a főkapitány közvetlen munkatársának. Nem voltam maradéktalanul elégedett, hiszen teljesen más jellegű feladatot vártak el tőlem. Ellentmondani, az ajánlatot visszautasítani nem lehetett. Te is voltál megyei titkárságvezető, pontosan tudod, hogy ott nagyon „sokoldalúnak” kellett lenni abban az időben, hiszen a kávéfőzéstől a program-szervezésen át a tudományos igényű dolgozatok, elemzések készítéséig mindennel foglalkoztunk. Lényegesen nagyobb kitekintést kaptam a megye rendőri szerveinek munkájára, szélesedett ismeretségi köröm, kapcsolatrendszerem. A bűnügyön kívül minden más területtel is foglalkoztam kisebb-nagyobb mértékben. Sokat tanultam a főkapitány, Böröcz István ezredes mellett. Részben közvetlenül tőle, részben olyan intézkedései eredményeként, mint amikor elrendelte például, hogy a közbiztonsági osztály ellenőrző tevékenységében is részt kell vennem. Hasznosnak bizonyultak az ott töltött évek. Végül is örültem pályafutásom ezen állomásának. Amilyen váratlanul kerültem el a bűnügyről, olyan váratlanul kerültem vissza mintegy három év múlva. Böröcz ezredes feltehetően jó színvonalúnak ítélte meg a munkámat, mert választási lehetőséget ajánlott. Én dönthettem a városi kapitányságvezetői és a megyei Bünyügyi Osztály vezetői beosztása között. Nem gondolkodtam sokáig, és a főkapitány javaslata ellenére az osztályvezetői beosztást választottam. Vezetőként tértem vissza oda, ahonnan „kisferencziként” mentem el – hiszen több kolléga még együtt dolgozott édesapámmal, és számukra a „Ferenczi” apát jelentette. Beosztottaim lettek volt kollégáim, és azok az alosztályvezetők is, akikben korábban főnökeimet tiszteltem. Nagyon rövid ideig tartó összezsírozódás után, pályafutásom legszebb éveit töltöttem ebben a beosztásban. Sokat dolgoztam, jogi egyetemre jártam, kevés szabadidőm volt, mint ahogy mindenki másnak ebben a szakmában. Az eredményes munka folytatása, és lehetőség szerinti további javítása mellett egyes kollégák „italfogyasztási szokásait” változtattam meg határozott intézkedésekkel. Kiváló csapatot sikerült kialakítanunk, bárkivel találkozom azóta is, szívesen emlékeznek az együtt töltött időszakra. Egy-egy nagyobb ügy után közösen értékeltük az eseményeket, és amilyen a rendőr, a kevés szabadidős sörözések is néhány perc után szakmai értekezletté alakultak. Ezeknek megvolt az a jótékony hatása, hogy előbb-utóbb mindenki ma-

gáénak érezte a sikereket, és úgy emlékezett, hogy ő kapta el a tetteit. Több olyan nyomozást tudnék említeni, amelyről több kolléga eskü alatt vallotta, hogy kizárólag rajta múlt a siker, és tényleg úgy is gondolta! Ez azonban így volt jó, különösen egy vezetőnek, akit az osztály egészének eredményessége alapján ítélték meg. Az 1980-as évek közepén jártunk ekkor, teljes mértékben elégedett voltam a helyzetemmel, elképzelni sem tudtam, hogy valamikor, valamiért ezen változtassak.

– *Kérlek, említs meg néhány emlékezetes ügyet!*

– A kollégák többsége ilyen jellegű kérdéseknél általában a sikeres nyomozásokról beszél. Természetesen mi is bővelkedtünk ilyenekben, de bennem mélyebb nyomot hagytak a megoldatlan ügyek, mert bántott, hogy szabadon maradhatott egy-egy bűnöző. Máig foglalkoztat két megoldatlan gyilkosság. Marcali közelében megöltek egy idősebb hölgyet, látszólag indíték és ok nélkül. Óriási energiát fordítottunk a felderítésre, de valamit valahol elrontottunk, mert nem sikerült tetteit találnunk. Egy másik különleges esetben holtan találtak egy idős nőt a lakásában, akinek varrótű volt a szívében és a koponyájában. Természetesen emberölésben indítottuk meg az eljárást, és az egyik hozzátartozóját gyanúsítottként kezeltük. Ez a személy négyszer tett beismerő vallomást, de négyszer vissza is vonta. Rádadásul a szomszédok szerint az áldozat többször panaszkodott fejfájásra azal, hogy legszívesebben tűt verne a fejébe. A boncolási jegyzőkönyv minden elképzelhető orvos szakértői fórumot megjárta, és azzal érkezett vissza, hogy a szakirodalom már ismer hasonló módon elkövetett öngyilkosságot, ami ez esetben is lehetséges. A magam részéről a mai napig nem tudom elképzelni, hogy valaki a fejébe és a szívébe tűt verjen egy húsklopfolóval, amit aztán visszatesz a helyére, mégsem tudunk eljutni a vádemelésig.

– *Az előző kérdésre adott válaszában úgy fogalmaztál, hogy eszedbe sem jutott változtatni a helyzeten. Na, de valahogy mégis csak főkapitány lettél 1998-ban!*

– Az 1980-as évek második felében már megkezdődtek bizonyos folyamatok, amelyekből sejteni lehetett – ha nem is a rendszerváltást, de – az elkövetkező időszak lényeges változásait. A minisztérium vezetéséből elsősorban dr. Túrós András – aki miniszterhelyettesi és országos rendőrfőkapitányi beosztást töltött be egy személyben – szorgalmazta a személyi változásokat. Kétségtelen, hogy a megyei főkapitányságok vezetőinek többsége a nyugdíj előtti éveit töltötte, és közülük néhányan korábban pártmunkások, állambiztonsági tisztek voltak. Ők maguk is érezték a változások közeledtét, általában nem volt nehéz közös megegyezést kialakí-

tani. Ez így történt Somogy megyében is. Egyszer csak megjelent Túrós András a főkapitányságon, akit életemben akkor láttam először. Összehívták a kapitányságvezetőket és a konkrét rendőri munkával foglalkozó megyei osztályvezetőket. Mindenki kapott öt percet, amelyben munkájáról és terveiről kellett jelentést tennie. Az értekezlet végén visszamentünk szolgálati helyünkre, és nem értettük, miért volt szükség erre a programra. Még aznap hívatott Böröcz ezredes és azt mondta, hogy nyugálományba vonul, és én leszek a főkapitány. Neki is ez volt az előzetes javaslata, amit Túrós úr a meghallgatások után elfogadott. Ez abban a pillanatban olyan hihetetlennek tűnt, mintha a japán császári trónt ajánlanák fel részemre. Igazából nem is kérdezte a véleményemet, tényként közölte a miniszterhelyettes döntését azzal, hogy gondoljam át a helyzetet és várjuk a hivatalos „kinyilatkoztatást”. Másnap vagy két nap múlva felhívott egy vezető beosztású kolléga a Belügyminisztérium Személyzeti Csoportfőnökségétől, és az iránt érdeklődött, hajlandó vagyok-e belépni az MSZP-be. Miután közöltem vele, hogy én soha többet semmilyen pártba nem lépek be, aggodalmát fejezte ki a kinevezésem megvalósulása miatt. Nem izgattam magam emiatt, és félreérthetetlenül adtam a tudtára: nem én jelentkeztem erre a beosztásra, nekem semmi problémát nem okoz, ha nem leszek főkapitány. Néhány napig nagy csend volt az ügyben, majd felrendeltek bennünket a Belügyminisztériumba. Nem csak Böröcz Istvánt és engem, hanem ott volt Konczer István budapesti, Barna Sándor Csongrád megyei, Adrián Zsigmond Tolna megyei főkapitány, valamint Salgó László Csongrád és Horgos Ferenc Tolna megyéből. Felsorakoztunk egy elegáns teremben, ahová bejött Horváth István belügyminiszter, és jelenlétében ismertették a nyugdíjazásokról és kinevezésekről szóló parancsokat. Ekkor került a BRFK élére Barna Sándor. Utódja Salgó Laci lett Csongrád megyében. Adrián Zsigmondot Horgos Feri, Böröcz Istvánt pedig én váltottam. Őrnagyból ezredessé léptettek elő, ami azért nem volt jellemző negyven év alatti rendőrtisztek esetében. Somogy megyében a főkapitány-helyettesek maradtak, ami több furcsa helyzetet produkált. Három nappal azelőtt még én számoltam be a rendőri helyettesnek, aztán pedig ő jött be hozzám és szabályszerűen jelentkezett, majd jelentette mondandóját. Ma is azt gondolom, ha előfordultak is kisebb konfliktusok, sértődések, megfelelően kezeltük a kialakult helyzetet.

– *Az a „helyzet” azért akkor már nem volt könnyen kezelhető! Erről mássokkal is sokat beszélünk. Előfordult-e nálatok olyan sajátosság a rendszerváltás időszakában, ami szerinted csak Somogy megyét jellemezte?*

– Végiggondolva az eseményeket, azt kell mondanom, hogy lényegében ugyanaz jellemezte a megyénket, mint a többieket. Nagy volt a bizonytalanság a lakosság és a rendőrség részéről egyaránt. Az országos átlagtól talán erőteljesebb igény mutatkozott a rendőrök részéről a politizálás lehetősége iránt. Mi realitását láttuk annak, hogy kormányváltás esetén távozni kényszerülünk a testülettől, de annak egyben tartását mindenképpen biztosítani akartuk. Ebben erőt adott Túrós András határozottsága, aki döntő szerepet játszott a rendőrség pozitív szerepében a rendszerváltás során. A politikai pártokkal sikerült szót értenünk olyannyira, hogy ők lepődtek meg a legjobban, amikor már első tüntetésük alkalmával – még a választások előtt – behívtuk a vezetőiket a főkapitányság tanácstermébe tárgyalni. A párbeszéd és a higgadtság fontosságát egy személyes élményem is jól példázza, mert jellemző arra az időszakra és rendkívül tanulságos a jövőre vonatkozóan is. Megjelent egy újságcikk az egyik megyei lapban, amelynek szerzője a szocializmust és annak valamennyi velejáróját súlyos kritikával illette, és megszűnése feletti nagy örömeinek adott hangot. Különösebben nem foglalkoztunk volna ezzel az írással, ha nem annak a személynek a tollából származik, aki engem és több más vezetőtársamat a középiskolában a szocializmus nagyszerűségére és történelmi küldetésére oktatót néhány évvel azelőtt. Nagyobb társaság előtt ezt szövé is tettem neki, kétséget sem hagyva afelől, hogy a városban nagyon sokan vannak olyanok, akiknek pontosan az ő tanítása formálta a világnézetét. A beszélgetés végén elnézést kért tőlünk, ma is normális viszonyban vagyunk. Nem ez volt az egyetlen hasonló eset, ami egy Kaposvár méretű városban mindenki előtt ismertté vált. Vérmérséklettől függően nevettek, vagy bosszankodtak az emberek azokon, akik világmegváltók szerettek volna lenni, de csak a világnézetváltásig jutottak.

– Azon kevesek közé tartoztál, akik aktív főkapitányként megnyerték a pályázatot, és így másodszor is kineveztek. Ezzel az új kormány egyértelműen legalizálta a beosztásodat. Ettől kezdve könnyebbé vált a helyzeted?

– Munkajogi értelemben mindenképpen biztonságot adott. Döntéseinket, intézkedéseinket már senki nem kérdőjelezte meg. A rendőrség anyagi-pénzügyi ellátottságát, a vezetők és beosztottak megbecsülését, a testület morális helyzetét azonban nem láttuk rózsásnak. Az egzisztenciális bizonytalanságot felváltotta a jogi környezet bizonytalansága. A gyakran változó jogszabályok bonyolították, nehezítették a munkavégzést. Az „öreg rendőrök” sokszor nem is értették a változások okait. Ilyen volt például a veszélyes bűnözők nyilvántartásáról rendelkező jogszabályok hatá-

lyon kívül helyezése, amelynek alkalmazásakor olykor a mosdóvízzel együtt a gyereket is kiöntötték, a bűnözők nem kis örömeire. Nagyot változott a gazdasági jellegű bűncselekmények kezelésének gyakorlata, ráadásul eltérő megoldások alakultak ki az országban. Sok vitát indukált a hálózati személyek szerepe, szükségessége, ebben a kérdésben sem alakult ki egységes szemlélet. Mindezek nem a rendőri tevékenység hatékonyságát segítették. Az országos tendenciák a mi megyénkben is kimutathatóak voltak, a bűncselekmények száma ugrásszerűen emelkedett. Az, hogy a magyar rendőrség talpon tudott maradni, nyilvánvalóan több tényező együttes eredőjének köszönhető. Ezek között kiemelkedő jelentőségűnek tartom, hogy a pályázatok eredményeként kinevezett főkapitányok és rendőrkapitányok bizonyítani akartak, önmaguktól és munkatársaiktól megkövetelték az eredményességet, és ami talán a legfontosabb: éveken át hittünk abban, hogy a „csapat” addig „nagy”, amíg együtt van! Néhány év múlva aztán ez a gyakorlatban is bizonyosságot nyert. Az összetartás Papp Imre felmentését követően kezdett lazulni, Pintér Sándorék leváltása után pedig már sohasem lett a régi. A főkapitányok és a rendőrkapitányok munkaidejének jelentős részét vette igénybe a politikai pártokkal és önkormányzatokkal való egyeztetés. Nem is annyira a szakmai és személyi kérdésekben – bár a rendőrkapitányi pozíció mindenkinek fontos volt – mint inkább a létszámban, a juttatásokban és mindenekelőtt a települések rendőrrel való ellátottságában. Némi túlzással élve, minden város kiemelt kapitányságot, minden község kapitányságot, minden falu őr-söt, minden ház külön rendőrt akart. Valamennyi politikai párt és önkormányzat képviselőjével tárgyalnunk kellett a legképtelenebbnek tűnő ötletekről is.

– Első hallásra „lehetetlen ötlete” azért a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság vezetésének is volt, ami aztán olyannyira bevált, hogy ma már nemzetközi hírű és értékű gyakorlattá vált. Gondolok itt a holland rendőrök Balatonparti megjelenésére.

– A rendszerváltás utáni időszak egyik nagy vívmányának értékelem a nemzetközi kapcsolatok kialakítását, erősödését. Kiemelkedő jelentőségűnek bizonyult – Somogy megyében mindenképpen – a holland kollégákkal történő együttműködés. Nem csak a vezetők, de munkatársaim is több alkalommal utaztak Hollandiába tapasztalatcserére, továbbképzésre, az angol és német nyelv gyakorlására. Minden főkapitányság partnerkapcsolatot tartott egy holland rendőri szervvel, ahonnan szintén érkeztek kollégák hozzánk. Szakmai ismereteink, tudásunk miatt nem szé-

gyenkeztünk, technikai ellátottságunk, anyagi megbecsülésünk azonban mindvégig elmaradt az övéktől. A mi ötletünk volt a kinti kollégák meghívása azzal a céllal, hogy az abban az évben szokatlanul nagy létszámban itt lévő holland turisták – és a magyar rendőrök – segítségére legyenek a nyári időszakban. Egyenruhás holland rendőrök jelentek meg a szállodákban, kempingekben, olykor az utcán és a strandokon. Keresték honfitársaik társaságát és felvilágosításokat, információkat adtak részükre. Ha valamelyik rendőri intézkedést igényelt vagy annak lett „szenvedő alanya”, szintén segítséget kaphatott tőlük. Természetesen nem önállóan intézkedtek, mindig valamelyik helyi munkatársunk társaságában. Elképzeltetetlenül nagy sikere és jó visszhangja volt az akciónak. Azóta ez rendszeressé vált, más országokból is érkeznek esetenként kollégák hasonló céllal, sőt, már mi is küldünk külföldre, például Horvátországba magyar rendőröket. Nem volt olcsó az elképzelés realizálása, de megérte.

– Kérlek, most „ugorjunk” egy nagyot az időben. Sikeres Somogy megyei rendőrfőkapitány voltál, tábornoki előléptetéssel ismerték el a munkádat. Az országos rendőr-főkapitányságon történt személyi változások nem befolyásolták beosztásodat egészen 1998-ig. Mi történt akkor?

– Az 1998. évi parlamenti választásokat a Fidesz nyerte meg, Orbán Viktor alakított kormányt. Pintér Sándor a belügyminiszteri tisztséget kapta, és ő Orbán Pétert választotta az országos rendőr-főkapitányi beosztásra. Péter felajánlotta részemre a közbiztonsági főigazgatói széket, azonban megtisztelő felkérését nem fogadtam el. Elsősorban azért nem, mert ez a szakterület távolabb állt tőlem, a bűnügyet sokkal jobban ismertem és kedveltem. Ennek ellenére gondolkodtam a lehetőségen. Már tíz éve dolgoztam főkapitányként, időnként én is éreztem, hogy hajlamos vagyok rutinból dönteni és intézkedni, ami valamilyen változtatás szükségességét jelzi. A közbiztonság azonban nem vonzott annyira, hogy azért a fővárosba költözzek. Kaposváron, Somogy megyében nagyon jól éreztem magam. Októberben – Kiss Ernő tábornok távozása után – kaptam az újabb felkérést. Lényegesen hivatalosabb körülmények között. Pintér Sándor belügyminiszter felrendelt, és ő tette meg az ajánlatot a bűnügyi főigazgatói pozícióra. Ezt a beosztást a szakma csúcsának tekintettem, és igent mondtam. Februárban került sor a kinevezésemre. Nagyon érdekes és izgalmas éveket töltöttem az Országos Rendőr-főkapitányságon. Érkezésemet megelőzően átszervezést hajtottak végre a főigazgatóságon, amellyel elégedetlen voltam. Azzal kezdtem, hogy néhány intézkedést azonnal megváltoztattam. Például visszaállítottam a bűnmegelőzést, némileg kor-

rigáltam a bűnügyi helyszínelést végző szervezeteket érintő szabályozást. Nem lehet azonban örökké átszervezni mindig, mindent, ezért elkezdtünk dolgozni a meglévő szervezettel. (A magyar rendőrségre egyébként sajnos jellemző a gyakori látványos átszervezés, de ezt nem mindig a szakma kezdeményezi.) Teljes egészében persze ezt nem lehetett megúszni, hiszen az uniós csatlakozás után új szervezeti egységeket kellett kialakítani, például a pénzmosás, pénzhamisítás, korrupció, internetes bűncselekmények kiemelt kezelésére, a körözési munka eredményesebbé tételére. Meg kellett teremteni a fedett nyomozók alkalmazásának jogi feltételeit és gondoskodni kellett a kiképzésükről is. Ezen időszak gyermeke az ORFK Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatósága és a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ is. Emlékezz rá, hogy a rendőrség ehhez létszámot nem kapott, ki kellett gazdálkodnunk. A főigazgatóságon jó szellemű, jól felkészült társaság dolgozott, akik a napi ügyek mellett más események megszervezésére, más feladatok ellátására is képesek voltak. Elsőként említeném az INTERPOL 2001. évi budapesti konferenciáját, amely hatalmas szervezőmunkát és szakértelmet igényelt, hiszen néhány héttel azután került rá sor, hogy megtörtént az emlékezetes repülőgépes terroristámadás az Amerikai Egyesült Államok ellen. A kormányzati ciklus elején gyermekcipőben járt még az együttműködés az Európával és a SECI-vel – a Délkelet-európai Együttműködési Szervezettel – ahová összekötőket, munkatársakat küldtünk. A jó színvonalú, korrekt és szakszerű együttműködés eredményeként kaptuk meg az Europol teljes jogú tagságát, és mi adhattunk vezetőt a SECI részére Bánfi Ferenc tábornok személyében. Korrekt kapcsolatokat alakítottunk ki valamennyi szomszédos ország bűnüldöző szerveivel, amire elsősorban a szervezett bűnözés elleni fellépés érdekében volt szükség. Létrehoztunk egy közös nyomozócsoportot az amerikai FBI-jal, amelynek tevékenysége az orosz és ukrán ajkú szervezett bűnözés ellen irányult. Ez akkor még nagyon különleges dolognak számított, így aztán kaptunk érte kritikákat belföldről és külföldről egyaránt. Többen Magyarország szuverenitásának megsértését látták benne. Erre mindig azt mondtam, hogy a szuverenitást nem a bűnüldöző szervek együttműködésétől kell féltetni, hanem a bűnözőkétől. Bármely országgal hajlandók voltunk hasonló együttműködésre.

– Elevenítsünk fel néhány emlékezetes ügyet bűnügyi főigazgatói időszakodból!

– Ha visszatekintek azokra az évekre, azt mondhatom: nekem viszonylag nyugodtabb időszak jutott, mint elődeimnek. Csökkent a bűn-

cselekmények száma, a móri eseten kívül nem történt olyan nagy bűncselekmény, amely annyira megrázta az embereket, mint a korábbi időszak robbantásai, alvilági leszámolásai. Erősödtek és bonyolódtak ugyan a gazdasági jellegű bűncselekmények, amelyek az ország egészének komoly hátrányokat okoztak, de a hétköznapi emberek ez kevéssé foglalkoztatta. Olyannyira, hogy néhány újságíró „kreált bűncselekményekkel” borzolta a kedélyeket, mint például egy rendőrtiszt öngyilkossága mögötti összeesküvés keresése, vádaskodások megfogalmazása, amelyekből persze semmi nem volt igaz. A legveszélyesebb jelenségnek az 1990-es évek elején alakult bűnszervezetek megerősödését láttuk. Ismertük ezeket a csoportokat, az azokban meghatározó szerepet betöltő személyeket. Pontosan tudtuk, figyelemmel kell kísérni működésüket, vagyoni helyzetük alakulását, mert tevékenységük súlyos veszélyt jelent. A rendszerváltást követő egy-két évben ezek a bűnözők jelentős lépéselőnybe kerültek a bűnüldöző szervekhez képest, amit nem sikerült ledolgoznunk. Hosszú ideig tartó szigorú, következetes munkára készültünk fel, amelyben minden apró mozzanatnak jelentősége lehet. Az igazán veszélyes bűnszervezeti vezetők addigra már olyan környezetet alakítottak ki, amelyben kiváló pénzügyi, jogi, biztonsági szakértőkkel vették körül magukat, nem, vagy ritkán hibáztak. Az ellenük való fellépést komoly előkészületek előzték meg. Speciális munkacsoportokat hoztunk létre, melyeknek tagjai hangyaszigorral vizsgálták át a korábbi dokumentumokat, az új jelentéseket, elemezték az aktuális eseményeket. Értünk el komoly sikereket, azonban ezekről még mindig nem beszélhetek teljes nyíltsággal. Nem vagyok maradéktalanul elégedett, hiszen ezen a téren még mindig bőven van tennivaló, de a szervezett bűnözés elleni fellépés a világ összes rendőrségének legnehezebb feladatát képezi. Említettem korábban, hogy a sikertelen nyomozások, a megoldatlan ügyek sokkal emlékezetesebbek számomra, mint az eredmények. Ezért – bár végül eljutottunk a tényleges tettesekig – a már említett tragikus móri bankrablás nyomozásának eseményeiről, leginkább tanulságairól mindenképpen beszélni kell. A közvélemény előtt ismertek a történetek, miszerint a rendőrség az ügy felderítése során olyan személyeket gyanúsított meg az elkövetéssel, akikről jóval később kiderült, abban a bűncselekményben nem ők voltak az elkövetők. Ma már tudjuk, helytelen következtetéseket vontunk le, és követtünk el hibákat, de ma is azt mondom, hogy ennek az ügynek a bíróságon kellett eldőlnie. Voltak a bűnösséget erősítő és gyengítő bizonyítékok is, ezért nem tehettem volna meg a rendőrség, hogy min-

dent figyelmen kívül hagyva megszünteti az ügyet. A rendszerváltáskor jogalkotási vitákban felmerült, hogy a rendőrség miért szüntethet meg nyomozásokat, hiszen ezzel bűnösség-ártatlanság kérdésében foglal állást, amely nem az ő feladata, hanem az ügyészségé, de még inkább a bíróságé. Mi úgy gondoltuk, hogy itt a bíróságnak kell kimondania a végső szót minden körülményt mérlegelve. Így történt: a bíróság döntött. Utólag persze könnyű bírálatokat megfogalmazni, de engem megnyugtat az, hogy egy ilyen súlyos ügyben az elkövetők nem maradtak ismeretlenek.

– *Én szívesen emlékszem az olyan ügyekre is, amelyek egyértelműen sikeresnek bizonyultak.*

– Az Országos Rendőr-főkapitányság bűnügyi főigazgatójaként eltöltött időszakomban sok érdekes ügygel foglalkoztam. Lehetetlen lenne mindet felsorolni, de néhányat tényleg érdemes megemlíteni. Sokat dolgoztak a kollégák abban a nyomozásban, amely a sajtóban „kecskeméti maffiaügy”-ként híresült el. Ebben olyan embereket ítélték hosszú börtönbüntetésre, akik fontos szerepet játszottak a korábbi évek szervezett bűnözői csoportjaiban. Fontosnak tartottam, hogy ezen idő alatt sikerült kiszorítani az országból Szemjon Mogiljevicset és társait, akikről azóta is hallunk a híradásokból. Érdekes emlékként maradt meg egy olyan ügy, amelyben két külföldi kigyómérget próbált meg illegálisan értékesíteni 300 millió forintért. A vevők szerepét két nyomozó játszotta nagyon ügyesen. A törvénysértés útját járó eladó mindent megtett a vevők ellenőrzésére, a csapda elkerülésére, mégsem vett észre semmit. Hosszú játszma után sikerült eljutni egy bank széfjéhez, ahol a mérget tárolták és ott megszervezni az elfogásukat. Előtte kollégáink még bemutatták a vételárat is, hogy hihetőbb legyen a történet. Nem volt egyszerű néhány órára ennyi pénzt „kölcsönkérni”.

– *Közel két és fél kormányzati cikluson át töltöttem be a bűnügyi főigazgatói beosztást. Ezt követően a Belügyminisztérium rendészeti és bűnmegelőzési helyettes államtitkára lettél. Miért fogadtad el a felkérést, mennyiben teljesültek előzetes elképzeléseid?*

– Salgó László országos rendőrfőkapitányt 2004 novemberében Bene László váltotta, s csaknem ezzel egy időben ajánlotta fel részemre Lamperth Mónika miniszter asszony a helyettes államtitkári beosztást. A felkérést természetesen nem a jól hangzó megnevezés és a minisztériumi hierarchiában elfoglalt előkelő helye miatt fogadtam el. Érdekesnek találtam és sok új, hasznos módszer bevezetésének lehetőségét láttam az új munkakörömben. Nemcsak a rendőrséggel, hanem a határőrséggel, a

katasztrófavédelemmel, a Rendőrtiszti Főiskolával, a rendészeti szakközépiskolákkal, a rendészeti tudományos élettel is foglalkozhattam. Elképzeléseimet csak részben valósíthattam meg, összességében nem azt kaptam, amit vártam és reméltem. Az egyik problémát a rendőrség és a „civil közigazgatás” eltérő sajátossága adta. A döntések és utasítások sokkal lassabban és vontatottabban mentek át a gépezeten, a végrehajtást pedig esetenként a rosszul értelmezett demokrácia, a „miért nem oldható meg” hozzáállás jellemezte. A hatáskörömet meghaladó kérdésekre, javaslatokra a megszokotthoz képest lényegesen később kaptam érdemi választ. A másik probléma abból fakadt, hogy a rendészeti szervek irányítását a miniszter érthető okokból magának tartja fenn, így a helyettes államtitkár jogköre és lehetőségei korlátozottak. Nehezen tudtam kezelni azokat a meddő vitákat is, amelyeket egy-egy jogalkotási folyamatban kellett folytatni más minisztériumok olyan vezetőivel, munkatársaival, akiknek nem sok fogalmuk volt a szabályozandó probléma mindennapi valóságáról. Példaként említhetem azt az ötletet, miszerint legyen kötelező a kerékpárosok részére a bukósisak, és a rendőrök intézkedjenek mindenkivel szemben, aki azt nem tartja be. Kénytelen voltam megkérdezni, jártak-e már alföldi faluban, ahol a lakosság zöme – Pistikétől a 80 éves Mari néniig – kerékpárral közlekedik a lakása és földje, szőlője, iskolája, komája között, de még a boltba és a kocsmába is azzal jár? Belátták, nem életszerű a javaslat! Nehezen emésztettem meg a közigazgatás bürokratikus eljárásait. Ilyen volt az az eset, amikor egy eltűnt férfit a családja holtán nyilvánított, azonban néhány év múlva előkerült. Személyi igazolványt akart érvényesíttetni, de közölték vele, hogy azt nem lehet, mert ő halott, és mindaddig halott is lesz, amíg a bíróságtól nem hoz egy igazolást, miszerint él! Kiderült, mindenki szabályosan járt el, betartotta az előírásokat, és az illető tényleg „nem élt” addig, amíg a bíróságtól nem szerezte be a szükséges papírokat. Máig sem tudom, hogyan intézte el. Hónapokig vitatkoztunk az Igazságügyi Minisztériummal az objektív felelősség elvének bevezetéséről, amelyet ők akkor élesen elleneztek. Ma pedig alkalmazzák és ugyanez a minisztérium sikerként könyveli el. Az elmondottakhoz hasonló esetek sokasága aztán arról győzött meg: nem vagyok jó helyen, ezt a beosztást nem nekem találták ki. Amikor 2006-ban lehetőség adódott a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ főigazgatói beosztására, azonnal igent mondtam.

– Feltételezem, hogy mint az ORFK korábbi bűnügyi főigazgatója, megfelelő ismeretekkel rendelkezett a központról. Milyen elképzelésekkel érkezett?

– Kérdésedre válaszolva majd több tévhitet kell eloszlatnom, de mindenek előtt az interjú olvasói kedvéért mutassuk be néhány mondatban a központot. A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ 2001-ben alakult, szervezetét, tevékenységét, jog- és feladatkörét bárki által hozzáférhető törvény és kormányrendelet szabályozza. A törvény céljában az fogalmazódik meg, hogy hatékonyabb védelmet nyújtson a bűnszervezet keretében elkövetett, illetve bűnszervezet létrehozására irányuló bűncselekmények, valamint az ezekkel összefüggésben lévő jogsértésekkel szemben. A gyakorlatban ennek úgy kellene megvalósulnia, hogy a jogszabályban együttműködésre kijelölt szervek, azaz a rendőrség, a vám- és pénzügyőrség, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat, a polgári és katonai titkosszolgálatok, valamint speciális esetekben a Legfőbb Ügyészség valamennyi olyan dokumentumot megküld a központnak, amelyben a törvényben konkrétan megnevezett bűncselekményekkel kapcsolatos eljárás szerepel. A központ ezeket rendszerezi, párhuzamosságok esetén koordinációt hajt végre, a beérkezett dokumentumok elemzése alapján javaslatokat dolgoz ki és prognózist készít a várható eseményekről, tendenciákról. Optimális esetben ez azt jelentené, hogy a szervezett bűnözéssel összefüggő valamennyi információ feldolgozásra és hasznosításra kerül a vonatkozó adatkezelési és titokvédelmi szabályok szigorú betartása mellett. A központ helyzete és tevékenysége ma már össze sem hasonlítható a kezdeti időszakkal, olyan nagymértékű és látványos fejlődésről beszélhetünk, de az optimális helyzet elérése érdekében még bizonyára sok tennivaló akad. A központ főigazgatójaként meggyőződhettem arról, hogy az együttműködő és adatszolgáltatásra kötelezett szervek néhány vezetője és munkatársa a kezdeti időszak rossz tapasztalataiból kiindulva feleslegesen aggódik, és nem bízik a központ hibátlan adatkezelésében, elemzéseinek gyakorlati hasznosításában. Igaztalanul lebecsüli az ott folyó munkát, ezért nem tesz meg mindent az eredményes együttműködés érdekében. Legfontosabb feladataim egyikének ezért ezen szemlélet változtatását és a megnyugtató valóság bemutatását, másoknak a „szürkeálmomány” és technikai ellátottság fejlesztését tekintetem. Tudomásom szerint a megkezdett folyamatok nyugdíjba vonulásom után is eredményesen folytatódtak és új elemekkel bővültek.

– Véleményeddel a központ főigazgató-helyetteseként teljes mértékben egyetértetek. Magam is azt gondolom, hogy ma már kiváló kollégákkal, korszerű technikai háttérrel, hatékony munkamódszerekkel, jó kapcsolatokkal rendelkezünk. Közel négy évtizedes tapasztalataid alapján miben látod annak okát,

hogyan a szervezett bűnözés elleni fellépés hatékonysága nemzetközi tapasztalatok alapján is elmarad a társadalom elvárásaitól?

– Nyugdíjas rendőrtábornokként már nem szívesen vállalkozom az ilyen jellegű kérdések megválaszolására. Hamar „rámondják” az emberre, hogy könnyű a partvonal mellől bekiabálni, miért nem akkor voltam okos, amikor a pályán játszottam a csapatban. Ezért csak két olyan tényezőt említenék meg, amelyet aktív koromban is hangsúlyoztam, és igyekeztem is tenni ellene. Nemzetközi tapasztalatok alapján bizonyítható tény, hogy a bünszervezetek előszeretettel környékezik meg az aktív és nyugállományú rendészeti, titkosszolgálati dolgozókat. Kezdetben csak kis, ártatlannak tűnő szívességeket kérnek, amit aránytalan mértékben hálálnak meg, s ezzel máris zsarolhatóvá válik az is, aki talán nem is tudta, kikkel áll szemben. Súlyosabb eset és nem példa nélküli, amikor aktív és volt kollégákat alkalmaznak, és így rendkívül fontos információk birtokába kerülhetnek. Ettől is nagyobb problémát jelent, amikor a helyi és országos ügyekben döntéshozatalra, vagy azok befolyásolására képes személyek kerülnek kapcsolatba a szervezett bűnözéssel. Ez lehet vétlen, de lehet szándékos is. Nagyon nehéz bizonyítani a valós tényeket, de a társadalmi veszélyeztetettségük óriási. A nemzetközi példák alapján kimondható, hogy ezek a jelenségek előbb-utóbb mindenütt bekövetkeznek.

– A központ főigazgatói beosztását 2007. december 31-ig töltöttesd be. Miért döntöttél a nyugállományba vonulás mellett, mi történt veled azóta? Kérlek, azt se „hallgassuk el”, hogy a Ferenczi családban folytatódna a hagyományok, és a mesterség továbbra is apáról fiúra száll.

– Az 57. életévemben, különösen 2007 második félévében sokat gondolkodtam azon, mi lenne a legjobb megoldás. Az akkori szabályok szerint 57 éves koromban, azaz az én esetemben 2007 decemberében értem el a felső korhatárt. Elviekben kérhettem volna a hosszabbítást, amit valószínű, megkaptam volna, hiszen a miniszter maga is próbált lebeszélni távozási szándékomról. Pályafutásomat végiggondolva elégedettséget és büszkeséget éreztem, szinte mindent elértem, ami egy rendőrnek elérhető. Messze túlszárnyaltam fiatal hadnagy koromban tervezett karrieremet. Megbecsülték és elismerték a munkámat. Többet nem remélhettem, de többre nem is vágytam. A sportolók szokták mondani, hogy a csúcsot kell abbahagyni. Igazuk van, én is ezt választottam. Semmiképpen sem akartam megvárni, amíg feleslegesnek érzem magam, vagy amíg ezt mások hozzák a tudomásomra. Túl sok kollégát ismerek, közöttük ezredeseket, tábornokokat, akik soha nem tudják feldolgozni azt, hogy becsü-

letesen szolgált évtizedek után méltatlan körülmények között mentették fel őket. Egészen biztos vagyok döntésem helyességében, nagyon szép és kellemes élmény volt, ahogy munkatársaim, előljáróim, az együttműködő szervek vezetői elköszöntek tőlem. Családom örömmel fogadta elhatározásomat annak reményében, hogy végre visszakapnak. Ez csak részben teljesült, hiszen a civil világban tovább dolgozom egy biztonsági cégnél. Lényegesen lazább tempóban, könnyedebb stílusban. Eleinte nehezen ment, de meg lehet szokni! Ténylegesen több idő jut azért a gyerekeimre, unokáimra, régi hobbitra, az olvasásra és új kedvteléseimre, az informatikára, az internet böngészésére. Valóban igaz a hagyományok folytatása. Fiam és menyem a rendőrségen dolgozik, továbbviszik a Ferenczi nevet. Már nem „kisferenczik”, munkájukkal, magatartásukkal beilleszkedtek, elfogadott tagjai a kollektívának. A kisebbik fiam ugyan „kilóg” a sorból, nem rendőr, de rá is nagyon büszke vagyok. Összességében elégedett embernek érzem magam, és azon kevés rendőrtábornok közé tartozom, akik emelt fővel fejezhették be hivatásos szolgálatukat. A rendőrség megbecsülése, sikere ma is éppen olyan fontos számomra, mint amikor a hivatásos állományban dolgozhattam.

– Köszönöm a beszélgetést!

Forgács László

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

Forgács László nyugállományú rendőr vezérőrnagy Borsod-Abaúj-Zemplén megye rendőr-főkapitányi beosztását nyerte el a pozícióra másodszor kiírt pályázaton. Az első fordulóból győztesként kikerülő dr. Magyarai Sándor csak néhány hónapot töltött el beosztásában. Forgács Lacinak nem voltam közvetlen munkatársa, érdemben nem dolgoztunk együtt. Őt is úgy ismertem meg, mint a közös értekezletek egyik résztvevőjét, akivel korrekten együttműködtünk. Országos rendőr-főkapitányi beosztásában csak néhány alkalommal voltam közvetlen kapcsolatban vele. Sajnos már kilenc éve elhunyt, ezért róla felségével és néhány kollégájával beszélgettem 2005-ben. Úgy éreztem az akkor elhangzottak igazak, helytállóak, semmilyen kiegészítésre sem szorulnak, ezért változtatás nélkül szerepeltetem a Szent György védelmében című könyvben már megjelent emlékezéseket. A hivatásos állományú interjúalanyok közül többen már nem a 2005. évi beosztásukban dolgoznak, de ezek megnevezését nem aktualizáltam, mert így hitelesebb. Bízom abban, hogy a róla szóló beszélgetésekből, pontosabban azok részleteiből megismerhetők Forgács László életének és munkásságának jellemzői.

Dóra asszony, Forgács László felesége:

– ... Lacit én sokkal korábban ismertem meg, mint amikor a rendőri hivatást választotta, mert mi már az úttörőtáborban néztük ki egymást magunknak. Persze akkor még nem gondoltunk arra, hogy milyen boldog házasságokat töltünk majd együtt, hiszen gyerekszerelemnek indult. Aztán kitartottunk egymás mellett, és így végigkísérhettem pályafutását, láttam örömeit, gondjait, és ha tudtam segítettem neki. Családi indíttatásból választotta a rendőri hivatást, édesapja közbiztonsági, vagy közlekedési területen

volt parancsnok. Ő nyomozóként kezdett, és beosztott rendőrként mindig a bűnügyi területen dolgozott. Szerette a munkáját, nem kímélte önmagát, ha feladról volt szó. Gyakran volt távol otthonról, de a munkájáról keveset beszélt. Nem akarta hazahozni a gondjait, de ez sokszor nem sikerült, mert ha valami nagyon foglalkoztatta nem tudott lazítani. Emlékszem, első komolyabb ügye egy darabolós gyilkosság volt. Ugye majd elmeséled! – kérleltem, de ő csak fejét ingatta. Hamar rájöttünk, nem szabad kérdezni semmit, mert azt akarta, minél kevesebb rosszat ismerjünk a világból.

Dr. Vasas László r. alezredes, Mezőkövesd rendőrkapitánya:

– Rendőri pályafutásomban meghatározó szerep jutott a fiatal Forgács Lászlónak, amely aztán barátsággá alakult és haláláig tartott. Pályakezdőként, és a későbbiekben is példaértékűnek tekintettem munkáját, viselkedését. Sok segítséget kaptam tőle munkámban, sőt bátran kijelenthetem a rendőri munka alapjait is tőle tanultam meg. Nekem megadatott, hogy első és második parancsnoki beosztásában is vele dolgozhattam, közvetlen tapasztalója voltam szakmai és vezetői fejlődésének, ami persze csak utólag visszagondolva tudatosult bennem, hiszen akkor az ő szavához semmi kétségem nem fért. Bármilyen beosztásban dolgozott kérte, sőt elvárta, hogy gondjainkkal, problémáinkkal keressük meg, és ha tudott segített azok megoldásában. Én természetesen nem tudhatom, hogy milyen szempontok játszottak szerepet első vezetői beosztásába történő kinevezéskor, de azt tudom kollégái örültek a döntésnek, érdemesnek tartották a bizalomra.

Dóra asszony:

– Sátoraljaújhelyen volt főnyomozó, amikor váratlanul behívatta a rendőrkapitányság vezetője, ha jól emlékszem Túrós úr is ott volt, aki akkor a megyei rendőr-főkapitányságot vezette. Felajánlották Lacinak az alakuló sárospataki rendőrkapitányság vezetői beosztását, ami nagyon komoly dolognak számított. Tényleg váratlanul érte, de csak egy éjszakát kapott a gondolkodásra. Ez az eset azon kevesek közé tartozott, amit megbeszélt velem és kikérte a véleményemet. Úgy érezte, szakmailag képes lesz megfelelni, de ez a beosztás, különösen az első időszakban még több távollétet jelentett a családtól, és még több gondot, feszültséget okozott. Én büszke voltam rá, és csak bíztattam vállalja el, majd segítünk neki. Úgy éreztem hálás a támogatásért, de számított is erre, ahogy a későbbiekben mindig is történt. Ekkor nem kellett költözködnünk, mert

új szolgálati helye csak jó tíz, talán tizenöt kilométerre volt lakásunktól. Örültem neki, hogy kollégái szinte napok alatt elfogadták, jól érzete magát ebben a beosztásban. Aztán sokáig nem dolgozott itt, mert Túrós főkapitány úr – aki meg volt elégedve munkájával, és valószínű nehezebb feladatokra is alkalmasnak tartotta – Kazincbarcikára helyezte. Őszintén szólva, Laci ennek nem örült, és a család sem. Aranyos történet, hogy kislányunk még azt is tervezte, megkéri a főkapitány bácsit ne „küldje el” az apukáját olyan messzire. Nem is a több munka, és nem is maga miatt aggódott a férjem, hanem azért, mert itt már költözködni kellett egy teljesen új helyre, új környezetbe. Az első hónapokban csak egyedül ment, aztán természetesen mi is követtük. Körülbelül egy évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy valamennyien otthon érezzük magunkat.

Dr. Túrós András nyugállományú r. altábornagy:

– Az újonnan létrehozandó sárospataki rendőrkapitányság vezetőjét kerestük a sátorlajaujhelyi kapitánnyal. Több idősebb kolléga neve felmerült, de éreztük egyik sem az igazi. Akkor váratlan ötlettel fiatalításra szántuk el magunkat, és mivel Forgács Lászlót korábban már figyelembe ajánlották megkérdeztem főnöke véleményét is. Elismerő választ követően behívtuk Lacit, aki kellő megilletődöttséggel és mit sem sejtve érkezett. Előbb elbeszélgettünk vele, majd rátértünk a lényegre és felajánlottuk neki a kapitányságvezetői beosztást. Enyhén szólva meglepődött, de azonnal látszott rajta, hogy komoly szakmai kihívásnak tekinti. Egy éjszakát kapott az átgondolásra, és másnap reggelre választ kértünk. Igent mondott, és később bebizonyosodott mind a ketten jól döntöttünk. Hamar belejött a kapitányságvezetői teendőkhöz és olyannyira ügyeskedett, hogy képesnek tartottam őt egy nagyobb és problémásabb kapitányság vezetésére is, ezért Kazincbarcikára helyeztem. Nem döntötte fel a virágcserepeimet, ahogy ezt én tettem annak idején Ózdra kerülésem miatt, de nem látszott boldognak. A kihívás azt hiszem tetszett neki, csak az azzal járó költözködéstől, környezetváltozástól idegenkedett. Nem bántam meg ezt a döntésem, és azt gondolom ő sem, mert Kazincbarcikán érett igazi rendőri vezetővé...

Dóra asszony:

– Kazincbarcikán és környékén nagyon sok családi ház, hétvégi ház, telek volt, ahol gyakran fordultak elő bűncselekmények. Megszerveztek egy lovas őröt, amely komoly eredményeket ért el, és Laci erre nagyon büszke volt. Felújították a kapitányság épületét, jól érzete magát, sikereket

értek el munkatársaival. Valószínű emiatt történhetett, hogy 1991-ben főkapitány-helyettesi kinevezést kapott, majd viszonylag rövid idő múlva ő lett a megyei főkapitány. Ez már tényleg nagyon nagy dolog volt, határtalanul büszkék voltunk rá. Én is és a gyerekek is boldogok voltunk, nem csak azért, mert ilyen magas pozíciót ért el, hanem azért is, mert megmaradt olyannak, amilyennek ismertük és szerettük. Ha egyáltalán lehetett, még jobban igyekeztünk segíteni őt munkájában, elsősorban a nyugodt családi háttér megteremtésével. Laci olyan munkamániás volt, hogy főkapitány-helyettes, vagy már főkapitány korában – nem is emlékszem pontosan – operálták a lábát egy sportsérülés miatt, de nem engedte elaltatni magát, mert műtét közben is telefonálgatnia kellett valamilyen fontos ügyben. Persze a sportolást sem hagyta abba, amint rendbejött azt is folytatta. Sok fajta sportot űzött: focizott, kosárlabdázott, teniszezett, úszott és már nem is tudom mi mindent tett. Sőt, még vadászni is eljárt, de csak úgy puska nélkül, mindig valaki „igazi vadászt” kísért el. Szerette a vadászat izgalmát, de azt hiszem nem tudott volna lelőni egy állatot sem. Nagy kedvence volt kutya is, szívesen vitte sétálni...

Dr. Bánfi Ferenc r. dandártábornok, Veszprém megye rendőrfőkapitánya:

– Forgács Laci több olyan dologban mutatott személyes példát, amelynek látszólag nem volt köze a szakmai munkához, és amit nem is tudatosan tett, csak egyszerűen ilyen volt. Példás családi életet élt. A legnagyobb gondok és problémák között is jó férj és jó apa tudott maradni. Boldog volt a családjával, és ami talán ettől is fontosabb, ők is vele. Nem csak szerették, tisztelték is egymást. Aztán itt volt a sport. Nagyon szeretett mozogni, versenyezni és győzni, de mindig csak tiszta eszközökkel. Ő azok közé tartozott, akik nem annak örültek, hogy másokat leszoríthattak a dobogóról, hanem annak, hogy neki sikerült feljutnia. Kedvelte a csapatjátékokat, mindig mindenütt a társakat kereste, de ez nem mindig sikerült neki. Nem akart mindenben a legjobb lenni, és nem akart mindig, mindenáron gólt lőni. Szívesen adott „gólpaszt” a pályán és a munkában egyaránt. A csapat sikerét magáénak érezte. Jellemző rá, hogy országos rendőrfőkapitánként is képes volt hajtóként közreműködni egy-egy vadászon azért, hogy társait, barátait sikerélményhez juttassa.

Dóra asszony:

– Kazincbarcikán nagyon sokat jártunk kirándulni a gyerekekkel. Laci szerette a természetet, az állatokat, virágokat. Amikor megvettük a

telket, nagyon örült és ott tudott igazán pihenni, kikapcsolódni. Szívesen dolgozott a kertben, örült a vendégeknek. Amikor Miskolcon dolgozott már nem költözködtünk, Barcikáról járt be minden nap, nem volt nagy távolság. Gyakran látogattak meg bennünket barátaink, kollégáink. A legemlékezetesebbek a László napok voltak, amelyeket mindig a telken, és csak ott tartottuk. Nem volt otthoni, vagy munkahelyi köszönetés. Jól érezte magát kollégái körében, bár ahogy ez általában lenni szokott képesek voltak a legjobb buli kellős közepén is a munkáról beszélni.

Dr. Ignác István r. dandártábornok, Pest megye rendőrfőkapitánya:

– Nekem úgy adta a sors, hogy kétszer helyettese, és egyszer – az ORFK előző vezetésének felmentését követően – napokban mérhető rövid ideig főnöke is voltam Forgács Lászlónak. Természetesen ez utóbbi formalitás volt és igazán nincs is jelentősége, de a történelmi hűség úgy kívánja, hogy erről is szó essen ebben a krónikában. Szerettem együtt dolgozni vele, mert kiszámítható és következetes vezetőnek ismertem meg. Jól és hamar átlátta a problémák lényegét, majd megtalálta az általa legjobbnak vélt megoldást. Évekig voltam helyettese, állíthatom, hogy bízott bennem, mégsem tudtam megfejtetni egy titkot, amelyen pedig sokat gondolkodtunk. Nem hiszem, hogy a véletlenek ezerszálú találkozásán múlhatott csak az, hogy az általa kiválasztott vezetők közül oly sokan kerültek nagyon magas beosztásokba, és váltak a rendőrség felső vezetésének tagjaivá. Forgács László munkatársai közül két alkalommal neveztek ki ORFK Bűnügyi főigazgatót és őt, vagy hat alkalommal valamelyik megyébe megyei rendőrfőkapitányt. Páratlan sorozat, és sajnálom, hogy már nem tudhatjuk meg hogyan csinálta!

Dóra asszony:

– Ha valaki, hát én biztosan tudom, hogy Laci nem jelentkezett országos rendőrfőkapitánynak. Nagyon jól érezte magát Borsod megyében és nem is gondolt arra, hogy eljöjjön onnan már csak miattunk sem. Persze örült a felkérésnek, büszke is volt rá, hiszen ilyen szép karrierről nem is álmodhatott. Voltak tervei és elképzelései, de nem volt elég ideje ahhoz, hogy ezeket megvalósítsa. Sajnos igazán munkatársait sem ismerhette meg oly mértékben, ahogy azt ő szeretne volna. Nem volt bizalmatlan, de sokszor éreztem úgy sok az egy embernek, amit magára vállalt.

Új munkatársai közül legjobban talán Ignác Pistát és Orbán Pétert ismerte a korábbi munkakapcsolataik miatt. Néhány hétig Berta Laci is vele volt, aki aztán hazajött megyei főkapitánynak.

Dr. Orbán Péter r. altábornagy, Vas megye rendőrfőkapitánya:

– Én vele voltam a legközvetlenebb viszonyban országos főkapitányaim közül. Együtt jártunk vezetőképző tanfolyamra, ahol összebarátkoztunk, összedolgoztunk. Együtt voltunk megyei rendőrfőkapitányok, hol támogattuk egymást, hol vitatkoztunk a különböző szakmai fórumokon, de mindig megtaláltuk a közös hangot. Ha csak ketten voltunk irodájában, akkor a nem igazán szolgálati szabályzat szerinti „Jelentkezem Lacikám!” vagy az „Ezt csukott szemmel is aláírhatod!” formulákat is megengedhettem magamnak. Nagyon furcsa érzés volt váltani őt az országos főkapitányi székben.

Dóra asszony:

– Bizony azon az estén sem aludtunk sokat, amikor az országos rendőrfőkapitányi beosztás elvállalására kérték fel. Több váratlan dolog történt életében, de erre aztán tényleg nem számíthatott... sok évet éltem mellette, ismertem szinte minden rezdülését, és mégis volt két olyan alkalom, amikor nem tudtam pontosan, mi játszódik le benne. Az egyik országos rendőrfőkapitányi felkérésekor, másik felmentésekor történt. Nagy tervekkel és elképzelésekkel kezdte meg a munkát, azt hiszem nagyon számított a régi kollégák segítségére, támogatására, hiszen kinevezésére nem mindennapi körülmények között került sor.

Dr. Berta László r. dandártábornok, az ORFK bűnügyi főigazgatója:

– ... nem mondta meg hová megy, nem mondta meg mikor jön, csak azt kérte várjam meg. Szokatlan eljárás volt, úgy emlékszem sem előtte, sem utána nem tett ilyet. Büszke vagyok arra, hogy bizalmába fogadott, számított rám, de azon a napon nagyon titokzatos volt. Amikor jóval munkaidő után megérkezett, azonnal láttam rajta, valami rendkívüli dolog történt. Feszültnek, izgatottnak és mégis boldognak, pontosabban elégedettnak látszott. Köszönés után azonnal megkérdezte tőlem, elmegyek-e vele Pestre. Mivel nem tudtam miről van szó, önkéntelenül is az órára néztem és fegyelmezett katonához méltóan, csak azt kérdeztem hány órára érünk vissza. Ekkor elmosolyodott és láttam megkönnyebbülését, amiért végre valakinek elmond-

hatta, hogy nem órákról és napokról van szó, hanem felkérték országos rendőrfőkapitánynak...

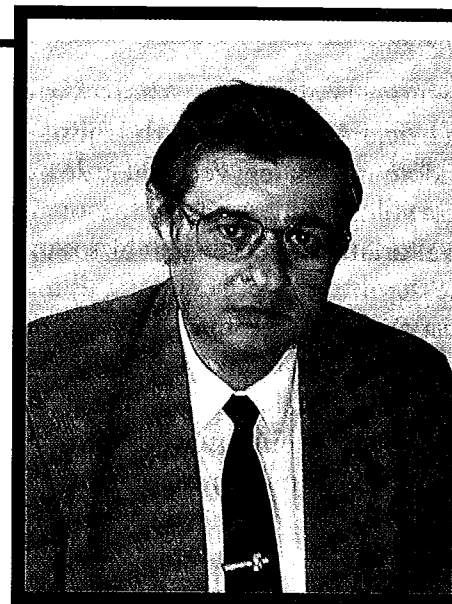
Több hétig dolgoztam mellette az ORFK Somlói úti épületében, mert ezt kérte tőlem. Aztán úgy látta, hasznosabb, ha én mégis visszatérek Borsod megyébe, hiszen nagyon jól felkészült ORFK-s kollégák segítették munkáját. Az ő döntése volt, mégis néha azt gondolom olyan, mintha cserbenhagytam volna, mert azt követően többször – bár sosem mondott ilyet – éreztettem velem, hogy egyedül maradt.

Dóra asszony:

– ... amikor már dél volt és még mindig nem telefonált, nagyon rossz érzésem támadt. Szinte soha nem tett ilyet. Nálunk az volt a szokás, mindig tudattuk a másikkal hol vagyunk, vagy legalább azt, hogy körülbelül mikorra vagyunk várhatók. Ha csak egy mód volt rá, nem hagytuk aggódni, idegeskedni a másikat. Tudtam, semmilyen halaszthatatlan fontos dolga nem akadhatott! Csak valami baj lehet! Nem szép ilyet mondanom de abban reménykedtem, nem őt érte baj, csak valaki mást, akinek segíteni kell. Aztán megérkezett a mindmáig feldolgozhatatlan és elfogadhatatlan hír: meghalt! Álmában érte a halál a telken, melyet annyira szeretett! Olyan sokszor végiggondoltam már az előző nap akkor békésnek és nyugodtnak tűnő eseményeit. Talán mégis megéreztem valamit a közelgő tragédiából és azért akart egyedül maradni, mert minden belső küzdelmét egyedül kellett megvívnia!

Dr. Gál László

BÉKÉS MEGYE

Dr. Gál László nyugállományú rendőr dandártábornok Békés megye rendőr-főkapitányi tisztét nyerte el 1991-ben. Hivatalban lévő főkapitánként pályázott és másodszor is bizalmat kapott. Sajnos Laci már nincs köztünk, fiatalon távozott, nagy úrt hagyva maga után. Szakmáját értő és szerető, köztiszteltetben álló, jó humorú, víg kedélyű kollégaként ismertem meg. Örökre emlékezetes marad számtalan szakmai sikere mellett, az a fergeteges műsor, amit egy Hollandiába tartó autóbuszos tanulmányúton produkáltak – az ugyancsak e kötetben szereplő – Bély Lászlóval. Emlékét családjával beszélgetve idéztük fel 2009 augusztusában békés-csabai családi házukban.

– Kedves Ágnes! Köszönöm, hogy lehetőséget biztosítottatok erre a találkozásra. Szeretném, ha Laci életéről, munkájáról beszélgetnénk, és bemutatnánk őt úgy, ahogy a családja látta. Én 1992-ben találkoztam vele először, amikor már a Békés megyei Rendőr-főkapitányság vezetői beosztását töltötte be, ezredesi rendfokozatot viselt. Őrnagyként megtiszteltetésnek tekintettem közvetlenségét, és tiszteletreméltónak szakértelmét. Kapcsolatom vele is a korrektségen és a kölcsönös segítőkészségen alapult, de sajnos nem volt alkalmam megismerni pályafutásának korábbi időszakát. Örömmel venném, ha ezt most pótolhatnánk! Az interjúk alkalmával szívesen kérdezem volt kollégáimat gyermekkorukról, a rendőri hivatás választásának okáról. Meglepetésemre többen vallják be, hogy gyermek- és ifjúkorukban egyáltalán nem erre a pályára készültek. Tudomásod szerint Lacinál mikor alakult ki ez az elképzelés?

– Laci gyermek- és kamaszkorát csak elbeszélésekből ismerem, hiszen amikor találkoztunk ő már a rendőrségen dolgozott. Mindig is érez-

hetett valamilyen vonzódást a fegyveres szolgálat iránt, ezért a középiskola befejezésekor a Kossuth Lajos Katonai Főiskolát választotta. Azt nem tudom melyik fegyvernemet, de az biztos, hogy akkor katonatiszt szeretett volna lenni. A főiskola azonban csalódást okozott neki, és egy csapatgyakorlatot követően már biztosan tudta nem ez az, amit igazán szeretne. Leszerelt, hazatért Gyulára, és a vízügynél helyezkedett el, ahol egyik testvére is dolgozott. Nem találhatta helyét a civil világban, és a katonaság helyett egyre inkább foglalkoztatta a rendőri hivatás. Azt gondolom a kettő közötti alapvető különbséget a napi kihívásban látta, amely sokkal élesebben jelentkezett a rendőri szolgálatban. Balázs Károly orosházi rendőrkapitány, akivel emlékezetem szerint valamilyen rokonságban is volt, 1971-ben bűnügyi technikus beosztást ajánlott részére. Igaz, hogy akkor szinte semmit sem tudott erről a szakmáról, de nagyon érdekelt és örömmel ragadta meg a lehetőséget. Kitöltötte a próbaidőt, sikeres vizsgát tett és maradt a rendőrségnél. Sokat tanult az idősebb kollégáktól, állandóan a szakkönyveket, és a szakirodalmat bújta, gyakorolta a helyszínelés mesterségét, szeretett volna minél hamarabb jó rendőr lenni. Tettszett neki a munka, a kollektíva. Hamar befogadták munkatársai, különösen Mór Baranyai Gabi, aki a szárnyai alá vette, és megismertette őt a várossal, bevezette a város életébe. Laci gyakran vett részt különböző rendezvényeken, bűnmegelőzéssel foglalkozó programokon. Ennek köszönhetjük találkozásunkat és megismerkedésünket is, amelyet hamarosan házasság követett. Ettől kezdve már közvetlenül láttam pályafutásának alakulását, örömeit és csalódásait, pedig mindig igyekezett megóvni bennünket a szakmai ártalmaktól. Egy családon belül persze ezt nem lehet teljességgel megoldani, különösen akkor, ha olyan mély és bensőséges a kapcsolat, mint amilyen a miénk volt. Hamar megkezdtem a rendőrfeladatok bonyolult életét, hiszen házasságkötésünk idején Laci már a Rendőrtisztviselői Főiskola nappali tagozatára járt, ami bentlakást jelentett. Hétfőgeken találkoztunk, és ha éppen nem vizsgaidőszak volt, egymásra is jutott időnk. Nagy szeretet és bizalom kell az ilyen helyzetekben, de mi kiálltuk a próbát. Nem töltöttük távol egymástól mind a három évet, mivel harmadikos korában én is felköltöztem Budapestre. Ekkor már megszületett Zsolti. Albérletben laktunk, küzdöttünk, de boldogok voltunk.

– *A diploma megszerzése kétszeres örömet jelenthetett neked!*

– Valóban nagyon vártam már a főiskola befejezését, talán jobban mint Laci. Büszke voltam az eredményeire, és azt gondoltam végre hazaköltözhettek. Ez nem igazán sikerült, mert Szarvasra kapott kinevezést a

bűnügyi osztályvezetői beosztásba. Fiatal hadnagynak ez nagyon megtisztelő pozíciót jelentett, valamennyien örültünk neki, csak hát Szarvas az nem Orosháza! Új helyzet, új környezet, amelyhez alkalmazkodni kellett mindannyiunknak. Egy év után oldódott meg lakáshelyzetünk, addig ideiglenesen a bíróság épületében laktunk. Közben megszületett középső fiunk, Tamás, így már négyen költöztünk. 1978-ig éltünk Szarvason, és szívesen emlékszem vissza arra az időszakra. Lacit hamar elfogadták főnökei és beosztottai egyaránt. Elégedettek voltak vele, és ő is a saját helyzetével. Szerette a munkáját, jól érezte magát ebben a beosztásban. Sokat dolgozott, sok tapasztalatot, barátot és ismerőst szerzett...

– *Azért ez nem lehetett ennyire idillikus! Ebben az időben én is vidéken dolgoztam, és tudom, hogy a bűnügyi kollégákat gyakran ugrasztották munkaidőn túl is. Ez nálatok sem lehetett másként!*

– Persze hogy nem, de már annyira távol vannak az éjszakai telefonok, a hajnali riasztások, a hétfégi ügyeletek, az elmaradt magánprogramok és szabadságok emlékei, mintha nem is velünk történtek volna. Pedig tudom, hogy igen, néha még álmodom róluk. A legemlékezetesebb ügy a szarvasi szatír néven elhíresült eset volt, amikor tényleg napokig alig láttuk a férjemet, csak enni, fürödni és ruhát váltani jött haza, aztán már ment is vissza. Az a bűnöző hosszú időn át tartotta rettegésben a várost, sokszor kicsúszott a rendőrök keze közül, amíg végre sikerült elfogni. Soha nem tettem szemrehányást, ha munkája elszólitotta, segítettem ahol tudtam. Tudomásul vettem, hogy ez a hivatása, ami nem nyolcórás elfoglaltsággal jár. Akkor eszükbe sem jutott a túlmunkáért ellentételezését kérni, csak az eredményesség érdekelt mindenkit. Olyan eset is előfordult, hogy moziban ültünk, amikor előadás közben a hangosbemondón riasztották Lacit. Azonnal mennie kellett! Nem volt ez másként Gyulán sem, ugyanis 1978-ban felajánlották Lacinak a gyulai rendőrkapitányság bűnügyi osztályvezetői beosztását, aminek nagyon örült. Nem csak azért, mert újszerű feladatok is ígértek, hanem azért is, mert legalább ő hazakerülhetett. Szülei, testvérei, rokonai Gyulán éltek, a városban sokan ismerték és tisztelték a Gál családot. Az indulás nem sok jót ígért. Nem tudtak lakást adni, ezért a rendőrség épületében a „fogdafolyosóval” szemben kaptunk átmeneti férőhelyet. Bútorainkat egy körzeti megbízotti iroda üres helyiségében tároltuk, amit egyszer feltörték, és komoly károkat okoztak. Ez a kellemetlen eset végre meggyorsította a probléma rendezését. Laci mindezek ellenére nagy erővel és kedvvel fogott hozzá a munkához, mindenképpen bizonyítani akarta előljáróinak, munkatársainak és

szülővárosának is, hogy méltó a bizalomra. Munkatársai örültek érkezésének, hiszen jól ismerték. Mindig „Gállaci” tudott maradni, amit nagyra értékelt az emberek. Ahogy erre az előbb is utaltam, itt sem láttuk többet, mint Szarvason. Szerencsére ekkor már én is a rendőrségen, az igazgatásrendszeren dolgoztam, olykor-olykor legalább bent is „összefutottunk”. A kapitányságot Laci gyerekkori ismerőse vezette, ő biztatta a jogi egyetem elvégzésére, mert látta annak szükségességét és értékét. Egyetem évei alatt – de ez már átnyúlik a második orosházi időszakra – valóban rendkívül leterhelt volt. Én is, a gyerekek is igyekeztünk mindenben segíteni. Amikor végzett, akkor diplomája felét nekünk ajánlotta, mert nagyra értékelte a „háttértámogatást”.

– *Orosházát említetted! Ezek szerint igaz a régi krimik tanulsága, miszerint a „tettes” mindig visszatér a tett színhelyére?*

– A lakáskérdés rendezése után úgy tűnt hosszú távú megoldást találtunk, de nem így történt. Három évet töltöttünk Gyulán, amikor a főkapitány felajánlotta férjemnek az orosházi rendőrkapitányi beosztást. Komoly előrelépést és nagy kihívást jelentett ez a lehetőség, aminek elfogadásán nem sokat gondolkodott. Büszke voltam rá, és örültem annak, hogy végre én is hazaköltözhetek szülővárosomba. Néhány barátunk tréfából már „meggyanúsított” természetfeletti képességekkel a dolog ilyenformán történő alakulása miatt. Sajnos ez sohasem volt igaz, pedig később különösen jól jött volna. Orosházán mégis csoda történt, mert azonnal lakást kaptunk, és rögtön költözhattünk. Laci lényegében azonnal megkezdte a munkát. Abban a szerencsés helyzetben volt, hogy ott is mindenki ismerte, és tényleg kedvelte. Szakértelmét senki nem vitatta, vezetői stílusát, módszereit elfogadták, személyiségét, humorát kedvelték. Kiegyensúlyozottnak láttam, pedig a munka, a család, a tanulás szinte semmi szabadidőt nem engedélyezett. Különösen megerőltetőek voltak a vizsgaidőszakok, amikor kapitány ide, kapitány oda bizony – ahogy mondani szokták – dühöngött a majré a vizsganapokon. Egyszer kitalálta, hogy igazán elvihetném őt és a barátját Szegedre vizsgázni, akkor legalább vezetniük nem kellene, és a sikeres vizsgát megünnepelhetnék. Ez az út annyira jól sikerült, hogy ezután kabalából mindig mennem kellett. Szívesen megtettem, nagyon aranyosak voltak. Még akkor is ragaszkodtak hozzám, amikor már nem vezethettem, mert Csabit vártam igen nagy pocakkal. Idegesen váraкоztam rájuk a folyosón. Egyszer csak kinyílt az egyik ajtó és a vizsgáztató tanár érzékelhető empátiával nézett rám, majd jóindulattalról biztosítva vizsgázni hívott. Ha kicsit bátrabb vagyok, talán még

egy jó érdemjegyet is szerezhettem volna a fiúknak. Azután hamarosan kiderült nem volt szükség a segítségemre, sikeresen megoldották a feladatot. Csabi fiamat is megérinthette az egyetem szellemisége, mert két nap múlva már kíváncsi lett a világra és megszületett.

– *Orbán Péter tábornok úr azt mesélte nekem, hogy a gyerekei nem tudják, hová valónak vallják magukat, mert olyan sokat költözködtek. Ez veletek sem volt másként! Kíváncsi lennék Zsolti véleményére, hogy ő hogyan élte meg a sok költözködést és hogyan látta édesapja munkáját?*

– Szarvason ebből még semmi nem tudatosult bennem, kisgyerekként éltem át az eseményeket. Apuról nem gondoltam azt – bár ő maga sokszor tréfálkozott ezzel – hogy egy „bácsi” aki nálunk szokott aludni. Természetesnek tekinthettem, hogy a papa keveset van velem, és így elfogadtam ezt a helyzetet, mély problémákat nem hagyott bennem. Gyulán már nyilvánvalóvá vált, hogy édesapám rendőr, más mint a többi gyerek apukája. Ez tetszett, esetenként kifejezetten élveztem az ebből adódó szituációkat. Nekem sokkal kellemesebb emlék az, hogy a fogda mellett lakunk, hiszen naponta láthattam a rendőrségi motorokat, autókat, felülhettem rájuk, játszhattam bennük. Egy óvodás gyereknek ez óriási élményt jelentett. Büszke voltam apura, amikor egyenruhában láttam egy-egy rendezvényen szerepelni. Az Orosházára költözésről sincsenek rossz emlékeim. Azt hiszem nem okozott különösebb problémát. Elsős voltam, és abban a korban azért még nem születnek komoly szerelmek és barátságok. A szüleim és testvérem velem volt, ettől többet nem kívántam. Az általános iskolát Orosházán fejeztem be. Ezt követően költöztünk csak Békéscsabára, mivel apu fél évig mindennap ingázott, elsősorban miattam. Ő akkor már a főkapitányságon dolgozott, de nem akarta az év közbeni iskolaváltást. Ennek azért örültem, nem lett volna jó az utolsó évben eljönni. Nekem szép emlékeim vannak gyerekkoromról, különösen attól kezdve, hogy édesapám befejezte az egyetemet, és kapitányságvezetőként jobban rendelkezhetett idejével. Sokat kirándultunk, látogattuk a rokonokat, szívesen voltunk családi körben. A nyári szabadságokhoz emlékezetes élmények kötődnek. Általában szüleim barátaival és azok gyerekeivel utaztunk el valahova. Nagyszerű programok voltak, apu mindig gondoskodott a jó hangulatról. Kellemes emlékeink maradtak a bulgáriai és csehszlovákiai nyaralásokról. Kicsit irigykedtünk azon barátainkra, akik világot láthattak, Ausztriába, Olaszországba utazhattak, de tudomásul vettük: nekünk ennyit lehet. Eszünkbe sem jutott ezért aput hibáztatni. Próbálkozott a számítógépes játékokkal, de ez kevésbé kötötte le. A vadászat volt az egyetlen

olyan kedves időtöltése, amelyet egyikünkre sem tudott átörököteni. Egyszer-egyszer elmentünk vele, izgultunk az eredményes vadászatért, de nem éreztünk benne azt az örömet, amit számára jelentett. Sokáig bízott abban, hogy majd talán Csabi „rákap” erre a sportra, de nem így történt, hiszen fiatalabb öcsém inkább a zongorát választotta.

– Ági! Kérlek, térjünk vissza Laci pályafutásához. Zsolti már utalt rá, hogy egyszer csak Békéscsabán találtátok magatokat. Mikor és miért került sor az újabb költözésre?

– Az orosházi évek 1988-ig tartottak. Ekkor megint történt valami, amire nem számítottunk. Mihalik ezredes, az akkori Békés megyei főkapitány felajánlotta Lacinak a főkapitány-helyettesi beosztást, azaz a megye rendőri tevékenységének szakirányítását, szervezését, felügyeletét. Tényleg nem tudom, hogy titkon számított-e erre a lehetőségre, de engem teljesen váratlanul ért. Az egyik szemem sírt, a másik nevetett a hír hallatára. Éreztem, hogy a döntés nem az én választásomon, de talán nem is az övének múlik. Egy ilyen beosztás visszautasítása szinte lehetetlen volt abban az időben, de egy sikeres rendőrkapitánynak egyébként sem lett volna semmi oka erre. A férjem is megtiszteltetésnek és újabb kihívásnak tekintette a felkérést. Mai divatos szóval élve, a logisztika persze nekem jutott, hiszen az újabb költözködés előkészítése, a gyerek iskolába íratása, a család egyben tartása nem kis feladatot jelentett. Ez utóbbit azért hangsúlyozom, mert – ahogy Zsolti is említette – fél évig Orosházáról járt Békéscsabára általában vonattal, vagy busszal. A gépkocsihasználatot a nyolcvanas években másként szabályozták, mint az azt követő időszakban, ritkán tudott szolgálati autóval hazajönni. Ebből kitalálhatod, hogy megint csak kevesebbet láttuk a családfőt. A békéscsabai lakásmegoldás sem volt egyszerű feladat, majdnem egy évig tartott, amíg megfelelő körülmények közé költözhattünk. A gyerekeket már jobban megviselte a környezetváltás, nagyobb türelemre és megértésre volt szükség velük szemben. Döntő érvként hangoztattuk, hogy innen aztán már tényleg nem megyünk tovább. Az élet a későbbiekben rácsfolt feltételezésünkre, de erről az igazán eseménydús 1989-ben még semmit sem tudhattunk.

– 1989-es év Laci szakmai pályafutásában is jelentős állomás, hiszen ekkor kapta meg első főkapitányi kinevezését, még a rendszerváltás előtt a Németh-kormánytól. Hogyan emlékszel vissza az első kinevezésre? Túrós úr szerint csak akkor vállalta a főkapitányi beosztást, amikor egyértelművé vált, hogy elődje semmiképpen sem marad, és vagy ő lesz, vagy más rendőri szervtől, valószínű Budapestről neveznek ki valakit.

– Mihalik ezredes tudomásom szerint az országos vezetés közös megegyezés alapján mentette fel. Az azt megelőző hónapokban gyakorlatilag már Laci, mint főkapitány-helyettes irányította a szervezetet, távozni készülő főnöke nem hozott érdemi döntéseket. Nekem a férjem nem beszélt arról, hogy kik jöhettek számításba a főkapitányi beosztás betöltésére. Az biztos, hogy nála nem a pozíció, hanem a feladat határozta meg döntését. Ha azt hasznosnak és jónak ítélte meg elfogadta a kapott ajánlatokat. Elképzelhetőnek tartom azt a szituációt, amit Túrós úr mesélt, bizonyára nem szeretne volna Laci, hogy megakadjanak, vagy megváltozzanak az általa is támogatott folyamatok. A várható változások közelsége miatt óvatosabb lehetett, de bizonyára úgy ítélte meg, hogy szakmai tevékenysége miatt egyik beosztásában sem érheti támadás. Mi örültünk kinevezésének és büszkék voltunk rá. Igyekeztem, igyekeztünk segíteni munkájában, megfelelő háttérrel biztosítva részére. Úgy érzem ez sikerült. Gondjai persze ezzel nem csökkentek. Emlékezetem szerint jó kapcsolatban volt az Országos Rendőr-főkapitányság és a minisztérium illetékes vezetőivel. Ezzel együtt, vagy ennek ellenére, már nem is tudom hogyan fogalmazzam meg, változott az életünk, és már soha sem lett olyan, mint amikor rendőrkapitányságon dolgozott. Az ország is nagyot változott ezekben az években, amihez csak kevesen tudtak jól, vagy ügyesen alkalmazkodni. A korábbi tapasztalatok és tudás már nem adtak csallhatatlan iránytűt a változások kezeléséhez. Lacit is sokszor nyomasztotta, hogy óriási lépéselőnyre tettek szert mindazok, akik a törvényesség határát átlépve cselekedtek. Kollégáival együtt keresték a legjobb megoldásokat, értek is el jelentős sikereket, de úgy éreztem, nem tud megbékelni azzal, hogy a rendelkezésére álló lehetőségek nem elegendőek a saját magától elvárt teljesítményhez.

– A rendszerváltás előestéjét és magát a rendszerváltást Laci főkapitány-helyettesként, majd főkapitányként élte meg. Mennyiben változtatták meg az események?

– A munkáját, a szakmáját igyekezett a lehetőségek szerint távol tartani tőlünk. Ezért nem volna helyénvaló, ha arról beszélnék, hogy ez szakmai munkájában milyen változásokat okozott, mert nem tudnám pontosan bemutatni azt a helyzetet és időszakot. Sokszor, például a romániai forradalom, vagy a taxisblokádnak időszakában, szinte napokig nem is találkoztunk. Mindketten nagyon elfoglaltak voltunk, mivel a romániai események időszakában a Külföldiek Befogadó Állomáson, később amikor Laci főkapitány lett a városi rendőrkapitányságon dolgoztam. Rengeteg

munkát adtak az események. Ha kérdésedben a dolgok politikai hátterére gondolsz, hogy támadták-e, vagy megpróbálták-e befolyásolni döntéseiben, akkor arra nem tudnék határozott nemmel válaszolni. Előfordult, különösen a parlamenti választásokat megelőző időszakban, hogy a politikai pártok igyekeztek kiterjeszteni befolyásukat a rendőrség irányába. A várható választási győzelem reményében különböző igényeket, követeléseket fogalmaztak meg, amelyek egy része távol állt a szakmai ésszerűségtől. Az ő személyét ugyan nem érték komolyabb támadások, de az állomány és a lakosság körében különböző pletykák keringtek a várható személyi változásokról, a rendőrség és a rendőri vezetők jövőjéről. Laci szeretett rendőr lenni, felelősséget érzett a szervezetért. Többször megfogalmazta: marad, ha szükség van rá, és ha az elvárások összhangban vannak értékrendjével, de nem esik kétségbe akkor sem, ha távoznia kell. Az állomány széthullását mindenképpen meg kívánta akadályozni. Ezért sokat tárgyalt a helyi politikai erőkkal, és vezetőtársaival. Ebben az időszakban már jobban „bezárkózott”, pedig korábban sem beszélt sokat munkájáról. A helyi politikai és szakmai szervek szándékával az első perctől tisztában volt, a bizonytalanságot inkább a minisztériumi vezetők akaratának ismeretlensége okozta. A pályázat megnyerését követő másodszori kinevezése utáni hónapokban aztán látszólag megnyugodtak a kedélyek, ismét „csak” a munkával foglalkozott, azonban ez sajnos nem tartott sokáig. Szinte minden nap újra és újra bizonyítani kellett valakinek alkalmasságát. Ezt nehezen viselete. A régi könnyed, felszabadult Gál Lacit egyre ritkábban láttam benne.

– *Csabi! Te hogyan emlékszel erre az időszakra?*

– Az 1989–90-es évek fontosabb eseményeiről már vannak halvány emlékeim, de akkor, kisgyermekként azoknak nem tulajdonítottam akkora jelentőséget, mint amit valójában okoztak. Az feltűnt és megmaradt bennünk, hogy azelőtt sohasem láttuk aput annyira idegesnek és feszültnek, mint a romániai forradalom, vagy a taxisblokádn idején. Tényleg csak fürödni és ruhát váltani jött haza. Többször emlegettük a családban azt az esetet, amikor a romániai események kapcsán felröppent egy hír, miszerint tíz holttestet találtak és rejtegetnek a megyében. Erről a szenzációt remélő újságírók több esetben kérdezték aput, és emlékszem mindenkinek nagyon tetszett, ahogy egy rádióműsorban reagált a kérdésre. Szerkesztő úr – mondta – egy ilyen kis megyében egyetlen holttestet se lehet rejtegetni, nemhogy tízet. Életkoromból adódóan kevésbé foglalkoztattak még ezek az események, én csak aput akartam visszakap-

ni mielőbb. Szívesen voltunk együtt, az ő kedvéért még a korábban emlegetett vadászattal is megpróbálkoztam. A puska durranása azonban annyira zavart, hogy lövés előtt mind a két fületem befogtam, talán még a szemem is behunytam. Ezt látva aztán apu véglegesen letett arról, hogy szenvedélyét átörökítse.

– *A Békés megyei főkapitányi beosztás 1998-ig tartott, azután Laci Budapestre került. Erre az előre nem látható eseményre utaltatok korábban. A budapesti munka lehetősége azonban nem ekkor merült fel először! Ágnes, hogyan emlékszel ezekre az esetekre?*

– A '90-es évek közepén már egyértelmű volt számomra, hogy Lacinak a megyei rendőrség vezetése mellett egyre nehezebb feladatot jelent a személye elleni támadások kivédése. Tudomására jutott, hogy néhányan kikezdték személyét, és nem értette ennek okát. Magában kereste a hibát. Valószínű indokolatlanul vívódott önmagával, mert munkáját elismerték. Tábornok lett, és 1996-ban valóban még a budapesti főkapitányi beosztást is felkínálták részére. Kuncze Gábor belügyminiszter a felmentett budapesti rendőrfőkapitány utódját kereste, és a jelöltek között Lacit is megszólította, aki rá nem jellemző módon egy-két nap gondolkodási időt kért. Hosszasan vívódott, végül nemet mondott. Ebben bizonyára szerepet játszottak Pintér Sándor és Bodrácska János felmentésének körülményei is, de azért sem vállalta, mert minden nehézség ellenére bizakodva ítélte meg az itthoni helyzetet. Úgy érezte nem hagyhatja itt azokat, akik bíznak benne és számítanak rá. Sajnos csak utólag derült ki, nem jól ítélte meg az embereket és olyanok is szembefordultak vele, akiknek támogatására feltétlenül számított! Sokszor gondolkodtam már azon, vajon mi lett volna, ha akkor elmegy. Talán másként alakul sorsa, egészségi helyzete, de ezen már nem tudunk változtatni...

– *Látjátok milyen furcsa ez a világ. Mindenki a magyar rendőrség egyik legsikeresebb időszakának ítéli a '90-es évek első felét, közepét, és az egyik legeredményesebb főkapitány családja úgy látja, ők bizony nem akkor voltak a legboldogabbak. Ez nekem eszembe sem jutott, hiszen ezekben az években én Laciban közismerten jó humorú, nagy mókamester hírében álló kollégát ismerhettem, aki kedveli a tréfákat, a jó társaságot. A főkapitányok közül kikkel tartott szorosabb kapcsolatot?*

– A leggyakoribb találkozások, és a legjobb barátság Salgó Laciékhoz, és Hajzer Laciékhoz kötődtek, de nagyon jó viszonyban voltunk Fazekas Attiláékkal és Berta Attiláékkal is. A három Laci gyakran szervezett közös családi programot, ahol valamennyien nagyon jól éreztük magunkat.

Szerette a finom ételeket, a jó hangulatot, amelynek érdekében valóban maga is sokat tett. Ezek a családi találkozások sem nélkülözhatték a szakmát. Képesek voltak néhány üveg sör társaságában is a munkáról beszélni, egymás bevált módszereit átvenni, vagy közösen kitalálni valami újat. Mi asszonyok „beletörődve” mosolyogtunk ezen, de büszkék voltunk rájuk, és örültünk, hogy azért végre lazítanak is egy kicsit.

– *Lassan elérkeztünk 1998-hoz, amikor a belügyminisztérium titkárságvezetőjeként dolgoztam, és „egyszer csak” megjelent a minisztériumban Gál Laci. Nekem tényleg meglepetést okozott, mert nem tudtam az előzményekről.*

– A korábbiakban már említettem, hogy emlékezetem szerint 1996 végén kezdődtek meg azok a támadások személye ellen, amelyeket alaptalannak és méltatlannak ítélt. Nem sokat beszélt ezekről otthon, de lehetetlen volt nem észrevenni kedélyállapotának romlását. Körülbelül másfél év után döntött úgy, hogy – mivel megvannak a feltételek –, nyugállományba vonul, és majd a civil életben még folytat valamilyen tevékenységet. Nem látta értelmét a háborúzásnak, nem akart újabb csalódásokat. Még nem hozta meg végleges döntését, amikor váratlan ajánlatot kapott Pintér Sándortól, aki már a belügyminiszteri tiszteet töltötte be. A minisztérium ellenőrzési szolgálatának megszervezését és vezetését várta tőle, amit rövid gondolkodás után elfogadott. Megint csak azt mondhatom, nem voltam maradéktalanul boldog, jobban örültem volna, ha a civil világban keres helyet magának. Tudtam, hogy újra bizonyítani akar, de már féltettem az újabb csalódásoktól. Féltettem a családot is, hiszen ez újabb költözködéssel, vagy különéléssel jár. Már nyugalomra vágytam, békés, együtt töltött napokra, de ezt igyekeztem nem éreztetni vele. Ha előre látom az eseményeket, egészen biztosan lebeszélem szándékáról, és tudom: sikerült volna. Sajnos nem tettem meg, de honnan láthattam volna évekre előre? Laci nyugállományba vonult, majd egy hónap múlva köztisztviselőként már a Belügyminisztériumban dolgozott. Tudomásom szerint a nulláról indulva alakította ki az ellenőrzési szolgálatot, nagyon sokat dolgozott abban az időben. Annyira bizonytalan volt minden, nem lehetett tudni meddig tart az az állapot, ezért én nem is költöztem Budapestre. Itthon maradtam, és újra hétvégeken találkoztunk, ahogy valamikor régen főiskolás korában történt. Csabi iskolai tanulmányai miatt ez mindenképpen ésszerű döntés volt, és igazából én sem vágyakoztam Budapestre. Középső fiunk Tamás lakott vele hosszabb ideig az újpesti szolgálati lakásban, de aztán mégis egyedül maradt. Érzelmileg nem szakadtunk el egymástól, a család is összetartott, de érthető okokból nem ez volt

a legboldogabb időszakunknak. Lelkesedését, tenni akarását látva kicsit megnyugodtam, és már magam is elhittem, hogy jót tett neki a változás és az új feladat, az, hogy kiszakadt egy számára már csalódást okozó környezetből. Sajnos ez nem tartott sokáig. Minisztériumban végzett munkája miatt ugyan sohasem támadták, még Lamperth Mónika miniszter asszony is számított rá, de korábbi ellenfelei, talán ellenségei – már a kormányzati ciklus első felében inkorrekt sajtótámadást indítottak ellene, amely sokáig tartott és lassan felőrölte erejét, egészségét. Erről nem szeretnék többet beszélni, mert minden bizonnyal nem tudnék objektíven véleményt mondani a történetekről és az abban érintett személyekről. Elsősorban Laci belső gyöttrődésének tulajdonítom, hogy 2002 nyarára már egyértelművé vált súlyos betegsége, amely egyre erősebben támadta. Emiatt jött el a minisztériumból 2003-ban. Érezte, már nem tud olyan mennyiségű és minőségű munkát végezni, mint amilyet elvárt önmagától. Komoly műtéten esett át, amely átmeneti javulást eredményezett. Újra munkába állt és több mint egy évig dolgozott még Pintér úr mellett a civil világban. Azután sajnos rohamosan romlott egészségi állapota, sokat volt kórházban és már nem tudtunk rajta segíteni...

– *Nyugdíjas rendőrként szívesen emlékezett-e az aktív évekre, vagy inkább igyekezett elfelejteni azokat?*

– Mindig büszke volt hivatására és mindarra amit rendőrként, rendőri vezetőként tett. Szívesen nosztalgizott a régi barátokkal, kollégákkal. Esetenként bejárt a rendőrségre. Utódaival, ha nem is baráti, de normális emberi kapcsolatot alakított ki. Meggyőződése, hogy szerették őt az emberek, kevesekkel szakadt meg a régi kapcsolata. Én is több volt kollégával ápolom a barátságot még ma is.

– *Az eddigiekből kiderült, hogy nem csak a vadászatot, de a rendőri hivatást sem örökölték a fiúk. Érdekelne, mi van veletek, hogyan éltek mostanában. Zsolti?*

– Valóban egyikünk sem választotta apu hivatását. Sohasem akart rá- vagy lebeszélni bennünket, hagyta, hogy önállóan döntsünk. Békéscsabán jártam gimnáziumba, és már a középiskola elejétől a biológia, az egészségügyi pálya érdekelt. Középiskola után Szegedre, az orvosi egyetemre jártam, ahol fogorvosi diplomát szereztem. A végzést követően, mint BM ösztöndíjast a megyei főkapitányságon az Orvosi Hivatal alkalmazott. Öt évig dolgoztam ott, majd 2004 januárjában praxist vásároltam magamnak. Tb-támogatású állami- és magánrendelést egyaránt folytattok. Szeretem a munkámat, magánéletem teljesen rendben van, elégedett vagyok. Két éve nősültem, kisfiunk már elmúlt egyéves, nagyon sok

örömet ad mindannyiunknak. Gyakran gondolkodom arra, milyen boldog lenne vele édesapám. A rokönök és ismerősök az első napoktól kezdve apu arcvonásait látják benne, remélem ez így is marad.

– *Ebben semmi meglepőt nem látok, hiszen te is rendkívüli módon emlékeztetsz édesapádra. Ha teljesen ismeretlenül találkoztunk volna valahol, bizonyára megkérdezem, nem vagy-e rokona Gál Laci barátomnak! Csabi, neked hogyan alakul az életed?*

– Én aztán tényleg teljesen eltértem a családi hagyományoktól, mert a művészvilág csábított és zenész lettem. Az általános iskolát és a zenei középiskolát Békéscsabán végeztem, bár felmerült annak lehetősége is, hogy Budapesten járjak a konzervatóriumba. Ez abban az időszakban volt, amikor apu is fent dolgozott. A családi tanács végül úgy döntött maradjak itthon, ami utólag helyes elhatározásnak bizonyult. A négy év után azért 2004-ben egy évre mégiscsak Budapesten jártam egy év kiegészítő képzésre. Akkor apuval laktam. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Akadémiát néhány hónapja fejeztem be, másfél hónapos diplomámon éppen megszáradt a tinta. Zongoratanári képesítéssel rendelkezem, de valóban csábít a művészi pálya. A Békéscsabai színháztól is kaptam állásajánlatot, de valószínű maradok a fővárosban.

– *Nem akarok gonoszkodni, de nem azért menekült apukád Budapestre, mert te zongorázni kezdted?*

– Remélem nem, már csak azért sem, mert saját bevallása szerint annak ellenére szerette a zenét, hogy szerény zenei hallása és énekhangja volt. Arra mindig biztatott, hogy tanuljak meg hangszeren játszani, de ezt hivatásnak választani nem tartotta jó ötletnek. Tréfából mindig azzal ugrott, hogy ha majd csak egy harmadosztályú bárzongorista leszek, mihez kezdek az élettel. Azt gondolom most örülne és büszke lenne rám, hiszen mindig segített, támogatott. A családjunkra nem jellemző a zenei tehetség, leginkább még apai nagymamámat említhetem, akinek szép hangja volt, szeretett énekelni. Talán leginkább tőle örökölhettem a zene iránti vonzódásomat. Aputól a szorgalmat és tisztességet, amit legalább olyan fontosnak tartok. Nőtlen vagyok, egyelőre nem tervezem a családalapítást.

– *Agi?*

– Már én sem dolgozom a rendőrségnél, korengedményes nyugdíjba vonultam nem sokkal azután, hogy Laci elment a minisztériumba. Közel egy évig voltam itthon úgy, hogy csak a családdal foglalkoztam, de hiányzott a megszokott életritmus. Itthon a sok fiú között, na és persze rendőrségi múltammal egy biztonsági cégben gondolkoztam, amit a férjem segít-

ségével létre is hoztunk. Nem volt egyszerű megtanulni az azzal kapcsolatos teendőket, és megszokni a piaci versenyt, de a kft. amelyben ma már középső fiamé Tamásé a vezető szerep, ma is jól működik. Nem volt sok ideje arra, hogy Lacitól megtanulja a legfontosabb tudnivalókat, de hamar belerázódott, ügyesen szervezi a teendőket. Kétségtelen, egyre nehezebb talpon maradnunk, de ezt kell tennünk. Látod, szép környezetben lakunk, nincsenek napi gondjaink, igazi barátaink megmaradtak, és ez sokat jelent. Akár elégedett is lehetnék, de Laci hiányát már sohasem fogom tudni feldolgozni. Itt minden rá emlékeztet. Sokszor gondolkodom azon, jól tettem-e dolgom feleségként, megfelelő segítség és háttér voltam-e számára. Lehetett-e, kellett volna-e bármit másként tennünk? A mai eszemmel és tapasztalatommal azt mondom: igen! Lehettem volna kicsit önzőbb, hogy én és a fiúk többet kapjunk Laciból, és ne vigyen el magával olyan sok mindent. De reálisan értékelve az akkori körülményeket nyugodt vagyok, mert mindig úgy cselekedtem, ahogy férjem számára a legjobbnak gondoltam!

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Dr. Hajzer László

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

Dr. Hajzer László nyugállományú rendőr ezredes Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rendőrfőkapitánya volt. Kíváncsian vártam a vele való találkozást, amelyre először 1992 februárjában országos rendőrfőkapitányi értekezleten került sor. Az első alkalommal a köszönésen kívül nem volt alkalmunk beszélni egymással. Az ügyészből hirtelen rendőr alezredessé és főkapitánnyá vált fiatal vezetőről nem sokat tudtam, pedig akkor már csaknem egy éve betöltötte a beosztását. Gyakran ezt követően sem találkoztunk, de a havi értekezletek és a néhány közös program során sikerült megismernem. Úgy láttam, jól érzi magát kollégái társaságában, ahol nem csak munkatársakat, de barátokat is talált. Az értekezleteken és a különböző szakmai fórumokon történő szereplésén nem érződött, hogy a legkevesebb tapasztalattal rendelkezik a konkrét rendőri munkában. Észrevételei, konstruktív javaslatai, jelentései mindenkor a tárgyalt témakör pontos ismeretéről tanúskodtak. Beszélgetésünkre 2009 júniusában Budapesten került sor.

– A kötetben szereplő főkapitányok közül – függetlenül attól, hogy tudatosan készültek-e a rendőri pályára vagy véletlen események sodorták oda – mindenkinél végigkövethető egy folyamat, amelynek eredményeként valamilyen rendőri szerv első számú vezetője lett. Egyedi kivétel vagy, mert döntésedet követően hónapokon belül főkapitányi kinevezést kaptál annak ellenére, hogy előtte egyetlen percet sem dolgoztál a rendőrségen. Hogyan emlékszel a közvetlen előzményekre?

– A főkapitányi beosztásokra kiírt pályázat megismerése előtt soha nem gondoltam arra, hogy rendőr legyek. Ehhez a rendszerváltás hangulata kellett. Az egyetem elvégzése után egy kis vállalatnál jogi végzettsé-

get igénylő munkakörben dolgoztam, majd rövid időn belül az ügyészségre kerültem. Családi körülményeim ekkor úgy alakultak, hogy egyedül éltem, munka- és szabadidőmmel csak magamnak kellett elszámolnom. Tetszett az ügyészségi munka, igyekeztem minél jobban beleásni magam ebbe a tudományba. Sokat dolgoztam, tanulmányoztam a szakirodalmat. Éreztem, egyre biztosabban eligazodom a teendőimben, megtaláltam a nekem megfelelő hivatást. Kedvezően alakult kapcsolatrendszerem is. 1989-ben már szakvizsgázott ügyészként foglalkozhattam büntetőügyekkel, főnökeimtől elismeréseket és bizalmat kaptam. A nyíregyházi városi ügyészségre vezetőügyészt kerestek 1990-ben, és erre a feladatra az egyik kollégámat választották. Velem a vezetőügyész-helyettesi beosztás várományosaként tárgyaltak az illetékesek, lényegében meg is ígérték ezt az előrelépési lehetőséget. Az utolsó előtti pillanatban azonban változás történt, mert az új vezetőügyész – előttem máig sem ismert okok miatt – más személyt választott. Méltatlannak és bántónak éreztem a szituációt, és a harmincas éveinek közepén járó fiatalember teljes öntudatával és igazságérzetével felvértézve „halálosan” megsértődtem. Kerestem a bizonyítás lehetőségét, amellyel mindenkit meggyőzhetek az engem ért méltánytalanságról, és megmutathatom, hogy mire vagyok képes. Semmiképpen sem akartam elszakadni a jogi pályától, a büntetőjogtól, de nyitottá váltam minden ezzel kapcsolatban lévő lehetőségre. Novemberben megtörtént a „taxisblokádnéven elhíresült több napos demonstráció, amely egyik meghatározó eleme lett további pályafutásomnak. Saját rendőri karrierem kezdetét a taxisblokádnéven, befejezését az úgynevezett „Nyírfá-ügyhöz” kötöm, de erről majd később még beszélni fogok. A rendőrség történetének egésze szempontjából a „taxisblokádot” szintén egy különleges időszak kezdetének látom, amely a MTV-székház 2006 szeptemberi ostromának napján – az én megítélésem és értékrendem szerint – mindenképpen befejeződött. Az ostrom a szélsőséges cselekményekre is képes személyek szervezettségének olyan jeleit mutatta, amelyekkel korábban a rendőri vezetésnek nem kellett számolnia, és amelyek más elvek és módszerek sürgős kidolgozását igényelték. Előrevetítették a szélsőségesek politikai események motiválta radikalizálódásának lehetőségét, amelyre megítélésem szerint a magyar rendőrség még nem volt felkészülve.

– Viharos gyorsasággal jutottunk el napjaink eseményeihez. Kérlek, térjünk vissza 1990-hez, a taxisblokádnéven. Előtte még az is érdekelné, hogy mi vonzott a jogi pályára?

– A családban senki nem rendelkezett jogi végzettséggel. Édesapám az '50-es években a rendőrségen dolgozott, a nyírmadai őröt vezetete. Ott ismerkedett meg édesanyámmal, házasságukból 1954-ben születtem meg. Apámat az 1956-os események után szerelték le, mert a vezetők nem tartották eléggé határozottnak akkori intézkedéseit. Erről otthon sohasem, a politikáról is csak keveset beszéltünk. Szüleim nem akarták, én pedig éreztem, nem kívánatos ez a téma a családban. Nagyapám annál többet politizált a maga egyszerű módján. Katonaként megjárta a Don-kanyart, mindig büszke volt arra, hogy Horthy Miklós katonája lehetett. Valószínűleg ebben nem kis szerepet játszott az a szomorú tény, hogy 1944-ben Magyarországon esett orosz fogságba, ahonnan csak négy év szovjetunióbeli raboskodás után tudott hazatérni. Világnézetét ezek az események és idősödő kora egyre távolabb vitték a hivatalos baloldali eszméktől. Történeteit szívesen hallgattam, nagyapó meséjeként kezeltem, a világról alkotott véleményem kialakulásában nem sokat jelentett. Arról azonban meggyőződtem, hogy tanulni szükséges és érdemes, mert a tudás elvehetetlen kincse az embernek. Tanítását megfogadva az egyetemi végzettség megszerzését tűztem magam elé, még konkrét szakma, vagy hivatás megválasztása nélkül. Nyíregyházi gimnáziumi éveim alatt Dr. Szabó István jogásznál laktunk albérletben öcsémmel. Pista bácsiban Ung vármegye egykori főispánját tisztelhattuk. Lakásán olykor-olykor baráti összejöveteleket tartottak Ung vármegye háború előtti méltóságai. Beszélgetéseket, történeteiket sokszor hallgathattam, felejthetetlen élményt adtak. Érdeklődésemet látva az öreg kijelentette: „Fiam, neked jogásznak kell lenned!” A későbbiekben határozottan motivált is erre a pályára. Fáradozásait siker koronázta. Nem csak azért, mert valóban jogász lettem, de ma is úgy érzem: magam akartam így, én választottam ezt a hivatást. Pályakezdesemről már beszéltem, mint mondtam: 1990-ben ügyészként dolgoztam. Megdöbbenéssel tapasztaltam, hogy az újonnan megválasztott önkormányzatok és a megyei, városi rendőrség tehetetlenül és tanácstalanul áll az egész megyét megbénító blokáddal szemben. Számomra nem jelentette a helyzet megnyugtató kezelését az, amikor rendőri vezetők feleségei élen jártak az utakat lezáró tüntetők teával, élelemmel való ellátásában, a rendőrök pedig néhány száz méterre az objektumon belül tanácskoztak egy beavatkozás szükségességéről vagy elvetéséről. Megfelelő információk hiányában abban a pillanatban persze én sem tudhattam a legjobb megoldást, de a helyzet tragikomikus jellegében és tartatlanságában biztos voltam. Napokig foglalkoztattak az események, az

„én mit tettem volna?” kérdése, amikor értesültem a megyei rendőr-főkapitányi beosztások pályázatáról. Nyomozásfelügyeletet végrehajtó ügyészként gyakran találkoztam rendőrökkel, akik hozták a belső híreket. Elmondták, hogy kik a pályázók, kiket látnak esélyesnek. Egyre többször tettem fel nekem a kérdést: „Hát te miért nem pályázol, amikor minden feltételnek megfelelsz?” Elgondolkodtattak a felvetések, és az előzmények hatására döntöttem: megmérgettem magam és elképzeléseimet! Az egyetlen esélyesnek mindenki a hivatalban lévő főkapitányt, Almási Sándor ezredest tartotta. Az esélytelen nyugalomával készültem. Hazavittem egy Erika táskairógépet, mert a munkahelyemen titokban tartottam szándékaimat. Feleségem vállalta a gépírói szerepet, én a „tördelés” logikáját. A pályamű így formai szempontból a legjobb szándékkal is amatőr munkának minősült, azonban tartalmilag elégedett voltam. Szándékaim és mondandóm lényegét tömörítve elsősorban a hatáskörök és a feladatok egyértelmű szabályozását, kristálytiszta rendbetételét neveztem meg a legfontosabb teendőnek. Tapasztalataim szerint ugyanis az eredményesség egyik gátjának bizonyult az ügyek tologatása, a felelősség és feladat áthárítására fordított energia. Minden bűncselekmény esetében tudni kell, ki felel a felderítésért. Ennek hiányát vagy „megvitatását” tarthatatlannak ítéltam. Elégedetlen voltam a felderítés és a vizsgálati munka kapcsolatával. Az én szakmai hitem szerint célszerűbb ezeket különválasztani abból a szempontból, hogy a vizsgálati rész már kevésbé vagy egyáltalán nem a területi munkához kötődő, adminisztratívabb jellegű tevékenység. Szerencsés, de nem gyakori eset, amikor ugyanazon kolléga a nyomozati és a vizsgálati munkára is nagy hatásfokkal képes. A bűnügyi tevékenység legfőbb céljának és irányának kijelölése nem okozott nehézséget. Nehezebben birkóztam meg a közrendvédelmi szakterülettel, amely távolabb állt szakmai munkámtól. Ehhez áttételes segítséget vettem igénybe. A konkrét cél megnevezése nélkül beszélgettem általam ismert és megbecsült rendőrökkel arról, hogyan látják munkájuk sikereit, kudarcait. Ezekből raktam össze a koncepciót, amely – és ebben semmi csoda sincs – nagy hasonlóságot mutatott a többi sikeres pályázóéval. A rendőri vezetőkhez képest talán kevésbé szakszerűen, de a közterületi jelenlét növelését, a lakossághoz közeli ügyintézés fontosságát, a tekintély és bizalom helyreállítását céloztam meg. Konkrét szervezeti változásokkal nem foglalkoztam, mivel ahhoz nem rendelkeztem kellő ismerettel, de szükségesnek tartottam a rendőrség egész feladatrendszerének újragondolását. Emlékezetem szerint a képzés, a megbízható tudás, jártasság, készség kialakításának fontosságára is utaltam.

– *Okozott-e meglepetést a megyében pályázatod beadása?*

– Velem együtt öten pályáztunk a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei főkapitányi beosztásra. Négy rendőri vezető, közöttük a hivatalban lévő Almási Sándor ezredes és jómagam. Meglepetést okoztam, de senki nem nehezelt rám. Jó szándékú kezdeményezésnek, bocsánatos „bűnnek” tartották a szakmailag és emberileg egyaránt elfogadott ügyész jelentkezését. Esélyeimre nem tettek nagy tétet. Sosem tudjuk meg, hogyan alakulnak a dolgok, ha közben nem távozik hivatalából a pályázatokat kiíró Horváth Balázs belügyminiszter. Utódja az a Boross Péter, aki meghatározó szerepet töltött be az MDF vezetőségében, országos ismertséggel és kapcsolatrendszerrel rendelkezett. Munkatársaim és különösen a nyíregyházi ügyvédek, de más értelmiségiek között több olyan MDF-taggal és szimpatizánssal volt személyes kapcsolat, akik örültek pályázatom beadásának. Ezek egyike Szendrei László ügyvéd, országgyűlési képviselő, későbbi honvédelmi államtitkár, Szilasi Géza főorvos, aki szintén országgyűlési képviselő volt, vagy Takács Péter jogász, országgyűlési képviselő, aki az úgynevezett „Zétényi–Takács” törvényjavaslat révén vált igazán ismertté. Sem velük, sem mással nem beszéltem erről, de minden bizonnyal figyelmébe ajánlottak a belügyminiszternek, mint az egyik érdemes jelöltet. Meghívtak az általam addig soha nem látott és ismert dr. Dános Valér elnökletével ülésező bírálóbizottság elé, ahol szóban is kifejtettem álláspontomat, szándékaimat, és választ adtam a feltett kérdésekre. Az esélytelen nyugalomával, harminchat éves élettapasztalatom minden „bölcsségével” és őszinteségével felvértezve nyugodtan szerepeltem. Őszintén mondom neked, az ezt követő eseményekről, a többiek szerepléséről, a bizottság véleményéről, a javasolt sorrendiségről semmit nem tudok. Egyszer csak hivatalos értesítést kaptam Szabó Győző országos rendőrfőkapitány titkárságáról, hogy főkapitány úr személyesen kíván velem beszélni, ezért a megadott napon – már nem emlékszem pontosan –, másnap vagy egy-két nap múlva – reggel nyolc órakor jelenjek meg irodájában. Hirtelen rádöbbsentem, komolyra fordult a dolog. Országos vezető még sohasem beszélt velem, de reggel nyolcra sem kellett még Budapestre érnem, ami az akkori viszonyok között négyórás utazást követelt. Hajnali négykor beültem a kis Daciámba, és időben megérkeztem a Somlói útra, az ORFK székházába. Beszélgetésünk mintegy harminc percig tartott. Mindvégig az volt a benyomásom, hogy egy korrekt úrral ülök szemben, aki személyes benyomásai nélkül nem kívánt dönten a főkapitányi kinevezésben. Ezután felgyorsultak az események. Néhány napon belül kiderült: a miniszter és az országos főkapitány

engem választott a megyei főkapitányság vezetőjévé. Hivatalos beiktatásunkra a Duna Palotában, Boross Péter belügyminiszter jelenlétében és elnökletével került sor. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei főkapitányon, Magyar Sándoron kívül senkit nem ismertem. Mellettem Pintér Sándor ült, aki a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője lett. Neki mutatkoztam be elsőnek, aztán a többiekkel is megismerkedtem. Boross Péter beszédére ma is jól emlékszem, mert érintette pályázatomban egyik gondolatát, miszerint a rendőrségi feladatok egy részét át kell adni az önkormányzatoknak. Az ünnepélyes beiktatást közös ebéd követte, majd ahogy mondan szokták: kezdődtek a dolgos hétköznapiak.

– *Nos ez a kezdet tényleg érdekel, mert az eddig elmondottak szerint főkapitányjelöltként és főkapitányként még egyetlen beosztottaddal sem találkoztál!*

– Ezt azért pontosítanom kell. Amikor már ismertté vált, hogy én leszek a főkapitány, akkor Vasas Szilárd főkapitány-helyettes személyes beszélgetést ajánlott, amelyet elfogadtam. Ezen kaptam egy elsődleges tájékoztatást a megyei rendőrség helyzetéről, a várható feladatokról, de nem állapodtunk meg semmiben, és semmilyen döntést sem hoztunk. Ezzel megvártam hivatalos beiktatásomat, amelyre az 1991. március 15-ei nemzeti ünnepet követően került sor. A beiktatási ünnepségre az országos rendőrfőkapitány helikopterrel érkezett. Egy órán belül már repült is tovább a következő beiktatás helyszínére. Civil emberként egészen furcsa jelenséggé vált meg, hogy Szabó Győző miatt az „égből szállt alá”. A rendezvényre rövid beszédet készítettem magamnak, amelyet Almási Sándor után elmondhattam. Kevesebb konkrétumot, több általánosságot fogalmaztam meg, nagy vonalakban ismerttettem szándékaimat, elvárásaimat. Utólag kiderült, jó érzékkel választottam meg mondandóm tartalmát és stílusát, mert a leköszönő megyei főkapitány korrekt beszédét egy operettidézettel zárta a Csárdáskirálynőből, miszerint „Új műsorhoz új férfi kell, ezt ők sosem felejtik el...” Mindannyian értettük a finom célzást arra, hogy véleménye szerint a pályázatban a szakmai szempontok mellett mások is szerepet játszottak. Ezen én nem sértődtem meg, ma sem haragszunk egymásra. Szabó Győző távozása után elvezettek az irodámba. Magamtól talán oda sem találok, hiszen sosem jártam ott. Leültem és elkezdtem dolgozni!

– *Na, de mégis hogyan, hiszen egészen eddig arról beszélünk, nem sok ismerettel rendelkeztl a rendőrségről!*

– A titkárságvezetőm dr. Szabó László rendőr alezredes volt, aki egy személyben képviselte és biztosította a folyamatosságot. Tisztelettel és

köszönettel gondolok rá. Sajnos csak múlt időben beszélhetünk róla, mert már eltávozott közülünk. Nem csak nagy tudású és gazdag tapasztalattal rendelkező kollégát, hanem kiváló taktikai érzékkel rendelkező igazi munkatársat találtam benne. Az első napokban leginkább az ő segítségét, tájékoztatását vettem igénybe, majd rövid időn belül megismerkedtem valamennyi vezetővel és közvetlen munkatársammal is. Nem érzek ellenséges fogadtatását. Az a tény, hogy az országos rendőrfőkapitány is a civil szférából, a „jogásztársadalomból” érkezett, nagyban segítette a szokatlan helyzet elfogadását. Legitimitásomat senki nem vonta kétségbe, céljaim és szándékaim találkoztak vezetőtársaim többségének elképzelésével. Támogattak, segítettek, és ugyanezt éreztem a többi főkapitány részéről is. Különösen igaz ez az alföldi és észak-magyarországi megyékre, mindenki előtt Gál Lacira, Salgó Lacira, valamint Fazekas Attilára, Lantos Bálintra, Papp Imrére. A két Lacinak sokat köszönhetek. Igazán az ő gondoskodásuk és útmutatásuk alapján tettem meg az első lépéseket. Több alkalommal szerveztünk családi programokat, ahol a gyerekek és a feleségek pihentek, játszottak, szórakoztak, mi pedig szervezeti kérdésekkel, szabályzatokkal, koncepciókkal foglalkoztunk. Nekem is voltak elképzeléseim, javaslataim, ötleteim, de döntően az ő tapasztalataik határozta meg azt az irányt, amit kialakítottunk. A szervezeti kérdésekben számítottam legjobban véleményükre. Bizonyára emlékszel, ekkor alakult ki a bűnügyi és közbiztonsági igazgatóságok elkülönülése és tagozódása. Aztán megtanultam mindent, és idővel kiérdemeltem Pintér Sándor elismerését, amikor már ő is „igazi rendőrnek” minősített. Persze addig nagyon sokat kellett dolgoznom.

– *Mi volt az első komolyabb esemény, amikor már biztos kézben tartottad a szálakat?*

– Az első komoly próbatételre hamarosan sor került. Március közepén kaptuk meg kinevezésünket, és áprilisban már megalakítottuk azt az operatív bizottságot, amely a pápalátogatás programját koordinálta. Kiderült, a pápa a mi megyénkben két helyszínen, Máriapócsra és Nyíregyházán is megjelenik, ezért magától értetődő döntés eredményeként én lettem a megyei biztosítások parancsnoka. Az első pillanatban nem örültem a megtiszteltetésnek, még a másodikban sem. Fogalmam sem volt mit jelent ez a feladat. Azzal a kemény elhatározással vágtam bele a teendőkhöz, hogy én ezt sikeresen végrehajtom! Sokat konzultáltam Túrós András országos rendőrfőkapitány-helyettesével és az ő helyettesével, Németh Ferenc ezredessel. A legnagyobb elismeréssel szólhatok róluk, minden segít-

séget megkaptam tőlük. Az előkészítő munkálatok során gyors ütemben ismerkedtem meg a megyei közigazgatás civil és fegyveres vezetőivel, társadalmi és civil szervezetekkel. Terveztem, szerveztem, tanultam. Egyre jobban élveztem az eseményeket, és egyre biztosabb lettem döntéseim helyességében. Előfordultak mosolyt fakasztó epizódok, amelyek rengeteg tanulsággal szolgáltak. Ezek egyike egy idős honvéd ezredeshez kötődik, aki sehogy sem tudott megbékélni azzal, hogy csaknem húsz évvel fiatalabbnak, alezredesi rendfokozatú és rendőri „mivoltom” ellenére utasításokat adhatok neki. Első találkozásunk alkalmával a referáda asztalához akart ültetni engem és helyettesemet azzal, hogy akkor várja tájékoztatásunkat az addigi eseményekről. Kissé ingerült hangnemben tisztáztuk, hogy kinek mi a megbízatása és feladata a pápalátogatás kapcsán. Kénytelen volt beletörődni a helyzetbe, de nem alakult ki barátság közöttünk. Ez még nem lett volna probléma, ha egyébként segítőkészségét tapasztaljuk. Sajnos nem ez volt a jellemző. Hozzáállásának az lett a következménye, hogy Máriapócsra „véletlenül” nem olyan kártyát kapott, amely szabad mozgásra és a VIP-sátorban történő tartózkodásra feljogosítja. Ma már nem vagyok büszke erre a döntésemre, de harminchét évesen még másként láttam a világot. A pápalátogatás egyébként nagy sikerrel zajlott le. Lényegében hiba nélkül teljesítettük az elvárásokat. Mindezt olyan feszült nemzetközi légkörben, amelyet az akkor zajló moszkvai belpolitikai esemény, a Gorbacsov elleni puccskísérlet idézett elő. Nagyon örültem, amiért a számomra egyelőre kevésbé ismert közbiztonsági szakmában is jól szerepeltünk. Annak áttekintése és pontos megismerése azonban még több hónapot, talán egy évet is igényelt. A bűnügyben sokkal otthonosabbnak éreztem magam.

– *Milyennek láttad a bűnügyi szakterület helyzetét, a kollégák felkészültségét?*

– A bűnügyi vezetők és az állomány szakmai felkészültségét rendőrkapitányságonként eltérőnek, de megyei átlagban alapvetően megfelelőnek ítéltam. A rendszerváltással együtt járó bizonytalanságot, fegyelemlemlazulást kívántam megszüntetni amelle, hogy mindenképpen érvényt kívántam szerezni a pályázatomban is hangsúlyozott feladat- és hatáskör tisztázásának. Fontos szerepet szántam és megköveteltem a személyes példamutatást, melyben magam is igyekeztem élenjárni. Nagyon sok súlyos bűncselekmény történt abban az időben a megyében, aggasztóan növekedett a bűnügyesek leterheltsége. A felderítés és nyomozás sikerének nélkülözhetetlen feltétele a szakszerű, precíz helyszíni szemle, az első döntések célirányos meghozatala. Kezdetől fogva ragasz-

kodtam ahhoz, hogy minden súlyos bűncselekmény helyszínére kimenjek. Ma is azt gondolom ez a főkapitány elemi kötelessége. Ladvánszky Karcsi bácsi, a hetvenes–nyolcvanas évek legendás hírű miniszterhelyettese egyszer azt mondta, hogy magas beosztású rendőri vezető ne menjen a helyszínre, mert jelenléte esetleg – erre konkrét példákat is megnevezett – frusztrálja a beosztottakat, és emiatt hibákat követnek el. Gondolatával egyetértek akkor, ha a vezető a helyszínelők munkájába kíván beleavatkozni, azt sürgeti, saját logikáját kívánja ráerőltetni a bizottság vezetőjére. Tapasztalataim szerint azonban hasznos a háttérben jelenlévő vezető, mert a munkatársak ekkor azt érzik, munkájuk fontos, előljárójuk velük együtt mindent megtesz a sikerért, biztosítja a szükséges feltételeket, azonnal elérhető, ha döntésére, véleményére, segítségére van szükség. A bűnügyi munka hatékonyságának növelése érdekében kezdtük meg ez irányú informatikai fejlesztésünket. Egyetlen egy darab Comodor 64 típusú számítógéppel rendelkezünk, amivel a statisztikai lapokat rögzítették. Innen indultunk, és a főkapitányság vezetésének döntése alapján óriási fejlesztésekbe kezdtünk. Meg kell neveznem Hajzer Károly rendőr alezredest, aki nem rokonom, nem is ismertem korábban. Karcsi állt a projekt élére, és ebből fejlesztettük ki a ROBOT-ZSARU-programot, amely ma már nélkülözhetetlen a magyar rendészeti szervek egészének bűnügyi munkájában.

– *Említetted a vezetői példamutatás fontosságát. Kérlek, mondj néhány példát!*

– Előző kérdésemre válaszolva már utaltam arra, hogy én minden súlyos bűncselekmény helyszínén ott voltam. Minden jelentősebb eseményről tudni akartam, ezért az ügyelet mindig elért. Ha kellett, hajnali kettőkor is felhívhatott. Sokszor meg is tették, amit nemcsak türelmesen fogadtam, hanem a szükséges döntéseket is meghoztam. Mindenkor elérhető és intézkedésre alkalmas állapotban voltam, amit így másoktól is megkövetelhettem. A korábbi gyakorlattól eltérően használtam a szolgálati autót. Évekig nem vettem igénybe magáncélra, még a lakásom és a munkahelyem közötti utazásra sem. Daciámmal jártam dolgozni, mert úgy értékeltem: a szolgálati út nem foglalja magában a lakás és munkahely közötti utazást. Büszke voltam a Daciára, amelyet egy tizenhat éves Ford Siera, majd egy tizenhárom éves Volvo követett. Ezekkel jártam dolgozni. Fontosnak tartottam, hogy kollégáim érezzék, megbecsülöm őket, ezért régi hagyományokat felrúgva együtt étkeztem velük a főkapitányság éttermében. Beálltam a sor végére, kivártam, amíg elfogynak elő-

lem a kollégák. Jó néhány „előjogról” lemondtam, ezzel másokat is erre ösztönöztem. Személyesen hajtottam végre ellenőrzéseket, olykor váratlan időpontokban és helyszíneken bukkantam fel. Magától értetődő módon kihasználtam a munkaidőt, ellenszolgáltatás nélkül túlóráztam, rendet, tisztaságot tartottam magam körül. Pontosan tudtam, hogy a pályázat útján kinevezésre került főkapitánytársaim közül sokan hasonlóképpen gondolkodnak, cselekszenek, és ez megerősített elhatározásomban.

– *Hivatalba lépésedet követően hamarosan sor került a rendőrkapitányok pályáztatására is. Az ebből adódó felmentések, kinevezések mellett tettél-e más lényeges személyi változásokat?*

– A rendőrkapitányságok vezetői beosztásának pályáztatása is miniszteri döntés volt. A kiválasztásban azonban szabadkezet kaptunk. Engem legalábbis sem az országos főkapitány, sem a minisztérium bármely vezetője nem próbált meg befolyásolni. Egy bírálóbizottság segítette a kiválasztást, amelyben az ORFK is képviseltette magát. Javaslattételi jogkörrel rendelkeztek. Nyolc kapitányság működött a megyében, hatnál hajtottam végre személycserét. A leváltott kapitányok közül egy ment el nyugdíjba, a többiek különböző más beosztásokat fogadtak el, és tisztességesen végezték a dolgukat. Stabilizálódott a helyzet, szépen beindult a munka. Én úgy ítélem meg, hogy a magyar rendőrség 1991–1996 között erőteljes felszálló ágban volt, ami akkor megtört, azt az ívet már soha többet nem tudta követni. A megyében tett további személyzeti intézkedéseim közül a későbbiekben meghatározó erejűnek bizonyult Házi István logisztikai területről történő kiemelése és gazdaságvédelmi osztályvezetői kinevezése, Tamás Lajos közbiztonsági igazgatóvá választása és Pásztor Miklós titkárságvezetői kinevezése. Házi István a későbbiekben gazdasági igazgató, majd Szolnok megyei főkapitány lett, jelenleg az ORFK bűnügyi főigazgatója. Tamás Lajos több válságos időszakban megbízott főkapitányként funkcionált, Pásztor Miklós pedig a titkárság után a megyeszékhelyi kapitányságot vezette. Róla hosszabban beszélek, mert esete tanulságos és a szó legrosszabb értelmében „példaértékű” lett a '90-es évek második felétől. Úgy került titkárságomra, hogy a személyzetisektől kimutatást kértem a rendőrségen dolgozó jogi végzettségű kollégákról. Pásztor Miklós volt az egyetlen, aki nappali tagozaton szerzett jogi diplomát – sajnos levelezős sem volt sokkal több –, és ezzel a tiszavasvári őrsparancsnoki tisztséget töltötte be. Semmiképpen sem becsültem le ezen beosztás fontosságát és jelentőségét, mégis úgy gondoltam, Miklós jobban kamatoztathatja tudását a titkárság vezetőjeként. Behoztuk a főkapi-

tányságra, ahonnan munkája elismeréseként később a városi kapitányság vezetőjévé neveztem ki. A vele történetekre, mint jelenségre, a későbbiekben még utalni fogok néhány gondolattal. Egyelőre annyit, hogy nem születhetett nagyon szerencsés csillagzat alatt. Már bekerülésének hírére alaptalan pletykák hangzottak el ellene, amit nekem a belbiztonsági tiszt fogalmazott meg. Őszintén szólva nem kedveltem ezt a munkakört, mint szükséges rosszat elfogadtam. A kollégát – ha jelenenivalója volt – meghallgattam, de mindig megköveteltem a konkrét, pontos információkat. Bosszantottak az „Azt hallottam” vagy az „Állítólag” kezdetű mondatok. (Az pedig kimondottan felháborított, amikor más vezetők az ilyen jelzések alapján ítélték meg munkatársaikat.) A részletes informálódás kiderítette, hogy Pásztor Miklós elleni vádaskodásokból semmi sem igaz, kinevezése jó szakmai döntésnek bizonyult. Sajnos ő is méltatlan körülmények között távozott a testülettől, újabb alaptalan rágalmozások és a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának tevékenységének eredményeként. Nem hatalmazott fel a részletek ismertetésére, majd ő megteszi egyszer, ha akarja. A módszer és az eljárás nagyban hasonlított az én eltávolításomhoz. Persze felhozhatnám Pintér Sándorék példáját is. Gondolom a többiek, a „nagy öregek” részletesen szólnak majd erről az eseményről, amely egy folyamat kezdete volt.

– Távozásod körülményeire majd később szeretnék visszatérni. Egyelőre beszéljünk még más emlékezetes eseményekről. Kevés főkapitány mondhatja el, hogy látogatást tett a pápánál. Hogyan került sor erre?

– Erre nagyon büszke vagyok! A találkozást tanúsító fotó irodám falán található a többi relikvia mellett. II. János Pál sikeres magyarországi látogatása után Keresztes Szilárd görög katolikus püspök úr zárándokutat szervezett Rómába a pápához. Ezen rendőrök, határőrök, katonák, titkosszolgálati munkatársak, tűzoltók, vámosok egyaránt képviseltették magukat. Én voltam a felelőse a három autóbusznyi kolléga utazásának. Útközben megtanultuk a pápai himnusz, ami püspök úr határozott kívánsága volt. Nagyszerűen éreztük magunkat. Felejthetetlen élményt jelentett, amikor a szentatya fogadta delegációnkat. Megismerkedtünk a Vatikán és az örök város nevezetességeivel. Egy hegyi vadász zászlóalj objektumában kaptunk kulturált elhelyezést, ellátást. Hazafelé megálltunk Szent Ferenc sírjánál és a doberdói emlékhelynél. Koszorút helyeztünk el az olasz katonaság által gondozott magyar katonasírokra. Történelmet írtunk, mert magyar fegyveres szervek képviselői 300 éve nem jártak a pápánál. Örülök, hogy a csoport vezetője lehet-

tem. Püspök úrral azóta is jó kapcsolatban vagyok, rendszeresen üdvözljük egymást különböző alkalmakkor.

– Ha már az utazásoknál tartunk, megkérdezem, hogy a külföldi rendőri vezetőknek nem okozott problémát vagy meglepetést magas beosztásodhoz képest rövid rendőri pályafutásod?

– Soha nem éreztem ennek hátrányát. Szakmailag és emberileg hamar megtaláltuk a közös hangot. Legtöbb segítséget a hollandoktól kaptuk, leggyakrabban talán az ukránokkal találkoztam. A vezetőkkel kialakított személyes kapcsolatok nem szakadtak meg távozásomat követően sem, napjainkban is jó viszonyban vagyunk. Az ukránok szívélyes barátsággal fogadnak, ha olykor átmegyek hozzájuk. Hollandiába nem jutok el gyakran, de tudom, bármikor számíthatok ottani barátaimra is. A magyar rendőrség nemzetközi kapcsolataiból számomra sokat adott az FBI-tanfolyam, amelyet az Amerikai Egyesült Államokban végezhettem el. Munkatársaim is sokat utaztak, elsősorban a szomszédos Ukrajnába, Romániába és a távoli Hollandiába. Sajnos a nyelvi nehézségek akadályozták a rendszeres napi kapcsolatokat. A magam részéről úgy éreztem, a magyar rendőrségnek tudásában, felkészültségében, kreativitásában, eredményeiben nincs szégyenkeznivalója.

– Beszéltünk már az első sikeres eseményekről, intézkedésekről. Mikor érezted úgy, hogy már „igazi” rendőr vagy?

– Megítélésem és tapasztalatom szerint három év mindenképpen elegendő ahhoz, hogy egy szervezetet megismerni és megtanulni akaró ember ezt elérje. Visszatekintve rendőri pályafutásomra, egészen biztos vagyok abban, hogy 1994-re már mindent tudtam ahhoz, hogy jó megyei főkapitány legyek. Ráadásul akartam is az lenni, tetszett, amit csináltam, és ami a legfontosabb: hittem benne! Körülbelül ebben az időben fogalmazta meg Pintér Sándor országos rendőrfőkapitányként minősítésemben a „rendőrré vált” elismerő szavakat. A rendőrségi törvény elfogadására pontosan 1994-ben került sor. Irodám falán most is ott látható az a fénykép is, amelyet a törvény elfogadásának napján készítettek rólunk, amint a Parlament lépcsőjén állunk. Nos ez a jogszabály lényeges változást hozott. Határozott idejű kinevezésünket határozatlan időtartamra módosította. Eredetileg öt évet vállaltunk. Én úgy készültem, hogy annak elteltével – bár nagyon megkedveltem a rendőri munkát – visszatérek az ügyészi pályára, és ott hasznosítom tapasztalataimat. Az új helyzetben módosítottam terveimet, mert reális lehetőségét láttam egy szép rendőri karriernek. Munkámat szerettem, a főkapitány és miniszter bizalmát él-

veztem, sikereket értünk el, kiváló barátokra, kollégákra találtam, a megyében elfogadtak, minden rendben volt körülöttem. Negyvenedik életévemben jártam, költői túlzással élve: a világ megváltására is képesnek éreztem magam. Az újabb kijózanító változás az ugyancsak 1994-ben bekövetkező kormányváltás után ért, amikor szinte minden megváltozott. Új miniszter, új megyei politikai vezetők, új országgyűlési képviselők, akikhez – politikamentesség ide, politikamentesség oda – alkalmazkodni kellett. Már nem éreztem azt a töretlen bizalmat, és Pintér Sándor távozása után a politikamentesség fokozatos gyengülése is megkezdődött. Fogyott a levegő körülöttem, aztán jött a „Nyírfa-ügy”, amelyre már beszélgetésünk elején utaltam, és amely végül is távozásra kényszerített. Jogállásomat tekintve tehát nem sokáig élvezhettem a „rendőrré válás” tényét, de gondolataimban még évekig rendőr maradtam. Nem kívánom elhallgatni az 1998. év eseményeit. Kormányváltás eredményeként Pintér Sándor belügyminiszter lett, és a rendőrségnél az én elveim szerinti változások realitására láttam lehetőséget. Úgy éreztem, újra helyem van a testületben, vissza akartam kerülni. Az új miniszter – akkor talán rosszul eső, de utólag rendkívül bölcsnek bizonyuló állásfoglalása – megadta ezt a lehetőséget, de csak valamelyik dunántúli megyében. Kizárólag családomra való tekintettel nem éltem az ajánlattal, nem akartam őket költözésre kényszeríteni. Nehéz szívvel mondtam le a visszatérésről. Tovább folytattam az ügyvédi munkámat, amit szintén nagy kedvvel végzek. Azóta megérintett a politika, önkormányzati képviselővé választottak, és indultam az országgyűlési képviselői választáson is. Ahogy teltek a hónapok, az évek, egyre inkább láttam a rendőrség kettősségét. Ügyvédként szinte naponta bejárok, beszélgetek volt munkatársaimmal és az új kollégákkal. Értéktéletemet leegyszerűsítve azt mondhatom: sok minden változatlan maradt, aminek változnia, fejlődnie kellett volna, és sok minden megváltozott, aminek viszont maradnia kellett volna. Egyszer csak arra döbbentem rá: már nem vágyom vissza, már akkor sem mennék, ha hívnának. Nem tudnék beilleszkedni a mai szervezetbe.

– *Úgy látom, most jött el az idő távozásod körülményeiről beszélni. Ma már tudjuk, hogy Pintér Sándorék felmentésének idején már veled szemben is titkosszolgálati eszközöket alkalmazott a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat. Tudomásod szerint erre miért került sor?*

– A lényegét érintően mindenképpen válaszolok kérdésedre, az apró részletekbe nem érdemes belebonyolódunk. Valószínűleg többen emlékeznek az úgynevezett „Nyírfa-ügyre” mint valami rejtélyes eseményre.

Azt már kevesen tudják, hogy valójában ez mi volt, mivel kezdődött, hogyan végződött. Én magam sem tudok minden részletet pontosabban, mint ahogy azt az interneten bárki megtalálja. A lényeg, hogy az 1994. évi kormányváltás után Kuncze Gábor a belügyminiszter, Nikolits István a titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter, amikor a Magyar Köztársaság egyik titkosszolgálatára hatás- és jogkörét meghaladó felderítő tevékenységet végez Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A magyar–román–ukrán határ térségében folyó állítólagos illegális gazdasági tevékenységekkel összefüggésben gyűjtenek adatokat. Ebbe egyre kevésbé vonja be a megyei rendőri vezetést. Valamilyen okból nem bízik meg bennünk, bennem. Olyannyira, hogy – amint ez később ismertté vált előttem – rólam is feltételeztek jogsértő cselekményeket. Különböző jelentéseket készítenek és terjesztenek fel kormánytagok részére a megyében feltételezett és politikusokat is érintő bűncselekmények gyanújáról. Váratlanul kipattan az ügygel összefüggésben egy adatkezelési botrány a titkosszolgálatnál, aminek következtében leváltanak több vezetőt, és titoksértés címén bírósági ügy kerekedik belőle. A megyében folyó tevékenység elakadt, több információ ellenőrizetlen maradt, feltételezésem szerint a mai napig sem tisztázták ezek többségét. A bíróságon felmentő ítéletek születtek, titoksértés bűncselekménye miatt senkit sem marasztaltak el. Igazán két nagy vesztese lett a „Nyírfa-ügynek”. Az egyik a szocialista párt akkori megyei elnöke, akit a sajtó titkosszolgálati ügynöknek nevezett, és ezzel „elrendezte” politikai karrierjét, a másik én voltam, akit titkosszolgálati eszközökkel ellenőriztek, és akit hamarosan – a látszat ellenére nevezzük nevén a gyereket – kirúgtak a rendőrségtől.

– *Ne haragudj, de én úgy tudtam, kérelmedre kerültél nyugállományba!*

– Nos, ezt a történetet egészen pontosan ismerem! Kihallgatást kértem Kuncze Gábor minisztertől. Egyértelműen fogalmaztam, és az irántam érezhetően megcsappant bizalom miatt – ekkor már tudtam a velem szembeni titkosszolgálati eszközök alkalmazásáról – a békés elválást kértem. Javasoltam, ne teregezzük ki a személyemet érintő megalázó eljárásokat, ne bonyolódjunk bele mindkettőnkhez méltatlan, bizonytalan kimenetelű további nyomozásokba, bírósági eljárásokba, mivel nem követtem el semmilyen törvénybe ütköző cselekedetet. A miniszternek nem volt ellenére javaslatom. Néhány nap türelmet kért az érdemi és végleges válaszhoz. Gondolom neki is konzultálnia kellett másokkal. A „konzultáció” eredményeként titkársága arról értesített, hogy a miniszternek nem áll módjában elfogadni javaslatom, és feljelentést tesz ellenem. Számos

bűncselekménnyel hoztak összefüggésbe. Úgy emlékszem, Gál Laci barátom fogalmazta meg, hogy a kútmérgezés kivételével minden elképzelhető bűncselekményben vétkesnek vélt a minisztérium. Ha van is ebben némi túlzás, a „vádpointok” mennyisége és minősége nemcsak engem, hanem sokakat megdöbbentett. Akkor ez példa nélküli eljárást jelentett. Sajnos azóta már nem egyedi a hasonló jelenség. Számomra kezelhetetlen helyzet keletkezett. Nem tudtam elképzelni, hogyan végezzem a feladatomat, ha közben nyomoznak ellenem, a felfüggesztést pedig elfogadhatatlan eljárásnak ítélték. Közben bizalmas értesítést kaptam, miszerint bármi lesz az eljárás vége, mindenképpen felmentenek beosztásomból. Ekkor Forgács László országos rendőrfőkapitánytól kértem egy személyes beszélgetést, amelynek következményeként a személyzeti szervek megtalálták a „közös megegyezés, kérelmére nyugállomány” megoldást. Ez a kérelmem hiteles története, s ennek eredményeként ma már az emeléseknek köszönhetően havonta százháromezer forint nyugdíjjal rendelkezem, aminek ötvenéves koromig a felét sem kaptam. Nyugdíjamat egyszer sem vettem fel, egy elkülönített számlán gyűjtöm, majd meglátom, mi lesz vele. Nincsenek anyagi gondjaim, de ezt magamnak, barátaimnak, kismértékben a szerencsének és nagyon sok munkának köszönhetem. Nem járok nyugdíjas találkozókra, nem veszek részt a nyugdíjas programokon, mert abnormálisnak tartom, hogy valakit negyvenhárom évesen nyugdíjba kényszerítsenek. Szégyenkezni nem nekem kell a történetek miatt. Nyíltan és büszkén nézhetek az emberek szemébe. A Csongrád megyei Ügyészségi Nyomozóhivatal a feljelentésben szereplő valamennyi vádpontot bűncselekmény hiányában megszüntette. Határozatukat értékes dokumentumaim között őrzöm. Senki nem érezte úgy, hogy elnézést kérjen az engem ért „kellemetlenségek” miatt. A régi kollégáktól, főkapitánytársaimtól nem tudok, és nem is akarok elszakadni. A Rendőrtábornokok Egyesületének vezetőségi tagjaként igyekszem segíteni a barátság és munkánk időt álló értékeinek megőrzését.

– A kollégák körében gyorsan terjedt a hír, hogy felmentésed és Házi István megbízása alkalmával tartott állománygyűlés után már nem sok esély maradt a Forgács Lászlóval megromlott barátság helyreállítására.

– Az 1991-ben tartott beiktatási „ceremóniám” mély nyomott hagyott bennem, és annak néhány eleme visszaköszött „kiiktatási ünnepségemen”. Mindkét alkalommal egy csalódott, megbántott ember távozott, és mind a ketten idézettel zártuk búcsúbeszédünket. A legfontosabb különbség is lényeges. Almási Sanyi távozásában senki sem játszott aktív

szerepet azok közül, akiket barátainak gondolt. Felmentésem hivatalos bejelentésére 1997. június 15-én került sor. A minisztérium és az ORFK vezetését Forgács tábornok úr képviselte. Bejelentette, hogy negyvenhárom évesen kérelmemre nyugállományba vonulok, majd megbízta Házi Istvánt a főkapitányság vezetésével. Ezt követően kaptam szót, és elismerem, szemtelen beszédet mondtam. Azzal tetéztem, hogy zárógondolatomat Arany János Epilógusából idéztem: „Ha egy úri lócsiszárral találkoztam, s bevett sárral, nem pöröltem, félreálltam letöröltem.” Forgács Laci szemmel láthatóan nagyon felháborodott, és csak néhány mondattal reagált. Házi Pista sem nyújtotta hosszúira mondandóját, hamar véget ért a rendezvény. Onnan már vissza sem mentem az irodámba, azóta sem jártam ott. A történeteket a mai napig nem tudom feldolgozni és elfogadni. Nem ismerem a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának mai működését, a rá vonatkozó belső szabályzásokat, módszereiket, de határozottan állítom, hogy az a '90-es évek közepén – az én normáim szerint – ellentétes volt a rendszerváltás demokratikus törekvéseivel. Megítélésem szerint titkosszolgálati módszerek és eszközök pusztá feltételezések miatt nem alkalmazhatók hivatalban lévő rendvédelmi vezetővel szemben. Ha a bizalom oly mértékben megromlott, hogy bűncselekmények elkövetését feltételezik róla, akkor nem hagyható beosztásában, de ha más okból kívánnak rá bármilyen terhelő adatokat gyűjteni, akkor az azt elrendelők és elvégzők súlyos identitásavarban élnek.

– Érdekes és különleges helyzetben vagy. Nem szakadtál el a rendőrségtől, mégis kívülállóként, de hozzáértő szakemberként látod a testületet. Azt mondtad, már nem tudnál beilleszkedni a mai szervezetbe, miért?

– Nézd, nem akarok közhelyeket mondani, de tényleg változnak az idők, és változnak az elvárások a főkapitánnyal szemben. Egyszer a számokkal való bűvészkedést és annak hiteles kommunikációját várják el tőle, máskor kiváló gazdasági szakembernek kellene lennie, majd a legjobb bűnügyesnek, és természetesen legyen a közbiztonság legfőbb őre, tudjon elsöprő lovasrohamot vezényelni. Ezek az én szememben mind felesleges és hamis dolgok. A főkapitány legfontosabb feladata, hogy az általa irányított szervezetben meghatározza azt az erkölcsi zsinórmértéket, szakmában, emberi magatartásban, irányításban, amit következetesen betart és betartat. A szakma magas szintű ismerete mellett az öltözködés, a tisztaság, az írásbeli igényesség, az emberi érintkezés kulturáltsága, az alaki szabályok betartása mind fontos része a hétköznapi életnek. Fazont és tartást kell adni a szervezetnek. A mai magyar rendőrséggel az a legna-

gyobb baj, hogy ez a legtöbb helyen hiányzik. Hidd el, volt főkapitányként és aktív ügyvédként ezt naponta fájó szívvel látom. Nagy a visszaesés, és a szakmai igénytelenség. Hihetetlen károkat okozott néhány norma módosítása és a gyakori szervezeti átalakítás, amelyek kiváló kollégák tömegét eresztették szélnek. A legnagyobb hiba mégis a szolgálati törvény azon paragrafusaiban van, amelyek valósággal bebetonozzák a rendőröket a beosztásukba, és nem ösztönzik a nagyobb teljesítményre. Sőt, a tehetségeket megakadályozzák a fejlődésben, az előrelépésben. Úgy látom, egyre inkább eluralkodik az a szemlélet, miszerint nem hibázom, ha nem döntök. Ha formálisan, sablonosan gondolkodom, nem lehet bajom belőle. Boross Péter mondta egyszer nekünk, hogy azért nem vagyunk igazi jogászok, mert a „jogdogmatikát” helyezzük előtérbe a „jogfilozófiával” szemben. Ezért a megoldandó feladatokat keressük a paragrafusokban, és ha nincs benne, akkor azt problémaként éljük meg. A „jogfilozófus” azonban a végrehajtandó feladathoz megtalálja az azt lehetővé tevő vagy engedő paragrafusokat. Ha van is némi veszélye ennek a gondolatsornak, nagy az igazságtartalma. Mára a „jogfilozófia” szinte teljesen eltűnt a rendőrségből. Az okát persze vitathatjuk, a felelősöket kereshetjük, de attól még a tény tény marad. Nem dicsekvésből mondom, de ha bemegyek a rendőrségre, régi és új kollégákkal találkozom, még mindig jelentkeznek, jelennek, főkapitány úrnak, ezredes úrnak, főnöknek szólítanak. Nem bohóckodásnak vagy tréfálkozásnak szánják. Tizenkét évvel ezelőtt jöttem el, és ezért lassan már legenda lesz, hogy a rendszerváltás után volt itt egy főkapitány, aki több mint hat évig egyfolytában ezt a tisztséget töltötte be, mert az azt követő években – már nem is tudom pontosan, de – hatan vagy heten osztoznak. Az a hat év kitörölhetetlen az én emlékeimből is, nélküle sokkal szegényebb lennék, csak nem tudnám miért. Büszke vagyok arra, hogy a magyar rendőrség történetének egyik, talán legszebb időszakában részese lehettem a vezetésnek, és őszintén remélem, munkám eredménye nem tűnik el nyomtalanul.

Nagy örömömről szólna, ha ez a kötet és benne az én interjúm segítséget, gondolatokat adna a magyar rendőrség megújításához.

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Komáromi István

PEST MEGYE

Dr. univ. Komáromi István nyugállományú rendőr dandártábornok Pest megye rendőrfőkapitánya volt. Egyéni szemléletmódja és stílusa már az első találkozás alkalmával szembetűnt számomra. Csak később értesültem a reáltudományok és a zene iránti érdeklődéséről, rajongásáról. Istvánt is a főkapitányi értekezleteken ismertem meg, ahol szereplése, javaslatai szimpatikusak voltak számomra. Hivatalában is meglátogattam, egyike volt azoknak, akik segítségüket ajánlották, amikor 1996 elején új beosztást kerestem. Az egyetlen interjúalanyaim közül, aki a rendőri, a biztonsági, a jogi szakmán kívül is megtalálta az egyéniségének megfelelő kibontakozási lehetőséget. A vele készült interjút 2009 januárjában lakásán készítettem, ahol meggyőződhettem arról, hogy számára is rendkívül fontosak rendőri pályafutásának emlékei.

– Magyarországon biztosan egyedülálló, de a világon sem lehet sok olyan rendőrtábornok, aki előadóművészként, zeneszerzőként és dalszövegíróként is sikeres. Művészeted elismerésének dokumentumai és emlékei, valamint a rendőrséghez kapcsolódó relikviák békésen és harmonikusan elférnek egymás mellett. Lehet, hogy nem volt igazuk az ókori görögöknek, akik szerint fegyverek között hallgatnak a mizsák?

– Az ókori görög kultúra ismeretében nem tudom elképzelni, hogy bármelyik politikus, hadvezér vagy művész ezt komolyan gondolhatta. Háborúk idején természetesen kevesebb idő, energia és pénz jut a színházra, az irodalomra, a zenére, a kulturális rendezvényekre, de események sokasága bizonyítja a művészetek jelenlétét és fontosságát a fegyvert forgató emberek világában. A magyar történelemből kiragadott példák:

Balassi Bálint, Zrínyi Miklós, a kuruc kor zenéje, Lehár Ferenc, a katonadalok, a frontszínházak, a fegyveres szervek napjainkban is híres művészegyüttesei azt mutatják, hogy a két terület nagyon is közel áll egymáshoz. Ezt szüleim is így gondolhatták, hiszen ötéves koromban karácsonykor két komoly ajándékkal leptek meg, amelyek meghatározták további életemet. A karácsonyfa alatt egy bendzsót és egy katonákkal megrakott várat találtam. Mindkettő remek elfoglaltságot, játékot és tanulási lehetőséget jelentett számomra. Bizonyára volt érzésem a zenéhez, hiszen viszonylag hamar elértem, hogy nem mindenki menekült ki a szobából, amikor játszani kezdtem a hangszeren és énekeltem. A katonás játékban mindig a rendszerességet, a rendet, a győzelmet kerestem, nap mint nap újabb feladatokat és cseles megoldásokat eszeltem ki a várvédők és ostromlók részére egyaránt. Persze, ekkor még fogalmam sem volt a rendőri pályáról, sőt, még középiskolás koromban sem éreztem elkötelezettséget ezen hivatás iránt. A zene iránti rajongásom mellett – az iskolai beatzene-kar meghatározó tagja voltam – ekkor műszaki érdeklődésem került előtérbe. Erősáramú szakközépiskolában érettségiztem, de a katonás fegyelem, a céltudatosság tisztelete és igénye mindenkor jelen volt. Kedvenc tantárgyaimból, a fizikából és énekből az ötösök tömegét produkáltam, fizikából még országos versenyt is nyertem. Mérnöki diplomám a mérés és automatika szakterületére adott jogosítványt, és ebben kezdtem el dolgozni Miskolcon. Gondolom, nem kell különösebben magyaráznom, hogy ez egy másik világ, mint ahol a rendőrtisztek döntő többsége szocializálódott, tanult és dolgozott. Teljesen másként kell felkészülni és felkészíteni valakit a rendőri pályára, mint ahogy azt egy műszaki ember, egy technokrata teszi. Mindezt azért mondom el, mert csak így érthető: a későbbiekben miért gondolkodtam sokszor teljesen másként ugyanazon probléma és feladat megoldásán, mint kollégáim.

– *Egy fegyelmet kedvelő, katonai élettel szimpatizáló, ugyanakkor beatzenekarban játszó, aktív, technokrata mérnökember hogyan kötött ki a rendőrségen?*

– Fiatal mérnökként a melósok között éltem, és jól éreztem magam. Tettem a dolgom, azt hiszem, nem is rosszul, de bizony gyakran elégedetlenkedtem és bíráltam a kialakult munkafolyamatokat, mert úgy gondoltam, lehetne azt jobban is szervezni. Sikerre vágytam és bizonyítani akartam, ahogy ezt rajtam kívül sokan mások. Az 1970-es évek közepén – te bizonyára jobban emlékszel erre, hiszen akkor már a testületben dolgoztál – valami megmozdult a rendőrségen, mert keresni kezdték a fiatal diplomásokat, különösen ha nyelvet is beszéltek. Rendőrtisztek jöttek a gyárakba,

beszélgettek, tájékoztatókat tartottak, mondhatjuk úgy: toborzó munkát végeztek. Akkor már túl voltam a katonai szolgálaton, ahonnan – és most emlékezz csak vissza a katonáit hatékonyan működtető ötéves kis hadvezérre – tartalékos alhadnagyként szereltem le. Valószínűleg diplomám és németnyelv-tudásom mellett ez is szerepet játszott abban, hogy konkrét ajánlatot kaptam „operatív területre”, amiről először azt sem tudtam, mit jelent. Azt mondták: te mérnök vagy, műszakiak között dolgoztál. Ismered őket, a stílusukat, a gondolkodásukat, nagyon jó lennél gazdaságvédelmi területre. Annyira jól hangzott és olyan meggyőző erővel mondták, hogy elhittem, egy mérnökre van szüksége a rendőrségnek. Hamarosan rájöttem azonban, nem pontosan erről van szó. A rendőrségen nem arra kíváncsiak, mennyire ismerem az Ohm-törvényt, hanem arra, hogy mennyire ismerem azokat a törvényeket, amelyeket be kell tartanom, és amelyeknek meg kell felelnem a rendőri munkában. Rádöbbenem, hogy ez egy olyan szakma, amiről nekem fogalmam sincs, ezért újra kell kezdenem a tanulást. Elém tették a szabályzatokat, és kiváló kollégák kezdtek velem foglalkozni, akiknek a mai napig hálás vagyok. Mikor már azt éreztem, hogy kezdem kipróbálni a szakmát, váratlanul elküldtek egy speciális iskolába, amit az egyszerűség és a közérthetőség kedvéért most nevezzünk hírszerző iskolának. Ez egy új helyzet volt számomra, hiszen én nem akartam se kém, se diplomata, se politikus lenni, pedig úgy éreztem, ebbe az irányba haladok. Az iskolában fél év múlva parancsnoki beosztást kaptam a hallgatótársaim között, és most már két malomkő között őrlődtem. „Felfelé és lefelé” egyaránt meg akartam felelni, hiszen tanáraink, parancsnokaim rólam alkotott véleménye éppen olyan fontos volt számomra, mint a társaimé. Az igazság az, hogy egyre jobban kezdett tetszeni az iskola, mert olyan magas szintű képzést kaptunk, olyan kiváló tanáraink, előadók voltak a fegyveres és civil életből egyaránt, hogy bármelyik felsőoktatási intézményünk szívesen látta volna őket oktatói között. Kiemelt szerepet kapott a gyakorlati képzés, amelynek során a legapróbb részletekig be kellett sulykolni a hírszerzés alapfogásait, hiszen ott nem lehet hibázni. Egy figyelés észrevétlen és sikeres végrehajtása, vagy a téged figyelők lerázása sokkal bonyolultabb tudomány, mint azt a filmek és regények alapján bárki is képzele. Olyan ez, mint a nyelvtudás vagy a zongorázás. (Látod a zene és a szakma újabb kapcsolatát!?) Nem lehet blöffölni és puskázni, vagy tudod, vagy nem. Ha már a nyelvtanulásnál tartunk. Némettanárnőnk a két év alatt egyetlen szót sem szólt magyarul. Először csak mosolyogtunk rajta: „majd megunja!” gondoltuk, de be kellett látnunk, neki van igaza, és vala-

mennyien kiválóan megtanultuk a nyelvet, ahogy valamennyi szakmai tantárgyat is. A két év elteltével visszakerültem Borsod megyébe, ahol – mint utólag megtudtam – összeeszték miattam a vezetők. Az egyik elképzelés szerint mérnöki végzettségem, nyelvtudásom és a hírszerző iskolán szerzett ismereteim miatt alkalmas leszek az ipari kémkedés megakadályozásának segítésére a megye nagy jelentőségű ipari létesítményeinél, mások szerint viszont még nincs elég rendőri ismeretem, ezért azt meg kell szereznem. Ez utóbbiak között volt Túrós András, az akkori megyei rendőrfőkapitány, úgyhogy kitalálhatod, melyik álláspont diadalmaskodott. A „szuperkém” kiképzésem ellenére a megyei rendőr-főkapitányságon rendszeresen ügyeletes tiszti munkát kellett végezni, ahol aztán tényleg megismerhettem a rendőri munka hétköznapijait. Később ennek nagy hasznát vettem, utólag hálás vagyok Túrós Andrásnak a döntéséért, ami azért akkor kevésbé lelkesített. A szolgálat utáni szabadidőmet egészen másként töltöttem el, mint általában a kollégáim. Nagyon izgatta a fantáziámat, hogyan lehetne jobban és tervszerűbben végezni a rendőri felderítő munkát. Egyre jobban elmélyültem ebben a témakörben. Elméleti ismereteim és egyre gyarapodó gyakorlati tapasztalataim alapján már konkrét elképzeléseim is voltak. Merész ötlettől vezérelve a '80-as évek közepén beiratkoztam az egyetemi rangú Zrínyi Miklós Katonai Akadémia hadtudományi doktori képzésére, és témámul a területi rendőri szervek felderítő tevékenységét választottam, amelyről már akkor is csak szigorúan titkos minősítésű dokumentumokban lehetett értekezni. Elfogadták a jelentkezésemet. Kutatómunkámhoz annyi tábornok engedélyét kaptam meg, amennyiről nem is tudtam, hogy létezik. Valamennyi belügyi szervnél kutathattam, tájékozódhattam, hiszen minden érintett minisztériumi vezető támogatását élveztem. A doktori vizsgámon, ahol rajtam kívül mindenki tábornoki rendfokozatot viselt, kutatómunkám eredményeinek ismertetése mellett bizonyítanom kellett a nemzetközi szakirodalomban való jártasságomat is. A vizsgabizottság hat igennel, ellenvélemény nélkül fogadta el a védésemet, így fordulhatott elő, hogy a doktori avatáson a legkisebb rendfokozatú és a legfiatalabb tiszttal személyemben egy miskolci főhadnagy volt, amihez hasonló még nem fordult elő az akadémia történetében. Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy disszertációmat hatékonysági és szervezési témakörben írtam, mert e két terület a továbbiakban is végigkísérte a pályafutásomat.

– Valószínűsítem, hogy a doktori cím megszerzése után már nem sokáig voltál ügyeletes tisztt. Milyen beosztást kínáltak a megyei vezetők?

– Erre már nem nagyon maradt idejük, mert a főkapitányságon hamarosan megjelent dr. Stefán Géza, aki akkor ezredesi rendfokozatban a Belügyminisztérium Tudományszervezési Osztályát vezette. Az a megtiszteltetés ért, hogy munkatársának hívott. Persze, azért ez nem volt ilyen egyszerű. Túrós András megyei rendőrfőkapitány az egyik ügyeleti napomon váratlanul behívatott az irodájába, ahol egy számomra ismeretlen úrral beszélgettek. Hellyel kínált, majd megkérdezte: hogy vagyok? Gondolom, valami „köszönöm, jól”-félét mondhattam meglepetésemben. Nem volt időm magamhoz térni, mert a következő mondatában már egy kapitányságvezetői beosztást ajánlott. Beszélgetőpartnere pedig nemes egyszerűséggel csak annyit mondott: „Én pedig öcsi, el akarlak vinni magammal Budapestre!” Majd ezután bemutatkozott, és így ismertem meg Stefán Gézát, akinek tisztelője vagyok. Őszintén szólva, nem kellett sokáig gondolkodnom. Nagyon jól éreztem magam Miskolcon, szerettem a kollégáimat. Budapestre helyezésem azonban vonzóbb munkakört, szolgálati lakást és magasabb egzisztenciát jelentett. Szüleim Budapesten laktak, barátok is éltek a fővárosban. Elfogadtam az ajánlatot, amit soha nem bántam meg. Az új munkában megismerhettem egy számomra addig ismeretlen világot, részese voltam a tudományos életnek, nagyon sokat tanultam és kiváló emberekkel köthettem ismeretséget, barátságot a fegyveres szervek állományától a különböző iskolákon át a Magyar Tudományos Akadémiáig. Akkor valahogy nagyobb kedve volt a rendőri állománynak a tudományos munkához, sokan készítettek különböző tanulmányokat, dolgozatokat, és jelentkeztek doktori cím, tudományos fokozat megszerzésére. Egy-két év alatt olyannyira megtanultam ezt a munkát, hogy három kollégámmal már módszertani segédletet is készítettünk a tudományos kutatómunka eredményeinek mérésére, melyet tudomásom szerint még ma is használnak. Nagyon jól éreztem magam ezekben az években, amely már a „rendszerváltás” előtti időszak volt. Érzékelni lehetett a változások iránti igényt, annak szükségességét, de én is azt gondolom, senki nem láthatta előre az elkövetkező egy-két év eseményeit. A magunk részéről úgy véltük, ha tisztességesen végezzük a munkánkat, ha újításokra, a megújulást szorgalmazó tudományos munkára ösztönözzük a belügyi állományt, jól szolgáljuk az ország érdekeit. Tettem a dolgom, és 1989 nyarának egyik szokásos módon induló hétköznapiján a Pest Megyei Rendőr-főkapitányságon tartottunk szakmai megbeszélést. Nem voltak még sem személyhívók, sem mobiltelefonok, ezért az utasítás kiadásához képest viszonylag későn ért utol a hír, hogy azonnal menjek a Budapesti

Rendőrfőkapitányságra, ahol Konczer István vezérőrnagy, főkapitány vár. Elképzelni sem tudtam, miről lehet szó, de természetesen indultam a BRFK-ra. Kissé zavart, hogy meglehetősen nyáriasan voltam öltözve, egyáltalán nem úgy, ahogy egy budapesti főkapitányhoz illik menni, de hát a parancs, az parancs, ha azonnal, akkor azonnal! Kényelmetlen érzésem csak fokozódott, amikor a főkapitány irodájában hat jól öltözött „nagyfőnök” kinézetű férfi várt rám. Előírászerűen jelentkeztem a vezérőrnagynál és elnézést kértem az öltözetemért. Konczer István kedvesen fogadott, leültetett, majd megkérdezte: hogy vagyok? Emlékszel a Borsod megyei esetre? Kísértetiesen ugyanígy kezdődött, majd ugyanúgy folytatódott, hiszen ő is egy kapitányságvezetői beosztást ajánlott részemre. Valószínű, az arcomra íródhatott szinte meglepetésem és a ki nem mondott kérdésem: miért pont én, és egyáltalán, hogyan talált rám, hiszen korábban nem ismertük egymást?

– *Fogadni mernék egy nagyobb összegben, hogy Stefán Géza volt az ajánló!*

– Lényegében igazad van, és ezért is hálás vagyok neki. Valószínűleg Géza már tudta, vagy megérezte, hogy a minisztérium szervezetében és munkájában lényeges változások lesznek, amelyek majd előre nem látható személyi következményekkel járnak. Minden munkatársának igyekezett biztos beosztást keresni, és így nekem is. Azért nem találtad el pontosan az ajánlót, mert elképzelését egyeztetette Túrós Andrással, aki akkor már országos rendőrfőkapitányként egyetértett az elképzeléssel. Talán titokban még örült is annak, hogy Komáromi István mégis csak rendőrkapitány lesz, ahogy ezt ő néhány évvel ezelőtt akarta. Hidd el, az előzményekről én semmit sem tudtam, hiszen az események váratlanul felpörögtek, és tőlem azonnali választ vártak a felkínált budafoki rendőrkapitányi beosztásra. Őszintén „bevallottam”, hogy Budafokról semmit sem tudok, rendőri vezető sem voltam még, ezért legalább másnap reggelig gondolkodási időt kértem, amit engedélyeztek számomra. Kijöttem a BRFK-ról, felültem egy villamosra és kimentem Budafokra. Látni akartam, milyen ez a kerület a főváros szélén. Hosszasan csatangoltam az utcákon, érezni akartam a levegőt, a hangulatot, látni akartam az embereket, közöttük az utcán szolgálatot teljesítő rendőröket. Ha nem tudtam volna, hogy hol vagyok, és időnként nem látok villamost, akkor egy vidéki városban is érezhettem volna magam, ami a Borsodban eltöltött évek miatt tetszett. Este hazamentem és megbeszéltem a dolgot a családommal, mert úgy éreztem, szükséges ez a támogatás. Már a munkába járás sem volt egyszerű történet, hiszen Káposztásmegyerről kellett naponta Budafokra utazni.

Reggelre aztán döntöttem és elfogadtam a kihívást. Harminchárom éves százados voltam, mérnök, az operatív munkáról írott disszertációmmal a hadtudományok doktora, kerületi rendőrkapitány, aki jól beszélt németül, és még a zene világában is otthonos. (Nem kérdeztél rá, így nem került szóba, hogy szakmai munkám, tanulásom mellett mindvégig folyamatosan zenéltem, és – ne vedd szerénytelenségnek, de hozzáértő művészek szerint – ezen a téren is sokat fejlődtem.) Magam is azt gondolom, amit első kérdésedben megfogalmaztál, miszerint nem sok hasonló eset lehetett, ha volt ilyen egyáltalán, a különböző nemzeti rendőrségek történetében. A mérnökséget és a hadtudományi doktori címet egyáltalán nem nagyképcsűségből hangoztatom, hanem azért, mert alapvetően ez a kettő befolyásolta a döntésemet és a további pályafutásomat. Elsősorban sohasem „rendőrfejjel” gondolkodtam, hanem mindent racionálisan, a hatékonyság javításának szempontjából közelítettem meg. A kapitányi beosztásban is az izgatott a legjobban: hogyan valósíthatóak meg a gyakorlatban az eredményesség növelése érdekében kidolgozott „tudományos” elméletek, hogyan tudom mindenki számára bizonyítani az információk szerzésének és értékelésének szükségességét.

– *Nem tekintettek csodabogárnak a budafoki kollégák? Hogyan fogadták az érkezésed?*

– Nem örültek nekem, tartottak az érkezésemtől és a módszereimtől, mert azért annyit kiderítettek, hogy én egy „tudományoskodó” alak vagyok. Az első hónapot „megfigyelőként” tölthettem a még hivatalban lévő kapitány mellett, aki átadta részemre a legfontosabb dokumentumokat, a folyamatban lévő ügyeket, és bemutatott a kerületi önkormányzati vezetőknek, a fontosabb együttműködő és támogató szervek, szervezetek vezetőinek. Aztán amikor átvettem a kapitányságot, rövid időn belül tényleg mindent felforgattam és egy új típusú vezetési, irányítási, munkavégzési módszert vezettem be. Elértem, hogy Budafokot a minisztérium és az országos rendőrfőkapitány kutatóhelynek minősítse, és engedélyt kaptam olyan szervezet kialakítására, amely teljesen eltért az országos gyakorlattól. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy több minisztériumi dolgozó járt ki rendszeresen hozzánk, tanulmányozták a mi módszereinket, eredményeinket, amelyeket aztán hasznosítottak későbbi tudományos munkájukban...) Legfontosabb feladatommak tekintettem olyan munkahelyi légkör kialakítását, amelyben az emberek jól érzik magukat. Minden olyan dologgal foglalkozni kívántam, amiről úgy éreztem, rám tartozik és befolyásolja a munkavégzés hatékonyságát, de nem kívántam váj-

kálni a beosztottak rám nem tartozó magánügyeiben. Sohasem érdekelt az intrikák, az árulkodások, a sunyi vádaskodások, de nagyon is érdekelt az állomány véleménye, kritikája, bírálata és dicsérete. Ezért minden hónapban „pletykanapot” tartottunk, ahol a teljes állománynak kötelező volt részt vennie. Itt terítékre kerültek a hónap pletykái, amelyek keringtek az épületben rólam, más vezetőről vagy bármelyik beosztottról. Ezeket közösen megbeszéltük és helyretettük. A kezdeti döbbenetet nagy lelkesedés és kiváló hangulat követte. Tőlünk senki sem akart elmenni, és amikor a legtöbb kapitányság súlyos létszámhiánnyal küzdött, nálam sorban álltak a jelentkezők. Lehetőséget kaptam arra, hogy a BRFK üres létszámhelyeinek terhére felvehetek embereket a kapitányságra. (Szerintem Fodor Tóni, az akkori személyzeti vezető sem hitte el, hogy ez sikerülni fog.) Nos, én kivettem egy „öreg” zászlóst, Streng Lacit a munkából, aki egy tipikus, a szó legjobb értelmében vett budafoki sváb volt, és áthelyeztettem egy régi tapasztalt nyugdíjas hírszerzőt, Szluka Bandit a kapitányságunkra. Laci a tiszthelyettesi, Bandi a tiszti állomány toborzására kapott megbízást, persze, a teendőket gondosan átbeszéltük. Legfőbb elvárásként és módszerként fogalmaztam meg: csak az igazat szabad mondaniuk, csak vért, verítéket és könnyeket ígérniük! Ez a két kiváló ember néhány hónap alatt 25 fő többletet „termelt”, ami már meghaladta a BRFK vezetésének elképzelését és sajnos türelmét is.

– *Azért ez bizonyára téged is meglepett, mivel magyaráztad a történeteket?*

– Csak ismételni tudom a korábban elmondottakat. A jó munkahelyi légkör, a vezetők és beosztottak emberi kapcsolata és az értelmes munka mágnesként vonzza az embereket. Futótűzként terjedt el a hír, hogy nálunk mindez egy helyen megvan. Nem foglalkoztam a politikával, pedig akkor már magam is biztos voltam a közelgő jelentős politikai változásokban. Nem érdekelt, hogy ki milyen beállítottságú, hova kíván szavazni. Ha rendesen elvégezte a dolgát, ha megfogta a tettest, rendet tartott az utcán, ez nekem elég volt. Még az állambiztonsági szervektől is vettem át kiváló szakembereket. Vezetőtársaimban nagyszerű szakembereket ismertem meg. Legát Józsi a bűnügyeseket, Lapid Lajos a közbiztonságiakat fanatizálta, mert tudták, ott vagyok mögöttük és számíthatnak rám. Soha nem akartam egy-egy szakterület legjobb rendőri szakembere lenni, de úgy érzem, képes voltam az egészet egy rendszerben látni és döntéseimet valamennyi szerv érdekeit figyelembe véve meghozni. Vezetőtársaimat, munkatársaimat mindig igyekeztem a legjobb szakemberekből kiválogatni. Mindenkinnek megkerestük a maga feladatát, felelősségét, örömét.

Ezért volt nagyon jó ez a csapat, de ugyanez történt később Pest megyében is. Mi sohasem panaszkodtunk a kevés pénzre, a rossz feltételekre, egy jó csapat sok hiányosságot tudott ellensúlyozni. Sikerült olyan módszereket kitalálnunk és alkalmaznunk, amelyek lehetőséget adtak a munkatársaknak az önmegvalósításra, a sikerre. Döntően a régiek, a több éve ott lévő rendőrök vették hátukra a kapitányságot és vitték azt sikerre. Mindig valami új, valami hatékony megoldáson gondolkodtam. Sokakkal ellentétben én nagyon kedveltem azokat az időszakokat, amikor a főnökeim országos ügyekkel vagy saját problémáikkal foglalkoztak, mert akkor sokkal szabadabban építkezhettem. Nem értek rá beszámoltatni, ellenőrizni, és mivel hittem a sikerekben, bíztam munkatársaimban, remekül éreztem magam a rendszerváltás időszakában is. Kevesen tudják, hogy Zsombor Gyurival – aki sajnos már nincs közöttünk – ekkor találtuk ki a polgárőrség csíráját, a Nagytétényi Védegyletet. Bárki bármi mászt gondol, vagy mond napjainkban, ez az igazság. Kezdetben komoly beosztású rendőri vezetők is ellenezték a kezdeményezést, „gittegylet”-hez hasonlították, aztán látod, mi lett belőle! Ma már nélkülözhetetlen szervezet a közbiztonság fenntartásában. Nem sok dicséretet kaptam a másik kezdeményezésemért sem, amikor az igazgatásrendészet feladatainak jelentős részét az önkormányzatokhoz kívántam telepíteni (1990-ben!). Külön engedéllyel, a kapitányság „kutatóhely” jellegére hivatkozva ezt is megcsináltuk. Egy fiatal mérnök, Zsitkovszky Sanyi vezérletével összeköttöttük az önkormányzat és a rendőrség e területen lévő informatikai rendszerét, és elindult a kísérlet. Sikerét és korunk nyolc-tíz évvel történő példátlan megelőzését – remélem, nem hangzik nagyképűen, de dokumentálhatóan tényleg így van – a mai okmányirodai hálózat igazolja, pedig akkor még a rendőrség érdekeinek elárulásával is vádoltak néhányan az ORFK vezetéséből. Valahogy úgy fogalmaztak, hogy miért akarom levágni a rendőrség hajtókájáról a bokrétát. Nehezen értették meg, hogy amit én le akarok vágni, az nem bokréta, hanem kolonc. Őszintén szólva, jól esett volna, ha az ezredfordulón, az okmányirodák kialakítása érdekében zajló folyamatokban emlékezett volna valaki a hőskorra.

– *Azt mondtad, nem foglalkoztál a politikával, és ez bizonyára így is volt. Kerületi kapitányként azonban nem vonhattad ki magad a politikai események hatásai alól.*

– A politikai eseményekkel való kapcsolatomban mondok neked két jellemző példát. Már közismert tény volt a szovjet csapatok kivonása, amikor a Budafokon állomásozó alakulat parancsnoka meghívott egy ün-

nepségükre, illetve óvatosan megkérdezte kerülő úton, elmennék-e, ha meghívna. Természetesen igent mondtam, hiszen semmi okom nem volt haraggal elválni tőle. Egyébként is mindig úgy gondoltam, hogy amíg remény és lehetőség van a normális kapcsolatra, az érdemi tárgyalásra, senkivel sem kell összeveszni. Az élet megint engem igazolt, mert ottani beszélgetéseim, majd tárgyalásaim eredményeként a szovjet tisztek lakásait megszereztem a budafoki rendőröknek. Sokszor gondoltam már rá, ha akkor „durcáskodom”, milyen sok kolléga életét nehezítem meg. A másik esemény megtörténtekor már hivatalban volt az Antall-kormány, Horváth Balázs a belügy-, Boross Péter a titkosszolgálatokat felügyelő miniszter. Én még mindig „tudományoskodó” rendőrkapitányként dolgoztam Budafokon és készítettem egy tanulmányt az önkormányzat és a rendőrség kapcsolatáról, annak lehetséges alakulásáról, formáiról. Négy fiatal rendőri vezető, Sipos Gyula dunaújvárosi, Kastyák János kiskunhalasi és Francsics Ottó Heves városi rendőrkapitány, valamint jómagam informálisan rendszeresen összejártunk és baráti alapon egyeztetett véleményünk alapján dolgoztunk négy témakörben: Gyuláé volt a bűnügyi információs rendszer, Janié az alapítványok ügye, Ottó elkezdte az IPA és a Rendőrmúzeum dolgait, enyém volt az önkormányzat és a rendőrség kapcsolata. Még nem tartottunk ott, hogy munkánkról hivatalos jelentést tegyünk előljáróinknak, de nem is titkoltuk tevékenységünket és szándékunkat. Ezt valahonnan megtudta egy újságíró, és az Esti Hírlapban tudtom nélkül az én tanulmányomra hivatkozva, súlyos kritikával illette Horváth Balázst egy önkormányzati rendőrséggel kapcsolatos kijelentése miatt. Szembeállította kettőnk véleményét, a cikkben nekem adott igazat. Nem kell nagy képzelőerő ahhoz, hogy kitaláljuk, a miniszternek ez nem nyerte meg a tetszését. Személyesen hívott fel a hivatalomban, de csak a titkárnőmmel tudott beszélni, mert én egy házon kívüli programon voltam. A titkárnőm kétségbeesve telefonált utánam, ami érthető, hiszen Budafokra talán még főkapitány sem telefonált sokat, nemhogy a miniszter. Ne felejtsük, mobiltelefonok még mindig sehol sem voltak, így viszonylag későn tudtam visszahívni Horváth Balázst, aki azonban addigra már a parlamentben volt. Titkársága csak az üzenetét tudta továbbítani, miszerint másnap kilenc órakor jelenjek meg az irodájában. Elképzelni sem tudtam, miért kell nekem a miniszterhez menni. Múltamat végiggondolva találtam néhány okot, amiért egy jobboldali kormánynak esetleg nem vagyok szimpatikus, ezért elsősorban kapitányságvezetői beosztásomból való felmentésemre gondoltam. Úgy éreztem, ez semmiképpen

sem lesz igazságos, ezért – mivel nincs vesztenivalóm – támadni fogok. Másnap időben érkeztem a miniszteri titkárságra és vártam a találkozást. Kilenc óra előtt két perccel kinyílt a miniszteri iroda ajtaja és megjelent Horváth Balázs, nyakában jellegzetes szemüvegével. Én felálltam és szinte egy levegővel elmondtam a kitervelt „belépőmet”: – Miniszter úr! Dr. Komáromi István rendőr őrnagy, Budafok rendőrkapitánya jelentkezem! Jelentem, mielőtt bármit mondanál vagy kérdeznél, három dologról kell hogy tájékoztassalak. Tagja voltam a Magyar Szocialista Munkáspártnak és meggyőződésből léptem be, hírszerző iskolát végeztem, de ebben a feladatkörben nem sokat dolgoztam, nem jogi doktor vagyok, hanem hadtudományi, melyet a Zrínyi Akadémián szereztem a nyolcvanas években. – Horváth Balázs meglepetten, de egyáltalán nem ellenségesen végigmért és csak annyit mondott: „Gyere be!” Mindketten leültünk, ő rágyújtott és beszélgetni kezdtünk. Néhány perc alatt rájöttem, hogy ez az ember több tanulmányomat, cikkemet elolvasta, azok tartalma érdekli, és olyan kérdéseket tett fel nekem, amelyek alapján teljesen biztos lehettem abban, hogy itt szó sincs kirúgásról. Hihetetlennek tűnt, hogy Horváth Balázs belügyminiszter, Antall József miniszterelnök helyettése az én véleményemre kíváncsi a magyar rendőrség munkájának hatékonyabbá tételéről, ezért megkérdeztem, tényleg érdekli-e és mennyi ideje van rá. Egy óra időtartamot határozott meg és nagyon alapos tájékoztatást igényelt, amit én legjobb tudásom szerint – a problémákat egy kapitányságvezető szemszögéből látva – meg is tettem. Szinte barátságban váltunk el, később egy könyvvel is megajándékozott, amelyben megörökítette ezt az epizódot. Nem tudom, mi hasznosult volna beszélgetésünkéből a későbbiekben, ha a ma már történelminek nevezhető események nem sodorják el a posztjáról. A magam részéről a mai napig tisztelen benne, hogy azon magas beosztású vezetők közé tartozott, akiket érdekelt az emberek véleménye, és nem kívánta eltáposni azt, aki másként gondolkodott. Valószínűleg nem ezen beszélgetésnek, inkább talán németnyelv-tudásomnak köszönhetően hamarosan bekapcsolódtam abba a munkába, amit a svájci Team Consult cég végzett a magyar rendőrség átvilágítása és a további szervezeti kérdésekre vonatkozó javaslatok kidolgozása érdekében. Ennek során jóval szélesebb kitekintéssel rendelkeztem, mint amit kapitányságvezetői beosztásomból megtehettem, és így volt alkalmam ténylegesen megismerni a magyar rendőrség egészét, jó és rossz oldalát egyaránt. A Team Consult tevékenységéről annyit el kell mondanom, hogy korrektek voltak és alaposak, de csak olyan megállapításokat és javaslatokat tudtak tenni, amit

mi magunk hamarabb és olcsóbban megtehettünk volna. Az akkori politikai helyzet és társadalmi hangulat azonban megkívánta a külső, pártatlan szakértőt, így jobban elfogadták a javaslatokat.

– Egy sikeres budafoki kapitányt mi késztetett arra, hogy pályázatot nyújtson be megyei rendőr-főkapitányi beosztásra, és miért pont Pest megyét céloztad meg?

– Nagyon őszintén mondom neked, hogy engem senki nem kért fel és nem inspirált arra, hogy jelentkezzem. Nekem annyi problémám és összeütközésem volt kapitányként a ma divatosan logisztikai szerveknek nevezett igazgatóságokkal, osztályokkal, főosztályokkal, hogy be akartam bizonyítani, nincs akkora hatalmuk, mint amit képzelnek magukról, és teljesen felesleges az a bürokrácia, amihez ragaszkodnak. Korábban többször gondoltam arra, hogy ha én lennék a főkapitány, hát bizony mőresre tanítanám ezeket a kollégákat. Úgy éreztem, itt az idő! Most megmutathatom, hogyan lehet ésszerűbben és hatékonyabban segíteni a rendőri munkát a „háttérből”. Néhány nap alatt összeállítottam és megírtam a pályázatomat. Ma is azt gondolom, hogy szakmai céljaim, szándékaim és tervezett módszereim jók voltak, bizonyára sok hasonlót olvashattak mások anyagában is a bírálók, de a gazdasági, pénzügyi, informatikai és személynévi szervek munkáját valószínű, hogy másként láttam, mint a pályázók többsége. Nem is mertem megmutatni senkinek a dolgozatomat. Az általad is ismert dr. Sarudi Mártit kértem meg, hogy gépelje le, és formailag hozza olyan állapotba, ami beadható. Mártit még Miskolcra ismertem, és azon kevesek közé tartozott, akire ezt a titkot rá mertem bízni. Így készült el a pályázat, amelyet aztán annak rendje-módja szerint beadtam. Kérdezted, miért pont Pest megye? Volt némi ismeretem a megyéről. Egyrészt még tudományszervezési munkakörömből, másrészt pedig Budafok határos volt Pest megyével, többször dolgoztam együtt az ottani kollégákkal. A szakmából pontosan tudtam, hogy ott minden megvan kicsiben, ami az országban nagyban. Hegyvidék, alföld, folyó, tó, város, falu, autópálya és még sorolhatnám a földrajzi elemeket. Ugyanakkor rendőri szempontból pozitív és negatív értelemben „állatorvosi lónak” nevezhettem, mert a gondok és eredmények mindegyike jelen volt a megyében. Azt gondoltam, ha itt helytállok, akkor az országban bárhol képes vagyok eredményeket elérni. Volt még egy tényező: nem akartam a budapesti főnököm székét megpályázni. Az akkori Pest megyei főkapitány dr. Németh Ferenc ezredes volt, akit nem ismertem annyira, hogy lelkiismereti kérdést okozott volna a beosztás megpályázása. Őt jelölt volt, a bizottság

mindannyiunkat meghallgatott és – mint utólag megtudtam – Németh Ferit engem tartottak alkalmasnak főkapitánynak. Ferit jobban ismerték, nagyobb volt a támogatottsága, a megyei közgyűlés őt szerette volna a főkapitányi székben látni, de Szabó Győző országos rendőrfőkapitány és Boross Péter miniszter engem választott. Gondold el: nem voltam még harminchat éves, és Pest megye főkapitánya lettem. Nagyszerű időszak volt, ugyanis – és én ezt határozottan állítom – a politika ekkor nem szólt bele a munkánkba. Azt választhattam magam mellé, akit akartam, és úgy alakítottam a munkavégzés feltételeit, ahogy a legjobbnak láttam. Én élttem a lehetőségekkel. Tudod, azt vallom, hogy egy új beosztásban az elején mindenképpen nagyon sokat kell dolgozni, persze aztán van, ahol ez később is így marad. De az első hónapok nagyon fontosak. A kevés alvásidőt leszámítva én mindig a Pest megyei főkapitányság ügyeivel foglalkoztam. Tizenkét, tizennégy órát voltam bent, de otthon sem tudtam elszakadni a munkámmal összefüggő gondolatoktól. Több belső szabályzót vagy azok döntő elemeit magam dolgoztam ki az ügyelet jelentési rendjétől az új felvételizsek ellenőrzésének módszeréig. Sok elképzelésem volt, de tudtam, sokat kell tanulnom elsősorban azoktól a munkatársaimtól, akik már hosszú éveket töltöttek vezető beosztásban Pest megyében, és hajlandók velem együtt dolgozni.

– Említetted, hogy magad választhattad meg a helyetteseidet. Hogyan nyerted meg Horváth András ezredest a Pest megyei főkapitány-helyettesi, bűnügyi igazgatói beosztásra, hiszen biztos vagyok abban, hogy őt Pintér Sándor akkori budapesti főkapitány is szívesen látta volna a csapatában.

– Főkapitányi kinevezésünket követően nem sokkal találkoztunk egy nem hivatalos programon Pintér Sándorral, és sokat beszélgettünk a BRFK és Pest megye feladatairól, lehetőségeiről. Megállapodtunk abban, hogy egyetlen kollégát sem tartunk vissza az állományunkból, ha a másik szervhez szeretne menni dolgozni. Így került át például hozzá Bartos László, aki később az ORFK Személyügyi Szolgálatát is vezette. Bizony, tartottam attól, hogy régi munkakapcsolatuk és barátságuk miatt az én kiszemelt helyettesemet is elcsábítja, de szerencsére másként történt. Természetesen őt is hívta, de Bandi – saját bevallása szerint az együtt végzett munka kedvező tapasztalatai alapján – Pest megyét választotta, aminek a megyei főkapitányságon dolgozók közül szinte mindenki örült. Szerintem ugyanígy örültek annak is, hogy a másik szakmai helyettesemet is helyből választottam, Nagy Károly rendőr ezredest, aki egyébként ma a Pest Megyei Polgárőr Szövetség köztisztviselő elnöke.

– Biztos vagyok abban, hogy Pintér Sándor és Horváth András a bűnügyi szakmát illetően már félszavakból is értették egymást, a másik gondolatát is ismerték. Szerinted miért választott mégis téged?

– Erre a kérdésre van egy illendő és klasszikus válasz: ezt bizony tőle kellene megkérdezni, de én nem ezt válaszolom. Szeretném hinni, hogy tudom az okát. Nézd, én soha nem akartam jobb bűnügyes lenni, mint Bandi, de nem akartam jobban nyomozni egyetlen beosztottjától sem. Mindig azt vallottam, amit a jó kórházigazgató: régen rossz, ha neki a műtétek elvégzése a feladata, és nem az, hogy megteremtse a kórház működésének legjobb feltételeit. Az első perctől kezdve az emberek érdekeit, a „kisrendőrök” érdekeit néztem és munkakörülményeik jobbítása, munkájuk hatékonyságának növelése érdekében dolgoztam. A főkapitányi szolgálati gépkocsit odaadtam a bűnügyeseknek, és ha mennem kellett valahová, csíkos rendőrautóval jártam. Az első héten elmentem Nagykőrösre, a legtávolabbi rendőrkapitányságra. Mindezt éjjel fél kettőkor, sportos öltözetben, ami a szolgálatot igencsak meglepte. Nem akarták elhinni, hogy én vagyok a főkapitány, már-már intézkedni akartak velem szemben, amikor szerencsére tisztázódott a helyzet. Elbeszélgettünk és megmutatták az épületet. Ennek folytatásaként másnap kellemetlen perceket szereztem a gazdasági igazgatónak, akit köteleztem a nagykőrösi kapitányság évek óta beázó tetejének soron kívüli kijavítására. Több hasonló akciót bonyolítottam le, és ezek eredményeként pontosan megismertem, mire van szüksége az embereknek, melyek az évek óta érthetetlen okból elhúzódó megoldatlan gondok. És mi történt? A problémák fogyatkoztak, a rendőrök érzékelték a kedvező változást. Néhányan viszont elkezdtek félni. Részben tőlem, részben a várható feladatokról, de az is lehet, hogy attól a komplex ellenőrzéstől, amit a megyére kértem. Nem állt szándékomban senkinek sem ártani, de szerintem egy új vezetőnek egy ilyen nagy szervezetnél joga van pontosan tudni, honnan indult el, milyen állapotokat örökölt. Sajnos, ez az ellenőrzés csak jóval később történt meg, ezért másként voltam kénytelen tájékozódni. Viszonylag hamar a rendelkezésemre álltak azok az információk, amelyek alapján bátran nyúltam hozzá a megoldandó problémákhoz. Ehhez persze nagyon sokat kellett utazni a megyében, beszélni a kollégákkal, vezetőkkal, beosztottakkal, a polgármesterekkel, az önkormányzati képviselőkkel, a közgyűlés tisztségviselőivel, újságírókkal, az együttműködő szervek vezetőivel és még hosszan folytathatnám a sort. Mindenütt a segítőkészséget, az eredményesség iránti igényt tapasztaltam. (Csak zárójelben mesélem el, hogy a megye

egyik nagy jelentőségű „cégvezetője” vásárolt egy Land Rover terepjárót, amelyet – az akkori szabályoknak megfelelő módon – a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének ajánlott fel szolgálati feladatai ellátásához. Én ezt az autót azonnal átadtam a bűnügyeseknek, akiknek sokszor nagyon nehéz terepviszonyok között kellett egy-egy helyszínre kimenniük.) Visszatérve azonban az információkhoz. Ezeket nemcsak a logisztikai szervek munkájának számonkérésére és szervezésére használtam fel, hanem a szakmai döntéseimhez is. Tizenhárom kapitányból kilencet cseréltem másokra, mert megbizonyosodtam arról, hogy – fogalmazzunk udvariasan – nem használják ki optimálisan a munkaidejüket. Fiatal, tenni akaró embereket kerestem, akiknek a szemében láttam a tüzet, a bizonyítás vágyát. Nem félttem 27-30 éves főhadnagyokat, századosokat kinevezni vezetői beosztásokba. Közülük többen ezredesek, tábornokok lettek, ami utólag is igazolja a szerencsés kiválasztást. Nagy szükség volt a hittel és akarattal rendelkező fiatalokra, mert valamilyen „történelmi okokból” Pest megyét mindenképpen a hátrányos helyzetűek közé soroltam. Csak példaként említem: az ország legnagyobb létszámú megyéjében egyetlen kapitányi hely sem volt ezredesi, az egymillió-kétszázezret meghaladó lakosra harmadannyi rendőr se jutott, mint a kétmillió fővárosra, a váci rendőrkapitányság ügyiratforgalma annyi volt, mint a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányságé összesen. A megyei főkapitányi beosztást három évig alezredesként töltöttem be. Szóval kemény küzdelmet kellett folytatnunk a jogainkért, és ez összekovácsolt bennünket. Merem remélni, hogy Horváth Bandi ezért maradt nálunk. Helyetteseim jól dolgoztak a saját szakterületükön, én pedig – remélem – eredményesen a rám tartozó feladatokban. Több újítást vezettünk be, például elsőként alkalmaztuk a rendőrkapitányságok úgynevezett „keretgazdálkodását”, kidolgoztuk az agglomeráció bűnügyi fertőzöttségének mutatóit, mi vontuk össze először egy szervezetbe az informatikát és a híradástechnikát. Ma már megmondhatom, hogy nem törvénytelenül, de nem kis huncutsággal szereztük be a hazugságvizsgáló gépeket, amelyeket szintén mi alkalmaztunk először. Valamennyi újításnak nagyon kedvező következménye és tapasztalata lett. Mindenképpen meg kell említenem, hogy tudományos igényességgel foglalkoztunk a rendőrség és az önkormányzatok kapcsolatával, az önkormányzatok bűnmegelőzésben betöltendő szerepével. Nálunk készült el elsőként egy ilyen témájú módszertani útmutató és az önkormányzati közbiztonsági koncepció. Alapító tagja voltam – a rendőri vezetők közül egyetlenként – a Magyar Közigazgatási Karnak, így átfogó ismeretekkel

rendelkeztem e problémakörben. Nem csak elméleti kérdésekkel foglalkoztunk. A rendőri szervek és az önkormányzatok, de valamennyi érintett szerv együttműködésének egyik legjobb példája volt az az akció, amelyet a megye egyik „hírhedt” Speed-diszkójában hajtottunk végre. Az előzetes egyeztetések és megbeszélések eredményeként a rendőr, a tűzoltó, a jegyző, az ÁNTSZ pontosan tudta a dolgát, és így az állomány számára is teljes váratlansággal elrendelt razzia teljes sikerrel járt, példaértékű lett más szervek és önkormányzatok részére.

– Mindezek mellett Pest megyét „megtartottátok” tudományos kutatóhelynek is, és emlékezetem szerint több tanulmányt, dolgozatot publikáltál. Közöttük a Rendőrtiszti Főiskolán írt diplomamunkádat is, amely szintén a rendőrség és az önkormányzatok kapcsolatáról szólt. Hogyan kerültél a főiskola hallgatói közé egyetemi doktori címed ellenére?

– Főiskolai tanulmányom több félreértést szült, és nem kevés sajátos, mondhatnám mókás szituációt teremtett. Volt olyan, aki rosszallását fejezte ki amiatt, hogy főkapitányként kell megszereznem felsőfokú végzettségemet, de nem egy alkalommal fordult elő az is, hogy az előadást tartó tanár tőlem várta el az általa elmondottak megerősítését. Igazság szerint Szabó Győző országos rendőrfőkapitány nagy meglepetésére magam kértem lehetőséget a főiskola közbiztonsági szakának elvégzésére. Mérnöki diplomám, hírszerző-iskolai végzettségem és egyetemi doktori címem, valamint gyakorlati tapasztalataim birtokában úgy éreztem, a közbiztonsági szakterület még adhat nekem új, hasznos és engem is érdeklő tudást. Elsősorban ekkor is az önkormányzat és a rendőrség együttműködésének minél hatékonyabb megoldásainak keresése ösztönzött, de emellett tényleg érdekelt ez a szolgálati ág. A tanulást nagyon komolyan vettem, a velem együtt járó munkatársaimat is erre ösztönöztem. Nem engedtem őket puskázni, megköveteltem a tisztességes felkészülést. Minden vizsgámat szabályszerűen és kiválóan letettem, dolgozataimat, diplomamunkámat megírtam. Kevesen tudják, hogy a gödöllői egyetemen a professzorokkal összefogva – az összes megszerzett tapasztalatomat latba vetve – létrehoztuk a humánerőforrás-menedzseri szakot, kifejezetten belügyi szakiránnyal. Ez óriási siker volt akkor, hiszen nem egy meglévő szakra települtünk rá, hanem teljesen újat kellett végigvinni. Nagyszerű szövetségest találtam ebben Kuncze Gábor belügyminiszter pedagógus feleségében, akit a miniszter úr „háta mögött” kerestem meg.

– Kétségtelenül imponáló mindaz, amiről eddig beszéltél, de emlékezetem szerint ezek az országos főkapitányi értekezleteken kisebb súllyal kerültek szóba.

Nem csak ezek alapján ítélték meg az egyes főkapitányságok eredményességét. Ha nem is kizárólagos, de nagyon jelentős szerepe volt a statisztikai mutatóknak, az eredményesség mérésének, melynek jelentőségéről, realitásáról és igazságosságáról eltérően vélekedtek a jelenlévők. Te hogyan láttad ezt a kérdést, és otthonos voltál-e a „statisztika világában”?

– A statisztika, mint műfaj nem volt ismeretlen számomra, mérnök-ként ezt fontos tudománynak és segédanyagának tartottam. A Pest megyei főkapitányság munkájával összefüggő számok és adatok befogadása, értékelése, a fontosabbak megtanulása nem okozott problémát. Nálunk is voltak havi munkaértekezletek, ahol számon kértem a végzett munkát, sőt, tanulmányokat is írtam a teljesítményértékelés általam legjobbnak tartott módszereiről. Nem értettem egyet a statisztikai mutatók meghatározó erejű figyelembevételével, és nekem önmagában az nem sokat jelentett, hogy egy rendőri szerv nyomozáseredményességét harminc, vagy éppen nyolcvan százalékban állapítja meg. A számszerű mutatókhoz mindig hozzátettem a feltételrendszert és a munkavégzés egyéb körülményeit. Ezért a magam részéről a legrosszabb adottságokkal rendelkező Pest megye középmezőnyben lévő pozícióját legalább olyan értékesnek tartottam, mint egy szerencsés adottságú kis megye dobogós helyezését. Kísérletként teljesítményértékelési számításokat végeztünk, ahol a tényleges leterheltséget is figyelembe vettük az imént említett feltételrendszerek mellett, és ezek engem igazoltak. Korábban is említettem már, hogy nagyon sokat utaztam és sok időt töltöttem az állomány körében, valamint az együttműködő szervek és az önkormányzatok vezetőivel. Ezért nem volt szükségem a statisztikai adatok rendszeres tanulmányozására ahhoz, hogy tudjam, melyik vezető hogyan dolgozik a megyében, mi az erőssége vagy éppen gyengéje egy-egy kapitányságnak. Értékelésemben jelentős szerepe volt annak, hogy az újítás, a határfok javítása érdekében ki mit tesz szervezeténél. Eddig talán nem volt róla szó, ezért itt szeretném elmondani a belső kommunikáció jelentőségét. Nagyon nagy hangsúlyt helyeztem arra, hogy mindenki pontosan tudjon minden rá tartozó információt, ismerje az értékelések, elosztások elveit és azok tényleges megvalósulását. Nem titkolóztunk egymás előtt, mindenki láthatta, hogy egyforma elvek szerint történik a feladatok leosztása, a számonkérés és a teljesítmény értékelése. Ugyanakkor szomorúan tapasztaltam, hogy a magyar közigazgatás és ezen belül a rendőrség is egyre kevésbé tolerálja az átlagostól eltérő teljesítményeket, kezdeményezőkézséget. Nem mindig örül a kreativitásnak, nem értékeli kellőképpen a kiugró tehetséget, és nem tud mit kezdeni a szélsőségesen gyenge teljesít-

ménnyel sem. Ez a közepes szint kívánatossá válását eredményezte, ami mára már igazán súlyos állapotokat teremtett. Emiatt a szervezet komoly veszteségeket szenvedett a „szürkeállományban”, amire nagyon jó példa a rendőrség óriási fluktuációja, az ötven év feletti kollégák „eltűnése”. Na, de térjünk vissza az 1990-es évek közepéhez. Pest megyében úgy vélekedtünk, támogatni kell a tehetséges kollégákat. Létrehoztunk egy alapítványt, amely kizárólag az egyenruhás tiszthelyettesi, zászlósi állomány legjobbjait jutalmazhatta. Minden évben a rendőrnapon adtunk két főnek négyszáz-négyszázezer forint jutalmat, ami ma is szép összegnek számít. Akkor pedig ez olyan jelentős volt egy tiszthelyettesnek, hogy csaknem szívinfarktust kapott örömeiben az, akinek felolvasták a nevét. A jutalmat mindig az alapító, dr. V. Fodor Endre nyugalmazott rendőr ezredes adta át, aki mellesleg a keresztapám.

– A Pest megyei főkapitányi munkádból kiragadott példák jól bizonyítják nagymérvű leterheltségedet. A kikapcsolódást, a szabadidőt a zene jelentette?

– Igen, nekem a zene jelenti azt a világot, amely kikapcsolódást, szórakozást és megnyugvást okoz. Itt sem tudok megelégedni a passzivitással, a zene hallgatásával, hiszen közismert rólam, hogy énekelek, zenét szerzek, dalokat írok. A zene nem csak hobbi, hiszen szakvizsgázott előadóművész vagyok. Én, ahogy ezt korábban is mondtam, tényleg mindig zenéltem, olykor még a munka vagy a tanfolyamok, továbbképzések szüneteiben is. Ez nálam egy életforma picit korom óta. Van olyan fotóm, amikor Washingtonban, az FBI-nál az amerikai kollégák lefényképeztek, amint éppen egy tanfolyam szünetében dalt írok Janza Kata művésznő CD-jére. Szabadidőmben rendszeresen felléptem, koncerteztem aktív tábornok koromban is, aminek a rendőri vezetés nem örült egyértelműen. Volt, aki nem nézte jó szemmel, de erre csak azt tudtam mondani: nekem pedig a vadászat nem tetszik, mégse kérem egyiküket sem arra, hogy hagyja abba azt a hobbiját. Külföldi kollégáim sokkal jobban fogadták zene iránti elkötelezettségemet, egyedülálló jelenségnek tartottak. Egyébként többször előfordult, hogy a szakmai munkámat is segítette, tekintélyemet növelte a hangszerekkel való barátságom. Emlékezetem szerint nálunk volt először romaügyi referens, mert fontos kérdésnek tartottam a romák és a rendőrök normális kapcsolatát. Bűnmegelőzési programunk keretében roma vezetők bevonásával értekezletet tartottunk. A szünetében leültem a zongorához, és játszani kezdtem olyan dalokat és olyan stílusban, amelyről tudtam, tetszeni fog a vendégeknek. Valóban ez történt, ami jól szolgálta az együttműködés és a bizalom kialakítását.

– Közel egy évtizedet töltöttél el megyei főkapitányként, amikor újabb változás történt az életedben és a Belügyminisztérium PR főosztályának vezetője lettél. Emlékezetem szerint nem te kezdeményezted a változást, és talán nem is örültél neki.

– Az ezredfordulón már csak négyen maradtunk főkapitányi beosztásban azok közül, akik pályázat útján nyerték el kinevezésüket. Ez kétségtelenül hosszú idő, és a minisztérium vezetése úgy gondolta, más területen hasznosítsam a tapasztalataimat. Magam is egyetérttem azzal, hogy öt-hat évenként célszerű munkakört, beosztást váltani az embernek, mert óhatatlanul is a szokások rabja lesz, és talán a szükségesnél jobban ragaszkodik a régi jól bevált – vagy annak vélt – módszerekhez. Nekem a főkapitányi beosztásból való felmentés tényével nincs semmi problémám, hiszen azt mindenkinek tudnia kell: egy ilyen pozíció nem tarthat örökké. A körülményekre azonban még a mai napon sem szívesen gondolok vissza. Javaslatot tettem utódomra, mert úgy éreztem, tartozom annnyival az állománynak, hogy folytathassák a megkezdett folyamatokat új, nagyobb lendülettel, s ha tudják, sikeresebben. Nem az én jelöltem lett a befutó, pedig bizonyára nem érdemtelenül támogattam, hiszen ma – igaz, más megyében – főkapitányi beosztást tölt be. Én minisztériumi főosztályvezetőként dr. Felkai László közigazgatási államtitkár úr közvetlen alárendeltségében is tettem a dolgom, azt gondolom, nem is rosszul. Komoly terveket, programokat dolgoztunk ki és valósítottunk meg elsősorban a rendészeti szervek népszerűsítése, a társadalmi kapcsolatok erősítése érdekében. Ezek mellett legsikeresebbnek talán a belső információs rendszer kialakítását tekintem, amely sokáig eredményesen működött. Én azt valom, hogy bármilyen alkotómunkát szívesen végzek, ha annak értelmét és szükségességét látom, és ha képesnek érzem magam a hibátlan teljesítésre. Ez az időszak nem tartott sokáig, mert a 2002-ben történt választások után a minisztérium új vezetése sem Felkai úr munkájára, sem az enyémre nem tartott igényt a továbbiakban. Dr. Janza Frigyes barátom kérésére egy ideig még a minisztérium Oktatási Főigazgatóságán segítettem a munkáját, de amikor őket is „átszervezték”, már nem volt maradásom. Tudtam, hogy számomra megszűnik a közszolgálat, de marad a gyermekkori szerelem: a zene! Egyébként milyen érdekes szituációkat „rendez” az élet! Az általam igen tisztelt Nikolits István – még főkapitány koromban, amikor ő volt a titkosszolgálatokat felügyelő miniszter – egyszer nagy meglepetésemre meglátogatott otthonomban egy állásajánlattal. Igazából ma sem tudom, miért esett rám a választása, csak gyanítom, hogy olyan em-

bert kereshetett, aki képzett a „titkos szakmában”, gyakorlott vezető és ugyanakkor mégsem támadható a múltja miatt. Ő a hiteles tanúja, hogy „kérésemre” nem lettem a Nemzetbiztonsági Hivatal főigazgatója. Maradtam a rendőri marsallbot mellett és az elmondottak miatt kötöttem ki véglegesen a violinkulcsnál.

– Pontosan érzékelem és megértem, hogy nem szívesen beszélsz a távozás körülményeiről. Az a megdöbbentő számomra, hogy az eddigi beszélgetések tapasztalatai és saját emlékeim alapján azt gondolom, hogy a felmentés és az azutáni időszak a többségnek fájó emlék marad.

– Ennek okát abban látom, hogy a politika a mai napig nem találta meg a megfelelő megoldást egy tábornok felmentésére. A legnagyobb probléma az, hogy nem is nagyon keresték, de lehetek önkritikus, nem is nagyon kerestük. Az én esetemben nem értettem, hogy miért nekem kellett magyarázkodnom és bizonygatnom, hogy a főkapitányi beosztásom megszűnése után ugyanolyan megbecsült tábornoka maradtam a magyar rendőrségnek, mint addig voltam, csak most másutt van rám szükség. Az érvek és tények a minisztérium bármely vezetőjétől sokkal meggyőzőbbek lettek volna. Ennek hiányában a bulvársajtó stílusának megfelelő módon napokig foglalkozott az ügyemmel, mint ahogy másokéval máskor tette ugyanazt. Nem lenne egyszerűbb és tisztességesebb, ha egy tábornok felmentése vagy más beosztásba helyezése esetén a miniszter, de legalább az országos rendőrfőkapitány kiállna mellette? És nem utólag, hanem pontosan akkor, amikor a hír, az esemény aktuális és ...

– Ne haragudj, hogy közbevágom, de vannak olyan kollégáink, akik mind a két helyzetet átérték. Felmentett és felmentő vezetők is voltak, ki ebben, ki abban a sorrendben!

– Pontosan erről beszélek én is! Ugyanilyen problémának látom utólag azt is, hogy nem álltunk ki egymásért és egymás mellett határozottan, következetesen és nyilvánosan. Bizonyára emlékszel az én konkrét példámra, amikor egy ismert énekesnek közlekedési balesete volt Budán. Elterjedt, hogy én is abban az autóban ültem. Nagyon sokan tudták, hogy akkor a város másik végében éppen értekezletet tartottam a rendőri vezetőknek, és mégsem állt ki mellettem nyilvánosan egyetlen főnököm, egyetlen kollégám sem. Nekem kellett magyarázkodnom, ami persze sokkal kevésbé volt hiteles. Bizonyára én is követtem el hasonló hibát másokkal szemben, és ezek a hibák elhitették a miniszterekkel, az országos főkapitányokkal, hogy csak az lehet jó megoldás, amit ők gondolnak. Tudnék aktuálisabb napi példákat is mondani, amikor vezetők, kollégák

nem állnak ki a másik mellett, de ezek boncolgatása már nem az én tisztem. Szívemben továbbra is rendőr maradtam, az életem legszebb időszakát köszönhetem a testületnek, de ma már egy másik világban élek. Megtaláltam a helyem, elégedett, boldog ember vagyok.

– Beszélgetésünk elején, emléktárgyaid megtekintése után még azt gondoltam, milyen szerencsés ez a Komáromi Pisti, hogy ilyen könnyen bele tudott illeszkedni a „civil világba”. Most azonban pontosan tudom, hogy ez nem a szerencsének, hanem egy tudatosan felépített életútnak köszönhető!

– Számomra valóban nem dőlt össze a világ, amikor távoztam. Megtaláltam a helyem a „kinti világban”. Önálló tévéműsorom van, saját cégem, az itthoni koncertek mellett rendszeresen járok Ausztriába, Szlovákiába, Romániába fellépni. 109 levédett szerzeményem van, 8 saját CD-lemezem jelent meg. Mindenütt vannak barátaim, akiket nem aszerint választok, hogy milyen nemzetiségű, vallású vagy pártállású. Nem végzek olyan munkát, aminek a rendőrséghez vagy biztonsághoz köze lenne. Ennek ellenére bármerre járok az országban vagy külföldön, azt érzem: a rendőrök maguk közül valónak tekintenek, barátsággal fogadnak és vigyáznak rám. Kellems meglepetés volt számomra, hogy a művészek döntő többsége sokkal jobban elfogadta bennem a „rendőrt”, mint a rendőri vezetők a művészt. Persze, különösen kezdetben nem volt könnyű a helyzetem a művészvilágban, hiszen minden sikerért és szereplési lehetőségért sokkal jobban meg kellett dolgoznom, mint másnak. Előfordult, hogy egy ma is népszerű színész egyenesen szemrehányást tett nekem, amiért elveszem tőlük a szereplési lehetőséget. Ugyanakkor mások támogattak, segítettek. Nem egy koncert előtt kérdezték aggódva: nem félek-e, hogy majd bekiabálnak valami sértőt, valami ízléstelenséget? Sokan tudják, hogy barátok voltunk Zámbo Jimmyvel, aki erre a kérdésre helyettem is megadta a választ. Úgy fogalmazott: „... a Pisti olyan fergetegesen jó lesz a színpadon, hogy eszébe sem jut majd senkinek, hogy rendőr!” Persze, ezért a bizalomért is meg kellett dolgoznom! Művészi pályafutásom egyik legszebb emléke marad, amikor Jimmy őszinte elismeréssel nyilatkozott gitárjátékomról. Soha nem volt semmi atrocitás a fellépéseim során, pedig még börtönökben is szerepelek súlyos ítéletüket töltő rabok előtt. Örülök, hogy sokan kedvelik a dalaimat, kabarétréfáimat, amelyekben szakmától és pártállástól függetlenül jól „oda-mondunk” mindenkinek. Na látod, ezt rendőrként nem tehetném meg!

– A rendőrség lezárt fejezet lett az életedben?

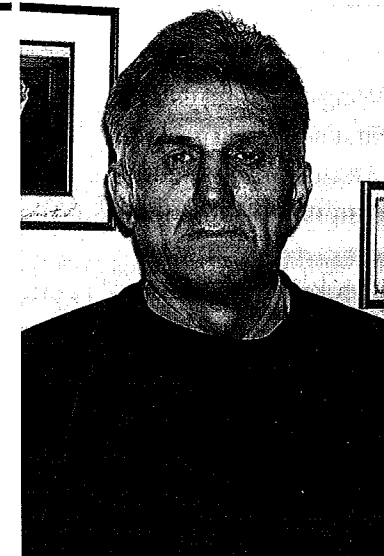
– Már magam is többször gondolkodtam azon, hogy milyen lenne az életem, ha a körülmények nem kényszerítenek nyugállományba. Ma is

még csak 54 éves vagyok. Dolgozhatnék aktív rendőrtábornokként, de már nem bánom, hogy így alakult az életem, vagy – ahogy te fogalmaztál – így alakítottam. A hatvanas években az akkori OSC egyik kiváló vízilabdázója mondta, hogy nem a vízilabdások között szeretne a legjobb orvos lenni, hanem az orvosok között a legjobb vízilabdázó! Valahogy én is így voltam ezzel, de kiderült, könnyebb jó rendőrnek lenni a művészek között, mint jó művésznak a rendőrök között. Ennek számos, szerintem ostoba előítélet az oka, de ezekkel ma már nem foglalkozom. Nem szakadtam el teljesen a testülettől. Feleségem a Rendőrtiszti Főiskola tanára, sok mindent hallok tőle a napi eseményekről, és néha úgy érzem: tudnék még segíteni. Nem tervezem a visszatérésemet, hisz sikeres vagyok abban, amit most csinálok, de ismerek olyan hiteles személyeket, akiknek nem mondanék nemet, ha megfelelő pozícióba kerülnének, és azt mondanák: Pisti, szükség van rád!

– Köszönöm a beszélgetést!

Krőzsel Károly

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

Krőzsel Károly nyugállományú rendőr ezredes pályázatának eredményeként a Komárom-Esztergom megyei rendőr-főkapitányságot vezette. Három év után családi okok miatt kérte felmentését, ezt követően az ORFK állományában főosztályvezetői beosztásban dolgozott. Ebben az időszakban ismertem meg igazán szakértelmét, kreativitását, céltudatos munkastílusát. Úgy éreztem, hogy főkapitányként, és az ellenőrzési szolgálat vezetőjeként is a munkatársak, az emberi kapcsolatok a legfontosabbak számára. Beosztottjai és az irányítása alá tartozó szervezet, de tulajdonképpen a rendőrség egészének érdekeit figyelembe véve hozza meg döntéseit, fogalmazza meg mondandóját, és hajtja végre a feladatait. Az interjút 2009 januárjában készítettem jelenlegi munkahelyén.

– Az országos rendőrfőkapitány munkatársaként 1992. februárjától vettem részt a főkapitányi értekezleteken. A vezetők többsége ismeretlen volt számomra, de téged legendássá vált bordó zakód miatt könnyen felismertelek. Az anekdoták szerint ezt a ruhadarabot Boross Péter miniszter is megjegyezte. Mi ennek a hiteles története?

– Komárom-Esztergom megye főkapitányaként dolgoztam, amikor Boross Péter volt a belügyminiszter. A megye állományát összességében jónak ítéltam, szorgalmas tenni akaró kollégákat ismerhettem meg. Egyik fontos feladatomnak tekintettem munkatársaim, különösen az őr-járőr állomány anyagi megbecsülését is, ami persze nem azt jelenti, hogy a többivel megelégedtem. Lehetőséget találtunk az említett állománycsoport illetményalapjának emelésére, ami így 17 500 forint lett. Nem ez volt az országos átlag és gyakorlat, ezért intézkedésemért inkább elmarasztalást,

mint dicséretet kaptam. Döntésemet továbbra is helyesnek tartottam, nem vontam vissza, és a jövő efgem igazolt, hiszen hamarosan az egész országban kedvező korrekcióra került sor. Szívesen emeltem volna a vezetők bérét is, mert úgy gondoltam nincs arányban azzal a felelősséggel és elvárással, amit velük szemben – egyébként helyesen – támasztanak. Ezért különösen érzékenyen érintett, amikor egy főkapitányi értekezleten miniszter úr a főkapitányok anyagi és erkölcsi megbecsüléséről beszélve lényegében elégedettségének adott hangot. A többiek arcán is láttam a meglepődést, de egyedül én kértem szót, és megkérdeztem a minisztert, tudja-e pontosan, mennyi egy megyei rendőrfőkapitány fizetése, és az összeg ismeretében fogalmazta-e meg előbbi véleményét. Igyekeztem tisztelettudó és udvarias lenni, de azért ilyen jellegű kérdés valószínű még nem hangzott el miniszter felé, mert egy pillanatra, vagy talán többre, megállt a levegő. Boross Péter válaszában kifejtette, hogy egészen pontosan nem tudja, de bizonyára kevesebb, mint amennyit mi megfelelőnek tartanánk. (Zárójelben jegyzem meg, hogy későbbi intézkedései azt bizonyították számomra, ezt a problémát is kezelni kívánta). Pintér Sanyi nehezményezte, amiért kérdésemmel őt is váratlan helyzetbe hoztam, de soha nem éreztem a miniszter haragját. Egyszer-kétszer, amikor valami kényesebb kérdés merült fel, állítólag ő maga tréfálkozott azzal, hogy szóljanak annak a „bordó kabátosnak”! A mai napig szívesen emlékszem vissza azokra az évekre, Boross Péter és Pintér Sándor együttműködését a magyar rendőrség általam is átélt történetében a legsikeresebb időszaknak tartom.

– A későbbiekben még visszatérünk ezekre az eseményekre, amelyek nagyjából pályafutásod középső szakaszára tehetők. Nem voltál már pályakezdő, amikor a rendőrséghez jelentkeztl. Tudomásom szerint letöltött katonaidővel és diplomával rendelkeztl.

– Ez bizony már nagyon régen, harminchárom évvel ezelőtt történt, de nem minden előzmény nélkül. Az egyetem elvégzése után, ahol általános agrártudományi mérnöki diplomát szereztem, egy trösztnél kezdtem el dolgozni közgazdászként. Akkori fizetése nem érte el a kétezer forintot, ami általános volt a kezdő mérnökök, közgazdászok körében. Édesanyámmal és húgommal laktunk együtt egy zuglói társasházban. Nevelőapám váratlan halála nehéz anyagi helyzetbe hozta a családot. Ismerőseimtől hallottam arról, hogy a rendőrségen a tiszt rendfokozatú nyomozók keresete meghaladja a háromezer forintot, ami óriási különbség az én fizetésemhez képest. A családukban és közvetlen baráti körömben nem volt fegyveres szervnél dolgozó személy, fogalmam sem volt a rendőri pályáról.

Egy középiskolai osztálytársamat kerestem meg, aki a rendőrségen dolgozott, és tőle szereztem az első információkat. Tetszett a dolog, és ezért közvetlenül is tájékozódtam, sőt bevonulásom előtt felvételi kérelmet adtam be a Belügyminisztériumba. A két év katonaidő letöltése után 1976-ban korábbi munkahelyemre mentem vissza dolgozni. Nem feledkeztem meg a rendőrségről, de mivel azt ígérték, „határidőbe teszik” kérelmemet, nem sürgettem megkeresésüket, élveztem a civil élet nyújtotta szabadságot. Egy napon édesanyám aggódva fogadott. Levelet kaptam a Budapesti Rendőr-főkapitányságról, amit ő nem bontott ki, de azt gondolta, valahol bajba kerülhettem. A levél elolvasása aztán mindenkit megnyugtatót, mert abban felvételi beszélgetésre hívtak, amelyre természetesen elmentem. Nagyon kedvesen, kulturáltan fogadtak. Elmondták, hogy nagy szükségük van diplomás fiatalokra, ezért ha fenntartom korábbi szándékomat, szívesen foglalkoznak velem. Kiderült, a katonaság alatt is figyelemmel kísérték magatartásomat. Kellemesen meglepett, hogy az emberrel így törődnek, egy jelentkező ennyire fontos nekik. Felsorolták a lehetőségeket, majd azt kérdezték, ha rajtam múlik, mit szeretnék választani ezek közül. Én nyomozó akartam lenni, amiben gyorsan megegyeztünk. Szerettem volna a szakmát minél jobban és alaposabban megtanulni, ezért kifejezett kérésemre az egyik legrázósabb kerületbe, Kőbányára helyeztek.

– Ez érdekes, mert akkor neked le kellett tölteni a próbaidőt, majd próbaidős vizsgát tenned. Én akkor a BRFK Tanulmányi és Kiképzési Alosztályán fiatal hadnagyként ezzel a területtel foglalkoztam. Valószínűleg találkoztunk is próbaidős vizsgádon, mert a bizottság egyik tagjaként ezeken általában jelen voltam. Kőbányára, mint a próbaidősök egyik kiváló iskolájára emlékszem vissza. Téged hogyan fogadtak a „nagy öregek”?

– Kollégáim nagy szeretettel fogadtak, kedvesek és készségesek voltak. Már az első napokban sikerült beilleszkednem. Munka közben tanultam meg a szakmát. Ebből a szempontból nem kíméltek. Keményen megdolgoztattak, de nagyon jó tanítóim voltak, egész életemben ebből merítettem. A társadalmi tulajdon védelmével foglalkozó alosztályra kerültem. Mint mindenki, én is kis ügyekkel kezdtem a nyomozást, de eredményesen végeztem a munkámat. Erre előjáróim felfigyeltek, biztattak, ami sokat jelentett önbizalmam megerősítésében. Az első évben közel száz ügyet bíztak rám, elsősorban élelmiszer-ipari területen. Elkezdtem beleásni magam ebbe a témakörbe, s a későbbiekben a gazdasági bűnüldözés lett a fő profilom. Addig azonban még bőségesen adtak feladatot. Meg kellett ismer-

nem például a kerületben lakó bűnözőket. Kollégáim, az öreg rókák azonnal bedobtak a mély vízbe, egyedül küldtek a sikátorba, hogy megtapasztaljam, milyen érzés az. Az ott lakók megtámadni soha sem mertek, de dobáltak, káromkodtak, köpködtek, amikor egyedül mentem a Ceglédi úton. Egy szál pisztolyt hordtam a zakóm alatt, de úgy is nagyon veszélyes volt. Szinte minden családban élt legalább egy rendőri felügyelet alatt álló személy azon a környéken, akiket ellenőrizni kellett. Kollégáim ezt tekintették az operatív munka előszobájának, aztán később beljebb is vezettek. Minden héten egyszer jutott rám az ügyeleti szolgálat, és gyakran vettem részt éjszakai razziákban. A rám bízott ügyekben ezektől függetlenül nyomoztam, úgyhogy nem unatkoztam. Szerencsés voltam, mert nálunk a vezetők is foglalkoztak a beosztottakkal, nem szűrtak le, tanítottak. Zóna György vezette akkor a kapitányságot, és ma is azt mondom: le a kalappal előtte! Az irányítása alá tartozó állomány szakmailag és emberileg egyaránt magas színvonalon állt. A kapitány emberségéről két példát mesélek. Egy alkalommal hajnali háromkor volt a beszámoltatás, én maradtam utoljára. Zóna György mindig ott maradt az embereivel, ő volt az utolsó, aki elhagyta az épületet. Akkor is így volt, s megkérdezte, hogyan jutok haza, mert tudta, hogy messze lakom. Mondtam hogy sehogy, maradok és dolgozom. Hazaküldött a XVII. kerületbe, jó messzire, a saját sofőrjével, autójával. Ő csak ezt követően távozott. Reggel, amikor beértem, a kapitány már az ügyelet beszámolóját hallgatta. A razziák során is ott volt, több alkalommal az elhúzódo munkáknál gondoskodott ételről, italról. Számítalan ilyen és ehhez hasonló szituáció üzenete nagyon fontos volt számomra: az utolsó pillanatig gondoskodni a munkatársról.

A másik eset első ügyeleti szolgálataim egyikéhez kapcsolódik. Szóása szerint távozása előtt mindig bement az ügyeleteshez, így hozzá is. Azt mondta, hívjam nyugodtan, ha bármiben bizonytalan vagyok, s az akkori előírásoknak megfelelően mindent jegyezsek fel. Ezen az éjszakán kaptam egy rablást. Megfelelően intézkedtem, biztosítottam a helyszínt, felhívtam a főügyeletet, hogy küldjék a BRFK-sokat, mert a rablás az ő hatáskörükbe tartozott. Kijöttek, nagyképpően üvöltöztek velem – ennek több fültanúja is volt –, az esetet nem minősítették rablásnak, hanem kifosztásnak, és távoztak. Én teljesen megdöbbentem a stíluson, a hangnemen, az eljáráson, és a szakmai megítélésen. A reggeli beszámoltatásnál a kapitány megkérdezte, hogy az ominózus bűncselekményt én hogyan ítélem meg, mert azt gondolta a kifosztás miatt, hogy én ezt elrontottam. Elmondtam pontosan a történetet, bemutattam a dokumentumokat, mi-

szertint én rablásnak ítélem a bűncselekményt, és a szükséges intézkedéseket ennek megfelelően meg is tettem. Nagyon meg volt elégedve, s faggatott tovább a részletekről. Ennek az lett a következménye, hogy felhívta a BRFK bűnügyi helyettesét, s mindenki nekem adott igazat. A kint járt csapatot jól leszúrták, nekem pedig, a zöldfülűnek tekintélyt teremtett. Több hasonló esetet is el tudnék mondani, amelyek alapján azt gondoltam: majd egyszer én is ilyen vezető szeretnék lenni!

– Ez azért még messze volt!

– Igen, az osztályon én voltam a legfiatalabb huszonnégy éves törzszászlósként. Az idő azonban akkor is szaladt, hamar eltelt az egy év próbaidő. Megszerettem a szakmát, a munkát, úgy gondoltam, velem is elégedettek lesznek, hiszen sok sikeres ügy volt a hátam mögött. Ennek ellenére feszülten vártam az elbeszélgetést, amelyen kölcsönösen döntenünk kellett. Feleslegesen aggódtam, mert mintha hájjal kengették volna. Nagyon sok dicséretet kaptam, és a kapitány egyértelműen érzékeltette, hogy számít rám, terve van velem. Év közben is kaptam egy-két elismerést, jutalom szabadságot, de azért ez más volt. Ekkor már biztosan tudtam, hogy jól döntöttem, amikor a rendőri hivatást választottam. Külön örömet jelentett, hogy feleségem is támogatott, segített, vállalta az ezzel járó lemondást, esetenkénti kellemetlenséget. Visszatérve a próbaidő utáni értékelésre – egy év alatt száztizenvalahány aktát kaptam, amiből közel kilencvenet – igaz némelyiket segítséggel, de – sikerült felderítenem. Úgy éreztem, az eltelt egy évet sikeresnek minősíthetem. Vezetőim értékelését korrektnek és nagyon emberinek ítéltam. „Odanyilatkoztam”, hogy szeretnék hivatásos rendőrtiszt lenni. Jól éreztem magam, anyagilag is megtaláltam a számításomat, egész más életet tudtam magamnak kialakítani. Ekkor véglegesítettek. Ezt követően nem sokkal elmentem a Rendőrtiszti Főiskolára posztgraduális képzésre, ami tíz hónapos bentlakásost jelentett. Amikor elvégeztem, újra jelentkezett a BRFK Személyzeti Osztálya. Nagyon győzködtek a központi állományba kerülésem szükségességéről, végül beadtam a derekam. A gazdasági területen akartam maradni, így kerültem a Nép-gazdasági és Társadalmi tulajdon-védelmi Osztályra, ahol aztán közel hat évet dolgoztam. A nagy létszámú, mintegy száznegyven fős szervezet közvetlenül a BRFK vezetőjének bűnügyi helyettese alá tartozott, mint ahogy a bűnüldözés és a vizsgálat is. A mi vezetőnk Farkas István, a bűnügyé Mérges István, a vizsgálaté Konczer István volt. Nagy cégeket, iparágakat, minisztériumokat ismertem meg, nagyon érdekes munkát végeztem. Itt szerzett tapasztalataim alapján is úgy vélem: a rendszerváltáskor hiba volt

ezen szervezetek megszüntetése. Kökényesi Antallal, a BRFK majd a Bor-sod-Abaúj-Zemplén megyei Rendőr-főkapitányság későbbi vezetőjével kerültem egy szobába, aki ma a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának vezetője. Nagyon jó viszony alakult ki közöttünk, munkánk mellett folyamatosan képeztük magunkat.

– *Kérlek, elevenítsünk fel egy-két érdekes esetet ebből az időszakból!*

– Az első években alapvetően az építőiparral, az ottani vagyonvédelemmel foglalkoztam. Nem csak budapesti viszonylatban, több országos jelentőségű beruházás is hozzám tartozott. A '80-as évek elején nagyon komoly állami, tanácsi építkezések zajlottak az országban. Gyárak épültek, lakótelepek, különböző intézmények. Bőven volt feladatom, ami nem az egyszerű lopások tetteseinek elfogását jelentette, hanem elsősorban a megelőzést, a védelmi rendszerek kiépítését, és néhány nagyon nagy kárt okozó bűncselekmény nyomozásában való részvételt. Az akkori időszakra még jellemző hiánygazdálkodás komoly kísértést jelentett a magasabb beosztásban lévő vezetőknek is. Nem feltétlenül saját zsebre dolgoztak – persze ilyen is akadt szép számmal –, de vállalati érdekek, a bevétel növelésének szándéka is ösztönzött jogsértésre. A kisajátítások, valamint a különböző engedélyek megszerzése körül mindig ott lengett a korrupció lehetősége és gyanúja, gyakran nem alaptalanul. A vesztegetési ügyek nem a rendszerváltás termékei, de még csak nem is az előző társadalmi rendszeré. Évszázados gyökerekkel rendelkező bűncselekményről van szó, amelynek számai minden történelmi korban elérnek egyes döntési pozícióban lévő magas beosztású személyekhez. Én az egypártrendszer időszakában dolgoztam a gazdaságvédelemben. Akkor is voltak olyanok, akik visszaéltek pozíciójukkal, lehetőségeikkel. Eljártunk velük szemben, és mi ehhez megkaptuk az MSZMP legfelsőbb vezetésének támogatását. Sok furcsa esettel találkoztam a kereskedelem és élelmiszeripar területén. Egyszer egy akácmézzel megrakott vonatszerelvényt utaztattak Ausztria és Magyarország között oda-vissza többször is. A nagy nyári melegben a méz megromlott, a tárolási hibák miatt folyni kezdett, a sínek és a vasutasok ragadtak a méztől. A vámeljárások és számlamozgások önmagukban akkora hasznót termeltek valakiknek, hogy még ez is megérte. Volt honnan ötletet meríteni a későbbi időszakok határokön átívelő „árumozgatóinak”! Rendkívül különleges és sajátos világot ismer-tem meg az alkoholos italok, ezen belül is leginkább a sörgyártás terén. A legális és illegális piac óriási érdeklődést tanúsított a termékek iránt, komoly tételek eltűnése ügyében vizsgálódtunk, általában eredménnyel.

A tolvajok találékonysága és leleményessége határtalannak bizonyult. Ahogy a sörösládákat rakodni tudták, azt szerintem még a bűvös kockáról híres Rubik Ernő is megirigyelhetné. Úgy pakolták, úgy forgatták a ládákat, hogy egyetlen ember sem tudta pontosan megszámolni a kimenő mennyiséget. A merészebbek nem a rakodással, hanem komplett teherautónyi szállítmánnyal bűvészkedtek. Nem fogod elhinni, de az derült ki, hogy az igazi érték nem is a sör, hanem a láda, mert azt sokkal jobban lehetett értékesíteni. Nem szeretném, ha az interjú olvasói azt hinnék, mindenki tisztességtelen és bűnöző volt az építőipar vagy az élelmiszeripar területén. Sok kiváló tisztességes vezetőt, munkásembert ismertem meg közöttük. A döntő többség ilyen volt. Egy meghatározó esetet mondanék el ennek alátámasztására. A sörgyár egyik megvesztegethetetlen portása a medveölésre is kiképezhető kaukázusi juhászkutyájával együtt őrködött. A hatalmas termetű állatot erős lánccon tartotta, azt is mondhatnám prevenció szándékkal. Egy este tolvajok érkeztek, és az együttműködésre nem hajlandó idős férfit vasrudakkal bántalmazták. Az őrjöngő kutya ezt látva eltépte a nehéz láncot, és a támadókra vetette magát. Gazdája életét mentette meg ezzel úgy, hogy maga is súlyos sérüléseket szenvedett. Az életveszélyes állapotban lévő férfit és a kutyát sikerült megmenteni. Az élet-halál között lebegő portás kérése így hangzott: „Mentsék meg a kutyámat!” Az alaposan megtépzott támadókat elfogtuk, bíróság elé állítottuk. Humorosan fejeződik be a történet. A felgyógyult portás és kutyája visszakerült a gyárba, végezték tovább a dolgukat. Egy férfi, aki az egésztől semmit nem tudott, gyakran haladt el a sörgyár mellett autójával, amelyben újonnan vásárolt kaukázusi kölyökkutya utazott. A gazdi nem értette, hogy a nyári melegben lehúzott ablak mellett ülő kedvence miért viselkedik mindig olyan furcsán, amikor a sörgyárhoz érnek. Egyszer, amikor forgalmi okokból meg kellett állnia, a kiskutya kiugrott az ablakon, beszaladt a gyárba, és – mint később kiderült – megtalálta az apját!

– *A hat év eseményei alapján bizonyára még sok hasonló érdekességet tudnál mesélni. Eredményesen végezheted el feladataidat, mert „egyszer csak” vezető lettél!*

– Abban az időben ez nehezebben ment, mint manapság. Hosszú éveket kellett eltölteni egy-egy beosztásban ahhoz, hogy valaki feljebb kerülhessen. Évtizedes rendőri múlttal rendelkeztem, amikor 1984-ben kineveztek az újonnan létrehozott, országos hatáskörrel rendelkező Gazdasági Rendészet vezetőjének helyettesévé. Ez nagy ugrást és újszerű feladatot jelentett. Fel kellett építeni a központi szervezetet, s a megyékben

is létrehozni a területi jellegű gazdasági rendészeti egységeket. A mi szervezetünkben négy szakterületi csoport működött, alapvetően a korrupció és a fehérgalléros bűnözés ellen küzdöttünk. Nagyon tetszett a munka, élveztem, teljesen a profilomba vágott. A beosztott vezetők is elfogadtak, szakmai tevékenységem, tudásom alapján volt tekintélyem. Pályafutásom során mindig jellemző maradt rám a gazdasági terület iránti fokozott érdeklődés, ami végzettségemnek, képzettségemnek is köszönhető.

– Az „építkezések” befejezése után nem sok időt tölthettél a Gazdasági Rendészetben, mert hamarosan új vezetői kinevezést kaptál. Milyen körülmények között lettél Újpest rendőrkapitánya?

– Már Konczer István vezérőrnagy töltötte be a BRFK vezetői tisztét, amikor hívatott. A munkáról beszélgettünk, majd rátért a konkrét témára. Elmondta, hogy a közeljövőben öt kapitányi hely megüresedik, s arra gondolt, az egyik kerületben legyen én a kapitány. Majdnem kiestem a székből, hiszen ez nagyon nagy feladat és kihívás! Ráadásul legendás nevű tisztek álltak a kapitányságok élén, a szervezetek nagy létszámmal rendelkeztek. Azonnali döntést várt, még a családomat sem tudtam megkérdezni. Gondolhatod, milyen helyzetbe kerültem. Kizárásos alapon Újpestet – mint utólag kiderült a legnehezebbet – választottam. Óriási tekintélye volt akkor egy kapitánysági osztályvezetőnek is, nemhogy a kapitánynak. Nem is akartam elhinni, hogy mindez velem történik. Elődöm 62 évesen ment nyugdíjba, én 34 éves voltam. Tudom, a mai fiatal kollégák nem fogják megérteni, mi ebben a furcsa, de a '80-as években a mostani helyzettől eltérően számtalan kiváló képességű 45–55 év közötti rendőrtiszt szolgált a testületben.

– Nem sokat tudhattak rólad Újpesten!

– Ez így igaz! Konczer Pista bácsi mint a véres kardot körbe hordozott a pártbizottságon, a kerületi tanácson, bemutatott a kapitányságon. Kitartóan érvelt mellettem, és így elfogadtak. Nekem mindig az emberi hozzáállás, mások bizalma és támogatása adott erőt ahhoz, hogy valamit elvállaljak. Olyan vezetők és munkatársak közé kerültem, akikkel mindig meg lehetett beszélni a problémákat. Előrejutásomat sohasem a fehér asztal, az alkohol, az alkudozás hozta, hanem a szakmai munka. Ezért merem elvállalni a kapitányi beosztást is, bár tisztában voltam azzal, hogy sokat kell még tanulnom. Az újpesti rendőrkapitányi beosztás megbecsülését jól példázza beiktatásom, amelyen Ladvánszky Károly altábornagy, akkori országos rendőrfőkapitány is megjelent. Beszédében gratulált, kiemelte fiatal életkoromat, majd elvárásait és további sikeres pályafutá-

som iránti reményét kifejezve megelégedetten távozott. Nagy megtiszteltetésnek tekintettem megjelenését. Nem sok időm maradt elmélkedni az ünnepi hangulaton, mert a rendezvény hamar befejeződött, a vendégek és előljárók eltávoztak, én pedig ott maradtam egyedül.

– A teljes ismeretlenségben?

– Ezt nem mondanám. Kétségtelen, hogy ismét azonnal bedobtak a mély vízbe, de azért előtte volt néhány hónap, amit ismerkedéssel és betanulással Újpesten tölthettem. A szakmát tekintve a bűnügyben és az ügyeleti munkában már járatos voltam, az igazgatásban és vezetői munkában is gyakorlatot szereztem. Nagyon sokat és keményen dolgoztam. Totális szignálást végeztem, így ismertem meg a kapitányság tevékenységét, valamint a bűnügyi-közbiztonsági helyzetet. Öt éven át minden beérkező iratot láttam, és a hatáskörök elvonása nélkül mindegyikkel kapcsolatban határoztam meg feladatokat. Kiemelt fontosságot tulajdonítottam a jó és korrekt személyes kapcsolatoknak kapitányságon belül és kívül egyaránt. Erre sohasem sajnáltam az időt. Minden vezetőt megtartottam, még a titkárnőt is, és lehetőséget adtam a bizonyításra. Igyekeztem jó példával elől járni, ezért még a labdarúgó- és jégkorongmérkőzések biztosításának tervezésével is foglalkoztam. A legtöbb biztosításon személyesen vettem részt, jelenlétem jó hatással volt a kollégákra. Kiváló együttműködés alakult ki a polgármesterrel, Dercze úrral, aki mindenben segített. Közös tekintettük át a kívánalmakat, a lehetőségeket és megoldásokat Újpest biztonsága és a lakosság nyugalma érdekében. Kijelöltük a legforgalmasabb helyeket, ahová állandó őrszemet állítottunk. Rendszeres razziákkal rendszerben tartottuk az aluljárókat, a metrót, a piacot. Mindenben szorosan együttműködtünk a polgármesteri hivatallal, más hatóságokkal, a polgárőrökkel. Ma is úgy gondolom, Újpesten, de a frekvenciált területeken mindenképpen rend és tisztaság volt. Úgy érzem, amihez Dercze Tamással hozzányúltunk, az arannyá vált, s mi mindezt a kerületnek adtuk. A rendszerváltás időszakában a pártokkal kezdettől fogva jó kapcsolatot alakítottunk ki, nyitott voltam mindenre, ami a törvényesség keretein belül maradt, s a későbbiekben ezt jól lehetett kamatoztatni. Újpesten aktív politikai élet zajlott. A rendőrség pártsemlegeségét tiszteletben tartottam, ugyanakkor nagyon sok kiváló és érdekes emberrel ismerkedtem meg. Ennek is köszönhettem a taxisblokádnak sikeres kezelését. A polgármesterrel együtt jártuk a kerületet, mindenkivel tárgyaltunk, élelmiszert, alkoholmentes italt vittünk kollégáinknak, de olykor a blokádot fenntartó embereknek is. Gyorsan és esemény nélkül meg-

oldottuk a helyzetet. Tapasztalataim szerint az újpesti politikusok pártállástól függetlenül elsősorban lokálpatrióták voltak, ezért könnyebben szót értettek egymással, mint más kerületekben.

– *Rólad az a hír járta, hogy nem csak közismert személyekkel alakítottál ki jó kapcsolatot, de a „B-középpel” is.*

– Az Újpesti Dózsa focimeccsein farmerban, dzsekiben beültem a kemény mag közé, és visszafogottabban, de szurkoltam a csapatnak. Eleinte nem tudták ki vagyok, egyszer-egyszer már majdnem megverték. Az első egy-két hónap elteltével, miután megismerkedtünk, már hiányolták, ha nem láttak. Egyre többször kérdezték a véleményemet, hogy mit lehet csinálni, mik a pályán kívüli játékszabályok. Ismertem őket személyesen, s ez a kemény mag oly módon értékelte a jelenlétemet, hogy kapitányságom ideje alatt nem volt balhé a focimeccseken. Ezt nagy eredménynek tartom. Elismerésként értékeltem a futballisták azon javaslatát és kezdeményezését, miszerint legyenek tagja a klub elnökségének. Ezt csak azért nem vállaltam, mert akkor már Komárom megye felé kacsintgattam. Emlékezetes eseményként éltem át, amikor az Újpest megnyerte a bajnoki címet. Az utolsó meccs vége előtt visszavontam a rendőri erőt a pálya széléről, és engedélyeztem, hogy több ezer ember a zöld gyepen ünnepelhesse kedvenceit. Határtalan örömük még az esti órákban is tartott. A Dózsa akkori sztárja, Bácsi Sanyi vezérletével éltették a bajnokság részeszeit, közöttük engem, Újpest rendőrkapitányát. Kevés rendőri vezetőnek volt része ilyen megtiszteltetésben. Erre büszke vagyok ma is.

– *Milyennek ítélted az állomány felkészültségét, létszámát, a munkavégzés tárgyi feltételeit?*

– Munkatársaim felkészültségét, szorgalmát jónak értékeltem. Voltak gyengébbek és egészen kiváló képességűek is, ahogy ez egy ilyen nagy kapitányságon lenni szokott. Nem történtek súlyos fegyelemsértések, a munkahelyi légkör kedvezett a kreativitásnak. A vezetők közötti összhanggal és együttműködéssel elégedett voltam, igaz én magam is ott éltem közöttük. Nincs az a kapitány, aki a létszámot megfelelőnek tartaná, illetve ne tudna még több munkatársat hasznos feladatokra foglalkoztatni. Én úgy ítéltam meg, a kerület létszáma nincs arányban a leterheltséggel. Feltöltöttük az üres helyeket, a munka és a szolgálat szervezésében kiemeltük a lehetőségeinket, ennek ellenére túlterheltnak láttam kollégáimat. Ez bizony a hatékonyság rovására ment, hiszen néhányan sajnos „nagyvonalúan” kezelték az eredménytelennek ígérkező ügyeket azért, hogy a másokra nagyobb energiát fordíthassanak. A létszám növelése

azonban nem tartozott a kapitányságvezető hatáskörébe, mint ahogy a költségvetési keret növelése sem. A tárgyi feltételek javításában ennek ellenére jeleskedtünk. Kapcsolati tőkénket jogszerűen és etikusan kamatoztattuk az állomány javára. Kifestettük az egész épületet, új bútorokkal rendeztük be az irodákat. Sikerült megszerezni a megszűnt munkásőrség szomszédos épületét, így oldottuk a zsúfoltságot, mivel a korábbi alapterület kétszerese állt rendelkezésünkre. Tisztaság, rend és fegyelem jellemezte a kapitányságot. Az önkormányzat mindehhez nélkülözhetetlen segítséget, a tatarozáshoz például negyvenmillió támogatást nyújtott. Fejlesztettük gépjárműparkunkat, még kismotorokat is szereztünk a kollégáknak. Az építkezési kedv egyébként minden vezetői beosztásomban jellemző volt rám. Emlékszel, a Gazdasági Rendészetnél kezdődött itt, Újpesten, majd Komárom-Esztergom megyében folytatódott, ahol minden kapitányságot felújítottam, vagy új épületet szereztem. Az egyikben – mivel a „beszerzés” decemberben történt – még a karácsonyfát is ránk hagyták. Az ORFK ellenőrzési szolgálatánál újra a nulláról kellett indulnom, és a civil világban is építkezéssel kezdtem. Minderről később majd szívesen beszélek.

– *Történt-e valamilyen különleges bűncselekmény kapitányi időszakodban?*

– Korábban talán már elhangzott, hogy öt évet dolgoztam Újpesten. Évente 4200–4600 bűncselekmény történt a kerületben. Ezek között aztán mindennel találkoztunk a brutális gyermekgyilkosságtól az egyszerű közokirat-hamisításig. Egy szokatlan, rendkívül fenyegető elemeket tartalmazó, de végül békésen megoldódó eseményt emelek ki, amelyhez hasonló nem fordult elő pályafutásom során. Egy fiatalember legénybúcsút tartott esküvőjét megelőző éjszakán, és sajnálatos módon megerőszakolt egy lányt, aki feljelentést tett ellene. Másnap reggel elfogtuk a gyanúsítottat, és őrizetbe vettük a kapitányságon. A több száz főből álló násznép az épület elé vonulva követelte szabadon bocsátását. Fellépésük olyan fenyegetővé vált, hogy el kellett rendelnem a bent lévő állomány felfegyverzését, és megkezdtuk az előkészületeket az épület védelmére. Behívtam a fiú apját, akivel hosszasan tárgyaltunk. Ennek eredményeként a násznép elvonult, az esküvő elmaradt, a fiatalembert bíróság elé állítottuk. A kerületben egyébként nagyon sok gyár – a Chinoi, a Tungssram, a Budalakk, a Finommechanika stb. – található, gyakran fordultak elő balesetek, robbanások, lopások. Sokat küszködtünk a vasúti dézsmálásokkal, ami a feljelentések harmadát adta. Jó kapcsolatunk volt a gyárak és nagyvállalatok vezetőivel is, készséggel adtak segítséget a nyomozóknak.

Felderítési eredményességünk egyre jobb lett, de mégsem ezért kezdtem hinni, hogy jó kapitány vagyok. Észre kellett vennem, hogy irigyeim és rosszakaróim lettek. Ez csak erősödött, amikor Barna Sándor budapesti rendőrfőkapitány megkezdte régiós kísérleteit és engem nevezett ki az észak-pesti régió vezetőjévé. Három kerület tartozott ide, Újpest mellett Angyalföld és Rákospalota. Mindenütt megmaradt a kapitányságvezető, azonban olyan hatáskört kaptam, hogy összevonhattam az erőket, közös akciókat szervezhettem, utasításokat adhattam a másik két kollégámnak. Mind a kettő lényegesen idősebb, tapasztaltabb volt nálam, nem volt felhőtlen az örömük, de különösebb konfliktus nélkül összedolgoztunk. Egy évig tartott a régiós kísérlet, aztán Barna Sándor távozásával ez összeomlott. Sajnáltam, mert láttam benne fantáziát, és meggyőződésem szerint ma előbbre tartanánk, ha az akkori öt régió megmarad és továbbfejlődik, alakul. Sok pénzt és energiát takaríthattunk volna meg.

– Jól érezted magad Újpesten, megbecsültek, beérték munkád eredményei. Miért pályáztál a Komárom-Esztergom megyei főkapitányi beosztásra?

– A főkapitányokkal történt beszélgetéseidből bizonyára már tudod, hogy Komárom-Esztergom megye kivételével 1991 márciusában mindenhol kinevezték az új főkapitányt. Az oda benyújtott pályázatok között a minisztérium vezetése nem talált olyat, amelyet alkalmasnak minősített, ezért új pályázatot írt ki. Értésültem az eseményről, de ahogy első alkalommal sem, úgy most sem szándékoztam indulni a beosztásért. Ahogy fogalmaztál a kérdésedben, tényleg nagyon jól éreztem magam kapitányságvezetőként. Több barátom, ismerősöm dolgozott az Országos Rendőrfőkapitányságon, olyanok is, akik az új vezetők kinevezésének előkészítésével foglalkoztak. Azzal kerestek meg, hogy a legtöbb nyertes – véleményük szerint – hozzám hasonló szándékú, elkötelezettségű, kreatív fiatal ember, és ezért szerintük komoly esélyem lenne, ha indulnék. Sokat gondolkodtam a javaslatukon, és végül úgy ítélt meg: az én szakmai múltam és életem, vezetői tapasztalatom alapján valóban van értelme megpróbálni. Elkészítettem pályázatomat, amit „öreg tó” jellegével ellátva beadtam. Több alkalommal behívtak különböző beszélgetésekre, amelyekre nagy nyugalommal mentem, mert biztos háttérrel volt Újpesten. A bizottsági tagoknak, közöttük a megyei önkormányzat képviselőjének anyyira megtetszettek az elképzeléseim, hogy az én kinevezésemet javasolták a belügyminiszternek. Komolyan mondom neked, nem tudtam a javaslatról, arról meg nem is álmodtam, hogy a miniszter számomra kedvező döntését meghozta. Konczer Pista bácsi hívott fel egy vasárnap reggel

azzal, hogy vegyek Vasárnapi Híreket, mert abban már tényként szerepel kinevezésem. Ez azért nagyon furcsa eljárás volt, a munkatársaim, barátaim rosszalóan néztek rám másnap, amiért nem tájékoztattam őket a sikeréről. Nem mindenki hitte el „ártatlanságom”. A furcsaságoknak azonban itt nem volt vége. A beiktatásomra Szabó Győző országos rendőrfőkapitány jött el, s a bemutatásomkor más életrajzát olvasták fel, nem az enyémet! Égtem az állomány előtt, hiszen a valóságtól kedvezőtlenebb képet festettek rólam. Az életrajzban kevesebb szolgálati idő, más végzettség, szerényebb életút szerepelt. Így kezdtem el a munkát.

– Gondolom, a beiktatás után aztán megint magadra maradtál, és hamar véget értek az ünnepi pillanatok.

– Már nem voltam kezdő, határozott elképzelésekkel érkeztem, amelyek megvalósítása azonban némi késedelmet szenvedett. Várakozásomhoz képest lényegesen kedvezőtlenebb állapotokat találtam. Meglepett az emberek egymáshoz való viszonya, amely a kölcsönös tiszteletben, korrektségben és segítőszándékban lényegesen elmaradt a korábbi munkahelyemen tapasztaltaktól. Problémák adódtak az alkoholfogyasztás és a vezetői magatartás terén, ami egy összességében rendetlen, elhanyagolt környezet benyomását keltette. Ominózus beiktatásomkor – amikor még nem ismerhettem az ottani helyzetet – már mondtam néhány gondolatot a jövőbeni munkavégzésre vonatkozó elképzeléseimről, majd hamarosan rendes állománygyűléseket, értekezleteket tartottam, ahol ismertettem elvárásaimat, kéréseimet, munkamódszereimet. Nagy hangsúlyt helyeztem az ellenőrzésre. Pénteki napon kezdtem meg főkapitányi teendőimet, szombaton már ellenőrzést tartottam a tatai kapitányságon. Átnéztem a vizsgálati anyagokat, és sajnos sok elmaradást találtam. Az operatív munka színvonala, mennyisége nagyon rossz volt. Egy másik alkalommal az igazgatásrendészetet ellenőriztem a főkapitányságon. Hegyekben álltak a kitöltetlen útlevelek, személyi igazolványok, pontosan nem is tudták mennyinek kellene lenni. Arra is volt példa, hogy ellenőrzésemkor ittasan találtam öt alacsonyabb beosztású vezetőt, akiket azonnal hazaküldtem. Másnap felelősségre vontam őket, és bűnbánó magatartásukat látva még egy esélyt adtam részükre, amit nem bántam meg. Nem sorolnám tovább az elrettentő példákat, a lényeg az, hogy itt is nagytakarítással kellett kezdenem a fejekben és épületekben egyaránt. Előtte megbízott főkapitány vezette a szervezetet, akinek nem volt elegendő rendőri ismerete, és ez minden területen érződött. Persze én sem voltam hiba nélkül. Az első nap rájöttem, hogy nem tudom az iratokat szignálni, mert nem ismerem a

megyét. Ezért este otthon a térképen bejelöltem a kapitányságok illetékségi területét, s megtanultam az ezekhez tartozó összes település nevét. Szerencsém volt, hogy nem Vas megyébe kerültem, mert ott sokkal több a falu, több nevet kellett volna megtanulnom! Azért ez így sem volt kis feladat egy éjszaka alatt, de szükség volt rá. Ez is hozzájárult gyors elfogadásomhoz, a tekintély megszerzéséhez. Kiváló segítőtársakat találtam. Horváth Dénest említtem elsőként, aki közlekedési osztályvezetőként vett részt a pápalátogatás biztosításának szervezésében és végrehajtásában. Ott figyeltem fel rá, később helyettesem lett, kiváló ember és szakember. Mellette nagyon jól tudtam együtt dolgozni dr. Pósch László hivataltalvezetővel, Pilczinger József személyzeti osztályvezetővel és még jó néhány kollégát említhetnék. Hatalmas energiával kezdtünk munkához. Megszereztem az oroszlányi és a dorogi kapitányság új épületét, s rendezett körülmények közé kerültek a nyergesújfalui, az ácsi és a bábolnai őrsők. Tatabányán felújítottam a kapitányság épületét és a fogdát, s szintén megújult az esztergomi fogda is. Fejlesztettem a jármű- és közparksót, amelynek szükségességét jól példázza a következő eset. Esztergomnál egy este a Dunában hullát találtak. Megkezdtek az intézkedéseket. Kíváncsi voltam a gyakorlati végrehajtásra, ezért autóba ültem és a helyszínre mentem. A megadott kilométernél senkit és semmit nem találtam. Az ügyeletes csak erősködött, hogy márpedig ott kell lennie valakinek. Végül rábukkantam a sötétben egy helyszínt biztosító őrszemre. Kiderült sem lámpája, sem rádiója nincs, és a helyszínelők sem rendelkeztek az ilyen esetekre rendszeresített felszereléssel. Őszinte meglepetésem csak fokozódott, amikor rádöbbsentem, ha nagyon lelkiismeretesek és szakszerűek lennének, akkor sem tudtak volna minden szükséges eszközt magukkal hozni, mert azok vagy nincsenek, vagy használhatatlanok. Ehhez hasonló problémák sorát oldottuk meg rövid idő alatt. Ezekre ma is büszke vagyok, mert sikeresen lobbiztam, sikerült megszereznem a szükséges forrásokat. Jó munkakörülményeket tudtam teremteni munkatársaimnak, és a fegyelmet is megszilárdítottuk. Aztán jöttek az eredmények. Az eredményességi mutatókban a megyék között utolsó helyen állt Komárom-Esztergom megye, amikor átvettem a főkapitányságot, ahonnan aztán sikerült feltornáznia magát. Távozásomkor már az ötödik helyen állt úgy, hogy csak egy tized választotta el a másodiktól.

– *Melyek voltak a legemlékezetesebb események a Komárom-Esztergom megyében töltött időszakban?*

– Elsőként Göncz Árpád köztársasági elnök úr látogatását emelném

ki. A tatabányai Turul- emlékmű avatására készültünk, és nagy kérdés volt, hogy elnök úr részt vesz-e a rendezvényen. Túl voltunk már azon a szegényteljes eseményen, amikor a Kossuth téren tüntetők egy csoportja nem engedte szóhoz jutni Göncz Árpádot. A helyszínen és a tv képernyőjén jól lehetett látni a szélsőségeket, öltözetüket, magatartásukat. A kormányzati és rendészeti szervek aggódva várták a fejleményeket, a Nemzetbiztonsági Hivatal sem javasolta az elnök megjelenését. A rendelkezésünkre álló információk szerint 300-350 szélsőséges nézeteket valló, zömében skin head fiatal készült az ünnepség megzavarására. Az országos rendőrfőkapitány rám bízta a feladat megoldását azzal, hogy más rendőri szervektől is igénybe vehetek segítséget, de mindenképpen az én felelősségem a rend biztosítása. Az előkészítő munkálatokat már hetekkel korábban megkezdtek. Az önkormányzatok kérésre rendeleteket hoztak a közlekedés szabályzására, egyes területek lezárására, a forgalom elterelésére, a megközelítési útvonalak kijelölésére. Rendeleteiket időben kihirdették, a lakosság megértéssel fogadta. Leültem a roma vezetőkkel, és mindent megtettünk annak érdekében, hogy az esetleges összetűzéseket elkerüljük. Az ünnepség előtt néhány nappal Göncz Árpád személyesen hívott fel, és megkérdezte, hogy véleményem szerint vállalkozzon-e az útra. Biztosítottam arról, hogy a Magyar Köztársaság elnökét és a magyar zászlót egyaránt tisztetem, becsülöm, ezért annak védelme érdekében mindent megteszek. Megítélésem szerint biztonságban lesz, mindenki szeretettel várja. Az elnök eljött hozzánk, és az esemény a megfelelő felkészülésnek, az elegendő rendőri létszámnak köszönhetően minden probléma nélkül lezajlott. A rendőri jelenlét nem volt irritáló, de megjelenésünk, néhány konkrét intézkedésünk egyértelművé tette: nem tűrjük a rendbontást. Az ünnepség végén a búcsúzkodáskor – szokásomhoz híven – igyekeztem háttérben maradni. Legnagyobb meglepetésemre és örömömre Göncz Árpád odajött hozzám. Megköszönte az intézkedéseimet és azt, hogy ígéretemnek megfelelően semmi és senki nem zavarta meg a rendezvényt. Jó egészséget kívánt és hazautazott. Azóta is minden évben megtisztel újévi jókívánságaival. Hasonló fegyelmességgel és egy kivédhetetlen közlekedési balesettől eltekintve problémamentesen biztosítottuk a pápa látogatását, az Esztergomban tartott istentiszteletet. A több tízezer ember fogadása, a rend fenntartása, a védett személyek biztonságának garantálása kemény felkészülést és helytállást igényelt, amelyet a megye rendőri szervei és a megerősítő erők precízen megoldottak. Nagyon jó együttműködés alakult ki az egyházi vezetőkkel,

néhánnyal még ma is jó kapcsolatban vagyok. A mai napig folyamatosan érkeznek az üdvözlések, amelyeket képzeletben az akkori sok-sok köszönet és szóbeli elismerés mellé teszek, hiszen mást nem kaptam értük. Az emlékezetes események között mindenképpen megemlítem azokat a karácsonyi ünnepségeket, amelyeket a megye árva gyerekeinek és a szerény anyagi helyzetben lévő kollégáim családjainak rendeztünk. Vagyonos ember soha nem lévén, általában igyekeztem segíteni a nálam rosszabb sorban lévőkön. Nekem elég volt látni a boldog gyerekeket azért, hogy elégedett legyek. Amikor egy árva kamasz fiú senkitől sem biztatva felállt és megköszönte élete első igazi ajándékát, amit pont egy rendőr bácsitól kapott, bizony magam is elérzékenyültem. Kollégáim körében is nagy volt a meglepetés, amikor a minden évben felállított karácsonyfa alatt kapták meg a rég áhított ajándékot. Nem voltunk gondolatolvasók, de az operatív munka ezen a téren is sokat javult. Időben kiderítettük, kinek mi a szíve vágya. Volt ott minden, turmixgéptől a falióráig, amit tárgyjutalomként adtunk át. Azt gondolom, szerettek kollégáim, de nem vagy nem csak ezért. Példaértékű együttműködést alakítottunk ki a megyei, városi és falusi önkormányzatokkal, intézményekkel, politikai pártokkal. Népszerű lett a rendőrség a városban és a megyében. Olyannyira, hogy a Tatabánya Rádió névnapomon név szerint köszöntött, és rajtam keresztül mondott köszönetet mindenkinek a végzett munkáért. Jutalomból kedvenc Beatles-számomat is lejátszották.

– *Ha mindez igaz, márpedig tudjuk, hogy az, miért jöttél el három év után?*

– Tényleg jól éreztem magam Komárom-Esztergom megyében, már kezdtek beérni az eredmények is. Nagyon sokat dolgoztam értük. Reggel 7-kor mindennap már az ügyelet beszámolóját hallgattam, s este 11 óra körül értem haza Budapestre. A mindennapos utazás, pontosabban a fáradt állapotban történő vezetés nagyon igénybe vett. Sokszor egész másutt járt az eszem, miközben vezettem. Amikor egy alkalommal azt vettem észre, hogy már a lakásom előtt vagyok, de fogalmam sincs milyen útvonalon érkeztem oda, melyik hídon jöttem át, és nem emlékeztem, hogy kikkel beszéltem útközben telefonon, megelégteltem ezt a helyzetet. Úgy ítélt meg, ezekkel az utazásokkal nem csak a magam, de mások életét is veszélyeztettem. Ekkor kaptam egy szolgálati lakást, egy lerobbant házat Tatán. Én nem költöztettem volna oda egyik vezető társamat sem, de nekem ez jutott. Olajjal kellett fűteni, és olyan rezsiköltség jelentkezett, amire nem volt elég a nettó fizetésem. Feleségem is oda költözött, de családtagjaink Budapesten maradtak. Ez sok problémát okozott, mert szük-

ségük lett volna napi segítségünkre. Kiszakadtam a baráti társaságomból, úgy éreztem, mindenki áldozatot hoz miattam. Sajnos a gépjárműhasználat szabályai megváltoztak, és a korábbi ingázásra sem volt már lehetőség, amit pedig talán újra bevállaltam volna ésszerűbb szervezéssel. Nem találtunk megoldást erre a problémára. A lakhatási körülményeket méltatlannak, családi dolgainkat ziláltnak láttam, ezért felmentésemet kértem főkapitányi beosztásomból. Többen próbáltak lebeszélni szándékomról. Boross Péter és Pintér Sándor egyaránt jó néven vette volna, ha visszavonom kérelmemet, mert távozásomban az egység megbontását vélelmezték. Valószínűleg nehezteltek is érte. Tisztában voltam azzal, hogy ez akár rendőri pályafutásom végét is jelentheti, de nem láttam más lehetőséget. A kívülállók persze a lemondásom mögött megpróbáltak valami szakmai hibát találni, elindultak a különböző találgatások, pletykák, aminek sajnos senki sem akart véget vetni. Igyekeztem nem tudomást venni ezekről, hiszen biztos voltam abban, hogy a miniszter és az országos rendőrfőkapitány pontosan tudja a valós okokat. A lényeg: visszajöttem Budapestre, és bár azt követően is komoly beosztást töltöttem be, nem lettem tábornok sem aktív, sem nyugállományú koromban. Nem sokan jártunk így a pályázat útján kinevezett főkapitányok közül.

– *Milyen beosztást és feladatot kaptál az Országos Rendőr-főkapitányságon?*

– Pintér Sándor felajánlotta az ellenőrzési szolgálat megszervezését és vezetését. Szinte a semmiből kellett építkezni. A kezdeti időszakban három fő állt rendelkezésemre, majd ebből létrehoztunk egy főosztályt, amely öt osztály jogállású szervezetből állt. A szakmai tevékenység ellenőrzését végző osztályok mellett hozzám tartozott a költségvetési ellenőrzési osztály, a panasziroda, a mobil ellenőrző szolgálat és közvetlenül a repülőtér ellenőrzési szolgálata. Kiépítettük az ellenőrzési szolgálatokat a megyei rendőr-főkapitányságokon és a hasonló jogállású szerveknél. Így hatvanhét fő tartozott főosztályomhoz és mintegy négyszáz fő a szakirányításom alá. Különösen büszke vagyok a mobil ellenőrző szolgálatra, amely a legváratlanabb helyzetekben és helyeken bukkant fel, országos hatáskörrel rendelkezve. Ez az én találmányom volt, amelyről még a New York Times is elismerően írt. Egyébként a vámosok is ezt a módszert „kopírozták” le saját hasonló szolgálatuk létrehozásakor. A belső korrupció megelőzésével, felszámolásával is munkatársaim foglalkoztak. Én tartottam a kapcsolatot az ombudsmanokkal, a roma szervezetekkel, fegyelmi ügyekben a katonai ügyészségekkel. Több alkalommal számoltam be különböző témákban parlamenti bizottságok előtt, és számtalanszor nyilat-

koztam az ORFK képviselőjében a sajtónak ellenőrzéseink, vizsgálataink tapasztalatairól. Megtisztelő bizalomnak tekintettem, amikor a miniszter engem bízott meg az olajügyeket vizsgáló parlamenti bizottsággal való kapcsolattartással, együttműködéssel. Óriási mennyiségű adattal és információval rendelkeztem, amelyeket mindenkor korrekten, tisztességesen, törvényesen kezeltem. Büszke vagyok az ellenőrzési szolgálatra, amelyet nem csak kialakíthattam, de tíz éven át vezethettem is. Lehet, hogy mások szerint szerénytelen vagyok, de én a főosztályt az ORFK egyik leghatékonyabb, legjobban működő szervezetének tekintettem, amely komoly erőt képviselt a rendőrségen.

– Véleményed szerint miért szüntették meg a főosztályt 2004-ben?

– Bizonyára nem azokra a mendemondákra vagy kíváncsi, amelyeket én is hallottam a főosztályom állítólagos információs hatalmáról, és nem azokra a feltételezésekre, amelyek megfordultak a fejemben, de semmilyen bizonyítékot nem tudok felsorakoztatni mögöttük. Abban biztos vagyok, hogy nem Krószel Károly személyével és munkájával volt gond, hiszen több vezetői munkakört is felajánlottak részemre, sőt, a végleges távozásomat eldöntő nap előtti este azt a ritka ajánlatot kaptam, miszerint válasszak magamnak egy beosztást. Nem tettem, mert én az ellenőrzési szolgálat felszámolását rombolásnak tekintettem. Úgy éreztem, ha alkuba bocsátkozom, elárulom volt kollégáimat, akik közül sokan távozni kényszerültek a testülettől, mivel beosztásuk megszűnt. Természetesen nagyon rosszul érintett, amikor felröppentek a kedvezőtlen hírek. Lamperth Mónika belügyminiszter asszony és közvetlen munkatársai látványos változásokat kívántak a rendőrség szervezetében. Feltételezték, hogy a szervezetek és a vezetői beosztások számának csökkentésével egyszerűsödik az irányítás, és csökkenek a kiadások. Az én ismereteim szerint egyértelmű és számszerűsített elvárások fogalmazódtak meg, amelynek az ORFK vezetése nem tudott, vagy nem is nagyon akart ellenállni. Érveimmel és véleményemmel nem értem el eredményt. Megítélésem szerint a döntés végrehajtását a statisztikai igényeknek rendelték alá. Ennek esett áldozatául az ellenőrzési szolgálat, amelyben több szervezet és így több vezető is dolgozott. Elvi elképzelések születtek a feladatok átcsoportosítására, más egységek közötti szétDarabolására, melynek – idézőjelben mondtam – „sikerét” nem nekem kell minősíteni. Megteszik ezt helyettem a tények: egy tábornok vezetésével ma már újra működik ellenőrzési szolgálat az Országos Rendőr-főkapitányságon. Sokan gondoljuk úgy, hogy a 2004-ben végrehajtott és jelentős költségeket felemésztő szervezeti vál-

tozások nem hozták meg a várt eredményeket, és azok indították meg azt a lavinát, amelynek következtében ma már alig találni ötven év feletti rendőrt az állományban. Nehéz szívvel jöttem el a rendőrségtől. A búcsút még fájóbbá tette, hogy lényegében senki nem köszöntö meg több évtizedes munkámat, egy jelképes emléktárgyra sem futotta a költségvetésből...

– Azt gondolom, valamennyien hibásak vagyunk abban, hogy az ehhez hasonló sajnálatos esetek korábban és később is megismétlődtek. Mi történt veled a civil életben?

– Rövid időn belül egy holding vezérigazgatója lettem, ahol két évig dolgoztam. Ott is építkezéssel kezdtem, és kiváló munkatársak segítségével lényegében a semmiből hoztunk létre egy milliárdos céget. Nagyszerűen, de mindig törvényesen kamatoztattam korábbi tapasztalataimat és kapcsolatrendszeremet. Sikeres szerződéseket kötöttünk, megteremtettük a működési feltételeket, ahogy mondani szokták: jól ment a székér! Elégedett voltam keresetemmel, helyzetemmel. Nagy volt a cég, több vezetővel dolgoztunk, időnként hibáztunk is. A számomra ismeretlen – mások által elkövetett – hibák miatt többször idéztek be különböző szervezetekhez, mint például a Munkaügyi Központhoz, vagy a vámosokhoz, ami kellemetlenül érintett, mert volt kollégákkal találtam szemben magam. Sokat köszönhet nekem a holding, de már megelégteltem ezeket a problémákat. Ekkor kapóra jött egy ajánlat. A Munkaügyi Minisztérium Központi Hivatalában akkreditációs szervezetet kellett kialakítani, amelyre felkérést kaptam a minisztertől. Őszintén szólva fogalmam sem volt arról, hogy mi a konkrét feladat, de egy újabb építkezés lehetőségét láttam. (Úgy látszik, én semmit sem kapok készen, ráadásul soha nem tudtam leszedni munkám gyümölcsét. Mire beért, máshová kerültem.) Jelenleg a Foglalkoztatási és Szociális Hivatalban dolgozom, országos hatáskörrel rendelkező Akkreditációs Főosztály vezetőjeként végzem a munkám. Egyedül indultam, ma negyvenkét munkatársunk és nyolcvankét külső szakértőnk van, akiről elismeréssel nyilatkozhatom. Profilunk a megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztató cégek akkreditációja, azaz átvilágítása abból a célból, hogy megállapítsuk, valóban alkalmasak-e erre a feladatra. Amennyiben valamelyik megkapja a tanúsítványt, akkor bértámogatásért fordulhat a munkaügyi központhoz. A feltételek megtartását rendszeresen ellenőrizzük. Eddig 1800 tanúsítványt adtunk ki, az ország településeinek döntő többségében megjelenünk, több mint harmincezer ember sorsával foglalkozunk. Megismertem, megtanultam, megszerettem ezt a munkát. Az egyén és az ország szempontjából egyaránt fon-

tos, hogy az átmenetileg vagy véglegesen megváltozott munkaképességű embereket ne hagyjuk magukra, mert megfelelő körülmények között képesek hasznos tagjai lenni a társadalomnak. Sohase feledje el senki, bármelyikünk kerülhet ilyen helyzetbe.

– A pályázat útján kinevezett főkapitányok közül ma már senki sincs aktív állományban. Salgó László az Europolnál betöltött tisztségéből adódóan, Orbán Péter a Körmendi Rendészeti Szakközépiskola közalkalmazotti munkaviszonyban lévő igazgatójaként kötődik a testülethez. A többiek eltérően nyilatkoznak a kapcsolatokról. Neked mit jelent ma a rendőrség?

– Nézd, nekem nem telik el úgy nap, hogy ne gondoljak a rendőrségre, hogy ne jutna eszembe valaki, vagy valamelyik átélt esemény. Láthatod, az irodám falán és a polcokon pályafutásom emlékeit őrzöm. Gyerekkorom óta egyedül kellett megküzdenem mindenért, sem családi, sem baráti háttér nem tudott igazán segíteni céljaim elérésében. Sokat tapasztaltam, jó és rossz vezetőim egyaránt voltak, ahogy kollégáim és munkatársaim is. Visszatekintve már pontosan tudom hol és mit hibáztam, mit kellett volna másként tennem. Nem sok ilyen eset van. Nincs szégyenkezni valóm, mindenkor tisztességesen, és úgy érzem eredményesen tettem a dolgom. Valószínűleg nem tudtam jól eladni a terméket, amit produkáltunk, de soha senkivel és semmiben nem voltam etikátlan. Ezért könnyen ki tudtam védeni azokat a támadásokat is, amelyek ennek ellenkezőjét sugalmazták előljáróimnak. Mára – fizikai értelemben – valamelyest eltávolodtam a rendőrségtől mint testülettől, de továbbra is kapcsolatot tartok a rendőrökkel. Sokan keresnek meg, megtisztelnak bizalmukkal, barátságukkal. Tájékozott vagyok a rendőrségen belüli folyamatokról, a változásokról, amelyek nem mindegyike lelkesít. A sérelmemre, mint egyszerű állampolgárral szemben elkövetett bűncselekmények nyomozását látva aggodalmaim vannak. Ma is szeretem a rendőrséget, akár anyagi áldozatot is hoznék egy hatékonyabban működő szervezet érdekében, de magamtól már nem ajánlkozom. A civil életben kiválóan kamatoztattam a rendőrségnél szerzett ismereteimet, tapasztalataimat. Meggyőződésem, hogy ez fordítva is igaz lenne. Régi emberként új szemléletet tudnék adni olyan irányú változásokhoz, amelyek erősítenék az összetartozást, a közös gondolkodást, a hitet és elkötelezettséget abban, amit tennünk kell.

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Lantos Bálint

HEVES MEGYE

Dr. Lantos Bálint nyugállományú rendőr dandártábornok Heves megye rendőrfőkapitánya volt. Bálinttal Egerben találkoztam először, ahol mindketten beosztott tisztként dolgoztunk a főkapitányságon. Karrierje szokatlan kitérőkkel, de a „trendet” tekintve meredeken ívelt a megyei főkapitányi beosztásig, amelyre képességei, töretlen tenni akarása feljogosította. Eközben bármikor találkoztunk hivatalos vagy magánprogramokon, mindig a régi kollégát láttuk egymásban. Az emlékeket felidéző, érzelmektől sem mentes beszélgetésünkre 2009 februárjában került sor ügyvédi irodájában. A falakon és a vitrinekben elképesztően sok tárgyi emlék őrizi rendőri pályafutásának sikereit. Bálint egyike azoknak, akik legjobban ragaszkodnak az emléktárgyaikhoz.

– Személyes ismeretségünk közel három évtizedes múlttra tekint vissza. A Heves megyei Rendőr-főkapitányságon találkoztunk először, ahol közel hat évig dolgoztunk együtt. Nem voltunk közvetlen munkatársak, de azért félszavakból megérténénk egymást, ahogy ezt az ismert kabarétréfa megfogalmazta. A történeti hűség kedvéért kérlek, majd azért „bonyolódjunk bele” a részletekbe is. Jól emlékszem, hogy a Tiszafüredi Rendőrkapitányságról kerültél Egerbe a főkapitányság igazgatásrendészeti osztályára. Milyen út vezetett Tiszafüredre?

– Középiskolás koromban nem a rendőri pályára készültem, sőt még a Kossuth Lajos Katonai Főiskolára történő jelentkezéskor sem. Továbbtanulásomban elsősorban az motivált, hogy minél kevesebb terhet jelentsek a szülői háznak, és minél hamarabb élhessek olyan életet, amikor magam dönthetek sorsom alakításában. Jelentkezésem a karhatalmi szakra a véletlenül múltott. Jászberényben jártam gimnáziumba, ahová a negyedik

évben toborzó tisztek érkeztek a hadkiegészítő parancsnokságról. Tájékoztatásuk alapján úgy éreztem, ez az a lehetőség, amire gondoltam. Felidéződött bennem egy korábbi esemény, amikor egy kerékpártolvaj elfogásában segédkeztem az intézkedő rendőrnek és a vele együtt szolgálatot teljesítő karhatalmistának. Néhány nappal később tanúnak idéztek be a rendőrségre, ahol alkalmam volt sokat beszélgetni a karhatalmistaival munkájukról, feladatukról, körülményeikről, amelyek megtetszettek nekem. Ezért, a fegyvernem megválasztásakor habozás nélkül a karhatalmat választottam. Mint utóbb kiderült, a katonától nem sokat tudtam meg. Ezért jó és kellemetlen meglepetések egyaránt értek a Szegeden eltöltött első főiskolai év alatt, amely az újonckiképzést is magában foglalta. Az első félévben sorállományú tisztesek láttak el rajparancsnoki és szakasparancsnok-helyettesi beosztásokat ugyanúgy, ahogy ez egy évvel korábban veletek, előtte Berta Attiláékkal történt. Nos egyes módszerekről most hadd ne beszéljek. Kellett türelem, fegyelem és elhivatottság azok elviseléséhez, de aki volt katona, az pontosan tudja mire gondolok. A bevonuláskor már felmerült annak lehetősége, hogy a negyedik év után már nem karhatalmi tisztként avatnak bennünket, ami aztán év közben a karhatalom, mint fegyvernem megszűnésével bizonyossá vált. Ti voltatok az utolsó évfolyam, akik ezen a szakon végeztek a főiskolán, mivel mi már a második évet sem kezdhettük meg. Felajánlották részünkre, hogy folytassuk tanulmányainkat valamely másik tanszéken, és végzésünket követően majd valószínűleg a katonai elhárítás területén dolgozhatunk. Hét társammal együtt túlzottan távolinak és bizonytalannak éreztük ezt a lehetőséget, ezért nem fogadtuk el, és a leszerelés gondolatával foglalkoztunk. A vizsgaidőszak megkezdése előtt újabb ajánlatot kaptunk, miszerint vizsgakötelezettségeink sikeres teljesítése esetén átkerülhetünk a Rendőrtiszti Főiskolára, és folytathatjuk tanulmányainkat a hároméves képzés első évfolyamán. Ezt valamennyien jónak tartottuk, különösen azért, mert 1973 júliusában hivatásos állományba kerülve rendőr őrmesterek lettünk, és ősszel valóban megkezdhattuk a tanulást a főiskola nappali tagozatán. Hatan végeztünk, és hadnagyként kerültünk első munkahelyünkre. A későbbiekben hárman magas beosztást és rendfokozatot értünk el, sajnos a másik három kollégának félresiklott az élete.

– *A főiskolán a többiekhez képest nagyon fiatalok, és a rendőri szakmában nagyon tapasztalatlanok voltak. Nem okozott ez konfliktusokat?*

– A főiskolai hallgatók között nem számítottunk kirívó kivételnek, hiszen abban az időben sok hozzánk hasonló korú fiatal felvételizett sike-

resen a minisztérium tartalékos tiszti iskolájáról. A közbiztonsági, közlekedésrendészeti szakon, ahová én is jártam, már más volt a helyzet. Ott döntően több éves szolgálati idővel rendelkező tiszthelyettesek tanultak, és bizony néhányan több mint tíz évvel voltak idősebbek nálunk. Ennek ellenére hamar beilleszkedtünk, jó szellemű, jó hangulatú társaság alakult. A szakmai tárgyaknál természetesen jelentős hátrányban voltunk, és különösen az első évben nekünk sokkal többet kellett tanulni. A második évtől aztán változott a helyzet, mert az Eötvös Loránd Tudományegyetemről kijáró tanárok, az elméletet, a jogi tárgyakat mindenkitől egyforma szigorral követelték meg, és életkorunk miatt ezek megtanulása már nekünk ment gyorsabban. Szívesen gondolok vissza a főiskolai évekre. Nagyon jó tanáraink voltak, de az igazság az, hogy a szakma apró részleteit csak a gyakorlati munkában lehet igazán megtanulni. Tisztelettel emlékszem vissza fiatal osztályfőnökünkre, Kercs Lacira, aki egyike volt az elméletet és gyakorlatot kiválóan ötvözni tudó tanároknak. Sajnos már nincs közöttünk. Laci nem csak a szakmát igyekezett megtanítani, de próbált arra is felkészíteni bennünket, mi vár majd ránk a végzés után, hogyan kell foglalkozni beosztottainkkal. Ezt igazán azok értették meg, akiknek már volt néhány éves szakmai múltja. Mi, igazi diákként, nagy önbi-zalommal hallgattuk tanácsait, és elhittük magunkról, hogy jó parancsnokok leszünk. Ez nem mindenkinek sikerült, és azt gondolom, a probléma ma is élő. A Szegeden eltöltött egy év és határőr barátaimmal folytatott tapasztalatcserék arról győzték meg, hogy a vezetői, a parancsnoki munkára történő felkészítés a katonai főiskolán hatékonyabb. Első tiszti beosztásomat Jászberényben kaptam az igazgatásrendészeti szakterületen, ahol a rendőrkapitányság szabálysértési előadójaként dolgoztam.

– *Orbán Péter a vele készült interjú során pontosan ennek fordítottjáról beszélt, hiszen ő igazgatásrendészeti szakon végzett, aztán később közrendvédelmi parancsnok lett. Te hogyan boldogultál a másik szakmával?*

– A feladat nem volt ismeretlen számomra, mivel a közrendvédelmi és közlekedési szakon végzők a többi szakterület alapjait is megtanulták, így a bűnügyét és az igazgatásrendészetét is. A „közrend” horizontális kitekintést adott a rendőri szakmára, pontosan tudtuk hogy a különböző szakágak hogy épülnek egymásra, és hogyan segíthetik egymást. Ez a gondolkodásmód és ismeret – ami a főiskolai képzésnek köszönhető – a későbbiekben is sokat segített. Bűnügyesként is pontosan tudtam például, hogy milyen adattárak, nyilvántartások találhatók az igazgatásrendészetnél, és mi várható el a körzeti megbízottak nyomozásaitól. Visszatérek azonban

Jászberényre és az igazgatásrendészetre. Mindenképpen meg kell említenem egy kolléganőmet, Takácsné asszonyt, aki nagyon sokat segített nekem a gyakorlati munkához szükséges ismeretek megszerzésében. Természetesen néhány területről – mint például a fegyverengedélyügyek – keveset tudtam, ezért nagy szükségem volt türelmére, tanácsaira. Az igazgatásrendészet mellett a bűnügyi munkába is belekóstolhattam, mivel rendszeresen beosztottak a bűnügyi helyszínelést végző ügyeleti csoportba. Első eseteim egyike éppen egy emberölés volt, ahol a nyomozóké és a bűnügyi technikusoké volt a főszerep, de én is közreműködtem a helyszínelésben, és sokat tanultam az idősebb kollégáktól. Aztán 1978-ban váratlan helyzet adódott. A Tiszafüredi Rendőrkapitányság újonnan létrehozott közrendvédelmi és közlekedésrendészeti osztályára kerestek vezetőt. Én is a jelöltek között voltam, és elvállaltam a felkínált lehetőséget annak ellenére, hogy kevés konkrét ismeretem, inkább csak elképzelésem és sejtésem volt az ottani helyzetről. Nagy lelkesedéssel és tervekkel érkeztem új beosztásomba. Helyzetemet és lehetőségeimet értékelve tudni kell, hogy két olyan működő osztály összevonásáról volt szó, amelyeknek korábbi vezetői továbbra is ott maradtak az én beosztotamként. A közrendvédelmi alosztályt Potornai Sanyi, a közlekedésit Fenyvesi Laci vezette. Utóbbiban egy kifejezetten emberközpontú, nagyon nyitott, jó gondolkodású vezetőt ismerhettem meg. Sanyival kicsit nehezebben találtuk meg az összhangot. Mindketten közel húsz évvel voltak idősebbek nálam. Hárman kaptuk feladatul az új osztály megszervezését, működési rendjének kialakítását, valamint a közlekedési baleseti helyszínelő tevékenység megszervezését, amely addig nem volt a kapitányságon. Senki nem igényelte a tudományos alapokon nyugvó stratégia és taktika kidolgozását, mindent a napi munka mellett oldottunk meg. Nem volt egyszerű, mert nagy kihívást jelentett közlekedésrendészeti szempontból a kapitányság területén átvezető Budapest–Debrecen közötti főútvonal egyre növekvő forgalma. Sikertelenül nagyon jó kapcsolatokat kiépítenem az állami és társadalmi szervekkel, katonai alakulatokkal. Akkor tanultam meg, hogy a rendőri munkának nagyon fontos eleme a személyes kapcsolatrendszer. Amennyiben nyitott vagy mások felé – ez habitus kérdése is, de később tudatos magatartássá válhat –, jó a kapcsolatteremtő képességed és el tudod fogadtatni magad másokkal, sokkal könnyebb a helyzeted. Nekem ez sikerült. Olyan nagy tekintélyű civil vezetők álltak mellém, mint Rente Ferenc akkori tanácselnök, Bugár Mihály országgyűlési képviselő, a tarnaörsi tsz elnöke. Engem fiatalemberek ezek az idősebb emberek a szárnyaik alá vettek, meglévő kapcsolat

lataikat átadták. Ez olyan volt akkoriban, mintha ma ajánlólevéllel mennél valahová. Nyitott ajtó várt, ha Bugár Mihály ajánlott, vagy Rente Feri odaszólt. Érkezésemkor rögtön azt kérdezték, miben segíthetnek. Így sokkal könnyebb volt dolgozni, mintha ismeretlenként mentem volna valahova. Ebben nagy szerencsém volt, ami egész rendőri pályafutásomat jellemezte. Biztos vagyok abban, hogy munkatársaimmal még sok okos dolgot tudtunk volna együtt megvalósítani, de sajnos erre nem kaptam lehetőséget főnökömtől. Az akkori kapitányságvezető nem méltányolta a kezdeményezéseket, szilárdan hitt saját elképzelései helyességében. Beosztottjaitól lényegében csak döntéseinek végrehajtását várta el. Valószínűleg abból a vitatható nézetből kiindulva, hogy ha ő felel mindenért, akkor mások ne okoskodjanak. Ezt ma már jobban tudnám tolerálni, de 24 évesen nem fogadtam el. Két év után feladtam a reménytelennek látszó küzdelmet, és beadtam áthelyezési kérelmemet.

– *Bízom abban, hogy az interjút majd fiatal kollégák is olvassák, ezért kérelek, ne ugorjuk át ezt a szituációt. Milyennek láttad akkor munkatársaidat és az ő viszonyukat a kapitányságvezetőhöz?*

– A közbiztonsági, közlekedésrendészeti állomány többsége a régi közrendesekből állt, tapasztalt járőrökből, körzeti megbízottakból. Ugyanakkor egyre több középiskolai végzettséggel, érettségivel, technikus oklevéllel, közlekedési szakközépiskolai végzettséggel rendelkező fiatalembert vettünk fel. (Ne felejtjük, akkor teljesen más volt a felvétel és beiskolázás gyakorlata, mint manapság.) A „civil szaktudást” és a rendőri ismereteket sikerült úgy ötvözni, hogy felkészült, tenni akaró állománnyal rendelkezünk. Elindult az a szemléletváltás is, miszerint a rendőrség alkalmazkodjon a lakossághoz, és ne fordítva. A '70-es évek második felének megfelelő feltételrendszerrel dolgoztunk, amit – mást nem ismerve – megfelelőnek gondoltunk, a munkát nem hátráltatta. Látszólag béke volt a kapitányságon, mindenki tette, amit megtehetett. A tiszthelyettesek szinte nem is találkoztak a kapitánnyal, a tisztek pedig jóval idősebbek és tapasztaltabbak voltak nálam. Saját habitusom volt az, ami miatt többször ütköztem a szerintem túlzottan sarkos, katonás kapitányságvezetővel. Több konfliktushelyzetünk alakult ki, amelyet valószínűleg mind a ketten rosszul kezeltünk. A jellemző esetek egyike jól példázza a helyzetet. Balla Ferivel, aki később Egerben is kollégám lett, úgy gondoltuk, mindent meg kell tenni a rend és a fegyelem érdekében, ezért a korábbi gyakorlattól eltérő módszereket alkalmaztunk az ellenőrzésre. Ha szükségesnek ítéltük, éjjel is megjelentünk a rendőrkapitányságon

vagy a közterületen, és intézkedtünk, ha annak szükségét láttuk. A szakmai érvek mellettünk szóltak, de elismerés helyett kapitányunk feljelentett bennünket, és eljárást kezdeményezett velünk szemben azért, mert – bár törvényesen és szabályosan jártunk el, de – nem csak előre engedélyezett, hanem ötletszerű megoldásokat is alkalmaztunk. Abban az időben jelentek meg az első diszkók területünkön, és az azokkal kapcsolatos problémák kezelését is lényegesen eltérően ítéltük meg. Bizonyára neki is sok mindenben igaza volt, de nem érvelt, hanem ellentmondást nem tűrően utasított. Ezt rendkívül sérelmesnek és megalázónak éreztem, ezért döntöttem a távozás mellett. Lehet, hogy ez megfutamodás volt, és ott kellett volna maradnom, nem tudom. Abban a szituációban ez látszott a legkézenfekvőbb megoldásnak, mert kettőnknek kicsi volt a kapitányság, viszont ő volt a főnök.

– *Miért Egert választottad, és hogy érezted magad az első években?*

– A sok konfliktus miatt áthelyezési kérelmemben nem jelöltem meg konkrét rendőri szervet. Az ország bármely kapitányságát elfogadtam volna, ha főnökömtől megszabadulhatok. Daróczi ezredes, akkori főkapitányom ezt a kérdést már higgadtan kezelte. Tekintettel tiszafüredi lakásomra, valamelyik szomszéd megyét ajánlotta, és javasolta, tájékozzák Egerben. Alföldi gyerek vagyok, tetszett az ötlet, a „hegyek közé” költözés, és nagy levegőt véve, teljesen ismeretlenül elmentem a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság személyzeti osztályára. A vezető távollétében helyettese, Szuromi Jóska fogadott, és hazudnék, ha azt mondanám, két kézzel kaptak utánam. Egy jóakaróm megelőzhetett, mert helyhiányra hivatkozva elutasítottak. Abban az időben ez annyira valószínűtlennek tűnt, hogy Daróczi ezredes – talán látott bennem valami fantáziát – személyesen is érdeklődött Egerben, majd azzal keresett meg engem, hogy menjek vissza, három ajánlat közül választhatok. Valóban így történt. A karhatalmi előadói, a sporttisztai és a megyei igazgatásrendészeti fegyverügyi előadói beosztások közül az utóbbit választottam, amit soha nem bántam meg. Bizonyára emlékszel Fajcsák Sanyira, akinek nyugállományba kerülése miatt kaphattam meg ezt a lehetőséget. Osztályvezetőm Hegyvári József lett, akit emberileg és szakmailag pályafutásom egyik legjobb vezetőjének tartok még ma is. Ezzel nagy szerencsém volt, hiszen szakterületem az egyik legrázósabbnak bizonyult az osztályon. Nem csak azért, mert Sanyi nyugállományba vonulását megelőző hónapokban már kicsit nagyvonalúan kezelte a nyilvántartásokat, de a fegyverügyek mindig „unikumnak” számítottak. Sokan szerettek volna méltányos elbírálást

kapni önvédelmi vagy vadászfegyver iránti kérelmükre, és bizony olykor magas pártfogókra hivatkoztak. Kezdetben Hegyvári Jóska segítségével, később már önállóan is tudtam kezelni az ilyen ügyeket. A bányák és robbanóanyag-raktárak, valamint vadászatok ellenőrzése kitűnő lehetőséget biztosított a megye területének és fontosabb embereinek megismerésére. Ez később nagy hasznomra vált. Több alkalommal besegítettem az útlevélnyomtatással összefüggő és az idegenrendészeti feladatokba is, amelyeket szívesen tettem, sokat tanultam belőlük. Szerettem az igazgatásrendészeti osztályon dolgozni, de ez sem tartott sokáig. Máig nem tudom, hogy szakmai munkám elismeréseként, vagy beosztásom másnak történő átadási kényszere miatt lettem a rendőri szakterületet felügyelő főkapitány-helyettes, Domoszlai László ezredes értékelő tisztje. Nem bántam meg ezt a fordulatot sem, hiszen ettől kezdve a megye teljes rendőri tevékenységét megismerhettem. Újdonság volt számomra a statisztikai mutatók elkészítése, az azokból levonható elemzések, előrejelzések kidolgozása, a rendőrkapitányságok tevékenységének különböző szempontok szerinti értékelése, a vezetői döntések előkészítése. Nagy segítséget kaptam Antal Pistától, a bűnüldözési osztályvezető helyettesétől, aki megdöbbentően fiatalon távozott el közülünk. Sokszor tartottuk egymásban a lelket, amikor csak kemény munkával tudtuk meggyőzni az előljárókat álláspontunk és véleményünk helyességéről. Egyik ilyen esetre talán te is emlékszel, amikor azon folyt a vita, hogy a 10-15 éves bűnügyi prognózis grafikonja hogyan nézzen ki, a trendet milyen módon ábrázoljuk. Egy másik alkalommal teljes átdolgozásra kaptuk vissza jelentésünket, de a súlyos bírálat ellenére mi úgy láttuk, csak a szerkesztésben vannak véleménykülönbségek. Ezért, mert nem volt még számítógép és szövegszerkesztő, egy üveg pálinka kíséretében visszavonultunk Pista irodájába. Fél éjszaka ollóval vagdostuk szét az anyagot, majd ragasztottuk össze más sorrendben, amit aztán a titkárnő reggel újra gépelt. Így már megfelelő volt az anyag, amit előterjeszthettünk a főkapitányi értekezletre. Ezekon minden alkalommal terítékre került a rendőrkapitányságok eredményessége. Hamar megtanultam és később is nagy hasznát vettem az eredményességet mutató statisztikák készítésének és a különböző trükköknek. Kulcskérdés volt a nyomozás és az ismeretlen tettes ellen indított felderítés alakulása. Ahol e két adat között nincs legalább 10% eltérés, ott minden bizonnyal csalnak. Azt is megtanultam, hogy az ügyes vezetői szignálás lényegében csalás nélkül is képes 5-10 %-kal jobb eredményességet produkálni. Persze ezt idővel minden vezető megtanulja, ezért én is azok

pártján állók, akik az eredményességi statisztikai mutatókat tájékoztató jellegű adatnak tekintik, az értékelendő szempontok egyikeként. Nekem valamiért úgy alakult a pályám, hogy sohasem tudtam igazán elmélyedni egy beosztásban, mindig közbe jött valami, ami miatt váltanom kellett. Így történt ebben az esetben is. Az egyik rendőrkapitányság vezetőjét – szándékosan nem nevezem meg – felmentették beosztásából, és Pálinkás Ferenc akkori főkapitány az értékelő tiszti beosztásba kívánta helyezni. Mivel azt én töltöttem be, előtte engem is áthelyeztek a Népgazdaság és Társadalmi Tulajdonvédelmi osztályra nyomozónak, amelynek tulajdonképpen örültem. Már régóta szerettem volna bűnügyi területre kerülni, ami most váratlanul az ölembe hullott. Az osztályon a kereskedelem és vendéglátás területén dolgoztam, hozzám tartozott az összes kereskedelmi vállalat, vendéglátó vállalat, takarékszövetkezet, ÁFÉSZ. Nagyon szép feladatnak tekintettem. Rátkai Ferivel kerültem egy szobába. Jártuk a megyét, nagyon sokat dolgoztunk, rengeteget tanultam tőle, különösen az operatív munkában, amit nagyon megszerettem. Rendőri pályafutásom egyik legszebb időszakának tekintem a bűnügyi területen eltöltött éveket. Amikor megtörténik egy bűncselekmény és a semmiből előhozol egy gyanúsítottat, akit majd átadsz a vizsgálatnak és bebizonyosodik, hogy bűnös, az nagyon szép munka. Sajnos ez megint nem tartott sokáig. A dolgok úgy alakultak, hogy váratlanul visszahelyeztek korábbi értékelő tiszti beosztásomba.

– *Most már nem tudlak követni! Hogyan alakultak a dolgok?*

– Szóval 1980-ban mentem Egerbe a megyei igazgatásrendészethez. Egy év múlva lettem először értékelő tiszt, de két év múlva már bűnügyesként dolgoztam. Közben megszereztem jogi diplomámat is. 1985 első félévében lettem újra értékelő tiszt...

– *Ez sem tartott sokáig, hiszen 1986 elején már futótűzként terjedt a hír: Lantos Bálint beadta leszerelési kérelmét!*

– Ennek előzményét és történetét többen ismerik, valószínű Domoszlai Laci is, de erről mi azóta sem beszéltünk, pedig többször találkoztunk, jó viszonyban vagyunk. Visszahelyezésem nem okozott örömet, de kétségbe sem estem. Úgy éreztem, az is fontos és hasznos tevékenység, amelyet konkrét bűnügyi tapasztalatok után a korábbiakhoz képest még jobban el tudok látni. Azt hittem, főnököm sem tud már nekem nagy meglepetést okozni, hiszen kiismertem, ahogy a beosztottak szokták mondani egymás között: „tudtam kezelni az öreget”! Konkrét javaslatot és megoldást nem szeretett a beosztottaktól hallani, a lehetőségek közül ő

kívánta kiválasztani a számára leginkább megfelelőt. Tartott a megyei főkapitánytól, és semmiképpen sem akart részére téves vagy rossz tájékoztatást adni, ami teljesen érthető. Ha ezt a két dolgot betartom – gondoltam –, nem lehet probléma, egy-két évet dolgozom még ebben a munkakörben annak reményében, hogy azután végzettségemnek és tapasztalataimnak megfelelő beosztást kapok. Nos nem így, pontosabban majdnem nem így történt, mert kaptam egy olyan váratlan feladatot, ami megingatta a jövőmbbe vetett hitemet. A szokásos főkapitányi értekezletre készültünk, ahol mindenkinek egyenruhában kellett részt venni. A megjelenésére mindig igényes főkapitány-helyettes először azzal bízott meg, hogy szerezzek egy vasalót, majd nem kis meglepetésemre egyenruha nadrágjának vasalását osztotta rám feladatul. Nem volt már sok idő az értekezletig, és egyébként sem szerette a kifogásokat, ezért háborgó lélekkel, de kerestem egy plédet, riadócsomagomból kivettem egy benedvesíthető törülközőt és a tárgyaló asztalán annak rendje módja szerint rendbe tettem a nadrágot. A vasalás befejezésekor a fejemben, az értekezlet végére már papíron is elkészült leszerelési kérelmem, amelyet az ezredes asztalára helyeztem. Egy hónapig nem szólt róla semmit, de a válaszdás törvényes határideje előtt behivatott. A személyzeti vezető jelenlétében megkérdezte komolyan gondolom-e és fenntartom-e távozási szándékom. Kérelmemben természetesen nem utaltam a nadrágügyre, hiszen tudtam, hogy az majd megjárja a minisztériumot is. Én mindig azt gondoltam, az ember ne piszkítsa abba a tányérba, amelyből korábban evett. Ezért családi okokat jelöltem meg, elsősorban a civil életben jogi végzettségemnek köszönhető nagyobb jövedelem lehetőségét, amire négy gyermek eltartása miatt szükségem van. Mindannyian tudtuk ennek valótlanágát, de mindenkinek kényelmetlen lett volna az igazi okokat boncolgatni. Ennek ellenére nem járultak hozzá a közös megegyezéssel történő távozáshoz, csak a szolgálati viszony kérelmemre történő megszüntetéséhez. Ennek több hátránya volt számomra, de már nagyon eltökélt voltam, azt is vállaltam. Beadványomat továbbították a minisztériumba, és újabb egy hónap telt el, amikor felrendeltek Budapestre. Eközben Heves megyében Pálinkás vezérőrnagy nyugállományba vonult és Domoszlai László lett a főkapitány. Nekem új főnököm dr. Jónás Pál alezredes lett, akivel nagyon jó viszonyban voltam. Pali észérvekkel marasztalt, és javasolta, hogy ne kapkodjam el a választ a minisztériumban. Nem kis meglepetésemre Péter János vezérőrnagy, miniszterhelyettes személyesen fogadott, és hosszasan beszélgettünk. Neki sem meséltem a nadrágügyről, de azt hiszem, meg-

érezhette, hogy valamilyen sérelem vagy méltatlannak vélt bánásmód áll a háttérben. Ugyanakkor meggyőződhetett a rendőri szakma, különösen a bűnügyi munka iránti szeretetéről és bizonyítási vágyamról, mert azt kérdezte: „... ha felajánlanám magának – amit egyébként nem tehetek – az egri rendőrkapitányi, a vizsgálati osztályvezetői és a társadalmi tulajdonvédelmi csoportvezetői helyet, melyiket választaná?” Bizonyára a minisztérium meggyőzően tartó személyzeti referense, Géczi Sanyi készíthette elő ezt a megbeszélést, mert a vezérőrnagy pontosan tisztában volt az üres vagy üresedő vezetői helyekkel. Rövid gondolkodás után valami olyasmit válaszoltam, hogyha tényleg szükség van rám, akkor már a csoportvezetői beosztást is elfogadnám, ha komoly lenne az ajánlat. Lényegében ez volt a zárszó, ezért Egerbe visszatérve – mikor azt kérdezték mi történt Budapesten – mindenkinek, még a főkapitánynak is azt mondtam, semmi különös, csak beszélgettünk. Két hét múlva hivatott Domoszlai ezredes és felelősségre vont, amiért nem tettem pontos és részletes jelentést a miniszterhelyettes „ajánlatára” adott válaszmódomról. Nem tekintettem ajánlatnak – válaszoltam –, mert Péter János sem annak szánta. Na, és ha én most azt megismétlem – kérdezte – mit válaszol? Ebben az ügyben ez már a sokadik fordulat volt, melynek a végén megegyeztünk, kérelmemet visszavontam, és április 15-től csoportvezető lettem.

– Érdekes, én úgy emlékeztem, hogy a kérelmed visszavonása után az egri rendőrkapitányi beosztásba nevezték ki.

– Nem, de nem sokat tévedsz. Júliusban szabadságon voltam és éppen lakást festettünk, amikor jön értem az egyik gépkocsivezető azzal, hogy azonnal menjek vele, mert a főkapitány hivat. Ilyenkor persze az ember gyorsan végiggondolja minden bűnét, pontosabban azt, mi derülhetett ki, mert a váratlan berendelések ritkán végződnek elismerésáttal. Barátságos fogadtatásban részesültem, majd a főkapitány minden kertelés nélkül megkérdezte, mit szólnék ahhoz, ha az egri rendőrkapitányi beosztás egyik jelöltje lennék. Miután biztosítottam arról, hogy nagy megtiszteltetésnek tekinteném és vállalnám, közölte: én vagyok az ő jelöltje, ezért most rögtön átmegyünk a városi pártbizottságra. Ne felejtsük, 1986-ban járunk, az ilyen döntésekhez nélkülözhetetlen volt az illetékes pártszervezet egyetértése. (Szerintem ma sincs másként, de ebbe most ne bonyolódjunk bele.) A pártbizottságon egy rövid megbeszélés keretében elsősorban erkölcsi és etikai elvárásait fogalmazták meg, és támogatták kinevezésemet. Ettől kezdve valóban felpörögtek az események, augusztus 1-jétől az Egri Rendőrkapitányság vezetője lettem. Sohasem derül ki,

hogyan alakult volna pályafutásom, ha februárban nem kényszerülök nadrágvasalásra.

– Ugye most nem fogod azt mondani, hogy tárt karokkal és virágcsokorral fogadtak új munkahelyeden. Az ottani kollégák ismeretében ezt nehezen tudnám elképzelni.

– Hasonló helyzetbe kerültem, mint Tiszafüreden. Tíz évvel idősebb, évek óta a kapitányságon dolgozó osztályvezetők vártak erre a posztra. Kárpáti Csaba, Bartos Sanyi és Ali Attila. Mindegyikük jó szakember volt, de a megyei vezetés valószínűleg szemléletbeli és módszerbeli változásokat kívánt, amelyre egy új embert, akit nem kötnek a szokások és hagyományok, alkalmasabbnak ítélt. Nem volt konfliktusmentes a kapcsolatunk, különösen az első időszakban, de aztán megtanultuk egymást, és szerintem jól ment a munka. Ekkorra azért már én is egy évtizedes rendőri múlttal rendelkeztem, több szakterületen dolgoztam, és értékelő tisztként átfogó ismereteket szereztem a megye egészéről, így az egri kapitányságról is. Munkakörömből adódóan lehetőségem volt a rendőrkapitányokkal, a megyei osztályvezetőkkel, de a nyomozókkal és járőrökkel is kommunikálni, ezért minden problémát, eredményt és feladatot több nézőpontból ismertem, ami nagyon hasznosnak bizonyult. Néhányan azt mondták: milyen jó és könnyű Heves megyének, mert a 10 000 lakosra jutó bűnügyek száma alapján a kevésbé fertőzött megyék közé tartozik. Akik így fogalmaztak, nem nézték meg, hogy a rendet és a nyugalmat hány rendőrrel biztosította a megye. Már a kilencvenes évek előtt foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, mert a lakosság számához és a terület jellegéhez viszonyítva kevesen voltunk, a rosszabb ellátottságú megyék közé tartoztunk. Többször fordult elő egy-egy nyári napon, hogy a Bükkben mindössze két-három rendőr teljesített szolgálatot akkor, amikor csak a turisták számát több tízezerre becsültük. A Heves megyei kollégák leterheltsége – a mi számításaink szerint – így nagyobb volt az országos átlagnál. Ennek ellenére nekünk is rendőröket kellett vezényelni a Balaton-parti rendőrkapitányságok megerősítésére az idegenforgalmi szezonban, amikor nálunk is óriási volt a látogatottság. Próbáltuk mi ezt a problémát jelezni, de nem jártunk sikerrel. Nem vállalta fel sem a megyei rendőri vezetés, sem a pártbizottság a határozott fellépést, egyszerűbbnek tűnt a szűkös kapacitás totális kihasználására ösztönözni a kapitányokat. A munka megszervezése komoly „tudományt” igényelt. Ehhez a közbiztonsági területen hasznosítható háttérrel adtak Ali Attila kimutatásai, statisztikái.

Azok – valószínűleg az országban egyedül álló módon – évekre visszamenőleg kimutatták az intézkedéseket igénylő események időpontját és helyszíneit.

– *Milyen tervekkel, elképzelésekkel kezdte hozzá kapitányságvezetői munkához?*

– A legfontosabb feladatok egyikének a kapitányságvezetői beosztás tekintélyének és súlyának megerősítését és az ésszerű centralizálást tartottam. Nem hatáskörök elvonására, hanem az információk összegzésére gondolok. Emellett az eredményességi mutatók tényleges és nem statisztikai büvészkedésekkel való javulását tűztem ki célul, mert a megyeszékhely mutatói mindig meghatározóak a megye munkájában. Erőteljes fiatalítást tudtunk végrehajtani abban az időben a tiszthelyettesi állományban, ami fokozott odafigyelést igényelt a közvetlen parancsnoktól. A körzeti megbízotti munkának és a városi járőr szolgálatnak primátusa volt, koncepcionális célként határoztuk meg annak erősítését. Ma is úgy gondolom, hogy a személyes jelenlét a falvakban, a városokban, a személyes kapcsolat az emberekkel nélkülözhetetlen a közterületek rendjének biztosításában. A körzeti megbízott a bűnügyi munkához szükséges információkat is akkor tudja megadni, ha ott él, abban a községben, ahol dolgozik. Ezt a szolgálati ágat, valamint az összrendőri szemléletet, az együttműködést erősítettem. Ez utóbbi volt – már csak a vezetők miatt is – a legnagyobb kihívás. Én már korábban is helytelenítettem azt a szemléletet, hogy a bűnügyi munka a legfontosabb tevékenység. Úgy gondolom, ha a rendőrséget „organizmusnak” tekintjük, annak működéséhez valamennyi szervezeti egységre szükség van, s ha egy nem működik, akkor az egész sem lehet eredményes. Ennek érdekében meg kellett küzdenem a főkapitány kézi vezérlési szándékaival is, aki szeretett közvetlen kapcsolatot tartani a kapitányság bűnügyi osztályának vezetőjével. Ez nehéz volt. Éreztük mi akkor, hogy bizonyos területeken, elsősorban vezetés, szervezés terén hiányosak az ismereteink, de a tanulási szándék nem mindig talált támogatásra. Ma már talán furcsának hangzik, de a városi pártbizottság oktatási rendszerén belüli speciális képzésen ismerkedhettünk meg legjobban a nyugati országokban már ismert és alkalmazott módszerekkel, amelyeket nem csak alkalmazni tudtunk, de a későbbiekben is építhettünk rá. Szemléletváltást jelentett Jónás Pali főkapitányi kinevezése, aki 1989 végén váltotta Domoszlai ezredest. Vele már kapitányként nem dolgoztam, mivel megtisztelt bizalmával, és helyettese lehettem.

– *Ez már a rendszerváltás időszaka?*

– Az első demonstrációk idején 1989 szeptemberében még egri kapitány voltam, december 1-jétől viszont már főkapitány-helyettes. Ennek érdekes az előzménye. Túrós András, az akkori országos rendőrfőkapitány összehívta Gyöngyösre a megye rendőri vezetőit. Bejelentette, hogy nyugállományba vonulás miatt új főkapitány lesz a megyében, mégpedig az, akit a jelenlévő vezetők megszavaznak. Három jelöltet terjesztett elő, akik abc sorrendben úgy hangzottak: dr. Jónás Pál, dr. Kárpáti Csaba, dr. Lantos Bálint. Mindenkinek tetszett az újszerű kezdeményezés, és megkezdődtek a hozzászólások, majd a szavazás, amelyet döntő fölényrel Pali nyert meg. Ezzel eldőlt a főkapitány személyének kérdése, de a helyettesé is, mert erre én kaptam felkérést és bizalmat. Az egri kapitány Farkas Sándor lett, aki később a főkapitány-helyettesi beosztásba is követett. Ebben a „felállásban” ért bennünket a rendszerváltás, és olyan, korábban elképzelhetetlen események, mint például az 56-os rendőrök rehabilitációja. Mi, akik a szocializmusban nevelkedtünk, s mindig is azt tanultuk, hogy akkor ellenforradalom volt, nagyon tartottunk attól, hogy milyen lesz a találkozás a három rehabilitált rendőrrel. Meg kell mondanom, nagyon kellemes csalódás ért, mert egy jó hangulatú, nagyon emberi, nyugodt beszélgetésre került sor. Megtudtuk, hogy Molnár úrnak, a volt egri kapitánynak annyi volt a bűne, hogy elzárta a fegyvereket, mert nem akarta, hogy azokhoz bárki hozzáférjen. Ezért ítélték el, és furcsa módon már nem volt benne túske, nem szidott senkit, mint ahogy két társa sem. Nekem úgy tűnt, általában nem azok voltak a leghangosabbak és a legelégedetlenebbek, akiknek a legnagyobb oka lett volna rá. Aztán jött az eskütétel az új alkotmányra. Egerben ezt két kolléga nem tette le, a többiek igen, és maradtak. Nem voltunk nyugodtak, mert nem tudtuk, mi történik majd a későbbiekben. Aggodalmainkról csak nagyon szűk körben beszéltünk, az állományt mindenképpen fegyelmezetten és egyben kívántuk tartani.

– *Hogyan élte meg ezt az időszakot az állomány Heves megyében?*

– Ők sem nagyon beszéltek maguk között erről. A rendőrség viszályozódott, nem akart konfrontálódni senkivel. Egyéni félelmek lehettek, de a napi munkában ez nem látszott. Ma is azt mondom, a rendőrségnek nagy szerepe volt a békés átmenetben. A rendőrség lojális volt. Meghatározták a feladatát, ő pedig a mindenkor hatályos törvények szerint teljesítette azt. Ennek iskolapéldája a '90-es taxisbloká. Kint voltunk az utcán az emberekkel, s a nyugalmunk megnyugtatóan

hatott. Nem volt parancs fegyverhasználatra, de nem is tiltották meg. Elvárták, hogy minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközt vessünk be a blokád felszámolására. A rendőrség szolgálati szabályzata szerint az intézkedések sorozata a figyelmeztetéssel kezdődik, és a fegyverhasználattal fejeződik be. Erre senki nem gondolt, békés módszerekkel hétfőre helyreállt a rend. A rendőri vezetőket sem piszkálta senki. Az állambiztonsági szervek megszűnésekor voltak egyéni konfliktusok, az úgynevezett III/III-as osztályon dolgozók távoztak a rendőrségtől. Az állambiztonság más szerveitől, sőt még a munkásőrségtől is vettünk át kollégákat, egyikük sem okozott csalódást.

– Többször említetted már, hogy kiváló viszonyban voltatok Jónás Pállal. Mégis pályáztál a helyére. Mi volt ennek az oka?

– Ez a kérdés bizonyára többeket foglalkoztatott már, de ilyen nyíltan még senki nem tette fel nekem, ezért beszélni sem tudtam róla. Nézd, Palit én kiváló vezetőnek és nagyszerű szakembernek tartom, a mai napig jó viszonyban vagyunk, tisztelem munkásságát. Elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy a Heves Megyei Rendőr-főkapitányságon szemléletváltás történt, hogy a szervezet a legnehezebb időszakban is egyben maradt, hogy béke volt. Egy kezem minden ujja nem kell ahhoz, hogy hozzá hasonló olyan karizmatikus vezetőt számoljak, akivel együtt dolgozhattam. Természetesen örömmel vállaltam volna a helyettesi beosztást is mellette. A pályázati kiírásakor gondolkodtam azon, hogy itt vagy másik megyébe pályázatot nyújtsak be, már csak saját megmérettetésem miatt is. A végső lökést mégis egy bizalmas információ adta meg. Megsúgták nekem, hogy a miniszter mindenképpen új személyt kíván kinevezni a Heves megyei főkapitányi székbe. Ekkor már nem gondolkodtam tovább, és beadtam a pályázatom. Előtte Palival is megbeszéltem, megmutattam neki a dolgozatot, amellyel egyetértett, és egyetértett a beadás szükségességével is. A bizottság mind a kettőnket meghallgatott – őszintén mondom, nem tudom biztosan, hogy volt-e még másik pályázó – mind a kettőnket alkalmasnak minősítettek, javaslatukat Jónás, Lantos sorrendben tették, de a miniszteri döntés nekem kedvezett.

– Én más forrásból úgy tudom, hogy a kettőtök között döntő bizottsági szavazatot a megyei közgyűlés képviselője adta, mivel úgy gondolták ezzel mind a kettőtöket itt tudnak tartani a megyében.

– Erről nem hallottam, de örülök, ha így történt. Én valóban maradtam volna Pali mellett. A pályázatok elbírálásakor már Boross Péter volt a belügyminiszter, aki képes volt a rendőrséget kivonni a politikai csatá-

rozásokból. Az ő időszakában nyílt ki számunkra a világ. Sokat utazhatunk, rengeteg tapasztalatot gyűjtöttünk és adtunk át mi is másoknak. Ebben az időszakban működött a svájci Team Consult cég, melynek munkássága eredményeként átalakult a magyar rendőrség. Gondolom erről többet mesélnek majd azok, akik közvetlen részesei voltak a velük történt együttműködésnek.

– Pályafutásod leghosszabb időszakát megyei főkapitányként töltötted. Ezen időszak mely eseményei, mozzanatai voltak véleményed szerint a legtanulságosabbak?

– Kinevezésemet követően 1991 tavaszán összeállt egy csapat Heves megyében, amely – egy fő kivételével – felmentésemig együtt maradt. Szerettünk együtt dolgozni, és utólag is azt mondom, eredményesek voltunk. Nagyon sok csapatépítésen, együttgondolkodáson vettünk részt, mert nem volt egyéb forrásunk, mint saját intellektusunk. Ehhez kellett olyan ötlet-dús emberek, mint Kopasz Árpai, olyan komótosabbak, mint Farkas Sanyi, határozottak, mint Orosz Gyuszi és Bartók Péter, precízek, mint Sipos Mari és Bessenyei Anna, de sorolhatnám a többieket is. Nem szervezetszerű oktatásra volt szükségünk, hanem olyan képzésekre, amelyek megnyitották csőlátásunkat. Több megye nem érezte ennek szükségességét, ami szerintem hiba volt. Ezek a tréningek újabb és újabb megoldási lehetőséget hoztak felszínre. Ettől az időtől kezdődően foglalmaztuk meg évente a munkatervünkben az elérendő célt, és az adott évre vonatkozó jelmondatunkat. Amikor „leltárt” készítettünk, elégedetten állapíthattuk meg: nincs szégyenkezni valónk. Minden évben volt legalább négy-öt olyan program, esemény, amelyről akár módszertani előadásokat is tarthattunk volna. Hidd el, nem dicsekszem, amikor például a kilencvenes évek elején kidolgozott informatikai fejlesztéseinket és speciális „TAFELKOM” projektünket említem. Hasonlóan értékelem a lakosság felé történő nyitás érdekében létrehozott szolgáltató irodát, a „Közbiztonságért Tenni Akarók Egyesületét”-t, a „Biztonság-marketing Program” kidolgozását, az áldozatvédelmet és a „Rendőr-kék” című kiadványunkat. Sikeresnek ítélem a vezetői csapatépítési programjainkat, a minőségbiztosítás terén elért eredményeinket és munkatársaink nyelvi képzésére tett törekvéseinket. Őrsöket, rendőrálomásokat adtunk át, javítottuk a munkavégzés feltételeit.

– Említetted a lakossággal való együttműködés fejlesztését. Nekem úgy rémlik, mintha a fogdába is beengedtetek volna civil ellenőröket!

– Érdekes és komoly tanulságokkal járó kísérleteket végeztünk. Ezek egyikeként részt vettünk egy civil kontrollon, ami angol mintára azt vizs-

gálja különböző szempontok szerint, hogy a rendőrség, amely egy zárt, „átláthatatlan” szervezet, törvényes keretek között és szakszerűen végzi-e munkáját. A megyei és városi önkormányzat 10-10 embert kiválasztott, akik bármikor bemehettek a rendőrségi fogdába. Konzultálhattak a fogva tartottakkal a fogva tartás körülményeiről, bármi másról, csak az általuk elkövetett bűncselekményről nem. A laikus látogatócsoport összefogásával Oroszi Laci bácsit bíztuk meg, aki annak idején megjárta a „Gulágokat”, s 75%-os rokkantan jött haza. Tehát akár szakembernek is tekinthettük. Jöttek az angolok ellenőrizni a rendszert, s faggatták Laci bácsit, aki beszámolt róla, mit tapasztalt. Az egyik angol már kiakadt, hogy nem lehet minden rendben, ezért beszéljen már arról is, ami rosszat tapasztalt. Nos elmondta a fogva tartottak néhány panaszát. Ezek szerint nehezményezték, hogy karácsonykor is itt kell lenniük, rossz a világítás és az étel. Az épület adottságai miatt a világításon javítani nem sokat lehetett, de Laci bácsi elmondta az angoloknak azt is, hogy karácsony másnapján bejött ellenőrizni az ételt, s olyan finom borsóleves volt, amelyet a felesége sem főz. A rántott szelet pedig akkora volt, hogy ha ő annak idején ilyet kapott volna, akkor nem rokkantan jön haza, hanem túlsúlyosan! A rendőrségnek az ilyen nyitottságnál jobb reklám nem kell. Nem mi mondtuk jót magunkról, hanem mások. Ezt is követendő példának tekintem. Volt egy másik kísérletünk is, ami a lakosság és a rendészeti szervek érdekeit egyaránt szolgálta. Az informatikai rendszer fejlesztésére, az integrált irányítási rendszer kialakítására gondolok. Néhányaktól szemrehányást is kaptam, amiért százmilliós nagyságrendben költöttem az informatikára, de biztos vagyok abban: megérte. A főkapitányság tetőterében kialakítottunk egy korszerű központi ügyeletet, s összehoztuk a tűzoltóság, a katasztrófavédelem és a rendőrség ügyeletét. Az elsődleges tapasztalatok alapján már a '90-es évek első felében előterjesztést készítettem miniszteri értekezletre a közös ügyelet előnyeiről és a szabványosítás lehetőségeiről.

– *A nemzetközi együttműködés egy speciális esete kötődik hozzátok, amikor a holland kollégák eredményességéhez is hozzájárultatok. Hogyan történt ez?*

– Jól működött az országos hatáskörrel rendelkező innovációs adatbankunk és az újtómozgalom is. Olyannyira, hogy annak eredményeiről és tapasztalatairól angolul tartottam előadást Amszterdamban a holland kollégák meghívására. Nem egy ötletünket ők is hasznosították. A legjellemzőbb példa nem a Heves megyei rendőrséggel, hanem a velünk jól együttműködő Borsod megyeiekkel történt. Kialakítottak egy módszert a

„latens ujjlenyomat” előhívására. Trentében volt egy kettős emberölés, amelynek felderítéséhez segítséget kértek. A KLM pilótái vitték ki a mi anyagainkat, amelyeknek köszönhetően elfogták a tetteseket. Mivel a magyarok nem védték le az eljárást, a hollandok lényegében ugyanabból szabadalmaztatták azt a „módszerüket”, amit a világ több országa átvett. Rendkívül tanulságos ez, és az ehhez hasonló esetek. A magyar rendőrség felkészültsége és kreativitása semmivel sem rosszabb bármely európai országénál, de annak védelmében, megőrzésében, hasznosításában egyre nagyobb elmaradást látok.

– *A veled történő beszélgetés alkalmával nem kerülhető meg a „skin head”-kérdés, hiszen Egerben egy időben „skin-head” fővárosaként is emlegették.*

– A probléma előzményei még a '80-as évekre nyúlnak vissza. Már akkor információkkal rendelkezünk arról, hogy e „mozgalom” néhány meghatározó személyisége Egerben, illetve a megyében él. Szélsőséges, alapvetően rasszista nézeteik miatt a hatóságok már akkor sem nézték jó szemmel őket. Módszereikre és szándékaikra jellemzően többen kérték, hogy kötelező katonai szolgálatukat az egri felderítő zászlóaljnál tölthessék le, mert úgy gondolták, itt megfelelő kiképzést kapnak későbbi céljaik erőszakos módszerekkel történő eléréséhez. Természetesen nem jelezték szándékaikat és beállítottságukat, igyekeztek a törvényesség látszatát fenntartani, legalábbis ezen a téren. A '90-es évek elejére megerősödtek, felbátorodtak, a rendszerváltás utáni „szabadság” a szélsőségeknek is kedvezett. Nemzetközi kapcsolatokat ápolhattak, utaztak és fogadhatták hasonló nézeteket valló külföldi társaikat. A lehetőségekkel élve 1993 vagy '94 májusában nemzetközi találkozót szerveztek a Szépasszony-völgybe, ahová Európa csaknem minden országából érkeztek résztvevők. Mi is készültünk a rendezvényre, amelyet előzetesen törvényesen nem lehetett megakadályozni. Saját karhatalmi századunk mellett Miskolcra is kértünk segítséget, különböző terveket dolgoztunk ki a várható eseményekre. Körülbelül délután egy óráig tolerálható módon zajlott a program, de ezt követően olyan beszédek, jelszavak, nóták hangzottak el, amelyek miatt az akkori jogszabályok szerint intézkedni kellett. Negyven embert állítottunk elő. Volt, akit könnyebben, volt akit erőszak alkalmazásával. Ezt követően a rendőrség előtt 2-300 fő gyülekezett, és egyre hangosabban követelték az előállítottak szabadon bocsátását. Felsorakoztattuk mögéjük a csapaterőt, majd elmondtuk nekik, hogy az előállítottak ügyét egyenként vizsgáljuk, és elengedésükre majd azt követően kerülhet sor. Határozottan felszólítottuk őket a távozásra, és kilátásba helyeztük, hogy annak

elmaradása esetén megkezdjük a tömegosztatást. Erre már nem volt szükség, mert a fegyelmezett erő láttán önként távoztak, és többet nem is jöttek Egerbe. Hírünk lett a világban, külföldi lapoktól jöttek hozzám riportot készíteni.

– Sikeres főkapitány voltál, mégis sor került felmentésedre, hadd fogalmazzak úgy: furcsa körülmények között. Hogyan emlékszel vissza erre az eseményre és az előzményekre?

– Ezt az időszakot még ma sem látom teljesen tisztán, és nem tudok róla érzelmek nélkül beszélni. Az események azt valószínűsítik, hogy tíz év alatt sikerült olyan „ellenfeleket” is összegyűjtenem, akik nem nézték jó szemmel egy-egy intézkedésemet, döntésemet, magatartásomat, és különböző fórumokon bejelentéseket, feljelentéseket tettek ellenem. Tudomásom szerint a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára egy teljes hónapot töltött azzal, hogy a rágalmakra adatokat, bizonyítékokat gyűjtson. Annyi tisztesség nem volt az engem nem kedvelőkben és a feljelentőkben – még a beosztásomra pályázó kollégáiban sem –, hogy nyíltan vállalják a bírálatomat, ezért csak tőlem távol álló módszerekkel kísérleteztek. Sajnálatos módon, teljesen jóhiszeműen magam adtam egy kicsiny, de később sokak meglepetésére elegendőnek bizonyuló támadási felületet a katonai ügyészség nyomozására. Egy alkalommal éppen reklámújságot tanulmányoztam irodámban, amikor bejött egyik beosztottam, akivel korábban volt néhány konfliktusom. Mikor megtudta, hogy néhány rózsatövet szeretnék vásárolni családi házam kertjébe, készségesen ajánlotta fel segítségét. Elmondása szerint jó ismeretsége van egy közeli kertészetben, bizonyosan jó minőségű virágokat adnak, ha ő odaszól. Ebben maradtunk, ezért őszintén meglepődtem, amikor néhány nap múlva anyósom telefonon felhív azzal, hogy ott van két ember és rózsatöveket hozott. Mit csináljon – kérdezte –, mert ismerte elveimet az ajándékok elutasításával kapcsolatban. Nyilván nem gondolhattam másra, mint kollégám intézkedésére, ezért a rózsák számla és kifizetés ellenében történő átvételét kértem, ami megtörtént. Csak később derült ki, hogy munkatársam a közeli kertészetben nem talált megfelelő megoldást, ezért megkérdezésem nélkül szolgálati gépkocsiját Budapestre küldte, és onnan hozatta meg a virágokat. A Btk.-ba akkor került be, hogy a beosztott ajánlkozásának elfogadása is hivatali visszaélés, ezért – amikor már nem voltam megyei főkapitány – egy feljelentést követően eljárás indult ellenem. Rendkívül méltatlan és megalázó események után – mivel már túl akartam lenni az egészen, és nem kértem tárgyalást – bírói megrovásban része-

sültem. A rózsza-ügyön kívül sem korábban, sem később semmi másért nem marasztaltak el, de mivel a gyanú árnyéka vetődött rám néhány nyíltan fel nem vállalt rágalmazás miatt, 2000 áprilisában fel kellett állnom a megyei főkapitányi székből. Orbán Péter országos rendőrfőkapitány váratlan látogatásra érkezett a megyébe. Összehívta a szűkebb parancsnoki értekezletet és bejelentette, hogy az ORFK állományába vezényel, ahol a rendőrség bevetésirányítási projektjével kell foglalkoznom. Erről a lehetőségről korábban nem beszéltünk, őszintén meglepett a döntés. Továbbra is rendőr kívántam lenni, úgy éreztem, hasznára lehetek a testületnek, ezért kezdetben naponta, később hetente jártam be Egerből. Néhány hónap múlva gyanítottam, hogy nincs komoly jövője ennek a projektnek. Már ekkor felmerült bennem a leszerelés gondolata, amit a szeptemberi események véglegessé tettek. Ekkor került sor hivatalos felmentésemre és a főkapitányi teendők átadására. Utódom Tuza László, korábbi miskolci rendőrkapitány lett, akinek semmilyen érintettsége sem volt az addigi eseményekben. 2000. szeptember 1-jén a megyei közgyűlésen még felszólaltam, védtem a mundér becsületét a szokatlan eljárás miatt. Még megtartottam egy kommunikációs tréninget a munkatársaimnak, majd a főkapitányi irodában átadtam Tuza Lacinak a kulcsokat, néhány dokumentumot, és néztük egymást. Nem tudom meddig, egy-két másodpercig, vagy percekig, aztán Laci elment a parancsnoki értekezletre, én pedig egy évtizedes főkapitányi múlttal a hátam mögött, mint egy jól nevelt ügyfél, kísértálm az oldalajtón...

– Pontosan érzem és látom, hogy régi sebeket téptem fel. Nem is bolygatnám tovább ezt a témát, inkább azt kérdezem: mivel foglalkozik mostanában Lantos Bálint?

– Felmentésem után még néhány hónapig a rendőrség állományában maradtam, majd 47 évesen nyugállományba vonultam. Határozott szándékom és akaratom volt bizonyítani, hogy képes vagyok a megújulásra, az eredményes munkára. Ügyvédi irodát nyitottam, ügyvédként dolgozom. A közigazgatási szervek részéről és a magánemberektől is kapok különböző megbízásokat, egyet sem utasítok vissza, ami elveimmel összeegyeztethető, de nem vállalom olyan ügyeket, amelyekkel megtagadnám rendőri múltamat. Nem vagyok sztárügyvéd, nincs jelentős vagyonom, de nyugodtak az éjszakáim és szépek az emlékeim. Nagyon szerettem rendőr lenni, életem legszebb időszakát töltöttem a testületnél. Magam is úgy vélem, a pályázatok eredményeként kinevezett főkapitányi garnitúra szellemi tőkéje, összetartása, tenni akarása páratlan a magyar rendőrség törté-

netében. Örömmel látom, hogy sokan gondolunk vissza szívesen az együtt végzett munkára és az egymásnak nyújtott segítségre. Ebben valószínűleg nem voltunk elég következetesek és határozottak. Talán ez is inspirált néhányunkat arra, hogy megalakítsuk a rendőrtábornokok egyesületét. A legnagyobb érdem Bodrácska Jánosé. Én magam is az alapító tagok közé tartozom, vezetőségi tag vagyok, és szívesen támogatjuk azt, akinek arra szüksége van. Nézd Miklós, ha majd te is eljutsz odáig, hogy kilépsz a kapun, látni fogod, milyen kevesekre számíthatsz, és milyen kevesen vannak, akik megértenek. Amikor nekem volt az ominózus „rózsa-ügyem”, ügyvédként Fazekas Attila, volt Jász-Nagykun Szolnok megyei főkapitány állt mellém ingyen, egyetlen fillér elfogadása nélkül. Én ugyanezt tettem Sutka Sanyival, Hajdú-Bihar, majd Veszprém megye korábbi főkapitányával. Ügyvédként védtem az igaztalan vádakkal szemben. Amikor megkérdezte, mivel tartozik, azt válaszoltam: ha majd egy érdemtelesen megbántott vagy megalázó körülmények közé került rendőrtábornok segítséget kér tőled, te is tegyél meg minden tőled telhetőt barátságból, tiszteletből, emberségből! Szeretném, ha Sanyinak már ebben nem lenne dolga, de nincsenek illúzióim.

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Orbán Péter

VAS MEGYE

Dr. Orbán Péter nyugállományú rendőr altábornagy pályázatának eredményeként Vas megye rendőrfőkapitánya lett 1991-ben. Egyike volt az idősebb korosztályt képviselőknél, tapasztalatával, szakmai tudásával előkelő helyet vívott ki kollégái körében. A már főkapitányként megismert vezetők közül vele alakult ki a legközvetlenebb kapcsolat, és ez a Készenléti Rendőrségnél eltöltött időszakunk alatt – amikor közvetlen munkatársa voltam – barátsággá fejlődött. Az alábbiakban olvasható interjút két beszélgetés szerkesztett anyagából állítottam össze. Az elsőre 2005-ben került sor az országos rendőrfőkapitányokról szóló interjúkötet készítésekor, amely teljes terjedelmében a Szent György védelmében című könyvemben olvasható. Az akkori beszélgetés rövidített változatát kiegészítettem a 2009. novemberi találkozásunk anyagával, amely az elmúlt négy év eseményeit tekinti át.

– Korábbi munka- és baráti találkozásaink alkalmával már többször beszélgettünk pályafutásod eseményeiről. Jól emlékszem arra, hogy fiatal korodban még nem a rendőri hivatás érdekelt elsősorban.

– Ez valóban így van, bár kétségtelen, hogy mindenképpen az egyenruhás szolgálat iránt éreztem vonzódást. A honvédség tartalékos tiszti iskolájára jelentkeztem, amelyet a sorkatonai szolgálati idő alatt lehetett elvégezni. Aztán a dolgok másként alakultak és a határőrség sorozott állományába kerültem. Itt többször teljesítettem olyan rendészeti szolgálatot, ahol együtt dolgoztunk a rendőrökkel. Tetszett a munkájuk, magatartásuk, így az egyik indíttatást innen kaptam. A másikat a családtól, ugyanis a rokonok között volt egy körzeti megbízott rendőr, és egy határőrtiszt.

Sorkatonai szolgálatomból történő leszerelésem után 1969. február 25-én aztán „beletoptantottam” a rendőrcsizmába, és Vas megyében kezdtem meg a szolgálatot. Először a szombathelyi járást átfogó rendőrőrsön, 1971-től pedig az őrs megszűnése után a rendőrkapitányság őrs-járőrszolgálati alosztályra kerültem URH-járőrparancsnoknak. Közben természetesen az akkori rendnek megfelelően elvégeztem az alapfokú rendőriskolát.

– *Milyen terveid, elképzeléseid voltak, amikor mégis a rendőrség mellett döntöttél? Melyik szakterület vonzott elsősorban, és mi valósult meg elképzeléseidből?*

– Elsősorban a bűnügyi terület vonzott, és mindenképpen nyomozó szerettem volna lenni. Aztán érdekesen alakultak a dolgok, hiszen többször végeztem nyomozói, bűnügyi munkát is, de igazi nyomozó nem voltam, és igen nagy a valószínűsége annak, hogy már nem is leszek. A határőrségnél – ahol sorkatonai szolgálatomat töltöttem – ama csodabogarak közé tartoztam, akik őrmesterek lettek, ami nagyon komoly dolog volt. Ott már 35 beosztottal dolgoztam. Utána, amikor a rendőrséghez kerültem „gyalogkakukknak”, őrmesteri rendfokozatomat a próbaidő alatt nem viselhettem, mert akkor ilyenek voltak a szabályok. Sima váll-lappal kellett kimenni az utcára, ami bosszantott, és kicsit szégyelltem is. Az őrsön nagyon jó kollégák közé kerültem, az idősebbek kötelességüknek érezték a fiatalabbak tanítását. Mindig komoly nosztalgiám volt és van az őrsi munkával kapcsolatosan, ezért is tekintettem ezt szívügyemnek akkor is, amikor megyei főkapitány lettem. Persze, amikor beléptem az őrs épületébe, még fogalmam sem volt a rendőri munkáról, mégis sértve éreztem magam, amikor az őrsügyeletes öreg főtörzs kiadta az első parancsát: „Na, ide figyeljen, menjen le a pincébe, vágjon fát és fűtsön be, mert itt éjszaka szörnyű hideg lesz. Ha nem ügyeskedik, megfagyunk!” Nem így képzeltem a rendőri munkát, még azon is gondolkodtam, hogy nagy esze volt annak, aki ezt a próbaidőt kitalálta, mert én amint lehet, „lepucolok” innen. Én ide nyomozni jöttem, hatalmas bűnügyeket kideríteni, de ehelyett favágással töltöttem az időt – mérgelődtem magamban. Az éjszaka aztán kezelésbe vett az öreg. Reggelre már tudtam kezelni a géptávirót, és megismerkedtem a körözési munka alapjaival is. Másnap éjszaka – miután az aznapi őrsügyeletes megállapította, hogy „... hallja fiam, magának olyan tudományoskodó képe van!” – beavattak a kettes adatlap rejtélmeibe, és reggelre már mindent tudtam arról is. Aztán napról napra többet és többet. Nem volt még kitalálva a mentorrendszer, de az idős rendőrök – legalábbis nálunk, Vas megyében – kötelességüknek érezték a zöldfülűek

felkarolását. Nyolc hónapos rendőrként már nem csak környezettanulmányokat készítettem, de besegítettem a nyomozóknak is. Első bűnügyeim közé tartozott egy pincefeltörés, amely rendkívül tanulságos esetként maradt meg emlékeimben. Egy alkoholista asszony volt a tettes, és olyan jól sikerült a betörés eredményeit kihasználnia, hogy alkoholmérgezése miatt azt is megtanultam, hogyan kell bevonni belgyógyászt, ideggyógyászt a nyomozásba, és mit kell tenni annak elősegítése érdekében, hogy a bíróság elvonókúrára kötelezhessen valakit. Aztán szép lassan mindent megtanultam a nagy öregektől. Az első őrsparancsnokom hihetetlen módszerességgel szorított rá bennünket arra, hogy mindennap tanuljunk valamit, és nem volt nap, hogy ha valaki készenléti szolgálatban volt, 4-6 órára ki ne vigye magával a területre. Amikor bejöttünk egy harminc-negyven kilométeres körből, akkor leültetett és azt kérdezte, na, mondja csak meg nekem, hogy Kőszegszerdahelyen hol van a bolt meg az iskola? Hát én meg ugye kapkodtam a fejem, és nem értettem, miért van erre szükség! Azt mondta: „... és ha betörés lesz, és magát odaküldik, hogy fog egyből odatalálni, hogy ne lógjon meg a betörő?” Amikor közbiztonsági területen parancsnok lettem, ezeket a módszereket felidéztem, elővettem a korábbi füzetemet, amibe felírogattam, mit és hogyan tanultunk. Én magam is nagy szeretettel foglalkoztam a hozzám beosztott fiatalokkal Sárváron, ahol osztályvezető és Celldömölkön, ahol kapitány lettem. Igaz, kezdetben ennek nem örült mindegyikük. Gyakran előfordult, ha megjelentem a folyosón, minden mellékhelyiség azonnal fogalt lett. Na nem azért, mintha féltek volna tőlem a kollégák, de tudták, hamarosan kezdődik a spontán vizsgáztatás. Én bizony megszólítottam az őrmestereket: „... na, mondja csak mester, mi a különbség a verekedés és a garázdaság között? Mi a helyzet a szabálysértési alakzatokkal?” És ehhez hasonló kérdéseket tettem fel. Ha nem kaptam megnyugtató választ, arra is volt gondom, hogy a kollégát felvilágosítsák. Ez a módszer nagyon is bevált, sok kiváló munkatársam lett az egykor mellékhelyiségbe „menekülő” őrmesterekből.

– *A Rendőrtiszt Főiskolára saját kezdeményezésed alapján jelentkeztl, vagy parancsnokaid kívánsága volt? Kérdezem ezt azért, mert igazgatásrendszeti szakon végeztél, annak ellenére, hogy közbiztonsági területen dolgoztál, és bűnügyes szerettél volna lenni...*

– A '70-es évek elején a főiskolára történő jelentkezés sem olyan demokratikus módon zajlott, mint napjainkban. Általában a parancsnokok választották ki azt, hogy kiben látnak fantáziát, és csak annak adtak lehe-

tőséget a tanulásra. Engem már 1971-ben jelöltek a felvételizők közé, de abban az évben még sok felsőfokú végzettség nélküli tisztet és – mondjuk meg őszintén – magas vezetői beosztásban lévők gyerekeit vették fel elsősorban. Egy protekció nélküli vidéki tiszthelyettesnek nem volt esélye. A következő évben azonban már egy kemény, de eredményes felvételi vizsgát tehettem. Parancsnokom mégis megharagudott rám, és indulatosan fejezte ki nemtetszését amiatt, hogy az igazgatásrendészeti szak hallgatója lettem. Ma is jól emlékszem, ahogy belevörösödve szidta azt az ismeretlent, aki ezt a döntést hozta. „Fiam! Magát az isten is közrendvédelmi parancsnoknak teremtette...” – kiabált és méltatlankodott, de belátta, ez nem rajtam múlt. Akkor én is jobban szerettem volna a bűnügyi vagy a közbiztonsági szakot, de később nem bántam meg, hogy így alakult. A közbiztonság és a bűnügy érdekelt annyira, hogy munka mellett, menetközben azt is megtanultam, de valószínűleg az igazgatásrendészetet kevésbé ismertem volna, ha a főiskolán nem az a főszakom. Így kapitányságvezetőként, főkapitányként már mind a három területet jól ismertem. Néhány évvel később, amikor az előzőekben már említett parancsnokkal, Standor Ferenc alezredessel mind a ketten – más-más kapitányságon – osztályvezetőként dolgoztunk a közbiztonsági szakterületen, megkérdeztem tőle: „... ugyan, mondja már Feri bátyám, megbékélt-e a sorssal, hiszen mégis közrendvédelmi parancsnok lettem?” Nagy szeretettel gondolok rá és első alosztályvezetőmre, az akkor még alhadnagy Fehér Kálmánra is, aki később kapitányként volt főnököm, én pedig helyetteseként dolgoztam.

– Rendőrtisztként mi volt az első „rázószabb” ügyed?

– Amikor életemben először voltam ügyeletes tiszt Sárovaron. Szinte még meg sem érkeztem új szolgálati helyemre, máris beosztottak ebbe a szolgálatba. Őszintén bevallva, fogalmam sem volt az ügyeletes tiszt teendőkről, feladatairól, jogairól. Azonnal elkértem az ezt szabályozó dokumentumokat, és elkezdtem tanulmányozni őket. Bizony a hátamon kezdett folyni a veríték, amikor látom, hogy nekem kell „lehelyszínelnem” bizonyos ügyeket, közöttük a betöréses lopásokat és a rendkívüli haláleseteket. Azt nem mondom, hogy fogalmam sem volt ezekről, de addig mindössze két alkalommal vettem részt helyszínelésben, mint kisebb részfeladatot ellátó tiszthelyettes. Elhatároztam, hogy este alaposan áttanulmányozok minden okmányt, másnap pedig kifaggatom idősebb tisztársaimat. Az élet aztán másként rendelkezett. Vacsora után jöttek értem, hogy azonnal menjek, mert rendkívüli haláleset történt egy állami

gazdaság majorjában. Némi szorongással ugyan, de egészen jól megoldottam a feladatot. Néhány hét múlva már úgy bejöttem ebbe a munkába, hogy egy erőszakos nemi közöszlész tettesét a helyszínen el is fogtuk, és a megyéről kiérkező kollégáknak bilincsből adtuk át. Szerencsére a tettes nem olvasott krimiket, és visszatért a tetthelyre kíváncsiskodni. Furcsa magatartása gyanús lett számunkra, és mint kiderült, okkal.

– A főiskola befejezését követően hogyan alakult további pályafutásod?

– A Rendőrtiszt Főiskolát 1975-ben végeztem el, rendőrhadnagyként avattak. Több mint egy évig a Vas Megyei Rendőr-főkapitányságon dolgoztam az Igazgatásrendészeti Osztályon szabálysértési másodfokú ügyintézőként, fegyverügyintézőként, utána a Sárovari Rendőrkapitányságra kerültem igazgatásrendészeti osztályvezetőnek. Bizony itt sok olyan ügyel és esettel találkoztam, amiről a főiskolán nem tanultunk kellő részletességgel. Emlékszem sokszor előfordult, hogy késő este vagy hétvégén még bent voltam a munkahelyemen, és az iratokat, jogszabályokat tanulmányoztam, mert szerettem volna mielőbb jó szakember lenni. Akkor nagyon szigorúak voltak a belső szabályzások, semmilyen anyagot nem lehetett hazavinni és otthon bogarászni, ami azért sokkal kényelmesebb lett volna. 1978-ban arról döntött a belügyi vezetés, hogy decentralizálják a közlekedésrendészeti szolgálatot, a rendőrkapitányságokra telepítettek közlekedési alosztályt. Ekkor parancsnokaim átirányítottak a „másik szakmára”, így lettem közbiztonsági, közlekedési osztályvezető, egyben 7 évig kapitányságvezető-helyettes is. Addigra pedig már vérbeli igazgatásrendészeti szakembernek éreztem magam, aki „mindenhez ért”: a vízumhosszabbítástól kezdve a külföldi bejelentkeztetésen át a szabálysértési tárgyalásos ügyekig, sőt „rendőrbíró” voltam másodfokon. Olyan büszke voltam magamra, hogy nem igaz. És akkor közlik, hogy holnaptól egy másik osztály vezetője leszek. Na, akkor Orbán Péter megint esténként tanult. Mit is írnak a szabályzatok? Mikor mi jár a körzeti megbízottnak, szappan, pénz meg meggyás... Milyenek a kutyapótlékok, meg mi az a vonatanyag? Addig azt hittem, hogy az a vasúton van, aztán kiderült, hogy a kutyapóráz, meg a kutyahám, meg egyéb furcsaság is ebbe a kategóriába tartozik. Meg kellett tanulni mindent, ahogy kapitány koromban meg kellett tanulnom utalványozni, ha vetünk 10 tekercs WC-papírt. Mindez jó iskola volt. Közben elvégeztem a jogi egyetemet és egy – akkori nyelven szólva – belügyi vezetőképző tanfolyamot. Ezt a képzési formát egyébként nagyon jónak tartottam, ezért országos főkapitányként hasonló tanfolyamokat indítottam. A celldő-

mölki rendőrkapitányságot 1984-től 1988-ig vezettem, majd Szombathelyre kerültem rendőrkapitányság-vezetőnek.

– *Ha megengeded, visszatérnék még a sárvári és a celldömölki korszakhoz, illetve a beosztottaiddal való foglalkozáshoz, mert feltűnően sok kolléga került parancsnoki beosztásba volt munkatársaid közül. Ezt a jó kiválasztásnak, vagy a velük való törődésnek tulajdonítod?*

– Mind a kettőre tudnék konkrét példákat mondani. Általánosságban az az igazság, hogy a pályakezdő rendőröknél, legyen az tiszt vagy tiszthelyettes, még nehéz eldönteni, ott van-e az a bizonyos „marsallbot a tarisznyában” vagy nincs. Velük tehát mindenképpen sokat kell foglalkozni. Más a helyzet akkor, amikor már több évet, esetleg évtizedet dolgozó kollégák közül lehet válogatni. Ilyenkor már nagy valószínűséggel megítélhetők a képességek, de a velük való foglalkozás akkor sem nélkülözhető. Persze nem olyan direkt módon, mint egy kezdő tiszthelyettesnél, de meg kell engedni azon vezetői módszerek ellesését, megtanulását, amit követendőnek tartunk. Korábbi beosztottaim közül ma valóban többen más szerveknél dolgozó tábornokok, ezredesek, és erre én nagyon büszke vagyok. Hidd el azonban, még ettől is nagyobb öröm számomra, amikor a „kezeim között felnőtt” rendőrökből munkájukat kiválóan ellátó ezredeseket, alezredeseket, őrnagyokat, századosokat látok közvetlen munkatársaim között.

– *Rendőrkapitányi munkádból mire emlékszel vissza legszívesebben?*

– Remélem, ezt nem komolyan kérdezed, mert ezernyi emlék, sok sikeres és egy-két kudarc közül én így hirtelen nem tudok választani, ez a beszélgetés pedig azért alapvetően nem erről szól. Tudod, minek örültem legjobban? Annak, hogy végre nyomozhattam, mert nagyon érdekelt a bűnügyi, operatív munka. Mindig úgy éreztem, érzésem is lenne hozzá, de ebből én kimaradtam. Kapitányként azt gondoltam, itt az idő, és elkezdtem komolyan foglalkozni a bűnügyi területtel is. Sokan azt mondták: ez nem a kapitány dolga, ne aprózzam el magam, de hiába „próbálkoztak”! Na és mit ad Isten, nem tellett bele fél év, jött egy miniszterhelyettesi utasítás, miszerint a kisvárosi kapitányoknak is kell – akkori szóhasználatnál élve – hálózati személyt tartani. Talán a majdani olvasók közül nem mindenki fogja pontosan tudni ennek jelentését, ezért a lényegét elmondanám. A sikeres bűnügyi munka, a megelőzés és felderítés elképzelhetetlen információk, adatok gyűjtése és rendszerezése nélkül. Ezek egy része azonban csak olyan személyektől szerezhető meg, akik bűnözők környezetében vagy társaságában élnek, tartózkodnak, de legalábbis

megfordulnak ott. Az ilyen személyek rendőrséggel történő együttműködése nélkülözhetetlen feltétele az eredményes bűnüldözésnek. Természetesen mindenkinek az az érdeke, hogy az együttműködők személyét minél kevesebben, lehetőleg csak a vele közvetlen kapcsolatot tartó rendőrtiszt ismerje. Szóval én olyan „stréber” lettem, hogy egy év múlva már négy kapcsolatom volt, és pontosan megtanultam a velük való foglalkozás szabályait, előnyeit, hátrányait is. Aztán ez remekül kamatozott – munkatársaim pechjére –, amikor már nagyvárosi kapitány voltam Szombathelyen, mert nem tudtak bevenni az erdőbe. Berendeltem például a felderítéssel foglalkozó nyomozókat: „... na, Csabi édes fiam, mond meg gyorsan, hány operatív kapcsolatot van és milyen információkat szerezte az elmúlt napokban!” Amikor kiderült, hogy csak két fővel tart kapcsolatot, és pillanatnyilag nincs érdemi információja, azt határoztam meg, hogy senki sem lehet eredménytelenebb, mint én voltam celldömölki kapitány koromban. Attól csak jobb eredményeket fogadok el. Elismerem, kicsit ez is humoros, de nagy magabiztosságot adott, hogy ehhez a munkaterülethez is érdemben hozzá tudtam szólni. Arról meg nem is beszélve, milyen hatalmas sikerélményt jelentett egy-egy felderítés, és izgalmat az operatív munka, mint például a kutatások és a figyelések. Csodájára járt mindenki, amikor abban az időben 780 ezer forintos sikkasztást kinyomoztunk.

Van még valami, amit el kell mondani, mert tanulságos lehet a fiatal kapitányoknak. Sohasem fog igazi eredményt elérni, és sohasem lesz elégedett az a rendőrkapitány – de főkapitány sem –, aki nem tudja elfogadtatni magát környezetével.

Legkedvesebb emlékeim közé tartozik, hogy kisvárosi kapitányként annyira tudtam asszimilálódni a városban, hogy még évtizedek múltán is leszólítanak az utcán az emberek, mesélnek magukról, a városról, a közös ismerősökről. Örömmel újságolják, hogy Pista bácsinak, volt önkéntes rendőrömnek megszületett a hatodik unokája, vagy bánatukat osztják meg velem, mivel meghalt Feri bácsi, a pecsenyesütő, akinek én is törzsvendége voltam. Engem nagyon elfogadtak, rengeteg segítséget kaptam. Kisvárosi „kapitánykodásom” alatt a legrosszabb teljesítményünk 61,9%-os felderítési eredményesség volt, a legjobb pedig 84,6%. Ezt lakossági segítség nélkül nem lehetett volna elérni. Egyszer éppen váratlan ellenőrzést kaptunk a főkapitányságtól, mivel betörésslopás-sorozat érte el a megyét, gyaníthatóan utazó bűnözőktől. Az ellenőrzést végző kollégák őszintén meglepődtek, amikor bekísérték őket a tanácsterembe, ahol a rendőrök mellett legalább harminc esőkabátos, kalapos ember ült, kinél

vadászpuska, kinél furkósbot. Mi ugyanis körbeszöltünk az ismerősöknek, önkéntes rendőröknek, vadászoknak, mezőőröknek, hogy fiúk, el kellene jönni éjjel figyelni, segítsen, aki tud. Most ez egyszerű, mert csak egy mobil riasztókészüléket kell betelepíteni, de akkor ez csak így volt megoldható. Akkor orgonabokorba kellett beülni, az árok fenekén feküdni és írni a gépkocsirendszámokat. Egy ilyen akció meghozta az eredményt, utána Vas megye valósággal megdicsőült.

– *Még egyetlen szót sem szoltunk budapesti munkahelyeidről, máris látszik, sokat költözködhettetek. Hogyan viselte ezt a családod?*

– Ez bizony nem volt egy egyszerű dolog. A család mindenkor megissza a levét egy áthelyezésnek, gyakran még áldozatot is kell hoznia, ami nem mindig térül meg. A mi családukban ez leginkább a feleségemet érintette, mert szegény soha nem tudott a neki legkedvesebb szakterületen dolgozni. Az egészségügyben a költözködések miatt mindig újat és újat kellett tanulnia ahhoz, hogy az éppen betölthető beosztásba megfeleljen. Már több oklevele van, mint nekem, és olyan profi, hogy a „Vészhelyzet” sorozat valamennyi szerepét el tudná játszani, csak éppen a számára legkedvesebb szülészethez nem tudott közel kerülni. A gyerekek sem úszták meg negatív hatások nélkül. Ha régi barátokkal beszélgetek, vagy gratulációkat kapok egy új beosztás elnyerésekor, azt szoktam mondani, szép-szép, de például a gyerekeimnek fogalma sincs arról, hová valósiak. Szombathelyen születtek. Egyik iskolát Sárovaron végezték, a másikat Celldömölkön, a harmadikat Szombathelyen vagy Budapesten. Emiatt bizony büntudat is van bennem, hogy az én karrierem miatt az ő életük egy kicsit nehezebb volt...

– *Kérlek, beszéljünk most megyei rendőr-főkapitányi kinevezésed nem éppen sablonos történetéről!*

– A megyei rendőr-főkapitányi beosztások 1991-ben történő pályáztatásáról valóban sajátos emlékeket őrzök, hiszen én kétszer lettem ezredes és kétszer főkapitány. Azt gondolom, ezzel egyedülálló rekordot mondhatok magaménak. Most már humorosan is fel tudom fogni a dolgot, de akkor, különösen első kinevezésem visszavonásakor nem volt kedvem tréfálkozni. Látszólag rendben mentek a dolgok, hiszen már a parancsom is elkészült, a megbízott miniszter alá is írta, őrnagyból ezredes lettem. Kerestük a beiktatási ünnepség napját. Időközben Veszprém megyében beiktatták főkapitánynak Bartalus Antalt, Zalában Hantos Ferencet, amikor derült égből villámcsapásként jött a hír: az én kinevezésemből nem lesz semmi, a hivatalos papírokat tekintsem tárgytalannak,

mert az új miniszter döntése szerint pályáztatás lesz valamennyi megyei rendőr-főkapitányi beosztásra. Ezredesből megint őrnagy lettem, és újra megyeszékhelyi rendőrkapitány. Azt gondolom, ma már a legrosszabb ügyvéd is megnyerne egy ilyen munkajogi pert, de én akkor erre nem is gondoltam. Az élet néhány hónap múlva – hadd fogalmazzak kicsit szerénytelenül – igazságot szolgáltatott, mert benyújtott pályázatommal aztán ténylegesen elnyertem a megyei főkapitányi beosztást, igaz akkor csak alezredesi előléptetéssel.

– *Amikor rendeződtek a „dolgok”, milyen elképzeléseid, terveid voltak, és milyen körülmények fogadtak a megyei főkapitányi székben?*

– A benyújtott és elfogadott pályázatom természetesen ma is megvan, és az abban leírtakat közel két évtized elmúltával is jónak, vállalkothónak tartom. Az őrsök visszaállítása, a rendőri munka lakosság közelbe vitele ma is kimondott célja a belügyi és rendőri vezetésnek, legfeljebb a „program” címe változik, tartalmában és céljában azonban nem lehet jobbat kitalálni. Nem voltam híve az azonnali és gyakori átszervezéseknek csak azért, mert keletkezett egy probléma vagy adódott egy újabb feladat. Megyei főkapitányként sem azzal kezdtem, hogy átszervezek, hanem ha kellett, ideiglenesen erőket csoportosítottam át, aztán a tapasztalatok alapján döntöttünk a végleges megoldásokról. A közterületen például gyors reagálásra képes akciócsoportokat hoztunk létre, akik mikrobusszal utazva mentek az adott helyszínre, vagy egy éppen eseménytelen, de bűnügyileg fertőzött területre. Ha elvégezték a feladatukat és rendet tettek, máris mehettek tovább, akár a megye másik sarkába is. Már szombathelyi rendőrkapitányként is azt tapasztaltam, hogy nagy szükség van a demonstratív és hatékony közterületi jelenlétre, hiszen meglehetősen zavaros időket éltünk. A főkapitányság udvarában alig lehetett megmozdulni a sok itt hagyott NDK-s autótól, virágzott még az úgynevezett „KGST-piac”, amely a bűnözés egyik melegágya. Nagyon sok problémát okoztak a megyében csellengő idegenek. Az egyszerű és bonyolultabb eseteket jól jellemző példákat is tudok mondani. Egyik alkalommal kétségbeesve keres az egyik általános iskola igazgatója, hogy a nyolcadikos lányok tornatermi zuhanyzójában fürdik egy nagydarab, nem igazán bizalomgerjesztő kinézetű pasas, aki neki a KGST-piacról ismerős. Az illető nemes egyszerűséggel úgy gondolta, hogy most ő oda bemegy, mert már saját magát is zavarta erős izzadságszaga. Képzelheted, hogyan nézett ki, és mit szóltak ehhez a lányok! Ettől lényegesen nehezebben kezelhető és rendszeres problémaként találkoztunk a határőrség nem vagy rosszul szabályozott jogosít-

ványaival. Feltartóztathatta a határsértőket, bűnözőket, de ezt követően nekünk telefonáltak, hogy sürgősen menjünk érte, mert további intézkedéseket nem tehettek.

– *Milyen kapcsolatot tudtál kialakítani a megyében működő politikai szervezetekkel?*

– Azt gondolom, sikerült egyforma távolságot vagy inkább közelséget tartanom velük, és valamennyi társadalmi szervezettel. Elfogadták személyemet és munkámat, Vas megyében soha nem éreztem politikai háttérű támadást. Erre nagyon jó példa az az eset, amikor felterjesztettek az igen rangosnak számító „Vas megyéért” kitüntetésre, és engem mindenki támogatott, egyetlen ellenszavazatot sem kaptam.

– *Az ORFK vezetése elégedett volt a munkáddal, az elsők között lettél tábornok. Szerintem már „fél kézzel” vezényelted Vas megyét. Miért vállaltad el a Készenléti Rendőrség parancsnoki beosztását és az ezzel járó újabb költözködést?*

– Először a remélem csak tréfából tett megfogalmazásodat javítanám. Nincs olyan, hogy egy tisztességes vezető „fél kézzel” dolgozzon, bármilyen régóta is van beosztásában, vagy bármilyen jól is menjen a székér. Aki úgy érzi, a rábízott szervezetet és embereket „fél kézzel” is el tudja rendezni, az nem jó helyen van. Nem feltétlenül negatív dologra kell gondolni, hiszen egy jó képességű vezető akár „ki is nőhet” egy szervezetet. Egy megyei rendőr-főkapitányságot azonban már nem lehet kinőni, mert ott állandóan megújulni, alkotni kell, és a legkisebb megyében is közel ezer munkatárs és rajtuk keresztül családjuk sorsának alakulását van jogunk és kötelességünk pozitívan befolyásolni. És akkor arról még nem szóltam, hogy százezrek várják a megyei főkapitánytól mindennapi nyugalmaikat, biztonságukat. Rátérve azonban a konkrét kérdésre: én tényleg jól érzem magam Vas megyében, és ha időnként gondolkodtam is azon, jó lenne talán megint valami mást is kipróbálni, nem volt konkrét távozási szándékom. 1995 novemberében Pintér Sándor akkori országos rendőr-főkapitánynak személyesen tettem jelentést egy hatáskörömet meghaladó ügyben. Ennek megbeszélését követően tájékoztattott a Rendőri Ezred és a rendőr-szakközépiskolák tervezett átszervezéséről azzal, ha ötletem, javaslatom, véleményem van, segítsen az igen nehéznek ígérkező feladat végrehajtását. Első hallásra volt is véleményem, meg nem is. Aztán úgy viccesen az ajtóból visszaszóltam, hogy ha rám bízhatok, megoldanám. Két és fél, három hónap múlva csörög a telefonom és kapok egy üzenetet, miszerint a főkapitány úr másnap reggel beszélni akar velem. Kocsiba ül-

tem, felmentem. Pintér tábornok úr azt mondta, úgy gondolták, főkapitányi biztosként és nagyon széles jogkörrel én vezényeljem le a Készenléti Rendőrség megalakítását, amely alapvetően a Rendőri Ezred és a szakközépiskolák fúziójából születne meg a németeknél már bevált minta szerint. „Mellékesen” meg kell oldanom az országosan több mint 3000 fős hiány pótlását is. Na, most mit lehetett erre mondani? Ha viccesen is, de mégis én ajánlottam magamat jó két hónappal azelőtt. A feladat izgatta a fantáziámat, meg aztán tudod jól, hogy a szakmai munkában Pintér tábornok értette a tréfát, de nem szerette. Igent mondtam! Ebben a feladatban hivatalvezetőként mellettem dolgoztál. Láthattad, hogy az átszervezések csak egy hosszabb folyamatban valósulhatnak meg, amit nem mozgathat valaki kívülről, csak az, aki az új szervezet parancsnoka lesz. Az ORFK vezetése nem titkolta, hogy rám gondoltak, hiszen aki elkezdte, az fejezze is be a folyamatot, és működtesse a megalakítandó több ezer fős egységet. A szakmai terhek mellett lelkiismereti problémát okozott nekem és közvetlen kollégáimnak is, akik velem együtt kerültek a Készenléti Rendőrség vezetői beosztásaiba, hogy mi lesz „jogelődeink” sorsa, hiszen mi senkit nem akartunk kitérni beosztásából. Ezek nem voltak könnyű napok, de megfelelően rendeződtek. A korábbi parancsnok megyei főkapitány, a törzsfőnök másik megyében közbiztonsági igazgató lett, aztán mindenki a helyére került. Sajnos a konkrét megvalósításra nem az általunk legjobban támogatott és javasolt változat került. Ma már nem lenne sok értelme a vádaskodásnak, hiszen a Készenléti Rendőrség azóta többszöri átszervezésen esett át. Az ORFK vezetőinek 1996. novemberi felmentése után sok minden megváltozott. Talán ezért, talán az ország egységesebb közbiztonsági munkájának kialakításáért, de a következő év nyarán már az ORFK Közbiztonsági Főigazgatójának helyettese lettem. Az első hónapokban nem örültem ennek a változásnak, de aztán megtaláltam a munkám értelmét és hasznát.

– *Ebben a beosztásban dolgoztál az 1998. évi választások idején is. Az új kormány megalakulásának időszakában aztán történt egy váratlan esemény az életedben...*

– Azt is mondhatom, itt ért életem legnagyobb meglepetése. Egy beszélgetés alkalmával Pintér Sándor – aki akkor már a civil szférában dolgozott – megkérdezte, mi lenne, ha szóba hozna egy magasabb munkakörre. Konkrétumról nem beszéltünk, mert akkor még az is bizonytalan volt, hogy ő milyen szerepet vállal a jövőben, a politikai életben. Aztán amikor biztossá vált, hogy Pintér Sándor belügyminiszter lesz, akkor felajánlotta

az országos rendőr-főkapitányi beosztást. Nagyon meglepődtem, mert nem voltak ilyen ambícióim. Budapestre helyezésemet követően arra számítottam, hogy ha egyszer Túrós András nyugdíjba megy, akkor talán egy jó szakmai főkapitány-helyettes még lehet belőlem, mert mindig közelebb állt hozzám a szakmai munka, mint az elvi vezetés. Három nap után igent mondtam, de nem voltam maradéktalanul boldog, mert nem jó közbiztonsági viszonyok uralkodtak akkor Magyarországon, elsősorban Budapesten. Maffiacsoportok csaptak össze, tetőfokára hágott az adósság a rendőrségen, és egy kicsit tartottam attól is, hogy ilyen viszonyok között egy nem „fővárosi” ember hogyan fog boldogulni. Tartottam a fogadtatástól, hiszen mindig érződött, a „budapesti lobbi” nem örül, ha valaki vidékről kerül magas beosztásba. Két szakmai helyettest kaptam, közülük az egyik az én választásom volt, a másik a felettes szervekkel való közös gondolkodás eredménye. Mind a kettőt jó szakembernek ismertem, ezért örömmel fogadtam őket. Szerencsés helyzetben voltam abból a szempontból, hogy főigazgató-helyettesként jó rálátással rendelkeztem a bűnügyi, közbiztonsági helyzetre, talán csak a szervezett bűnözés elleni fellépés részleteit nem ismertem. Nem kapkodtam el az első hivatalos parancsnoki értekezletet, emiatt több sürgetést is kaptam. Nem csak elvárásaimat fogalmaztam meg, de éreztettem, elég sötétnek látom a helyzetet, és ebben mi magunk is hibásak vagyunk.

Nem volt egyszerű és könnyű a helyzetünk. El kellett „csendesíteni” az éjszakákat, meg kellett szüntetni a robbantásokat, az utcai géppisztolyos leszámolásos lövöldözéseket. Szerencsére nagyon sok tehetséges fiatalember dolgozott az akkor már meglevő Szervezett Bűnözés Elleni Szolgálatnál. Elhatároztuk, hogy a bűnügyi szervezetben létrehozunk egy hírszerző szolgálatot. Nagymértékben támaszkodtam a társ rendészeti és azon civil szervekre, amelyeknek volt valamilyen jogosultsága és feladata a közbiztonság fenntartásában, mint például a polgárőrség, a Fogasztóvédelem, a Népegészségügyi Tisztai Orvosi szolgálat és még jó néhány. Két-három hónap után úgy gondoltuk, hogy elő lehet állni egy közös akció-tervvel, amit meg is valósítottunk. Egy hosszú, 7-10 napos raziasorozattal indítottunk októberben, és ennek eredményeképpen az első napokban 400-500 embert vettünk őrizetbe.

Ezzel egy időben megkezdtuk azon szórakozóhelyek feltérképezését, amelyek problémákat jelentettek a közbiztonságra. Az alapos elemzések és koordinációk után aztán „csodák” történtek, és például egy csinos, 55 kilogrammos fiatal jegyzőnő egy határozattal megoldotta azt, amit ad-

dig a kommandósok sem tudtak elérni. Bezárattott inkriminált vendéglátó-ipari egységeket, és vége lett a rendszeres éjszakai rendzavarásnak, a rugós-késes kártyalehúzásos fizettetési kényszereknek, az ittas személyek rendszeres kirablásának, csökkent a prostitúció és a kábítószer-forgalom. Budapest biztonságosabb és vonzóbb lett a külföldiek részére is.

– Mondanál még néhány konkrét példát a hatékony intézkedésekre?

– Hát persze, többet is. Hat hónap után megszűntek a robbantások, a bűncselekmények száma folyamatosan csökkent, a négyéves időszak végére 630 ezerről 460 ezerre. Jóval több mint 30%-kal csökkent a gépkocsilopások száma, ami egy komplex intézkedés eredménye volt.

Valószínűleg kérdésedben csak a bűnügyi, közbiztonsági helyzetre gondoltál, de azért vannak más tényezők is, amiről érdemes szólni, mert azokra is büszke vagyok. Nagyon fontos dolognak tartom, hogy a kormány meghallgatta „siránkozásaimat”, amit a rendőrök rossz anyagi helyzete, élet- és munkakörülményei miatt tettem. Törvény született az életpályaprogramról, a ruhapénzről, négy év alatt mintegy 70%-kal nőtt a rendőri állomány jövedelme. Csökkentek a munkaterhek – bizonyos területeken –, amikor a nem kifejezetten rendőri profilú igazgatási feladatok elkerültek tőlünk. Legjelentősebbek a gépjármű-ügyintézés és az idegenrendészet, amelyek az okmányirodákban, illetve a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal szerveinél zajlanak, jó színvonalon. Kezdetben el-leneztem a bevándorlási és idegenrendészeti jogköreink átadását, mert attól tartottam, hogy sérülnek a rendőri érdekek, de végül is a nemzetközi gyakorlatot szemlélve belenyugodtam. Ma már tudom, jó döntés volt. Korrekt együttműködés esetén rendben mennek a dolgok.

– Az előzőekben említést tettél a bűnügyi szolgálatnál dolgozó kiváló kollégákról. Természetesen valamennyi szakterületen voltak ilyenek, de akkor azért a rendőrök közül is sokan okoztak problémákat a vezetésnek!

– Nem szívesen gondolok vissza erre. Amikor Krőszel Károly ezredest, az ellenőrzési szolgálat vezetőjét először referáltattam érdemben e témakörrel, akkor kellett rádöbbenem a probléma igazi nagyságára. Jelentéséből kiderült, több mint ezer rendőr ellen folyik büntetőeljárás, és jelentős a kisebb fegyelemsértések száma is. Ez bizony elég lett volna egy szörnyethaláshoz. Eldöntöttük, első lépésként kérni kell az ügyészi, bírói szerveket, gyorsítsák fel a büntetőeljárásokat, és mielőbb tisztázzuk ki bűnös, ki ártatlan, mert azért ne felejtjük el, a rendőrök alaptalan feljelentésére is sok példát tudnánk mondani. Engem többször megkritizáltak olyan személyek, akik úgy gondolják, értenek a rendőri munkához, mivel

szerintük én gyakran dicsekszem azzal, hogy három hónap alatt 600 embert elbocsátottam. Ez óriási tévedés. A szám lényegében igaz, de erre sohasem voltam büszke, sőt szégyelltem, amiért ilyen lépésre kényszerültünk, de szükség volt rá! A már-már félelmetes méreteket öltő rendőrkorrupció visszaszorult. Közben a korábbi munkakörömből beiskolázott 2000 rendőrből 1800 állta a sarat, és avatásra került. Az úgynevezett keresztévfolyamok végzős hallgatóival együtt képesek voltak betölteni az üres létszámhelyek döntő többségét, és tisztességesen dolgoztak.

– Összességében eredményes négy év után került sor felmentésedre. Ennek körülményeire nem egyformán emlékeznek az érintettek!

– A kormányzati ciklus utolsó hónapjaiban természetesen én is feltettem a kérdést magamnak, vajon mi lesz a szándéka egy új kormánynak a rendőrség vezetésével. Szakmai munkámat mérlegre tettem, és nem akarom most ismételni a fentieket. Átgondoltam a politikusokkal való kapcsolatomat, és korrektnek ítéltm. Jobboldalról is voltak munkámat elismerők és bírálók, de ugyanez a baloldaltól is elmondható. Örültem, hogy politizálási gyakorlatlanságom ellenére – természetesen a miniszterem tájékoztatása mellett – kormánypárti és ellenzéki politikusokkal egyaránt tárgyalva többször sikerült megnyernem őket a rendőrség érdekeinek támogatására. Úgy éreztem, büszke lehetek arra, hogy eljárásainkat nem csak hangzatos bejelentések és sajtótájékoztatók követték, de ítéletek is. Még kormánypárti politikusokkal szemben is. Mindezek ellenére tudtam, hogy – a szakmai eredményektől függetlenül – bármi történhet a választások után, és ezt nem gondoltam másként az MSZP–SZDSZ-kormány alakulásának időszakában sem. A legutolsó pillanatig úgy tárgyaltak velem, mint az egyik jelölttel, bár pontos információim voltak arról, kik számíthatnak még az országos rendőrfőkapitányi beosztásra. Aztán arra már nem volt alkalmam, hogy kifejtsem, egyáltalán vállalnám-e tovább ezt a feladatot az új körülmények között, mert Lamperth Mónika miniszter asszony egy rövid ORFK-n tett bemutatkozó látogatása alkalmával közölte velem felmentésemet. Maga a tény nem volt teljesen váratlan számomra, de egy biztos: a „búcsúvacso-rát” szebb terítéssel képzeltem!

– Túrós Andrással ketten vagytok olyanok, akiknek rendőri pályafutása nem ért véget országos rendőrfőkapitányi beosztásából történő felmentését követően. Ezt mindenképpen tiszteletre méltónak és követendő példának tartom akkor, ha a közigazgatás méltó lehetőséget kínál a folytatásra. Véleményed szerint veled ez történt?

– A méltó lehetőség megítélése merész vállalkozás, hiszen nem vagyunk egyformák, más-más célokat tűzünk ki magunk elé. Én mindenképpen a rendőrség javára kívántam hasznosítani tudásom, tapasztalatom, ezért a felkínált lehetőségek közül Vas megyét választottam. Ezer szállal kötődtem ide, a megye minden szegletében otthon érzem magam, és a hierarchiában meglévő különbség ellenére egy megyei rendőrfőkapitány nagyobb önállósággal rendelkezik a hétköznapiakban a saját területén, mint egy minisztériumi vagy ORFK-vezető. Először három évben gondolkodtam, amit aztán később Lamperth miniszter asszonnyal közös megegyezéssel további hárommal meghosszabbítottunk. Visszatérésemkor nagy meglepetések nem értek, hiszen a vezetőket és a beosztott kollégák döntő többségét jól ismertem. Sokan még ugyanabban a beosztásban dolgoztak, mint amikor Bene Lászlónak átadtam a főkapitányságot. Egy új vezető kinevezésénél azt szokták mondani, hogy a kinevezéséből adódó tekintély hat hónapig tart, aztán mindenkinek meg kell küzdenie a becsületért. Nekem ilyen problémáim nem voltak, sem magammal, sem másokkal. Pontosan tudtam, ki mennyit ér. Sok kollégát még én vettem fel, én választottam ki őket első vezetői beosztásukba. Ők is ismertek engem, tudták mit akarok. A kapitányságokon is alig volt változás, ugyanaz a garnitúra várt. Egyedül a szombathelyi kapitányságon tapasztaltam jelentősebb fiatalítást. Az átlagéletkor huszonhárom és fél év volt. A szakmai munkát – kiemelten a bűnügyi helyzetet – jól ismertem, hiszen országos rendőrfőkapitányként ez kötelességem volt. Vas megyén pedig érthető okokból fokozottan rajta tartottam a szemem. Sikerre ítélt csapatot alkottunk. A kiemelt bűncselekmények elleni eredményességünk élen járt a megyék közötti versenyben. Ugyanakkor azt is láttam, hogy sajnos rákényszerülünk majd a szelektálásra, a súlyozásra, mert egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a totális bűnüldözés feltételei nem állnak rendelkezésünkre. A minden bűncselekmény felderítésének, és minden tettes elfogásának hamis illúzióját fel kellett adni, pedig még az egyenruhás szolgálatot is bevontuk a bűnügyi munkába. A bűncselekmények közel harminc százalékával ők foglalkoztak. Elsősorban a körzeti megbízottak, de a járőrök is részt vettek az adatgyűjtésben, figyelésben és egyéb más bűnügyi feladatokban. Nagyon jól megoldották. Ha hirtelen kapunk nagy ügyeket, akkor oda kellett átszervezni az erőt, egyébként pedig a lakossági igényeket, hangulatot, elvárást vettük figyelembe. Fontosnak ítéltm egy-egy káros jelenség elleni látványos fellépést. A szabálysértési értékhatárig elkövetett bolti lopásokkal általában nem fog-

lalkozik a rendőrség, pedig az rendkívüli módon irritálja a lakosságot. Itt is megtaláltuk a megoldást, mert a folytatólagosságot, az életvitelszerűen elkövetett lopást már bűncselekménnyé tudtuk minősíteni, és eljártunk a notórius elkövetőkkel szemben. A konkrét szakmai munka mellett nagy hangsúlyt helyeztem a fiatalításra, a közeljövőben távozó vezetők pótlására. Ezekre, mint kiszámítható eseményekre, készülni lehetett. A magam részéről jobban szerettem a kétlépcsős megoldásokat, azaz nem tettem azonnal nagyon fiatal kollégákat kapitányi, főkapitány-helyettesi beosztásba. Szívesebben neveztem ki abban az időben olyan vezetőket a távozók helyébe, akiknek három-négy éve volt hátra nyugdíjig azzal, hogy mellette már ott volt az ő kiszemelt utóda, aki viszont így már hosszú távú megoldást jelentett.

– A Vas megyei és Szombathely városi önkormányzati vezetőkről, politikusokról köztudott volt, hogy mindig helyi rendőröket szerettek volna látni vezetői beosztásokban. Gondolom, ezért örültek visszatérésednek. Másodszori megyei főkapitányi időszakodban milyennek ítéled az elvárások és feltételek arányát?

– Visszatérésemkor volt, aki örült, volt, aki nem. A számottevő többség támogatását élveztem, de tudomásomra jutott, hogy két megyei politikus a közgyűlési meghallgatásomkor provokatív hozzászólásra készül, személyemet bukott emberként szeretnék beállítani. Kemény tényekkel alátámasztott válaszra készültem, amire aztán nem volt szükség, a hozzászólásuk elmaradt. Tudjuk, az idő mindent megszépít, de nem ezért láttam úgy, hogy nehezedtek a munkavégzés körülményei. Ígéretből nem volt hiány, pénzt azonban nem kaptunk, sőt elvonásokkal nehezítették a helyzetünket. Előre látható volt, hogy ebből előbb-utóbb problémák lesznek. A legszembetűnőbbnek az utánpótlás veszélyeztetését láttuk, mert az iskolák a pénzhiány miatt nem tudtak annyi hallgatót kibocsátani, mint ahányan a rendőrségtől távoztak egy évben. Országos rendőr-főkapitányi időszakomban az ORFK lehetőségeinek átcsoportosításával két egymást követő évben ezer, majd ezerkétszáz hallgatót vettünk fel. Ekkora létszám kibocsátása tette lehetővé a következő kormányzati ciklusban a „látható rendőrség” szlogen megvalósítását. Megyei főkapitányi időszakomra a felvett hallgatók létszáma csak évi ötszáz fő körülire zsugorodott, ami aggodalomra adott okot. Abban biztos vagyok, hogy az elvárások és feltételek közötti távolság növekedett, amit csak fokoztak a jogszabályi környezet hosszú évekre visszanyúló és egyre nyilvánvalóbb hiányosságai, valamint a minisztérium

látványos átszervezési törekvései. Ezekkel általában nem értettem egyet, amit a különböző szakmai értekezletek emlékeztetői tanúsíthatnak. Úgy láttam – és ebben azért nem voltam egyedül – hogy miniszter asszony jobban hallgat a civil élet néhány kérdésében valószínűleg ott-honosabb tanácsadóira, mint a rendőri vezetőkre. Jó példa erre a régiós átszervezés meghirdetése, majd a feltételek és várható következmények megismerése utáni kényszerű visszavonása. Az átszervezésekre fordított jelentős összegek megítélésem szerint nem hozták meg az eredmények látványos javulását, ugyanakkor a kinyitott kapukon óriási mennyiségű tudást és tapasztalatot vittek el a távozó kollégák. Vas megyében a főkapitányság vezetésének meggyőző munkája eredményeként ez az országos átlagtól jóval kisebb gondot jelentett, de nekünk is sok kellemetlenséget okozott.

– Most arra céloztál, hogy véleményed szerint kevésbé érvényesült a rendőrség vezetésének és tábormokainak véleménye, mint korábban?

– Így is mondhatjuk. Az országban egy furcsa jelenség erősödött fel. A rendőrség, a rendőri munka lett egyike azon kevés témaköröknek, ami csaknem mindenkit érdekelt, s amelyről nagyon sokan úgy gondolták: joguk és kötelességük beleszólni. Volt, aki ezt jobbító szándékkal, volt, aki csak a szereplési lehetőség miatt tette. A jobbító szándék dicséretes, de nem mindig kívánatos. Különösen nem akkor, ha azt nem kellő ismeret birtokában, vagy funkcióját, pozícióját rosszul értelmezve teszi valaki. Országos rendőr-főkapitányi időszakomban is előfordultak ilyen kísérletek. Még a pártelnököknek is levelet kellett írnom, amelyben kértem, hogy munkatársai ne tévesszék össze saját feladataikat és jogkörüket az országos főkapitányéval. Vas megyei rendőr-főkapitányi időszakomban is tettem kísérletet politikai erők egy-egy személyi döntésem befolyásolására, amit akkor sem fogadtam el. Közöltem az urakkal, hogy amennyiben rendőrkapitányok személyéről kívánnak dönteni, akkor ne parlamenti és önkormányzati választásokon induljanak, hanem a főkapitányi beosztást pályázzák meg. Ezeket azért mondtam el, mert bizonyítani kívánom, nem új és egyedi jelenségről volt szó, csakhogy egyre nagyobb erővel jelentkezett. Már az állomány is kezdte úgy értékelni a helyzetet, hogy kedvezőbb az előbbre jutási lehetősége annak, aki nyíltan, vagy titokban kötődik egy erős politikai párthoz. Lehet, hogy ez ma sincs másként. Nekem az a hitvallásom, és erre tanítom kollégáimat is, hogy egy jó vezető ne magát, hanem a szervezetet menedzselje. Ha az rendben van, akkor ő is sikeres lesz, ha nem, akkor ő sem.

– Második Vas megyei főkapitányi időszakodban történt-e kiemelkedő jelentőségű bűncselekmény? Változott-e a bűnözés szerkezete első időszakodhoz képest?

– Igazán kiemelkedő, nagy visszhangot kiváltó ügyünk nem volt. Kudarcként is csak azt az egy bűncselekményt nevezhetném meg, amely még odaérkezésem előtt történt. Ismeretlen tettesek meggyilkoltak egy német házaspárt, nyomozóink gyanúsítottakat is találtak, de bizonyítottság hiányában – már az én időszakomban – felmentették őket. Ennek a bűnténynek az egyik gyanúsítottját később a német rendőrség más ügy miatt elfogta és eljárás alá vonta. A bűnözés szerkezetében sem észleltem lényeges változást, bár feltűnő volt a gépjárműlopások számának növekedése és szervezettebbé válása. Érdekes módon az úgynevezett keleti típusokat lopták jobban. Nyilvánvalóan alkatrészek kellettek a régi gépjárművek javításához, mert a gyári utánpótlás nem volt biztosítható. Nyugat-Európából a használt gépjárművek behozatalával összefüggésben növekedtek meg a bűncselekmények. Komoly sikernek tekintettük részvételünket egy illegális, nagy mennyiségű kábítószer-szállítmány „lefűléseiben”, melynek során nem csak más magyar rendőri szervekkel, de a hollandokkal is eredményes együttműködést folytattunk.

– A rendőrség és a határőrség integrációjának konkrét előkészítése három-négy évvel ezelőtt kezdődött. Akkor már a legtapasztaltabb megyei főkapitánynak számítottál. Hogyan ítélted meg a feladat szükségességét, aktualitását, végrehajtását?

– Az elgondolást és a szándékot jónak, az időzítést vitathatónak, az integráció végrehajtására meghatározott időtartamot irreálisan kevésnek, a módszerek többségét az optimálistól távol állónak ítélttem. Aggodalmaim többsége sajnos beigazolódott. A politikai vezetés nem ismerte vagy valamiért nem vette figyelembe az Ernyes tábornok vezette bizottság 2002-ben kidolgozott, hároméves időszakra tervezett elgondolását, és így 2004-ben az uniós csatlakozás megtörténte, majd különösen a schengeni övezetbe történő belépés időpontjának közeledése egyre sürgetőbbé tette a két szervezet összevonását. A nem kellő átgondoltságot mutatja, hogy 2006-ban, 2007-ben még olyan határőr-tiszthelyetteseket bocsátott ki a körmenyi iskola, akiket a hamarosan schengeni belső határrá váló nyugati megyékbe helyeztek. Ennek következtében sok jól képzett határőrtiszt, tiszthelyettes távozott, akikből jó rendőrök lehettek volna, ha megfelelő körülményeket biztosítunk számukra.

– Az integráció előkészítése nekem sem kellemes emlék. Két határőr tábornokkal dolgoztunk ki egy véleményünk szerint reális koncepciót és üteme-

zést, amely a kezdeti kedvező fogadtatás ellenére háttérbe szorult, más elképzelések érvényesültek. Hogyan „csapódott le” ez a megyében?

– Az utolsó évemben, de azt hiszem második megyei főkapitányi időszakomban is ez volt a legnehezebb és legkeservesebb feladat. Becsületbeli ügynek tekintettem, hogy a Vas megyében szolgáló határőröknek emberi megoldást találjunk. Ezért hosszú időn át nem töltöttük be az üres helyeket azért, hogy az integráció során átkerülőknak beosztást tudjunk adni. Ez nem ORFK vezetői vagy minisztériumi elvárás volt, mi magunk éreztük ennek fontosságát. Gondold el, a 700 fős főkapitányságnak 2007-ben 150 fős hiánya mutatkozott, amit szándékosan alakítottunk így a határőrök fogadása érdekében. A nagy dömpinget megelőzően is hoztunk olyan személyzeti intézkedéseket, hogy az üresedő helyeket határőröknek ajánlottuk fel. Ezt a megoldást alkalmaztuk például az egyik ügyeletes tiszti beosztásnál. Az integrációt nyolc hónappal megelőzve, nálunk az ügyeleten a határőr és a rendőr már egymást tanította. Ez sem volt egyszerű, hiszen a fúzióban kevésbé bízó vagy azt elodázni kívánó néhány határőrparancsnok esetenként akadályozta beosztottai átkerülését. Az integráció megyei végrehajtását én készítettem elő. Az utolsó előtti lépések megtétele előtt mentettek fel – két hónappal az eredetileg tervezett időpont előtt – azzal az indoklással, hogy azt már az a főkapitány hajtsa végre, aki majd éveken át dolgozni fog az új szervezettel. Ez egyébként ésszerű döntésnek bizonyult. Utódom, dr. Halmosi Zsolt tábornok jó érzékkel kezelte és kezeli a problémát. Megfelelő beosztást, munkakört és a körmenyi iskolán adott segítségünkkel átképzést biztosít a volt határőr kollégáknak. Nem tudom, hogy az országban másutt ez hogyan történik, a Vas megyei példát – azzal együtt, hogy nyilvánvalóan történtek sajnálatos egyéni sérelmek – követendőnek ítélem. Egyre több olyan kolléga teljesít szolgálatot a közterületen, akinek a határrendészeti és a rendőri szakvizsgája is megvan. Nem csak a létszám és a szellemi kapacitás növekedett a fúzió következtében. A határőrség eszközeinek átkerülése nagyon sokat javított a rendőri szerveken, hiszen az úgynevezett schengeni alaphoz komoly fejlesztéseket tudtak végrehajtani. Sokszor volt olyan érzésünk, hogy talán túlzottan is jó ellátásban részesülnek, különösen a rendőrséghez képest. Ismerünk olyan uniós országokat, ahol a schengeni alaphoz a rendőrség jóval nagyobb arányban kapott, mint nálunk. Ennek okát nem ismerem, de irigykedve figyeltük például a görög kollégákat, akiknek lényegesen kevesebb gondjuk, és sokkal több pénzük volt a miénkhöz képest. Tartok tőle ez most sem lehet másként.

– Az előbbiekből kiderült, hogy az integráció utolsó hónapjaiban már nem te voltál Vas megye rendőrfőkapitánya. Nyugállományba vonultál, majd a Körmendi Rendészeti Szakközépiskola igazgatójává neveztek ki. Milyen körülmények között történt a felkérés, és miért fogadtad el?

– Nyugdíjazásom időpontja mindenki előtt ismert volt, akit érdekelt. Közéjük tartozott Szabadfi Árpád tábornok, aki akkor az ORFK vezetőjének helyettesi beosztását töltötte be. Valamikor 2007 nyarán vagy kora ősszel vetette fel először, hogy véleménye szerint nem szabadna elvinnem magammal azt a tudást és tapasztalatot, amit négy évtizedes szolgálatom során megszereztem. Konkrét ajánlatot nem tett, én nem zárkoztam el a jövőbeni együttműködés valamilyen formájától, hiszen tizen-nyolc éves korom óta dolgoztam fegyveres szolgálatban. Néhány hét múlva már Bencze tábornok, országos főkapitány tette fel a konkrét kérdést, ami a körmendi iskola igazgatói beosztására vonatkozott. Jelezte, valószínűleg nem várhatnak a korábban tervezett januári időpontig, mert az iskolaparancsnokot, dr. Tiborcz János ezredes Zala megye rendőrfőkapitányává tervezik kinevezni november hónapban. Innentől aztán már nem volt megállás. November 16-án a szakállamtitkár beiktatott, mint ideiglenes igazgatót, majd hamarosan, hatvanévesen nyugállományba mentem, és közalkalmazottként igazgatói kinevezést kaptam. A rendészeti szakközépiskola nem jelentett ismeretlen feladatot számomra. Akkreditált vizsgabizottsági elnökként többször vizsgáztattam az iskolán, és Tiborcz úrral is jó munkakapcsolatot építettünk ki. Ebben az időszakban azonban nem egy bejáratott folyamat továbbvitelét várták tőlem. Komplex átalakítást kellett befejeznünk annak érdekében, hogy valamennyi végzett hallgató a rendőri munkára is alkalmas legyen. A korábbi magas színvonalat megtartva az integráció más tematikát, más oktatási, nevelési módszereket igényelt. A konkrét szakmai képzéshez kötődő feladatok nem okoztak problémát és nehézséget számomra, annál inkább az oktatás-igazgatás fogalomkörébe tartozó munkálatok. Különböző igazolások, osztálykönyvek-, lecke-könyvek-, naplók-, egyéb dokumentumok aláírása, statisztikák, jelentések készítése, pedagógusigazolványok igénylése nem tartozott kedves elfoglaltságaim közé, de ezeket is megtanultam.

– Az iskola igazgatójaként milyen lehetőséged volt a tematikák összeállítására, a módszerek meghatározására?

– Az úgynevezett törzsanyagot nem nekünk kellett kitalálni, azt az IRM Oktatási Főigazgatóságától készen kaptuk, ahogy a többi rendészeti szakközépiskola is. Javaslatot tehettünk a súlyozásra, dönthettünk mód-

szerek alkalmazásában. Ennek megfelelően az oktatási programok 20-25%-a az iskolákon múlt, a többi egységesen előírt kötelező tananyag volt. Szerencsémre, illetve a hallgatók szerencséjére, elődömhöz hasonlóan válogathattam a jobbnál jobb tanárokból. Az átszervezések és rémhírek miatt – ahogy erről már szóltam – a rendőrségről és a határőrségről sok kiváló ember távozott, akik közül többet alkalmazhattam főállásban vagy szerződéssel az iskolában. A már meglévőkkel együtt nagyszemű csapat alakult ki, mi is magas színvonalon oktattunk.

– Milyenek a hallgatók? Hogyan vélekedsz a leendő kollégákról?

– Az utóbbi egy-két évben érzékelhető, jelentős változás tanúi lehetünk. A jelentkezőkből megfelelő válogatási lehetőséggel rendelkezünk. Valamennyien érettségizettek, átlagosan a közepes eredménynél jobbat értek el középiskolai tanulmányaik során. Ettől jobb és rosszabb bizonyítvánnyal is érkeznek, de ahogy a népi mondás tartalmazza: a kettes szigorlattal rendelkező orvos is operál. Hallgatóink felkészültsége, fizikai állóképessége, elkötelezettsége jó alapot ad az építkezésre. Ebben nem látok gondot. A lemorzsolódás sem jelentős, az én igazgatói időszakomban egy százalék körüli. A rendészeti szakközépiskolába jelentkező fiatalok nem sokat tudnak a szakmáról, az iskoláról, az itt folyó munkáról és elvárásokról. Vannak, akik az első három hét után, a kemény alapkiképzést követően meggondolják magukat, a többiek azonban – fiúk és lányok egyaránt – fogcsikorgatva, de tisztességesen helytállnak. Néhányan év közben távoznak különböző, elsősorban családi okok miatt. Az is előfordult egy-két esetben, hogy valamelyik tanulóunk magatartása, viselkedése elfogadhatatlan az iskola vezetése számára, és mi kezdeményezzük a kapcsolat megszüntetését. Ritkán kerül sor ilyen eljárásra. Örömmel látom a tanulóink döntő többségének elszántságát, akaraterejét, szorgalmát. El kell mondanom példának azt a hallgatónkat, aki jó tanulmányi eredményei mellett hétvégén – engedélyemmel – dolgozik, és így segíti édesanyját, aki további öt gyereket nevel. Valamennyi rendészeti szakközépiskolára jellemző problémát látok a klasszikus értelemben vett hivatásra nevelés hatékonyságában, lehetőségeiben. Az igazán jó rendőrré nevelés módszerei még kidolgozatlanok. Nehezen birkózunk meg az egységes szemlélet kialakításával akkor, amikor tanulóink szociális háttére, anyagi biztonsága, érzelmi kötődése valakihez vagy valamihez hihetetlenül széles skálán mozog. A környezetéből kitörni akaró, semmilyen támogatással nem, sőt inkább visszahúzó családi háttérrel rendelkező fiataaltól az optimális környezetből érkezőig mindenkivel találkozunk. Sok a rendőrszülő gyermeke, akik úgy

gondolják, ismerik a testületet, aztán beszélgetések közben döbbennek rá, hogy a szüleiktől kapott tájékoztatások között milyen lényeges eltérések vannak. Nagy szükségét látom a nevelési elvek és módszerek egységesítésének. Nem engedhetjük meg az olyan véleményeket, miszerint az egyik iskolánkból alakias, a másiktól okos, a harmadiktól rafinált hallgatók jönnek ki, a negyedik pedig egyik tényezőben sem tud az élre törni. Többek között a történelmi hagyományokat, a pozitív példákat, a célt és lehetőségeket kell világosan megmutatni előttük. Ezért is örültem megkeresésednek, mert abban bízom, hogy ez a könyv is alkalmas lesz a fiatal rendőrök felkészítésére, nevelésére úgy, ahogy az országos rendőrfőkapitányokról írott interjúköteted is. A körmendi iskolában a „Szent György védelmében” népszerű olvasmány, tanulmányi és sportversenyek helyezettjei kapják.

– *A hivatás szeretetének, az összetartozás fontosságának formálásában számíthat-e a hallgatói önkormányzatra?*

– A hallgatói önkormányzat képviselőit mindig soron kívül fogadom. Értelmes, szorgalmas fiatalok, sokszor érkeznek jogos észrevételekkel, jó javaslatokkal, olykor nem méltányolható felvetésekkel. Kezdetben tartottam attól, hogy ez a fórum a terméketlen beszélgetések színtere lesz, de erről szó sincs. Megtanulták, hogy megalapozott kérésekkel és ahhoz igazodó tervekkel érkezzenek. Öntevékenyek, igyekeznek a szabadidőt is értelmesen megszervezni. A következő héten például konkrét javaslatot hoznak a karácsonyi ünnepségre, ahol egy nagy, közösen feldíszített fenyőfa alatt színpadi jelenetekben kívánják bemutatni különböző népek karácsonyát. Szívesen támogatom az ilyen kezdeményezéseket, a közösség, az egymásrautaltság erősítését. Néha persze „szakmai vitáink” is adódnak. A hallgatói önkormányzat egy alkalommal túlzottan szigorúnak ítélte a nyomozástanvizsgát, ahol tizenkilencen megbuktak. Elmagyaráztuk nekik, hogy ez a tudomány nem játék. A hibákat az élet, a katonai ügyesség és bíróság keményen megtorolja. Csak jól felkészült rendőr engedhető a nyomozások közelébe. Megértették, kettő kivételével mindenki sikeres pótvizsgát tett. A legalább megfelelő eredményt el nem érő fiataloknak távozni kell az iskoláról, aminek kedvezőtlen anyagi következményei vannak: vissza kell téríteniük a képzési költségeket.

– *A gyakorló szolgálatok milyen hatással vannak a hallgatókra?*

– A másodévesek gyakorló szolgálatokon vesznek részt rendőrkapitányságokon. Az iskola szerződést köt a mentornak kijelölt tiszthelyettesekkel, tisztekkel, akik foglalkoznak a hallgatókkal. Nagyon fiatal a men-

torcsapat, amiben a magam részéről veszélyt látok. Nem vitatom szakmai felkészültségüket, de egy huszonéves, két-három év szolgálati idővel rendelkező tiszthelyettes kolléga életkori sajátossága és objektív okokból fakadó kevés tapasztalata miatt még nem lehet optimális példakép. Erre a legutóbbi országos főkapitányi értekezleten is felhívtam a megyei főkapitányok figyelmét, és kértem a mentorok kiválasztásának fokozott figyelemmel kísérését. A gyakorló szolgálatokon szerzett élmények komolyan hatnak a tanulóinkra. Ha valahol olyan lezserséget, szabálytalanságot, netán etikátlan magatartást látnak, amit a parancsnokok eltérnek, akkor ezzel tovább nehezítik az amúgy sem egyszerű és már többször említett nevelőmunkánkat. Nem jellemzőek a negatív példák, de nem vagyunk teljesen mentesek tőlük. Mi azt a gyakorlatot erősítjük, hogy a vizsgabizottságokba az érintett főkapitányok, főkapitány-helyettesek vegyenek részt, közvetlenül szerezzenek tapasztalatot leendő beosztottjaikról. Érdekes jelenség, hogy az iskolai érdemjegyek gyakran gyengébbek, mint a vizsgaeredmények. Nem azért, mert a vizsgáztatók lágyszívűek, érdemtelenül kedveznek a vizsgázóknak. Az évközi szigor ilyenkor meghozza az eredményt. Az általában elégedetten távozó vizsgáztatóknak azért elmondjuk, amit ők is pontosan tudnak, hogy az iskolából nem mindenben tökéletes rendőröket bocsátunk ki. A munkahelyeken a munkatársak, a parancsnokok még sokáig kísérik figyelemmel kezdeti lépéseiket, tanítsák, segítsék őket. Úgy látom Körmenden – és remélem másutt is – olyan fiúk és lányok tanulnak, akik minden reményt megadnak arra, hogy néhány év múlva nagyon jó rendőrök legyenek.

– *Régi barátságunkból adódóan tudom, hogy három unoka boldog nagyapája vagy. Nem hagytál fel vadászszenvédegyeddel sem, vadásztársaid egyesületi elnökké választottak. Munkád mellett sok egyéb más elfoglaltságod van. Példaértékűen szép, eredményes és különleges pályafutásod jelenlegi szakaszában milyen tervekkel, elképzelésekkel rendelkezel?*

– Őszinte örömmel és meglelégedéssel tölt el, hogy hatvankét évesen még közvetlenül szolgálhatom a magyar rendőrség érdekeit. A fiatal kollégák oktatását, nevelését mindig szívügyemnek tekintetem. Vannak még feladataim. Szeretnék minél jobb feltételeket teremteni a körmendi iskolában folyó munkához. Keressük a lehetőségeket az uniós és más pályázatokon történő részvételre, ahol pénzt, vagy egyéb támogatásokat nyerhetünk. Nagy szükség van a műszaki, technikai fejlesztésre, az épületek állagának megóvására, az energiatakarékos beruházásokra, a komfort, a kényelem, a kulturált elhelyezés növelésére. Már értünk el sikere-

ket, hiszen az ablakcserékkel, a fűtés részbeni korszerűsítésével máris több millió forintot takarítottunk meg, amit szeretnénk más célra hasznosítani. A kollégiumi épületünk, az étkezési lehetőségeink sürgős javításra szorulnak. Emellett a szakképzés fejlesztése érdekében is nyújtunk be pályázatokat, keressük a támogatókat. Közlekedési kabinettet kívánunk kiépíteni, ahol nem csak a forgalomirányítást, de a balesethelyszínelést is meg lehet tanulni. Kapitánysági ügyeletet alakítunk ki gyakorlás céljából, ahol szinte minden olyan feladat szimulálható lesz, amit a valóságban is el kell látni. Segíteni szeretnénk a gépjárművezetés készségszintre emelését különleges gyakorlópálya megteremtésével. Láthatod, bőségesen van feladat, amit örömmel és szívesen végzek mindaddig, amíg erre lehetőséget kapok, s amíg a végrehajthatóságot reálisnak látom. Ahogy korábban tréfásan mondtam, 1969 februárjában „toppantottam bele a rendőrcsizmába”. Próbaidős járőrből rendőr altábornagy lehettem, miközben történelmi események részesévé váltam. Hosszú pályafutásomat sikeresnek értékelem, és már nem tervezek évekre előre a szakmai munkában. A több mint négy évtized alatt bizonyára én is követtem el hibákat, és vannak olyan események, amelyeket szívesen elfelejtenék, de ezt nem lehet. A jó és rossz, a szép és felejthető emlékek együtt adják pályafutásom értékét, amelyre büszke vagyok. Kollégáimnak köszönöm, hogy ennek részesei voltak, és szívből kívánok a magyar rendőrség valamennyi és leendő munkatársának sok sikert, örömet, boldogságot.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Dr. Papp Imre

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

Dr. Papp Imre nyugállományú rendőr ezredes Hajdú-Bihar megye rendőrfőkapitánya volt. Sajnálom, hogy objektív okok miatt munkakapcsolatunk csak rövid ideig tartott. Az ORFK titkárságának munkatársaként ismertem meg, azt követően egyetlen Hajdú-Bihar megyei hivatalos látogatáson kívül csak az országos értekezleteken találkoztunk. Hozzászólásai, előterjesztései szakértelemről és elkötelezettségről tanúskodtak. Nagyon vártam beszélgetésünket, mert szerettem volna jobban megismerni azt az embert, akinek a főkapitányi klubon elhangzott utolsó megnyilatkozása mély nyomokat hagyott bennem. Imre ekkor tájékoztatott bennünket az őt ért támadások legjellemzőbb mozzanatairól, amit beosztott őrnagyként megdöbbenve hallgattam. Beszélgetésünkre 2009 októberében került sor Budapesten.

– Az ORFK titkárságára kerülésemet megelőzően nem ismertelek, és felmentésedet követően is csak az utóbbi egy évben találkoztunk a Rendőrtábornokok Egyesületének rendezvényein. Nem volt alkalmunk egymás jobb megismerésére, mélyebb barátság kialakítására. Kérlek, tekintsük át pályafutásod legfontosabb állomásait, a számodra különösen emlékezetes eseményeket.

– A pályázat útján kinevezésre került főkapitányok közül az idősebbek közé tartoztam. Bartalus Antal és Svraka Gyula „korelnökök” után Bodrácska János következett, aztán ketten-hárman ostromoltuk a 45. életévet. A tőlünk fiatalabb kollégák közül többen még negyven évesek sem voltak. Az én életem alapvetően Debrecenhez kötődik, bár Hajdúdorogon születtem. Édesapám kovácsmesterként dolgozott, édes-

anyám a családi tűzhelyet gondozta. A középiskolát már Debrecenben, a Tóth Árpád Gimnáziumban végeztem, nem régen tartottuk a 45. érettségi találkozónkat. Magam sem akarom elhinni, de sajnos attól még tény marad, hogy a főiskolai diplomám megszerzése óta is már több mint négy évtized telt el. A gimnázium után az Egyesített Tiszti Iskolára jelentkeztem. A katonatiszti pálya iránt éreztem a legnagyobb vonzódást, elsősorban a légierő, a repülőgépek szerkezete érdekelt. Ehhez képest a sikeres felvételi után két lehetőséget kínáltak: a határőrséget és a karhatalmat. E két szolgálati ágról sokat nem tudtam, de azt igen, hogy Debrecenben működik egy karhatalmi zászlóalj, tehát ha ezt a fegyvernemet választom, jó esélyem lesz visszakerülni. A továbbiakban ez a döntésem határozta meg életemet. Az első évet Szegeden kezdtük, majd Budapesten az Üllői út és a Zách utca következett. Diplománk megszerzésének éve 1968, ami többek között a csehszlovákiai események miatt is emlékezetes. Mint ismeretes a Varsói Szerződés csapatai augusztus 20-án kezdték meg a bevonulást. Avatásunkat éppen ezért előrehozták, és augusztusban már a debreceni karhatalmi zászlóalj tisztjeként a mikóházi határőrőrsön teljesítettem szolgálatot Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Tiszti iskolai szakaszunk egyébként nagyon jó képességű fiúkból állt, többen elérték az ezredesi, tábornoki rendfokozatot. Ma is tartjuk a kapcsolatot, rendszeresen találkozunk és felelevenítjük a főiskolai éveket, a pályakezdés nehézségeit.

– Az évszámok alapján azt gondolom pályafutásom során több szakasztársaddal kerültem munka- és baráti kapcsolatba. Ezek szerint együtt végeztél például Ferenczi Lajossal, aki Egerben, Bökönyi Istvánnal, aki az ORFK-n volt főnököm, és Hamar Károllyal, aki napjainkban a Katonai Biztonsági Hivatal főigazgató-helyettese. A hallgatók körében népszerű Kelemen Bandi bácsi tanított benneteket?

– Az említett kollégákkal valóban együtt végeztem, Kelemen Bandi pedig fiatal tisztként osztályfőnökünk volt. Sajátos egyéniséget ismerhettünk meg benne. A többség kedvelte és tisztelte. Én magam is ezek közé tartoztam, imponált férfias határozottsága, szakmai tudása, embersége. Ez utóbbihoz emlékezetes élményem fűződik. Kétségtelen, hogy feltűnően nagy orral büszkélkedhettem, amely olykor-olykor gúnyolódásra adott okot. Emlékszel mit mondott Cyrano: „Magamat kigúnyolom, ha kell, de ezt mástól nem tűröm el!” Nos én is így voltam ezzel, és egy elhamarkodott mozdulattal alaposan fejbe kólintottam az egyik viccelődőt. Súlyos következményei is lehettek volna a történeteknek.

Bandi nem csak mellém állt, de megszervezett nekem egy plasztikai műtétet Szegeden. Szabon professzor úr szabta méretre az orrom. Mindkettőjüknek hálás vagyok. Külön érdekesség még, hogy a kórházban mellettem feküdt egy egyetemi tanár, aki nem bánta, ha a „kiskatona” rendszeresen megdézsmálja a felesége által hozott élelmiszercsoomagokat. Később, levelező egyetemista koromban még vizsgáztam is nála, szerencsére jó szívvel emlékezett rám.

– Jól elkalandoztunk az 1968-as magyar–csehszlovák határtól és a pályakezdő Papp Imre hadnagytól. Térjünk vissza az események kronológiájához.

– A határon sok minden történt velünk, azonban harchelyzetbe nem keveredtünk, fegyvert nem kellett használni. Egy életre megutáltam viszont a hegyi kerékpározást. A sáros, agyagos talajon, emelkedőn, lejtőkön biciklivel kellett közlekednem. A fogaskerekek rendre eltömődtek, a kerekek beszorultak, aminek nagy esés lett a vége. Egyetlen megoldás kínálkozott, hátamra vettem a kerékpárt, és gyalogosan folytattam az ellenőrző utakat. Alföldi, városi gyerekként a zempléni táj nagy hatást tett rám, szerelem volt az első látásra. Ma is rendelkezem egy kis házzal a hegyek között, közel első szolgálati helyemhez. A vezénylés befejeztével visszamentünk Debrecenbe, ahol újonc szakaszt kaptam. Kiképzési feladatokat láttam el, neveltem, tanítottam beosztottaimat. Nem volt nagy korkülönbség közöttünk, megértettem problémáikat. Több alkalommal vettünk részt úgynevezett éles feladatokban. Komoly biztosításokat hajtottunk végre a tiszai árvizek időszakában, valamint állat-egészségügyi zárlat alkalmával. A kulturális és sportrendezvények biztosításában mi nem vettünk részt abban az időszakban. A megye és a város vezetése, valamint lakossága megnyugvással vette tudomásul, hogy egy ütőképes alakulat tartózkodik Debrecenben, amely szükség esetén alkalmazható a közbiztonság érdekében. Szerettem a munkámat, jól éreztem magam. Családi életem rendeződött, feleségem is befejezte tanulmányait, elégedetten éltünk. Természetesen voltak terveink, elképzeléseink, mint minden fiatal párnak. Az élet többször keresztülhúzta terveimet, így történt ez a '70-es évek első felében is. Középiskolás korom óta részt vettem a KISZ életében, munkájában. Meggyőződéssel tettem, ma is vállalom, mert akkori világnézetem nem is alakulhatott másként. Egyébként sem volt más lehetőség a jobbításra, a fejlődés előremozdítására, mint a mozgalmi belüli aktivitás. Ne felejtjük, több mint 35 évvel ezelőtti eseményekről beszélek. Megtiszteltetésnek tekintettem, amikor lehetőséget kaptam

egyéves tanulásra a Szovjetunióban a Komszomol Főiskolán. A felsőfokú politikai végzettség egyébként is szükséges volt az előrelépéshez. Mire visszaérkeztem, kiderült, megszűnik a karhatalom, és megkezdődött a vidéki zászlóaljok felszámolása. Mivel az események előkészítéskor nem voltam itthon, már a kész tényekre érkeztem haza. Senkit nem akartak utcára küldeni, mindenkinek igyekeztek beosztást találni, aki ezt kérte. Miskolc reális alternatívának tűnt, mert az ottani zászlóaljunk a létrehozandó Rendőri Ezred részeként tovább funkcionált, azonban nem akartam elmenni Debrecenből, és igazság szerint a miskolciak sem nagyon kapkodtak utánunk. A tűzoltóság szerepelt első helyen elképzeléseimben, a rendőrséget csak tartalék megoldásnak tekintettem. Ahogy ez ilyenkor lenni szokott, az idősebb kollégák kapták a jobb helyeket, a fiatalabbaknak a „maradék” jutott. Szabadságra mentem 1973 áprilisában, és vártam a döntést sorsomról. Egy napon értesítést kaptam, miszerint meg kell jelennem a megyei rendőr-főkapitányság személyzeti osztályán. A felszólításnak természetesen eleget tettem, ahol közölték velem, hogy a debreceni rendőrkapitányságon nyomozói beosztást kaptam. Ezt elfogadtam, bár nem is volt más választásom. Örültem, hogy nem kellett elmennem Debrecenből, ahol már lakással rendelkeztem, feleségemnek jó munkahelye volt, és megszületett első fiam. Kérésként fogalmaztam meg, hogy tekintettel korábbi parancsnoki, nevelői tapasztalatomra, tanári végzettségemre – mert a főiskolán ezt is megszereztük – lehetőleg olyan munkakört kapjak, ahol a gyermek- és fiatakorúak által elkövetett jogsértésekkel találkozom. Kérésem teljesült és a bünygyi osztályon a fiatakorúak ügyeivel foglalkozhattam. Az alosztályon ketten rendelkezünk felsőfokú állami végzettséggel. Főnökünk, Kirperger Sanyi bácsi – akire egyébként tisztelettel gondolok – csak úgy emlegetett bennünket: „na az értelmiség”, és gyakran élcélődött velünk, ha éppen úgy hozta kedve. Nem volt rossz ember, lehetett tanulni tőle, szerintem kedvelt bennünket. Ennek ellenére nem vette jó néven, amikor előálltam továbbtanulási szándékommal. Nem is értette, miért van szükségem újabb diplomára. Félre nem érthető módon hozta a tudomásomra, hogy amíg ő itt van, nem fogok egyetemre járni. Kerestem az alkalmat Sanyi bácsi „éberségének” kijátszására, ami sikerrel járt. Kinevezésem után egy évvel hivatalos beszélgetésre került sor a karhatalomtól átkerült tisztekkel, amelyen beilleszkedésünket, munkahelyi körülményeinket, elégedettségünket vizsgálták. Én jól éreztem magam, tetszett a munka, szívesen

dolgoztam a városi bünygyön, és ezt elmondtam a bizottságnak. Az alkalmat kihasználva előálltam továbbtanulásra vonatkozó kéresemmel, amely – csodák csodája – kedvező fogadtatásra talált. Főnököm néhány nap múlva zsörtölődve közölte velem: „... na, mehet az egyetemre!” Ősszel kezdtem meg jogi tanulmányaimat Szegeden, amihez nagy kedvem volt. Aki munka mellett járt bármilyen iskolába, az tudja: ez nem egyszerű a feladat. Tapasztalataim alapján elterveztem, hogyan próbálom majd összehangolni munkahelyi elfoglaltságomat, az egyetemet és a családot, de mint tudjuk: ember tervez, isten végez! Ez esetben a megyei főkapitányság vezetése vállalta át a döntés szerepét, mert váratlanul kapitányságvezetői kinevezést kaptam Hajdúnánásra.

– Ekkor még nem rendelkezhetél komoly rendőri tapasztalatokkal. Milyen jellegű ügyekben dolgoztál az első évben a debreceni kapitányságon? Véleményed szerint mivel érdemelted ki a vezetés bizalmát?

– A rendőri munka egészen más jellegű tevékenységet és tudást igényelt, mint korábbi munkaköröm. Nemcsak a konkrét bünygyi ismeretekre gondolok, amit meg kellett tanulnom, hanem olyan hétköznapi feladatokra, mint a speciális rendőrségi iratkezelés, vagy a gépelés. Késerves időszak volt, amíg például ez utóbbit megtanultam, hiszen magunk írtuk anyagaink többségét. Régi vicc, a villámmódra gépelő titkár-nő, aki tízpercenként csap le egyszer, de majdnem én is így voltam az első napokban. A régi hagyományos mechanikus gépek azonnal bosszút álltak egy-egy elütésért, vagy az indigó rossz behelyezéséért. Az egész oldalt kezdhettük előlről, ha a főnök hibátlan munkát követelt. (A mai fiatalok talán nem is tudják, hogy az indigó nem csak egy festékanyag a farmerhez, hanem „annak idején” egy másolásra alkalmas speciális „papír” volt.) Amint mondtam, a fiatakorúak ügyeivel foglalkoztunk Hábel Lajos „értelmiségi” kollégával. Jelzem, hogy 1973-ban Debrecenben körülbelül 20 főből állt a bünygyi szakterület, ezért a betanulás időszakában inkább csak a megelőzésben vettünk részt. A felderítéssel és a hálózati személyekkel való kapcsolattartással a második ütemben foglalkoztunk. Ezekben az években kezdődött az úgynevezett „szipózás”, a ragasztóanyagok gőzének belélegzése, amelynek megelőzési lehetőségét nagy intenzitással kerestük. Sajnos itt csak átmeneti sikereket értünk el. A prevenció és a felderítés más területein azonban jöttek az eredmények. Én magam is egyre több dicséretet, elismerést kaptam. Senki nem protezsált, nem volt „hátszelem”, ezért minden bizonnyal végzettségem és teljesítményem alapján választottak vezetővé parancsnokaim.

– A hajdúnánási kollégák hogyan fogadták a fiatal „értelmiségit”?

– Az első időszakban nem tapasztaltam általános lelkesedést. A kapitányság létszáma nem érte el a negyven főt. Összeszokott társaságként jól ismerték egymást. Ide csöppentem be, mint új ember, főhadnagyi rendfokozattal. Beosztottaim között őrnagy és százados is volt, olyanok, akik számítottak a kapitányi kinevezésre. A katonai főiskolának és szakasziparancsnoki múltamnak köszönhetően a vezetői munkában, a parancsnoki teendőkben, az emberekkel való bánásmód ismeretében és alkalmazásában rendelkeztem olyan gyakorlattal, amelyet jól tudtam hasznosítani. A rendőri ismereteim azonban az igazgatásrendészet és a közbiztonság terén még mindig nem voltak olyan szinten, ami egy kapitányságvezetőtől elvárható. Ezt pontosan tudtam, ezért nagy energiát fordítottam elméleti és gyakorlati képzésemre. Elsősorban azokat a jogszabályokat, normákat, szabályzatokat olvastam el és tanultam meg, amelyek keretet adtak munkámnak. Szakkönyvekből, szakmai folyóiratokból is sokat merítettem. Különösen azok az írássok tetszettek, amelyek a gyakorlatból hoztak példákat, konkrét esetek feldolgozását mutatták be. Ebben leginkább a Belügyi Szemle jeleskedett. Sok segítséget kaptam tapasztaltabb kapitánytársaimtól, és néhány hónap múlva már közvetlen munkatársaimtól is. Elsődleges feladatomban tekintettem az italozás féken tartását, a fegyelmi helyzet szilárdítását. Ebben sajnos statisztikai csalásokat követtem el, mert ha mondjuk, három embert megfenyítettem, akkor az – a kis létszám miatt – az állomány csaknem tíz százalékát jelentette. Ez kimondva valóban borzasztó helyzetnek tűnt, ezért elmarasztalást kaptam a megyei vezetéstől. A későbbiekben nem jelentettem le minden felelősségrevonást, és így szépen javultak a mutatóink. A tényleges fegyelmi helyzet is javult, kedvezően alakult az eredményesség, az állomány megszokta és elfogadta vezetői stílusomat. Sikerült jó kapcsolatot kialakítanom a helyi állami, társadalmi szervekkel, ami alapvető feltétele a kapitányság sikeres munkájának. Kezdetben előfordult ugyan, hogy egy-egy döntésem vagy nyomozati cselekményt igyekeztek befolyásolni, de látva annak eredménytelenségét, ez abbamaradt. Igazán nagy ügyek nem történtek Hajdúnánáson, a kapitányság területén döntően békés, dolgos emberek laktak. Ha mégis emlékezetesebb eseményt kérnél, akkor sem igen tudnék különösebbet mondani. A lényeg az, hogy generációváltás történt az állományban. Odakerülésemkor az volt a probléma, hogy az „öreges” bizony gyakran néztek a pohár

fenekére, később pedig az, hogy a fiatalok a lányok után forgatják a fejüket. Sokat jelentett, hogy a megyei közlekedésrendészeti koncepció átalakításakor sikerült egy közlekedési alosztályt létrehoznom a kapitányságon, amely jelentősen megemelte létszámunkat, de nőttek a feladatok is. Az állomány folyamatosan kimagasló teljesítményt nyújtott, a rendőrkapitányság megbecsült helyen állt a főkapitány értékelésében. Sokkal erősebb volt az összetartozás érzése, mint ahogy manapság látom, különösen a „hajdú városok” kapitányai között. Sok – közösséget erősítő – rendezvényt tartottunk, ahol a családtagok is részt vettek. Jól éreztem magam Hajdúnánáson, ahol lakást kaptam és megbecsülték munkámat.

– Ennek ellenére viszonylag rövid idő múlva Nyíregyháza rendőrkapitánya lettél! Miért döntöttél a másik megyében lévő, bár kétségtelen nagyobb feladattal járó beosztás mellett?

– Ahogy említettem neked, igazán nagy ügyek nem voltak Hajdúnánáson. Tízéves szolgálati időm után már nem éreztem kellő kihívásnak a kis létszámú kapitányság vezetését. Hajdú-Bihar megyében minden szóba jöhető beosztásban megfelelő kolléga dolgozott, nem láttam esélyt a megyében előrelépésre. Felmerült egyszer a Debreceni Rendőrkapitányság vezetői beosztása, azonban ez objektív okok miatt nem jött össze. A szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rendőri vezetésével, konkrétan dr. Rátonyi Sándor közbiztonsági helyettessel személyes ismeretségben voltam. Tudott szándékaimról, ezért javasolt a nyíregyházi rendőrkapitányi beosztásra. Gulácsi Ferenc ezredes, a megyei főkapitányság vezetője személyesen tárgyalt velem, és bizalmat szavazott nekem. Nagy lelkesedéssel és tervekkel vágtam bele az új feladatba.

– Előzetes ismereteidhez és várakozásodhoz képest okozott-e kellemes vagy kellemetlen meglepetést az állomány összetétele vagy a munkavégzés feltétele? Hogyan fogadtak beosztottaid?

– A választ a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kollégák dicséretével szeretném kezdeni. Szorgalmas, kiszámítható és megbízható embereket ismertem meg bennük, akik általában nem szeretik a bonyolult, elvont dolgokat, mindig a racionalitás talaján állnak. Akinek abban az időben nem volt almáskertje vagy dohányültetvénye, azt fenntartással fogadták. Nos, én akkor egyikkel sem rendelkeztem, ezért gyanakodva méregettek. Végül nekem is szereztek egy almáskertet, ahol gazdálkodhattam. Idő kellett ahhoz, hogy kellő empátiával kezeljem, ha munka-

társaimat elszólították az „ültetvények.” Szerencsére azért ez a kényszer nem mindenkinél ugyanabban az időszakban jelentkezett. Szót tudtunk érteni, a munka is ment, a „gazdaság” is működött. A velem szembeni kezdeti bizalmatlansághoz hozzájárult még viszonylag fiatal életkorom és „kiskapitánysági” múltam. Azt gondolták, kevésbé értek a dolgokhoz, könnyű lesz engem meggyőzni az általuk helyesnek vélt megoldásokról. Ebben tévedtek, mert szakmailag, emberileg felkészülten érkeztem hozzájuk. Legnagyobb meglepetést elődömnök okozhattam. Az előzetes tervek szerint ugyanis három hónapot még együtt dolgoztunk volna azért, hogy bemutasson a város vezetésének és átadja az ügyeket. Egy hónap után azonban sietve távozott, rossz nyelvek szerint tőlem kapott infarktust. Olyannyira sietett, hogy még a páncélszekrény kulcsát sem adta át, nemhogy a dokumentumokat és a teendőket. Érzékenyen érintették kritikai észrevételeim, amelyeket az ottani állapotok miatt tettem. Munkatársaim hamar rájöttek, hogy valamennyi szakterületet ismerem, nem próbáltak „trükközni”. Az állományt összességében jó felkészültségűnek, a munkavégzés feltételeit megfelelőnek láttam. Az irányításban, a munka megszervezésében elődömtől eltérő módszereket kívántam bevezetni, melyet meg is tettem. Olyan kiváló kollégákkal dolgoztam, mint Kerecsi Tamás bűnügyi, Tolnai Jóska közbiztonsági és dr. Pókáné Magyar Marika igazgatásrendészeti vezető. Nem csak ezért hordozom magamban életem legszebb emlékeit Nyíregyházáról, hanem azért is, mert ott született egyetlen leányom, Flóra.

– Milyennek láttad a közbiztonsági, bűnügyi helyzetet?

– A város és környéke közbiztonsági és bűnügyi helyzetével a '80-as évek közepén sem a lakosság, sem a vezetés nem volt elégedett. Rendkívül magas volt a gépkocsilopások száma, és alacsony a felderítési eredményesség. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság illetékessége Rakamaztól Baktalórántházig, Újfehértótól pedig gyakorlatilag a Tiszáig terjedt. Túlzás nélkül mondhatom, hogy ezen a megyéni területen nagyon kevés létszámmal kellett ellátni a szolgálatot. A korábbi vezetés elmélete szerint az erőket Nyíregyházára koncentrálták. A hatalmas külső területen csak a körzeti megbízottak voltak, akik a közbiztonsági feladatok mellett kisebb-nagyobb ügyekben nyomoztak, de inkább csak nyomozgattak. A helyzet áttekintése után fontosnak tartottam a szolgálat átszervezését, és mindenekelőtt forrányomos alosztály létrehozását. Most ez természetesnek tűnik, de azokban az időkben még a főkapitánynak sem volt joga, hogy saját hatáskörében szervezeti

változtatásokat hajtson végre a Belügyminisztérium által jóváhagyott „szent és sérthetetlen” állománytáblán. Új rendőrőrs alapját raktuk le Tiszavasváriban és Baktalórántházán. Előkészítettük a nagyhalászi, a rakamazi, valamint a nagykállói rendőrőrs létrehozását, melyeknek a megvalósítása már az utódokra maradt. A közterületi szolgálatot ellátókat egy-egy sikeres elfogás után azonnal jutalmaztuk, ami ösztönzőleg hatott a többiekre is. Már az első években javultak az eredmények, csökkent a bűncselekmények száma, és a szintet tartani tudtuk.

– A '80-as évek második felében, különösen annak végén zajló politikai események mennyiben változtatták meg a kapitányság helyzetét, hangulatát?

– Az évtized utolsó éveiben az országos tendenciának megfelelően Nyíregyházán is megerősödött az ellenzék, egyre bátrabban hangoztatták véleményüket, kritikájukat. Nem kímélték a rendőrséget, amelyet a szocialista rendszer egyik támaszának véltek. Minden intézkedésünk és megnyilvánulásunk mögött politikai megrendelést és okot gyanítottak. Kölsönösen tartottunk az első komolyabb demonstrációtól, amelyre 1989. május 1-jén az MDF szervezésében került sor – emlékezetem szerint – az országban először. A megye és a város vezetői nagy izgalommal „készültek” a rendezvényre, erős rendőri jelenléttel és indokolt esetben határozott fellépést szorgalmaztak. Elmondtam, hogy mindaddig, amíg jogsértés nem történik, amíg a demonstrálók garázda, másokban félelmet, megbotránkozást keltő cselekményeket nem követnek el, a rendőrségnek nincs oka és joga beavatkozni, bárkivel szemben intézkedni. A rendezvényen a rendőri jelenlét mindenki számára nyilvánvaló volt, atrocitásra, intézkedésre nem került sor. A politikai pártok nem keresték a velem való kapcsolatot, amit nem bántam, mert egyenlő távolságot kívántam tartani velük. A rendőrökre sem volt jellemző a túlzott politikai ambíció. Nálunk is szárnyra keltek különböző rémhírek. A rendőrség, mint testület valóban sokat kapott, de személy szerint senkit sem kezdtek ki. A főkapitányi beosztást ekkor már Almási Sándor ezredes töltötte be, akivel jó viszonyban voltam. Már a neve is alkalmassá tette a szabolcsi rendőrség vezetésére, ráadásul jó szakembert tisztelhattunk benne. Rövid egy évet dolgoztunk együtt, mert 1989 nyarán már megkezdődött visszatérésem előkészítése Hajdú-Bihar megyébe. Számomra is meglepő fordulattal ez a főkapitányi beosztásban realizálódott 1989. október 1-jén. Debrecenre kerülésemet magam szorgalmaztam. Természetesen a főkapitányi beosztásra gondolni

sem mertem, alacsonyabb vezetői munkakört is elfogadtam volna. Alapvetően családi okok miatt jöttünk el Nyíregyházáról, szakmai szempontból semmi nem sürgette, vagy indokolta távozásomat. Kollégáim szépen búcsúztattak, többekkel ma is kapcsolatban vagyok.

– 1989 októbere izgalmas időszak volt. A társadalmi, politikai változások megállíthatatlanul közeledtek. Az ellenzék már elég erősnek érezte magát ahhoz, hogy kéréseket, követeléseket fogalmazzon meg, kilátásba helyezze jövőbeni terveit, szándékait. Nem láttál kockázatot a főkapitányi beosztás elfogadásában?

– Az ajánlat váratlanul ért. Túrós András kezdeményezte kinevezésem, aki akkor a miniszter-helyettesi és az országos rendőr-főkapitányi beosztásokat töltötte be. Addigi pályafutásomat végiggondolva úgy éreztem, tartozom annyival a megyének, a rendőrségnek, hogy ebben a nehéznek ígérkező időszakban minden tőlem telhetőt megtegyek a közrend, a közbiztonság fenntartása és az állomány széthullásának megakadályozása érdekében. A vezetők és a meghatározó beosztásban lévő munkatársak mindegyikét ismertem, részben korábbi, részben jelenlegi munkakapcsolatunk miatt. Hajdú-Bihar megyében beosztott nyomozóként kezdtem, tisztában voltam az ottani munka sajátosságaival, körülményeivel. Nem kellett bemutatkoznom a megye és a város vezetésének sem. „Kívülről érkeztem” mégis ismerősként üdvözöltek, ami nagy előnyt jelentett számomra. Arra azért nem fogadtam volna nagy összegben, hogy egy év múlva is főkapitány leszek. Belső feszültségemet nem vittem tovább az állomány felé, vezetőtársaimmal arra törekedtünk, hogy nyugtassuk munkatársainkat. A bizonytalanság persze bennünket is foglalkoztatott, ami inkább formai, mint tartalmi téren mutatkozott meg. Mikor cseréljük le a sapkarózsát? Meddig lehet fenn az épületen a vörös csillag? Elvtársaknak vagy uraknak szólítsuk-e az aktív és nyugdíjas kollégákat? Novemberben egy hetet Budapesten töltöttem Ferenczi Laci és Salgó Laci társaságában, mert az új főkapitányokat felrendelték szakmai felkészítésre. Bemutattak bennünket a minisztérium vezetésének. Kísérletet tettek az MSZP-be történő beléptetésünkre, de én úgy döntöttem, ezután már nem kötelezem el magamat semmiféle politikai irányzatnak. Ezt ma is betartom saját nyugalmam érdekében, de véleményemet mindig elmondom. Az előző kérdésre válaszolva már beszéltem arról, hogy a rendőrség népszerűségi indexe kedvezőtlenül alakult, és akkor finoman fogalmaztam. Nem volt ez másként Hajdú-Bihar megyében sem, több támadás érte a szerveze-

tet. Arra törekedtem, hogy a sajtóval a lehető legjobb kapcsolatot alakítsam ki. Megadtam részükre a szükséges és lehetséges tájékoztatást, cserébe viszont korrektséget és objektivitást kértem. Igazán komoly problémára a sajtóval kapcsolatban nem emlékszem. Persze nem tetszett a sajtószabadság sajátos értelmezése, a hibák esetenkénti felnagyítása, a rendőrséggel összefüggő hírek és álhírek mindennapos megjelenése. Meg kellett tanulni együtt élni az új jelenséggel, amely azért kétségtelenül megfontoltabb döntésekre és intézkedésekre ösztönözte a rendőri vezetőket. Jellemző példaként említhetem meg a Balmazújvárosban történeteket: egy jogszerű, de sajnos halálos kimenetelű fegyverhasználatot. Már a kivizsgálás kezdetén bevontuk a sajtót éppen azért, hogy tőlünk kapják meg a hiteles információt, és azt írják meg a lapokban. Ezzel elkerültük olyan mendemondák kialakulását, amelyek alkalmat szolgáltatnak különböző álhírek terjedésére. Debrecenben meghívtak a helyi ellenzéki kerekasztal egyik ülésére, ahol a rendőrség helyzetéről, munkájáról, a testületre vonatkozó jövőbeni elképzelésekről kérdeztek. Természetesen elmentem és megadtam a hatályos jogszabályok szerint megadható korrekt tájékoztatást, melyet elfogadtak. Megnyugtattam őket, hogy a rendőrség nem avatkozik bele a politikai folyamatokba, csak akkor intézkedünk – akkor viszont pártállástól függetlenül –, ha törvénysértést tapasztalunk. Mindenkiel együttműködünk, aki a rend, a biztonság, a törvényesség oldalán áll, és mindenkitől elfogadjuk az ilyen jellegű politikamentes támogatást. 1990. március 15-én volt az első igazán látványos politikamentes akciónk. Az 1848-as forradalom és szabadságharc évfordulóját a pártok külön ünnepelték. A szocialisták és a kisgazdák a debreceni Kossuth teret választották. Nem zárhattuk ki az indulatok elszabadulását, amit mindenképpen kezelni, de leginkább megelőzni kívántunk. Ezért kutyás rendőrök részvételével olyan sorfalat alakítottunk ki, amely tökéletesen alkalmasnak bizonyult a két tábor elkülönítésére. A minden kétséget kizáróan „pártsemleges kutyák” jelenléte elvette a kedvet a rendbontástól, ha egyáltalán volt ilyen szándék. Ez már sohasem derül ki, de nincs is jelentősége. A megyében az országos helyzethez hasonlóan az MDF rendelkezett a legnagyobb támogatottsággal, ami az önkormányzati választásokon egyértelműen bizonyítást nyert.

– Kinevezésed után hét-nyolc hónappal alakult meg az új kormány. Mikor találkoztál először Horváth Balázs belügyminiszterrel, és az általa elmondott elvárások alapján milyennek ítéled saját helyzetedet?

– Horváth Balázs sajátos jelenség volt a Belügyminisztérium történetében. Semmiképpen sem mondanám „rendőrellesnek”, az ő időszakában talán még javult is az állomány anyagi megbecsülése. Nyilvánvaló, hogy a rendszerváltás első belügyminisztereként nem kedvelte, nem kedvelhette a politikai, állambiztonsági múlttal rendelkező rendőri vezetőket. Intézkedéseivel, döntéseivel bizonyára okozott egyéni sérelmeket, de a rémhírekben szereplő nagymérvű „boszorkányüldözésről” szó sem volt. Első alkalommal a minisztérium színháztermében tartott bemutatkozó jellegű országos miniszteri értekezleten láttam és hallottam Horváth Balázst. Világosan fogalmazta meg elvárásait, elképzeléseit. Hangsúlyozta, nála a szakmaiság az elsődleges mérce, minden vezető a helyén marad, ameddig sikeresen és eredményesen dolgozik. Mondandóját persze most rendkívüli módon tömörítettem, de számunkra akkor az volt a lényeg, hogy biztonságban érezzük magunkat, és ne a politikai széljárás irányítsa a rendőrséget, amely szerintem később egyáltalán nem így alakult. Hajdú megyében a régi hagyományoknak megfelelően az országos értekezletről hazatérő főkapitányt a rendőrkapitányok a Hortobágy szélén, a Látóképi Csárdában várták. Közös vacsora közben kapták meg a legfontosabb információkat, ez pedig most különösen érdekelte kollégáimat. Nyugodtan, jó hangulatban érkeztem, és mindenkit megnyugtattam: „... fiúk, rendesen kell dolgozni, nem kell politizálni, és akkor mindenkire számítanak!” Furcsán néztek rám, mert ők a híradásokból már tudták azt, amit én nem, hogy a főkapitányi és rendőrkapitányi helyek pályáztatva lesznek. A miniszter akkor valóban nem szólt erről, csak később, második találkozásunk alkalmával foglalkozott a pályázatok kiírásával. Számomra azóta sem derült ki, hogy ezt az országos miniszteri értekezleten véletlenül, vagy szándékosan tette-e, esetleg még ő maga sem tudott erről a kormányzati döntésről. Ezt követően nem sok alkalommal találkoztam Horváth úrral, kizárólag csak hivatalos szakmai programokon. Sokáig nem is ült a miniszteri bársonyszékben, mert az emlékezetes taxisblokádnak után lemondott.

– A beszélgetéseim alkalmával szinte mindenki megemlíti a „taxisblokádot”. Hivatalban lévő főkapitányként hogyan láttad a Hajdú-Bihar megyei helyzetet?

– Munkatársaim hozták a hírt, miszerint a benzináremelés miatt a fuvarozók országos demonstrációra készülnek. Eleinte nem tulajdonítottam nagyobb jelentőséget a tervezett akciónak, nem láttam nagyon veszélyesnek. Bizony hamar rá kellett jönnöm, jól szervezett országos

mozgalommal állunk szemben. Általános rendező elvként ugyanazt határoztam meg mint korábban, azaz mindent szabad, amíg nem ütközik a hatályos jogszabályokba. A város és a megye felbolydult, az utakat reggelre lezárták, keveseket engedtek át. Nekem szerencsém volt, amikor a lányomat iskolába, a feleségemet munkába vittem. Felismertek a demonstrálok, nem láttak bennem ellenséget, kedvemért megnyitották a torlaszt. Átengedtek bennünket. Munkahelyemen sokat tanácskoztunk a megoldásról, amelyben a rendőrség – legalábbis a mi megyénkben – egyedül maradt. Az alapvető szolgáltatásokat mindenképpen biztosítani akartuk. A mentőnek, tűzoltónak, rendőrautónak, a távolsági buszoknak, az étel-miszer-szállításoknak menni kell. Behívtuk a szervezőket és tárgyalni kezdtünk velük. Valamennyien tudtuk, politikai döntésre, megoldásra van szükség, de az élet addig sem állhat meg. A jelentősebb csomópontokra rendőröket vezényeltünk a demonstrálok mellé, akik lehetővé tették a legfontosabb szolgáltatások biztosítását. Kilátásba helyeztem, hogy a minimális szolgáltatások ellehetetlenítése esetén erőszakkal is felszámoljuk a torlaszokat. Egyes kósza hírek szerint az ORFK-n a fegyverhasználat engedélyezését is fontolgatták, de erről hivatalos értesítést nem kaptunk. Feltételezem, ez nem volt igaz, én biztosan nem adtam volna erre parancsot. Péntek reggeltől vasárnap délig tartott az útzár, amit megítélésem szerint megfelelően kezeltünk. Rendszeresen konzultáltunk a szomszédos főkapitányokkal, máshonnan sok segítséget, határozott utasítást nem kaptunk. Vasárnap délutánra összehívták a megyei védelmi bizottságot. A megyei és városi vezetők beszámolót kértek tőlem az intézkedésekről. Fáradt és ideges voltam, gondoskodni akartam még az embereimről, nem értem rá a bizottság előtti szereplésre. Azt találtam kérdezni mérgemben: „... és önök hol voltak a legnagyobb probléma idején, amikor szükség lett volna az együttműködésre?” Nem lettem népszerű előttük, de nem ártott a tekintélyemnek. Információim szerint a taxisblokádnak megyei kezelése szerepet játszott személyem kiválasztásában a pályázatok értékelésekor.

– Tudomásom szerint Hajdú-Bihar megyében többen pályázták meg a főkapitányi beosztást. Gondolom több éves vezetői tapasztalattal a hátad mögött pontosan tudtad, hogy te mit szeretnél elérni, és azt is, hogy mit várnak el tőled. E két tényező között volt-e jelentős különbség, illetve mit emeltél ki pályázatodban legfontosabb elemként?

– Jól emlékszel, többek indultak a pályázaton, közöttük igazán kitűnő szakemberek is, akik később valamilyen vezetői beosztást kaptak.

Nem éreztem feszültséget részükről amiatt, hogy nem ők lettek a kiválasztottak, persze ez alól volt néhány kivétel. Engem feleségem, Flóra le akart beszélni a részvételről. Elgondolkodtató érveket sorakoztatott fel. Arról is beszélünk, hogy – mivel ő is a főkapitányságon dolgozik –, majd az összeférhetetlenség problémája is felmerülhet. (Az ebből kialakult problémát egyébként valóban nem sikerült megoldanunk, emiatt később több támadást is kaptam.) Mindezek ellenére vállalkoztam a megmérettetésre. Szándékaimat és elveimet nem adtam fel, bár nem is érzékelttem lényeges különbséget a miniszteri elvárásokhoz képest. Teljes mértékben egyetértettem a szakmaiság elsődlegességével, a beosztásukra alkalmatlan vezetők és beosztottak felmentésének, áthelyezésének szükségességével. Azzal is, hogy lehetőség szerint – ha emberi tartásukkal nincs probléma – keressünk nekik megfelelő beosztást. Ezt hangsúlyoztam pályázatomban, és később meg is valósítottam. Különösen a megyeszékhelyi kapitánysággal voltam elégedetlen, ott több személyi változást tettem. Kiemelten kezeltem a bűnügyi és közbiztonsági állomány közötti munkakapcsolat és információáramlás fejlesztésének szükségességét. Az egyik lehetőséget a rendőrsők és rendőrkapitányságok számának növelésében és az „összrendőri” szemlélet erősítésében láttam. Az őrsök és körzeti megbízottak az én tapasztalataim szerint az információk kimeríthetetlen tárházát jelenthetik, ha mindenki érti és tudja a dolgát. Az őrsök fejlesztését később a minisztérium és az ORFK vezetése országos szándékká alakította. A kormányzati ciklus végén – ekkor már nem voltam főkapitány – talán már túlzottan is erőltették az őrsprogramot ott is, ahol hiányoztak a személyi, tárgyi feltételek. A magam részéről pályázatomban nem szenteltem nagy teret a feltételrendszer javításának. Tudomásul vettem a lehetőségeket, a realitásokat, és abból akartam jót „főzni”, ami rendelkezésre állt. Ez nem azt jelentette, hogy nem tartottam szükségesnek a fejlesztést, de azt nem állítottam feltételként az eredményes munka megkezdéséül. (Azt viszont meg kell jegyezni, hogy ebben az időszakban – különösen Boross úr belügyministersége idején – jelentős létszám-, bér- és technikai fejlesztést kaptunk.) A pályáztatás időszakában a megye rendőri szervei összesen két számítógéppel rendelkeztek! Szóval, volt min javítani, amit fokozatosan tettünk meg. A pályázatok eredményhirdetésére 1991 tavaszán került sor, amit kinevezésünk követett. Ha jól emlékszem, hatan lettünk másodszor is főkapitányok, közöttük Gál Laci, Salgó Laci, akikkel nagyon jó viszonyt alakítottam ki, akárcsak az

újak közül Berta Attilával és Hajzer Lacival. Kapcsolatom a többiekkel is barátinak mondható. Az említett urakkal családosan is összejártunk, jókat beszélgettünk. Egyszer-egyszer Pintér Sándor országos rendőrfőkapitány is eljött hozzánk, amikor kötetlenül beszélgethettünk bármilyen témakörben. Kíváncsi volt véleményünkre, javaslatunkra. Nem mindegyiket fogadta el, de ezek a találkozások nagyon jól sikerültek. A '90-es évek első felében működő főkapitányi csapat egyébként is kreatív, lendületes társaság volt.

– *Másodszori kinevezésed után több mint három évet voltál hivatalban lévő főkapitány. Milyen intézkedéseidre, döntéseidre emlékszel vissza legszívesebben?*

– Kinevezésünk után nekiálltunk az úgynevezett állománytábla szerinti fejlesztésnek, illetve meg kellett keresni a megfelelő embereket a különböző beosztásokra. Közben folyamatban volt a rendőrkapitányságok vezetőinek pályáztatása is. A rendőrkapitányságokra egyébként is nagy figyelmet fordítottam, a végrehajtó állományt megerősítettem. A létszám növelésében és jelentős anyagi támogatásban nem nagyon reménykedhettem, ezért a „végeket” csak a főkapitányság rovására fejleszthettem. Nem adtam fel korábbi elveimet, mivel a főkapitányságot mindig is szakmai irányítószervként szerettem volna látni, amit viszont szerényebb létszámmal is el tud végezni. Jelentősen csökkentettem elsősorban a személyzeti osztály és a gazdasági, pénzügyi szervek állományát és az ott lévő hivatásos státusokat – általában az abban lévő kollégával együtt – valamelyik rendőrkapitányságra csoportosítottam át. Ez az intézkedés népszerűségemet nem emelte a megyei főkapitányság kényelmesebb tempójához szokott munkatársai körében, de nekik is tudomásul kellett venni a változásokat. Akinek nem tetszett a felajánlott beosztás, elment az állományból. A rendőrkapitányságok között is súlyoztunk, hiszen más elvárásnak kellett megfelelnie például a Hajdúnánási Rendőrkapitányságnak, mint a debreceninek. Ennek nem örültek a vidéki kapitányok, de megértették, hogy hiába teljesítenek esetleg kiválóan, ha a megyeszékhely eredményessége rossz, akkor az az egész megyéét leronthatja. A Debreceni Rendőrkapitányság annyiban hasonlított Nyíregyházához, hogy nagyon nagy területtel rendelkezett. Téglástól majdnem Hajdúszoboszlóig, valamint Polgártól Komádiig terjedt. Korábbi tapasztalataim alapján itt is áttekintettük a szolgáltat-szervezés gyakorlatát. A három év alatt két új rendőrkapitányságot adtunk át ezen a területen Hajdúhadházon, valamint Balmazújvárosban.

Hajdúhadház különösen fertőzött terület, ma is gyakran szerepel a híradásokban. Más városokban, falvakban is komoly sikereket értünk el a munkakörülmények javításában. Berettyóújfaluban a régi pártbizottság helyére költözhettünk. Több épületet adtak az önkormányzatok a rendőrőrsök kialakításához, így például Nyíradonyban, Vámospercsen, Kabán és Derecskén. Az előbbieken kívül Debrecen városában három rendőrőrsöt hoztunk létre, az egyik a belvárosi, a másik az Újkert-vénkerti, harmadik a kertségi rendőrőrs. Ezekhez az őrsökhöz nem csak közbiztonsági állományt, hanem bűnügyi állományt is rendeltünk, és a bűnügyek feldolgozása is ott történt. Ez megfelelt az én alapkonceptiómnak, miszerint a bűnügyi és a közbiztonsági állomány dolgozzon együtt. Debrecenben egyébként nagy gondot okozott a városi rendőrkapitányság elhelyezésének megoldatlansága. A különböző szervezeti egységek a városban több helyen – ma már felsorolni sem tudnám ezeket – voltak szétszórva. Nem lehetett egységes, gyors irányítást megvalósítani. Az előző minisztériumi vezetéstől Hajdú-Bihar megye már több ígéretet kapott a jogosan felvetett probléma megoldására. Sajnos ez mindig csak ígéret maradt annak ellenére, hogy a telek már rendelkezésre állt a főkapitányság épülete mellett, de ez máig is így maradt. A nehézségek kezelhetősége érdekében mindenképpen tennünk kellett valamit. Ideiglenes megoldásként gondoltuk a régi pártbizottsági, illetve a munkásőrséghez tartozó épületek megszerzését, amihez a kormányzattól nagy segítséget kaptunk. A régi Becskerek utcaiban lévő épületünk ugyanis már akkor kicsi volt, amikor én nyomozóként dolgoztam benne. Ezt sikerült elcserélni a megyei munkásőr-parancsnokság ingatlanával, ahol a rendőrkapitányság jelenleg is dolgozik. Sajnos új rendőrkapitányság továbbra sem épült fel, és nem sokat sikerült bővíteni a megszerzett épületegyüttesen. Ma is hihetetlen zsúfoltan és méltatlan körülmények között dolgoznak a kollégák. „Rossz nyelvek” szerint néhány irodát még mindig az a festés tart össze, amelyet én rendeltem el az átvételkor. Azért a megyeszékhely sem maradt fejlesztés nélkül. A korábban már elmondottakon kívül a MÁV Nagyállomáson vasúti rendőrőrsöt hoztunk létre, és eredményesen szorgalmaztuk az ilyen típusú rendőri szervek országos hálózatának alakítását, bővítését.

– A pályázat útján kinevezett főkapitányok közül az első voltál, akit több éves érdemi munka után meglepetésszerűen felmentettek beosztásából. Ennek körülményeire eltérően emlékeznek a kollégák, de abban egységesek, hogy felfüggesztésed híre mindenkit váratlanul ért. Az, hogy a főkapitányi

karból mindenki számára meggyőző indoklás nélkül – feltételezett események miatt – fel lehet állítani valakit, addig eszébe sem jutott senkinek. Egy volt főkapitány társad úgy fogalmazott, hogy ekkor döbbsentek rá védtelenségükre, amelyre aztán a későbbiekben számos példa esett. Te hogyan emlékszel vissza a történetekre?

– A személyem elleni támadások jóval korábban kezdődtek. Feleségem a főkapitányság, majd a városi kapitányság igazgatásrendészeti osztályát vezette, és ezt a tényt – ahogy erre már korábban utaltam – mint összeférhetetlenséget, többször a szememre vetették. Véleményem szerint a problémát a Belügyminisztérium vezetésének kellett volna megoldania azzal, hogy javaslatunkat figyelembe véve Flórát időben más közigazgatási szervhez vezényli. Sajnos erre már későn került sor. Az igazgatásrendészet kényes terület, sok olyan döntést kell hozni, amely közvetlenül érinti az állampolgárokat. A különböző szabálysértési eljárásokban elmarasztalt és felmentett személyek egyaránt szerepelhetnek. Az engedélyek iránti kérelmeket vagy megkapják, vagy nem. Sok haragost lehet szerezni, hiszen vitás kérdésekben ritka az a döntés, amely mindenkinek megfelel. A sértődött emberek közül nem kevesen akadtak olyanok, akik feleségem egyik-másik intézkedését rossznak tartva rám is haragudtak, mert úgy vélték elnézem neki a hibákat. Erről természetesen szó sem volt. A személyemmel kapcsolatos másik problémát a megyei főügyessel, dr. Szeszák Gyulával kialakult konfliktusom okozta. Hajdúnánási kapitány koromban kerültünk munkakapcsolatba, amikor ő ügyvédként dolgozott. Ezekre az évekre szívesen emlékszem vissza, mert jó volt együttműködésünk, segítette a rendőri munkát, többször védett rendőrkollégákat a bíróság előtt. A pályázat időszejében még az is felmerült, hogy számomra kedvezőtlen döntés esetén ügyvédként dolgozom tovább az ő irodájában. Másként alakultak a dolgok. Én főkapitány lettem, ő pedig nem sokkal később megyei főügyész. Mindketten a sikerre, az eredményességre törekedtünk. Szeszák úr – az én megítélésem szerint – hatás- és jogkörét meghaladó módon kívánt betekinteni a bűnügyi dokumentumokba, elsősorban operatív dossziékba, amihez nem járultam hozzá. A hatályos jogszabályokat betartva maximálisan segítettem az ügyészség feladatainak ellátását, de azon túl másra nem voltam hajlandó. Nehezményeztem, hogy előzetes tájékoztatásom nélkül is megjelent a főkapitányságon, különböző főkapitányi szerveknél kutakodott. Ráadásul ott jártakor sem tudatta velem jelenlétét, arról csak beosztottjaimtól utó-

lag értesültem. Emiatt szemrehányást tettem neki azzal, hogy én, mint megyei főkapitány biztosan nem tárgyalnék az ügyészség munkatársaival a főügyész háta mögött. Nem tetszett neki bírálatom, és együttműködésünk ettől kezdve érezhetően gyengült. Amikor egy konkrét bűnügyben írásban kértem a megyei főügyész részéről elvárt – álláspontom szerint jog- és célszerűtlen – nyomozati cselekmények rögzítését és utasítását, véglegesen megromlott a kapcsolatunk. Azt éreztem, személyes ellenségének tekint bennünket. Utólag visszagondolva is úgy látom, Szeszák Gyula a forrás hitelességét nem vizsgálva tudatosan kereste és gyűjtötte azokat az információkat, amelyekkel nekünk ártani tud. Először feleségem ellen kezdeményezett büntetőeljárást azzal a váddal, hogy ittás vezetést elkövető állampolgároknak jogosítványt adott vissza, majd ellenem tett feljelentést egy személyautó külföldről történő szabálytalan behozatala miatt. Eldöntöttük, jogi úton védekezünk a vádak ellen. Mindez természetesen nem maradt titokban. Magam is jelentést tettem Pintér Sándor országos rendőrfőkapitánynak, és Szeszák úr is gondoskodott a minél szélesebb körű terítésről. Pintér Sándor egy országos főkapitányi értekezlet előtti reggelen hívatott, pontosan 1994. november 20-án. Közölte velem, fegyelmi eljárást indít az ügyek kivizsgálása érdekében. Felfüggesztésről ekkor még nem volt szó, de délre már mind a kettőnk felfüggesztése eldöntött tény lett. A később tudomásomra jutott információk alapján ezt politikai okokra utaló lépésnek ítélem. Sohasem kérdeztem Pintér Sándort, hogy mi zajlott le személyünkkel kapcsolatban a délelőtti folyamán. Őt ismerve erősen kételkedem abban, hogy saját akaratából változtatta meg néhány óra alatt álláspontját. Véleményemet csak erősíti az a tény, hogy amikor az értekezletről, mint felfüggesztett főkapitány este hazatértem, feleségem azzal fogadott, hogy ő már kora délelőtti hallotta a megyei országgyűlési képviselőktől a ránk vonatkozó döntést. Nagyon nehéz napokat és megalázó szituációkat éltünk át. A felfüggesztés 1995. február 15-ig tartott, ezen a napon mind a kettőnket elbocsátottak. Feleségemet fegyelmi tárgyalás nélkül, amit megpanaszolt. A későbbiekben igazat adtak neki, „rehabilitálták”, de ténylegesen már nem tért vissza a hivatásos állományba. A munkaügyi perekből mindketten kedvezően jöttünk ki. Engem ugyanis furcsa módon az országos főkapitány mentett fel és helyezett nyugállományba úgy, hogy ehhez a törvény szerint csak a miniszternek lett volna jogköre. Nem szívesen beszélnék ezekről többet, mert valószínű nem tudnék objektív véleményt mon-

dani. A személyünk elleni támadások még sokáig folytatódtak, újabb és újabb ügyekbe igyekeztek belekeverni a Papp házaspárt. A sajtóban egy ideig, ahogy szokták mondani, a vízcsepéből is Papp Imre és feleségének „gaztette” folyt. Szeszák Gyula később már a legfőbb ügyészt, a belügyminisztert és az ORFK vezetőjét is jogsértésekkel vádolta. Egy év múlva – megítélésem szerint abszolút hiteltelenné válva – távozott a megyei főügyészségtől. Néhány év elteltével a velünk szembeni sok vádaskodásból egyedül csak a gépkocsi behozatalakor elkövetett szabálytalanság miatt marasztaltak el bennünket. Előzetesen felmentettek, majd hatályon kívül helyezték az ügyet, és végső soron, hogy valami mégis legyen: megrovást kaptam. Sajnos néhány főkapitány kollégám is túlélte hasonló időszakot, tapasztalhatták az emberek „jóindulatát.” Gondolom, majd lesz, aki beszél róla, s lesz, aki nem.

– *Ma ismert és elismert ügyvédként dolgoztok mindketten. Hogyan sikerült kijönni a „gödörből”? Milyen érzésekkel gondolsz a történetekre?*

– Nagyon nehéz napokat éltünk át. Velünk is megtörtént, ami sok hasonló helyzetbe került kollégával, hogy hirtelen megcsappantak az ismerősök, a barátok. Nem kívánom senkinek azt az érzést, amikor évtizedes ismeretség után valaki idegenként megy el melletted az utcán. Nem hagyott mindenki cserben, a főkapitányok közül többen ajánlották segítségüket, a megyében is maradtak barátaim, de itt-ott megfagyt a levegő körülöttem. Mindenekelőtt munkát kerestem, négy gyereket kellett eltartanunk, akiknek el is kellett magyaráznunk a helyzetet. Kísérleteztem gazdasági jellegű kft. alapításával és működtetésével. Nem az én világom, viszonylag hamar felhagytam vele. Hálával gondolok a Szabolcs megyei gyermekvédelmi intézet vezetőjére, aki nek a „figyelmeztetések” ellenére is volt bátorsága nevelőként alkalmazni. Egy év elteltével, amikor már csendesedtek a hullámok körülöttünk, felvettek az ügyvédi kamarába. Szabolcsban kezdtem az ügyvédi pályát, mert akkor Hajdúban még pozícióban volt Szeszák Gyula. Őszintén szólva megfordult a fejemben, hogy elköltözőm Debrecenből. Nem tettem, mert nem volt okom a megfutamodásra. Korábbi ismeretéseim eredményeként sikerült egy-két állandó megbízást szereznem, aztán lassan-lassan beindult az „üzlet”. Ma újra Debrecenben dolgozom, nagyon sok ügyben járok el, sokat utazom. Anyagilag helyrejtünk, a lelkünkben sosem lesz nyugalom. Igyekszünk elfelejteni minden kellemetlenséget, és nyugodttá tenni mindennapjainkat. Nem szakadtam el a rendőrségtől, pontosabban a régi kollégáktól. Tagja va-

gyok a Rendőrtábornokok Egyesületének, a vezetőségbe is bevásztottak, ami jól esett, örömmel vállaltam az ezzel járó munkát. Az egyesületen belül sokat segítünk egymásnak, jó érzés tartozni valahova. Előfordul, hogy a még aktív kollégák is megkeresnek. Beszélgetünk, érdekel a munkájuk, érdekel a rendőrség mai helyzete, eredményei, problémái. Tanácsokat már nem szívesen adok, inkább csak a véleményemet fogalmazom meg, ha erre kíváncsiak. Ez már nem az a rendőrség, amelynek tagja voltam. Olykor valóban újra átgondolom a pályafutásom, és a sérelmek ellenére elégedett vagyok. Különleges időszakban dolgozhattam a rendőrségen, tisztességesen végeztem a dolgom, soha nem szégyelltem azt, amit tettem. Most is ugyanazokat a lényeges döntéseket hoznám, amit eddig hoztam. Hatvanhárom évesen már sok mindent másként látok, mint másfél évtizeddel ezelőtt. Nézd, már te is nagypapa vagy, közel a negyvenéves fegyveres szolgálathoz. Pontosan érteni fogod, amit most mondok! Felneveltem öt gyereket, jelenleg tíz unokával büszkélkedem. Van miért élni, és van kiért dolgozni. A családban sok a jogász, többségében ügyvédek. Az új generációnk is a jogi pálya felé orientálódik, de én a történetek ellenére is őszintén ajánlom unokáimnak a rendőri pályát. Nem a hivatásban, néhány emberben csalódtam. Szívből kívánom valamennyi mostani és leendő kollégának, hogy minél többször éljenek át ahhoz hasonló élményeket, sikereket, amelyek miatt ma is büszkén vállalom szakmai életutamat, eredményeimet.

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Rafael Károly

NÓGRÁD MEGYE

Dr. Rafael Károly nyugállományú rendőr ezredes Nógrád megye rendőr-főkapitányságát vezette. Pályafutásunkból több mint másfél évtized telt el személyes találkozásunkig. Karcst is csak 1992 februárjától ismerem, amikor országos főkapitányi értekezleten a közös ismerősök bemutatnak bennünket egymásnak. Közvetlen, barátságos magatartása és kissé merész hajviselete szimpatikus volt számomra. Aztán tapasztalhattam, hogy a szakmában is otthon van, jó elképzelésekkel, ötletekkel rendelkezik. Nem volt alkalmunk egymás jobb megismerésére, mivel viszonylag hamar távozott posztjáról. Beszélgetésünkre 2009 júliusában Budapestre került sor.

– Örülök, hogy végre sikerült összehoznunk ezt a találkozást. Régen nem láttalak, ha jól számolom, legalább nyolc éve! Szinte semmit nem változtál! Jól nézel ki, sugárzik rólad a kiegyensúlyozottság. Mi a titkod?

– Nincs ebben semmi titok. Ügyvédként dolgozom, emellett néhány vállalkozásban is érdekelt vagyok. Szeretem a munkámat, az anyagi helyzetem rendezett. Családom összetartó, szeretetben élünk. Megtehetem, hogy magam osztom be az egyébként nem kevés tennivalómat. A rendőrségtől történő távozásomat követően szerencsére viszonylag hamar rendeztem magánéletemet, megtaláltam a számításomat, sikeres embernek érzem magam. Soha nem tagadom meg a múltam, büszkén vállalom mindazt, amit rendőrként tettem és elértem. A régi kollégák közül sokkal ma is kapcsolatban vagyok.

– Hogyan indult a rendőri pályafutásod, mi ösztönzött erre a hivatásra?

– Sem a családban, sem a szűkebb ismeretségi körömben nem dolgozott senki a rendőrségen. Középiskolás koromban kezdett érde-

kelni ez a hivatás, de elkötelezettséget még nem éreztem iránta. A közgazdaság tudománya is érdekelt, semmi nem sürgette a döntést. A nyomozói munka vonzott, romantikus elképzeléseim alakultak ki erről a pályáról, a filmekből, regényekből szerzett ismeretek alapján. Érettségi után az öblösüveggyárban dolgoztam közel két évet, amikor eljött a sorállományú katonai szolgálatom ideje. Mátranováki munkás szülők gyereke voltam, magam is gyárban dolgoztam, és ahogy az akkori fiatalok döntő többsége, a KISZ szervezetben tevékenykedtem. Valószínű, mindezek kellett ahhoz, hogy a hadkiegészítő parancsnokságon ajánlják részemre a tartalékos tiszti iskolát. Jól hangzott, s mivel a két évet így is, úgy is le kellett töltenem, éltem a lehetőséggel. A Belügyminisztérium Tartalékos Tisztképző Iskolájára kerültem, Körmendre vonultam be. Itt kaptuk meg az alapkiképzést, melynek nem minden mozanatára emlékszem szívesen. Keményen bántak velünk, utólag elismerem, hasznunkra vált. Sok, későbbi magas beosztású rendőr és határőr vezető került ki az iskola tantermeiből. A gyakorló szolgálatok már kellemesebb emléket hagytak, bár a napi 10-12 órás szolgálat valamelyik nyugati határmenti őrön nem volt mindig leányálom. Mi voltunk az első olyan évfolyam, akik Körmendről Kistarcsára kerülünk. (Ezt megelőzően Budapesten, a Kerepesi úton működött az intézmény.) Ott már legalább kétharmad részben elméleti képzést kaptunk igazán jó felkészültségű tanároktól, akik rendőr- vagy határőrtisztek voltak. A katonai elhárító szakra kerültem, jól tanultam, mindig az elsők között szerepeltem. Ennek ellenére végzéskor nem kaphattam hadnagyi rendfokozatot, mert a szabályok éppen abban az évben változtak meg. Az előző évfolyam hozzám hasonló eredményt elért végzőseit hadnagyként, minket már alhadnagyként avattak. Megszűnt az a lehetőség is, hogy a Rendőrtiszti Főiskolán végzésünket követően azonnal felvételi vizsgát tehessünk. Mindkét változást nagyon sajnáltam, mert addigra már döntöttem a rendőri hivatás mellett. A határőrizeti munka is tetszett, de a lényegesen nagyobb alakíthatóságot, katonai formákat nem kedveltem. Mindig – még főkapitány koromban is – inkább a civil sajátosságok, külsőségek vonzottak, amiből több konfliktusom keletkezett fiatal tiszt koromban. Salgótarjánát jelöltem meg szolgálati hely iránti kérelmemben. Csak azt tudtam elképzelni magamnak, nem vonzott Budapest és más megyeszékhely sem. Mindig megmaradtam kisvárosi embernek, a falvak, az apróbb települések sokkal közelebb állnak hozzám. Hivatásos állományba kerülni azonban

csak a Budapesti Rendőr-főkapitányság állambiztonsági szervénél lehetett. Az iskola vezetése ajánlott a BRFK figyelmébe. A kémelhárítás területén kaptam beosztást, ami új feladatokat jelentett és új ismeretek megtanulását követelte tőlem!

– *Karcsi! Akkor mi nagyon régóta ismerhetjük egymást, hiszen ezekben az években a BRFK Személyzeti Osztályán dolgoztam tanulmányi előadóként. Több közös rendezvényen vehettünk részt, ahol találkoztunk is, csak nem emlékszünk rá. Lehetséges, hogy két huszonéves fiatalemberre inkább a hölgyek tettek mélyebb benyomást?*

– Ha jobban belegondolok, el tudom képzelni ezt a lehetőséget! Azért én szívesen emlékszem vissza közvetlen kollégáimra is. Rutinos öreg rókákkal voltam körülvéve fiatal alhadnagyként. Nagyon sokat tanultam tőlük az operatív munkából, amit kiválóan hasznosítottam a bűnügyi területen is. Összességében jól éreztem magam a Budapesti Rendőr-főkapitányságon, de a szívem mindig Salgótarján felé húzott. Két év múlva nyílt lehetőség a hazaköltözésre. Rövidebb időszakokat töltöttem két-három beosztásban, amíg végre megtaláltuk a helyem az újonnan alakuló gazdasági rendőrség kötelékében. A főkapitányság vezetése addigi munkám elismeréseként a szervezet élére nevezett ki. Ekkor már tízéves tapasztalattal rendelkeztem a nyomozói és operatív munkában. Elvégeztem a még BRFK állományában megkezdett Rendőrtiszti Főiskolát és folyamatban voltak jogi egyetemi tanulmányaim a levelező tagozaton. Főnököm lehetővé tette az előadások látogatását, de tanulmányi szabadságot és egyéb kedvezményt nem biztosított. Csak az tudja, mit jelent ez, aki maga is hasonló módon szerezte a diplomáját. A nyomozói munka nem az a terület, ahol nyolc óra munka után leteesszük a ceruzát és hazaballagunk. Az éves szabadságom a tanulásra, a vizsgákra való felkészülésre ment el. Családom hihetetlen türelemmel és segítőkészséggel viselte ezeket az éveket. A helyzetet csak bonyolította, hogy feleségem a salgótarjáni ruhagyár gazdasági vezetőjeként ugyancsak felelősségteljes beosztást töltött be, ő is tanult a Közgazdasági Egyetem egyik kiegészítő szakán. Egyikünk a szobában görnyedt a könyvek felett, másikunk a konyhában, és mindezt éjszaka, amikor a két gyerek már aludt. Nem voltak könnyű évek.

– *Milyen körülmények között és előzmények után kaptad meg a már említett első vezetői beosztásod?*

– Azt gondolom, ebben szakmai tapasztalom mellett már komoly szerepet játszott a folyamatban lévő egyetemi tanulmányom. Váratla-

nul hívatott a megyei főkapitányság vezetője, akivel addig soha nem beszéltem. A titkárságáig sem jutottam el, nemhogy az ő irodájába. Jellemző módon „gyereknek” szólított, azonban ebben semmi sértő szándék nem fogalmazódott meg. A harmincas éveim elején jártam, és akkor ez az életkor még a kezdők kategóriájába tartozott. Két lehetőséget kínált számomra. A megyei igazgatásrendészet vagy a gazdaságvédelem vezetését. Ajánlata teljesen felkészületlenül ért, és a jogi egyetem miatt próbáltam kitérni a választási kényszer alól, de erre nem nagy hajlandóságot mutatott. Ma sincs másként, mint akkor volt, egy főkapitány nem ajánl minden nap magasabb beosztást az embernek. Ha valaki nem vállalja, betöltik mással. A munka érdekelt, képesnek is éreztem magam annak ellátására, így rövid gondolkodás után a gazdaságvédelmet kértem. Ekkor már érezni lehetett a változások előszelét, szabadabban és bátrabban lehetett eljárni az ügyekben. Ezzel együtt nem mindenki nézte jó szemmel a fiatal osztályvezető lelkesedését, a beosztásokra, pozíciókra tekintettel nem lévő eljárások kezdeményezését. Komolyan vettük a feladatainkat, jogkörünket. Nem kis meglepetéseket okoztunk az eljárás alá vont személyeknek. Emlékezetes akcióinkért időnként elmarasztalást is kaptunk. Így történt akkor is, amikor teljes titoktartás mellett készítettünk elő házkutatást egy megyeszerte ismert prominens személynél. Persze, egy-két óra alatt híre ment a városban az akciónak. Hívatott a főkapitány, és súlyos felelősségre vonást helyezett kilátásba, amiért őt nem avattuk be előre, és nem kértük előzetes hozzájárulását. Megjegyzem, erre a jogszabály nem kötelezett bennünket, de „ügyfelünk” pozíciója miatt ezt valóban megtehettük volna. A megtalált bizonyítékok aztán oka fogyottá tettek minden velünk szembeni elmarasztalást. Több hasonló esetet említhetnék, amellyel tekintélyt és megbecsülést vívtunk ki. Örömmel és lelkesedéssel végeztük a munkát, óriási értékeket mentettünk meg a társadalomnak. Hozzáteszem: az akkori mércék és méretek szerényebbek voltak a manapság a sajtóban olvasható esetektől. Szakterületünk a rendszerváltás időszakában egy – véleményem szerint – hibás elképzelés, majd döntés „áldozata” lett. A helyi szervek, a rendőrkapitányságok megerősítésére létszámot kellett átcsoportosítani, és ez a legtöbb helyen a gazdaságvédelmi szakterület kárára történt. Nem a helyi szervek megerősítését nevezem rossz elképzelésnek, hanem a megvalósításnak azt a módját, amivel egy nagyon kritikus időszakban meggyengítették a gazdaságvédelmet.

– *Osztályvezetőként már az egész megyére „rálátásod” volt. Milyenek ítélted a bűnügyi-közbiztonsági helyzetét, a munkavégzés feltételeit?*

– A nyolcvanas évek közepén a megye ellátottságát, felszereltségét, az állomány felkészültségét, elhivatottságát jónak, az országos átlaghoz képest is kedvezőbbnek ítéltam. A megye bűnügyi közbiztonsági helyzetét is megnyugtatónak láttam. Nem történtek gyakran kiemelkedően súlyos, a lakosság nyugalma jelentősen zavaró bűncselekmények. Az éves statisztikáink nagyjából azonos szinten mozogtak. Nógrád megye mérete, elhelyezkedése, a lakosság létszáma és összetétele viszonylagos nyugalmat eredményezett. A rendszerváltás nem kívánatos kísérő jelensége, a bűncselekmények számának emelkedése kezdetben mérsékeltebbnek mutatkozott az országos helyzethez. Ahogy közeledtünk a választásokhoz, a kormányváltáshoz, úgy távolodott el a realitásoktól a közvélemény és a politikai ellenzék megítélése és elvárása a rendőri munkát illetően. A valós tények és statisztikai eredmények már jóval kevésbé voltak érdekesek. A hibákat keresték és nagyították fel. A rendőrséget, elsősorban a megyei és városi rendőri vezetőket egyre több bírálattal, egyeseket támadás ért. Mindez kétségtelenül visszafogta a teljesítményt, az intézkedési kedvet és hajlandóságot. Az utcai demonstrációk kezelésében szinte semmilyen gyakorlati tapasztalattal nem rendelkezünk. A jó szándékú, politikai jellegű rendezvények miatti rendőri leterheltséget látva és kihasználva a bűnözők is szabadabban mozogtak. A jogszabályok áttekinthetetlensége, pontosabban az egyértelmű szabályozások hiánya máig ható társadalmi, gazdasági problémákat okozott. Az évtized fordulásának időszaka nagyon nehéz helyzetben találta a rendőrséget. Addigra a jogsértések és az ellenük való fellépés szakmai, jogi, morális, technikai, pénzügyi feltételei már messze nem álltak arányban egymással. A rendőrség komoly lépéshátrányba került, melyből sokat ledolgoztunk, de ügyvédként úgy látom: a felzárkózás máig is csak kíváncsi maradt.

– *Egy kezdő vezetőnek nem egyszerű a helyzete, különösen akkor, ha nála jóval idősebb, tapasztaltabb beosztottjai vannak. Kire, kikre számíthat-tál, volt-e vezetői példaképed?*

– A rendőri területet, tehát a bűnügyet, a közrendvédelmet, a közlekedésrendészetet és az igazgatásrendészetet Baya Pál ezredes, főkapitány-helyettes felügyelte, aki maga volt az élő legenda. Szakértelmét, emberi nagyságát senki nem vonta kétségbe. Nyugdíjasként is figyelemmel kísérte a rendőri szervek munkáját, nem egy alkalommal el-

ismerő levelet küldött, ha komolyabb sikert értünk el. A történelmi hűség megkívánja, hogy elmondjam: Salgótarjánba kerülésemtől néhány hónapot az állambiztonsági szerveknél dolgoztam. Ott ismertem meg az osztályvezetői beosztásban dolgozó Szabó Józsefet. Tudom, manapság nem divatos az állambiztonsági szerveknél dolgozott kollégák érdemeiről beszélni, de az az igazság, hogy operatív szakmai tudása, emberi tisztessége, vezetői kvalitása ma is példaképül szolgálhatna a fiatal kollégáknak. Szerencsémre mindkettőjüket ismerhettem, tanácsot, segítséget kérhettem. A tanuláshoz olykor elegendő volt magatartásukat, intézkedéseiket megfigyelni. Életkoruk és tapasztalataik megfontoltá és bölcsé tették őket. Egy kis városban, egy kis megyében a jó rendőri vezető pontosan érzi személyes példamutatásának szükségességét, és nem csak az állomány irányába. Vezetőim mellett mások is segítettek a fejlődésemnél. Jó kollégákkal voltam körbevéve, akikhez bátran fordulhattam. Nem szeretnék a testület jelenlegi gondjaival foglalkozni ebben a beszélgetésben, de azt mindenképpen el kell mondanom, hogy ma már alig-alig találhatók 20-30 éves gyakorlattal rendelkező rendőrök, akiknek kisujjában van a szakma. Ezért a súlyos hibáért senki nem vállalja a felelősséget, egyszerűbb a jelenlegi rendőri vezetésre mutogatni.

– *Osztályvezetői beosztásból pályáztad meg a főkapitányi széket. Milyen esélyt láttál a sikerre?*

– A rendszerváltás időszakában több jól jövedelmező állásajánlatot kaptam külső szervektől. Ekkor komolyan meginogtam, de nem a pénz miatt. Nem bíztam abban, hogy igény és lehetőség lesz a rendőrség talpra állítására, a sikeres, eredményes munkára. Úgy láttam, sokaknak csak a pozíció átmentése, a megszerzett előnyök megtartása a célja, és ez elkeserített. Már-már a döntést is meghoztam a már nem létező osztályom „élén”, amikor bejelentették a főkapitányi beosztások pályáztatását. A meghirdetés időszakában államvizsgáztam, tanulmányi szabadságon voltam. A kollégák hozták a hírt, és többen agitáltak az indulásra. Beszélgetés beszélgetést követett, számba vettük a lehetőségeket, az általunk ismert lehetséges jelölteket. A közös tervek és a lelkesedés végül döntésre bírta, elkészítettem és beadtam a dolgozatomat. A közbiztonsági rész kivételével egyedül írtam, magam választottam meg a súlyponti kérdéseket. Nálam is megfogalmazódott – többek között – a helyi rendőri szervek szerepének növelése, a közlekedésrendészet stabilizálása, az adminisztrációs terhek csökkentése, az in-

formatikai fejlesztés fontossága. (Érdekeséggé jegyzem meg, hogy a pályázat megírásakor biztosan nem volt tíz darab számítógép a megyében, talán még öt sem, azonban egy év múlva ezek mennyisége már jóval meghaladta a száz darabot.) Kikértem kollégáim javaslatát, véleményét, melyet felhasználtam. Különösen az általam kevésbé ismert szakterületekkel összefüggő teendők elemzésében. Segítségük sokat jelentett, nemcsak a tartalom színvonalassá tételében, hanem a biztos háttér kialakításában is. Nem tudhattam, milyen szempontok érvényesülnek majd a kiválasztásban. Szakmailag értékesnek, megvalósíthatónak ítéltam a pályázatomat, nem tartottam magam esélytelennek. Úgy emlékszem, hatan pályáztunk, még más megyéből is volt jelentkező. A bírálóbizottság – legalábbis az én esetemben – kemény kérdéseket tett fel. Az egyik bizottsági tag még mérsékletre is intett, amikor valóban elragadott a „hév” egy-egy fontos kérdés kifejtésekor. Pályázatomban a bűnügyi-közbiztonsági szempontok mellett jelentős hangsúlyt adtam a – mai kifejezéssel élve – logisztika helyzetének. Tarthatatlan állapotnak ítéltam a szerepek felcserélődést, az anyagi terület érdekeinek nagyobb érvényesülést a szakmával szemben. Odáig jutottunk ugyanis, hogy a gazdasági terület mondta meg, mit lehet tenni, és mit nem, mire ad fedezetet, és mire nem. Létszámukban, hatalmukban izmosodtak, a bűnügy pedig jobb esetben is csak változatlan maradt. Véleményem és álláspontom a bizottság előtti vitára adott okot. Nem lepődtem meg, amikor a meghallgatások utáni sorrendről értesültem. A második helyen álltam. Az országos rendőrfőkapitányt és a belügyminisztert a bizottság javaslata nem kötelezte semmire, az csupán segítette, orientálta a döntésüket. Így történhetett, hogy Szabó Győző az én anyagomat és szereplésem tartotta jobbnak, ezért személyes találkozásunk után engem választott. Majdnem mégsem lett semmi a kinevezésemből, mert pályázási szándékomat nem jó szemmel néző egyik vetélytársam, akinek erre lehetősége is volt, fegyelmi vizsgálatot indított ellenem. Mondvacsínált ügyet kreáltak, mivel ez kizáró tényezőt jelentett. Olyannyira fekete posztó lettem a szememben, hogy akkor sem vehettem igénybe szolgálati gépjárművet, amikor február közepén az országos rendőrfőkapitány felrendelt személyes meghallgatásra. Szabó Győző azonnal közölte velem, hogy negyedórája van részemre, ezalatt indokoljam meg, miért reménykedek a pályázat sikerében, amikor fegyelmi eljárás folyik ellenem. A negyedórából két óra lett. Tényszerűen és korrekten tájékoztattam az akkori Nógrád megyei helyzetről, a

személyi ellentétekről és azokról a viszonyokról, amelyet én megszüntetni szeretnék. Az ablakból mutattam meg a Daciám, mert hitetlenkedve hallgatta azt is, hogy saját gépkocsimmal kellett feljönnöm. Az országos főkapitány rám nagyon jó benyomást tett. Azóta sem tartom szentségtörésnek, inkább követendő példának a „civil főkapitány” kinevezését. A rendőri munkát értő és ismerő külső szakember minden korábbi kötöttségek nélkül nyúlhat a legkényesebb problémákhoz is. A beszélgetés magázódva indult, tegeződve fejeződött be azzal, hogy a miniszternek engem javasol Nógrád megyébe kinevezni. Na, most azzal mentem be hozzá, hogy valószínű kirúg, és úgy jöttem ki, mint főkapitányjelölt!

– *Nem feltételezem rólad, hogy ezzel a hírrel mentél vissza Salgótarjánba, de a rendőrségi spontán hírcsatornákat ismerve, bizonyára néhány napon belül már mindenki tudta a nagy hírt! Sok barátod lett?*

– Szabó Győző nem kért titoktartást tőlem, magam gondoltam úgy, hogy szándékáról és az általa elmondottakról senkinek sem szólok, végzem a dolgom, ahogy eddig. Annyira hihetetlennek tűnt minden. Aztán valóban nem telt el egy hét, már elterjedt várható kinevezésem híre. Nagyot változott a világ körülöttem. A „meghalt a király, éljen a király!” szindróma lépett életbe, aminek mindig is csak annyi jelentőséget tulajdonítottam, mint más józanul gondolkodó ember. Előfordultak furcsa dolgok, mert az emberek már csak ilyenek. A főkapitányi titkárságról, az első emeletről egyszer csak felhozták nekem a napi postát a harmadikra. Csodálkozásomra kifejtették, hogy a jövőre vonatkozó anyagokkal van tele a dosszié, és mivel úgyis én leszek a főkapitány, jobb, ha már ismerem azokat. Természetesen visszaküldtem, semmilyen hatáskörömet meghaladó intézkedést nem tettem, kérést nem fogalmaztam meg a kinevezésem napjáig.

– *Kinevezésedet követően szembe kellett nézned vetélytársaiddal, és nem sok időd maradhatott az első intézkedések meghozatalára sem. Hogyan emlékszel vissza ezekre a napokra?*

– Senkinek sem kellett elmennie a rendőrségtől azért, mert szintén pályázott a főkapitányi székre, vagy mert korábban nem volt velem jó viszonyban. Egyáltalán nem vagyok bosszúálló típus, azért pedig egyáltalán nem neheztettem, ha valaki pályázatot nyújtott be. Még azokkal szemben is korrekt, sőt elnéző magatartást tanúsítottam, akik megpróbálták ellehetetleníteni a pályázatomat. Saját bevallásuk szerint már csomagoltak és útra készen várták a felmondást. Legjobban ők le-

pődtek meg – ezt később meg is beszéljük –, amiért maradhattak. Bonyolult feladatnak bizonyult a főkapitányság átvétele. Már a szoba idegenként hatott, hiszen két alkalomnál többször biztosan nem voltam ott. Az elődöm érkezésemet megelőzően nyugdíjba vonult és nem akart velem találkozni. A megbízottként működő helyettes szintén nem várta meg az érkezésemet. A páncélszekrényt érdemi iratok nélkül hagyták hátra. Érzékelhető volt, hogy a főkapitány már hosszabb ideje nem foglalkozott a munkájával, a helyettese sem törte össze magát a korrekt átadás érdekében. A titkárnő segítségével próbáltam tájékozódni, és egy „menetrendet” kialakítani a napi munkához. Sürgősen pótolni akartam a megüresedett vezetői beosztásokat az arra alkalmas kollégákkal. A főkapitány-helyettesi pozícióra a városi kapitányság tehetséges bűnügyi alosztályvezetőjét neveztem ki, akit jól ismertem, megbíztam benne. Meglepő döntésemnek jó visszhangja volt: „... végre valaki, aki ismeri a viszonyokat!” Közbiztonsági igazgatónak egy nagy tapasztalattal rendelkező idősebb osztályvezetőt kértem fel. Mind a kettő nagyon jó választásnak bizonyult. Ezután rögtön következett a kapitányságvezetők pályáztatása. A magam részéről nagy jelentőséget tulajdonítottam ezeknek, igyekeztem mielőbb túl lenni rajta. Sok munkát adott, hiszen a polgármesterekkel, önkormányzatokkal egyeztetünk. Sokat, napi 12-14 órát dolgoztunk a személyi kérdések rendbetétele érdekében. Emellett elláttuk rendeltetésszerű feladatainkat is a megye lakosságának nyugalma érdekében.

– *Melyek voltak a legnagyobb visszhangot kiváltó események?*

– A korábbi béke szigete, Nógrád megye alaposan megváltozott. Az ország első géppisztolyos gyilkossága is nálunk zajlott le. Pásztón egy kb. nyolcvan kilométeres sebességgel haladó Ford Tranzitból lőttek ki egy embert rövid sorozattal egy másik robogó autóból. Az ügyelet jelentését hinni sem akartam, annyira valószínűtlennek tűnt az eset. Szegény ügyeletes tisztet már-már megvádoltam azzal, hogy bizonyára nincs beszámítható állapotban, pedig valóban megtörtént a gyilkosság. A nyomok és az események alapján mindenki hidegvérű, katonaviselt profi gyilkosokra gondolt, már csak a pontosan leadott sorozat miatt is. A bűncselekmény felgöngyölítésekor kiderült, szó sincs erről. Két tizenhét éves elkövetőről, bérgyilkosokról van szó, akik addig sosem bántak fegyverrel. Amelyikük nem tudott autót vezetni, az lőtt a géppisztollyal. Komoly biztosítási feladatot adott a Munkáspárt 1991. évi kongresszusa. Elképesztő mennyiségű rémhír kelt lábra, fenyegetések

tucatjairól értesültünk. Hetente négyszer jártam az ORFK-ra konzultálni, ahová szintén érkeztek fenyegetések a kongresszussal kapcsolatban. Bombák, robbantások, gyújtogatások, széles skálán mozgott a bejelentők fantáziája. Ellendemonstrációkat is szerveztek, ezért nagy erőket helyeztünk készenlétbe. A közbiztonsági szakterületen dolgozó munkatársaim kitűnően oldották meg a feladatukat, semmilyen intézkedést indokoló rendbontásra nem került sor. Szerencsénk is volt, mivel a viharos időjárásban az előre jelzett tízezres nagyságrendű tiltakozó tömeg helyett csak egy-két ezer ember jelent meg. A demonstrációk biztosítása akkor is, most is kényes kérdés, nehéz feladat. Ha nem hozzáértő szakemberek szervezik, akik előre gondolkodva készülnek fel a várható és lehetséges eseményekre, óriási bajok keletkezhetnek. Az 1990-es évek elején a rendőrség közbiztonsági szerveinél dolgoztak, dolgozhattak olyan karhatalmi ismeretekkel rendelkező kollégák, akik korábban a munkásőrség állományába tartoztak. Én önmagában ezért nem küldtem el őket, ha tisztességesen ellátták a feladataikat, és szakértelmükre szükség volt, maradhattak. Egyetlen ilyen jellegű döntésem sem bántam meg. A szakértelem szükségességére jó példa a balasagyarmati „túsldrámá” is. Két rab elkapott egy börtönőrt, berántották a cellába és késsel fenyegették. Szabad elvonulást, gépjárművet követeltek. Örökre emlékezetes marad számomra az eset. Az első jelentések alkalmával még feltételeztem, hogy csak gyakorlatról lehet szó, de néhány perc elteltével kiderült, éles a helyzet. Az ilyenkor szükséges közbiztonsági erőkkal, szakemberekkel, technikával vonultunk ki a helyszínre, de nem tudtuk megelőzni a Berkesi Ferenc vezette Rendőrség Különleges Szolgálatát, akik első számú specialistái voltak az ilyen helyzetek kezelésének, megoldásának. A börtönparancsnok meglehetősen feszült, ideges állapotban fogadott bennünket. Hármasban tárgyaltuk meg a szükséges és lehetséges intézkedéseket. Telefonon konzultáltunk Pintér Sándor országos rendőrfőkapitánnyal, aki mindenképpen a falakon belüli megoldást határozta meg. Nem sokkal azelőtt ugyanis hasonló eset zajlott le Sopronkőhidán, ahonnan az elítélt egy Ladával távozhatott. Utólagos elfogása rengeteg bonyodalommal járt. Ezt mi is meg akartuk előzni, ezért határozott intézkedéseket tettünk, már csak azért is, hogy a többi rab kedvét elvegyük a hasonló akcióktól. Látványosan elhelyeztük a mesterlövészeket, blokkoltuk a közlekedési útvonalakat. Jelenlétünk és magatartásunk azt sugallta, mindenre elszántak vagyunk a börtönőr kiszabadítása érdekében. Túsztár-

gyalóként Végh József kriminálpszichológus ment be a cellába. Nem tudom, mit csinált, miről és hogyan beszélt, de kijöve telekor adott tájékoztatásából arra következtettünk, csökkent a túszejtők elszántsága, talán a „békés megoldásra” is hajlanának, de civil ruhát kértek. A „talán” azonban nekünk nem volt elegendő, abban a helyzetben biztosra kellett mennünk. Az időhúzásba sem egyezhettünk bele, a civil ruha kérése is gyanús volt, ezért az azonnali beavatkozás mellett döntöttünk. A civil ruhának akkora papírdobozt kerítettünk, amely nem fért be az ajtóra vágott ablakon. A túszejtők ajtót nyitottak. A készenlétbe álló kommandósok speciális gránátot dobtak be, amely óriási fényével és hangjával valósággal megbénította az elítélteket. Ezután kihozataluk már nem okozott nehézséget. Az akció tanulságos és emlékezetes maradt a börtönlakóknak, a személyzetnek és a végrehajtóknak egyaránt.

– *Nógrád megyében milyen volt a rendőrség és politika viszonya a '90-es évek első felében?*

– Boross Péter és Pintér Sándor többé-kevésbé távol tartották a politikát a rendőrségtől. Nógrád megyében ez számomra azt jelentette, hogy egyenlő távolságot tartottam valamennyi párt képviselőjével. Legtöbbjüket régóta ismertem, nem tehettem meg azt, hogy szóba sem állok velük. Én inkább a „pártsemlegességgel”, mint a politikamentességgel tudtam azonosulni. Találkoztam és beszéltem politikusokkal, de nem jártam pártrendezvényekre, és egyiket sem részesítettem előnyben a másikhoz képest. Ezt tudomásul vették és a kezdeti egy-két gyenge, eredménytelen „orientációs” kísérlet után nem is próbáltak megváltoztatni. Egyébként nemcsak velük voltam korrekt kapcsolatban, hanem az emberekkel általában. Engem szinte mindenki ismert Salgótarjánban, nem is tehettem mást. Valószínűleg jól sikerült a kapcsolattartás, hiszen ma is bátran megjelenhetek bárhol. A piacon sokan még most is főkapitány úrnak szólítanak, pedig tizenhat év telt el – nekem is hihetetlen, most hogy kimondtam – a lemondásom óta. Engedj meg egy kitérőt. A piaccal kapcsolatban jutott eszembe a kis megyékre tipikusan jellemző történetem. Már rég nem voltam főkapitány, amikor a piacon élém áll egy árus és azt mondja: „Kapitány úr! Nekem elszámolnivalóm van magával!” Fogalmam sem volt, mi lesz ebből, nem volt ismerős számomra az úr. Térül-fordul és megjelenik egy gyönyörű fokhagymafüzérrel. Kiderült, egyszer a főkapitányság kapujában találkoztunk, ahonnan a kapus éppen el akarta küldeni,

mert nem volt ügyfélfogadási idő. Szerencsétlen ember hiába győzködte, hogy neki súlyos családi problémái miatt még ma el kell intéznie valamit az igazgatásrendészeten, a kolléga hajthatatlan maradt. Pont jókor érkeztem. Problémáját meghallgatva utasítást adtam a valóban indokolt soron kívüli ügyintézésre. Ezt hálálta meg néhány év után a maga egyszerű, de végtelen kedves módján. Nem tudom, ki mit mond majd a politika és a rendőri munka kapcsolatáról a '90-es évek első felében. Engem sem s politikusok, sem az ORFK vezetése soha nem próbált meg politikai érdekeket szolgáló döntésekre ösztönözni. Nem azt mondom, hogy az országos főkapitánytól nem kaptam utasításokat, feladatokat, de azok kizárólag a szakmához kötődtek és azokat a szakmai racionalitás motiválta.

– *Hogyan alakultak a kapcsolataid a szomszédos megyékkel, és mit jelentett a szlovák határ?*

– A szomszéd megyékkel való kapcsolataimat nagyon jónak értékelem. Segítettük egymást, és nem csak a szakmában, ha tudtuk, magánügyekben is. Legjobb kapcsolatom Lantos Bálinttal alakult ki, a mai napig tart. Bálint érdekes egyénisége különleges színfoltot jelentett a főkapitányi csapatban. Azok közé tartozott, akik a legtöbb ötlettel, kreativitással rendelkeztek. Nem szeretem a gyakori értekezleteket, ezért kapcsolatunk alapvetően nem ebben merült ki, hanem a konkrét gyakorlati munkában. A szomszéd megyével határos kapitányságokat köteleztük a napi együttműködésre, egyeztetésre, ami jó módszernek bizonyult. Nógrád megye jelentős határszakasszal rendelkezik. Szlovákiában más körülmények között dolgoztak és dolgoznak a rendőrök. Főkapitányi időszakomban kirívóan súlyos bűncselekmények vagy a szervezett bűnözés jelenléte nem volt jellemző a szomszédos füleki kapitányság területén. A legtöbb közös munkát az úgynevezett „KGST-piacok” adták, ahol bűncselekményekből származó tárgyak is megjelentek. Önmagában a „csencselést”, az illegális árusítást sem tartottuk kíváncsnak, amelyben viszont mindkét ország állampolgárai érintettek voltak. Inkább a szlovákok vagy szlovákiai magyarok jártak át hozzánk. Még gazdaságvédelmis koromból ismertem az e területen dolgozó szlovák rendőröket, a személyes kapcsolatot kiválónak értékelem. A szakmai együttműködés mellett cse-reüdülésben is segítettük egymást. Egyébként más nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkezünk, hollandokkal, svájciakkal, németekkel. Évente általában kétszer utazhattam külföldre az ORFK vezeté-

sének döntése és szervezése alapján. Minden utamról hasznosítható tapasztalatokkal érkeztem vissza. És nem csak én, valamennyi főkapitány. A szemléletváltás, a rendőrség talpra állítása ezek nélkül nem, vagy csak sokkal nehezebben sikerül. Külföldi útjaink eredményeként munkatársaink utaztatásában is nagy fantáziát láttunk, amit tá-mogattunk, szerveztünk, biztosítottunk. Kinyílt előttünk a világ, és mi éltünk ezzel a lehetőséggel. Biztos vagyok benne, hogy ebből a magyar rendőrség sokat profitált.

– *Csak azért nem kérdezlek a részletekről, mert mások erről már sokat beszéltek. Az eddig elmondottak számomra azt jelentik, hogy szeretted a munkád, sikeres főkapitány voltál, a családot támogattad, aztán egyszer csak – igaz, a beosztottaid által elkövetet komoly hiba után – benyújtottad a lemondásod. Nem kapkodtad el ezt a döntést?*

– A döntésemet nem lehet egyetlen eseményhez kötni. Családomon kívül még soha nem beszéltem erről senkivel részletesen. Most elmondom azt a folyamatot, ami a lemondásomig vezetett. A főkapitányi kinevezés óriási változást jelentett az életemben. Megyei rendőr-főkapitánysági osztályvezetőből néhány hónap alatt, ráadásul viharos körülmények között főkapitánnyá lenni, számomra olyan volt, mint amikor a mesebeli szegény ember legkisebb fia király lesz. Bíztam magamban és hittem a feladatban, amit nagyon jól akartam teljesíteni. Mindent ennek rendeltem alá, nem néztem sem az egyéni érdekeimet, sem a családomét. Napi 24 órás készenlétben voltam, mindenről tudni akartam. Csaknem valamennyi emberölés és igazán súlyos bűncselekmény helyszínén ott voltam. Közel négy évig nem mentem szabadságra, naponta legalább 10-12 órát dolgoztam. Az állandó elérhetőséget biztosító három telefon mellett alig-alig emlékszem nyugodt éjszákra, önfeledt kikapcsolódásra...

– *Ne haragudj, de látom rajtad, hogy most „nem itt vagy”! Három-négy másodperce nem mondtál semmit! Mi jutott eszedbe?*

– Az éjszakák! Tudod, nálam az volt a szokás, hogy munkáról otthon sohasem beszéltem. A feleségemtől olykor szemrehányást kaptam, amiért a városban ő tud a legkevesebbet egy-egy mindenkit foglalkoztató bűncselekményről. Én ezt így tartottam helyesnek. Két fiam van, nagyon szeretem őket, nagyon közel állunk egymáshoz ma is. Beavatnak a dolgaikba, segítséget kérnek másoknak aprónak tetsző ügyekben is. Valóban türelmesek voltak, szilárd hátteret adtak. Mi, rendőrök nem is tudjuk, hogy munkánk, elkötelezettségünk mit jelent

a családnak. Én is csak azt követően döbbsentem rá, amikor lemondásomat bejelentettem otthon: „Figyeljete ide, fiúk! Lehet, hogy holnap majd azt beszélnek az emberek, hogy engem kirúgtak a rendőrségtől, és mindenféle rosszat állítanak majd rólam. Ezért tudnotok kell mi történt...” és elmondtam nekik mindent őszintén az ő szintjüknek megfelelően. Kértem, ha bárkitől mást hallanak, ne higgyenek neki, és lehetőleg semmit se reagáljanak rá. Tőlem bármit kérdezhetnek. Akkor hangzott el a ma már 28 éves nagyobbik fiam első, engem mélyen megrázó reakciója: „Apa! Akkor ezután már nyugodtan aludhatunk? Hát akkor ez nagyon jó hír!” Ez az epizód örökké emlékezetes és tanulságos marad számomra.

– *Megszakítottunk egy gondolatmenetet, és időben előreugrottunk lemondásod otthoni fogadtatására. Kérlek, térjünk vissza oda, hogy sikeres főkapitány vagy, de már érzed, hogy valami „nincs rendben”!*

– Igen! Az eredmények – mindig az első négy hely valamelyikét értük el – még nagyobb erőfeszítésre ösztönöztek, miközben tényleg éreztem, hogy ez nem mehet így a végtelenségig. Mindenből komoly lelkiismereti kérdést csináltam, még a sikerekből is. Én voltam az első, aki írásban magyarázkodtam azért, hogy a hirdetési csalások okozta óriási statisztikai javulásnak nem szabad komoly jelentőséget tulajdonítani. Elnéztem főkapitány társaimat, valamennyiben láttam a lelkesedést, a tenni akarást, de azt is, hogy az évek rajtuk sem múltak el nyomtalanul. Volt, aki ezt könnyebben viselte, volt, aki nehezebben. Szerencsés adottságú az, aki kevesebb idegességgel, csendesebb belső harcokkal tudja elérni ugyanazt az eredményt. Bennem valószínű, mélyebb nyomot hagytak az események, a körülmények, másoktól nehezebben tudtam túltenni magam azon, ha valami nem úgy sikerült, ahogy szerettem volna. Ez nem hiányosság, nem is érdem. Egyszerű tény, hogy emberből vagyunk, de nem lehetünk egyformák. Egyre nehezebben viseltem munkatársaim valójában fegyelmezett „hozzámállását”. Én mindig is „a Karcsi” szerettem volna maradni, de egyre inkább „főkapitány úr” lettem, pedig állítom neked, nem úgy viselkedtem. A megye 800 fős állományából szinte mindenkit ismertem. Voltál már úgy, hogy benyitsz egy szobába, és hirtelen abbamarad a beszélgetés, csend lesz? Szörnyű érzés! Azt kellett észrevennem, valójában magányos lettem!

– *Megdöbbenéssel hallgatlak, mert nem te vagy az első, aki ezt megfogalmazza a főkapitányok közül!*

– Mondok neked mást is, amihez hasonló eseteket sokkal nehezebben tudtam feldolgozni, mint egy szakmai hibát. Amikor bejött hozzám az egyik tiszthelyettes, akit nagyon régóta ismertem, kollégák voltunk. Segítségemet kérte azért, hogy fizetését hamarabb felvehesse, vagy legalább előleget kaphasson, mert elfogyott a pénzük. Természetesen engedélyeztem. Néhány perc múlva nagy elkeseredetten jön vissza, minden formaságot feledve azt mondja: „Karcsi, te régen nem ilyen voltál!” Megdöbbenve álltam, majd kiderült, nincs annyi pénz a főkapitányság pénztárában, amennyit ki kellene fizetni részére. Ő pedig elképzelhetetlennek tartotta, hogy egy főkapitány ilyet nem tud elintézni, ha akar. Saját zsebemből kölcsönöztem neki, ahogy máskor másoknak is. Szóval, egy főkapitány sem mindenható, pedig valamilyenkor én is azt hittem! Eredményeink szinten tartása mellett harminckilenc éves koromra túl voltam egy infarktuson. Az orvos azt mondta, ezzel az életmóddal nem érem meg gyerekeim tanulmányainak befejezését. Válságos időszakba kerültem, amihez hasonló valószínűleg előbb-utóbb másnál is bekövetkezett, de fiziológiai adottságai miatt ezekkel könnyebben megbirkózott. A szerencsétlen pásztói eset az utolsó cseppet jelentette a pohárban. Éreztem, nem szabad tovább feszítenem a húrt, mert tényleg elpattan. Bizonyára emlékszel rá, hogy 1995-ben egy szakszerűtlen rendőri intézkedés közbeni bántalmazás miatt meghalt egy állampolgár. Sajnos, pontosan nem tisztázódott a személyes felelősség, az sem, hogy az objektív vagy szubjektív okok mennyiben játszottak közre a tragédiában. A rendőr, a rendőrség felelőssége nem volt vitatható, és sajnos akkor több hasonló eset fordult elő az országban. Ez a Nógrád megyei tragédia annyira kirívó volt, hogy véleményem szerint a politikai vezetés mindenképpen magas beosztású rendőri vezető távozásával kívánta demonstrálni elégedetlenségét. Nem háríthattam másra ezt a felelősséget, én magam ajánlottam fel a lemondásomat. Az ORFK vezetése korrekt volt velem szemben. Lemondásomat elfogadták, nyár közepén felmentettek főkapitányi beosztásomból. A rendőrség állományából nem távoztam, szabadságra mentem és gondolkodtam a „világ dolgain”. Valószínű, hogy kaptam volna egy főosztályvezető szintű beosztást, de szeptemberre megérett az elhatározásom. Az ügyvédi pályát választottam. Elsősorban azért, hogy saját magam oszthassam be az időmet, és csak a saját munkámért feleljek. A realizálás nem volt egyszerű feladat, mert életkorom és egészségügyi helyzetem – az infarktus és a megviselt ideg-

rendszerem ellenére – az akkori szabályok szerint nem volt elegendő sem a nyugdíjazáshoz, sem a belügyi szolgálatra véglegesen alkalmatlan minősítés kimondásához. Az orvosok szerint ugyanis nem volt elképzelhetetlen a későbbi jelentős mérvű javulás sem. Nagy bűvészkezdés kezdődött a jogszabályokban. Ennek következményeként 50%-os nyugdíjjal, egészségi állapotom miatt elmehettem azzal, hogy amennyiben a két év múlva megtartandó újabb orvosi vizsgálat jelentős javulást állapít meg, vissza kell állítani az eredeti állapotot, azaz „alkalmas” minősítést kapok. Számomra ez a felemás döntés is elfogadható volt, mert már novembertől szóló ügyvédi megbízások várakoztak.

– *Beszélgetésünk elején már kiderült, sikeres ügyvéd és vállalkozó vagy a megyében. Minek tulajdonítod a gyors eredményeket?*

– Az ügyvédi pályám tényleg hamar beindult, már a kezdet kezdetén jól működött. A kisváros, az ismertség itt nagy előnyt jelentett, a több mint két évtizedes rendőri tapasztalat pedig szilárd szakmai hátteret. Sokszor felteszik nekem a kérdést, milyen érzés most a „másik oldalon” állni? Én nem állok a másik oldalon, most is a törvényesség, a jogszabályok határozzák meg a munkámat. Valakinek a jogait védeni, a teljes bizonyítottságot megkövetelni vállalható feladat. Minden megbízást nem fogadok el, a korrekt védelem és az elvtelen tisztára mosási kísérlet nálam élesen elkülönül. Szerencsére sok felkérésem, ajánlatom van, még másoknak is át tudok adni ügyeket. Ügyvédként jobbak lettek az anyagi kondícióim. Vállalkozásokba kezdtünk. Biztonsági területen dolgoztunk, dolgozunk egy kollégával. Ez önmagában nem lenne alkalmas a megélhetésre, de egy kis hasznot, egy kis mellékezt, egy kis nosztalgiát jelent. Feleségem korábbi – ruhagyári – tapasztalatát, gyakorlatát kihasználva egy speciális üzemet működtetünk Balassagyarmaton, amely golyóálló mellényeket, sátorponyvákat készít, 80-90 főt foglalkoztat. A tulajdoni hányad többségével családunk rendelkezik. Örülök, hogy vállalkozásainkat nagy valószínűséggel majd gyerekeink folytatják.

– *Az egyetlen vagy a pályázati úton kinevezést nyert főkapitányok közül, aki úgy fejezte be a rendőri pályafutását, hogy jóval a felső korhatár elérése előtt saját maga kérte felmentését és nyugdíjazását. Távozásod körülményeit éppen ezért nem tekinted méltatlannak vagy megalázónak. Az utánad következők közül többeknek ez nem adatott meg. Már kívülállóként, de érzelmileg a csapatba tartozóként hogyan vélekedsz ezekről az eseményekről, hogyan látod a jövőt?*

– A legfontosabb az, amit kérdésedben is megfogalmaztál. Érzelmileg, gondolatilag ma is rendőr vagyok, nem tudok és nem is akarok elszakadni a testülettől. Egy szirénázó rendőrautó ma sem hagy érzelmek nélkül. Pontosan tudom, milyen esetekre gondolsz, és magam sem vagyok képes magyarázatot adni ezek okainak mindegyikére. Korábban utaltam rá, hogy nem vagyunk egyformák, másként reagálunk hasonló esetekre. Van, akit rövid ideig, van, akit nagyon sokáig foglalkoztat a vele történt vélt vagy valós méltánytalanság. Nem tartom szerencsésnek a sérelmeken való hosszú elmélkedéseket, letargiát, mert ez nem vezet sehova. Szerencsére ez nem is jellemző a mi csapatunkra. Nézd meg, akik sikeres rendőri vezetők voltak, azok a civil életben is szinte kivétel nélkül sikeresek, de legalábbis nyugodt körülményeket képesek teremteni maguk körül. Van azonban valami közös, ami mellett valóban nem lehet elmenni szó nélkül. A főkapitányok egy jelentős részénél mondvacsínált eljárásokat kezdeményeztek feltételezett jogsértések miatt. Általában a tudtuk nélkül, operatív eszközök alkalmazásával indult, majd nyílt eljárásban folytatódtak az ügyek. Nyilvánosságot kaptak, évekig elhúzódtak, majd bűncselekmény hiányában egyetlen bocsánatkérés nélkül befejeződtek. Csak reménykedni tudok, hogy ezek hasonlósága ördögi véletlen, s hogy ezek a módszerek nem élnek tovább. Nálam történt egy eset, amikor az egyik nyomozó eladta a garázsát annak, akit gyanúsítottként hallgatott ki. Ezután megszüntették az ügyet bizonyítottság hiányában. Ennek híre eljutott hozzám. Minden nyomozót ismertem, őt is. Behívtam a kapitányához. A szemébe mondtam, hogy az én normáimba ez nem fér bele, ezért vizsgálatot indítok ellene, és ha hibázott, a legrosszabbakra készüljön. Dúlt-fúlt, bizonyára hozzátartozóimat emlegette. Négy évvel később, mikor már ügyvédként dolgoztam, ő pedig a vizsgálati osztályt vezette, megköszönte a korrekt eljárásomat. Azt mondta, ma már ez nem jellemző! Ezek után nehéz válaszolni utolsó kérdésedre: hogyan látom a jövőt? Azt hiszem, ezt nem nekem kell megmondanom, hanem olyan valakinek, aki benne él a szervezetben. Inkább a múltat hoznám példának. A mi csapatunk azt bizonyította, hogy a legmélyebb gödör fenekéről is vissza lehet térni, ha mindenki ugyanazt akarja, és nem sajnálja az ésszerű áldozatokat. A '90-es évek első felében dolgozó főkapitányok rendkívül tehetséges vezetők voltak. Legnagyobb érdemük, hogy talpra állították a magyar rendőrséget. Hozzá tartozik az igazsághoz az is, hogy az ORFK-t is olyan, szak-

mailag felkészült és nagy tapasztalattal rendelkező, karizmatikus vezetőik irányították, akik személye meghatározó volt a rendőrség életében. Valószínű, ma is tudnánk tanácsokat adni, tanulságos eseteket elmesélni, de nincs rá lehetőségünk. Örülnék, ha a velünk készített interjúkötetet a fiatalabb kollégák is elolvasnák, mert nem kellene újból átélniük olyan szituációkat, amelyekről már biztosan tudjuk, hogy nem érnek semmit sem!

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Salgó László

CSONGRÁD MEGYE

Dr. Salgó László nyugállományú rendőr altábornagy a Csongrád megyei rendőr-főkapitányság vezetője volt, amikor az ORFK titkárságának munkatársaként megismertem. Az elsők között ajánlotta fel részemre, hogy kettőnk között hagyjuk el a hivatalos „formulákat”. Kapcsolatunkban hosszú éveken át nem volt alá- és fölérendeltségi viszony, azt szívélyesnek is nevezhetem, melyet a közvetlenség és a kölcsönös segítőkészség jellemzett. Az ORFK Titkársági Főosztályának vezetésére történő felkérését, szándékainak megismerését követően szinte gondolkodás nélkül fogadtam el. A vele történő interjú alábbi szövegét két beszélgetés szerkesztett változatából állítottam össze. Az első még 2005-ben készült az országos rendőrfőkapitányokról szóló Szent György védelmében című könyvemhez, melynek rövidített változatát aktualizáltam a 2009 májusában Szigligeten elhangzott beszélgetés tartalmával. A májusi találkozás óta lényeges változás történt, Salgó László is belépett a boldog nagypapák csapatába.

– Személyes ismeretségünk 1992 elején kezdődött. Mindenkor jó együttműködésünket bizonyítja, hogy 2003-ban az ORFK Titkársági Főosztályának vezetésére kértél fel, melynek elvállalásával közvetlen előljáróm lettél. Ekkor ismertem meg igazán munka- és vezetői stílusodat, a „rendőri szakma”, a nemzetközi rendőri együttműködés és a tudományos munkásság iránti elkötelezettségedet. Most végre van alkalmam megkérdezni: melyik terület a legkedvesebb számodra?

– Sportnyelven szólva, nem sok bemelegítésre adtál lehetőséget, azonnal bedobtál a mély vízbe, az egyik legnehezebb kérdést feltéve.

Rendőri pályafutásomról és a szakma szeretetéről bizonyára sokat fogunk még beszélni, ezért most inkább a másik kettőről szólnék, annál is inkább, mert szoros összefüggés van közöttük. Mindannyiunk életében vannak jobb és rosszabb időszakok. Ez természetesen velem is így volt. Az én esetem azt bizonyítja, hogy kellő hittel és akarattal a kilátástalannak látszó helyzetekben is lehet fejlődni, azokból is jól ki lehet jönni. Ilyen időszakban szereztem meg egyetemi diplomámat, ami azért család és munka mellett nem volt egyszerű dolog. A tudományos munkásság és a nemzetközi kapcsolatok iránti szeretet is ezekben az években alakult ki, és tulajdonképpen az „írással” kezdődött. Amikor a harmincas éveim elején jártam, volt egy olyan főnököm Csongrád megyében, aki nem becsülte sokra a tudást, a tanulni akarást. A szemembe mondta, mint Horger Antal József Attilának, hogy „... amíg én itt vagyok, magából nem lesz vezető, mert maga nem elég szociális, csak olyan magának való!” Szememre vetette, hogy túlságosan egyéni véleményeim vannak bizonyos dolgokról, és egyébként sem olyan nyelvet tanultam, ami a szocializmus fejlődéséhez szükséges. Szóval én nem számoltam azzal, hogy magasabb beosztásba kerülhetek. Az évek során azonban felgyűlt bennem egy sor olyan szakmai tapasztalat, amely kikíváncsított belőlem. Elkezdtem publikálni, elsősorban az akkor igen népszerű és sokak által olvasott Belügyi Szemlében. Bizonyára mindez szerepet játszott abban, hogy 1987–88-as tanévtől kezdődően lehetőséget kaptam a szegedi egyetem jogi karán kriminalisztika oktatására és a nyomozástani speciális kollégium vezetésére. Feltétlenül meg kell említenem akkori mentoromat, Merényi Kálmán egyetemi docent – későbbi megyei főügyészt –, akitől sok bátorítást kaptam. Visszatérve azonban az 1980-as évek végére, körülbelül ekkor kaptam amolyan informális felkérést a Belügyi Szemle főszerkesztői beosztására. Nem tudtam azonban az ajánlatot elfogadni, mert akkor még nagyon picik voltak a gyerekeim és nem akartunk mozdulni Csongrád megyéből, ugyanakkor éltem a Rendőrtiszti Főiskola óraadói lehetőségével, amely végleg megérlelte bennem a tudományos fokozat megszerzésének szándékát. Senki nem várta ezt el tőlem, még csak nem is biztatott, de a magammal szembeni igényességem miatt beadtam pályázatomat az aspirantúrára. Az ebben fantáziát látó Rendőrtiszti Főiskola és BM Tudományszervezési Osztály felajánlotta ugyan, hogy legyek az ő hivatalos pályázójuk azonban én ezt nem fogadtam el, mert egyénileg akartam sikeres lenni, elsősorban magamnak bizonyítani.

– *Ex azt jelentette, hogy se tanulmányi szabadságot, se ösztöndíjat nem kaptál?*

– Igen, pontosan így volt, de az igaz, hogy a '90-es évek elején Hollandiába utazhattam, bár a lehetőséghez nem volt semmi köze semmi féle nagybetűs hivatalnak, ekkor is egyéni pályázó voltam. Elkezdtem a biztonság kriminológiai és kriminalisztikai összefüggéseivel nemzetközi és hazai viszonylatban is foglalkozni. Intenzíven publikáltam ezekről a témákról. A '90-es évek első harmadának végén 1993-ban éreztem úgy, hogy együtt van az anyag, most már „csak” meg kellene írni a kandidátúra dolgozatot. Akkor megpályáztam egy három hónapos ösztöndíjat a koppenhágai egyetemre. Ezalatt a három hónap alatt hetente két órát tanítottam de közben írtam a disszertációm, melyet 1993 késő őszen sikeresen megvédtem. A kandidátúra mellett a Tudományos Akadémiától a PhD-fokozatot is megszereztem, tehát így lettem 1993-ban az állam- és jogtudományok kandidátusa, valamint a filozófia doktora egyszerre.

– *Szeretném, ha kezdetekről is megtudhatnánk valamit...*

– Én is nagyon sokszor gondolkodtam azon, hogyan is alakult úgy az életem, ahogy. Mindig arra törekedtem, hogy az adott környezetben, vagy az adott környezetből a legjobb legyek, vagy lehetőség szerint a legjobbat hozzam ki magamból. Mondhatni majd' minden iskolámat jelesre végeztem, az általános iskolát és a középiskolát is. Emellett sportoltam és ott is jó eredményeket értem el. Két dolog motiválta a pályaválasztásomat. Az egyik ok, hogy édesapám egyedül nevelt bennünket az öcsémmel, aki négy évvel fiatalabb nálam. Úgy éreztem, túl nagy terhet jelentene neki, ha még évekig kellene mind a kettőnket taníttatnia. Biztos voltam magamban, tudtam, hogy meg tudok állni a saját lábamon, és meg fogom találni a számomra legmegfelelőbb hivatást. Egy kis kitérőként el kell mondanom – mert nem tudok nem gondolni rá –, hogy apám sokáig kimondatlanul neheztelt rám pályaválasztásom miatt. A mi családunk elsősorban apai oldalról olyan intellektusú volt, hogy családtagjaink humán és jogi műveltségű emberek voltak. Apámnak emellett komoly társadalmi előítéletei voltak a rendvédelmi, rendészeti szervekkel szemben a XX. század harmincas, negyvenes éveinek szellemisége és társadalmi konfliktusai miatt, amely előítéletek a korai, majd „érett szocializmus” korában sem oldódtak fel. Később, amikor már haladtam előre a rendőri pályán megbékélt, de elsősorban nem azért, mert egyre magasabb beosztásokat értem el, hanem azért

mert látta, valóban megtaláltam a hivatásomat. Pályaválasztásomhoz a másik indíttatást édesapám egyik barátja adta, aki egyetemi adjunktus volt a Szegedi József Attila Tudomány Egyetemen és az államigazgatási, pénzügyi, jogi tanszéken tanított. Nekem is atyai jóbarátom volt. Sokat beszélgettem vele az életéről, amely eléggé regényesen alakult, hiszen 1945 után hírszerző tisztként dolgozott. Középiskola második-harmadik osztályába járhattam, amikor egyre többször gondolkodtam azon, hogy itt van ez az ember, aki milyen érdekes és szép karriert futott be. Én is nagyon jó tanuló vagyok, eredményes sportoló. Szellemileg, fizikailag is felkészültnek éreztem magam, ezért úgy alakult, hogy az érettségi után tanáraink és igazgatóm legnagyobb meglepetésére Dani Sanyi bácsi tanácsait követve a Belügyminisztérium Tartalékos Tisztképző Iskolájára jelentkeztem azzal, hogy annak elvégzése után majd elmegyek a minisztérium valamelyik szervéhez dolgozni. Őszintén szólva azonban akkoron egyikről sem tudtam sokat, fogalmam sem volt, mi fán terem a hírszerzés. A tartalékos tiszti iskolát kiválóan, évfolyamelsőként végeztem el. A mi évfolyamunk kb. 60%-a jelentkezett az éppen akkor kapuit nyitó Rendőrtiszti Főiskolára, közöttük én is. Részen korábbi elképzeléseim miatt, részben azért, mert ezt is egy versenynek tekintettem. A mércét mindig magasra állítottam. Megnéztem, hová mennek a legjobbak, és így én is a Rendőrtiszti Főiskola nyelvi tagozatát, az angolt választottam.

– *A Rendőrtiszti Főiskolán megszakítottad tanulmányaidat, és csak később fejezted be. Mi volt ennek az oka?*

– A sikeres felvételi után 1972-től 1974-ig a nappali tagozaton tanultam, és nagyon jó eredményeket értem el, különösen angol nyelvből. Valószínű eredményeim is közrejátszottak abban, hogy nagy meglepetésemre megkeresett az akkori hírszerző szolgálat személyzeti szervének egyik vezetője, egy „öreg” alezredes és meghívott egy vendéglőbe. (Tehát nem én jelentkeztem náluk, ők kerestek meg engem.) Beszélgetés közben egyszer csak tett nekem egy olyan ajánlatot, amire 16 éves korom óta vágytam, nevezetesen azt, hogy legyek az ő munkatársuk. Azt kérte, hagyjam ott – legalább átmenetileg – a főiskolát, mert majd ők fognak engem különböző képzésekben részesíteni és számomra ez komoly távlatokat nyithat. Sokak meglepetésére így cselekedtem. Megszakítottam a főiskolai tanulmányaimat – négy féléves, csupa jeles eredményű vizsgák után – és elmenten hírszerző tisztnek. Talán beszélgetésünk közben később kiderül, nem ez volt az egyetlen váratlan

húzás életemben, hiszen több alkalommal hoztam irracionálisnak látszó döntést, ám bízva magamban, az élet többnyire engem igazolt.

– *Ezek közé sorolható az is, hogy viszonylag rövid időn belül szakítottál a hírszerzéssel, vagy más okai voltak a döntésednek?*

– A szolgálatnál eredményesen lezajlottak a felkészítések, de a kihelyezésem előtt történt egy súlyos dekonspiráció, amiért engem is felelőssé tettek. Valóban én is követtem el kisebb szakmai hibákat, de erőlköcsileg semmiképpen sem éreztem felelősséget. Rendkívül igazságatlannak gondoltam viszont, a személyemet elmarasztaló döntést. Nekem az igazságérzetem akkor is, és ma is magas fokú, ezért ha úgy érzem, hogy valamit el kell mondanom azt akkor is megteszem, ha az nem mindig nyeri el mindenki tetszését. Ma már talán valamivel kevesebbet beszélek ilyen helyzetekben, de akkor túlzottan is önérzetes voltam. Szóval úgy gondoltam, mindenképpen megmondom a véleményemet. Ezt meg is tettem, de nem tudtam megváltoztatni a világot, még előjáróimat sem, akiket különösebben nem érdekelt, hogy a kis rendőr hadnagy most jól megmondta a magáét. Azt mondták, ha menni akarok, hát menjek ahová tetszik. Egy hetet adtak arra, hogy helyet keressek magamnak. Hirtelen nem sok elképzelésem volt arról, hogy hol akarok dolgozni. Felültem a vonatra, hazamentem Szegedre és teljesen ismeretlenül megkerestem az akkori megyei főkapitány helyettesét. Csak azt tudtam róla, hogy apám valamikori személyes ismerőse, és ő is hódmezővásárhelyi. Ezért bekopogtattam hozzá. Bemutatkozásom után rögtön úgy reagált: „Te vagy a Salgó fia?” Igen én vagyok válaszoltam, majd elmondtam jövetelem célját, melynek lényege az volt, hogy itt szeretnék dolgozni. Rövid gondolkodás után azt mondta, felvesznek a kémelhárítási szakterületre. Na most ennyi erővel mondhatta volna a bűnügyet, a közlekedésrendészetet, vagy akár a III/III osztályt is, nem volt választási lehetőségem. Így kerültem 1977. február 1-jétől Csongrád megyébe.

– *A főkapitány-helyettes gyors döntését követően tehát megkezdted a szegedi, pontosabban a Csongrád megyei éveket. Milyen emlékek maradtak első munka- és feladatkörödről?*

– Több mint 5 évet dolgoztam a kémelhárítás területén. Sok érdekes és izgalmas feladatban vettem részt, melyek mindegyikét ma is vállalni tudom, hiszen mindig csak a jogszabályok alapján, az alkotmányosság elveinek betartásával cselekedtem. Mindig csak olyan munkát vállaltam, amiben hittem, és ha ez már nem így volt, akkor igyekeztem

váltani. Ez történt a kémelhárítással is, melynek utolsó időszakában értékelő tisztként dolgoztam. Ez a munkakör lehetőséget biztosított arra, hogy mások munkáját, mások jelentéseit is megismerjem. Egyre gyakrabban volt alkalmam tapasztalni, hogy a jelentések mintegy kétharmada, nem ellenőrzött információ, nem megbízható forrásból származó adat, egyszerűen az én számomra hiteltelen. Kerestem a megoldást arra, hogy átkerüljek a bűnügyi területre, amely reális információkkal dolgozott. Amikor erre sor került, a megyei rendőr-főkapitányságot dr. Barna Sándor vezette, aki munkájában nagymértékben támaszkodott az általam készített anyagokra. Szerettem vele dolgozni, bár nem volt könnyű, hiszen csak a hibátlan teljesítményt fogadta el.

– *Többször volt alkalmam hallani, milyen tisztelettel és szeretettel beszélsz Barna Sándorról! Tekinthejtük őt tanítómesterednek?*

– Feltétlenül, bár szerencsémre többen voltak ilyenek. Elsőként apámról kell szólnom, akitől a munkabírást, a tisztességet örököltem, és azt a belső habitust, hogy az embernek elsősorban magára kell számítani, és magával kell rendben lennie, a belső műszereket kell figyelnie. Barna Sándorról tudni kell, hogy egy közepestől kicsit gyengébb teljesítményű főkapitányságból hat év alatt kiváló szervezetet kovácsolt a nyolcvanas évek közepére. Hihetetlen nagy tudású, dinamikus embert ismertem meg benne. Kaptam tőle egy lehetőséget valamikor 1986-ban, amivel élni tudtam. Sokat tanultam mellette, elsősorban vezetői módszereiből (pozitív és negatív értelemben egyaránt), szakmai érzékenységből. A távlatokban történő gondolkodása, az élet- és emberismerte is nagy hatással volt rám. Kettőnk viszonyát jól jellemzi az az eset, amikor egy alkalommal főkapitányi értekezletet tartott és én hozzászólásomban erős kritikát, majd javaslatokat fogalmaztam meg az általa lényegében támogatott előterjesztéssel ellentétes módon. Az értekezleten, a részemről elmondottakat finoman szólva nem méltányolta, de utána irodájában tulajdonképpen elismerően nyilatkozott hozzászólásomról, és arra biztatott, hogy ezt a jövőben is így tegyem. Arra persze nem tett ígéretet, hogy nem fog ledorongolni, ha neki nem tetsző tartalmú javaslatokat teszek, hiszen a főkapitányi tekintélyére azért nagyon ügyelt, megjegyzem helyesen. Tudtam, hogy bízik bennem – az ő bizalmához hasonlót azóta sem éreztem –, s ez akkor sokat jelentett nekem. Természetesen találkoztam más olyan kollégákkal és vezetőkkel is, akik nagy hatással voltak rám, akiktől sokat tanultam, akik segítettek pályámon. Mindig tisztelettel emlékszem vissza rájuk. Többségükben

nagyon komoly felkészültségű, nagy tudású emberek voltak, akik köz-tiszteletben álltak, mégsem töltötték be olyan beosztásokat a belügyi és rendőri struktúrában, mint amit szerintem szakmai és emberi kvalitásuk alapján megérdemelték volna. Ilyen például az országos, sőt nemzetközi tekintélyű Kertész Imre és Katona Géza, valamint Déry Pál és Diczig István. Mindannyian a tudományok nagydoktorai voltak. Meg kell említenem ugyanakkor a Csongrád megyei Rendőr-főkapitányság két főkapitány-helyettesét is a nyolcvanas évek elejéről, közepéről: nevezetesen Földvári Lászlót és Horváth Sándort, akik mellett értékelő tisztként töltöttem el éveket. Földvári alapképzettsége bölcsész volt, tőle az írás fontosságát, a rendszerezés képességét, és a magas fokú írásbeli igényességet származtatom. Későbbi beosztottaimat sokat „gyötörttem” ezen igényességem okán. Horváth Sándortól pedig a szakmai igényességet, a beosztottakért történő mindenkori felelősségvállaló kollégális vezetői viselkedést, magatartást – mondhatni – lestem el. Aztán találkoztam Makón egy kiváló rendőrkapitánnyal, Fekete Ferencel, akit én váltottam a kapitányi székben. Hatalmas termetű, nagy tekintélyű vezető volt, és nem csak munkatársai körében, de az egész városban. Tőle tanultam meg, hogy a legkisebb dolgokra is nagyon oda kell figyelni, és azt következetesen meg kell követelni. Neki, az ő szigorának köszönhetem, hogy a rendőrkapitányságot a hozzám köthető módszerekkel is szinten tudtam tartani, sőt még javítottunk is az eredményességen, amely élen járt nem csak a megyében, de az ország összes rendőrkapitánysága között. Nem volt olyan mutató, vagy vizsgálati szempont, amely szerint ez ne így lett volna 1988-ban.

– *Különösebb vezetői tapasztalat nélkül kerültél a makói kapitányság élére. Hogyan fogadtak a kollégák és a kisvárosi emberek?*

– Akkor még működött az úgynevezett „mozgóstatus intézménye”, ami azt jelentette, hogy hat hónapig a kinevezett rendőrkapitány mellett dolgozhattam, gyakorló rendőrkapitányság-vezetőként. Ez az időszak nagyon jó lehetőséget adott az ismerkedésre, a tapasztalatszerzésre. Az első napokban azt mondtam a hivatalban lévő vezetőnek: „Feri bátyám! Makón egy rendőrkapitány volt, van és lesz! Ezért én a következő hat hónapban csak akkor szólok bele a te dolgodba, ha erre kifejezetten megkérsz, cserébe viszont azt kérem, hogy kinevezésem után te is így cselekedj!” Mindketten betartottuk a megállapodást, ezért mindig kiváló kapcsolat volt közöttünk. Hamar sikerült beilleszkedem a kapitányság, és a város életébe is. Bátran kijelenthetem, hogy

nagyon sok tisztességes, jó szándékú emberrel találkoztam Makón, ezeket a barátságokat ma is őrzöm.

– Jól látom, hogy most nagyon elgondolkodtál valamin?

– Igen! Tudod, ahogy felidézem az eseményeket, előjön sok-sok szép emlék, hiszen mindaz igaz amit elmondtam, és mégsem tudok szabadulni egy furcsa gondolattól. Makón tanultam meg, hogy a legsikeresebb és legjobban kedvelt rendőrkapitányok is – a szakmai munkában – sokszor magányos emberek, mert ritka az a barát, ha egyáltalán van olyan, aki egy rendőri vezető felelősségében is osztozni kíván. És ha ez igaz a rendőrkapitányra, fokozottan igaz a megyei főkapitányra, és akkor képzeld el az országos főkapitány helyzetét. Bár te ezt majdnem olyan jól tudod, mint mi, akik betöltöttük ezt a tisztséget.

– Kérlek, most lépjünk egy nagyot. Milyen körülmények között tudtad meg, hogy Barna Sándor utódja leszel?

– A hír teljesen váratlanul ért, szinte regényesnek mondható körülmények között, hiszen Barna Sándor távozási szándékáról sem tudtunk. 1989 kora őszen egy délután, munkavégzés után, amikor már alig vártam, hogy elszabaduljak a kapitányságról, csengett a telefonom. Felvettem, és a vonal túlsó végén főkapitányom szólt bele a mikrofonba, a maga jellegzetes vontatott módján: Barna Sándor. Ennek önmagában olyan nyomatéka volt, hogy egyből szárazjég képződött a környéken, ahol megnevezte magát. Bejelentkeztem, majd ő megkérdezte, hogy van-e egy megbízható munkatársam, aki most azonnal be tudna hozni Szegedre. Ragaszkodott hozzá, hogy „sofőrrel” menjek és ne is a munkahelyére, hanem a lakására. Ekkor már tényleg nem tudtam mire vélni a dolgot. Azt tudni kell, hogy Barna Sándor a kollégák közül szinte senkit nem hívott a lakására. Amikor megérkeztem az asztalra tett egy szerb körtepálinkát egy literes üvegben, amiben egy öklömnyi körte volt, és felbontotta. Ezt a pálinkát most meg fogjuk inni, mondta, pedig jól tudta, hogy én egyáltalán nem fogyasztok alkoholt. Kétkedésemet azzal hárította el, hogy tud ő olyat mondani, ami miatt el fog fogyni ez az ital. Nem hittem neki, de nyert, mert ezt követően tájékoztatott az órákkal azelőtti eseményekről. Elfogadta a budapesti rendőr-főkapitányi beosztást, és engem javasolt utódjának, amivel az országos rendőrfőkapitány – akkor már Túrós András volt – egyetértett.

– Nem lehetett könnyű Barna Sándor után főkapitánynak lenni. Volt-e új elképzelésed, terved és ezekből mit sikerült megvalósítani?

– Csongrád megye minden vonatkozásban visszatükrözte az ország problematikáját, hiszen amikor én átvettem a rendőr-főkapitányságot hatezres nagyságrendű ismertté vált bűncselekmény számról indultunk, és a kilencvenes évek második felében ez már hússzezerre nőtt. A szerb és a román határ közelsége ebben jelentős szerepet játszott. Végig éltünk egy román rendszerváltozást, a balkáni krízist, Jugoszlávia szétesését, a biztonsági tanács velük szembeni teljes embargóját, és akkor csak a sok legfontosabbakról szóltam. Kiemelkedő eseményként kell megemlítenem Farkas Helga sérelmére elkövetett súlyos bűncselekményt és a hírhedt Magda Marinkó ügyet. Két olyan bűncselekményt, amelyet felderítettünk, illetve jelentősen hozzájárultunk az eredményes nyomozáshoz. Az ORFK Bűnüldözési Osztályának Életvédelmi Alosztálya dr. Kovács Lajos alezredes vezetésével utólagos felderítést végzett és igazolta, jó nyomon jártunk. Ma is nagyon sajnálom, hogy Farkas Helgát nem tudtuk megmenteni. Kérdésedre konkrétan válaszolva azt gondolom, több országos jellegű újítás fűződik ahhoz a közel nyolc évhez, amit Csongrád megyében főkapitányként töltöttem. Ezek egy részét külföldről hoztam, más részét itthoni jó tapasztalatokból adoptáltam, vagy valósítottam meg. Úgy emlékszem mi szerveztük az első, nagy tömeget vonzó úgynevezett nyílt napot a Magyar Köztársaság rendőrségének történetében. Az alapötletet Uthrehtből hoztam, ott vettem részt először ilyenén. Úgy gondoltam, hogy otthon megpróbáljuk. Néhány hónap múlva a rendkívül innovatív Pintér Sándor jóvoltából országos fórumot is kapott, tehát a következő évben, ha jól emlékszem már ez rendszerré is vált. Én is hamar rájöttem arra, hogy a jövő útja, minél közelebb menni az ügyekkel az emberekhez, és egy másik rendkívül innovatív megyei főkapitány ötletét felkarolva az országban Szeged volt a második nagyváros, ahol létrehoztuk a rendőrállomásokat. Aztán van más újítás is a '90-es évek elejéről, nevezetesen az úgynevezett szerződéses-vezetés elmélete. Ezt Hollandiából hoztam, a szakdolgozatom része volt. Egy Kastlein nevű professzor teóriája szerint a munkatársakat jobban motiváljuk, ha a saját termékét, a munkát, a produktumot célként önmaguk definiálják, a részleteket pedig közösen, tárgyalásos alapon alakítjuk ki. Eldöntöttem, hogy valamilyen rendőrkapitánnyal év elején írásbeli szerződést kötök, és ezen szerződés mögé különböző szakmai célokat rendelünk. A kapitányok is premizálva voltak azokért a teljesítményekért, amiket ők maguk a korábbi teljesítményeikre alapozva ígértek, illetve vállaltak. Ők is kötöt-

tek szerződéseket saját osztályvezetőikkel, amelyek mellé szintén rendelttem pénzüsségeket. A premizálási gyakorlat Csongrád megyében és másutt is jól működött 1997-ig, tehát főkapitányi időszakom végéig.

– *Nekem abban a szerencsében volt részem, hogy részt vehettem a főkapitányi értekezleteken, és sok eseménynek részese lehettem. Az én emlékezetemben ez az időszak viszonylag békés, éveknak tűnik, már ami a vezetők egzisztenciális veszélyeztetettségét illeti.*

– Lehet, hogy ezt többen így látják, de én vitatkoznék, mert szerintem ez nem így volt. A politika talán tényleg kevésbé szólt bele a miniszter és az ORFK vezetőjének személyi döntéseibe, de a rendkívül magas követelményt támasztó Pintér Sándor szakmailag folyamatosan lebegtetett minket. Emlékezzünk csak arra a programra, amikor azt mondta, hogy az eredményességi mutatók alapján megállapított rangsor utolsó három főkapitányát le fogja váltani. Kevesen voltunk, akik akkor azt mertük javasolni, hogy a statisztikai mutatók mellett más tényezőkre is helyezzen nagyobb hangsúlyt döntése meghozatala előtt.

– *Egyik korábbi válaszodban már megfogalmaztad, hogy 1997-ben megváltál a főkapitányi beosztástól. Hágában belügyi attaséként dolgoztál az azt követő négy évben. Melyek voltak legfontosabb feladataid és lehet-e egyetlen egy dolgot kiemelni, amit a legnagyobb eredménynek tartasz?*

– Három fő feladatot kaptam, amikor 1997. augusztus elsejével kinevezésre kerültem Hágába. Az egyik, a Benelux országokkal kötött kétoldali rendőri együttműködésben meghatározottak teljesülésének figyelemmel kísérése, a másik a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásának, az úgynevezett harmadik pillér a bel- és igazságügyi együttműködésének elősegítése, koordinálása. Ehhez tartozott, de önálló „csomag” a harmadik jelentős feladat az Europollal való kapcsolat, majd együttműködés kialakítása, segítése. Ha tényleg csak egyetlen egy eseményt emelhetek ki a sikerek közül, akkor ehhez a feladathoz kapcsolódnék. Négy és fél éves hágai munkám legnagyobb eredményének tartom, hogy 2001 szeptemberében Pintér Sándor belügyminiszterként, és Jürgen Storbek az Europol akkori igazgatója aláírták azt a dokumentumot, amely egyenrangú partneri viszonyt teremtett az Europol-lal, és felhatalmazta a magyar belügyminisztériumot, illetve a magyar rendőrséget arra, hogy állandó összekötőtisztet küldjön ehhez a kiemelkedő fontosságú Európai Unió rendőrségi, rendvédelmi szervezethez. A szerződés kialakításában és megszövegezésében, melyben minden szónak jelentősége van, fontos szerepem volt. Az ok-

mányt ma is mintaként használják az új országokkal kötendő együttműködés előkészítésekor. Ezt én komoly szakmai sikernek tekintem. Évente kétszáz körüli jelentéssel, javaslattal ostromoltam a Belügy- és a Külügyminisztériumot. Soha nem titkoltam, jól éreztem magam Hágában, bár eleinte voltak bizonyos elvonási tüneteim. Hogy mit jelentett ez, azt csak az tudja, aki leszokott már valamiről, ami évtizedekig az élete része volt. Hiányzott a megszokott napi nyüzsgés, a szinte percenkénti telefon, a döntési lehetőség és kényszer, de aztán megtanultam abban a környezetben élni.

– *Tolna megyébe hosszabb külszolgálat után, lényegében ismeretlenül érkezted. Hogyan sikerült beilleszkedned az új helyzetbe?*

– Külszolgálatom letelte után több ajánlatot kaptam, melyek közül nem tekinthettem komolynak azokat, amelyek átmeneti, vagy látzatmegoldást jelentettek volna. Olyan beosztást kértem a minisztertől, amely azonnali konkrét munkát és felelősséget jelent. Így ajánlotta fel részemre a Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság vezetését. Őszintén vallom, hogy egy rendőri vezetőnek bármilyen magasabb beosztást is töltött be addig, egy megyei főkapitányság vezetése mindenkor megtisztelő feladat, ezért ezt is örömmel vállaltam. Ráadásul Tolna megyét viszonylag jól ismertem, mert a korábbi ottani főkapitányokkal, nagyon jó személyes kapcsolatban voltam a nyolcvanas évek végétől. Ismertem a megye bűnügyi mutatóit, ismertem a megye rendőri állományát, sőt azokat a kriminológiai összefüggéseket is, amelyek Tolna megyét jellemezték. Életem egyik legjobb döntését hoztam e beosztás elfogadásakor, hiszen a Makón eltöltött bő három éven kívül én soha sehol nem éreztem magam olyan jól, mint ott. Rendkívül sok rendes, tisztességes, becsületes embert találtam olyan erkölcsi és morális felfogással, amely talán nem modern, de szívemhez közel álló, mert megbecsüli a munkát, a szorgalmat, és az embert. Nekem a hazai viszonyokba való visszailleszkedést Tolna megye, a Tolna megyei rendőrök és a Tolna megyei emberek megédesítették.

– *Országos főkapitányi kinevezésed miatt nem voltál hosszú ideig Tolna megyében, emiatt több kezdeményezésed félbemaradt. Mit tudhatunk meg országos rendőr-főkapitányi kinevezésedről, melynek még mindig lehetnek „nem publikus” elemei?*

– Ez valóban nem hétköznapi történet, de hát melyik országos rendőrfőkapitány kinevezése volt az. Nem születünk katonának írta Szimonov, és bizony nem születünk országos főkapitánynak sem, sőt

még tábornoki rendfokozattal sem gondolhat arra az ember, hogy egyszer csak éppen nála kopogtát a miniszter, vagy a miniszterelnök. Én először arra kaptam felkérést, hogy segítsék egy olyan program kidolgozásában, amely vállalható egy országos rendőrfőkapitány, illetve egy kormány részéről is. Ezt megtettem. Aztán kaptam egy telefonhívást a belügyminiszter-jelölttől, aki beszélni kívánt velem, de tudomásom szerint ezt másokkal is megtette. Fegyelmezett katonához illően ezt a tényt jelentettem az országos rendőrfőkapitánynak és elmentem a beszélgetésre. Nem sokkal később, néhány nap múlva ez megismétlődött a kijelölt miniszterelnökkel, de hangsúlyozni kívánom, másokkal is beszéltek és erről – legalábbis ami engem illet – tudott a hivatalban lévő országos főkapitány. Újabb napok teltek el, majd Lamperth Mónika asszony arról tájékoztattott, hogy engem választottak.

– Kérlek, összegezd néhány mondatban országos főkapitányi időszakod legfontosabb jellemzőit, tanulságait!

– Ne várd tőlem, hogy nosztalgiával gondoljak vissza arra a kettő és fél évre, vagy felmentésem körülményeire. Nem teszem, mert nem szokásom, én döntök, levonom a tanulságokat, és előre tekintek. Historia est magistra vitae. A történelem azonban az élet tanítómestere, és neked ezt a kérdést fel kellett tenned. Nem bántam meg a döntésemet, mármint azt, hogy elfogadtam ezt a nagyon megtisztelő megbízatást. Nagy tisztesség mindenkor egy közel negyvenezres szervezetet vezetni, s ahogyan a régi kínai mondás szól, vezetni csak annak (lenne) szabad, akinek ez teher. Nekem napi teher volt szembesülni azzal, hogy a szűkös lehetőségek hogyan szabnak határt a döntési kompetenciámnak. Lehettem volna szerencsésebb időszakban is országos főkapitány, hogy élni tudjak azzal, amit kutatóként, egyetemi oktatóként, a nemzetközi rendvédelmi világ jó ismerőjeként összegyűjtöttem az évek során, nevezetesen azt, hogy hogyan lehet(ne) egy időtálló, jó rendőrséget formálni, és nemcsak játszani a szavakkal, hanem élni a megadott lehetőségekkel. Én folyamatosan krízist menedzseltem, igyekeztem elkerülni a költségvetési csapdákat, és emellett megtenni azt – Széchenyi szavaival –, amit megtennem lehetséges volt. Számos kiváló segítő-társat találtam a munkámban, az állomány pedig minden megbecsülést megérdemel azzal a teljesítménnyel, amelyet a magyar rendőrség még ma is felmutatni képes. Büszke voltam arra, hogy vezetőjük lehettem. Kívánom, sőt biztos vagyok abban, hogy a rendőrség számára eljön az az idő, amikor a tényleges fejlődés korszaka következik majd, megújuló

szervezettel, technikával, személyi és egzisztenciális lehetőségekkel. Tiszta szívemből kívánom ezt minden utódomnak, és hasonlóan őszintén és önzetlenül ajánlom a segítségemet is ehhez a folyamathoz.

– Az országos rendőrfőkapitányok 2004 novemberében tartott találkozásán már felmentési idődet töltötted. A találkozó első perceiben kiderült, akkor vártad a telefonhívást, amelyben felajánlották részedre az Europol szervezett bűnözés elleni fellépésért felelős igazgató-helyettes beosztását. Valamennyien gratuláltunk, de egyikünk sem tudta: elégedett-e Salgó László ezzel a helyzettel?

– Engedd meg, hogy mielőtt válaszolnék, módosítsam magát a kérdést. A telefonhívás, amelyet az Europol akkori ügyvezető igazgatójától, a spanyol Mariano Simancastól kaptam akkoron arról szólt, hogy eredményes volt a pályázatom. Az úgynevezett szűkített listáról – ez ebben az esetben nyolc személyt jelentett – a nemzetközi összetételű bírálóbizottság – a szóbeli és írásbeli vizsgákat követően – az én pályázatomat találta a legjobbnak. Tehát szó sem volt felajánlásról, ezt a beosztást én egy kemény nemzetközi versenyben, pályázaton, konkrét megmérettetéseken keresztül nyertem el. Innentől már könnyedén és röviden megválaszolom a kérdésedet is: több mint elégedett voltam, egyfajta elégtételt éreztem a hazai viharos, az országos főkapitányi székből eltöltött időszak után. Elsősorban magamnak bizonyítottam ezzel a nyertes pályázattal, és igen, ez elégedettséggel töltött el. Ugyanakkor láttam, és tudatában voltam a kihívás mélységeinek is.

– Milyen fogadtatásban részesültél új munkahelyeden?

– Az Europolnál barátságosan, azt is mondhatom szeretettel fogadtak. Sokan ismerték pályafutásomat, az általam betöltött beosztásokat, tudományos munkásságomat, ezért kölcsönös tisztelettel és várakozással tekintettünk közös munkánk elé. Az akkor 400 fős szervezet ma már közel 600 munkatárssal rendelkező, dinamikusan fejlődő uniós intézmény. Pályázatom eredményeként a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni harcot koordináló igazgatóság, igazgató-helyettesi pozícióját nyertem el. Bekerültem a hét főből álló Europol igazgatóságába, melyet a főigazgató vezet. Beosztásom első hallásra talán kisebb súlyúnak tűnik a korábbiakhoz képest, mivel a megszokott mennyiségű stratégiai döntésekből kevesebbet, az operatív ügyekben pedig jóval többet kell hoznom. Azonban ezek súlya és jelentősége, valamint az igazgatóságunk nyolc osztályán dolgozó, különböző országokból delegált, magasan képzett 260 szakember irányítása, lényegesen más feladatot

jelent, mint az Országos Rendőr-főkapitányság bármely igazgatóságának vezetése.

– Az irányításod alá tartozó szervezeteknek hogyan épül fel a struktúrája, és mi a konkrét feladata?

– Az Európában a vezetési szinteket és a struktúrát működési szabályzatunk határozza meg. Nagyon kevés a vezetői szint és beosztás. A főigazgatóval együtt hét igazgató, illetve igazgatóhelyettes van, ők alkotják az igazgatóságot, amelyről már szóltam. Alattuk osztályok találhatóak, és az osztályok strukturálisan már nem tagozódnak tovább. Informális tagozódás létezik, tehát az egyes területeken dolgozókat elméletben nevezhetjük akár csoportnak is, de ez már nem jelenik meg szervezeti egységként. Vannak magasabb és alacsonyabb szintű beosztotti munkakörök, a magyar viszonyokhoz hasonlítva az egyszerűbb érthetőség kedvéért mondhatjuk úgy, hogy a főelőadótól az asszisztensi szintig. A legkisebb osztály 14 fős, a legnagyobb majdnem száz. Ez utóbbi foglalkozik az elemzéssel, melyről még beszélni fogok. A világon sehol sincs egy négyzetméteren ennyi bűnelemző, akik mindegyike kiváló szakember. A szervezet jól működik, bevált, ha módom lenne, akkor sem változtatnék jelentősen rajta. Az osztályvezetők számára heti rendszerességgel tartok vezetői értekezletet. Korábban ilyen nem volt, jól fogadták, sok információt tudunk átadni, kicserélni. Ha a helyzet úgy kívánja egy-egy témát részletesebben vitatunk meg, és több javaslat ismeretében alakítom ki a végleges álláspontot. Bevezettem az osztályvezetők és esetenként a munkatársak helyi referáltatási gyakorlatát, amely kezdetben meglepetésként érte őket, mára már a vezetés elfogadott módszereként tekintenek rá. Hozzáteszem, hogy egy nagy tapasztalatú spanyol kolléga vezeti a szakmai igazgatóságot, akivel jól együtt tudunk működni.

Munkatársaim az európai együttműködés szintjén keletkező információk értékelésével, elemzésével foglalkoznak. Többségük konkrét ügyekkel, projektekkel. Ebből elképzelheted, milyen jelentős mennyiségű információt dolgoznak fel, melynek eredményeként gyakran kell azonnali döntéseket hoznom. Valamennyi tagállamnak elméleti és gyakorlati segítséget nyújtunk a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni fellépéshez, esetenként még a nyomozásokban, konkrét akciókban is részt veszünk. Felkészítésekhez, tréningekhez adunk tanácsot, tematikajavaslatot, szakirodalmat és egyéb anyagokat. Kérés esetén – szabad kapacitásunk függvényében – a szervezésben, előadások tartásá-

ban is közreműködünk. Technikai segítséget nyújtunk műszerparkunkkal, informatikai eszközeinkkel, és adatbázisainkból rengeteg információ kinyerhető. Említettem, hogy gyakran kell azonnali döntéseket hoznom. Hatáskörömbe tartozik annak mérlegelése, hogy hová mit adjunk, hány embert és kiket küldjünk egy adott helyszínre, miként támogatassunk nemzetközi akciókat. Emellett azért stratégiai jelentéseket is készítünk. Ilyen például az úgynevezett OCTA (Organised Crime Threat Assessment), amely a szervezett bűnözésről szól, a másik a TE-SAT (Terrorism Situation and Trend Report), ami pedig a terrorizmus helyzetéről. A jelentések kidolgozását, hasznosítását én felügyelem, azokat az általam irányított kollégák készítik. Tizennyolc elemző munkafájlunk van, amelyek teljesen lefedik az Europol mandátumterületeit. Ezek magukba foglalják a nyomozást segítő kutatható adattárakat, valamint a nyomozásokat támogató háttértevékenységet biztosító bázisokat, ahonnan szakértőket tudunk kiküldeni konkrét feladatokra. Ezekben a munkafájlokban elemzők és szakértők dolgoznak egymás mellett. Létszámuk 6–50 fő között változik. Tevékenységük eredményességének csak egyik feltétele szakértelmük és technikai-informatikai ellátottságuk, a másik a rendelkezésre bocsátott információ mennyisége, minősége, aktualitása. Csak akkor tudunk érdemi kutatást, elemzést, összehasonlítást végezni, valamint javaslatot és prognózist adni, ha a tagállamok teljesítik a kötelezettségeiket.

– Hogyan tudjátok elérni a hatékony adatszolgáltatást, és hogyan történik az adatok védelme?

– Könnyű lenne a helyzetünk, ha mindenki pontosan és rendben teljesítené kötelezettségét, amelyet egyébként uniós határozat tartalmaz. Kényszeríteni nem tudunk senkit, kérni, sürgetni, reklamálni, nehezményezni viszont igen. Ennek eredményeként lényegesen javuló tendencia állapítható meg, de nem állítom, hogy az adatszolgáltatás, az információ adása hibátlanul működik. A tízéves szervezet ezen a téren is nagyon sokat fejlődött. Érzékelhetően javítja az adatszolgáltatás mennyiségét és minőségét egy-egy kiemelkedő eseményben történő eredményes részvételünk. Legjobban ez bizonyítja a tagállamok rendőrségei részére az együttműködés szükségességét. Ott voltunk az emlékeztetés londoni merényleteknél, a manchesteri repülőtér elleni terroristámadásnál, vagy Kolumbiában és Bulgáriában pénzhamisító hálózatok lebuktatásakor. Említhetek magyar vonatkozású példát is a több mint nyolc tonna otthonról ellopott bankpapír ügyének felderítésében

is döntő szerepet vállaltunk. Összekötő tisztünk 24 órán belül képes „kitelepülni” speciális technikai, informatikai felszereltséggel, olyan rejtjelzett kommunikációra alkalmas eszközökkel, amelyekről közvetlenül elérhetők óriási adatbázisaink. Egy uniós döntés eredményeként mi lettünk az eurohamisítás elleni fellépés központja. Bárhol a világon ilyen jellegű súlyosabb bűncselekmény történik, mindenképpen szerepünk van a megoldásban. Kollégáim még Dél-Amerikába is elutaznak. Viszik magukkal a „mobil hivatalt” és ezzel biztosítják a kommunikációt. Nem irányítói a helyi akcióknak, hanem tanácsadói az akciókat vezető ország erre kijelölt rendőrtisztjeinek, tábornokainak. Beoszthatók konkrét nyomozati feladatokra is, ahol természetesen a helyi törvényeket, szokásokat ismerő ottani kollégáké a vezető szerep. Adattárunk egy-egy ilyen akció során is értékes, aktuális információkkal bővül. Önálló végrehajtói jogosítványunk Európában sincs. Fontos tudni, hogy az Europol nem egy európai FBI, ilyen jellege, vagy akár kényszerítő eszköz felhasználási jogosítványa nincs és nem is aspirál erre. Az Europol adatvédelme nagyon jól szervezett és biztonságos. Nem okoz gondot az, hogy a tagállamokban eltérőek lehetnek az adatvédelmi szabályok. Több szintű védelmi rendszert építettünk ki. Ennek egyik, talán legfontosabb eleme, hogy az adatot betápláló ország pontosan meghatározhatja annak felhasználási módját és lehetőségét. Meghatározhatja, hogy mi az, ami korlátlanul, és mi az, ami csak az ő hozzájárulásával, bevonásával adható ki másoknak. Ez utóbbi esetben is több megoldás lehetséges, attól függően, miként rendelkezik az adat „tulajdonosa”. Elképzelhető például, hogy őt kell értesítenünk az adat iránti érdeklődésről, de előfordulhat az is, hogy az adatkérőt irányítjuk az eredeti forráshoz. Az Europol mellett működik egy adatvédelmi hatóság. Ebbe minden tagállam szakértőt delegál, akik – egyebek mellett – évente 10-15 főből álló ellenőrző bizottságot alkotva szigorúan áttekintik a szabályok betartásának helyzetét, az adatkezelés gyakorlatát mégpedig székhelyünkön Hágában. Munkájukról mintegy negyvenoldalas jelentést készítenek, amely értékelést, és feladattervet egyaránt tartalmaz.

– Korábbi beszélgetéseinkből jól ismerem azt az elvedet, miszerint se hova sem vittél magaddal senkit, mindig az ottani kollégáknak adtál bizalmat. Ezt az Europolnál „könnyű” volt tartani, hiszen ha akarod, akkor sem lett volna egyszerű idehozni bármelyik volt munkatársad. Hogyan tudtál meggyőződni az itt dolgozók alkalmasságáról?

– Erre nem volt szükségem. Az Europol pályáztatási rendszere eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik vezető „csak úgy” idehozzon valakit. Példaként elmondom neked a hirtelen eszembe jutó 2006-os statisztika néhány jellemző mutatóját. A szervezetnek 71 új kollégára volt szüksége. Részben a távozók pótlása, részben új munkakörök beállítása miatt. Természetesen pályázatokat írtunk ki, melynek eredményeként több mint 3600 fő jelentkezett. A mellettem dolgozó titkárnői állást kétszázhatvanan pályázták meg. Nagy az érdeklődés, remek szakemberek jelentkeznek. A kifejezetten speciális tudást igénylő beosztásokat is legalább 3-4 kolléga igyekszik elnyerni, még soha nem kellett új pályázatot kiírni azért, mert nem volt megfelelő számú jelentkező! Minden beosztást versenyeztettünk, és tényleg csak a legjobbak kerülnek ide. Ennek ismeretében nem aggódtam leendő beosztottaim felkészültsége miatt. Egyébként is jól ismertem a szervezetet, ahová érkeztem. Az itt dolgozók több mint felével személyesen is találkoztam 1997–2001 közötti években, amikor diplomataként dolgoztam Hágában. Ezen időszakban volt feladatom – többek között – a magyar rendvédelmi szervek és az Europol együttműködésének koordinálása, a csatlakozás előkészítése, amiről már többször beszélgettünk.

– *Jelenlegi beosztásomból, a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ főigazgató-helyetteseként úgy látom, mintha Magyarországon megtorpant volna a bűnelemző tevékenység iránti igény, így annak fejlesztése is. Milyennek ítéled a magyar rendőrségtől érkező dokumentumokat?*

– A Magyarországról, vagy más tagállamból érkező anyagokat eredetiben ritkán látom, de az azokból, mint forrásból készített dokumentumokat igen, és ismerem az otthoni kollégák itteni megítélését is. Csak elismeréssel szólhatok munkájukról. Az Europolban kedvező vélemény alakult ki rólunk, anyagainkat, együttműködésünket magas színvonalúnak értékelik. Szemben az itthoni önbizalom hiányos rendőrséggel, és kedvezőtlen lakossági megítéléssel, a magyar rendőrséget a legjobbak között emlegetik. A magyarországi bűnelemzés helyzetéről nem kívánok nyilatkozni, hiszen arról nincsenek megbízható információim. Az esetleges problémák nálunk csak a későbbiekben lesznek érzékelhetők, hiszen a régi motorosokat még viszi a lendület. Az otthoni és az itteni bűnelemző tevékenység azért is nehezen hasonlítható össze, mert a két szisztéma még mindig nincs teljes összhangban egymással. A magyar rendőrség nagyobb hangsúlyt helyez a múltbeli történések statisztikai jellegű bemutatására, amelyet leginkább egy álló diaképhez

használnék, az Europolban viszont a jövőbe mutató mozgóképek készítésére van igény. Az operatív elemzésre különböző ismert elemző szoftverek állnak rendelkezésre, mint például az iBase, vagy az Analyst Notebook amelyeknek már hatodik, illetve hetedik generációját alkalmazzuk. Tudom, a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központban ezek nem ismeretlenek, dolgoztok is velük, de egy megyei rendőri szervnél nem sok embert találsz, ha van egyáltalán, aki használni tudná ezeket. Ezért nehéz magyar elemzőket felvenni az Europolba, mert ezen a területen nagy hátrányban vannak. Ha erre gondoltál a megtorpanásban, akkor bizony van benne igazság.

– Az Europol főigazgatója és a magyar rendőrség vezetése milyen mértékben és módon igényli javaslataidat, véleményedet?

– Előző főigazgatónk időszakában nem voltam maradéktalanul elégedett, de hát van olyan, hogy két ember között nincs meg a szinkron. Több szakmai kérdésben nem értettünk egyet, és emberileg sem voltunk azonos hullámhosszon, s akkor még diplomatikusan is fogalmaztam. A magam részéről igyekeztem a konfliktusokat, sőt később még a vele való találkozásokat is kerülni. Miután meggyőződhettem arról, hogy nem kedveli a kezdeményezéseket, javaslataimmal, észrevételeimmel nem kerestem. Beosztásomból adódó feladataimat tisztességesen elvégeztem, ezekért több elismerést is kaptam, de nem örültem annak, hogy tapasztalataimat, ismereteimet nem hasznosíthatom nagyobb mértékben. Ez év áprilisától új főigazgató, egy brit szakember került a szervezet élére, akit korábban jól ismertem. Kapcsolatunkat akár barátinak is nevezhetem, és szerencsére a szakmáról, az eredményességről, az emberi tényező szerepéről hasonlóképpen gondolkodunk. Élvezem bizalmát, szívesen meghallgatja észrevételeimet, tanácsaimat. Nemcsak lehetőséget biztosít korábbi tudományos tevékenységem folytatására, hanem el is várja, hogy azt a szervezet érdekében kamatoztassam. Ezért ismét jól, sőt egyre jobban érzem magam beosztásomban.

A magyar rendőrség igénybe veszi-e segítségemet? Ez bizony „személyfüggő”! A korábbi országos rendőrfőkapitány talán kevésbé tulajdonított jelentőséget a személyes kapcsolattartásnak. Dr. Bencze József altábornagy úrral, a jelenlegi főkapitánnyal viszont többször keresünk egymást konkrét ügyekben és általánosságban is. A rendőri vezetők – mondhatni a régi kollégák – közül gyakran hívnak fel, véleményemet, közreműködésemet kérik egy-egy ügyben, vagy témában. Van

elő- és hasznosítható kapcsolat a magyar rendőrséggel, de biztos vagyok abban: nem rajtam múlik, hogy a Magyar Köztársaság rendvédelmi szervei kevesebbet profitálnak beosztásomból, mint ahogy ezt más országok teszik az Europolnál hasonló helyzetben lévő képviselőjükkel. Ugyanakkor hangsúlyoznom kell, nekem mint EU-alkalmazottnak természetesen intaktnak kell lennem a magyar rendőrséget is érintő kérdésekkel szemben, amelyet nagy következetességgel be is tartok. Tudatosan nem vállalom otthon médiaszerepléseket sem.

– Hogyan él Salgó László magánemberként Hollandiában, mi történt veletek az elmúlt években és mit tervezel a közeljövőben?

– Magánemberként Salgó László nagyon szereti Hollandiát, a holland embereket, és kiválóan érzem magam ebben az országban. Nem tagadom, néha már van olyan érzésem, mintha hazautazásaimkor egyre nehezebben állnék vissza az itthoni klímára és légkörre. Ezt nem csak az időjárási tényezők váltják ki bennem. Bizonyára érted, és mások is érteni fogják, mire gondolok, nem hiszem, hogy ebbe mélyebben bele kellene mennünk. Én nem csak elfogadom, de meg is tanultam a holland emberek távolságtartó toleranciáját, ahol elsősorban a teljesítmény számít. Kevésbé befolyásolják őket az érzelmek. Talán kicsit hidegebb ez a kapcsolat, de sok csalódástól óvja meg az embert. Nem élünk remeteként, nagyszerű barátokkal büszkélkedhetünk Hollandiában. Az általad is ismert Jan Wiardával, és néhány más, főleg „obsitos” rendőrrel rendszeresen összejárunk, mégis zárkózottabb kapcsolatrendszerünk, mint itthon volt. Sajnos a sportolást mérsékelnem kellett, átstrukturálódott ez irányú tevékenységem. 2006 végén súlyos és nem az első térdműtéten esem át, ami miatt a tenisz, a lánbtenisz, a fallabda, a labdarúgás, amelyekben azért egészen jó színvonalon szerepeltem, háttérbe szorult. Ma már nem igazán művelem ezeket a labdajátékokat. Remélem hiányzom otthoni játékostársaimnak, Nyilasi Tibinek, Dzurják Csöpinek, Mezei Gyurinak, ifjabb Albert Flórinak, Balogh Toronynak, vagy a szekszárdi öregfiúknak, valamint a vásárhelyi, a szegedi sportbarátoknak és a többieknek. Ők ugyanis nagyon hiányoznak nekem. Hetente azonban, ha tehetem, legalább háromszor konditerembe járok, szobakerékpározom, igyekszem fizikai állapotomat megőrizni. Egyre nehezebben viselem viszont családom hiányát. Feleségem ugyan itt él velem, mindenben segít, támogat, de gyerekeim nagyon messze vannak. Az ő hiányukat élem meg a legrosszabbul. Mind a háromnak kialakult egzisztenciája, családi háttere. Fiam Budapesten a XVII. kerületben rendőrkapitány, augusztus-

ban lesz az esküvője. Nagyobbik lányom évek óta jogászként dolgozik a Magyar Külkereskedelmi Banknál, férjezett, őszre várjuk első unokánkat nagy-nagy izgalommal. Másik kislányom kórházi orvos, bőrgyógyász. Informatikus férjével már ők is precízen „megtervezték” a babaprojektet. Készülünk a nagypapa, nagymama szerepre, aminek örömét egyelőre csak másokon látom. Ahogy munkám engedi, jövőnk haza látogatóba, ez általában kéthavonta történik. A május és augusztus nagy részét Magyarországon töltjük, na és a karácsonyt is. Nézd, én már pontosan elterveztem a jövőt. Az Europolban összesen kilenc évet tölthet el valaki, utána mindenképpen haza kell menni. Ez az időtartam két részletben, két szerződés eredményeként tölthető el. A másodikra már nem mindenkinek van lehetősége, engem megtiszteltek ezzel az ajánlattal. A második időszakot 2009. január elsején megkezdtem, azonban ebből csak két évet kívánok igénybe venni. Hatvanéves koromban végleg hazatérek, és már nem leszek senkinek se főnöke, se beosztottja. Szeretném „jóvátenni” családommal szemben azt, amiért munkám miatt kevesebbet foglalkoztam velük, mint szerettem volna. Folytatni kívánom egyetemi oktatói tevékenységemet, de Debrecenbe, ahol docensi állásomat távollétem miatt szüneteltetjük, már nem megyek vissza. Valami közelebbi, valami más megoldáson gondolkodom, és a tudomány területén erre látnak is lehetőséget. Akadémiai doktori disszertációt szeretnék készíteni a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni témakörben, melyet helyzetemből adódóan kevesen ismernek nálam jobban. Úgy érzem, elméleti ismereteim és gyakorlati tapasztalataim erre feljogosítanak.

Ezt a kis szigligeti házat, amelyben most tartózkodunk, az élet ajánldékának tekintem. Véletlenül bukkantunk rá, és szerelem volt az első látásra. Nem tagadom meg korábbi beszélgetésekben említett Bogyzslót, a tolnai embereket sem, mindig szeretettel gondolok rájuk, jól érzem magam közöttük. Azt a hangulatot és nyugalmat azonban, amelyet pályafutásom végig gondolása során érzek, itt találom meg legjobban.

– Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Svraka Gyula

FEJÉR MEGYE

Dr. Svraka Gyula nyugállományú rendőr dandártábornok Fejér megye rendőr-főkapitányi tisztét töltötte be. Az ORFK titkárságának munkatársaként találkoztam vele először. Közelebbi munkakapcsolatba kerültünk, amikor a Főkapitányi Klub elnökeként a titkári teendők ellátására kért fel. Közvetlenül tapasztalhattam, hogy elnökké választása bölcs döntés volt a kollégák részéről. Tapasztalta, megfontoltsága, tekintélye sokszor jelentett komoly segítséget a hozzá fordulóknak. Legnagyobb érdemét mégis abban látom, hogy remek diplomáciai érzékel oldotta meg a „két malomkö közötti őrldést”, egyaránt jól képviselte főkapitánytársai és az országos rendőrfőkapitány érdekeit is. Beszélgetésünk 2009 novemberében székesfehérvári lakásán került sor.

– Egy évvel ezelőtt veled beszéltem először a tervezett interjúkötet elkészítéséről. Tettem ezt azért, mert az érintett főkapitányok között egyértelmű népszerűséggel és tekintéllyel rendelkezél, ami életkorodnak, szakmai életutadnak, személyiségednek egyaránt szólt. Szükségem volt a támogatásodra ahhoz, hogy elkezdjem ezt a munkát. Kérésedet méltányolva, az interjúk sorrendjében a végére maradtál. Ezért azt tervezem, hogy a főkapitányi időszakod konkrét eseményeiről kevésbé faggatlak, inkább majd az oda vezető útról és egy-egy érdekesebb és máig is tanulságos témakörnél időzzünk többet. Első kérdésemmel nem okozok nagy meglepetést: hogyan indult a pályafutásod?

– Egész életemben Székesfehérvárhoz kötődöm. Itt születtem, itt jártam általános és középiskolába. A városban laktam és dolgoztam, úgy érzem, tettem is érte. Rendőri pályafutásom viszonylag későn kezdő-

dött. Érettségi után a jogi egyetemen szerettem volna továbbtanulni, de akkor ennek nem voltak meg az anyagi feltételei. Jóval később, munka mellett, levelező tagozaton szereztem meg a diplomát. A Videotonban kezdtem el dolgozni a belső ellenőrzésen rovincsolóként, majd a rendészetre kerültem. Ebben a munkakörömben ismerkedtem meg rendőrökkel, a gyárba kijáró nyomozókkal, akikkel napi munkakapcsolatom volt. A számomra korábban közömbös „szakma” egyre jobban felkeltette az érdeklődésemet. A nyomozók ezt látva ajánlották fel, hogy legyek a munkatársuk a rendőrségen. Megígérték, hogy folytathatom a már megkezdett egyetemi tanulmányaimat, és jól hangzó perspektívát tártak elém a jogi végzettség megszerzése után. Ekkor már túl voltam sorállományú katonai szolgálatomon, semmi nem gátolta a jelentkezésemet. 1966-ban szereltem fel a városi rendőrkapitányságra, ahol hat hónapig próbaidős bűnügyi nyomozó voltam. Egyetemi tanulmányaimra és életkoromra tekintettel főtörzsőrmesteri rendfokozatot kaptam. Fél év után alhadnagyként véglegesítettek, majd a megyei rendőr-főkapitányságra helyeztek a gazdaságvédelmi területre. Itt majdnem tíz évet dolgoztam. Ezt követően megyei vizsgálati osztályvezető, majd 1982-ben kapitányságvezető lettem...

– Nagyon gyorsan haladunk, engem a részletek is érdekelnek! Szóval 1966-ban beléptél a városi rendőrkapitányságra mint 25 éves pályakezdő nyomozó! Hogyan ismerkedtél meg a szakmával az első hónapokban?

– A rendőri szakmát az idősebb kollégáktól tanultam meg. Akkor még voltak ilyenek! Nem rendelkeztek diplomával, többeknek a közép-fokú állami végzettsége is hiányzott. A Rendőrtiszti Akadémia és az „élet” azonban kiváló szakemberekké nevelte őket. Nemcsak tudtak, akartak is tanítani. Az első hónapokban egy idős, századosi, vagy talán őrnagyi rendfokozattal rendelkező tiszt mellé osztottak be. Főként betörési vonalon dolgozott, de ha a helyzet úgy hozta, kerékpárlopásokban és más bűncselekményekben is eljárta. Mindig vitt magával a tanúkutatásokra, a kihallgatásokra, helyszíni szemlékre, bizonyítási kísérletekre. Három hónap után már saját aktáim voltak. Nála tanultam meg a helyszíni szemle fontosságát, végrehajtásának módját, amit alig-alig kellett csiszolgatnom az évek során. Még megyei vizsgálati osztályvezetőként is hasznosítani tudtam az akkor megszerzett ismereteket. A kollégák már a próbaidő alatt kezelésbe vettek. Sokat segítettek, de nem kíméltek. Minden szempontból – mai kifejezéssel élve – tesztelték terhelhetőségemet, tűrőképességemet. Ennek során az életellenes bűncse-

lekmények nyomozásába is bevontak, amelyhez az elhivatottság mellett olykor erős gyomor is kellett. Egy többnapos vízi hullát őrizni vagy a véres tetem mellett reggeliző rendőrörvost kérdezgetni nem egyszerű feladat. Hosszú idő kell ezek megszokásához. A rendőrkapitányságon dolgozók leterheltsége akkor is nagyon jelentős volt. A bűncselekmények száma ugyan nagyságrendekkel elmaradt a kilencvenes évek adataitól, azonban sokkal több energiát fordítottunk a megelőzésre, az éjszakai razziákra, „portyaszolgálatokra”. A kedvező életkori megoszlás sokat segített a nehézségek leküzdésében. Hamar megtapasztalhattam, hogy a bűnügyi munka a tragikomikumoktól sem mentes. Egy alkalommal például egy öngyilkosjelöltet húztunk ki a kútból a tűzoltók segítségével, aki köszönet helyett heves vágta a vasúti sínek felé. Tudta, hamarosan érkezik a délutáni gyors, és az elé akart ugrani. Jégkorongosok becsületére váló módon gáncsolta és lökte el őt egy rendőr, majd többen lefogták, amíg végre megnyugodott. Első sikereim közé tartozik egy másik öngyilkossági kísérlet megakadályozása. Én egy hölgyet beszéltem le a szándékáról. Időnként ma is összefutunk a városban, köszönünk egymásnak és örülünk az életnek. Hála első mesteremnek, a megyére már nem teljesen kezdő zöldfülűként érkeztem. Amint már mondtam, a gazdaságvédelmi szakterületre, az ipari vonalra helyeztek. Székesfehérváron komoly gyárak, üzemek működtek, mint például a már említett Videoton, az Ikarusz, az Áfor és a többiek. Alapvető feladatomat a bűnmegelőzés, valamint a munkahelyeken elkövetett jogsértésekkel összefüggő információk gyűjtése jelentette. Az esetleges helyszíni szemléket, nagy értékű lopások miatt indított eljárásokat már nem egyedül végeztem. A gazdasági vezetőkkel és a rendészekkel tartottam napi kapcsolatot. Nekem nem a kisstílú gyári lopásokra kellett figyelnem, hanem a komolyabb, a szervezeten elkövetett, nagy károkat okozó bűncselekményekre. Valószínűleg jól dolgozhattam, mert közvetlen főnököm nyugdíjba vonulása után a vezetés 1972-ben engem választott az ipari alosztályvezetői beosztásra. A beszélgetésünk elején megfogalmazott kérésedet figyelembe véve, álljunk meg egy pillanatra ennél a témakörnél. Láthatod, hat évet dolgoztam beosztottként, amikor az első vezetői beosztást megkaptam. Elmúltam harmincéves és megtisztelőnek éreztem, amiért ilyen fiatalon bíznak bennem. Már főkapitányi időszakomra is jellemző volt, azóta pedig csak felerősödött a fiatal kollégák türelmetlensége, a diploma mindenhatóságának képzete. A Rendőrtiszti Főiskolát huszonévesen befejezők közül többen már valósággal

megsértődnek, ha nem lesznek azonnal vagy rövid időn belül vezetők, és legalább őrnagyok. Véleményem szerint ez nincs így rendben. Szomorú, hogy a tapasztalatnak, a valós teljesítménynek kisebb a becsülete, mint korábban, s mint amennyi kívánatos lenne. Egyetértek a rendfokozat és vezetői beosztások tekintélyének visszaállítására irányuló törekvésekkel és a nagy tapasztalattal rendelkező kollégák megbecsülésével, megtartásával.

– *Próbaidős időszakodtól első vezetői kinevezésedig valóban hosszú évek teltek el. Mikor lettél biztos abban, hogy pályaválasztásod jó döntés volt?*

– Ma már nem tudom megmondani egyértelműen, hogy biztosan jól döntöttem-e a kezdet kezdetén. Nyugdíjba vonulásom óta tizenhárom év telt el. Ezalatt belekóstoltam a civil területen végzett jogász munkába. Rájöttem: az is szép és érdekes világ. Nem tudhatom, mi lehettem volna, ha jogi végzettségem nem a rendőrségen hasznosítom. Nagyon sok szép emléket őrzök rendőri pályafutásomról, vállalom minden tetteimet, büszke vagyok az elért eredményeimre, mégis, néha ott motoszkál bennem a „mi lett volna, ha?” kérdése. Érdekes módon ezt csak az utóbbi években tapasztalom. Rendőrként és kezdő nyugdíjasként nem foglalkoztattak ilyen gondolatok. Úgy emlékszem, körülbelül három év telt el felszerelésem óta, amikor azt mondhattam: már tudom, mit vállaltam! Érdekelt a nyomozói munka, szívesen végeztem, semmiképpen nem gondolkodtam váltáson. Szerencsére jól bírtam az azzal járó pszichikai és fizikai terhelést. Sokat kellett éjszakázni, állandóan fáradtak voltunk, de akkor ez nem vette el a kedvemet. Visszagondolva az eseményekre, valóban három-négy év elteltével lettem biztos abban, hogy jó helyen vagyok! Első vezetői kinevezésem időszakában pedig már nem tudtak volna elcsábítani a rendőrségtől. Elődömben, Nagy Mihályban tisztességes, ösztönösen jó vezetőt ismertem meg. Akarva, akaratlan sokat tanultam tőle. Szigorúan, következetesen bánt velünk. A szakmát jól ismerte, bármikor lehetett hozzá fordulni tanácsért.

– *Megyei osztályvezetőnek lenni, azért az már valami! Milyen körülmények között került sor a felkérésedre?*

– A vizsgálati osztály vezetője váratlanul és gyorsan távozott a főkapitányságról. Utódja csak jogász lehetett, akiből nem volt sok a megye rendőri szerveinél. Én ismert voltam a vezetés előtt, mivel gyakran helyettesítettem osztályvezetőmet különböző értekezleteken. Rám esett a választás, amit a főkapitány, Kovács Sándor ezredes közölt ve-

lem. Előtte nem sokat beszélünk egymással, talán két-három alkalommal. Azt is azért, mert fia a mi osztályunkon dolgozott, és az ezredes érdeklődött a munkavégzése után. (Meg kell mondanom, soha sem kivételezett vele, keményen fogta.) Új munkahelyemen hozzáértő vizsgálók, de kissé zilált állapotok fogadtak. A kollégák egymáshoz való munkatársi viszonya akár szélsőségesnek is nevezhető. Szakmailag azonnal szót értettünk. Nekem nem jelentett idegen területet az osztály tevékenysége. Egyrészt korábban már bevontak nagy gazdasági ügyek vizsgálatába, néha napokon át csak fürödni és tiszta ruhát venni jártam haza. Másrészt a diplomamunkámat a kihallgatás taktikájából írtam. Feldolgoztam az ország elmúlt negyven évének kiemelkedő bűncselekményeit. Sok segítséget kaptam az ORFK vizsgálati szerveinek munkatársaitól, mindenekelőtt vezetőjüktől, dr. Katona Géza ezredestől. (Ekkor ismertem meg egyébként az ORFK későbbi vezetőit, az akkor beosztottként ott dolgozó Pintér Sándort, Kacziba Antalt.) Osztályomon gyorsan rendeztük a személyi kérdéseket, aztán csak a munkára koncentráltunk. A beosztottak többsége rutinos öreg rókákból állt. Közöttük volt az az Illés László, aki a városi kapitányságon még betanításomban is közreműködött. Revizoraink nagyszerű szakemberek hírében álltak, nem ok nélkül. Sok nagy ügyben dolgoztunk, a kiemelt bűncselekmények tartoztak hozzánk, az emberölés, rablás, súlyosabb gazdasági ügyek. Nálam sem volt ritka, hogy az esti lefekvés után kétszer-háromszor is csörgött a telefon, ami a családom pihenését is zavarta,

– *A pályázat útján kinevezést nyert főkapitányok közül többen kötődnek a vizsgálati munkához. Szerinted milyen a jó vizsgálati osztályvezető?*

– Saját tapasztalataim alapján tudok válaszolni a kérdésedre. A gazdasági jellegű bűncselekményekben voltam a legtájékozottabb, hiszen nyomozóként ezen a területen dolgoztam. Jó néhány komoly szakmai vitám volt korábbi kollégáimmal. Nekem kellett ugyanis abban döntenem, hogy az ügyet vádemelési javaslattal küldjük-e az ügyészségnek, mert őket csak kellő érdemi bizonyítékokkal lehetett meggyőzni. Ennek hiányában pótnyomozásra kaptuk vissza az aktákat, ami mindenkit kellemetlenül érintett. Az életellenes bűncselekményekkel kapcsolatos gyakorlati eljárásokat tanulnom kellett. Meggyőződésem, hogy egy új területre kerülő vezetőnek nem azt kell szégyellnie, ha néhány kérdésben még járatlan, hanem azt, ha nem tesz meg mindent a hiányosságok gyors megszüntetése érdekében. Kijártam a helyszínekre az „öreg” vizsgálókkal, tapasztalatokat gyűjtöttem, ha kellett, kérdeztem.

Jól emlékeztem első mesterem helyszíni szemlékről szóló elméleti tanításaira, de azért a valóság sok megdöbbentő tapasztalatot adott. Milyen a jó vizsgálati osztályvezető? A kialakult gyakorlat szerint munkáját alapvetően az minősíti, hogy a megyében hogyan alakul a pótnyomozások száma. Ha az ügyészség sok aktát ad vissza, akkor baj van, ha keveset, akkor szakmailag nem lehet nagy gond. A vizsgálati osztályvezetőnek a megyei ügyészséggel korrekt viszonyban kell lennie. Nem mindegy, hogy ott milyen véleményt alakítanak ki róla, és a különböző szakmai fórumokon milyen minősítést kap tőlük a rendőrség. Gazdasági ügyekben mindenképpen célszerű a dokumentumok átadása előtti előzetes konzultáció. Nélkülözhetetlen a kollégákkal való közösségvállalás. Együtt kell lenni velük a helyszíneken is, nem csak az íróasztal mellől irányítani. Kíváncsatos persze az általános pozitív vezetői magatartás, a következetesség, a kiszámíthatóság, az empátia, a személyes példamutatás. Nem követelmény az, hogy az osztályvezető a vizsgálati munka legapróbb mozzanataiban is a legjobb, a legprofibb legyen, de az összefüggéseket, a főbb irányokat pontosan kell látnia.

– Kérlek, említs meg két-három emlékeztető ügyet!

– Az életellenes bűncselekmények vizsgálata érdekesebb és egyértelműbb, ezért ezekből mondanék három jellemző és más-más ok miatt tanulságos példát. Örökké emlékeztető marad a váli, több emberen elkövetett emberölés, amikor kiirtottak egy családot. A gyilkosságot csak néhány nap múlva fedezték fel, képzelheted, hogy a nyári melegben, bezárt helyen lévő hullák látványa és szaga mit jelentett az e téren rutintalan embereknek. Azért beszélek többes számban, mert sokáig megszokott gyakorlat volt, hogy több vezető megjelent a bűncselekmény helyszínén kíváncsiságból vagy segítő szándékból. Jelenlétük, érdeklődésük zavarta a helyszínelők munkáját, sok gondot okozott távoltartásuk. Ezen a helyszínen lehetővé tettük, hogy közvetlenül és azonnal érzékeljék a borzalmakat, aminek következtében hamar eltávoztak, végezhetjük a dolgunkat. A másik eset azért is emlékeztető, mert az országban elsők között alkalmaztunk képmagnót a bizonyítási eljárásban. Az egyik helyi cégnél két fűtő dolgozott éjszakai műszakban. Összevesztek, összeverekedtek, és a sértett olyan szerencsétlenül esett el, hogy meghalt, pontosabban a másik halottnak vélte. Pánikba esett, és a vélt vagy tényleges holttestet bedobta a kazánba. Ezzel jelentős mértékben súlyosbította a helyzetét. Az eljárás során már csak csontmaradványokat találtunk. A magas hőfokon égő kazán alapos munkát végzett. A bizonyítá-

si eljárásra készítettünk egy ugyanolyan formájú, súlyú bábut, mint amilyen az áldozat volt. Az elkövető újra eljátszotta a történetet, amit képmagnóra rögzítettünk. A tettes beismerő vallomást tett, elítélték. A börtönben valaki „kiokosította” és feljelentést tett ellenem a katonai ügyészségen. A kihallgatás normális hangnemét pszichikai kényszernek minősítette, és – szerinte – ennek hatására tett vallomást, ezért mondott el olyan dolgokat, amit felhasználtak ellene. Még eljárás is indult erre a nevetséges vádra, amit azonban hamar megszüntettek. A harmadik emlékeztető emberölési eset, amikor az áldozat és az elkövető is süketnéma volt. A kihallgatást, ha egyáltalán lehet itt ezt a szót használni, jeltolmács segítségével kíséreltük meg. Az áldozaton több mint harminc sérülést találtunk, mintha golyó ütötte nyomok lettek volna. A rendőrorvos valamilyen henger alakú hegyes tárgyat valószínűsített a gyilkosság eszközeként. Az elkövető végül „vallott”, lerajzolt egy pontozókalapácsot, amit a lakatos szakmában használtak a fémeken jelek, jelzések elhelyezésére.

– Vizsgálati osztályvezetőként milyen volt a viszonyod a főkapitánnyal, főkapitány-helyettesssel?

– A megyei főkapitányságot ebben az időszakban Sepsei György ezredes vezette, aki később vezérőrnagyként vonult nyugállományba. Az én szakterületemmel keveset foglalkozott, azt helyettesére, Várkonyi László alezredesre bízta. Aprólékos, fegyelmezett ember volt. Nagyon jól tudtam együttműködni vele. Az eredményeket megkövetelte, azonban nem szólt bele a részletekbe. Hagyott dolgozni mindaddig, amíg úgy látta, mindent megteszünk az eredményességért, amely elvárása szerint alakul. Vezetői módszereiből tanultam, néhányat később magam is alkalmaztam. Szívesen gondolok vissza mindkettőjükre, nekem nem volt konfliktusom velük. Volt munkatársaim közül mások másként vélekednek a két vezetőről, de hát nem vagyunk egyformák.

– Milyen speciális feladatot jelentett számotokra a szovjet katonai alakulatok jelenléte?

– Székesfehérváron állomásozott a Szovjet Déli Hadseregcsoporthoz tartozó központja. A sok ember között „mindenféle” megtalálható volt, ahogy ez egyébként minden nemzetre, népre igaz. Becsületesek, és a szabályok, a törvények áthágására hajlamosak egyaránt. Azért azt is tudni kell, hogy a kiskatonák között sok volt az alacsony iskolai végzettségű, a feszültséget, a bezártságot, az otthontól lévő egy-két évi távolságot nehezen viselő és feldolgozó fiatal ember. Személyes kapcsolatunk elsősor-

ban a szovjet katonai ügyésséggel alakult ki. A kisebb fajsúlyú ügyek – borospince-feltörés, lopás, autófeltörés – mellett sajnos súlyos tragédiák is előfordultak. Szőkevény katona rendőrt gyilkolt, egy másik, más alkalommal ápolónőt. Annak idején mind a két ügy nagy port kavart. Rugalmas, jó szakember töltötte be a szovjet katonai ügyésség vezetői beosztását. Együttműködtek a nyomozásokban, azt nem gátolták, mégis nehezen találkozhattunk az elkövetőkkel. Valahogy falakon belül rendezték ezeket az ügyeket, ma már ne firtassuk ennek módját. Nem hiszem, hogy bárki büntetlen maradt. Egyetlen orosz szót sem hallottam olyan gyakran, mint a „szicsasz”-t, ami magyarul „azonnal”-t jelent. Mindig többnapos időhúzásra használták, mialatt az elkövetőt általában „eltüntették”. Nem fizikai értelemben, de a mi hatáskörünkől mindenképpen. A gyilkosságok és igazán súlyos bűncselekmények esetében, azért ez nem működött. A szovjetek belátták, hogy a magyar jog nem ismeri büntetési tételként a „szibirszkaja” fokozatot. Még Ukrajnába is utánamentünk a hirtelen odavezényelt gyanúsítottak.

– *Történeteiből úgy látom, jól érezted magad a vizsgálati osztály vezetőjeként. Miért került sor áthelyezésedre a városi kapitányság élére?*

– A városi kapitányság vezetőjét kinevezték főkapitány-helyettesnek. A megüresedő pozícióra engem szemelt ki a vezetés. A főkapitány, Sepsei ezredes behívatott. Különösebb előkészítés és győzködés nélkül közölte velem a döntését, aminek nem örültem. Már tudtam, mit jelent a megyeszékhelyi kapitányi beosztás, különösen olyan speciális helyen, mint Székesfehérvár. Az egész megye eredményessége múltott rajta! Akkor még Agárdon nem volt kapitányság, a tópart a rengeteg üdülővel a városhoz tartozott. Közlekedési és vasúti csomópont, gyárak, üzemek egymás mellett, bejárók sokasága, Budapest közelsége és még sorolhatnám az életemet bonyolító tényezőket. Új szakterületek vártak rám, a közrendvédelem, a közlekedésrendészet, az igazgatásrendészet mellett még gazdasági és személyzeti kérdésekkel is foglalkoznom kellett. A kezdeti időszakban az engedélyügyekkel és a közterületi szolgáltatás-szervezés nehézségeivel bajlódtam a legtöbbit. Ez utóbbi miatt mélyen beleástam magam a „problémába”, mert első hallásra nekem is – és sajnos a város, a megye politikai, közigazgatási vezetésének is – érthetetlennek tűnt, miért nem lehet a nagy létszámú állományból látványos rendőri jelenlétet produkálni a városban. A bizonyítvány magyarázatát – amint ez rendőri berkekben közismert – rögtön a létszám minimum hárommal, de inkább négyel törtéző osztásával kell kezdeni a napszakok

és a munkaszüneti napok miatt. Azután a maradékból levonjuk a szabadságon lévőket, az iskolára, tanfolyamra vezényelteteket, a betegeket, az objektumőröket, a kísérést, előállítást végrehajtókat, a bűnügyre, vagy más feladatra vezényelteteket, és már örülni kell, ha két járóautóba tudunk embereket ültetni. Nagy jelentőséget tulajdonítottam az ellenőrzésnek. A személyzeti kérdésekbe az első hónapokban nem bonyolódtam bele, szervezeti változásokat sem hajtottam végre. Ismertem a kapitányság dolgozóit.

– *Ha már itt tartunk, kérlek, tegyünk egy kis kitérőt. Hogyan vélekedsz a rendőrség átszervezési törekvéseiről?*

– Általánosságban kérdeztél, általánosságban is válaszolok. Nem jó, ha a rendőrséget érintő komolyabb átszervezéseket nem a szakma kezdeményezi. A gyakori vagy látványos, de érdemi hasznot nem, vagy alig hozó átszervezések visszavetik a rendőrség munkáját, csökkentik a vezetés tekintélyét, a beosztottak bizalmát. Kinyitnak olyan nem kívánatos kapukat, amelyen kiáramlik a tudás, a tehetség, a tapasztalat. Lebontanak olyan falakat, amelyek korábban jól állták az idők viharát. Szándékosan nem az elmúlt évekből hozok példát, amikor a vasúti őrök vagy a gazdaságvédelmi szervek megszüntetését említtem. De mondhatom, a körzeti megbízotti szolgálat háttérbe szorítását, majd újrászervezését, vagy a területi csapaterős tevékenységet végző alegységek körüli gyakori koncepcióváltásokat. Minden működő szervezet megszüntetése jelentős kiadással jár, annál többre már csak a visszaállítása!

– *Az előbb megszakítottam kapitányságvezetői teendőid felidézését. Ott tartottunk, hogy mindenkit ismertél az állományból.*

– Igen, és mindenkinek bizalmat adtam. Az állomány többsége harmincadik életévében járt, akkor ez fiatal csapatnak minősült. A kapitányságon kevés 40-50 év közötti kolléga dolgozott, az 50-55 közöttiek viszont már megint nagyobb számban voltak jelen. A rendőrkapitányság a legjobb iskola a rendőri vezetők részére. Ott lehet mindent megtanulni a szakmától az együttműködésig. A kapitány kapcsolatrendszere, ha jól működik, felbecsülhetetlen értéket képvisel. A város vezetésével, a politikai és más civil szervezetekkel, a gyárakkal, üzemekkel kialakított jó kapcsolat sok időt, energiát takaríthat meg a kollégáknak. A nyolcvanas években például még egészen jól funkcionált a roma népesség körében a „vajda intézménye”. Mi a vajdákkal is normális viszonyban voltunk, ami mindenkinek előnyére vált. A vajdák ma eltérő eredményességgel látják el tisztségüket.

– Székesfehérvár fontos szerepet töltött és tölt be a magyar katolikus egyház életében. Jelenített ez valamilyen különleges feladatot neked, mint fehérvári kapitánynak, majd főkapitánynak?

– Székesfehérvár püspöki székhely, Szent István városa. Az egyháznak mindig komoly tekintélye és nagy befolyása volt az emberekre. A püspök és a papság véleményét figyelembe vették a város vezetői. Városi kapitányként korrekt kapcsolatot alakítottam ki velük olyannyira, hogy a felsővárosi plébános még tyúkpörköltre is meghívott. Ebéd közben nagyon jól elbeszélgettünk, megtaláltuk a közös témát és hangot. A rendszerváltás előtt a rendőri vezetők közül kevesen vállalták az ilyen jellegű programokat. Én fontosnak tartottam, és a pártszervek rosszalló fejcsóválását elviseltem. Semmit sem tudhattam akkor a néhány év múlva bekövetkező politikai változásokról. A normális emberi kapcsolatok kialakítását nem számításból és önös érdekből tettem. Kétségtelen, hogy ez előnyömbre vált megyei főkapitányként is, amikor már időnként Takács Nándor püspök úrral és Kis János kanonok, püspöki helynök úrral találkoztam, beszélgettem. Mindig megadtam a lehetséges segítséget az egyházi rendezvények és búcsúk biztosításához. Aztán – ide most tényleg illik a mondás – mit tesz isten: a rendszerváltás után már egyenruhában vettünk részt egy-két templomi ünnepségen. Én mindig magánügynek tekintettem a hithez való viszonyt, a vallási meggyőződést. Abban biztos vagyok, hogy az egyház az emberek egymás közötti magatartására kialakított elvárásai nagyon közel állnak az én belső normáimhoz.

– Rendőrkapitányként a közrendvédelmi szakterülettel is foglalkoznod kellett. Az utca rendjének biztosítása mellett a kollégáknak más feladatai is adódtak. Székesfehérváron sikeres sportegyesületek működtek. Volt-e különösen emlékeztető esemény ezek biztosításakor?

– Ha rendkívüli eseményre, emlékeztető nagy balhéra gondolsz, akkor ilyen az én kapitányi időszakomban nem fordult elő. Embert próbáló feladatok, meleg pillanatok persze adódtak. A Videoton legszebb napjaiban angol, francia, spanyol, szerb – és már nem is emlékszem pontosan valamennyire – csapatok látogattak hozzánk. Óriási érdeklődés kísérte a szereplésüket. Ember ember hátán igyekezett befelé a stadionba. Szerencsénkre ellendrukkerek, a szerbek kivételével, alig-alig érkeztek, így a rendet képesek voltunk biztosítani. Jól emlékszem a Videoton–Paris Saint Germain mérkőzésre. Szó szerint értsd: még a kandelábereken is lógtak az emberek. Egyikük leesett, csak a szerencsé-

nek köszönhető a súlyos sérülés elkerülése. Az ilyen rendezvények biztosítási parancsnoka csak az illetékes rendőrkapitány lehetett. Elismeréssel szólok kollégáimról, hogy sem a labdarúgó-, sem a jégkorong- vagy kosárlabda-mérkőzések nem állították megoldhatatlan feladat elé őket. A kisebb balhékat kezeltük, a hangadókkal szemben intézkedtünk. Kétségtelen, kevésbé volt szélsőséges a hangulat, mint manapság. A közrendeseknek egy emlékeztető tömegdemonstráció biztosítása is kijutott. Az Agárdhoz tartozó területen épült egy üdülőnegyed. A leendő tulajdonosok megtudták, hogy a kivitelező nem ad át annyi apartmant, mint amennyit vállalt, ezért majd többeknek annak ellenére nem jut, hogy a pénzt befizették. Több száz elkeseredett ember gyűlt össze, el akarták foglalni a már kész ingatlanokat. Rendkívül feszült helyzet alakult ki. Riadóval rendeltem be az állományt. Igazi csapaterős feladatot oldottunk meg sikeresen. Ha már itt tartunk, szeretném megemlíteni Szerencsés Lászlót, aki a városi, majd a megyei főkapitányságon is dolgozott osztályvezetői, illetve főkapitány-helyettesi beosztásban. A felső korhatár elérésekor az ORFK főigazgató-helyetteseként, dandártábornoki rendfokozattal vonult nyugdíjba. Nagyon jó közbiztonsági szakember volt.

– Szerencsés Lacit én akkor ismertem meg, amikor a török országos rendőrfőkapitány által vezetett delegációt kísértem Fejér megyei látogatásukon. Távolléted miatt ő volt a házigazda, és emlékeztető programot szervezett.

– Jó hogy mondd! Elképesztően nagy leterhelést jelentett nekünk a különböző delegációk gyakori látogatása. A Velencei-tó szépsége, a város történelmi nevezetességei és Budapest közelsége vonzotta és ontotta a látogatókat. Nemcsak a hivatalos programon lévő külföldieket, de a magyar politikai élet vezetőit is. Göncz Árpádot, Antall Józsefet, Horváth Balázst és másokat fogadtunk. A megyében híres vadászterületek, halastavak találhatók, amelyek csak növelték népszerűségünket. Egy-egy ilyen biztosítási feladat aztán újra „tizedelte” a közterületre küldhető állományt, amiről már beszéltünk. Szívesen láttuk a vendégeket, akik mindig elégedetten távoztak. Az senkit nem érdekelt, hogy a két-három órás látogatás nekünk legalább egy napi munkát adott! Emlékeztető eset történt Göncz Árpád egyik látogatása alkalmával. Az őrezred munkatársai kis híján lebirkóztak egy férfit, aki félreérthető mozdulattal a zsebéhez kapott, amikor az elnök mellé ért. Én fogtam le a kezét, nem a legbarátságosabb mozdulattal. Erre szinte sértődötten megszólalt: „... na de Gyuszi, hát én csak egy levelet akartam adni az elnök

úrnak!” Jobban megnézve, tényleg ismertem a békés állampolgárt. Utólag jót mosolyogtunk a szituáción, de abban a pillanatban nem tűnt viccesnek a jelenet.

– *Kapitányi időszakban milyen tervek, elképzelések foglalkoztattak, és ebből mit sikerült megvalósítani?*

– Egy Székesfehérvárhoz hasonló adottságokkal rendelkező kapitányságon a vezetőnek nem sok ideje marad a tudományos munkára vagy a távolabbi jövőben megvalósítandó eljárások kidolgozására. A napi események, a holnap megoldandó feladatok gyakorlatilag teljes egészében kitöltik az idejét. Nehogy bárki is a nyolcórás munkaidőre gondoljon, mert ilyen helyzet csak a mesében létezik. A valóságban 24 órás készenlétről, és ezen belül 10-12 órás effektív munkáról van szó. Létezhet olyan vezető, aki emellett vagy ennek ellenére képes még másval is foglalkozni. Nekem a hétköznapi kihívásoknak való megfelelés – amit viszont magas szinten teljesítettünk – kitöltötte az életemet. Aztán van itt egy furcsaság, amit mások megint másként élnek meg. Én tősgyökeres fehérvári vagyok, nagyon sokan ismertek, ismernek a városban. Megbecsülni sem tudom, hányan lehetnek, akiknek – bármilyen beosztást is töltöttem be –, csak Gyuszi, Gyuszi bácsi vagy „a Svraka Gyuszi” maradtam. Nos, ők mindig megtaláltak különböző kérésekkel, javaslatokkal. Az egyértelműen irreális dolgokon kívül – például amikor valaki azt állította, hogy őt a bűnözők a falakon keresztül egy távcsővel figyelik – senkit nem ráztam le, mindenkinek igyekeztem segíteni. Ez is borzasztóan időigényes elfoglaltság. Még annyit mindenképpen elmondanék az állampolgári bejelentésekkel kapcsolatosan, hogy a rendőri intézkedés ellen akkor tett panaszok száma és minősége messze elmarad napjaink gyakorlatától. Ennek oka nem csak a rendőrségben keresendő, hanem napjaink azon sajátosságában, hogy sokkal több a jogvédő, mint a kötelességre nevelő. Ez utóbbiban a rendőrség egyre kevesebb szövetségest talál.

– *Anélkül, hogy konkrét eseményekbe bonyolódnánk, az interjú elején elhangzottakra utalva kérdezlek a rendőrség és a jogalkotás viszonyáról, következményeiről.*

– Ez a témakör egyetemi nagydoktori disszertációra alkalmas. Nem vállalkozhatom valamennyi ok-okozat részletes kifejtésére ebben a beszélgetésben. Az egyik legfontosabb tényezőt azonban megemlítem. A jogszabályalkotás hiányosságait nagyon súlyos problémának láttam. A rendőr, a rendőrség nem jogalkotó, és nem jogértelmező, ha-

nem jogalkalmazó. Ezért súlyos felelősségre vonás terheli, ha nem úgy alkalmazza a jogot, ahogy azt a törvények, kormányhatározatok, rendeletek elvárják. Ha azonban ezekben a jogszabályokban több a hiányosság, az értelmezési zavar, mint a világos beszéd, akkor azt ne a rendőrön kérjék számon. Elég, ha csak a gyülekezési törvény anomáliáira gondolunk. Az pedig különösen elkeserítő, ha azért éri kritika a rendőri vezetőt, mert nem egyesek politikai érdekeinek megfelelő döntést hozott. Véleményem szerint mégsem ez rombolja legjobban a rendőri vezetés hitét és elkötelezettségét, hanem a súlyos visszaélések és a bünszervezetek működését gátló jogszabályok megalkotásának elhúzódása vagy elmaradása. Megdöbbenő esetekkel találkoztam nyugdíjas koromban jogtanácsosként is. A jogszabályok olyan lukasak, hogy az eljárás alá vontak csak mosolyognak a rendőrség igyekezetén. Ez sehova, illetve semmi jóra nem vezet. A rendszerváltás után az anyagi érdekelttség, a vagyonszerzés lehetősége került előtérbe. Sokaknak csak az volt a fontos, hogy mielőbb – amíg „él” a szabályozatlanság, s amíg padlón van a rendőrség – minél nagyobb vagyont szerezzenek. A törekvők a társadalom minden rétegében megtalálhatók voltak, és ezt szó szerint kell érteni. A jogalkotás nem tudta, egyesek szerint nem is akarta követni, főleg megelőzni az eseményeket. Ha mégis megszületett valaminek a – mondjuk, helyes módon történő – szabályozása, akkor hosszú idő kellett, amíg az „államgépezet”, közöttük a rendőrség is alkalmazni tudta. Az egyes emberek, a bünszervezetek sokkal rugalmasabban, gyorsabban reagáltak a változásokra, különösen akkor, ha a jogban, pénzügyekben, közigazgatásban, rendészetben jártas szakemberek és/vagy kiváló kapcsolati tőkével rendelkező „állampolgár társaik” is segítették őket. Nem voltak példa nélküliek az ilyen esetek. A magyarországi bünszervezetek ebben az időszakban jelentős előnyre tettek szert a bűnüldözőkkel szemben az élet csaknem minden területén. És ne felejtjük el, amire már utaltam, a rendőrség meglehetősen zilált állapotban volt az őt ért támadások és a jogkörét korlátozni szándékozó törekvések miatt.

– *A főkapitányság vezetése elégedett lehetett a kapitányi munkáddal, mert 1989 őszén főkapitány-helyettes lettél. Az már mozgalmas időszak volt, a változások érzékelhető közelségbe kerültek. A te életedben is felgyorsultak az események, hiszen 1991 tavaszán már főkapitány vagy. Milyen jelentősebb esemény történt a helyettesi kinevezésedet követő másfél évben?*

– A már emlegetett Sepsei György vezérőrnagy utódja, Németh Ferenc ezredes kért fel a helyettesi pozícióra. Akkori főnökömet sokszor

tetből, tiszteletből tették. Megválasztottak a Főkapitányi Klub elnökének. Milyen kötelezettséggel, esetleges előnyökkel járt ez a tisztség?

– A Főkapitányi Klub megalakításának gondolata emlékezetem szerint még Szabó Győző idejében merült fel részünkről. Tanácsadó testületnek tekintettük, amelyre az országos főkapitány komolyan számított. Egyes vélemények szerint, amikor Pintér Sándor töltötte be az ORFK vezetői tisztségét, helyettesei nem nagyon kedvelték a klubot, mert ezen a fórumon távollétükben is születtek őket érintő döntések. Éveken át ugyanis csak az országos, a budapesti és a megyei főkapitányok voltak hivatalosak a klub rendezvényeire. Persze ezt te pontosan tudod, hiszen kivételezett személyként mindig jelen lehettél, az emlékeztetőket is te készítetted. Az elnöknek különböző funkciói adódtak. Nemcsak az országos főkapitány és a kollégák, de a miniszterek is igényelték a véleményét, tájékoztatását, javaslatát. Többször kérték segítségemet egy-egy döntés előkészítése, elfogadtatása, végrehajtása érdekében. Megyei rendőrfőkapitány által elkövetett etikai, fegyelmi vétség gyanúja esetén először klubülésen tárgyaltuk meg az esetet. Ezen a fórumon szóba hozhattunk olyan témát, javaslatot, amellyel nem lehetett az országos főkapitányi értekezleteket terhelni, esetleg nem is illettek annak feszes légkörébe. Az értekezletek után általában mindenki sietett haza, de ha klubülés volt, jobban ráértünk egymással beszélgetni. A „többszemközti” tapasztalatcserék olykor többet értek a hivatalos napirendeknél. Érdekes módon legjobban mindenkit ugyanaz a probléma nyomasztott, miszerint a gazdasági szempontoknak rendeljük alá a szakmai munkát. Nem azt tesszük, ami szükséges lenne, hanem azt, amit a gazdasági vezetők „engedélyeznek”! Néhány főkapitány társam képtelen volt tartani magát a normákhoz, rendszeresen túllépte a megadott kereteket. Végül kiderült, ők jártak jól, mert a hiányukat pótolták.

– *Ladvánszky Károly, az első országos rendőrfőkapitány mondta egyszer, hogy nagyon sajnálja a mostani rendőri vezetőket, amiért „gatyaiügyekkel” kell foglalkozniuk. Neki ilyen feladata nem volt, lényegében megrendelte a szolgáltatást a minisztérium gazdasági szerveitől.*

– Igaza volt, nekem például főkapitányként a gazdálkodás legalább annyi időmet és energiámat emésztette fel, mint a rendőri munka irányítása. Nem tudom, a régiós gazdasági szervek most hogyan dolgoznak, de az én időszakomban a gazdálkodás valóban nagy terhet jelentett. Javaslom, térjünk vissza a klub elnökének feladataihoz. Rendszeresen kaptam megbízást rendőri delegációk vezetésére vagy az országos főka-

pitány képviselőjére külföldi rendőri vezetőkkel történő tárgyalásokon. Megtiszteltetésnek tekintettem a lehetőséget, sokat utazhattam, láttam, tapasztalhattam. Európa csaknem valamennyi országában voltam, eljutottam az Amerikai Egyesült Államokba és Japánba. Tapasztalataimat mindig megosztottam kollégáimmal. Szakmai tudásunk, szorgalmunk miatt sehol nem kellett szégyenkeznünk. A magyar és külföldi rendőrségek közötti egyik óriási különbséget az utánpótlás tudatos nevelésében, tervezésben láttam. Nem jelenthetett pénzkérdést a jól képzett rendőrök folyamatos biztosítása. Pénz hiányában a legjobb ötleteket sem vehettük át. A kiutazások során időnként gondot okozott a nagy létszámú delegáció fegyelmezése. Az sem volt mindig könnyen teljesíthető, amikor Pintér Sándor délután felhívott, és közölte, hogy néhány nap múlva melyik ország fővárosában lesz programom, tehát gyorsan csomagoljak. Szerencsére nagyszerű helyetteseim voltak, akik tehermentesítettek, megoldották a váratlan helyettesítéseket is. Hat évig töltöttem be ezt a tisztséget, szívesen emlékszem vissza az eseményekre, a munkára, a teljesítményekre. Nem kétlem, hogy mások is megfogalmazták már: nagyon tehetséges, jól felkészült kollégák alkották azt a főkapitányi kart. Feladatunkat, a magyar rendőrség talpra állítását végrehajtottuk. Az 1996 utáni időszakban én már nem vettem részt, nyugdíjas voltam, ezért arról nem nyilatkozom. Kétségtelen, a rendszerváltás időszaka soha vissza nem térő eseménye a magyar rendőrség történetének. Bizonyára sokan voltak olyanok a hivatásos állományban, akik szintén képesek lettek volna főkapitányként a – ma már mondhatjuk – történelmi tette, de a sors, az élet úgy rendelte, hogy ez a megtisztelő feladat nekünk jutott. Szívesen maradtam volna még a beosztásomban, ha az akkori jogszabályok ezt lehetővé teszik, de ma már örülök, hogy 1996-ban ért véget hivatásos rendőrtisztí pályafutásom. A rendszerváltást követő időszak azon éveiben dolgozhattam, amikor a politika és rendőrség egymáshoz való viszonyát korrektnek minősíthetem. Búcsúztatásom méltó volt pályafutásomhoz, bennem semmilyen tüske nem maradt.

– *Kérlek, ne feledkezzünk meg arról, hogy az első négy dandártábornok egyike lehettél!*

– Bizonyára emlékszel rá, hogy abban az időszakban egy alezredesi előléptetés sem ment könnyen. Az új tábornoki rendfokozat bevezetésekor, 1993-ban közülünk még senki nem érezte magát várományosnak. Bodrácska János budapesti főkapitányként tábornoki, vezérőrna-

gyi rendfokozatot viselt, amit valamennyien természetesnek tartottunk az irányítása alá tartozó állomány létszámára és feladataikra való tekintettel. Nem foglalkoztunk azzal, ki lesz a következő. Ez nem a mi dolgunk volt, végeztük a saját munkánkat. A miniszter és az ORFK vezetése nyilvánvalóan egyeztetett ebben a témakörben. Döntésük szerint 1994 tavaszán a főkapitányok közül a két korelnök, Bartalus Antal és Svraka Gyula, valamint a Köztársasági Őrezred parancsnoka, Sabjanics István és a Rendőrtiszti Főiskola parancsnoka, Dános Valér részesülhetett ebben a megtiszteltetésben. Én Pintér Sándortól értesültem a hírről, váratlanul és igen nagy örömmel. Azonnal végigfutott előttem pályafutásom „filmje”, és 53 évesen is meghatódtam. A családom, a kollégáim, az együttműködő megyei szervek vezetői nagy örömmel köszöntöttek, gratuláltak. Megünnepeztük a nagy eseményt. Felemelő pillanatokot éltünk át a kinevezések kihirdetésekor, amire a Parlamentben Göncz Árpád köztársasági elnök úr jelenlétében került sor. Az elnök úr megismert, és az ünnepséget követő fogadáson külön köszöntött engem, mert mint említettem, több alkalommal járt a megyében. Alaposan megnézte a negyven év körüli Sabjanics Pistát és nem állta meg szó nélkül. „Ejnye, de fiatal vagy te, fiam!” Napjainkban már nem ritkaság a hasonló korú tábornok. Senki érdemeit és képességeit nem kívánom elvitatni, mégis elgondolkodtató ez a jelenség.

– *Tizenhárom éve vagy nyugdíjas rendőr tábornok. Ezek az évek nekem olyan gyorsan mentek el, mint a gyorsvonat. Hogyan teltek, telnek a nyugdíjasnapok?*

– Nem kényelmesedtem el sem fizikailag, sem szellemileg. Nyugdíjasként tettem le az ügyvédi, jogtanácsosi szakvizsgát. Nekem erre nem volt időm aktív koromban, amikor bizonyára könnyebben ment volna. Az Országos Balesetmegelőzési Bizottságban kezdtem el dolgozni a nyugdíjazásomat követő hónapban, jogtanácsosi munkát végeztem. Később más budapesti cégek is foglalkoztattak hasonló munkakörben. Nem akartam Székesfehérváron állást vállalni – bár több ajánlatot is kaptam – pontosan a sok ismerős miatt. Más ezt másként gondolja, én úgy láttam jónak, hogy a barátságot és az üzletet ne keverjem össze. Nem panaszként mondom, csak a sokat emlegetett történelmi hűség kedvéért: az akkori jogszabályok miatt rendkívül alacsony összegben alapították meg a nyugdíjamat. Mindenképpen dolgoznom kellett, amit szívesen tettem. Közbeszerzési eljárások, cégalapítások, reklámtevékenység, jogi képviselő és még sok minden mással foglalkoztam. Ebben

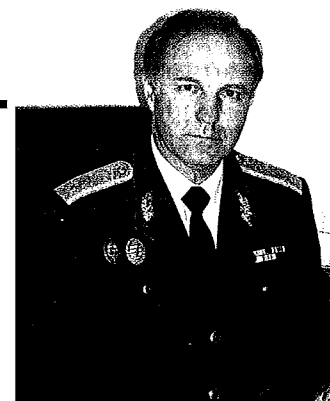
az évben hagytam abba a munkát. A közlekedés vált egyre fárasztóbbá, kényelmetlenebbé. Általában buszon utaztam, és már szinte ott is irodát nyithattam volna. Nem volt olyan utam, hogy valaki ne forduljon hozzám jogi tanácsért. Persze, csak úgy szívességből. Na, nem ez volt kényelmetlen számomra. A zsúfoltság, a késések már egyre nehezebben viselhetők így hetven év felé ballagva. Itthon vagyok, számítógépes jogtárral rendelkezem, egy-két tanácsot azért ma is adok. Sokat olvasok könyveket, újságokat. Ezen a szinten ismerem a rendőrség jelenlegi helyzetét, illetve néha beszélgetek nyugdíjas és aktív kollégákkal. A jelenlegi Fejér megyei főkapitány, dr. Simon László ezredes nálunk kezdett őrmesterként. Tisztességes, jó szakember, többször hívott már a hivatalába. Örülök a barátságának, de én már nem megyek be. Tudom magamról, senki nem szereti, ha beleszólnak a dolgába, főleg olyanok, akik nincsenek is tisztában minden részlettel. Aggódva és szeretettel figyelem a munkájukat. Már tudják, a sikerért keményen meg kell dolgozni. Őszinte szívvel kívánom, hogy érjenek meg jobb körülményeket, és érezhessék át legalább azt a megelégedettséget, ami nekem főkapitányként megadatott.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

„A falak ereje nem a kőben van,
hanem a védők lelkében!”

Gárdonyi Géza

UTÓSZÓ

A rendszerváltás főkapitányairól szóló interjúkötet utolsó oldalán megköszönöm mindazok figyelmét és érdeklődését, akik elolvasták könyvemet. Bízom abban, hogy sikerült olyan eseményeket felidézni, amelyek sokak számára újdonságot jelentettek, vagy korábban már hallott és olvasott történeteket más szempontból is megmutattak. Ezt nagyon fontosnak tartom, de munkám legnagyobb értékét nem ebben látom. Közel négy évtizedes fegyveres szolgálatom tapasztalatai azt taníttatták meg velem, hogy a legegyszerűbb hétköznapi feladat vagy a történelmi jelentőségű rendszerváltás végrehajtásának eredménye egyaránt függ attól, hogy annak résztvevői mennyire elkötelezettek a célok megvalósításában. Minél hosszabb időszakra elhúzódó folyamatról van szó, annál nehezebb a kulcsfontosságú személyek kiválasztása, és a magas szintű elkötelezettség megőrzése. A könyvben megszólaló főkapitányok életútja megítélésem szerint jól példázza az egyén szerepét saját és környezete fejlődésében, valamint a szerencse, de elsősorban az önmagunkkal szembeni igényesség fontosságát életünk alakulásában. Jól látható az is, hogy egy hosszabb ideje tartó folyamat gyakran váratlanul és méltatlan körülmények között fejeződik be úgy, hogy az érintettnek alig van, vagy egyáltalán nincs lehetősége azt befolyásolni. Ezek az esetek nem csak az egyén számára lehetnek szomorúak, olykor tragikusak, de üzenetértéke rombolja mindazok hitét és elkötelezettségét, akik a továbbiakban is szereplői a megkezdett feladatoknak. Sajnálatos és mélyen elgondolkodtató, hogy interjúalanyaim közül kevesebben vannak azok, akik különösebb sérelem nélkül gondolnak vissza rendőri pályafutásuk utolsó szakaszára, s többségük a felső korhatár elérése előtt került nyugállományba. Magam is sokszor elgondolkodtam már azon, hogy vajon miért nem becsüljük meg jobban értékeinket, miért nem álltunk, állunk ki sokkal határo-

zottabban egymásért akkor, amikor arra a legnagyobb szükség lenne? Elkövetkezik-e az az állapot, amikor a rendőri vezetők mindegyike fontosabbnak tartja majd a szakma egységét és az egymás iránti szolidaritást, mint az önálló útkeresést? Erre ma senki nem tud válaszolni, mert a feltételeket számtalan külső tényező befolyásolja. Őszintén bízom abban, hogy könyvemmel nem csak történelmünk néhány értékes, érdekes és tanulságos epizódjának megőrzését tudtam segíteni, hanem mindazok gondolkodását, tevékenységét is, akik a magyar rendőrség sikeres jövőjén, a külső és belső feltételek alakításán munkálkodnak.

A rendszerváltás főkapitányai nem, vagy csak érintőlegesen beszélnek a rendőrség mai helyzetéről, mert – ahogy többen megfogalmazták – már nem rendelkeznek a felelősséggel vállalható véleményalkotáshoz szükséges információkkal. A könyv megírásakor magam sem szándékoztam napi aktualitásokkal foglalkozni, mert egészen más célok vezéreltek. Aktív állományú rendőr tábornokként azonban mindenképpen indokoltnak tartom, hogy a zárógondolattal visszatérjek dr. Bencze József országos rendőrfőkapitány úr bevezetőjében szereplő 1990 júliusának programjára, ahol a rendszerváltás első kormányának első belügyminisztere fogalmazta meg a legfontosabb teendőket. Elérendő célként nevezte meg a rendőrség és politika optimális viszonyának kialakítását, a rendőr számára egyszerű, világos és egyértelmű jogszabályi környezet megalkotását, valamint a munkavégzés és szociális háttér feltételrendszerének maradéktalan megteremtését. Kétségtelen, hogy a rendszerváltás főkapitányai elindultak ezen az úton. A jelképes „stafétabotot” ki előbb, ki később adta át utódjának, majd ők is az újabb generáció képviselőinek, akik még mindig nem mondhatják el azt, hogy célba értek.

Budapest, 2009. december 31.

Dr. Tátrai Miklós
rendőr dandártábornok

SzE Egyetemi Könyvtár
Győr

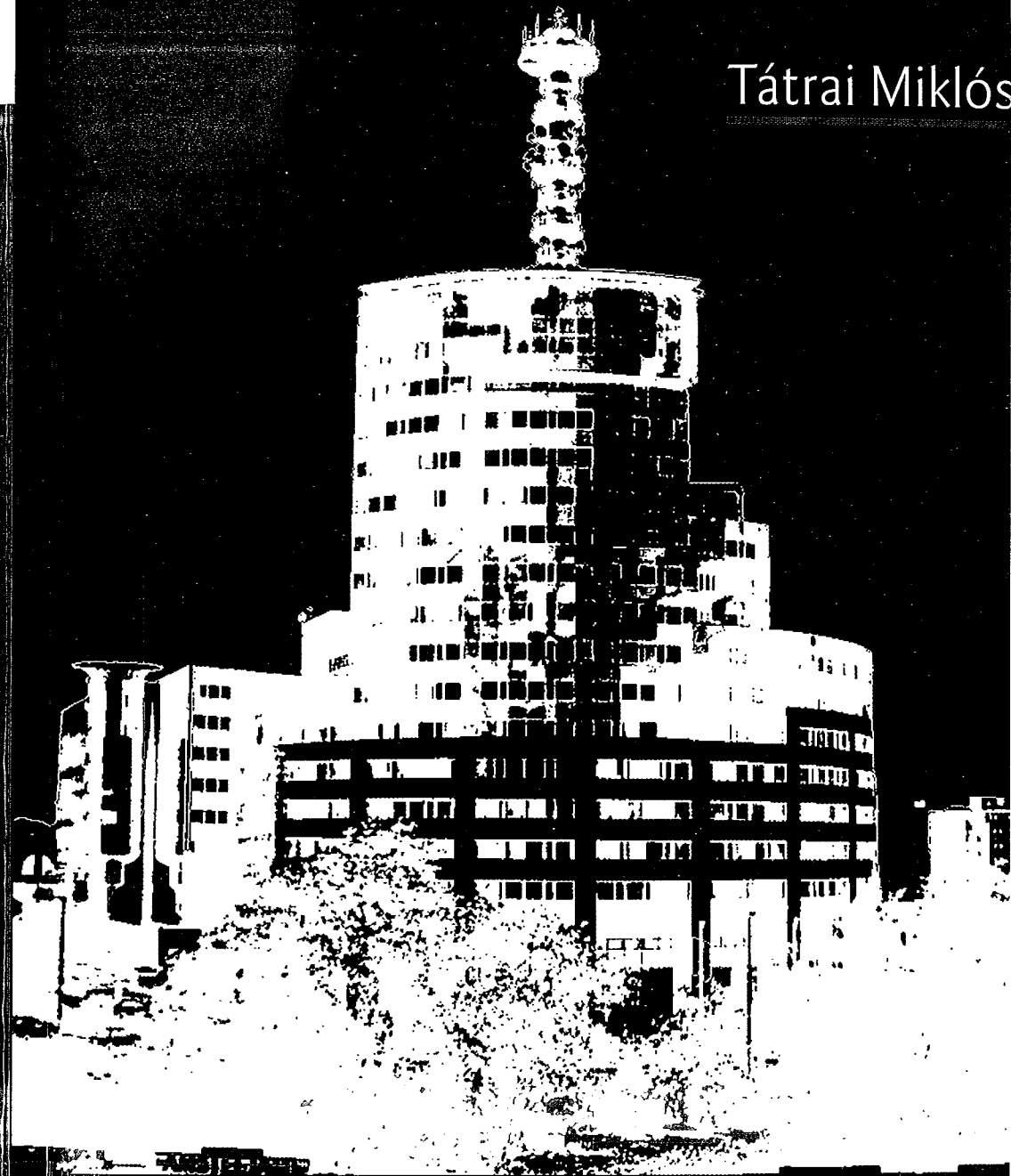

„Különös könyvet tart kezében az olvasó. Szubjektív számvetések egész sorozatát. Főkapitányok vallanak sorsukról, számolnak be szakmai életük folyamatáról. Tanulságos vallomások ezek, joggal tarthatnak számot az utódok érdeklődésére és másokéra is, hiszen a nem szokványos történelmi események és az ezekből adódó meghatározottság jól kiolvasható e lapokból...”

„... A kötet személyes vallomásai reményt adnak arra, hogy a hivatástudat mélyen él a rendőrök világában. Ezért a jövő pozitív irányú változást ígér. A könyvben szereplő „főkapitányi csapat”, mint az összefogás szép példája, remélhetőleg erősíteni fogja tapasztalataival a rendteremtés nehéz feladatait.”

Dr. Boross Péter,
a Magyar Köztársaság
volt miniszterelnöke

A RENDSZERVÁLTÁS FŐKAPITÁNYAI

Tátrai Miklós

Ára: 2772 Ft

350
35

A RENDSZERVÁLTÁS
FŐKAPITÁNYAI